

DAPHNE DU MAURIER

Mary Anne

O viață palpitantă - o poveste adevărată.
O femeie fascinantă,
înfruntă
universul bărbaților...

DAPHNE DU MAURIER

A fost fiica lui sir Gerald Du Maurier, celebru actor și manager. După studii în Londra și Paris scrie un prim roman în 1931 (*The Loving Spirit*). Au urmat alte trei romane și o biografie a tatălui ei, scrisă cu obiectivitate. În 1938 romanul *Rebecca* îi aduce consacrarea. Aproape toate cele 15 romane pe care le-a compus au fost bestsellere. După scrierile sale s-au realizat filme de mare succes. Ecranizarea după *Rebecca* l-a avut ca protagonist pe Laurence Olivier; Alfred Hitchcock s-a inspirat din nuvela *Păsările*. Daphne Du Maurier a scris biografia lui Branwell Brontë și a relatat viața familiei ei în epoca victoriană. A publicat două volume de autobiografii precum și o evocare a Cornwallului, ținutul îndrăgit care este fundalul multora din scrierile sale. S-a căsătorit cu general-colonelul sir Frederick Browning și a fost decorată în 1969 cu Ordinul Imperiului Britanic. A murit în 1989. Margaret Foster scria: "Nici un alt scriitor de succes nu a reușit să desfidă orice clasificare... Ea satisface și criteriile contestabile ale prozei de largă audiență dar în același timp face față pe deplin exigențelor adevăratei literaturi, cum puțini romancieri o fac".

Ilustrația copertei: DOINA BOTEZ
Coperta seriei: VASILE OLAC

Daphne du Maurier
MARY ANNE

Arrow Books Ltd, 1992

© DAPHNE DU MAURIER 1954

© EDITURA DOINA 1994

Toate drepturile asupra ediției în limba română
sunt rezervate Editurii DOINA

ISBN: 973-96301-5-4

DAPHNE DU MAURIER *Mary Anne*

Traducere și note de
Sorana Georgescu-Gorjan

5

EDITURA DOINA

Mulțumesc din inimă lui sir Walter Peacock pentru notițele sale referitoare la Mary Anne Clarke, care mi-au oferit informații prețioase; lui Oriel Malet pentru nenumăratele ore petrecute la British Museum și la Arhivele Naționale; și cu deosebire lui Derek Pepys Whitely pentru neobosita cercetare a cărților, articolelor și documentelor vremii și pentru sfaturile sale care mi-au fost de mare ajutor în înțelegerea lucrărilor de consultat.

Daphne du Maurier

Partea întâia

Unu

Multă vreme după ce ea plecase și ieșise cu totul din viața lor, doar zâmbetul ei le răsărea aievea în minte. De trăsăturile și coloritul chipului ei își aminteau ca prin ceață. Ochii erau albaștri, negreșit, sau poate erau verzi ori cenușii. Iar părul, pe care-l purta strâns într-un coc grecesc sau adunat zulufi în creștet, era pare-se de culoarea castanei coapte. În schimb, nasul numai grecesc nu era - de asta erau siguri, căci parcă-i vedeau vârful ridicat obraznic în sus. Cât despre croiala gurii, nu o luaseră niciodată în seamă, nici pe vremuri, nici acum.

În zâmbet se deslușea răspunsul la toate cele întâmplate. Mijea în colțul stâng al gurii și-i flutura pe buze doar o clipă, parcă luând în derâdere de-a valma atât pe cei care-i erau dragi - începând cu rudele-i de sânge - cât și pe cei care-i stârneau disprețul. Și în timp ce toți așteptau cu sufletul la gură să-i șfichiuiască cu vorba sau să le dea peste nas, zâmbetul îi lumina privirile, îmblânzindu-i întregul chip cuprins de voioșie. Respirând ușurați, toți se desfătau la căldura surâsului ei și făceau haz împreună cu ea. Și nu era nici urmă de pretenție intelectuală în râsul în care izbucnea apoi - zgomotos, vulgar, deșănțat.

De asta își vor aminti peste ani. Toate celelalte se duseseră pe apa uitării. Și minciunile ei și înșelăciunile și izbucnirile de mânie pe nepusă masă. Și risipa nesăbuită și dărnicia fără rost și limba otrăvită. Păstrau în gând doar căldura și dragostea ei de viață.

Fiecare și-o amintea pe rând, în clipele de singurătate. Ei erau doar niște umbre nedeslușite unul pentru altul. Și deși drumurile unora se încrucișaseră, nu fuseseră niciodată prieteni. Legătura care-i unea era mai presus de voia lor.

Ciudat lucru, cei trei pe care-i iubise cel mai mult se stinseră la mai puțin de un an unul de altul iar cel de al patrulea îi urmă nu după multă vreme. Și înaintea marii treceri, fiecăruia îi apărură în față zâmbetul ei. Și râsul ei, limpede și puternic, fără nimic spectral, le răsună într-un colțișor din minte, în timp ce amintirile îi copleșeau fără de veste.

Fratele ei, Charles Thompson, părăsi primul această lume și asta deoarece îi lipsea răbdarea. Nerăbdător fusese încă de mic, de pe vremea când era doar un băiețel care întindea mânuțele spre ea, spunându-i "Ia-mă cu tine, nu mă lăsa singur!". El i se încredințase astfel pentru totdeauna. Nici atunci și nici în anii de maturitate nu se emancipase. Nu se eliberase nici ea de el și aceasta le adusesese amândorura nenorocirea.

Sfârșitul i se trase de la încăierare într-o tavernă unde se umfla în pene ca de obicei. Se lăudase că fusese odată comandantul de companie cu cele mai mari perspective din regiment și că era propus pentru avansare. Și o luase de la capăt cu vechea poveste: sănătatea șubredă, dușmănia colonelului, animozitatea colegilor ofițeri, evidenta rea-credință a Curții marțiale și - colac peste pupăză - răzbunarea meschină a comandantului suprem care căutase să se răzbune pe soră dezonorându-i fratele.

El se uită în jur, așteptându-se la manifestări de compasiune, dar nimănui nu-i păsa de el și nici nu se oboseau să-l mai asculte căci trecuse atâta vreme de atunci încât cele întâmplăte nu mai însemnau nimic. Se întorseseră cu spatele și începură să-și umple paharele iar Charles Thompson își trânti pocalul pe masă, înroșindu-se de mânie și spuse:

— Luați aminte, nenorociților! Știu niște lucruri despre familia regală de nici n-o să vă vină să credeți. Dacă le-ați auzi, ați da de-a azvârlita cu întreaga familie Brunswick, dincolo de Mare.

Și atunci cineva, care-și amintea ceea ce se întâmplase cam cu șaisprezece ani în urmă, rosti în șoaptă un cuplet vulgar care se cântase pe vremuri pe străzile Londrei, nu prea măgulitor pentru sora lui Charles. Omul nu avea nici un gând rău, dorea doar să fie amuzant. Lui Charles Thompson nu i se păru deloc hazliu. Se ridică și-l lovi pe tip peste gură, masa se răsturnă și Charles mai pocni pe cineva. Și să te ții tărăboi și harababură, larmă și înjurături. Se trezi afară în stradă, cu sângele curgându-i pe obraz. Râsul batjocoritor al ultimilor lui tovarăși de chef îi răsuna încă în auz.

Luna strălucea și domul catedralei St. Paul se contura limpede pe cer. Fără să-și dea seama ce face, simțul de orientare de mult pierdut îl conduse prin labirintul străzilor până la vechea lor casă din copilărie, a cărei existență ar fi tăgăduit-o în fața prietenilor din tavernă. Sau, așa cum obișnuia adesea să facă sora lui, ar fi localizat-o altundeva, în Oxfordshire poate, sau chiar în Scoția. Dar iat-o în fața lui, întunecată și înghesuită printre celelalte, în capul ulicioarei, în Bowling Inn Alley*. Nici măcar o rază piezișă de lună nu-i lumina ferestrele pe care, când erau copii, se cocoșaseră de atâtea ori, făcând planuri de viitor. Mai bine zis ea plănuia și el asculta. Și azi mai locuiau acolo oameni. Auzi un plâns de copil și o voce arțăgoasă de femeie care îl ocăra. Apoi ușa casei cele întunecate se deschise și cineva azvârli un lighean de zoaie pe bolovanii caldarâmului, înjurând.

Charles Thompson se îndepărtă și fantasmеle trecutului se luară după el. Îl urmară de-a lungul străzilor până la Tamisa, ale cărei ape se ridicau iuți sub Podul Londrei. Acolo își dădu seama că nu are nici bani, nici perspective de viitor, că ea nu se mai află lângă el și că sângele, pe care doar ea i l-ar fi șters de pe față, îi umplea gura.

Au dat peste el niște copii care se bălăceau în noroi, dar asta după mai multă vreme.

*

William Dowler, cel care-i păstrase ei credință timp de douăzeci și cinci de ani, a fost cel care a identificat cadavrul lui Charles Thompson. Deși bolnav, venise de la Brighton la Londra anume, după ce aflase dintr-o scrisoare de la avocații ei consultanți despre omul găsit în fluviul Londrei. Anumite amănunte corespundeau cu descrierea fratelui dispărut și Dowler, în calitate de curator, își adună puterile ca să facă față obligației. Nu-i plăcuse niciodată de Thompson și în timp ce-i privea rămășițele la morgă, nu putu să nu se gândească cum i s-ar fi schimbat ei viața dacă frate-său s-ar fi dus să se înece cu șaptesprezece ani mai devreme, când fusese scos din Armată. Și el, Dowler, ar fi avut altă viață. Cu inima zdrobită ea i-ar fi cerut lui s-o ajute și el ar fi dus-o departe, să

* S-au păstrat în original numele de locuri. *Street* = stradă, *Alley, Lane, Passage* = străduță îngustă, ulicioară; *Place* = stradă scurtă și lată; *Square* = piață.

uite de toate. În loc de asta, amărăciunea și mânia o împinseseră să se răzbune. Și iată-l acum dormindu-și somnul de veci pe cel ce pricinuisese atâtea necazuri. "Scumpul" ei frate, cum îi spunea ea, "iubitul" ei băiat.

Întors la Brighton, Dowler se întrebă dacă nu cumva antipatia lui față de Thompson fusese de fapt gelozie. N-avusese nimic împotriva nenumăraților ei prieteni, căci nu păreau să aibă vreo importanță. Majoritatea erau niște bieți lingușitori care o curtau doar ca să obțină avantaje. Poate că fusese mai intimă cu unul sau doi, dar el închisese ochii. În privința ducelui, după primul șoc emoțional, considerase legătura cu acesta ca o necesitate, un fel de afacere. De altfel degeaba și-ar fi bătut gura, tot n-o putea opri.

— Ți-am spus că ținesc sus, îi spusese ea, și de data aceasta săgeată a nimerit ținta. Voi avea însă nevoie și de tine, din umbră.

În umbră și rămăsese. El venea ori de câte ori îl chema. Îi dădea sfaturi pe care ea nu le urma niciodată. Îi achita notele de plată când ducele uita s-o facă. Îi răscumpăraseră până și diamantele de la casa de amanet. Și, culme a decăderii, tot el îi însoțea copiii la școală, când ea se ducea la Weybridge după Alteța sa regală.

De ce făcuse tot ce făcuse? Ce câștigase el din toate?

Cu privirile ațintite spre valurile care se spărgeau pașnic de țărm la Brighton, William Dowler se ducea cu gândul la săptămânile pe care le petrecuse cu ea acolo, înainte să-și facă apariția ducele. Nu încăpea îndoială că ea era chiar și atunci în căutare de pradă - își aminti de Cripplegate Barrymore și de cavalerii din trăsurile cu patru cai - dar el fusese prea îndrăgostit de ea ca să bage de seamă sau să-i pese.

La Hampstead fusese cel mai fericit. Atunci ea avusese nevoie de el și la el alergase instinctiv, din camera copilei bolnave. Mai târziu, după ce o părăsise ducele, nevoia de el a fost și mai mare. Când revenise la Hampstead, el crezuse că nu-l poartă decât pe el în gând, dar nu putea fi sigur de nimic, căci mintea ei n-avea astâmpăr.

Și în cele din urmă, oare dragostea o mânase către el în acea noapte la Hotelul Reid, la nici o oră după ce sosise din Lisabona, murdar și obosit după drum? Ea își aruncase o pelerină pe umeri - nici măcar nu încercase să se ascundă. Îi spusese:

— Ai lipsit prea multă vreme. Am avut atâta nevoie de ajutorul tău!

Sau poate că alesese momentul cel mai potrivit ca să-l viziteze pe

nepregătite, cunoscându-i slăbiciunea și intuind că el va depune o mărturie extrem de prețioasă în favoarea ei în Camera Comunelor?

Nu exista răspuns nici la această întrebare, nici la oricare alta. N-avea importanță, zâmbetul rămânea. William Dowler se întoarse cu spatele spre mare și rămase nemișcat, cu pălăria în mână, asemeni celorlalți trecători: ca un ecou al amintirilor trecu pe lângă el o caleașcă în care se aflau un gentleman solid și vârstnic și o fetiță.

Erau ducele de York și nepoata lui, prințesa Victoria. Ducele îmbătrânise în ultima vreme, arăta mult mai în vârstă decât cei șaiszeci și doi de ani ai săi. Era însă la fel de rumen și avea aceeași ținută rigidă de militar, cu mâna pe jumătate ridicată în semn de salut față de trecători. Dowler îl văzu apoi aplecându-se și zâmbindu-i copilei care îl privea râzând. Pentru prima oară în viață simți cum îl cuprinde mila față de bărbatul pe care odinioară îl invidiase.

Bătrânul așezat în caleașcă în tovărășia copilei avea ceva patetic și Dowler se întrebă dacă nu cumva era și el foarte singur. Cronica mondenă afirma că nu-și putea reveni după moartea ultimei sale iubite, ducesa de Rutland, dar gura lumii spunea multe, după cum bine știa și Dowler. Părea mai aproape de adevăr zvonul cum că mai avea de trăit doar câteva luni și că hidropizia îl va băga în mormânt. De va fi așa, ziarele de scandal vor scormoni din nou prin murdăriile Anchetei și alături de anunțul mortuar cu chenar negru Dowler era sigur că o să vadă iar numele ei, împrăștiat cu noroi.

*

Nu i-a fost dat să treacă prin această încercare căci se stinse cu patru luni înaintea ducelui. Și ducele dădu peste necrologul lui Dowler într-un număr vechi din *The Gentleman's Magazine*. Ședea în bibliotecă, în casa din Arlington Street, înfășurat într-un halat cenușiu și cu picioarele umflate și bandajate sprijinite pe scaunul din față. Ațipise probabil - obosea foarte repede deși nu-i plăcea să vorbească cu nimeni despre asta, nici chiar cu Herbert Taylor, secretarul lui particular. Toată lumea îi spunea că este foarte bolnav și că trebuie să se odihnească, începând cu fratele lui, regele, și terminând cu doctorii nepricepuți și încurcă-lume care-l consultau în fiecare dimineață.

Dowler... Ce scria oare în revistă?

"William Dowler, Esq., fost ofițer de intendență în Armata Regală s-a săvârșit din viață la 7 septembrie la Brighton".

Și ducele uită că este infirm și neputincios. Din Rutland House, din Arlington Street, gândul îl purtă în holul casei din Gloucester Place. Se văzu scoțându-și centironul și aruncându-i-l lui Ludovick și apoi urcând în goană câte trei trepte deodată, în timp ce ea îi striga din capul scărilor:

— Alteță, vă așteptam acum câteva ore!

Micul ritual ceremonios nu însemna nimic - era destinat doar urechilor servitorilor - și în timp ce ea îi făcea o reverență absurdă (îi plăcea la nebunie să facă plecăciuni, indiferent dacă purta rochie de bal sau cămașă de noapte), el deschidea ușa cu o lovitură de picior și o lăsa să se trântască în urmă-i. Într-o clipă ea i se cuibărea în brațe și-i descheia nasturele de sus al tunicii.

— Pe unde mi-ai fost de data asta? La Horse Guards* sau la palat?

— Și-ntr-un loc și într-altul, iubito. Adu-ți un pic aminte că suntem în război.

— Nu uit asta nici o clipă. Ai isprăvi însă treaba mai iute dacă l-ai avea tot pe Clinton secretar militar, în locul lui Gordon.

— Ce-ar fi să conduci tu serviciul în locul meu?

— Păi asta și fac din umbră de șase luni. Să-i spui croitorului că face butoniere prea mici, mi-am rupt unghia.

Dowler... William Dowler... de el era vorba. Îi găsisese o slujbă la Intendență. Aprovizionare și Rezerve de Hrană, circumscripția militară de est. Își amintea chiar și data, iunie sau iulie 1805.

— Bill Dowler este un prieten foarte vechi, Alteță, spusese ea. Dacă obține această numire o să-și arate recunoștința față de mine.

El era pe jumătate adormit. Ultimul pahar de Porto era de vină. Vinul își făcea întotdeauna efectul. Și capul ei sprijinit de umărul lui.

— Și cum o să-și arate recunoștința?

— Făcând orice i-aș cere. Ar putea, de pildă, să achite nota de

* Cartier general al comandantului armatei engleze.

plată a măcelarului. Nu-i plătită de trei luni. Din acest motiv ai mâncat pește astă seară.

Doamne! Râsul ei îi răsună în minte ca o fantomă a trecutului. Aici, fără de veste, în Arlington Street, unde nu avea amintiri legate de ea. Crezuse că le dăduse de mult uitării, colbuite sub pânzele de păianjen din casa pustie din Gloucester Place.

La Anchetă ieșise la iveală faptul că Dowler îi plătise ei pentru numire o mie de lire sterline și că-i fusese și amant în decursul anilor. Așa se spunea. Pesemne toate erau minciuni. Dar ce însemnătate mai avea asta acum? Dezastrul provocat de ea în viața lui fusese ceva trecător. Totul era uitat. Și celelalte femei din viața lui nu-i ajungeau ei nici la degetul cel mic, deși doar Dumnezeu știa cât se străduise să mai găsească una ca ea. La toate le lipsea acea calitate imposibil de definit care dăduse farmec puținilor ani petrecuți în Gloucester Place. După o zi interminabilă petrecută la Horse Guards, se ducea seara la ea și acolo uita de toate greutățile, plictiselile și necazurile cu care era blagoslovit comandantul suprem al unei armate de cincizeci de ori mai mică decât cea a inamicului. (El încasase toate ocările și nici o laudă; nu era ușor lucru să ai de-a face cu o droaie de zevzeci și să te zbați ca să pui ordine în apărarea țării, în timp ce dușmanul sta la pândă dincolo de Mare, așteptând momentul propice pentru invazie). De îndată ce pășea în casa ei i se ducea iritarea și se putea destinde.

Și ea se pricepea al naibii de bine să-l hrănească. Știa că nu putea să sufere mesele somptuoase. Totul era așa cum trebuia. Și apoi se putea întinde cât era de lung în fața unui foc strașnic să-și bea coniacul iar ea îl făcea să râdă cu tot felul de prostioare. Își amintea până și mirosul camerei, dezordinea care îl făcea să se simtă acasă, tablourile pictate de ea - tot timpul lua lecții de ceva - harpa din colț, păpușa caraghioasă adusă de la vreun bal mascat și azvârlită pe candelabru.

De ce se sfârșise oare totul? Era prea frumos ca să poată dura sau intrigantul acela de Adam își vârâse coada în toată povestea și semănase zâzania? Sau fusese de vină bețivanul acela de soț neghiob cu amenințările lui? Probabil că-și găsisse sfârșitul în vreun șanț.

Era mort cu siguranță. Toți erau fie morți, fie pe moarte. Și el era pe ducă.

Trase clopoșelul să-l cheme pe Batchelor, servitorul său personal.

— Ce mișcare se aude afară, în stradă?

— Se aștern paie pe caldarâm în Picadilly, Alteță, ca să nu vă tulbure zgomotul. Așa a poruncit sir Herbert Taylor.

— Asta-i o tâmpenie. Spune-le să înceteze. Mie îmi place zgomotul circulației. Nu pot să sufăr liniștea.

În spatele casei din Gloucester Place se afla o cazarmă. De la fereastră camerei lui de toaletă obișnuiau să privească împreună cum călăreau cei din cavaleria de gardă. Casa aceea era plină de viață și veselie. Mereu se întâmpla câte ceva. Ea cânta în timp ce se pieptăna, striga la copiii cărora le pusese la dispoziție etajul de sus, o brustuluia pe slujnică dacă-i aducea pantofii nepotriviți. Acolo nu era niciodată liniște, ca acum, era viață.

Dobitocul de Taylor, ce idee să poruncească să se aștearnă paie în Picadilly...

*

Soțul, pe care ducele de York îl numise bețivan neghiob, prefera zgomotului străzii tăcerea. Era mai moale să cazi cu șezutul pe iarbă decât în rigolă. Deși nu i se întâmpla asta prea des. Fermierul Sutherland, cu care locuia și care se îngrijea de el atât de bine, îl ferea de așa ceva. El ținea whisky-ul sub cheie. Dar Joseph Clarke avea o ascunzătoare sub scândurile din dușumeaua dormitorului în care-și păstra rezerva secretă și, uneori, când îl cuprindea melancolia - căci iarna era tare lungă la Caithness - se cinstea singur. După ce se mai înveselea, deși era încă la începutul chefului, bea solemn în sănătatea Alteței sale regale, comandantul suprem.

Deși nu era nimeni prin preajmă, el rostea cu glas tare:

— Nu îi e dat oricui să fie încornorat cu un prinț de sânge.

Din păcate starea aceasta de spirit nu dura prea mult. Urma auto-compătimirea. Câte n-ar fi putut el realiza dacă nu i-ar fi fost potrivnică soarta. Avusese ghinion de la început și până la sfârșit. Îi era limpede ce fel de operă ar fi dorit să facă, dar n-avusese niciodată prilejul s-o dovedească. Nu reușea să se țină de lucru. Întotdeauna îl împiedica ceva. Dacă cineva i-ar pune acum în mână un ciocan și o dală și l-ar așeza în fața unui bloc de granit de șase picioare sau poate de șase picioare și trei

inci* — înălțimea comandantului suprem — ar... ar crea capodopera pe care ea îl rugase mereu s-o facă. Sau de nu, ar face piatra fărâme și ar bea whiskyul până la fund.

Oricum în Caithness se găsea granit chiar prea mult. În comitatul ăsta era granit în tot locul. De aceea îl și trimiseseră aici.

— Ai învățat meseria de zidar, nu-i așa? Atunci, dă-i bătaie!

Zidar? Nu! Artist, sculptor, făuritor de vise. După o sticlă de whisky, îmbina toate trei ipostazele.

Iar ea avusese neobrăzarea să se ridice în fața Camerei Comunelor și să-i spună procurorului general, în auzul tuturor celor adunați acolo, că el era un nimeni.

— Soțul dumneavoastră trăiește?

— Habar n-am dacă trăiește sau e mort. Mie mi-e tot una.

— Se îndeletnicea cu ceva?

— Cu nimic. Era pur și simplu un om.

Și toți au râs la vorbele ei. Scrisese și în ziar. El îl cumpărase și citise. S-a râs. Pur și simplu un om.

Uită insulta la al treilea pahar de whisky. Deschizând larg fereastra ca să intre ceața scoțiană în camera rece, se întinse în pat și-și aținti privirile în tavan. Dar în loc să vadă capetele de sfinți pe care i-ar fi putut sculpta, distanți, austeri, cu ochi orbi îndreptați spre cer, el văzu aieva zâmbetul ei și-i auzi râsul. Se aflau din nou în zori în curtea bisericii St. Pancras.

— S-a înfâmplat ceva îngrozitor, îi spusese el. Am uitat autorizația.

— Este la mine, răspunsese ea. Și ne mai trebuie un martor. Am avut grijă și de asta.

— Cine este?

- Groparul de la biserica Pancras. I-am dat doi șilingi pentru osteneală. Grăbește-te. Suntem așteptați.

Era atât de emoționată încât își semnase numele în registru înaintea lui. Tocmai împlinise șaisprezece ani.

Pur și simplu un om. Cu toate acestea avu și el parte de necrolog. Nu în *The Times*, nici în *The Gentleman's Magazine* ci în *John O'Groats Journal*.

"Domnul J. Clarke a răposat la 9 februarie 1836 în casa domnului Sutherland din Bylbster, parohia Wattin, din acest comitat. Trecea drept soțul faimoasei Mary Anne Clarke, cea care s-a remarcat prin rolul deosebit

* Un metru optzeci și doi sau un metru nouăzeci.

avut în anchetarea Alteței sale regale, regretatul duce de York. În ultima vreme se lăsase în voia unor porniri nestăpânite care, adunate cu necazurile conjugale, i-au afectat vizibil mintea. Se spune că s-au găsit la el mai multe cărți pe care era scris numele de Mary Anne Clarke."

*

Și așa pieri și ultima verigă, trecând în viața veșnică în aburi de alcool. În urma lor rămăseseră doar teancuri de scrisori și pamflete vulgare și vechi reportaje în ziare colbuite. Și era rândul posesoarei zâmbetului să rădă la urmă. Căci ea nu era nici strigoi, nici amintire, nici născocire a imaginației, nici parte dintr-un vis de mult dispărut, care să frângă inimile celor care o iubiseră prea mult și neînțelept. La șaptezeci și șase de ani, privea de la fereastra casei ei din Boulogne, peste Mare, spre o Anglie care o uitase cu totul.

Fiica ei preferată murise, cea de a doua locuia la Londra. Nepoților de care se îngrijise când erau mici le erau rușine de ea și nu-i scriau niciodată. Fiul pe care-l adorase își ducea viața singur. Bărbații și femeile pe care le cunoscuse trecuseră în neființă.

Visele erau acum doar ale ei.

Doi

Pentru Mary Anne prima amintire era legată de mirosul de cerneală tipografică. Hainele lui Bob Farquhar, tatăl ei vitreg, erau îmbibate de acest miros, care le dădea mult de furcă la spălat mamei și ei. Oricât de tare ar fi frecat, petele nu se duceau și manșetele cămășilor nu păreau niciodată curate. De altfel nici el nu arăta prea curat iar mama ei, care era impecabilă și foarte distinsă, îl boscorodea într-una. Seara, când se așeza la masă, avea de regulă mâinile pătate de cerneală care-i pătrunsese și sub unghii și i le înnegrise, iar Mary Anne, ageră și atentă, citea mahnirea pe chipul mamei, chip blând de martiră îndelung încercată. Dar întrucât își îndrăgea tatăl vitreg și-i displăcea să-l vadă cicălit, îl ciupea pe sub masă pe unul din frățiori, făcându-l să țipe și provocând astfel o diversiune.

— Gura! spunea Bob Farquhar. Când mănânc vreau să se audă musca.

Înfuleca mâncarea cu zgomot iar cu mâna stângă scotocea în buzunar și scotea un căpețel de creion și un sul de șpalturi încă umede și mirosind a cerneală. Mânca și făcea corecturi în același timp și mirosul de cerneală se amesteca cu aburul de la sos.

Așa s-a deprins Mary Anne să citească. Cuvintele o fascinau, ca și forma literelor cu înflorituri. Își închipuia că literele care se repetau mai des erau și cele mai importante. După părerea ei, aveau și sex diferit. Literele a, e și u erau femei. Literele dure g, b și q erau bărbați și păreau că se bizuie pe celelalte.

— Asta ce înseamnă? Silabisește-mi! îi spunea ea lui Bob Farquhar.

Iar tatăl vitreg, om de treabă și înțelegător, înconjura copila cu brațul și-i arăta cum se alcătuiesc cuvinte din litere și la ce folosesc. Era singura lectură la îndemâna ei, căci maică-sa își vânduse de mult toate cărțile ca și alte bunuri, ca să suplimenteze micul venit pe care-l realiza Bob Farquhar lucrând la mașina de imprimat a domnului Hughes. La comanda unor scriitori de doi bani, acesta producea valuri de pamflete cu jumătate de peni coala.

Și așa se face că la vârsta la care alți copii învățau catehismul sau silabiseau proverbe Mary Ann stătea în pragul casei strâmte din Bowling Inn Alley citind sârguincios texte cuprinzând atacuri împotriva guvernului, critici acerbe ale politicii externe, aclamații isterice sau acuzații la fel de isterice față de conducătorii populari, totul amestecat cu calomnii, bârfe și aluzii răutăcioase din belșug.

— Ai grijă de băieți, Mary Anne, și vezi de spală vasele în locul meu! îi striga maică-sa, ostenită și nervoasă.

Dând la o parte foile murdare de ziar lăsate de tatăl ei vitreg, fetița se ridica și se apuca să spele vasele de la micul dejun, de la prânz sau de la cină, căci maică-sa, care era iar gravidă, nu le putea face față. În timpul acesta, Charley, fratele ei bun, se îndopa cu gem iar cei doi frațiori vitregi, George și Eddie, se târau de-a bușilea pe dușumea, pe lângă picioarele ei.

— Dacă vreți să vă iau la plimbare, fiți cuminți! le poruncea ea cu voce scăzută, să n-o audă maică-sa din dormitorul de la etaj. Mai apoi, după ce spălase vasele și pregătise următoarea masă, după ce maică-sa se vârâse în pat să se odihnească o oră, Mary Anne îl ridica în brațe pe unul din băieți și și-l așeza călare pe șold, îl lua de mână pe altul și-l lăsa pe al treilea să o urmeze, agățat de fustele ei. Și o porneau, părăsind ulicioara întunecoasă în care soarele nu pătrundea nicicând, prin labirintul

străduțelor învecinate, până la Chancery Lane și apoi în centru, în Fleet Street.

Era cu totul altă lume dar îi plăcea, căci era plină de culoare și zgomot și miros, nu însă de mirosul ulicioarei lor. Oamenii se îmbrânceau pe caldarâm, vehiculele huruiau spre Ludgate Hill și Catedrala St. Paul, căruțașii plesneau din bice și zbierau, ducându-și caii spre marginea drumului ca să facă loc unei calești ce-i împrășca cu noroi. Un gentleman distins cobora dintr-o trăsură și intra într-o librărie în timp ce o florăreasă îi vâra sub nas un mănunchi de levănțică. Pe partea opusă, dintr-o căruță răsturnată se împrăștiaseră mere și portocale, iar un muzicant orb și un bătrânel care repara un scaun căzuseră în șant.

Zgomotul și mirosul Londrei răbufneau în jurul ei și simțea că și ea este o părticică din permanenta mișcare și agitație. Cu siguranță toate acestea duceau undeva, spre ceva - nu doar spre treptele Catedralei St. Paul, unde băiețelii se puteau juca în liniște, în afara vârtoarei, iar ea putea să-i supravegheze.

Aventura era ici. Aventura era colo. Era o aventură chiar și să ridice un buchețel scăpat de o doamnă și să-l ofere unui bătrân gentleman, care s-o mângâie pe cap și să-i dea doi peni. Era o aventură să se zgâiască la vitrinele caselor de amanet, să se plimbe cu căruța dacă îi zâmbea căruțașul, să se hârjonească cu ucenicii, să dea târcoale librăriilor și, când n-o vedea librarul, să rupă paginile din mijloc ale cărților ca să le citească acasă, căci eventualii cumpărători se uitau doar la începutul și la sfârșitul volumului.

Îi plăceau toate acestea deși nu știa de ce. De aceea nu i se destăinuia mamei care ar fi certat-o de bună seamă și ar fi dezaprobat-o.

Strada îi era mentor și loc de joacă, învățător și tovarăș. Pe stradă îi buzunăreau pungașii pe trecători, aici căpătau cerșetorii de pomană, se cumpărau mărfurile, se vindeau vechiturile; aici bărbații râdeau și injurau, femeile se jeluiau sau zâmbeau, copiii erau striviți sub roți. Unii bărbați și femei purtau haine de soi, alții zdrențe. Cei dintâi mâncau bine, ceilalți flămânzeau. Ca să te ferești de zdrențe și de foame, trebuia să fii cu luare aminte, să știi să aștepti, să ridici tu moneda căzută pe caldarâm înainte s-o facă altul, să fii în stare să fugi repede, să ascunzi în grabă, să zâmbești la momentul potrivit, să te pitești în clipa următoare, să păstrezi ce ai, să ai grijă de ai tăi. Trebuia să ia aminte să nu care cumva să-i semene maică-sii când se va face mare, căci mama era slabă, nu avea rezistență, se simțea pierdută în acest univers londonez care-i era străin. Singura ei

consolare erau poveștile despre trecut, despre zilele mai bune pe care le cunoscuse.

Zile mai bune... Dar cum erau oare acelea? Zile mai bune, adică să te culci în așternut fin, să ții o servitoare, să îmbraci haine noi, să iei masa la ora patru. Toate acestea nu aveau nici o realitate pentru fetiță, dar o auzise pe maică-sa vorbind atâta despre ele, încât deveniseră palpabile în ochii ei. Mary Anne parcă vedea aievea zilele mai bune. Vedea servitoarea, îmbrăca hainele, lua masa la ora patru. Nu pricepea însă de ce renunțase maică-sa la toate acestea.

— N-am avut încotro. Eram văduvă. Trebuia să vă cresc pe tine și pe Charley.

— Cum adică, n-ai avut încotro?

— Tatăl tău vitreg m-a cerut de nevastă. N-aveam altă alegere. Și apoi, el era bun și blând.

Deci nu bărbații erau întreținuți de femei, cum își închipuise ea, ci femeile erau în grija bărbaților. Băieții erau șubrezi, plângeau, erau bolnăvicioși și neajutorați. Mary Anne știa foarte bine acest lucru, căci ea era fiica cea mare, cei trei frați erau mai mici iar micuța Isobel nu intra în discuție. Și bărbații erau șubrezi, și ei plângeau, și ei erau bolnăvicioși și neajutorați. Mary Anne știa prea bine că așa era și tatăl ei vitreg, Bob Farquhar. În schimb, bărbații mergeau la muncă. Bărbații câștigau banii sau îi făceau praf, cum făcea și tatăl vitreg, de nu aveau niciodată destul ca să cumpere haine pentru copii iar maică-sa chibzuia și socotea fiecare bănuț și cosca la lumânare și era adesea obosită și vlăguită. Nu prea era dreptate pe lume. Pe undeva se dezechilibrase balanța.

— Când o să fiu mare, o să iau de bărbat un bogătaș, declară ea.

Spuse acest lucru pe când ședea cu toții în jurul mesei la cină, nu la masa de la ora patru. Era în toiul verii și aerul încins pătrundea din ulicioară prin ușa deschisă, odată cu mirosul zarzavaturilor stricate și al haznalelor. Tatăl vitreg își pusese haina pe speteaza scaunului și era numai în cămașă. La subsuori avea pete rotunde de sudoare și mâinile-i erau murdare de cerneală, ca de obicei. Mama se străduia s-o înduplece pe Isobel să mănânce, dar copila, enervată de căldură, își întorcea fața și plângea. George și Eddie își trăgeau picioare pe sub masă. Charley tocmai vărsase sosul pe fața de masă.

Mary Anne se uitase pe rând la fiecare și apoi își rostise hotărârea. Avea treisprezece ani pe atunci. Bob Farquhar râse și-i facu cu ochiul peste masă.

— Ar trebui să-l găsești mai întâi, spuse el. Cum o să faci?

În nici un caz nu cum îl găsisese pe el maică-sa, se gândi fetița. N-o să aștepte cu răbdare s-o ceară cineva de nevastă. N-o să ajungă o roabă care are grijă de copii și spală vasele. Gândurile astea îi trecură prin minte dar, întrucât ținea la Bob Farquhar, îi zâmbi și-i făcu și ea cu ochiul.

— O să găsesc eu unul să-l păcălesc, spuse ea, înainte să mă tragă el pe sfoară.

Vorbele ei îl încântară pe tatăl vitreg, care-și aprinse pipa și râse profundate. În schimb pe maică-sa n-o distrară câtuși de puțin.

— Știu eu unde a învățat să vorbească așa, spuse ea. Acolo unde merge seara cu tine și vă ascultă vorbind, pe tine și prietenii tăi.

Bob Farquhar ridică din umeri, căscă și-și împinse scaunul.

— Ce e rău în asta? întrebă el. Este o maimuțică isteată și o știe. Fetele ca ea nu dau de bucluc.

El aruncă peste masă un sul de șpalturi și fiica vitregă îl prinse.

— Ce se întâmplă dacă trag de coadă maimuțica? întrebă el.

— Mușcă, spuse Mary Anne.

Ea parcurse șpaltul dintr-o privire. Unele cuvinte erau lungi și nu prea era sigură de înțelesul lor. Știa însă că tatăl său vitreg dorea ca ea să facă corecturile, căci își pusese haina și se îndrepta spre ușă. Când trecu pe lângă scaunul ei, o trase de o buclă răzleață.

— Tot nu ne-ai spus cum o să-ți găsești soțul cel bogat? o necăji el.

— Mai bine spune-mi dumneata, răspunse ea.

— Păi stai pe trotuar și-l fluieri pe primul care-ți place. Cu ochii ăștia îl dai gata pe oricare.

— Da, spuse Mary Anne, dar s-ar putea ca primul care-mi place să nu fie bogat.

Ea îl auzi râzând în timp ce pornea de-a lungul ulicioarei ca să-și întâlnească prietenii. Îl însoțise și ea adesea și știa prea bine ce făcea. Mai întâi se plimba prin toate străduțele și-și aduna prietenii. Apoi dădeau cu toții o raită pe străzi, râzând, glumind și privind trecătorii. Când se adunau vreo șase sau șapte, se duceau în vreo tavernă și se apucau să discute cu înfocare, întorcând, problemele zilei pe toate fețele.

Conversația bărbatilor i se părea mai interesantă decât a femeilor. Nici nu pomeneau de mâncare, de copii, de boli sau de reparat ciubote. În schimb vorbeau despre oameni, despre întâmplări, despre pricina celor întâmplute. Nu-i preocupa situația propriei gospodării ci starea Armatei. Nu-i interesau copiii vecinilor ci rebelii din Franța. Nu se întrebau cine a spart vasul de porțelan, ci cine a încălcat tratatul. Nu cine a pătat rufe,

ci cine a vândut ponturile. Pentru ei lucrurile erau clare: toți whigii* erau patrioți, toți francezii erau "mâncători de broaște", toți tory** erau trădători și toate femeile, niște curve. Unele lucruri o puneau pe gânduri, altele erau vorbe goale, dar una peste alta tot era mai bine acolo decât să cârpească șosetele lui Charley.

— Noroc!

— Noroc!

Ciocneau paharele cu un aer solemn, dădeau băutura pe gât cu gravitate și făceau praf reputațiile celebrităților cu multă zarvă. În focul discuțiilor, prin aerul plin de fum, "praful" ajungea la urechile atente ale copilei. Nu însă astă-seară. Astă-seară avea o droaie de ciorapi de cârpit și o grămadă de cămăși de spălat. Trebuia să aibă grijă de copii, s-o consoleze pe maică-sa. Și după ce-i culcase, tocmai când se pregătea să se așeze la fereastră să citească materialul care trebuia dat la tipar a doua zi, Charley își făcu apariția în ușă și o rugă:

— Spune-mi o poveste, Mary Anne!

— Mai bine-ți trag o palmă.

— Spune-mi o poveste.

Putea intra oricine în poveste. Bătaia tobei. Clopotele de la St. Paul. Țipetele unui bețivan. Strigătele unui telal. Spoitorul de tingiri cel zdrențaros care bătea pe la porți întrebând "Spoi'tingiri! N-aveți oale și tingiri vechi?" și se împiedica de Eddie și George, care se jucau în șanț cu o bărcuță de hârtie. Chiar și persoana bine cunoscută a spoitorului, pe care tocmai îl alungase mama de la ușa lor, putea fi un prinț într-o poveste cu care-l uluia pe Charley.

— Povestește-mi despre '45*** și despre nasturele de argint!

Prințul Charles pierduse bătălia și ducele de Cumberland o câștigase. Despre acest lucru nu pomenea niciodată în fața mamei ei, care era născută Mackenzie. Un membru al familiei Mackenzie avea un nasture de argint pe care-l purtase prințul. Era de ajuns.

— Ce s-a întâmplat cu nasturele? întrebuse ea când avea cinci ani.

Maică-sa nu știa. Ramura familiei Mackenzie din care făcea ea parte se mutase în sud la nașterea ei. Pierduseră legătura cu clanul.

* Membrii partidului politic aflat în opoziție în perioada respectivă.

** Membrii partidului politic aflat la putere în perioada respectivă.

*** În 1745, a izbucnit revolta iacobinilor conduși de prințul Charles-Edward. În 1746, la Culloden Moor ducele de Cumberland a zdrobit răscoala și a supus apoi populația unor represiuni care i-au câștigat porecla de "Măcelarul".

Așa că Mary Anne născocise o poveste special pentru ea și pentru Charley. Era de ajuns să găsească nasturele ca să recâștige toată averea familiei.

— Și după ce o să găsim nasturele, ce o să facem?

— O să punem lumânări în toată casa.

Lumânări care să umple camerele de lumină, nu de seu. Lumânări pe care să nu le mai țină până ce sfârâiau și se stingeau.

Mary Anne îi spusese lui Charley povestea nasturelui de argint. Apoi aprinse lumânarea și, cu șpaltul în mână, începu să citească cu glas tare lângă oglinjoara din perete, ascultându-și pronunția. Maică-sa îi spusese odată că pronunță urât și Mary Anne nu-și putea scoate acest lucru din minte.

— Cum adică, pronunț urât? întrebese ea în defensivă.

— Nu e vorba de voce ci de sunete. Pronunți așa cum se vorbește în ulicioară. Te-ai luat după copiii de aici. Taică-tău vitreg nu bagă de seamă, căci așa vorbește și el.

Era stigmatizată din nou. Ca și taică-său vitreg, ca și ulicioara, ca străzile din jur. Familia Mackenzie din Scoția fusese altfel. La fel și tatăl ei adevărat, domnul Thompson din Aberdeen.

— Tata era un gentleman? încerca ea să se agațe de iluzia zilelor "mai bune".

— Mergea în cercurile unde merg gentlemenii, i se răspunse.

Dar asta nu era de ajuns. Nu-i ajungeau "zilele mai bine" și masa de la ora patru. Nu-i ajungea domnul Thompson din Aberdeen, și atât. Nu-i era de ajuns că-și pierduse viața în războaiele din America.

— Vrei să spui că era comandant de trupe?

— Nu chiar. Avea legături cu Armata.

Era poate consilier? Făuritor de planuri? Intermediar? În pamflete se făcea aluzie la astfel de oameni. Uneori li se spunea "șpioni". Și dintr-o dată, domnul Thompson, cel cu care maică-sa cunoscuse zile mai bune, nu mai părea atât de anost. Zâmbea, se înclina, trăgea cu urechea; comunica pe șoptite secrete strategice; era inteligent; era viclean. Și mai presus de toate era un gentleman care se exprima cu distincție. El nu rostea cuvintele asemeni copiilor din ulicioară.

— Ascultă, Charley. Ascultă cum îmi sună glasul.

— Dar ce-i cu glasul tău?

— Lasă asta. Ascultă.

Cel mai important era sunetul "h". Așa-i spusese maică-sa. Sunetul h și o și u. Și o și i, când erau alăturate.

— "Din sursele cele mai demne de încredere am aflat că Guvernul Maiestății sale, pentru care orice ciomag este bun dacă poate lovi și schilodi câinele Opoziției în sesiunea actuală, și nefiindu-i de ajuns doar ciomagul adună și noroi..."

— Dar ce citești tu, Mary Anne?

— Ziarul de mâine.

— Eu nu înțeleg nimic.

— Nici eu. Dar n-are importanță. Tata spune că nici cititorii nu pricep. Nu mă întrerupe. "Din sursele cele mai demne de încredere..."

Scoase iute creionul - "r" din "încredere" era ciupit.

— Bate cineva jos la poartă.

— N-are decât.

Dar băiatul se și dăduse jos din pat și scoase capul pe fereastră.

— Îs niște oameni... îl duc pe sus pe tata... e rănit!

Și deodată se auzi glasul mamei strigând îngrijorată și o auziră pe Isobel plângând. George și Eddie urcară scările într-un suflet.

— E-n regulă. Luați-o ușor. N-aveți de ce să vă neliniștiți.

Îl așezaseră între două scaune în camera de zi; avea fața pătată și arăta ciudat.

— De vină a fost căldura.

— Doctorul o să-i lase sânge.

— A căzut la colțul străzii.

— O să-și revină îndată.

Mama se uita la el neajutorată. Mary Anne îl trimise pe Charley să dea fuga după doctor, îi expedie pe băieții cei mici și pe Isobel la etaj și închise ușa în urma lor. Apoi aduse un lighean cu apă rece și-l șterse cu buretele pe taică-său pe cap în timp ce prietenii lui îi povesteau maică-sii toată tărășenia, cu lux de amănunte.

Nu peste multă vreme se întoarse și Charley cu doctorul. Acesta își luă un aer grav și șopti ceva despre apoplexie. Pe Mary Anne și pe Charley îi trimise afară din cameră - în caz de boală copiii încurcau lumea.

În cele din urmă pe Bob Farquhar îl duseră în pat. După ce i se lăsă sânge și i se făcu o clismă, li se spuse copiilor că de fapt nu avusese apoplexie, că nu era pe moarte dar că trebuia să se odihnească. În nici un caz nu avea voie să meargă la lucru, nici a doua zi, nici săptămâna următoare, nici încă câteva săptămâni. În timp ce doctorul îi explica mamei cum trebuie să-l îngrijească și să-l hrănească și ea îl asculta

buimacă, Mary Anne se strecură în dormitor și-l luă de mână pe taică-său vitreg. El își venise în fire.

— Ce o să se întâmple? spuse el. O să găsească pe altul să-mi facă treaba la tipografie. Un bolnav nu le este de nici un folos.

— Nu te îngrijora.

— Va trebui să duci un mesaj. Cineva trebuie să meargă și să ducă un mesaj. Caută-l pe domnul supraveghetor Day.

Închise ochii. Vorbitul îl obosise. Mary Anne coborî la parter. Maică-sa o privi disperată.

— Ăsta-i sfârșitul, spuse ea. O să-l plătească pentru cele lucrate săptămâna asta și atât. O să treacă luni de zile până ce se va face iar bine și altul o să-i ia locul. Cum o să ne descurcăm în timpul ăsta?

— Trebuie să mă duc mâine dimineață la tipografie.

— Să le spui adevărul, negreșit. Că tata e bolnav.

— O să le spun adevărul.

Mary Anne strânse șpalturile sul cu grijă. Nu putea decât să speră că toate cuvintele erau corecte. Cunoștea bine toate semnele și indicațiile de pe margine dar până acum nici un șpalt nu fusese returnat la tipografie fără ca tatăl său vitreg să-l verifice. Ea îi cunoștea bine scrisul. Litera R înclinată. Bucla de la F. Semnă în josul paginii: "Corectat Robt. Farquhar".

A doua zi dis-de-dimineață se spală pe față și pe mâini și se îmbracă cu rochia de duminică. Buclele răzlețe atârnavă fără vlagă și-i dădeau un aer copilăresc. Ea le retează cu foarfeca și se privi în oglindă. Era mai bine așa, dar tot lipsea ceva, culoarea! Se strecură binișor în dormitorul de alături. Tatăl vitreg dormea. Deschise dulapul din perete unde-și păstra maică-sa hainele. O rochie pe care n-o pusese niciodată în Bowling Inn Alley atârna acolo. Era pesemne de pe timpul "zilelor mai bune" și avea o fundă din panglici roșii pe corsaj. Mary Anne își trecu panglica prin păr și se uită din nou la imaginea din oglindă. Da, panglica era soluția.

Se furișă afară din casă, să n-o vadă maică-sa sau băieții și cu sulul de șpalturi sub braț porni spre centru, spre Fleet Street.

Trei

Ușile erau deschise și ea se putea duce oriunde ar fi avut chef. N-o băga nimeni în seamă. Mașina de imprimat mergea și ea zări în trecăt o

mașinărie mare de lemn într-o cameră lungă și îngustă. Lângă mașină se aflau doi bărbați și un băiat care ținea sulurile de hârtie și le înmâna celor doi. În apropiere stăteau de vorbă alți doi bărbați în timp ce un băiat alerga întruna în sus și în jos pe o scară îngustă, aducând dintr-o cameră de la etaj hârtie proaspătă. Rulourile zăngăneau când treceau colile de hârtie prin mașină și bărbații erau nevoiți să vorbească tare, ca să se facă auziți.

În fața acestei încăperi, de cealaltă parte a coridorului se afla o ușă pe care scria "Birou". Mary Anne bătuse la ușă. O voce arțăgoasă strigă "Intră!". Ea pătrunse în cameră.

— Ce poștești?

Vocă arțăgoasă îi aparținea unui gentleman care purta o haină bună, ciorapi de mătase și o perucă buclată și pudrată, legată cu panglică neagră. În cameră mai era cineva care nu purta perucă și avea ciorapi de lână.

— Am adus un mesaj de la tata. Este bolnav.

— Cine ți-e tată?

— Robert Farquhar.

Gentlemanul îi întoarse spatele și ridică din umeri. Bărbatul cel modest cu ciorapi de lână se scuză:

— E vorba de Bob Farquhar, domnule Hughes. Unul dintre cei mai buni lucrători ai noștri. Zețar și corector. Ce ghinion!

Se întoarse apoi spre copilă.

— Ce-a pățit taică-tău?

— A căzut la pat aseară. Doctorul zice că n-o să poată veni la lucru câteva săptămâni.

— Șterge-l din scripte, zise gentlemanul irascibil curățându-și unghiile lângă fereastră. Îl înlocuim ușor. Dă-i fetei plata pe o săptămână și să plece.

Bărbatul cel modest se arată îngrijorat.

— Mi-ar părea rău să-l pierd de tot, domnule. Lucrează la noi de ani de zile.

— N-am ce face. Nu-mi dă mâna să țin bolnavi.

— Aveți dreptate, domnule.

Omul oftă și trase un sertar din birou, de unde scoase niște bani.

— Să-i spui tatei că ne pare foarte rău. Când se va face bine, dacă vine pe aici, s-ar putea să-i găsim ceva de lucru, dar nu putem făgădui nimic. Ține plata pentru săptămâna asta.

— Dumneavoastră sunteți domnul Day?

— Da.

— Trebuie să vă dau șpaltul.

Ea îi înmână prețiosul sul și-l urmărește cu atenție în timp ce îl parcurgea grăbit. Îl văzu că se uită la semnătura din josul paginii.

— Asta a făcut-o taică-tău aseară, înainte să se îmbolnăvească?

— Da.

— Mai pierdem ceva, domnule Hughes. Bob Farquhar lua acasă șpalturi și le corecta. Ne scutea de plata unui salariu.

— Să facă altul corectura aici, ca muncă suplimentară. Dă-i fetei banii și descotorosește-te de ea.

Domnul Day îi întinse banii lui Mary Anne.

— Îmi pare rău, spuse el.

Mary Anne luă banii și ieși din cameră. Nu plecă însă acasă. Ieși din clădire și se așeză la pândă, așteptând să-l vadă pe domnul Hughes că iese și pleacă din Fleet Street. Atunci se întoarse. Bătu din nou la ușa pe care sta scris "Birou" și i se spuse să intre. Domnul Day scria la birou. Ridică ochii surprins.

— Tot tu ești? spuse el. Ți-am dat doar banii.

Mary Anne închise ușa după ea.

— Șpaltul era în ordine? întrebă ea.

— Cum adică, în ordine? Era destul de curat. L-ai scăpat pe stradă?

— Nu. Vreau să spun, era corect?

— Da. A intrat la imprimat.

— Nu avea greșeli?

— Nu. Tatăl tău este foarte atent. De aia-mi și pare rău să-l pierd. Dar, după cum ai văzut și tu, domnul Hughes este un patron aspru.

— Dacă o să se facă aici corectura, unul din oameni va trebui să stea mai târziu și o să ceară bani în plus, nu?

— Așa-i. Dar banii aceia vor fi oricum mai puțini decât ce-i plăteam tatălui tău pentru munca de o zi.

— Banii aceia ne-ar ajunge nouă să nu murim de foame, cu tata bolnav cu tot, până ce s-ar face iarăși bine.

Domnul Day se uită la copilă cu luare aminte.

— Tata te-a învățat să spui asta?

— Nu. Am spus-o din capul meu. Nu v-ar conveni să iau șpaltul seara de aici, să i-l duc acasă să-l corectez și să-l aduc înapoi dimineața? Nu e nevoie să știe și domnul Hughes.

Domnul Day zâmbi. Zâmbi și fetița. Panglica roșie îi stătea bine, fără doar și poate.

— De ce nu ai propus asta când era aici domnul Hughes?

— Fiindcă domnul Hughes m-ar fi dat pe ușă afară.

— Câți ani ai?

— Treisprezece.

— Mergi la școală?

— Nu. Tata nu câștigă de ajuns ca să ne dea la școală.

— Ai putea merge la școala parohială.

— Mama zice că acolo merg copiii de neam prost.

Domnul Day clătină din cap reprobator.

— Dacă nu mergi la școală, când te faci mare o să fii o ignorantă.

Toți copiii trebuie să învețe să scrie și să citească.

— Păi știu să scriu și să citesc. Singură am învățat. Pot să mă duc să-i spun tatei că o să-l plătiți să corecteze șpalturi până ce se face bine?

Domnul Day șovăi. Își îndreptă din nou privirile spre panglica cea roșie, spre ochii mari plini de o ciudată siguranță de sine.

— Foarte bine, spuse el, o să încercăm timp de o săptămână. Nu prea văd însă cum o să poată corecta șpalturi dacă e bolnav. Lucrul ăsta nu se poate face de mântuială, să știi.

— Da, domnule. Știu și știe și tata.

— Crezi că o să fie în stare să facă treaba asta? Nu cumva a făcut insolație sau febră sau așa ceva?

— O, nu.

— Dar atunci ce-a pățit?

— Păi... și-a rupt un picior. A căzut de pe o scară.

— Înțeleg. Bine, dacă te întorci diseară, o să-ți dau niște șpalturi pentru el. Ziua bună.

Când Mary Anne ajunse acasă, își găsi tatăl vitreg culcat. Ferestrele erau închise și obloanele trase, ca să nu pătrundă zgomotul și mirosurile din ulicioară.

— A fost doctorul, spuse mama. Zice că nău-i decât un leac: liniște și odihnă. L-ai văzut pe domnul Day?

— Da, a zis să nu ne facem griji. Cât va fi bolnav tata, o să ne plătească cinci șilingi pe săptămână.

— Cinci șilingi pe săptămână fără muncă? Ce mărinimos!

— A zis că tata-i unul din cei mai buni lucrători.

Fetița urcă la etaj și ascunse panglica roșu-aprins.

În următoarele trei săptămâni, Mary Anne corectă șpalturi, le duse și le aduse fără știrea familiei. Dar la începutul celei de a patra săptămâni, într-o după-amiază când se întorcea cu frățiorii de pe stradă, tatăl vitreg o strigă din dormitorul cu aer închis.

— Tocmai a plecat domnul Day.

— O.

— Părea foarte mirat. Se aștepta să mă vadă zăcând, cu piciorul rupt.

— Eu i-am spus asta. Parcă suna mai bine decât apoplexia.

— Păi n-am avut nici apoplexie. Am făcut insolație.

— Nu se pot corecta șpalturi când ai insolație.

— Chiar așa.

Mary Anne își înghiți vorbele. Bob Farquhar o prinsese cu mâta-n sac.

— Domnul Day mi-a mulțumit că-i corectez șpalturile. Eu i-am spus că n-am corectat nimic. Am înțeles atunci ce ți-a dat prin cap. Nu te-ai gândit la risc, când ai făcut-o? Puteai scăpa două-trei greșeli, dar dacă nu vedeai o jumătate de duzină?

— Am avut grijă să citesc șpaltul de patru ori și încă o dată, la lumină de zi, înainte să-l duc la tipografie.

— Și n-au fost greșeli?

— Nu. Domnul Day mi-ar fi spus, dacă ar fi găsit vreuna.

— Ei, acum știe și dânsul că tu ai făcut corectura.

— Și ce a spus? Ce o să-mi facă? O să pierzi slujba?

— A zis să te duci la tipografie să vorbești cu dânsul.

Ea își puse rochița de duminică și-și prinse panglica roșie în păr. Charley o urmărea ca o umbră, neliniștit.

— Domnul Day a aflat ce ai făcut. O să te bată.

— Nu, nici vorbă. Sunt prea mare ca să mă bată.

— O să-ți facă el ceva.

Ea nu-i răspunse. Porni în fugă prin ulicioară, apoi o luă la goană prin Chancery Lane, până în Fleet Street. Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Dacă era acolo și domnul Hughes? Domnul Hughes o să poruncească să fie bătută, fără doar și poate. S-ar putea să-i tragă chiar el o chelfăneală.

Domnul Hughes nu era acolo. În camera pe a cărei ușă sta scris "Birou" se afla doar domnul Day, supraveghetorul.

Mary Anne intră spășită, cu mâinile la spate. Domnul Day avea în mână scrieri de șpalturi folosite. Poate că găsisse totuși greșeli.

— Ei, Mary Anne, spuse el. Înțeleg că ai încercat să ne prostești pe noi ăștia de la tipografie.

— Nu, domnule.

— De ce mi-ai spus minciuni?

— Aveam nevoie de banii ăia.

— Tatăl tău mi-a spus că tu-i corectai șpalturile chiar înainte să se îmbolnăvească. De ce făceai asta?

— Era ceva de citit.

— Treburile astea nu sunt scrise pentru fete.

— Tocmai de-aia îmi place să le citesc.

Domnul Day tuși și puse la o parte sulurile de șpalturi. Mary Anne se întreba ce avea de gând să facă. Era limpede că intenționa s-o pedepsească.

— Cât înțelegi din ce citești?

— Nu știu.

— De pildă ce-am spus despre primul ministru săptămâna trecută?

— Că Billy Pitt ținea prea strâns frânele ca să-l poată da cineva jos din șa și că Charlie Fox ar face mai bine să se ducă în St. James's Street, să joace tenis cu prințul de Wales și cu domnul Mucklow care-i ține trena. Cred că asta are două înțelesuri, dar nu sunt sigură.

Domnul Day o privi extrem de șocat și dezaprobator.

— Dar măcar argoul din ziar nu-l înțelegi? spuse el.

— Știu ce înseamnă "să parezi o lovitură joasă".

— Ce anume?

— De fapt este un termen de tenis. Dar înseamnă și să-l îmbrobodești pe un ageamiu.

Domnul Day ridică din sprâncene.

— Am stat de vorbă îndelung cu tatăl tău, zise el, și i-am confirmat că-l vom primi bucuros înapoi când se va face bine. Dar tu nu e cazul să mai faci corecturi. Cel puțin nu pentru moment. În schimb o să te duci la școală.

— La școală?

— Da. Nu la școala parohială ci la un internat de domnișoare pe care-l știu eu, la Ham, în Essex.

Mary Anne se holbă uluită la domnul Day. Își pierduse oare mințile?

— N-am cum, spuse ea. Tata n-are destui bani ca să plătească și mama nu se poate lipsi de mine acasă.

Domnul Day se ridică în picioare. N-o mai privea dezaprobator. Zâmbea.

— Sunt dispus să plătesc eu școala, zise el. Socotesc că meriți. Am și eu o fiică de vârsta ta la școala din Ham și sunt convins c-o să fii fericită acolo.

— Domnul Hughes știe?

— Este o problemă personală. N-are nimic de a face cu domnul Hughes.

Supraveghetorul se încruntă. Ce ciudat că fetița se gândise la asta. Nici prin gând nu-i trecea să-i spună domnului Hughes căci era sigur că domnul Hughes ar fi interpretat greșit lucrurile și i-ar fi spus că s-a lăsat ademenit de o zgâtie de fată care arăta mai degrabă de cincisprezece decât de treisprezece ani și purta în păr o panglicuță roșie care-i venea grozav.

— Vă mulțumesc mult pentru bunăvoință, spuse Mary Anne, dar de fapt ce așteptați să câștigați cu asta?

— Mai vorbim peste doi ani, spuse el.

O conduse până la ușă și-i dădu grav mâna.

— Dacă merg la Ham la internatul pentru domnișoare, înseamnă c-o să ajung și eu o domnișoară?

— Da. Dacă înveți tot ce ți se predă.

— O să învăț să vorbesc ca lumea bună?

— Fără îndoială.

Fetița era teribil de emoționată. Începea ceva nou, începea aventura. Pleca de acasă, scăpa de ulicioară, se făcea domnișoară, și toate acestea pentru că făcuse ceva ce n-ar fi trebuit să facă. Îl dusesese de nas pe domnul Day și domnul Day o dădea la învățătură. Nu era rău deci să tragi lumea pe sfoară.

— O să mai trec pe la părinții tăi săptămâna asta, spuse el. Și fiindcă veni vorba, am înțeles că Bob Farquhar nu-ți este tată bun ci tată vitreg. Pe tatăl adevărat îl chema Thompson. Ce nume preferi pentru școală?

Mary Anne își făcu iute socoteala. Putea să le povestească domnișoarelor din Ham despre gentlemanul din Aberdeen. Despre gentlemanul care avea legături cu Armata. Despre gentlemanul cu care maică-sa cunoscuse zile mai bune. Ce păcat că-l chemase Thompson. Erau o droaie de Thompsoni. Mary Anne Thompson. Mary Anne Farquhar. Farquhar suna mai bine și te ducea cu gândul și la clanul Mackenzie.

— Mary Anne Farquhar, dacă nu vă supărați, spuse ea.

Patru

Mary Anne avea cincisprezece ani și jumătate când femeia de treabă care conducea internatul de domnișoare de la Ham îi spuse domnului Day că protejata lui își desăvârșise educația și că nu mai aveau ce s-o învețe. Citea frumos, se exprima corect, scria cum nu se poate mai bine. Era tare la istorie și literatură engleză. Știa să coasă și să brodeze, se pricepea să deseneze și să cânte la harpă.

Pentru vârsta ei era însă matură și acest lucru îi puseseră pe gânduri pe cei care le purtau de grijă domnișoarelor. Domnișoara Farquhar nu trecea neobservată când părăsea incintă școlii. La biserică lumea întorcea capul după ea. Pe stradă o urmăreau priviri îndrăznețe. I se aruncaseră până și bilețele peste zid. Cineva, care ar fi trebuit să aibă mai multă judecată, îi făcuse semne de la o fereastră a casei de peste drum și se pare că domnișoara Farquhar îi făcuse la rândul ei semne. Toate acestea erau făcute să stârnească neliniște într-o instituție școlară. Fără îndoială domnul Day va înțelege situația și-și va încredința protejata spre supraveghere părinților ei, care erau cei mai în măsură să o facă.

Domnul Day, care călătorise până la Ham cu poștalionul ca s-o aducă pe Mary Anne, nu se miră de fel când auzi că lumea întorcea capul după ea în biserică. Și lui îi venea greu să n-o privească întruna. Nu era propriu-zis o frumusețe, dar un nu-știu-ce în priviri, expresia ochilor în continuă schimbare și năsucul în vânt îi dădeau o mare vioiciune și un farmec cu totul aparte. Modestia feciorelnică nu se număra printre calitățile ei. În poștalion sporovăia fără pic de stinghereală i-l iscodea despre progresele lui în jurnalistică.

— Ne dădeau voie să citim *The Morning Post*, spuse ea, dar era prea sec pentru gustul meu. Toate noutățile se găsesc în *The Public Advertiser*. Îl cumpăram ori de câte ori ieșeam în oraș și-l ascundeam sub pernă. Cu toate acestea am simțit lipsa pamfletelor dumneavoastră și a bârfelor despre Curte. Am auzit că ducele de York o să se-nsoare cu o prințesă germană cu păr cânepiu. Gata cu duelurile. Regelui nu prea-i mai place de domnul Pitt iar tory se agită, căci francezii retează prea multe capete și s-ar putea ca obiceiul să fie molipsitor și să-l luăm și noi.

În sinea lui domnul Day își spuse că protejatei sale i se va părea foarte searbădă viața de acasă. N-avea de gând însă s-o lase să vină la tipografie să citească șpalturi căci ar fi riscat ca mașinile să se oprească din lucru și să nu se mai tipărească nici un ziar. Cel mai bun lucru era s-o angajeze ca menajeră pe tânără — căci nu i se mai putea spune copilă acum. Era văduv și propria lui fiică se mai afla încă la internat la Ham. Mary Anne ar fi o menajeră foarte prezentabilă și, cu timpul, dacă sentimentele lui se mai încălzeau puținel, se puteau lua în considerare și alte demersuri. Pentru moment însă, nu o va zori cu planurile lui. Trebuia mai întâi să meargă acasă și să-și vadă părinții. Era convins că se va plictisi foarte repede de traiul alături de ai ei.

În familia Farquhar se schimbaseră multe în decursul celor trei ani. Plecaseră din vechea casă neîncăpătoare din Bowling Inn Alley și se mutaseră într-o locuință mai spațioasă, în Black Raven Passage, care da în Cursitor Street. Proprietarul era un domn Thomas Burnell, reputat cioplitor în piatră și conducător al corporației zidarilor. Acesta își făcuse o cancelarie dintr-o cameră de la parter și închiriasse restul casei. Cei trei băieți erau toată ziua la școală și doar Isobel rămânea acasă cu mama. Tatăl vitreg era același om afectuos, înțelegător și cumsecade dar se mai îngrășase, era mai grosolan și mai leneș ca înainte și venea foarte des cherchelit.

Mary Anne încercă să stea de vorbă cu maică-sa pe această temă dar mama, mândră și rezervată, nu acceptă să discute. Spuse doar:

— Au și bărbații cusururi. Dacă nu e una, e alta.

Prin "alta", presupuse Mary Anne, se referea probabil la femei. Tatăl vitreg se întorcea uneori acasă foarte târziu și când se furișa înăuntru stingherit și cam cu chef, făcându-i cu ochiul ca pe vremea când era mică, abia se stăpânea să nu-i tragă o palmă. Mama arbora o expresie de mucenică. Se plângea fără vorbe și Mary Anne îi înțelegea pe amândoi și-i compătimea. Era tânără și voioasă și clocotea de viață și ar fi vrut să-i vadă fericiți pe toți ce din jur. Până una alta își petrecea timpul ștergând praful în locul maică-sii, învățând-o pe Isobel tabla înmulțirii și plimbându-se în sus și în jos prin Holborn*, cu ochii la vitrine. Părea că irosește tot ce învățase.

Charley era tot tovarășul și preferatul ei, dar era prea mic și ea se făcuse mare. Când o ruga să-i povestească ceva, în locul istorisirilor despre "Patruzeci și cinci" și despre nasturele de argint, se apuca să-i relateze despre idilele din Ham din Essex.

* Cartier din centrul Londrei.

— Și atunci?

— Nu i-am răspuns la bilețel, firește. L-am azvârlit cât colo.

— L-ai văzut la biserică?

— Pe el, nu. Pe celălalt.

— De care ți-a plăcut mai mult?

— De niciunul. Erau niște mucoși.

Și totuși i se păruse nostim să facă semne de la fereastră. În Black Raven Passage nici nu avea cui să-i facă semne.

După Crăciun, Bob Farquhar, care se întorsese acasă tot pe la trei dimineața în ultimele săptămâni, dispăru cu desăvârșire. Nimeni nu-l văzuse. Nu mai dăduse nici pe la tipografie, nici pe la cafenea, nici pe la crăsmă. Toți se temeau să nu fi avut vreun accident, s-a făcut și o anchetă dar fără rezultat. Și în cele din urmă, după opt zile, tocmai când soția zdrobită de durere se pregătea să-și cumpere zăbranic și bonetă de văduvă, primi un bilețel scurt și cuprinzător din partea preopinentului, cum că plecase pentru totdeauna de acasă și de la tipografie și se ducea să trăiască cu altă femeie în Deptford*.

Doamna Farquhar era dărâmată. Mărturisi că de câțiva ani avea niște bănuieli că ceva nu este în ordine. Strânsese cureaua și pusese de o parte o mică sumă de bani ca să le fie de ajutor în eventualitatea care tocmai se materializase. Banii nu ajungeau însă decât pentru câteva luni. Ceva trebuia făcut.

— Dar el are *obligția* să te întrețină, spuse Mary Anne. O să-l forțeze legea.

— Nici o lege nu-l poate forța să facă ce nu vrea.

— Păi atunci trebuie schimbată legea, spuse Mary Anne.

Ce nedrept! Nedreptatea a domnit întotdeauna în relațiile dintre bărbați și femei. Legile le făceau bărbații, așa cum le convenea. Bărbații făceau tot ce aveau chef iar femeile aveau doar de tras. Singura cale de a-i învinge era să te ieși la întrecere cu ei în istețime și să câștigi. Dar când și cum și unde?

— Dacă aș găsi un bărbat bogat, m-aș duce după el și mâine, îi spuse ea domnului Day.

Domnul Day nu răspunse. Ce încântătoare era când îi spusese acest lucru! Mai că îl bătea gândul să-i facă el o propunere, dar nu se priede. Mai întâi să tatoneze terenul. Și apoi n-avea chef să se trezească pe cap cu

* Cartier din sud-estul Londrei.

domnul Farquhar și o droaie de băieți zgomotoși. Nici nu se gândea la așa ceva.

El îi spuse:

— Mama, în calitate de femeie măritată, va putea să invoce oricând statutul matrimonial, dacă o s-o înghesuie furnizorii cu notele de plată.

— Ce înseamnă "statutul matrimonial"?

— Adică doar soțul poate fi tras la răspundere pentru neachitarea datoriilor, nu și soția. Față de soție nu se pot emite pretenții.

Era și asta ceva. Nu le ajuta însă prea mult, căci de îndată ce furnizorii o să afle că tatăl vitreg o părăsise, n-o să-i mai dea marfă pe credit. Dacă nu plăteau nici chiria, domnul Burnell o să-i arunce în stradă. Trebuia să-l vadă neapărat pe domnul Burnell. Să aranjeze ceva cu domnul Burnell.

— Dar între timp, se rugă ea, nu mă puteți lăsa să corectez iar șpalturi? Am mai făcut-o. Pot s-o mai făc.

Știa să fie foarte convingătoare și domnul Day acceptă dar cu condiția ca șpalturile să le ducă și aducă Charley. Nu se cuvenea ca o domnișoară să-și piardă vremea în Fleet Street.

Următoarea acțiune a lui Mary Anne a fost să-l întrebe pe domnul Burnell dacă puteau rămâne în continuare în Black Raven Passage.

Domnul Burnell era proprietarul unei case frumoase de locuit, în alt cartier al orașului. Cancelaria o avea aici pentru că îi venea mai la îndemână pentru șantierul de pietrar din Cursitor Street. Era renumit pentru sculpturile frumoase pe care le executase în mai multe biserici și tocmai fusese numit cioplitor la Inner Temple*.

I se împlinea astfel o veche ambiție și era conștient că-l invidiază toți confrății. Vestea numirii sale făcuse deja înconjurul cunoșcuților care veniseră să-l felicite. Tocmai primea felicitări, când Mary Anne coborî de la etaj. El nu-i prea băgase în seamă pe cei din familia Farquhar, căci nu-și vedea capul de treabă. Păreau oameni cumsecade, nu-i dădeau bătaie de cap și-și plăteau chiria, altceva nu-l interesa. După ce fiica se întorsese de la internat, o salutase ori de câte ori trecuse pe lângă ea la intrare, dar nu o privise niciodată cu atenție. Ea era probabil cea care se alăturase grupului care-l felicita și tot ea îi vorbea cu entuziasm despre viitoarea lui însărcinare.

— Sunteți domnișoara Farquhar? Da, da. Nu eram sigur. Da, vă mulțumesc mult. Îmi face plăcere.

* Una din cele patru școli superioare de drept din Londra.

Era o adevărată domnișoară, spre surprinderea lui. Tatăl părea un om de rând. Deci auzise despre monumentele din Culworth și din Marston St Lawrence? Citise despre ele în ziar? Ce interesant că-și aducea aminte. Da, sculptura în piatră de la Culworth era într-adevăr o reușită.

Nici nu băgă de seamă când plecaseră ceilalți vizitatori. Domnișoara Farquhar tocmai îi povestea despre ticălosul de tată vitreg care dispăruse fără să lase vreo adresă, astfel încât era imposibil să scoți bani de la el pentru chirie.

— Mă întrebam, domnule Burnell, dacă acum când o să aveți așa de mult de lucru la Inner Temple nu v-ați gândit să mai angajați niște ucenici, care să trebuiască cazați și hrăniți? Știu că mama ar fi încântată să-i găzduiască, căci locuim atât de aproape de șantierul din Cursitor Street. În felul acesta am fi în stare să plătim chiria ca și până acum și nu ați mai avea nevoie să vă bateți capul cu casa.

Vorbea iute, cu un surâs dezarmant, și el se trezi aprobând-o întrutotul. Sigur că o să mai angajeze ucenici. De câte camere se puteau lipsi? Doar de două, recunosc eu ea. Dar luând în gazdă numai două persoane, le putea asigura un confort sporit. Ce-i prea mult nu-i sănătos, nu-i așa, domnule Burnell. Dacă erau mai mult de doi puteau face scandal și așa ceva nu i-ar fi convenit și i-ar fi adus atingere și domnului Burnell.

Domnului Thomas Burnell nu-i dădu nici măcar răgazul să fie de acord. Ea stabilise totul, plătise chiria pe un trimestru în avans (cu bani luați împrumut de la domnul Day) ca să încheie tranzacția și se dusesese sus să-și informeze mama despre noua învoială. El nu apucase să chibzuiască serios nici două minute. Își închipuia că treaba era realizabilă și de altfel nici nu-l prea interesa. Era mult mai important pentru el ceea ce se întâmpla la Inner Temple decât fleacurile referitoare la casa cu chirie din Black Raven Passage.

Mary Anne a avut mai mult de furcă cu propria familie. Maică-sa era speriată, ca la orice noutate.

— S-avem chiriași! exclamă ea. O să intre cu ciubotele pline de noroi și o să-și împrăstie lucrurile peste tot.

— Băieții fac asta oricum. Doi în plus nu înseamnă mare lucru.

— Și mai e ceva. În care camere o să stea?

— La mansardă sunt două camere bune.

— Nici n-o să știu cum să-i hrănesc. Mănâncă mult, de bună seamă.

— Dar nu uita că vor plăti pentru asta.

— Nu știu ce să zic, Mary Anne. S-avem chiriași! Nu prea este de bon ton.

— Nu e de bon ton nici să mori de foame în stradă. Și asta ne așteaptă dacă nu vom lua chiriași.

— Cred că ar fi bine să-i ceri sfatul și domnului Day.

— Domnul Day n-are nici în clin nici în mână cu treaba asta.

Doamna Farquhar protestă, băieții bombăniră dar Mary Anne făcu ce-și pusese în cap. Frecă lună mansarda, atârnă perdele la ferestruici, comandă fâșii de rogojină de la o prăvălie din Holborn și le trecu în contul domnului Burnell.

— Foarte drăguț, foarte plăcut, spuse domnul Burnell.

Inspectase grăbit cele două camere de mansardă dar n-avea habar că el era cel ce urma să plătească covorașele.

— Bine înțeles, facem mai întâi o încercare. James Burton, căruia îi merg foarte bine treburile în construcții, are nevoie de o locuință provizorie. Este scoțian de-al dumneavoastră, doamnă Farquhar. I-am dat ideea să stea aici cu chirie. Și m-am mai gândit și la un ucenic de-al meu, Joseph Clarke. Este fiul unui vechi prieten, de care poate ați auzit — Thomas Clarke, antreprenorul din Snow Hill. Sunt amândoi niște oameni foarte respectabili. Nici unul n-o să vă dea bătaie de cap.

Plecă val-vârtej la lucru, la Inner Temple, lăsând-o pe doamna Farquhar pradă disperării.

— Acestor gentlemani nici nu le dă prin gând că vor sta la mansardă, zise ea. Cum or să vadă camerele, o să și dea bir cu fugiții.

— Aiurea! spuse Mary Anne. Scoțianului îi pasă doar de pungă și la noi e mai ieftin decât altundeva. Celălalt, dacă-i tânăr, o să doarmă neîntors și cu cât e patul mai tare, cu atât visează mai frumos. Dar rogu-te, nu pomeni cuvântul "mansardă". Camerele se află la etajul trei.

Mai făcu câteva retușuri, adăugă un tablou-două, trase perdelele, îndreptă oglinda. Locatarii puteau să sosească acum.

Domnii Burton și Clarke s-au decis să se instaleze în Black Raven Passage tocmai când, ce ghinion, Mary Anne lipsea de acasă. Ea își făcuse socoteala să-i primească împreună cu maică-sa în salon (nu-i mai spunea "cameră de zi", căci la Ham nici nu se pomenea de așa ceva), să facă conversație câteva minute, de politețe, și apoi să-i însoțească până la etajul trei și să-i lase să despacheteze. După care la ora șase se va servi masa principală, nu cina.

Soarta a hotărât însă altfel. Mary Anne se dusesese la domnul Day, la tipografia din Fleet Street, să mai ia niște bani cu împrumut, căci erau cam strâmtorate până la încasarea primei chirii. Venise acasă mai târziu decât se așteptase și o găsi pe maică-sa în culmea agitației.

— Au sosit, spuse ea, și n-am prea știut ce să fac așa că i-am condus de îndată la camerele lor. Unul a coborât aproape imediat, mi-a spus că ia masa în oraș și că nu va mânca aici. Cel de al doilea este sus și până acum m-a chemat de două ori. O dată ca să-mi spună că nu are șifonier potrivit ca să-și atârne hainele și a doua oară ca să mă întrebe cine o să-i perie cismele. Cred că am fost slabă, dar i-am spus să aștepte până ce vine fiica mea, căci ea a aranjat totul.

Doamna Farquhar era congestionată la față de atâta alergat pe scări în sus și în jos.

— Ai făcut foarte bine, spuse Mary Anne. Dacă are de gând să facă scandal, mă ocup eu de el.

Se opri o clipă cu mâna pe balustradă.

— Cum arată? șopti ea.

— Pe cel care a plecat în oraș nici nu l-am văzut, spuse doamna Farquhar. Cel de la etaj este înalt și oacheș.

De sus se auzi un zgomot înfundat. Chiriașul bătea în podea. Doamna Farquhar luă un aer îngrijorat.

— Asta înseamnă că are nevoie de ceva, spuse ea. A mai făcut așa de două ori.

Mary Anne urcă scările cu o lucire războinică în priviri. Înainte să ajungă la etajul trei, ușa uneia din camerele mansardate se deschise și un tânăr fără haină, purtând o cămașă din olandă fină și chinuindu-se să-și lege cravata de mătase, o privi de sus.

— Aha, spuse el. Ai venit la țanc. Mă temeam că va trebui să cobor scările în ciorapi. Ghetele mele sunt pline de praf. Vrei, te rog, să mi le lustruiești?

Mary Anne îl privi. Avea chef să-l plesnească și încă zdravăn. Ce dacă era tânărul cel mai chipeș pe care-l văzuse vreodată? Erau mai importante afacerile și rangul ei.

— Pot să dau dispoziție să vi se curețe ghetele, spuse ea cu răceală, dar acest lucru nu intră în prețul cazării. O să plătiți separat.

O să-i înduplece ea în vreun fel pe Charley, sau pe George, sau pe Eddie. Se puteau ocupa pe rând de curățitul ghetelor și anume în bucătăria din spate, care nu era la vedere.

— Nu mă interesează cine-mi lustruiește ghetetele, spuse tânărul, cu condiția să fie bine curățate. Eu sunt foarte pretențios.

Privirea ei rece îl descumpăni. Se așteptase să vadă un fel de servitoare. Deosebirea era ca de la cer la pământ și pentru moment nu-și găsea cuvintele.

— Vă cer iertare, spuse el, dar cu cine am onoarea? Eu mă numesc Joseph Clarke. Sunt la dispoziția dumneavoastră.

— Sunt Mary Anne Farquhar, replică ea. Eu fac toate aranjamentele aici în casă. Am înțeles că prietenul dumneavoastră ia masa în oraș. Și dumneavoastră la fel?

El șovăi o clipă. Aruncă o privire peste umăr în camera răvășită, la grămada de haine și cravate, pregătite pentru o ieșire în oraș. Apoi se mai uită o dată la Mary Anne.

— Nu, spuse el. Dacă n-aveți nimic împotrivă aș prefera să iau masa aici.

Cinci

Chiar din prima seară Joseph Clarke le dădu la toți de înțeles foarte limpede că nu era deloc nevoit să-și câștige existența. Tatăl lui era om bogat și dacă avea chef putea să ducă o viață îmbelșugată. Dar el avea talent și tatălui lui nu-i plăcea să-l vadă irosindu-și-l. De aceea intrase ucenic la Thomas Burnell.

— Este însă de la sine înțeles, adăugă el ca din întâmplare, că nu am nici un fel de obligații. Nu sunt ca ucenicii obișnuiți. Pot să plec de la Burnell când mi se va năzări și, eventual, mă stabilesc pe cont propriu. Nu m-am hotărât încă.

Membrii familiei Farquhar îl priveau cu interes. Băieții, care de data aceasta aveau mâinile curate de frecate ce erau și purtau părul pieptănat cu cărare, tăceau plini de respect. Micuța Isobel tăcea de frică. Mama, teribil de emoționată că după atâția ani avea un oaspete, se chinuia să-și aducă aminte când anume se servește vinul și dacă era sau nu de prost gust să pui brânza pe masă. Din fericire fiica ei veghea la respectarea etichetei. Pe băiatul care întindea mâna peste masă îl îngheța cu o încruntare. Pe cel apucat de sughiț îl pocnea cu piciorul pe sub masă. Iar când Isobel se repezi să mai ia o porție, i-o luă din față și i-o oferă cu un zâmbet noului locatar.

Noul locatar nu observă nimic din toate acestea. Era mult prea ocupat să vorbească despre sine.

— Tata s-a retras din afaceri, relatează el, și antrepriza din Snow Hill au preluat-o frații mei. Ei se descurcă foarte bine. Fratele meu cel mai mic tocmai s-a dus la Cambridge. Are de gând să se facă pastor. Îl cunoașteți cumva pe consilierul municipal Clarke? Este un unchi de al meu care se pare că va ajunge Lord Primar al Londrei cât de curând.

Locatarul bău vinul și-i plăcu — se pricepea. Nu mănăcă din brânză — era mofturos. Da, într-adevăr (îi răspunse el doamnei Farquhar), nu pune gura pe nici un fel de grăsimi. Avea probleme cu digestia. Copilul crescut în puf devenise un tânăr fragil.

Din același motiv nu era în stare să lucreze prea multe ore în șir — obosea ușor. N-ar fi fost mai bine să locuiască la țară, la aer curat? Locatarul strâmbă din nas cu dezgust. Nici pomeneală. La țară s-ar plictisi de moarte. Cu ce se mai îndeletnicea? Mărturisi că-i plăceau jocurile de noroc, dar numai cu jucători profesioniști și pentru mize mari. Îl interesau oarecum și cursele. În sezonul trecut își convinsese fratele mai mare să cumpere o cabrioletă care concurase într-o cursă până la Brighton. Pariase și câștigase două sute de lire. Era amator de muzică, cântece, teatru. Nu-l interesa politica și nu dădea doi bani pe intrigile zilei.

— Am venit pe lume să ne distrăm, spuse el, să facem doar ce ne place. Nu sunteți de aceeași părere, domnișoară Farquhar?

Bine înțeles că domnișoara Farquhar era de aceeași părere. Nici nu se terminase masa și ea uitase cu totul că el îi ceruse să-i lustruiască ghetetele. Tânărul cu ochi melancolici, nas roman, aer obosit și maniere aristocratice era cu totul altceva decât mucosul plin de coșuri care se bolbase la ea în biserică sau decât junele costeliv care-i făcuse semne pasionate din casa de peste drum de internatul din Ham.

Era dintre bărbații cărora în Franța li se tăia capul. Ar fi putut descinde direct din cotiga condamnaților la ghilotină. Fiecare gest al lui avea ceva romantic. Mai târziu, când orele serii se scurgeau încet și erau doar ei doi în salon — căci maică-sa se retrăsese discret în bucătărie cu băieții și cu Isobel, el îi mărturisi că după ce îi murise mama fusese nespus de nefericit sub acoperișul patern.

— Tata nu ține seama de temperamentul meu, spuse el, nu înțelege că poți fi acum vesel și în clipa următoare disperat. În ochii lui nu contează decât realizările palpabile. Sunt uneori vlăguit de oboseală. Pentru el asta e lenevie. Simt nevoia stimulentului oferit de prieteni

veseli. El îi numește drojdia societății. Într-un cuvânt, sunt un neînțeles.

Mary Anne îl asculta în extaz. Timp de trei ani nu avusese parte decât de palavre femeiești, singura voce bărbătească fiind cea a parohului din Ham care vizita școala duminicile. Taclalele de crăsmă ale tatălui ei vitreg cu tovarășii lui de chef fuseseră bune odată dar acum era cu totul altceva. Pentru prima oară în viață avea la dispoziție un tânăr chipeș, prea bucuros să-și descarce inima în fața ei. Putea lăsa rațiunea la o parte. Sufletul era totul.

— Când v-am văzut pe scări astă-seară, am simțit de îndată un curent de simpatie, un fluid de recunoaștere. Ați simțit și dumneavoastră același lucru?

Adevărul este că simțise nevoia să-l plesnească peste mutră, dar ce mai conta. Toate acestea trecuseră. Vinul, cu care nu era obișnuită, îi dezlegă limba.

— Trebuie să vă mărturisesc că nu-mi place nimeni în cartier, răspunse ea. Mă plictisește să fac gospodărie în locul mamei. Aștept mult mai mult de la viață.

Ce anume aștepta? Nu știa nici ea. Dar în timp ce el o privea cu admirație, în suflet i se ivi un sentiment necunoscut până atunci. Combinația de artist și tânăr gentleman înstărit putea suci mințile oricărei fete abia ieșite de pe băncile școlii. Manierele alese învățate la Ham reușiseră să slăbească percepția ascuțită a copilei din popor. La cincisprezece ani emoțiile erau mai puternice, pulsul bătea mai iute dar intuiția își pierdea acuitatea.

Mary Anne era pregătită sufletește pentru prima dragoste. S-ar fi mulțumit cu aproape oricine. Un lucrător de la tipografia domnului Hughes, un ucenic cu ochi strălucitori care lucra la măcelăria din vecini, un străin care coborâse dintr-o diligență în Holborn și-și scosese pălăria în fața ei — toți aceștia puseseră câte o piatră la temelia unui vis iar visul își găsisse materializarea în persoana lui Joseph Clarke, în vârstă de douăzeci și unu de ani.

Le era de ajuns apropierea în spațiu, acoperișul comun. În Black Raven Passage nu era cu mult mai mult spațiu decât în Bowling Inn Alley dar din prag se vedea mai bine luna plină. Crâmpeiul de cer era mai mare, canalele de scurgere mai discrete. Se puteau vedea stelele și de la fereastra mansardei, chiar dacă frățiorul cel gelos bătea în tavanul camerei de dedesubt.

James Burton, celălalt locatar, nu deranja pe nimeni. Era un bărbat de vreo treizeci de ani, care muncea din greu, avea mulți prieteni și venea acasă doar ca să doarmă și atât. Joseph și Mary Anne erau mereu împreună.

Prima sărutare o luă prin surprindere și o sperie. Se mai hârjonise ea și înainte, cu tovarășii de joacă din Bowling Inn Alley, schimbaseră zâmbete cu subînțele, ciupituri și palme. Prostii de băiețoi. Acum era pusă în fața realității. Ucenicul Joseph Clarke nu-și dovedise încă valoarea ca cioplitor în piatră; ca îndrăgostit însă, nu avea nevoie de scrisori de acreditare. El știa să sărute fără să fie grosolan sau aspru, dar cu hotărâre. Nu-i stătea în fire să fure o sărutare timidă și nici să se scuze în șoaptă după aceea.

Mary Anne simți din plin tulburarea și extazul primei îmbrățișări. Se duse la ea în cameră uluită, fericită, dar instinctul o avertiză: "Lucrul acesta este din cele pe care mama nu trebuie să le știe".

Nu trebuia să știe nici Charley, care o urmărea bănuitor prin ușile întredeschise, căci băgase de seamă că lui Joseph îi cârpea ea șosetele, nu lui, și că lui Joseph îi dădea ea pieptul de pasăre în timp ce lui îi revenea doar copanul.

Mary Anne era îndrăgostită. Nu se mai gândea la nimeni decât la Joseph. I se părea că ziua nu se mai sfârșește, până ce se întorcea el de la șantier. Inventă diverse pretexte ca să treacă de două-trei ori pe zi pe acolo. El se oprea din lucru și se apropia pășind degajat și fără grabă, cu mersul care ei i se părea irezistibil. În timp ce stăteau de vorbă lângă gard, ea era conștientă de faptul că ceilalți ucenici o urmăreau și o cântăreau din priviri, comentându-le idila, ceea ce îi mărea emoția.

Lumea adulților era însă ostilă primei iubiri, o privea cu ochi răi și dezaprobatori. Iubirea dintâi trebuia ferită de ochii indiscreți.

— Aseară te-ai dus la culcare foarte târziu. Te-am auzit când ai închis ușa. Ce ai făcut?

— Am stat de vorbă cu Joseph Clarke.

— Era și domnul Burton de față?

— Nu... Ieșise în oraș.

Urma tăcerea, atmosfera îngheța. Nu se mai rostea nici un cuvânt dar într-o străfulgerare Mary Anne își amintea de alte tăceri, de alte atmosfere înghețate, când Bob Farquhar își lua bastonul și pornea agale prin ulicioară să ia aer. Acum îl compătimea și-l înțelegea. Taina trebuia păstrată.

— Doamnă Farquhar, vă rog să-i dați voie domnișoarei Mary Anne să iasă la plimbare cu mine după cină. Ar fi păcat să stea în casă când seara este atât de frumoasă.

— La plimbare? Aș fi preferat să stea cu mine. Avem de cusut o grămadă și ea știe că mi-a slăbit vederea.

— Mamă, se coase mai bine dimineața, când e mai bună lumina.

— Nu-i înțeleg pe cei ce vor să se plimbe, când este mult mai comod să stai acasă.

Îi arunca apoi o privire plină de reproș, ofta, întindea mâna ostenită după panerul pentru lucrul de mână. De unde să știe mama ce însemna să te plimbi pe Ludgate Hill la brațul lui Joseph Clarke și să privești domul Catedralei St. Paul în lumina lunii? Ea îi făcu un semn din ochi iubitului care ardea de nerăbdare să plece. Curând după aceea, când maică-sa era absorbită de cusut, Mary Anne se strecură afară din cameră și îl ajunse din urmă.

— Pot veni cu voi? întrebă Charley, îmbufnat și privind-o cu reproș.

— Nu.

— De ce nu?

— N-avem chef de tine.

Apoi se lăsa înduplecată:

— Bine, vino, dar numai până în Fleet Street, nu mai departe.

Plimbarea, tulburătoare și captivantă, în mijlocul mulțimii care umplea tavernele și cafenelele, le servea drept scuză pentru întoarcerea la o oră târzie. Străduțele înguste și ulicioarele le ofereau adăpost, portalurile întunecate îi ocroteau de răpăiala ploii iar orologiul catedralei bătea miezul nopții ca un ecou al cuvintelor pe care le îngăima el:

— Mary Anne, nu mai pot trăi fără tine.

— Dar ce putem face? Unde ne putem duce?

După primele clipe de exuberanță și fiorii dezvăluirii, au urmat tertipurile și complicațiile legate de păstrarea tainei. Îi îngrozea scârțâitul ușii, se temeau de întunericul scărilor, de un pas prea apăsător, de o poticneală stângace. Toate acestea puteau trezi casa adormită. Frica îi făcea să scurteze clipele care s-ar fi cerut prelungite iar mângâierile rafinate și momentele de tandrețe erau eludate ca să ajungă mai iute la final.

Din păcate nu aveau și înlesnirile pe măsura poștei care creștea. Nu exista alternativă la salon, în orele mici. Și într-o dimineață de aprilie doamna Farquhar a dat peste ei în salon. Sub pretextul că auzise șobolani în lambriu, dar de fapt nutrind de mai multe nopți niște bănuieli, se

hotărâse în cele din urmă să coboare scările scârțâitoare.

Fuga era imposibilă. Cacealmaua ieșea din discuție. Erau prinși. Rezultatul imediat a fost un potop de lacrimi — nu din partea lui Mary Anne ci a maică-sii.

— Cum ai putut să te porți în halul ăsta? După tot ce te-am învățat și cât te-am bătut la cap. Să te furișezi în întuneric ca o putorișcă de mahala. Și dumneata, Joseph Clarke, care zici că ești fiul unui gentleman, accepți casă și masă de la mine, știind prea bine că Mary Anne nu are tată care s-o apere...

Se trezise întreaga casă. Băieții coborâră în goană, sculați din somn.

— Ce s-a întâmplat? Ce au făcut?

James Burton înțelese dintr-o privire cum stau lucrurile și se retrase în camera lui, ridicând din sprâncene.

Asta însemna deci "a păși rușinea". Așa ceva nu trebuia să i se mai întâmple. Au descoperit-o, au demascat-o și au făcut-o să pară vinovată, proastă și tânără.

— Nu-mi pasă, spuse tare Mary Anne. Eu îl iubesc. Și el mă iubește. O să ne căsătorim. Nu-i așa, Joseph?

De ce întârzia cu răspunsul? De ce stătea acolo cu privirea aceea ciudată și stingherită? De ce îngăima ceva cum că nu-și cunoștea perspectivele de viitor, că nu știa dacă taică-său își va da consimțământul, că erau amândoi prea tineri pentru căsătorie, că-i părea rău că se necăjise doamna Farquhar, că și ei auziseră șobolanii și că nu făcuseră nimic rău.

— Dar nu-i adevărat. Nu căutam șobolani. Ne iubim de adevărat. Și bineînțeles avem de gând să ne căsătorim.

Mary Anne, mânioasă și jignită, se întoarse către maică-sa. Joseph stătea ca mutul cu un zâmbet tâmp și șovăitor care-i urâtea chipul frumos.

O putere latentă îi veni în ajutor doamnei Farquhar. Poate amintirea domnului Thompson și a zilelor mai bune.

Ea rămase neclintită și demnă.

— Nici nu poate fi vorba de căsătorie. Joseph Clarke va părăsi casa în zori cu o scrisoare pentru domnul Burnell. Mary Anne, nu ai împlinit încă șaisprezece ani și ești sub oblăduirea mea. Te poftesc să te duci în camera ta.

Furtuna se potolise. Au început să se vadă urmările. Mary Anne se duse în camera ei și încuie ușa. De data asta nu mai plângea maică-sa, plângea ea. Nu vărsa lacrimi pentru că fusese prinsă ci pentru că și-l

amintea pe Joseph, speriat, stângaci, incapabil să rostească un cuvânt în apărarea iubirii lor.

Rămase în cameră ziua întreagă. Auzea zgomotele mutării, bufniturile bagajelor trântite pe scări. Isobel, cu o figură înspăimântată, îi aduse ceva de-ale gurii, dar ea nici nu se atinse de hrană.

Domnișoara Farquhar, cea care dădea dispozițiile în casă, dispăruse. În locul ei se afla o copilă de cincisprezece ani, care se făcuse de rușine, era îndurerată sufletește și îndrăgostită lulea.

Parcă ar fi murit cineva în casă. Toți vorbeau în șoaptă. Au început și vizitele de condoleanțe. Mai întâi domnul Burnell Apoi domnul Day. Să urmeze oare directorul internatului din Ham? Aveau de gând s-o trimită neîntârziat acolo?

— Nici prin gând nu-mi trece, își spuse ea. Mai bine o șterg de acasă.

Dintr-o dată i se făcu dor de taică-său vitreg, de Bob Farquhar. El nu ar fi muștrat-o. Ar fi înțeles totul, cu siguranță. Ar fi bătut-o pe umăr și i-ar fi spus, cu o luminiță șugubeață în priviri:

— Care va să zică maimuțica a dat de bucluc. Și cu soțul cel bogat cum rămâne?

La vălmășagul din mintea ei nu afla decât un răspuns. Trebuia să-l găsească pe Joseph și, când vor fi singuri, să-l facă să-i promită căsătoria. Nu era nevoie de consimțământul tatălui lui, căci Joseph era major. Îi spusese doar de nenumărate ori că în viața lui banii nu aveau importanță. Tatăl lui era om bogat. Joseph putea munci sau nu, după cum îi era voia. Putea pleca de la domnul Burnell, să se stabilească pe cont propriu sau, dacă avea chef, putea sta degeaba. N-avea nici o însemnătate. După ce se va mărita cu Joseph, toate se vor aranja. Vor privi toți cu ochi binevoitori ceea ce păruse la început o înșelătorie. O femeie căsătorită nu putea greși. Mama se va potoli, de bună seamă.

Mary Anne își redobândi optimismul înăscut. N-avea decât să capete consimțământul mamei și să dea de urma lui Joseph și viitorul îi era asigurat.

Nu acesta era însă viitorul pe care-l avea în minte doamna Farquhar. Își făcuse cu totul alte planuri.

— Nu voi mai pomeni nimic despre cele întâmplare, îi spuse ea fiicei pe-nserate. Eu port vina că am consimțit să primesc chiriași sub acest acoperiș. Treaba aceasta mi-a displicut chiar de la început și s-a dovedit că am avut temei. Joseph Clarke a plecat pentru totdeauna de la noi și a

plecat și de la domnul Burnell. Domnul Burnell, ca un gentleman ce se află, s-a îngrozit peste măsură când a aflat ce a făcut și i-a scris și tatălui lui. Am scăpat de el pentru totdeauna.

— Unde s-a dus Joseph?

— N-am întrebat. Și chiar dacă aș ști, nu ți-aș spune. Nu este treaba ta unde se află el, căci și tu o să pleci.

— Dacă te gândești să mă urmărești iar la Ham, să știi că nu primesc. Am crescut, sunt prea mare pentru școală.

— Nu e vorba de școală. Nici nu s-a pus problema. O să mergi la domnul Day ca menajeră.

Mary Anne pufni în râs.

— Nu ești pesemne în toate mințile. N-am de gând să fac așa ceva. I-am văzut casa, o locuință îmbâcsită și mohorâtă în Islington*. Și apoi nu prea mă dau în vânt nici după domnul Day, căci e cusurgiu și moralist.

Mama o privi dezaprobator. Asta era mulțumirea pentru tot ce făcuse binefăcătorul ei — cusurgiu și moralist!

— Domnul Day a fost foarte mărinimos. I-am povestit cele întâmplare și a fost și dânsul de părere că ai nevoie de ocrotire, de protecția unui tată. Poate să-ți asigure această protecție dacă ești menajera lui. După cele întâmplare noaptea trecută, răspunderea mi se pare prea mare pentru mine.

— Prea bine.

Brusca schimbare de atitudine ar fi trebuit s-o pună pe gânduri pe doamna Farquhar. Ea era însă mult prea preocupată cum s-o pună pe fiică-sa la adăpost de rele, așa că n-o mai luă la întrebări.

Mary Anne găsisese soluția. În casa domnului Day putea face tot ce-i trecea prin cap. De îndată ce el va pleca dimineața la tipografie, ea va porni în căutarea lui Joseph. Simplu ca bună ziua.

Atmosfera de doliu dispăru din casă: Băieții fluierau veseli, doar Charley bocea și nu se lăsa mângâiat.

A doua zi Mary Anne porni spre Islington într-o trăsură de piață. Domnul Day o întâmpină, un pic mai grav decât de obicei, la început. Nu a trecut mult și se făcu mai puțin bățos iar în momentul când îi încredință cheile de la dulapul de provizii deveni de-a dreptul prietenos.

* Cartier în nordul Londrei

— Sunt convins c-o să ne înțelegem de minune, spuse el. Îmi închipui că nu ți-e dor de casă și că n-o regreti.

Ea îl întrebă la ce oră dorește să ia micul dejun înainte să plece la tipografie.

El o privi surprins.

— Nu ți-a spus maică-ta? zise el. Am plecat de la tipografie. Am luat hotărârea asta acum câțva timp. Am de gând să-mi petrec timpul acasă, cu cititul și alte îndeletniciri. O să ți le împărtășesc și ție. O să ne înțelegem strașnic. Mai târziu, când se va întoarce fiică-mea de la școală o să-ți țină și ea tovărășie, dar până una alta o să te mulțumești cu prezența mea.

El zâmbi, se înclină și arboră niște maniere de-a dreptul galante. Ce caraghios! Mary Anne nu se așteptase ca domnul Day să stea acasă. Își închipuisese că la opt și jumătate dimineața va închide ușa în urma lui. Asta făcea desigur parte dintr-un plan născocit de el și de mama ei, ca să n-o scape din ochi.

Mary Anne o învinuia degeaba pe maică-sa. Planul îi aparținea întrutotul domnului Day. Adevărul era că plecase de la tipografie și se descurca foarte bine singur. Dar relatarea doamnei Farquhar despre pasul greșit al fiicei ei îi înflăcărase imaginația. Tânăra avea nevoie să fie ținută în frâu, dar într-un mod care să le facă plăcere la amândoi.

Nici pomeneală ca Mary Anne să închidă ușa după el la opt și jumătate dimineața. În loc de aceasta, îi încuie ușa în nas la zece și jumătate noaptea. Vlăguită de emoțiile zilelor precedente, ea se dusesese devreme la culcare. Când l-a auzit bătând la ușă, s-a gândit că se întâmplase o nenorocire, că se îmbolnăvisese, că luase foc casa. Îl văzu stând în fața ușii cu sfeșnicul în mână și scufia de noapte pe cap, cu o mutră dezgustătoare, tâmpită și plină de speranțe.

— Te simți singurică? spuse el.

Și atunci în capul ei se făcu lumină. Îi trânti ușa în nas și întoarse cheia în broască. Nu-i mai trebuiau nici hainele. Se strecură până jos alunecând pe un burlan de lângă fereastră, de cum se lumină de ziuă. Acum pricepea de ce o trimisese la școală la Ham. Nu-l pusese însă la socoteală și pe Joseph. Și acesta avea ultimul cuvânt.

Şase

Banii îi ajungeau să plătească birja. Avea de gând să plece din Islington ca o doamnă, ca la venire. N-o să-şi târască picioarele pe străzi în zori, căci orice trecător se putea dovedi un domn Day. Învăţase bine lecţia. Din păcate nimeni nu-i va da crezare şi mai cu seamă maică-sa. Pretindea că onorabilul domn Day era un lup în blană de oaie? Haida-de! Toată tărăşenia era probabil doar în închipuirea lui Mary Anne. Domnul Day va prezenta desigur propria lui versiune. Un bărbat trecut de patruzeci de ani era mai demn de crezare decât o fetișcană de cincisprezece.

În drumul de întoarcere spre Holborn, în birja care o hurduca, Mary Anne luă două hotărâri. În primul rând să bage bine la cap ca de acum înainte să nu ia nimic drept bun. În spatele fiecărui act de generozitate se ascundea de fapt un scop tănuuit iar în cazul în care binefăcătorul era bărbat, scopul era unul singur. În al doilea rând, să nu se întoarcă acasă decât după ce va fi devenit doamna Clarke, ca să se poată uita de sus la maică-sa, fluturându-i în faţă verigheta şi certificatul de căsătorie. Căci atunci ea, Mary Anne, va fi binefăcătoarea. Ca noră a bogatului domn Clarke din Snow Hill va fi privită cu totul altfel decât domnişoara Farquhar din Black Raven Passage. N-o să mai fie nevoie să închirieze camere. Maică-sa, Isobel, băieţii, toţi vor cunoaşte în sfârşit zile mai bune. Doamna Joseph Clarke o să aibă grijă de toţi.

Nu avea asupra ei nimic decât hainele cu care era îmbrăcată şi o punguţă cu câţiva şilingi. Avea însă tinereţea şi nutrea mari speranţe.

Se dădu jos demnă şi-i plăti birjarului costul călătoriei. Se duse apoi la Inner Temple, să-l caute pe James Burton. Da, era adevărat. Joseph plecase de la domnul Burnell. Din câte povestea James Burton, mai că se păruiseră. Joseph rupsesse contractul de ucenicie în bucăţi şi le zvârlise la picioarele domnului Burnell. Domnul Burnell îi aruncase în faţă lui Joseph că-i om de nimic şi corupător de minore. Joseph îl făcuse pe domnul Burnell tiran şi zgârciob.

— Bine, bine, zise Mary Anne care stătea ca pe ghimpi, dar unde-i Joseph acum?

— Stă în gazdă în Clerkenwell*, spuse Burton. Pot să-ţi dau adresa.

* Cartier central din Londra

Are gărgăuni la cap — vrea să plece în America. L-am scos aseară în oraș și s-a îmbătat crișă. La trei noaptea am ajuns la "Ring O' Bells". Joseph a avut baftă și a câștigat zece lire la zaruri. Dacă te duci acum la el acasă, o să-l găsești dormind.

Pensiunea din Clerkenwell, deși era situată pe o stradă și nu într-un pasaj, se deosebea mult de locuința cochetă a doamnei Farquhar. Ușa din față era larg deschisă. Putea intra cine poftea. O fetișcană firavă freca pe jos intrarea murdară, stând în genunchi. O femeie cu obrazii sulemenii o urmărea din priviri. Aspectul casei era neîngrijit, vechi și sărăcăcios.

— Clarke? Etajul doi, în spate, prima ușă, spuse femeia smucind din cap.

Mary Anne urcă scările strâmte și buna dispoziție îi cam pieri. Presupunând că Joseph era prea mândru ca să se întoarcă la taică-său acasă, ar fi putut închiria ceva mai acătării, nu?

Dormea dus, întocmai cum bănuise James Burton. Urmele beției de noaptea trecută nu se vedea însă. Era, ce e drept, îmbujorat la față, dar îi stătea bine. Avea același aer nevinovat pe care-l purta Charley pe chip când dormea și Mary Anne își dădu seama că este mai îndrăgostită decât oricând. Începu să umble tiptil prin cameră, făcând ordine și aranjându-i hainele pe care le zvârlise la întâmplare pe dușumea. Se întinse apoi în pat lângă el.

Când Joseph se trezi cu căpșorul lui Mary Anne lângă el pe pernă, toți gărgăunii plecării în America își dădură obștescul sfârșit. Apropierea își făcu de îndată efectul predestinat. Nu mai erau doar sub acoperământul părintesc. Nu se mai temeau de scârțâitul scărilor căci se aflau într-o casă unde nimeni nu punea întrebări.

Pe la mijlocul după-amiezii constatară că nimic nu avea însemnătate pe lumea asta în afara faptului că erau din nou împreună. Aveau tot viitorul în față. Puteau face orice poșteau.

— Să stăm așa, spuse Joseph visător, zi de zi, noapte de noapte. Fără sculat în zori, fără Tommy Burnell, fără planuri.

— Mai trebuie să și mâncăm, spuse Mary Anne. Pe urmă nu am o părere prea bună despre odaia asta. Nu are oblon la fereastră și patul este prea mic.

El îi spuse că e lipsită de temperament. Ea îi răspunse că lui îi lipsește bunul simț. Pe la șapte și jumătate ieșiră în oraș să ia masa.

Dacă Joseph alesese o locuință mult sub rangul lui, în schimb își depășea clar condiția socială în privința locului unde lua masa. Nici nu

vroia să audă de vreo tavernă ascunsă pe vreo stradă dosnică. Va lua masa cu fast, chiar în Strand.* Cum să meargă pe jos? Vor lua o trăsură.

Să comande friptură de berbec și bere? Ferească Sfântul, ce idee! O să ia momițe și un vin ușor, franțuzesc. Apoi friptură de rață, dar fragedă. Când comanda, era sublim dar era și mai grozav când făcea plata. Chelnerii se ploconeau până la pământ în fața lui. Dacă la plecare nu se putea ține bine pe picioare, ce conta — era atât de chipeș și apoi era atât de simplu să mai cheme o trăsură.

— Și acum încotro? La Operă? sugeră el zornăindu-și monedele.

Propunerea era ispititoare dar cât îi mai rămăsese oare din cele zece lire pe care le câștigase la zaruri? Mary Anne clătină din cap.

— Nu în seara asta, spuse ea.

Îl prinse chiar în clipa când se prăbușea. La urma urmei nu era lucru rău că nimeni nu puneă întrebări în casa din Clerkenwell.

În următoarele zile Mary Anne înțelese că ea trebuia să fie cea cu simț practic. Trebuia să preia conducerea. Joseph, încântat că scăpase de ucenicie, nu avea altă dorință decât să zacă în pat până după-amiaza și apoi să se plimbe agale ca să ia aer.

— Ce rost are să ne îngrijim de viitor? De ce să facem planuri? îi spunea el.

Apoi se apuca să dezbătă chestiunea arzătoare a locului unde urmau să ia masa. Banii! Ce prostie! Nici o grijă. Avea destui pentru moment. Mai târziu, dacă va duce lipsă de parale, ar putea câștiga iar o hârtie de zece la zaruri și în cel mai rău caz, dacă va trebui să-și plece mândria, o să-și calce pe inimă și se va duce la taică-său. Până una alta, era cât se poate de plăcut să nu facă nimic alta decât dragoste.

În timp ce Joseph moțăia cu capul pe umărul ei, Mary Anne își planifica mutările. Mai întâi trebuia să-i comunice lui Charley unde se găsea, ca băiatul să poată face pe intermediarul și să-i aducă din Black Raven Passage îmbrăcămintea, ce mai avea nevoie, chiar și de-ale gurii, dacă putea. Zis și făcut. Charley își înăbuși gelozia și se lăsă furat de spiritul de aventură. Dacă descendentului clanului Mackenzie nu-i era dat să se târască cu un jungher în dinți prin iarba-neagră, ca un haiduc, eră în stare, cel puțin, să se furișeze din casa mamei cu franzele în coș și să capete un șiling pentru ostencală.

* Stradă în centrul Londrei, paralelă cu Tamisa.

El îi povesti că acasă domnea panica și revolta. Domnul Day, după ce relatase propria versiune despre cele petrecute în noaptea de pomină la Islington, anunțase solemn că Mary Anne era o stricată. Doamna Farquhar o dăduse pe fiică-sa la "Dispăruți". Trimisese la ziare semnalmentele lui Joseph și Mary Ane. Afișe cuprinzând aceleași semnalmente fuseseră bătute în cuie pe ușile prăvăliilor, tavernelor și birturilor.

— O să trebuiască să vă mutați întruna, ca să nu fiți prinși, o avertiză Charley. Altminteri o să vă judece pe amândoi și o să vă bage la zdup.

— Nu ne poate nimeni închide doar pentru că ne iubim, spuse Mary Anne.

— Ba poate, dat fiind că nu sunteți căsătoriți, ripostă Charley. L-am auzit eu pe domnul Day. Zicea că trăiți "în concubinaj" și el știe probabil despre ce vorbește.

Bineînțeles că știa. El găsisese soluția încredințându-i cheile gospodăriei.

— Va trebui să ne căsătorim. Nu avem încotro. Joseph, cu tine vorbesc.

Joseph stătea cu picioarele proptite de bara patului și cu capul sprijinit de pernute. Își făcea manicura, o îndeletnicire plăcută și soporifică. Căscă.

— Eu n-am habar de chestiunile astea juridice, spuse el, și nici că-mi pasă de ele. Dar tu nu ești încă majoră. Ai cincisprezece ani. Cu asta cum rezolvăm?

Accasta era întrebarea-încuietoare. Maică-sa avea toate atuurile, și totuși... Dacă dădea de urma lui Bob Farquhar? Și dacă după ce îl găsea, îl mituia, îl ducea cu zăhărelul, îl îndupleca cu vorbe dulci, îl amenința sau îl șantajă, până ce-l convingea să-și dea consimțământul ca tutore legal? Nici nu-i încolțise bine ideea în minte că de îndată începu să crească și să înflorească.

Adevărul este că Bob Farquhar nu fusese căutat temeinic. Treaba fusese lăsată în grija domnului Day. Și acum când știa ce-i poate pielea, Mary Anne își dădu seama că domnul Day era interesat exact de contrar. Nu era de loc în interesul domnului Day să-l găsească pe tatăl ei vitreg. Parcă-l vedea pe acesta făcându-i cu ochiul și râzând pe înfundate.

— Menajeră! Asta să i-o spui lui mutu!

Mary Anne trase pernele de sub capul lui Joseph și-l ajută să se ridice în picioare. El se uită la ea de sus, căscând, prost dispus, fără chef dar nepermis de frumos.

— Ce mai este?

— Îmbracă-te de grabă. Mergem la Deptford.

Bob Farquhar era greu de prins. Era șiret. Era viclean. Nu degeaba tripărise el foi de scandal timp de douăzeci de ani. Cunoștea toate tertipurile — unde să dispară, unde să se ascundă, cum să-și pregătească un cuibușor confortabil alături de o însoțitoare plăcută, cum să scape de răspunderi și de o nevastă cicălitoare.

Da, fusese văzut la hanul "Coroana și Ancora" dar asta cu trei săptămâni în urmă. Un tip mătăhălos și solid, cu o sclipire veselă în ochi? Da, dar nu era la "Coroana și Ancora" ci la "Cerbul Alb". Asta acum cinci, opt zile. Au bătut drumul în zadar pe la toate pensiunile. Nu auzise nimeni de el la Deptford. În sfârșit, în ultimul han de pe drumul Londrei au aflat știri mai precise.

— Farquhar? A stat la noi o familie cu numele ăsta acum două zile. Soț și soție. La camera cu numărul patru. Au luat diligența de Londra, și ei și fiica lor.

Soție și fiică. Nu era vorba de concubinaj. Era de-a dreptul bigamie. Dacă erai prins ca bigam, pesemne că existau pedepse pentru asta.

— N-au spus unde se duc?

— Nu. Dar am auzit-o pe fată pomenind ceva despre Pancras Fields.

Hai înapoi la Londra, în cealaltă parte a orașului. Și dacă tot se ocupau de asta, ea și Joseph, n-ar fi fost mai cuminte să se mute și ei pe șest?

Nespălata cea vopsită care vedea de casa din Clerkenwell le aruncase o privire lungă și bănuitoare dimineața și pe deasupra avea în mână un exemplar din *The Advertiser*. Charley va trebui să facă din nou pe intermediarul. Se va duce să le adune boarfele și să le transporte la noua adresă. Noua adresă era Pancras, la marginea orașului. Dacă tatăl vitreg se afla în acea zonă, va fi ușor de găsit. Pancras era ceva mai mare decât un sat și nu avea decât două crâșme.

— Dar aici este capătul lumii! protestă Joseph. Uite o fermă peste drum și vite care pasc. O să murim de plictiseală într-o astfel de văgăună.

Cu o sărutare, o vorbă dulce, o ciufulire a părului îl manevra la fel de ușor ca pe Charley. Îl lăsă să-și atârne cravatele pe o sfoară întinsă dintr-un perete într-altul.

Nu-l găsi pe Bob Farquhar nici în prima crâșmă nici într-a doua. În cea din urmă căpătă însă o indicație prețioasă. Dădu peste el într-o căsuță de cealaltă parte a zonei Pancras Fields. Era așezat în fața unui prânz frugal — slănină, pâine și brânză — și în fața lui stătea o femeie.

plinuță și plăcută, de vârsta lui, care precis nu cunoscuse zile mai bune. Mai era și o fată foarte urâtică care, ciudat lucru, semăna cu Bob Farquhar ca două picături de apă.

Cine lovește primul, câștigă, se gândi Mary Anne. Se pregăti de atac.

— În sfârșit, te-am găsit, spuse ea. Familia este afară în birjă, cu doi avocați. Ce ai de gând?

Spre dezamăgirea ei, tatăl vitreg nu păru tulburat de fel. Se rezemă de spătarul scaunului și scoase un ziar din buzunar.

— Atunci o să le citesc și eu din *The Advertiser*, zise el. "La șaptesprezece aprilie a dispărut de acasă Mary Anne Thompson zisă și Farquhar, fiica doamnei Elizabeth Mackenzie Farquhar, din Black Raven Passage, nr. 2, Cursitor Street. Este în vârstă de cincispreze ani și nouă luni, are ochi albaștri, părul castaniu deschis, tenul fraged, e îngrijită ca persoană etc. etc." Sau ai văzut deja corectura asta?

El îi azvârli ziarul și ea îl prinse automat, așa cum făcea cu pamfletele pe vremuri, în Bowling Inn Alley.

— După cum i-am tras amândoi chiulul maică-tii, putem zice că suntem chit, spuse Bob Farquhar. Fă cunoștință cu doamna Farquhar de-a doua, sau doamna Favoury, cum i se spunea, și cu Martha, speranța bătrâneții noastre.

Nu era cazul să se mai prefacă și nici să facă mofturi. Cât ai zice pește, Mary Anne se așează cu ei la masă și începu să înfulece pâine cu brânză.

— Nu încape vorbă, zise ea, că dacă te dau de gol și dumneata poți să-mi faci aceeași figură. Ce mai calea-valea. Avem nevoie unul de altul.

— Adevăr grăit-ai, răspuse el.

— Dar dumneata ești bigam.

— Și tu ai merita o mamă de bătaie.

— Nu-l cunosc pe Joseph decât de opt săptămâni, dar pentru mine nu mai există alt bărbat pe lume.

— Eu o cunosc pe doamna Favoury de șaptesprezece ani și mi-a trebuit cam tot pe atât să mă hotărăsc între ea și maică-ta.

— Te-ai tot plimbat de la una la alta?

— Era cam greu să fiu cu amândouă în același timp.

Doamna Favoury, câtuși de puțin stingherită, bea ceai și-i privea radioasă. Amintindu-și de chipul maică-sii încărcat de reproșuri mute, Mary Anne se întreba de ce o fi avut nevoie taică-său nici mai mult nici

mai puțin decât de șaptesprezece ani ca să se hotărască. Nu se mai mira că Martha îi semăna leit la nas și la ochi.

— Care va să zică ți-ai pus în gând să-l iei pe tipul ăla?

— Și el și-a pus asta în gând.

— Ce perspective are?

— Are un tată bogat.

— Tu nu te poți lăuda cu așa ceva. Dar tatăl ăsta, o să facă ce se cuvine?

— O să facă atunci când o să mă cunoască.

— Hm. Cine se mărită în pripă, se căiește toata viața.

— Cine se căsătorește târziu, nu se bucură de tinerețe.

Ea una nu avea de gând să-l aștepte șaptesprezece ani pe Joseph Clarke, așa cum făcuse taică-său vitreg cu doamna Favoury.

— E-n regulă. Ce aștepti de la mine?

— Să-ți dai consimțământul în calitate de tată.

— Dar autorizația, cine o plătește?

— Joseph. Face tot ce i se spune. O să am eu grijă de asta. Ne putem cununa aici, la Pancras. Am și văzut biserica, din șosea.

Bob Farquhar oftă.

— Înseamnă c-o să trebuiască să ne luăm iar tălpășița. Cum o să-mi pun iscălitura pe certificatul tău de căsătorie, cum o să-mi dea de urmă. Maică-ta o să-și pretindă drepturile.

— De mama o să am eu grijă.

— Păi atunci, ce mai stai! Hai să dăm ochii cu amorezul tău.

Cei doi bărbați se priviră cu suspiciune și neîncredere. Se deosebeau ca cerul de pământ. Unul înalt, elegant, cu nasul pe sus. Celălalt scund, greoi, fără fasoane. Se măsurară din ochi ca doi câini înainte de luptă. Nu era cazul să facă conversație de salon, să schimbe glume sau păreri. Era urgent nevoie să facă o vizită la cea mai apropiată tavernă. Când au ieșit de acolo, după două ore, se simțeau ca frații.

Doamna Favoury îi spuse lui Mary Anne, în timp ce se uitau cum veneau cei doi braț la braț:

— Să nu uiți niciodată, draguțo, că în viață totul se rezolvă la un păhărel. Sau poate la două. Sufletul se deschide iar creierul amorțește. Și asta-i întocmai ce așteptăm noi de la soții noștri. Poți să fii sigură că nunta este ca și făcută.

Avea dreptate. Primiseră consimțământul. A doua zi, în timp ce cei doi bărbați dormeau duși, ca efect al sărbătoririi noii legături de rudenie,

doamna Favoury și Mary Anne au achiziționat autorizația de căsătorie și au vorbit cu diaconul de la biserica St. Pancras. Doamna Favoury a fost și ea de părere că nu era cazul să asiste la ceremonie nici ea și nici Martha, cea cu fața rotundă și ochii înfrigurați de emoție, ca nu cumva să fie descoperiți. Mary Anne îi strecură în mână doi șilingi groparului, care consimți să le fie martor la cununie. Nu-i mai rămânea decât să-și aducă mirele la altar.

— Trezește-te Joseph. În dimineața asta ne căsătorim.

— E ploaie sau frumos?

— Frumos. Nu-i un nor pe cer.

— Un motiv în plus să mai stau în pat. N-au intrat zilele în sac.

El căscă, se întinse, se lăsă îmbrăcat. Cu cămașa de batist, pe care n-o pusese niciodată. Nu, nu, cu jiletca de satin. Ce cravată? Păi îi trebuia o jumătate de zi ca s-o asorteze la jiletcă. Tocmai văzuse ceva potrivit într-o galanterie din Strand. Ce-ar fi să ia o birjă și să se repeadă până în Strand, înainte să se ducă la biserică? Nici pomeneală. Ora era stabilită. Diaconul îi aștepta.

— Îți place rochia mea? Am cumpărat-o ieri. Doamna Favoury a fost generoasă.

— Este încântătoare. Dar de ce roz? Rozul nu se asortează cu culoarea somon a cravatei.

— N-o să bage nimeni de seamă. Este doar dimineața în zori. Grăbește-te te rog.

Era în ziua de nouăspreze mai o mie șapte sute nouăzeci și doi. Au mers peste câmp până la bisericuța din Pancras, ținându-se de mână sub soarele cald. Nu era numai ziua de cununie a lui Mary Anne ci și ziua când împlinea șaisprezece ani.

La jumătatea drumului spre biserică, Joseph se pocni peste buzunarul hainei.

— S-a întâmplat ceva îngrozitor. Am uitat autorizația.

— Este la mine. Și ne mai trebuie un martor. Am avut grijă și de asta.

— Cine este?

— Groparul de la biserica St. Pancras. I-am dat doi șilingi pentru osteneală. Grăbește-te. Suntem așteptați.

Bob Farquhar, purtând o floare la butonieră, stătea în pridvor alături de preot.

— Credeam că v-ați răzgândit, spuse el.

Mary Anne îl strânse pe Joseph de braț și zâmbi.

— Pentru nimic în lume, răspunse ea.

Tatăl vitreg îi privi dus pe gânduri. Tânărul filfizon avea un aer distant și disprețuitor. Mary Anne era îmbujorată, emoționată, radioasă, în noua ei rochie trandafirie.

— Să sperăm c-o să-l privești la fel și peste zece ani, zise el.

Cucernicul părinte Sawyer îi conduse în biserică. Totul era foarte simplu, foarte modest. O rază de soare se furișase prin vitraliu până la pereții văruiți. De afară se auzeau păsările cântând în pâlcul de ulmi de lângă biserică. Din depărtare răsuna behăitul oilor pe pajiște.

Mary Anne rosti răspunsurile cu o voce limpede și hotărâtă. Joseph abia se auzi. Mai apoi, în sacristie, ea se iscăli în catastif deasupra numelui lui.

Preotul, bucuros că nevinovata pereche erau acum soț și soție, se interesă:

— Și luna de miere? Unde o veți petrece?

El îi înmână lui Joseph certificatul de căsătorie și așteaptă răspunsul. Joseph se întoarse întrebător spre mireasă. Întrucât în ultimile cinci săptămâni o ținuseră tot într-o lună de miere pe cinste, era clar că nu se va schimba nimic, nu? O să continue să trăiască la fel ca și până acum — să se plimbe cu trăsura, să ia masa în oraș, să dea cu banii de-a azvârlita în vârtejul vieții londoneze, să se culce mult după miezul nopții și să se trezească pe la prânz.

Mary Anne zâmbi. Îi făcu o reverență părintelui Sawyer și luă certificatul de căsătorie din mâinile lui Joseph.

— O să mergem la Hampstead, spuse ea. Soțul meu are nevoie de odihnă, de lapte proaspăt și de aer de țară.

Ea îl privi țintă pe Joseph. Joseph se uită la ea. Bob Farquhar pufni în râs și-i dăde un ghiont groparului. Ea pusese piciorul în prag.

Șapte

Răsuciră problema pe toate fețele dar fără să ajungă la nici un rezultat. Nu mai avea rost să se certe — erau la ananghie.

— Înseamnă că m-ai mințit de la bun început?

— Eu nu mint niciodată. Mi-ar da prea mare bătaie de cap.

— Dar chiar în prima scară petrecută în Black Raven Passage ne-ai spus la toți că ai o groază de bani.

— Păi atunci așa și era. Nici nu știu când s-au topit. Dar pot oricând să fac și mai mulți bani.

— Și, mă rog frumos, cum ai de gând să-i faci?

— Cu cărțile de joc, jocul la bursă, pariurile la curse. Gădesc eu ceva.

— Dar cu taică-tău cum rămâne? Mi-ai spus că ai un tată bogat și că poți oricând să capeți bani de la el.

— Lucrurile sunt nițeluș mai încurcate.

— Cum adică, încurcate? Ea îl apucă de umeri și-l întoarse cu fața spre ea. De ce râdea iar cu nepăsare și ridica din umeri în semn de scuză?

— Joseph, trebuie să-mi spui adevărul. Chiar acum. Și apoi punem punct discuției. Te iubesc. Îți promit că n-o să mă supăr.

Erau căsătoriți de șase săptămâni și deși toate se făcuseră după voia ei — duceau o viață tihnită într-o pensiune, aerul îi pusese puțină culoare în obraji și-l făcuse să arate mai sănătos — el se încăpățâna să nu discute despre viitor. De câte ori îl întreba dacă-i scrisese tatălui lui, schimba vorba.

Liniștea de la Hampstead începea să o apese. Ar fi vrut să se întoarcă în oraș, să-și vadă mama și pe băieți, să se fălească cu numele de doamna Joseph Clarke, noră a bine-cunoscutului antreprenor, să se bucure din plin de situația onorabilă de femeie măritată.

De două săptămâni nu plătiseră chiria. I se părea ridicol să trăiască ca niște sărăntoci și să se tot ascundă când ar fi fost de ajuns ca Joseph să-i spună o vorbă tatălui lui, ca să-și recapete rangul cuvenit și să câștige respect oriunde s-ar duce. Mary Anne dorea să aibă parte, ca orice mireasă, de daruri de nuntă, de felicitări, de trusou — așternuturi și argintărie -, de o locuință proprie. N-avea nici un haz să fie măritată dacă-i lipseau toate astea.

Și pe urmă în toamnă aștepta și un prunc. Știa sigur acum. Pentru el dorea tot ce era mai bun. Putea și Joseph să priceapă atâta lucru. Ea se uită la el cu băgare de seamă. Ochii negri clipeau și se fereau de privirile ei.

— Ce s-a întâmplat, Joseph?

Pe neașteptate, el își duse mâna la buzunar și scoase o scrisoare.

— Foarte bine, zise el, mă dau bătut. Mi s-a părut că n-are rost să ne stricăm cheful cu asta. Dar mai bine citește singură.

Scrisoarea nu avea adresant. Era datată douăzeci și trei mai, patru zile după nunta lor și purta antetul "Angel Court, Snow Hill".

"Întrucât de mic copil n-ai făcut decât să mă dezamăgești, nu m-am mirat când am aflat de la domnul Burnell despre comportarea ta rușinoasă.

Ți-aș aminti că nu este nici prima, nici a doua oară când îți faci de cap astfel. Te-am dat ucenic la Burnell tocmai ca să te împiedic să mai faci prostii. Nu mi-am închipuit niciodată că ai talent iar Burnell mi-a confirmat părerea, spunându-mi că este ca și inexistent. N-ai altă perspectivă, pe cât pot eu să apreciez, decât să câștigi un ban cinstit ca pietrar, lucrând cu ora, sub supravegherea cuiva. Înțeleg că te-ai căsătorit cu tânăra pe care ai sedus-o, ceea ce mă surprinde, cunoscându-ți lipsa de caracter. Treaba asta nu are însă nici o importanță, căci tot nu am de gând să vă primesc, nici pe tine, nici pe ea. În amintirea mamei tale, o să-ți dau o liră pe săptămână sau cincizeci și două de lire pe an, cât vei trăi. Să nu te aștepți la mai mult de atât. După moartea mea, banii și firma vor trece asupra fraților tăi.

Thomas Clarke, tatăl tău".

Joseph își urmărea soțioara în timp ce citea scrisoarea. O să se țină de cuvânt și n-o să se înfurie? Avea o fire iute, știa el bine. Avuseseră deja parte de scene și certuri, schimbaseră cuvinte grele la mânie, dar până acum le făcuse față cu ajutorul dragostei.

Ce o să zică ea de chestia cu făcutul de cap, din scrisoarea tatălui lui? "Nici prima, nici a doua oară". Grea întrebare. Să-i mărturisească oare totul despre aventura aia nenorocită cu sora hangiului? Sau despre povestea și mai jalnică cu soția căruțașului? O să-i arunce în față reproșuri și lacrimi, o să iasă din cameră trântind ușa, o să se ducă înapoi la maică-sa?

Joseph n-o cunoștea pe nevestica lui nici pe departe. Aluziile la comportarea lui dinainte o lăsară rece. Din felul în care îi făcuse avansuri încă din prima săptămână la Black Raven Passage, se lămurise perfect cu cine are de a face. De șocat, o șocase însă o altă frază. "Nu mi-am închipuit niciodată că ai talent iar Burnell mi-a confirmat părerea, spunându-mi că este ca și inexistent". Numai asta o interesa. Precum și sugestia privind viitorul: "pietrar lucrând cu ora, sub supravegherea cuiva". Asta să fie oare singura lor perspectivă, în anii care vor veni?

Ea rupse scrisoarea în bucăți și-i zâmbi soțului.

— Cu taică-tău ne-am lămurit, zise ea. Cu frații cum stai?

El ridică din umeri.

— John este cel mai mare, l-a avut tata din prima căsătorie și este mult mai în vârstă decât noi ceilalți. Este căsătorit, are copii și

locuiește în Hoxton, în Charles Square. Noi doi ne înțelegem bine. Thomas este tata, bucătică ruptă. Muncește din greu, este prudent și plin de neîncredere față de mine. James n-are nici o legătură cu firma. el studiază la Cambridge și vrea să se facă preot. Mai am și o soră. Ce rost are să vorbim de ei? Eu sunt oaia neagră a familiei. Așa m-au considerat toți.

Îi stătea în fire să-și defăimeze familia. Atribuindu-le lor vina, el se considera absolvit. Nu se făcuse niciodată vinovat de nimic.

— Și cu unchiul cum e?

— Care unchi?

— Nu ne-ai povestit tu despre unchiul tău, consilierul municipal Clarke, care ar fi putut ajunge Lord Primar al Londrei într-o bună zi?

— A, ăla! Joseph ridică din umeri. La drept vorbind suntem rude foarte îndepărtate. Nici nu-l cunosc.

Fiecare cuvânt rostit de el îi confirma cele mai rele temeri. De fapt, își dădu ea seama, el o indusese în eroare chiar de la început. Familia Clarke era departe de a fi familia înstărită pe care și-o închipuise ea. Erau negustori obișnuiți, ca mulți alții, fără relații sus-puse, ducând un trai modest. Fusesse atât de îndrăgostită de Joseph și într-atât de orbită de farmecul lui, încât nici nu-i trecuse prin cap să-l ia la întrebări mai cu temei. Fusesse îndrăgostită. Oare se gândea deja la dragoste ca la ceva trecut? Nu... nici vorbă... Își alungă gândul din minte.

— Nu ne rămâne de făcut decât un singur lucru, spuse ea. Și anume să ne adresăm fratelui tău John. Cel mai bine este să lași totul în seama mea.

Își regăsise optimismul înăscut, ca întotdeauna când își pune ceva în gând și începea să facă planuri. O să-l ducă ea de nas și pe fratele John, cum îl dusesse și pe domnul Day, când îl convinsese s-o lase să ducă șpalturile la corectat în Bowling Inn Alley. Dar mai trebuia s-o ia în calcul și pe soția fratelui John.

Se duse singură la Hoxton. Se gândise că duminică după-amiaza îl va găsi sigur acasă pe fratele John, în mijlocul familiei, în căminul lor confortabil. Se mai gândise și că slujba de la biserică și masa de duminică îi vor fi creat o bună dispoziție.

Charles Square, o piațetă plăcută și liniștită, cu clădiri nou construite, respira un aer de responsabilitate flegmatică.

— Ne-am putea instala la etaj, se gândi ea. Există probabil două camere în față și una în spate. N-am mai plăti chirie.

Își pusese rochia de mireasă din muselină roz. Arăta nespus de nevinovată și tânără. Chiar fratele John îi deschise ușa. Ea îl recunoscuse pe dată. Era leit Joseph, doar ceva mai bătrân, mai trecut, mai puțin elegant și, conchise ea, chiar mai ușor de manevrat.

— Dacă nu vă e cu supărare, spuse ea, eu sunt soția lui Joseph.

Izbucni în plâns fără să mai zică altceva. Efectul a fost mai presus de așteptări. John o conduse în salon, sprijinind-o cu grijă frățească și își chemă de îndată soția care, Doamne mulțumescu-ți, avea un aspect mămos. Veniră și copiii care o priviră cu curiozitate, dar care fură îndepărtați în grabă din cameră. După ce se instaură iar calmul și i se servi un întăritor, ea se apucă să-și depene povestea.

— Dacă ar ști Joseph că am venit aici, nu mi-ar ierta-o niciodată. I-am spus că mă duc s-o văd pe mama. Dar, după felul în care mi-a vorbit despre dumneavoastră, eram convinsă că n-o să mă alungați. Ține atât de mult la dumneavoastră, dar îl știți cât e de orgolios.

Nutreau ei oarece dubii atât în ce privește afecțiunea cât și în legătură cu mândria lui, dar zâmbetul ei printre lacrimi le spulberă orice urmă de îndoială.

— Scrisoarea părintelui său i-a frânt inima. Știați despre ea, desigur?

Știau. Era dureros dar în această problemă nu era nimic de făcut.

— Eu sunt singura de vină pentru căsătorie. Din vina mea a fugit. Eram nefericită acasă și mama m-a trimis să am grijă de gospodăria unui oarecare domn Day.

Ea le povesti toată tărășenia cu domnul Day. Cum îi forțase acesta ușa la zece noaptea — trecu cu vederea ciocănitul cel sfios — și cum fugise ea la Joseph.

— Dumneavoastră ce ați fi făcut în locul meu? i se adresă ea doamnei John.

Doamna John se arătă îngrozită, șocată, îngrijorată. Biata copilă, prin câte trecuse!

— Știam că mama nu mă putea ocroti iar fratele meu, Charley, nu era destul de mare. Numai în Joseph aveam încredere, așa că m-am dus la el. Era necuviincios să locuim împreună așa că a trebuit, firește, să ne căsătorim. Tatăl meu vitreg și-a dat consimțământul.

Spre marea ei mirare, își dădu seama că tot ceea ce povestise era de fapt adevărat. Născocise doar treaba cu forțatul ușii dar de fapt asta schimba totul.

— Unde-i acum tatăl dumitale vitreg?

— A plecat în Scoția. Noi suntem datori chiria pe două luni pentru locuința din Hampstead și până sâmbăta viitoare ne vom trezi în stradă. Dacă am avea unde merge măcar. Căci știți, la toamnă...

Ea o privi pe doamna John. Doamna John o înțelese.

Peste nici o săptămână, doamna și domnul Joseph Clarke se mutaseră deja în Charles Square. Se instalaseră la ultimul etaj. Nu asta visase ea stând în fața altarului în biserica Pancras dar asta o privea numai pe ea. Și la urma urmei cartierul era mai select decât în Black Raven Passage. Căpătai oarecare distincție. Când o vizită pentru prima oară pe maică-sa, își permise să arboreze un aer de superioritate îngăduitoare.

— Să știi că aranjamentul ne convine la toți. Locuim separat dar stăm și destul de aproape dacă avem chef de societate. Joseph primește renta de la tatăl lui și este, se înțelege, pe picioarele lui.

Thomas Burnell îi povestise altceva doamnei Farquhar dar relatarea fiicei își atinse scopul. Mamei îi fusese dor de fiică. Iertase totul. Nu înțelegea însă cum de-și făcuse brusc apariția propriul ei soț și de ce dispăruse iar după nuntă.

— Cum o să mă descurc? Ce se va alege de Isobel și de băieți?

— Va trebui să închiriezi camere în continuare.

— Dar cum de l-ai lăsat pe taică-tău vitreg să plece? Puteai să-l mai ții, să-mi capăt compensațiile legate.

— N-avea rost. N-are para chioară.

Și-l scoase din minte pe Bob Farquhar. Făcuse ce i se ceruse și putea fi dat uitării. N-avea ce căuta în Charles Square. Nici cei din familia John Clarke, nici cei din familia Joseph Clarke nu veneau la masă în cămașă. Aparențele și bunele maniere trebuiau respectate. Mary Anne era gata să-l uite cu totul pe taică-său vitreg. N-o pusese însă la socoteală pe Martha cea bucălată.

Într-o bună dimineață se trezise cu Martha în pragul casei din Charles Square. Aceasta citise un anunț în ziar cum că se căuta o dădacă pentru bebelușul care urma să se nască. Mary Anne o luă de mână și o duse sus la etaj, să nu cumva s-o vadă doamna John.

— Ce-i cu tine aici? Cine ți-a spus să vii?

— Am citit anunțul în ziar. Mi-am zis că este vorba de dumneavoastră.

Făptura o privea cu ochii plini de o adorație mută. Era oare slabă de minte? Parcă și ochii erau cam goi.

— Taică-meu vitreg știe că ești aici?

— Ei nu mai are trebuință de mine. Mi-au zis: de-acu să-ți porți tu de grijă! Așa că, iată-mă-s, să vă fiu slugă.

— Ce simbrie vrei?

— Ce știi io? Casă și masă și gata.

Știa și să gătească. Știa și să spele rufe. Știa și să facă reparații, și să cârpească ciorapi. Știa să se târguiască la piață.

— Dacă te angajez, să nu pomenești niciodată numele tatălui meu vitreg sau al mamei tale și nici că m-ai văzut la Pancras. O să fii doar servitoarea mea, Martha Favoury. Ne-am înțeles?

— Da.

— Dacă mă superi cumva, să știi că te dau afară imediat.

— N-o să vă supăr. O să fac tomnai ce-mi ziceți.

Nici nu terminară bine de vorbit și Martha își și făcu rost de un șorț și peste o clipă freca de zor vatra. La Pancras îi făcuse un semn din cap și-i aruncase un zâmbet și o câștigase roabă pe viață. Da, doamnă. Nu, doamnă. Fără simbrie. Numai casă și masă.

Doamna Joseph Clarke avea acum servitoare. Doamna Joseph Clarke putea să-i spună doamnei John:

— Dacă ai nevoie, pot să mă lipsesc de Martha după amiaza asta.

Cu așa ceva erau chit. Doamna Joseph și doamna John puteau discuta de pe picior de egalitate.

În cei doi ani cât au stat în Charles Square, lui Joseph și Mary Anne li s-au născut doi copii. Primul s-a stins puțin după naștere. Cel de-al doilea a trăit. Era o fată și au botezat-o Mary Anne, ca pe maică-sa. Când și-a dat seama că era pe drum un al treilea, Mary Anne a decretat că nu mai aveau loc în ultimul etaj din Charles Square. Aveau nevoie de o casă a lor, dar cine s-o plătească? Tatăl lui Joseph trecuse în lumea dreptilor dar se ținuse de cuvânt. Nu-i lăsase lui Joseph nici o ieșcaie peste anuitatea de cincizeci și două de lire. La Snow Hill afacerile erau prospere dar fiul al doilea nu câștiga din asta. Fiul al doilea ridica din umeri. Avea o liră pe săptămână, un acoperiș gratuit deasupra capului și nici măcar slujnicei nu-i plătea simbrie. N-avea de ce să se îngrijoreze. N-aveau decât să locuiască la fratele John toată viața.

— Nu vrei să fii independent?

— Păi asta numesc eu independență.

— N-ai vrea să fii respectat, admirat, să fii considerat meșter mare, ca Thomas Burnell? Nu ți-ar plăcea să-ți vezi numele scris pe propria firmă — "Joseph Clarke"?

— Prefer viața de gentleman!

Dar oare viață de gentleman era asta? Să piardă vremea la ultimul etaj din casa fratelui lui și să se invite singur la masa acestuia? Nu era oare un prim pas spre drumul care ducea în final la o ființă jigărită, cu călcâie scâlciate, demnă de milă și căreia i se putea da numele infamant de "rudă săracă"? să fi avut măcar un dram de energie, o fărâmbă de ambiție!

— Frate John, te-am înghesuit de nu mai ai loc în propria-ți casă. Copiii au crescut acum și o să ai nevoie și de camerele noastre.

— Astea-s prostii, dragă. Avem loc destul pentru toți.

— Dar lui Joseph îi trebuie o ocupație, trebuie să lucreze. Talent are, are nevoie doar de ocazii ca să-l folosească. Testamentul acela nu a fost echitabil. Are și Joseph dreptul să ia parte la afacerile familiei.

Fratele John părea tulburat și mâhnit. După moartea tatălui, se schimbaseră mult lucrurile. Ajunsese la cușite cu Thomas, celălalt frate, care moștenise priceperea în afaceri și cea mai mare parte din capital. John căzuse în dizgrație pentru că-i întinsese lui Joseph o mână de ajutor. Se întreba uneori dacă n-ar fi făcut mai bine să se despartă cu totul de Thomas și să-l lase pe acesta să conducă singur totul iar el să se retragă.

— Joseph nu cere nimic, spuse Mary Anne, observând că John se încruntă îngrijorat și nehotărât. Eu sunt cea care cer, în locul lui. N-ar fi nevoie decât de un capital foarte mic, ca să se apuce de treabă și, firește, de îndată ce o să înceapă să câștige, o să ramburseze împrumutul inițial. Și fiindcă veni vorba, ați auzit că familia Brewer din Golden Lane își vinde casa la licitație? Este în stare bună și are o curte chiar în spate. Dacă Joseph și-ar lua ca ajutor un ucenic, un băiat în primul an de practică...

Cel mai nimerit ar fi Charley. Nu cineva din afară. Toate câștigurile ar rămâne în familie. N-ar mai plăti simbrii străinilor.

— Ar putea începe, ce ziceți, ca o diviziune a firmei din Snow Hill. Atât doar că Thomas n-ar avea nici un cuvânt de spus. Ar fi doar a voastră, căci Joseph și cu dumneata vă înțelegeți atât de bine!

În 1974, de Crăciun, familia Joseph Clarke se mută în Golden Lane. În sfârșit Mary Anne avea și ea propria ei ușă de intrare, propria ei casă. Nu se mai împiedica pe trepte de odraslele fratelui John. La ferestre fluturau propriile ei perdele nou-nouțe, pe podea se lăfăiau propriile ei covoare abia cumpărate. Martha, într-o rochie din bumbac imprimat, purtând bonetă și șorț, dădea comanda băiatului de la măcelărie. Era și un cărucior pentru Mary Anne cea mică, era și un leagăn pentru bebelușul

cel așteptat. Toate erau plătite din fondurile plasate în afacere. Le plătise fratele John care se certase cu fratele Thomas.

— Cum o mai ducem? Foarte bine, mulțumesc de întrebare. Am primit o comandă pentru un monument de la biserica St. Luke, alta de la biserica St. Leonard. Joseph are atât de mult de lucru încât abia poate face față.

Îi conducea pe vizitatori la etaj. Le arăta camerele atât de dichisite, fetița bine îmbrăcată. S-o vadă și pe servitoarea cea respectuoasă la bucătărie. Toate semnele prosperității și succesului. Dar atenție. Să aibă grijă ca ușa de la depozitul de piatră să fie bine închisă, să nu cumva să se vadă bucățile de granit neatinse, uneltele aruncate și nefolosite, sau să se bage de seamă lipsa meșterului.

— Domnul Clarke nu este acasă?

— Din păcate a plecat cu treburi. E vorba de o comandă importantă. După multă, multă vreme, Martha îi șoptea din bucătărie:

— S-a întors conașul.

Joseph își băga mâinile adânc în buzunare și începea să dea cu piciorul în bucățile de granit. N-avea nevoie să-l întrebe unde fusese. Vorbeau de la sine fața congestionată, tremurul mâinilor, graba cu care o lua în brațe ca să-i șteargă reproșul din priviri cu un sărut.

— O să lucrez mâine, nu azi. Azi trebuie să sărbătorim ceva. O dau dracului de muncă.

Să nu-l cicălească. Să nu-l amenințe. Să nu-i arate că-i reproșează ceva. Așa îl îndepărtase maică-sa pe Bob Farquhar. Ea trebuia să zâmbească, să râdă, să se plimbe cu trăsura prin oraș, veselă și sigură de sine. Trebuia să braveze, în special în fața doamnei John. Aceasta o vizitase adesea în cursul verii și de fiecare dată venea cu alte și alte probleme. Ultima oară izbucni de-a binelea în plâns.

— Mare greșeală a făcut John că s-a despărțit de Thomas — își dă și el seama de asta acum. În privința banilor e ca un copil. Partea lui de capital se duce văzând cu ochii. Până ce șantierul de aici din Golden Lane va aduce profituri, va trebui să ne biziim pe speculații de bursă, dar John nu se pricepe la probleme financiare. Nu-l poți convinge pe Joseph să muncească mai mult?

— Păi el se spetește muncind, dar afacerile lâncezesc, din cauza războiului, a vremurilor tulburi, a bolilor.

Mary Anne se agăța de orice scuză ca să apere reputația soțului.

— De altfel speculațiile la bursă nu sunt riscante neapărat, cu

condiția să cunoști oamenii potriviți. Un prieten de-al lui Joseph a câștigat o avere chiar zilele trecute. Cred că i l-a prezentat fratelui John. Dacă-i urmează sfatul, s-ar putea să ne trezim cu toții bogați într-o bună zi.

Să nu se teamă niciodată. Să nu o înspăimânte viitorul. Dacă ai încredere, băătăia este pe trei sferturi câștigată. De rest se ocupă duplicitatea. Gata cu împrumuturile de la fratele John, până ce-i vor reuși speculațiile financiare. Între timp, domnul Field, argintarul din Golden Lane, era dispus să-i acorde un împrumut în condițiile propuse de ea.

— Soțul meu este nepotul consilierului municipal Clarke. Dacă afacerile soțului meu nu vor aduce un profit imediat, consilierul ne va ajuta în continuare. Am lua totuși un mic împrumut, pe termen scurt.

Cine s-o refuze, la vederea casei elegante, recent mobilate, aflate la doi pași, când se mai presupunea și că o girează un viitor Lord Primar al Londrei?

Putea apela și la James Burton. Nu pentru bani, nu încă, ci pentru sfaturi de zi cu zi. El ajunsese un antreprenor cu succes în construcții și-și putea da seama dintr-o privire de deficiențele și lipsurile șantierului din Golden Lane.

— Un cuvânt din partea dumitale, domnule Burton, ar avea mare greutate. Joseph este rezervat și sfios. Nu se înfige la comenzi. În amintirea zilelor de altădată...

Zilele de altădată. Ea îi aruncă un zâmbet. El părăsise de mult pensiunea mamei ei din Black Raven Passage și locuia într-o casă din Bloomsbury, pe care o construise chiar el. Ea vorbea însă, pe jumătate tachinându-l, pe jumătate nostalgică, de parcă ar fi flirtat cu trei ani în urmă nu cu Joseph ci cu el.

— N-am ales bine!

Ideea era sugerată, plutea în aer, dar nu era mărturisită deschis și nici rostită în cuvinte.

În amintirea zilelor de altădată, el îi aduse deci comenzi. Joseph lucra însă de mântuială, prost sau deloc. Încetul cu încetul el își retrase protecția. Ce rost avea să angajeze un pietrar fără calificare, care era arareori treaz iar când lucra avea impresia că-ți face o favoare?

— Știi care-i buba, doamnă Clarke? Joseph al dumitale trage la măsea.

— Mai rău decât asta, domnule Burton. Este lipsit de talent.

Afirmația tatălui lui se confirmase pe de-a-ntregul. Talentul lui era cât se poate de inexistent. Se măritase cu un bărbat lipsit de ambiții și voință. Și totuși încă îl mai iubea. Era tânăr, era al ei, era chipeș. Într-o seară fierbinte de vară își ținea în brațe cel dintâi fiu. Edward avea ochii ei, aceeași gură, aceleași trăsături. Ea îl prezentă pe noul născut surorii lui de optsprezece luni, credincioasei Martha, moașei zâmbitoare. Joseph, care ar fi trebuit să-i fie alături, lipsea însă.

Era în ziua de douăzeci și opt iulie 1795. În Golden Lane se născuse un fiu, un moștenitor. Ea zăcea singură, cu privirile ațintite în tavanul dormitorului. Dacă își găsisse tocmai noaptea asta ca să se îmbete, ea n-avea de gând să mai tacă. Tăcerea era de aur, dar totul avea o limită. Mai mult ca oricând avea nevoie să-i arate el înțelegere. Mâine va fi iar puternică, gata să înfrunte viitorul și să preia comanda. Dar în seara asta doar Dumnezeu știa câtă nevoie avea de liniște și tandrețe. Când sosi acasă, nu era beat ci foarte palid. Nu-i aruncă nici o privire bebelușului din leagăn ci se uită drept în ochii ei.

— Afacerea a dat greș, spuse el.

Ea se ridică în capul oaselor în pat și-l privi cu ochi mari, cum stătea în ușa.

— Ce afacere? Ce vrei să spui?

— Afacerea din City*, spuse el, riscul, speculația. M-am dus în Charles Square de cum am aflat vestea. Am ajuns însă prea târziu.

Se trânti jos, lângă pat, și izbucni în hohote de plâns. Ea îl îmbrățișă, așa cum făcuse cu fiul lor, cu o oră mai devreme.

— Nu-i niciodată prea târziu. O să fac eu un plan. O să nascocesc ceva, îi spuse ea.

Joseph clătină din cap, cu fața schimonosită de plâns. Orice ar fi plănuit sau nascocit ea, n-avea cum să mai ascundă propria lui incompetență. Căci al lui fusese sfatul de expert pe care-l urmărise prea încrezătorul lui frate.

— Cât a pierdut fratele John? întrebă ea.

— Toată agoniseala. Tot ce avea. A aflat asta azi dimineață în City și nu s-a mai întors acasă. S-a împușcat la prânz. I-au găsit cadavrul într-un poștalion, la Pentonville.

* Centrul comercial și financiar al Londrei.

Opt

Cel mai important lucru acum era să salveze aparențele. Fațada strălucitoare trebuia să ascundă cât mai bine falimentul care le era aproape. John își luase viața — a lor continua însă. Așadar, să se vadă belșugul: panouri pictate, podele lustruite, draperii de mătase, veșminte vesele. Muselină înflorată pentru copii. O spinetă închiriată cu luna — neplătită încă —, partituri, cărți legate în piele, sfeșnice suflate, schițe de rochii risipite pe masă, afișe de teatru, broderii în rame, pamflete de ultimă oră, o caricatură deochiată. Un cățeluș cu urechi lungi împopoțonat cu o fundă, doi canari într-o colivie. Toate erau menite să ia ochii, să sugereze bunăstarea și îndeostularea, să dovedească tuturor că între Golden Lane și Bowling Inn Alley nu era nici o asemănare.

Dacă îndepărtai însă podoabele, dădeai de sărăcie lucie. Spectrul mizeriei rânjea de pe pereți. Când acopereai însă tencuiala căzută cu o bucată de damasc, vecinii vedeau doar zorzoanele, nu și crăpăturile.

Stând lungită în pat lângă soțu-i cherchelit, își vedea parcă viața repetând-o pe a maică-sii, urmând același tipic. Anul și copilul. Când indispusă, când arțăgoasă. În jurul mesei tot patru căpșoare — Mary Anne, Edward, Ellen, bebelușul George. Toți se bizuiau pe ea, niciodată pe Joseph. Joseph îi amintea din ce în ce mai mult de Bob Farquhar, tatăl ei vitreg. Ca într-un vis urât se schimbaseră la față: ochii adormiți, plin de pete, având în permanență o scuză pe buze. Cum să se smulgă, cum să evadeze? Cum să-și croiască alt drum, diferit de al maică-sii?

Doamna Farquhar venea în vizită în fiecare duminică și stătea de vorbă cu fiică-sa ca între femei. Conversația era deslănțită, plicticoasă: cât mai costă peștele, ce fasoane face noul locatar, cât o ajută Isobel în gospodărie, care-i ultimul leac al reumatismului. Dar pe undeva, în spatele pălăvrăgelii mocneau plângeri nerostite, reproșuri mute: această căsătorie din dragoste, atât de dorită de Mary Anne, nu-i adusese bunăstarea scontată. Inevitabilul "Ți-am spus eu?" pândează ca o fantomă. Atâtea speranțe se legaseră de această înrudire cu familia Clarke și nu se îndeplinise nimic. Frații vitegi ai lui Mary Anne se angajaseră în forțele navale ca elevi marinari (lucrul acesta nu se pomenea însă) și-și pierduseră amândoi viața în valuri în bătălia de la Capul Saõ Vicente*.

* Victorie navală asupra Spaniei din 1797

Charley locuia cu ei în Golden Lane, ca să învețe meserie de la Joseph, dar simțea că este pe o linie moartă care nu ducea nicăieri și amenința că-și va lua lumea în cap și se va înrola în Armată.

— Ai zis c-o să fim bogați cu toții. Nici pomeneală de așa ceva.

Primeau niște comenzi umilitoare. O piatră de mormânt fără nimic sculptat pentru un vânzător de brânzeturi de la capul străzii. O placă cât se poate de simplă pentru un măcelar care-și dăduse duhul în Old Street.

Să născocească întruna, să se prefacă mereu, să ascundă tot timpul lipsa de eficiență. Dar dacă lucrurile vor merge tot așa ani de-a rândul, ce se va întâmpla oare? Trebuia să existe o cale de ieșire, nu putea sta cu brațele încrucișate. Îi veniră în minte fițuicile de scandal care se vindeau cu o jumătate de peni bucata și pe care degete murdare le răsfoiau prin taverne. Noutățile erau proaspete doar câteva zile; oamenii râdeau de bârfe pe înfundate, le comentau și foloseau apoi hârtia ca ambalaj pentru vreun cap de batog, bun de dus la pisică. Fițuicile își găseau sfârșitul la canal. De tipărit le tipăreau domnul Hughes, Blacklock de la Bursă, Jones din Paternoster Row și câți alții, atât în centru cât și la mahala. Cine mâzgălea toate porcăriile? Vreun scriitorăș de trei parale, cu nevastă suferindă. De ce n-ar face-o și o femeie? Nu i-a fost greu să-l convingă pe Joseph să iasă în oraș în căutarea birturilor unde se întâlneau editorii. I-a venit ușor să se așeze la masa lor, să stea la taclale, să facă sugestii, să afle cum se numesc, în ce maghernițe locuiesc. Și în timp ce Joseph zornăia zarurile, se lăuda și făcea pe gentlemanul, ea se pune la punct cu ultimile bârfe și învăța ce anume are căutare la public.

Sydney din Northumberland Street, Hilyard din Felter Lane, Hunt din Beaufort Building, din Strand — ăștia erau unși cu toate alifiile. Ei știau bine lecția: un condei dibaci îl lingusea mai întâi pe cititor, plasând în capul paginii un citat din clasici, de parcă ar fi avut habar despre ce e vorba atât cel care scria cât și cel care citea. La început, textul era sobru, paragrafele erau întocmite cu grijă. Deodată, pac! aluzia rău-voitoare, vorbele aruncate cu subînțeles. Pentru asta era dispusă lumea să dea o jumătate de peni iar fițuica trece din mână în mână. Cu cât era mai sus-pus cel despre care era vorba, cu atât creștea interesul cititorului.

— Cum de aveți un condei atât de mușcător, doamnă Clarke?

— Încă din leagăn mi s-au citit pamflete, în loc de "nani, nani"!

Ea mâzgălea noaptea în pat, în timp ce Joseph sforăia. Nimeni nu avea habar, nici chiar Charley. Își atinsese însă scopul, căci achitase deja cinci facturi, din cinci duzmi. Și pe urmă treaba îi abătea gândurile de

la grijile casei. Dădea uitării crupul și convulsiile, fierbințelile în miez de noapte, găurile din covor, îmbufnările Marthei, budinca arsă, îmbrățișările lui Joseph, de care se ferea acum. Dar cum să le evite? Problema era arzătoare. Să se prefacă bolnavă, să se plângă că-i obosită, sau, culme a minciunii, să se pretindă frigidă? Adevărul este că nu mai vroia copii zămislighi cât ai zice pește. Îi ajungeau patru. Dar ce dragi îi erau când îi lua în brațe pentru prima oară, cu pleoape grele, neajutorați, cu capul prea mare, bălăbănindu-se greoi, cu ochii lipiți, cu mâini ca de păpușe. Erau doar ai ei. Nu și ai lui Joseph. Dacă ar fi avut cu ce să-i crească, ar fi adus pe lume vreo duzină. Dar așa cum stăteau lucrurile, nu se putea. Ar fi ajuns clienții azilului de săraci.

Care era însă alternativa la Golden Lane? Cum să-i ducă pe portărei? Cu mângălelile la lumina opaițului nu-i va putea întreține pe toți; nu va reuși s-o cruțe pe maică-sa nici să facă om din Charley. Prea multă lume se bizuia pe mintea ei, iar ea avea doar douăzeci și trei de ani.

Se lupta însă pentru o cauză pierdută. Au venit portăreii. Au luat mesele și scaunele, canarii și paturile. Nu erau de găsit destui negustori muribunzi care să aibă nevoie de pietre funerare. Cei care aveau nevoie de așa ceva, nu le vroiau simple. Joseph era falit și trebui să vândă depozitul. Cu toate lacrimile și protestele ei, până și Martha n-a avut încotro și a trebuit să se angajeze dădacă în Cheapside*.

Acestea se întâmplau în vara anului 1800. Ea trebuia să găsească o soluție la repezeală. De la fratele Thomas din Snow Hill nu se puteau aștepta la nimic. Ce ar fi să se adreseze celui mai tânăr frate, diaconul?

Părintele James Samuel, venit de la Cambridge? Locuia în Bayswater** într-o casă prea mare pentru el și-i dăduse deja găzduire doamnei John.

Încăpeau și mai mulți, dacă se înghesuiau puțin așa că familia lui Joseph Clarke își luă catrafusele și se mută în Craven Place. Poate, cine știe, diaconul va ajunge episcop. Până una alta, copii aveau un acoperiș, ceea ce era mai important decât orice. Joseph era obligat să se mai stăpânească. N-avea însemnătate ce făcea când dădea colțul, atâta vreme cât venea treaz la masa de la ora cinci.

Vecinii erau de treabă, Craven Place era la periferie, diaconul cel primitiv ținea casă deschisă și Mary Anne era foarte dornică de chipuri

* Stradă din centrul Londrei.

** Suburbie la nord de Londra

noi. La numărul șase descoperi familia Taylor. Erau trei frați în Armată, doi la Marină și pe fiica cea mai mare o chema ca pe ea: Mary Anne.

— Nu e bine să fim două Mary Anne. Ție o să-ți spun May.

Avea iar o prietenă, ca la școala din Ham, cu care putea să glumească și să chicotească pe înfundate, să facă schimb de pălării și rochii și panglici, să-și bată joc fără cruțare de toți bărbații pe care-i cunoșteau. Toate acestea erau ca un balsam, un antidot la necazurile căsătoriei. Și May Taylor avea relații care se puteau dovedi utile. Dacă Mary Anne vroia să aibă cu ce să-și îmbrace copiii, trebuia să-i aprovizioneze cu știri pe cei din Fleet Street. În Berkeley Street locuia o bunică din familia Taylor care ținea o școală de domnișoare bine cunoscută. În prospect scria: "Lecțiile doamnei Western sunt îndreptate spre educația pioasă a fragedelor domnișoare și spre practica unor doamne mai experimentate".

După ce expedia domnișoarele la culcare, când se adunau doamnele, doamna Western aluneca uneori în indiscreție.

— Vă pot povesti se ce întâmplă în lumea bună. Am eleve din familiile cele mai sus-puse.

Tânăra doamnă Clarke, care venise să-și perfecționeze cunoștințele de franceză, lua notițe stenografiind ca tipografii. Notițele nu le arăta nici diaconului, nici familiei Taylor dar își găseau locul în Paternoster Row*. Iar rezultatul era o pelerină pentru Ellen, un cărucior pentru George.

În Bond Street locuia un unchi din familia Taylor, unchiul Thomas. Era furnizor al Casei Regale în materie de încălțăminte și de aceea era și mai interesant. După două pahare de Porto, nu exista secret pe care să nu-l dezvăluie. O făcea însă numai în fața prietenilor și rudelor și între patru pereți.

— Întrucât ești cea mai bună prietenă a nepoatei mele, doamnă Clarke, dumitale pot să-ți povestesc ceva.

Zis și făcut, spre marea satisfacție a scormonitorilor în gunoi din Grub Street**. Rotofei, bondoc, chel, cu un nas ca un cioc de papagal, era mare amator să joace dame lângă focul din cămin, după o masă bună.

— Este rândul dumitale să muți, doamnă Clarke.

— Ba al dumitale, domnule Taylor.

* Stradă cu edituri.

** Strada scriitorilor de mâna a treia

— N-ai fost atentă. Îți dau un jeton. Dar despre ce era vorba?

— Despre prințesa Augusta...

— A, da, în budoar. Treaba s-a întâmplat la Windsor.

— Și n-a dat nimeni peste ei?

— Ba da. Doamna de onoare. Ea nu mai e acum în țară. I-au dat papucii și o pensie.

— Dar cine era amorezul?

— Ști! Apleacă-te o leacă.

Unchiul Thomas era unic în felul lui când își freca nasul monstruos în fața tablei cu jocul de dame. Uneori i se părea însă că ar putea nutri oarecari bănuieli.

— Ai văzut comentariul în *Personalities*, săptămâna trecută?

— Nu, domnule Taylor. Cumnatul meu, diaconul, nu dă banii pe pamflete.

— Ciudat, cineva a povestit anecdota cu Regina. Chiar azi dimineață mă întrebam cine o fi vândut pontul.

Cine oare? Ca să-i spulbere bănuielile, ea așeză piesele și-l lăasă să câștige jocul. El îi spuse *en passant** că ar trebui să-și cumpere pantofii de la el. Bond Street, numărul 5 aproape de Picadilly.

— Sunt prea scumpi. Mie nu-mi dă mâna. Soțul meu nu are atâția bani, domnule Taylor.

— Dar din câte am înțeles de la nepoata mea, trăiește din rentă.

— Are o biată rentă viageră, pe care i-a lăsat-o taică-său.

— Înseamnă că te descurci cam greu cu patru copii pe cap.

— Nu-i prea ușor.

— Îți iubești soțul?

— Sunt măritată de opt ani.

El frământă pulurile în mână și-și frecă nasul. Zarva din salonul familiei Taylor le permitea să vorbească nestingheriți. Ea nu se dumirea care era substratul întrebărilor. El împinse primul pul, ea făcu la fel. El început să fredoneze încetișor apoi rosti în șoaptă.

— Se găsește întotdeauna o cale de a-ți rotunji veniturile. Mai ales o tânără ca dumneata, frumușică și isteță! am dat o mână de ajutor și altora, în situații asemănătoare. Dar să nu care cumva să-i spui nepoatei mele, ea n-are habar.

* În treacăt.

Habar n-avea de ce anume? Și de ce vorbea bătrânul pe șoptite? Poate că lua camătă de trei la sută?

— Sunteți prea bun, spuse Mary Anne, dar nu-mi place să am datorii.

El reîncepu să fredoneze. Se jucă iar cu piesele și aruncă o privire peste umăr, să vadă cine se afla prin preajmă.

— Nu se pune problema. De plătit, plătesc gentlemenii. Chestiunea este doar cazarea. Am două sau trei camere de primire, deasupra prăvăliei din Bond Street. Discreție și liniște garantate, nici un risc de a fi descoperit. Adresa o are doar crema societății. Printre clienții mei se numără chiar prințul de Wales.

Abia acum se dumiri și ea. Sfinte Dumnezeule! Cui i-ar fi trecut prin cap așa ceva? Bătrânul unchi Thomas avea o *maison de rendez-vous*. Ea nu s-ar putea preta la așa ceva decât dacă ar fi la mare ananghie. Ce amuzantă chestie! Nu era de mirare că moșul știa atâtea. Între ei, pe tablă, căzu o umbră. Mica May Taylor îi puse o mână pe umăr.

— Ce puneți voi la cale?

— Discutăm despre prețul pielii. Unchiul tău mi-a promis că dacă o să mă bată pantofii pe care-i am o să-mi găsească o pereche care să nu mă strângă.

Ea se ridică de la masă și făcu o reverență, uitându-se țintă în ochii bătrânului. Trebuia să-i arate că a priceput. Nu era nimic rău în asta.

— Să știi că n-am glumit, drăguță, spuse el. Nu se știe niciodată. Când nu te aștepți, te trezești că te bat pantofii.

Făcând o plecăciune, își flutură cartea de vizită și i-o dădu în mână.

Thomas Taylor

Pantofar

Furnizor al Casei Regale

9, Bond Street, Londra

— E tipărită greșit, spuse ea. N-ar fi fost mai corect "Ambasador al Marochinului la Curtea din St. James?" Și fiindcă veni vorba, faceți pantofi de comandă? Sau trebuie să mă mulțumesc cu prima încălțare care mi se oferă?

În ochii mici îi jucau luminițe și obrajii lătareți se umplură de crețuri.

— Draga mea conia, te asigur că-ți vor veni perfect.

Nepoata încântată se întoarce spre ceilalți și le spuse:

— Mary Anne are de gând să-și cumpere pantofi de la unchiul Tom.

Izbucniră cu toții în râs, începură să aplaude și interveniră în discuție care mai de care.

— Bagă de seamă, o să te coste ceva!

— O să te coste și ochi din cap!

— Nu faceți rabat pentru familie, unchiule Tom?

Bătrânul fredona și zâmbea. Nu le răspundea. Nu se făcuse nici o aluzie în doi peri, nu se întâmplase nimic rău. El aduse vorba despre muzică, despre cântece. Pantofii au fost dați uitării și petrecerea se sfârși. Pe Mary Anne o însoți până acasă, preț de două case, un oarecare Sutton, fost căpitan de Grenadier, pe care frații Taylor îl cunoșteau de la Armată. În timp ce își lua seara bună, îi țină mână încă o clipă și cu o expresie ciudată în priviri o întrebă:

— Când ne vom mai vedea oare, doamnă Clarke? În Craven Place sau în Bond Street?

Era cumva o întrebare cu tâlc? Ea îi trânti ușa în nas și alergă sus pe scări. Trecu pe lângă camera văduvei lui John, pe lângă sanctuarul diaconului. Trecu pe lângă cărțile de rugăciune așezate frumos pentru slujba de a doua zi. Trecu prin camera copiilor, trup din trupul ei, care dormeau toți patru liniștiți, neștiutori, lăsându-se în grija ei. Intră în camera ei și-l găsi pe Joseph zăcând ca o plăcintă pe podea. Nu nimerise patul și căzuse pe jos. Se miră cum de nu-l auzise diaconul. Bine, cel puțin, că nu mai venise la familia Taylor s-o ia și să se facă de râs. O scutise să-l vadă făcându-și apariția cu pași împleticiți, după care urma tăcerea și apoi reîncepea conversația menită să mascheze stinghereala. N-a mai fost nevoie ca unul din frații Taylor, mai cumsecade, să-l ajute luându-l de braț.

Ea se aplecă să-l caute în buzunare și găsi doar un șiling. Când plecase de acasă avusese trei guinee*.

Mâine se va scuza ca de obicei și-și va cere iertare. Jucase doar puțin la zaruri, băuse ceva cu câțiva prieteni. Ea îi puse o pernă sub cap și-l lăsă pe jos.

Unde-i era hârtia și condeiul? Cu ce-i va mai hrăni pe vulturi? De la doamna Western nu mai aflase nimic de zile întregi. Ultima bombă

* Monede vechi de aur, valorând fiecare 21 de șilingi.

fusese pruncul descoperit în Devonshire House — trupușorul înfășurat într-un ștergar, găsit într-un dulap. S-a spus că este al fetei de la bucătărie, dar după unele zvonurii... Vreo noutate despre domnul Pitt? Își stoarse creierii. Premierul a fost văzut împleticindu-se pe coridoarele Camerei. Aici s-ar potrivi o strofă din Pope, ceva cu două înțelesuri. Să nu uiți niciodată că acul stă în coadă. Mâzgăli timp de vreo douăzeci de minute apoi închise ochii.

Dinspre Joseph nu se auzea nici un sunet, cu excepția zgomotului respirației în somn. Unul din copii scânci, ea îl făcu să doarmă iar, îi potrivi păturica în coșuleț și-i netezi pernuța. Minte ei activă nu avea odihnă. Plănuia de zor.

Își aminti și de privirile obraznice cu care o măsurase căpitanul Sutton când o întrebuse "În Craven Place sau în Bond Street, doamnă Clarke?"

Nouă

Era rândul lor să primească. De astă dată veni familia Taylor la familia Clarke, să facă muzică. În ajun căpitanul Sutton trimisese un bilețel: "Azi la amiază, la Bursă, m-am întâlnit pe neașteptate cu un vechi prieten, Bill Dowler. Poate veni și el cu mine la masă?" Răspunsul ei a fost "Mi-ar face mare plăcere". Nu știa că această întâlnire neprevăzută avea să-i modifice cursul vieții.

Înainte de venirea musafirilor, Mary Anne se agitase și se enervase căci o pretenție de a lui Joseph îi stricase seara. Nervii ei încordați aveau nevoie de destindere și stimulentele i-l oferi noul venit. Necunoscând pe nimeni, se așezase lângă ea. Avea un aspect plăcut — ochii albaștri, înălțimea potrivită, ten de blond — pe gustul ei. Pălăvrăgeala celor din jur le permise celor doi să se descopere reciproc. La început s-au tachinat, apoi și-au constatat unitatea de vederi și în sfârșit au trecut la mai profunda înțelegere a celuilalt. Erau pe aceeași lungime de undă. A rezultat o comuniune, un fel de combinație chimică tulburătoare pentru amândoi. Complicația aceasta îi dădea peste cap toate proiectele și scrupulele — se ivise un bărbat care-i plăcea prea mult. Cum trebuia să se comporte în fața acestei primejdii? Dorința, de mult apusă în fața lui Joseph, reînviase lângă Dowler. Căci acesta din urmă avea tot ce-i lipsea

celuilalt. Oferea protecție și nu pretenții; era om de nădejde, nu o fire slabă; vorbea cu glas scăzut, niciodată strident. Nu-i plăceau vorbele de clacă, lăudăroșenia. Își cântărea cuvintele, își cumpănea gândurile și abia apoi le dădea glas. Măinile, umerii mai lați, totul trăda puterea. Acum își dădea și ea seama ce mult greșise la cincisprezece ani, când luase tinicheaua drept aur. Acum era altceva.

— Ce bine ar fi fost să ne fi cunoscut mai demult!

Rosteau cuvintele miilor de îndrăgostiți. El n-o forța nicicum, era liniștit, rezervat. Pe zi ce trece patima ei se întetea. O șocau propriile-i sentimente și i se revolta mândria când se trezi că gândește: "Îl vreau pe bărbatul ăsta. Ce e de făcut?"

Nu putea dezlega problema sub acoperământul diaconului. O pândeau veșnica osândă. Din nefericire Bill Dowler avea un simț al onoarei deosebit — poate că de asta o și atrăgea. N-ar fi acceptat sub nici un motiv să se furișeze în miez de noapte, terorizat de scârțâitul dușumelelor. Dacă era invitat la masă la ora cinci, pleca la zece. Era un chin pentru amândoi, dar onoarea era salvată. Nu se făcea să compromiți o doamnă. Era unicul fiu al unor părinți buni și iubitori și le urma principiile: "Să te temi de Dumnezeu, să te ferești de Diavol!"

O plimbare la Vauxhall Gardens*? Ce încântare, firește! Dar de dus se duceau întotdeauna în grup, șase sau chiar opt, niciodată în doi. Li se lipeau umerii, când se uitau la teatrul de păpuși. Măinile li se atingeau ca din întâmplare, când făceau semne spre ursul Bruno. Râdeau, schimbau priviri și dădeau impresia că sunt foarte intimi. Dar cu ce se alegea din toate la căderea serii? Până la Bayswater mergeau cu poștalionul, patru de o parte, patru de alta. Și când te gândești ce minunată ar fi fost o cabrioletă de două persoane!

Privirile lui se umplură de compătimire și căzu pe gânduri când o auzi pe May Taylor spunând:

— E măritată cu o brută, nu știai?

— Parcă mi-a spus ceva Sutton. Ce trist!

Din glasul și aerul lui protector transpărea îngrijorarea. Dar el nu dădea cu barda-n lună și nu-i făcea avansuri. Îi aducea vreun volumaș de poezii în care subliniase anumite versuri, îl mângâia pe Edward pe cap, îi dăruia Ellenei o păpușă.

— Dacă pot să-ți fiu de vreun folos, să-mi spui, te rog!

De folos! Sfinte Dumnezeule! Oare credea că-i făcută din fier? Trebuia să stea ca o mironosiță, cu capul plecat și să îndure la nesfârșit?

* Loc de recreere în Londra.

Sau să se poarte ca puștoaicele de la Ham și să rupă petalele margaretelor? "Mă iubește, nu mă iubește. O să mă ia, n-o să mă ia. Anul acesta, la anul, cândva, niciodată." Și până una alta dormea noapte de noapte alături de Joseph, săptămânile se iroseau și miezul de vară devenea tot mai fierbinte.

În cele din urmă chiar Joseph o forță să ia o hotărâre. Intuise probabil, cu toată ceața din minte, că apatia ei nu se datora numai oboselii. Pricepuse poate ce se afla în spatele căscaturilor ei, de ce întorcea capul, de ce-i opunea rezistență.

— Ce-i cu tine? De ce te-ai schimbat așa?

— Eu m-am schimbat? Dar la ce te puteai aștepta? Privește-te un pic în oglindă.

Nu mai erau reproșuri voalate, lovitura era directă. Scârba din glasul ei îi arată cât de mult decăzuse. Se uită în oglindă și-și văzu imaginea reflectată — un monstru, o caricatură a celui ce fusese el odată. Fața mânjită, plină de pete, buhăită și grasă, în care ochii negri păreau două crăpături. Gura era strâmbă, de parcă l-ar fi înțepat o albină. O adevărată ruină. Și nu avea nici treizeci de ani.

— Îmi pare rău. Nu-i nimic de făcut.

Și dimineața i se făcu rușine, îi imploră mila, se agăță de ea cerșindu-i iertarea, o rugă să se îndure de el.

— N-am avut nici un pic de noroc. Lumea întregă s-a ridicat împotriva-mi.

Fratele lui, diaconul, își răci și el gura de pomană. Îi spuse solemn "Fie ca Domnul în nemărginita sa îndurare să-ți aducă liniștea", la care Joseph izbucni în lacrimi și făgădui că se va purta mai bine în viitor. În fundul sufletului știa însă prea bine că ea îl disprețuiește. Până după-amiază pierdu orice speranță de salvare. Dădu peste cap un păhărel ca să-și potolească tremuratură mâinilor. Înghiți un altul ca să-și recâștige mândria pierdută. Al treilea era menit să-i facă pasul mai fudul, al patrulea să-nveselească viața. La al cincilea, se hotărî să-i pedepsească pe toți, asemeni Celui de Sus. Mai bău un al șaselea pahar, ca să-și înece amarul și să uite de toate. În cele din urmă se prăbuși cu totul.

— O să aibă nevoie de îngrijire luni de zile, doamnă Clarke. Am văzut cazuri când unii aflați în aceeași stare s-au făcut bine. N-o să aveți liniște însă, nici măcar o clipă. Doar o dată dacă mai bea, se va prăbuși din nou. Va trebui să purtați crucea aceasta toată viața, mai ales că aveți și copiii mici.

Medicul îi spusese toate acestea în biroul diaconului, unde se ținea consiliul de familie, între Mary Anne, cuviosul James și doamna John. În cele din urmă trebuiseră să privească situația în față și să-i accepte grozăvia. Renunțaseră să mușamalizeze treaba sau să se facă că plouă.

— Spuneți că soțul meu este dipsoman. Eu i-aș zice bețiv. Dacă va trebui să aleg între el și copii, îi aleg pe copii.

Alternativa era să stea înlănțuită pe vecie la căpătâiul lui și să-l mai scoată din când în când la iarbă verde, ca și când ar fi fost paznicul și ursul. Un monstru care se va mișca greoi, cu limba atârându-i din gură. Ar trebui să trimită copiii care încotro, la rude. Pe fete la maică-sa, pe băieți la doamna John. Ea și infirmul ar rămîne în sarcina parohiei. Nici nu putea fi vorba de așa ceva. Ea se întoarse spre diacon.

— Nouă ani am îndurat totul. Încă de acum șase ani trebuia să renunț. Totul a început încă înainte să plecăm din Charles Square iar prăbușirea se anunța încă din Golden Lane. Pentru el și pentru noi toți ar fi fost mai bine dacă și-ar fi tras un glonte în cap, cum a făcut fratele John.

Diaconul o imploră să-și amâne hotărârea. Începu să-i înșire parabole despre soți risipitori și oi pierdute și păcătoși care se pocăiesc.

— Căci mai mare este bucuria în cer... începu el.

Ea i-o reteză însă:

— În ceruri poate, nu și pe pământ. Nu și pentru femeie.

El îi aminti de legământul căsătoriei, de inelul pe care-l purta, de binecuvântarea primită. La bine și la rău, până ce-i va despărți moartea.

— "Toată averea mea, ție ți-o voi da." A zis și asta dar nu mi-a dat nimic. Doar o boală rușinoasă din cauza cărcia am pierdut un prunc. Respectul pentru haina ce-o purtați mă oprește să vă dau detaliile sordide.

Șocați și îngroziți, ai lui nu mai insistară. Medicul, un om cu bun simț, era de partea ei. El îi recomandă să plece din oraș, cel puțin pentru o vreme. Odihnă... aer proaspăt... un calmant pentru nervi. Să rămână soțul la Craven Place în grija unui infirmier.

Diaconul șovăia. Căzuse în groapa pe care singur o săpase. Căci soțul risipitor era și un frate risipitor iar Joseph era și Esau* dar fără blidul de tocană. John fusese împins spre sinucidere dar Joseph trebuia salvat. Cu timpul poate se va reface și căsnicia lui. Dar ce o să facă o femeie tânără, singură pe lume cu patru copilași? Roșind, își călcă pe inimă și încercă să o prevină:

— Dar avea-vei, Mary Anne, tăria să te opui ispitei?

* Referire la Biblie.

Nici gând. Păi tocmai asta dorea. Ispita îi făcea cu ochiul și ea nu dorea decât să cedeze și să uite. Avea chef să se bălăcească în desfrâu.

— O să-mi port de grijă mie și copiilor.

N-avea de gând să-i spună diaconului de bilețelul pe care-l scrisese deja dar nu-l expediase încă și care urma să-i parvină lui Dowler, prin mesager secret.

Până să se dumirească copiii, îi urcă în diligență, însoțiți de May Taylor și de Isobel. Micul grup porni spre Hampstead la o gazdă.

— Dar unde-i tata? E bonav? De ce striga?

Îl făcu iute să tacă pe micul Edward. Călătoria le abătuse atenția copiilor. Aerul rece și bun de la Hampstead era ca un balsam iar "Yellow Cottage", proprietatea doamnei Andrews, avea vedere spre dealul Haverstock și spre întinderile de iarbă-neagră înmugurită. Să și-l scoată din minte pe Joseph, bolind într-o cameră oblonită din Craven Place. Decorul de aici era făcut parcă pentru escapade și aventuri. Ziua de mâine îi va aduce răspunsul la bilețel sau chiar pe Dowler în persoană. Avea de gând să-i spună:

— Ce ar fi să rămâi aici? Camera lui May Taylor va fi liberă căci ea trebuie să plece. Cei din Craven Place nu se pot lipsi de ea. Cât despre Isobel, ea stă cu copiii. E foarte bine pentru Ellen care are somnul agitat... Mi-ai adus ceva de citit? Îneebunesc dacă n-am cărți sau muzică.

Apoi, după ce va aprinde lumânările și va trage perdelele, doar dacă era anormal, bărbatul... Ea adormi în timp ce-și făcea planurile.

A două zi însă din toate planurile se alese doar praful. Era dezastru. Mary Taylor cea mică se trezise cu febră mare, tușea, delira. Până după-amiaza, pe față și pe piept îi apăru o spuzeală. Fetița o striga întruna pe Martha cea plecată, pe Martha care-i părăsise cu mai bine de un an în urmă. Maică-sa, în genunchi lângă pătuț, nu reușea s-o potolească.

— O vreau pe Martha! Te rog, adă-mi-o pe Martha.

Copila se perpelea și se răsucea, repetând numele Marthei. Doctorul chemat de doamna Andrews clătina din cap. Era o formă rea de pojar, foarte molipsitor. O să ia sigur boala și ceilalți, nu era nimic de făcut. Ventuzele nu aveau nici un efect. Singurul tratament era laptele cald.

— Isobel, unde mai este Martha?

— Tot acolo. În Cheapside, parcă. La unul, domnul Ellis.

— Du-te de îndată cu May. Luați o birjă. Nu contează cât costă. Plătiți oricât.

— Dar cum o s-o chemi înapoi când a plecat de un an?

— Spune-i doar atât — că am nevoie de ea O să vină fără să mai stea pe gânduri.

Asta era pedeapsa. Canonul. De pe pernă nu o priveau ochii împăienjeniți ai copilei ci ochii lui Joseph. Se amestecau imaginile — soțul — fiica. În zadar înălța rugi spre Divinitatea mâniată. Cu ce am greșit, de mi se întâmplă așa ceva? Ia-mi, Doamne, viața mic, dar cruță-mi copilul.

Compresele reci puse pe fruntea fierbinte nu aveau nici un efect. Minutele păreau ore, orele o veșnicie. Charles Square, apoi Golden Lane, copilița care râdea. Era ceva anapoda în căsnicia lor, dar a cui era vina? Și de ce trebuia să plătească copilul?

— Am sosit, conia!

— Martha!

Se agăță de ea plângând. Îi aducea speranța, odată cu chipul ei rotund și flegmatic. Era înfășurată în șalul pe care i-l dăruise ea la plecare și ducea un coș de răchită. Chiar felul în care-și puse jos coșul și-și scoase șalul o încurajă.

— Ce i-ai spus stăpânului?

— Nu-mi pasă de el. I-am spus că e bolnavă mama.

Îi zâmbi cu zâmbetul lui Bob Farquhar. Îi făcu cu ochiul chiar ca Bob Farquhar.

— Uite-o pe Martha, iubire. A venit să aibă grijă de tine.

Simți cum o părăsește spaima. Inima îi bătea mai liniștit, nu mai simțea nimic altceva decât oboseala, o sfârșeala dureroasă care o făcea să cadă din picioare.

În ușa deschisă îl văzu pe Bill Dowler.

— Ce-i cu dumneata aici?

— Am primit bilețelul azi-dimineață. Am venit neîntârziat.

— Ce bilețel?

Îi ieșise cu totul din cap, din cauza copilului. Nada aruncată din Craven Place făcea parte din alt timp, din altă eră. "Yellow Cottage" devenise o leprozerie, nu un cuib de îndrăgostiți.

— Ai sosit prea târziu.

El nu înțelese ce vroia ea să spună și nici nu o întrebă nimic. Suferea, era istovită, restul nu avea importanță. El îi întinse brațele și ea veni la el, ca un prunc la părintele său.

Simți o stranie alinare, cum nu mai cunoscuse nicicând și la care nu se așteptase. Nu era magia unei nopți care ducea spre momentul culminant. El o conduse la parter, în salonul doamnei Andrews și șezură lângă fereastra deschisă, ținându-se de mână. În grădina dinspre pajiște, Isobel îl fugărea pe Edward cel chiulangiu, May Taylor culegea flori cu Ellen iar bebelușul George se împiedica în șorțuleț.

—M-am gândit că s-ar putea să ai nevoie de ajutor. Am venit pregătit.

—Mi-a dat ceva bani cumnatul meu, diaconul.

—S-ar putea să nu-ți ajungă.

Să nu-i ajungă pentru ce ? Pentru boală, moarte, nenorociri, pentru toate necazurile neprevăzute, pentru încercările care o așteptau?

O întrebă fără veste :

— Ți-ai părăsit soțul ?

— Da.

— Pentru totdeauna ?

Nu-i răspunse căci nici ea nu știa . Dacă i-ar spune nu, nu ar mai avea nici un sens să stea așa cum stăteau. El s-ar ridica , ar pleca și s-ar înapoia în oraș. Dacă i-ar spune da, copilul din camera de sus putea deveni un zălog.

Dar dacă va cădea la învoială cu Dumnezeu, de unde putea ști că se va ține de cuvânt și n-o să încurce copiii? Teama îi da ghes, sentimentul de vinovăție o stăpânea.

— Dacă Mary Anne o să se facă bine...

Nu termină fraza. El înțelese însă. Soarta lui era legată de a copilei, ca și soarta ei. În mintea ei pojarul căpătase dimensiuni de simbol, ca un indicator rutier cu două săgeți, spre dreapta și spre stânga. Dacă copila se va face bine, datoria, recunoștința și hotărârea gravă o vor face să se întoarcă la Craven Place și la Joseph. Așa credea ea în acel moment, chinuită de gândul bolii. Și de altfel teama îi tăiaze orice chef de dragoste.

Asupra lui teama avu însă efectul contrar și-l înflăcăără și mai mult. Văzând-o neliniștită și disperată, dorința i se întee. Prudența îl făcuse să pregete până acum. Soțul, o figură în umbră, părea că le stă în cale. Casa diaconului îl ajutase să-și țină în frâu instinctele. Aici însă erau pe teren neutru, conveniențele dispăreau. Și ciudat, frumusețea cuconiței care-l tachinase și cu care flirtase la Vauxhall, atingându-i genunchiul și fluturându-și evantaiul, pălea în fața femeii cu ochi încercănați, nefericiți și înspăimântați, cu gândul doar la copil.

— Rămâi peste noapte aici, da? Te rog frumos, am mare nevoie de sprijin. Știu că doamna Andrews are o cameră liberă.

Nici nu mai apucă să-i spună "noapte bună". Plecă ca atrasă de un magnet spre camera unde boala fetița.

— Cum îi merge, Martha?

— Mi se pare că mai bine, conică. Nu mai este așa de agitată. Duceți-vă să trageți un pui de somn. O păzesc eu la noapte.

— Dacă e ceva, să mă trezești imediat.

Să se culce deci și să doarmă. Întuneric total. Fără gânduri, fără vise, nimic. Până în zori. Și la trezire, din nou același chin insuportabil. Apucă un halat și fugi desculță la Martha. Dar în locul hrubei întunecate găsi perdelele date la o parte : Martha zâmbea și pe pernă era proptit un căpșor cu ochi mari, strălucitori și pe deplin conștienți.

— I-a trecut fierbințeala. I-aproape bine.

— Slavă Ție, Doamne

Dar cum să te opui valului sentimentelor, năvalei emoțiilor, dorului nestăpânit? Porni în goană cu pletele fluturând și se duse ață în camera lui. Uitase de pactul cu Dumnezeu, nu-și mai amintea de nimic. Nu simțea decât nevoia imperioasă de a fi iubită și ocrotită.

— Te iubesc din tot sufletul. Am așteptat atât de mult clipa asta.

Cui trebuia să-i fie recunoscătoare? Lui Dumnezeu din cer? Nici ei, nici lui Bill nu li se părea că au de ce. Trecutul era trecut. Trăiau în prezent. Isobel plecă acasă. La fel și May Taylor. Vila era la dispoziția îndrăgostiților. Copiii se molipsiseră toți, dar n-avea mare importanță. Câteva pete pe față, tuse o noapte. Martha și doamna Andrews făceau pe infirmierele voluntare.

— Nu te mai întorci la soțul tău?

— Nu , niçiodată.

Dar Edward care luase ultimul pojarul muri.

Zece

Ea nu făcea raționamente prea profunde. Dispoziția de moment puneă stăpânire pe ea, o marca, părea să-i dea răspuns inimii. Mintea intervenea însă în conflict și despărțea sentimentele.

Joseph purta vina pentru moartea copilului, pentru întreaga tragedie. Ea își ascultase inima și intuiția, el însă îi înșelase așteptările. Dacă ar fi reușit în viață, ca meșterul Burnell sau ca James Burton, nenorocirea nu s-ar fi întâmplat. Ar fi fost bogați și fericiți iar Edward ar fi fost încă în viață.

Ea nu putea despărți reușita de liniștea lăuntrică. Cele două erau inseparabile. Știa acest lucru din propriile-i observații. Nereușita însemna sărăcie, sărăcia mizerie iar mizeria ducea în cele din urmă la împuștitura din Bowling Inn Alley.

Să îmbătrânească înainte de vreme, să-și târască zilele scoasă din sărite de copiii neascultători — doar asta o aștepta. Și de ce? Din cauza unui soț ratat. Bărbatul era cel ce întreținea casa. Bărbatul era cel ce ținea baierile pungii. De aceea îl va alege pe cel destul de prost ca să i-o încredințeze ei. Acceptând, se va răzbuna pentru trecut.

Și cât se mai străduise — adusese copii pe lume, încercase să se descurce cu puțin, să salveze aparențele. Și cu ce s-a ales? Nici o mulțumire, nici o răsplată. Bărbatul era în grija unui infirmier, un fiu îi murise. Avea de gând să obțină tot ce i se refuzase până acum și va ști să se lupte cu ghearele și cu dinții.

Idila din Hampstead fusese un leac pentru durerea sufletească, o purificare a trupului. Supunerea și dorința dispărură odată cu micuțul sicriu acoperit cu crini, înghițit de mormântul căscat. Băiețașul ca de ceară își lăsase zâmbetul și râsul și mângâierile pe scama bebelușului George.

Bill Dowler, iubitul care-i potolise alcanul, se confunda cu Bill Dowler, prietenul care-i făcea rost de bani. La o adică putea să-i fie și iubit, când și dacă avea ea chef. Rolul lui fusese stabilit și acceptat fără obiecții. Domnul Dowler devenise unchiul Bill. Ea nu se jena să-i definească și rolul viitor. Câtă vreme banii ajungeau, și el îi era de ajuns. Nu se putea gândi la căsătorie cât timp îi trăia bărbatul, dar căsătoria nu era singura soluție într-o lume a bărbaților. Unchiul Tom, pantofarul din Bond Street, se profila ca o umbră într-un cotlon întunecat, capabil să-și făgăduiască sau nu averi.

El îi făcu o vizită la Hampstead, însoțit de nepoată și nepot. Ea pricepu de ce venise — îi văzuse privirile. Pretextul era de sigur banal și convențional. Își exprimă compasiunea, condoleanțele, o mângâie patern pe braț. Dar cum rămaseră o clipă între patru ochi, ea îi și simți privirea de expert, atentă, rece. Probabil se uita la fel la marochin înainte de a-l cumpăra, cântărind în minte greutatea, textura.

Fără s-o privească în ochi ci ațintind un punct deasupra capului ei, îi spuse:

— Dintr-o vorbă aruncată de tânăra-mi nepoată venind spre Hampstead, am înțeles că nu te mai întorci la Craven Place.

— Corect.

— Și că pentru moment ți-ai găsit un rost, dacă mă pot exprima așa.

— Nu mai trăiesc pe socoteala soțului meu și nici a rudelor lui, dacă la asta vă gândiți.

— Da. da. O soluție provizorie. Sprijin de la un prieten.

Șoapta, curtenitoare dar caustică, trădă îndoielile lui cu privire la viitor. Ce mai vulpoi bătrân, se gândi ea. Își face socotelile, e viclean și cunoaște toate dedesubturile.

— La Bursă, mormăi el. Este riscant, de sigur, cu țara în starea tulbure de acum. Averile se fac ușor, dar se pierd și mai ușor. Dacă nu te pricepi să joci, mai bine nu te apuci.

Nu menționase nici un nume dar ea înțelese că făcea aluzie la Bill. Îl întrebă direct:

— Și ce m-ați sfătui?

— Să obții un act de instituire a unei rente, firește, spuse el. N-are porțițe de scăpare. Tinerele ca dumneata trebuie să fie întreținute de cineva. O proprietate anexă în bancă și ești independentă. Sau poate...

— Ce anume?

— Ar fi și mai bun un contract de închiriere a unei case, șopti el, pe numele dumitale, se înțelege. Banii se duc, proprietatea rămâne. În situația dumitale, cred că ar fi cel mai înțelept lucru.

Parcă-l vedea trăgând sforile unor marionete. Fă asta, frumușico, răsuțește-te, arată-ți picioarele. Ușor, ușor, așa-i prinzi în plasă. Ea se uită în partea opusă a încăperii și-l văzu pe Bill stând de vorbă cu May Taylor. Era un om așezat, de nădejde și totuși... Și John Clarke riscase tot ce avea la Bursă și apoi își zburase creierii în poștalion în Pentonville.

Poate că Bill n-ar fi făcut așa ceva, căci era prea prudent. S-ar fi retras în liniște, lângă părinții lui cei ramoliți. O viață fără probleme, la țară. Și unde ar mai fi avut loc și doamna Clarke, cu copii cu tot, în fața unor părinți bisericosi și cu respect față de legi? Odată ce-și părăsise soțul, arsesse toate punțile. Foarte bine, să se facă scrum. La dracul cu prefăcătorii.

— Aș vrea să știu, spuse ea, ce valoare am pe piață?

De data aceasta o privi drept în ochi și nu mai șovăi. Avea de a face cu intermediarul, cu controlorul de calitate care-și cunoștea bine meseria.

— Câți ani ai?

— Douăzeci și cinci.

— Arăți de douăzeci, dar au mai mare căutare cele și mai tinere. Asta, în general. Nu este o regulă. Căsătorită cât timp?

— Se împlinesc în vară nouă ani.

— Să nu mai spui asta. Îți scade cota. Ai fost măritată doi ani și ți-ai pierdut soțul fără veste. Asta atrage — o floare abia atinsă. Depinde și de client și de modă.

— Ce-i acum la modă?

— Vioiciunea cu haz. Cele istețe și frumoase ca o cadră. De câțiva ani nu se mai poartă inocența prostească. Tonul l-a dat firește Prințul, cu doamna Fritz. Oile se iau după el. Ai auzit de lordul Barrymore?

— Am citit despre el în gazete.

Și era împrôșcat cu noroi, se gândi ea, în pamfletele murdare. Sau poate era vorba de Richard, cel de al șaptelea conte, care fugise la Gretna Green* cu fiica unui purtător de lectică și apoi se împiedicase de propria lui muschetă, ca voluntar în garda națională din Berks și-și găsisese sfârșitul.

— N-am murit? întrebă ea.

— De murit a murit prietenul de suflet al Prințului. Sunt trei frați, cam apucați. El i-a poreclit Hellgate, Cripplegate și Newgate iar surorii lor i-a zis Billingsgate**. Mi-a spus odată Alteța sa regală că ea înjură mai rău ca birjarii. Eu mă gândeam la actualul conte. Cu el ți-ai face treaba.

Vorbea de parcă ea ar fi fost un ogor iar el, Taylor, fermierul care-și alegea caii pentru plug.

— S-a însurat în 1795 cu o irlandeză, zise el, dar ea fuge tot mereu acasă la Waterford și-l lasă slobod pe luminăția sa. Are un picior mai scurt dar nici că-i pasă. E chiar unul din mușterii mei de bază. Doar o vorbă să-mi spui și aranjez eu totul.

Ea îl văzu pe Bill Dowler cum o urmărea cu ochi de îndrăgostit, fericit, posesiv. Se punea întrebarea cât dăinuiau sentimentele.

— Ați pomenit ceva despre contracte de închiriere, șopti ea discret,

* Sat din Scoția unde se încheiau căsătorii clandestine.

** Newgate = vestită închisoare londoneză, Billingsgate = piață de pește din Londra cu precupețe rele de gură, Hellgate = Poarta Iadului, Cripplegate = Poarta Ologilor.

Poreclele conțin cuvântul Gate și se bazează pe un joc de cuvinte cu primele două nume.

despre o casă la Londra. Îmi dau seama că ar avea avantaje. Am prieteni constructori care m-ar putea ajuta.

John Burton, vechea ei cunoștință, i-ar putea da o mână de ajutor. El se ocupa doar de construit case și umpluse tot Bloomsbury-ul* cu operele lui.

Dar oare Bill avea destui bani pentru așa ceva?

Pantofarul îi citise pe semne gândurile căci se opri o clipă, îi aruncă o privire lui Dowler, îl cântări din ochi apoi se întoarse spre ea și o bătu ușor pe genunchi.

— Nu-i rost de afaceri acolo, spuse el, doar de afecțiune.

— Adică mi-e prieten la nevoie dar nu și cum mi-e voia?

— Chiar așa. Dacă te atrage pentru moment, dă-i bătaie, distrează-te cu el. Nu-l văd însă iscăbind contracte. Să-ți spun ceva...

— Da?

— Văd că ne înțelegem bine. Du-te la prietenii din construcții și alege-ți casa. Banii ți-i pot avansa eu.

— Cu ce garanție? Nu este riscant?

El râse și se lovi ușor pe nas.

— Nu risc nimic, ești o certitudine, spuse el. Nu te teme, o să-mi scot eu banii cu vârf și îndesat. Ai mamă?

— Am, și o soră și un frate mai mic.

— Mama și sora mai mică sunt atuuri. Ia-le să stea cu dumneata. Asta-ți dă o anumită distincție. Văduvă tânără, sub aripa mamei. Sună bine și decent, pofta crește. Ei, am vorbit destul. Știi unde mă găsești, când o să vină clipa.

El cotrobăi în buzunaru-i încăpător și scoase la iveală o acadea și două bomboane. Le flutură zâmbind în fața copiilor ei care îl priveau solemn.

— Cine vrea dulciuri de la nenea Tom?

"Ia poștiți... Ia poștiți..." Și-l închipui la bâlci, bătând tare într-o tobă. În spate, cortine roșii, închise ermetic. Ce se află dincolo de ele? Scoateți banii și o să aflați. Copiii, momiți de dulciuri, se lipiseră de el. George, cu buzele mânjite de zahăr, îi juca pe genunchi. Parcă era un bătrân căpcăun care ademenește pruncii. Cuprinsă de un val de mânie, se duse la Dowler.

— Du-mă de aici, spuse ea. Nu mai rezist.

El o privi nedumirit. Cum, chiar acum? În clipa asta? Oaspeții

* Cartier central din Londra.

veniseră să stea toată ziua, era un fel de petrecere. Doar cu o clipă în urmă o văzuse absorbită de discuție și râzând, turuind întruna cu bătrânelul acela limbut, Taylor. Își ștersese de mult lacrimile pentru băiatul care-i murise. Nici nu-l mai pomenea, nici nu mai plângea noaptea cu fața îngropată în pernă, alături de el. De unde i se trăgea oare expresia de spaimă, parcă ar fi fost urmărită de strigoi?

— Firește că te duc, oricând dorești, răspunse el. Diseară sau mâine sau poimâine. Dar ce s-a întâmplat?

Ea ar fi putut să-i răspundă:

— Roata norocului. S-ar putea întâmpla să pleci și să mă lași baltă. Nu, nu de bună voie ci forțat de împrejurări. Căci babalâcii ăia de părinți din Uxbridge sunt pe primul plan, nu-i așa? Sau poate o să te însori cu vreo fiică de boiernași care o să-ți toarne niște odrasle cu fețe buhăite. Și atunci n-o să-mi rămână decât să mă vând la mezat. Ciocănelul îl va mânui broscoiul ăla bătrân din colț. Cât oferiți pentru o mamă a trei copii, puțin deteriorată? Este dispusă să servească. Calitate garantată.

În loc de toate acestea, îi spuse zâmbind:

— M-am plictisit.

Asta era deci. Își ascunsese însă plictiseala cu măiestrie. Nu ridicase din umeri, nu căscase. Și totuși, felul în care rostise vorbele acelea cuprindeau o provocare. Se înțelegea: "Tu trebuie să compensezi tot ce am pierdut". El își dăduse toată silința, oare ce mai aștepta de la el? Era tot timpul la cheremul ei, îi satisfăcea pe dată orice capriciu, îi distra copiii și o plătea pe doamna Andrews. Dacă ar fi fost liberă ... Ba nu, ar fi fost mari probleme. Oricât de tare o iubea, și de iubit o va iubi mereu, își dădea seama că nu se potrivește cu casa veche din Uxbridge, cu părinții lui. Dar ce mai — ea nu era liberă și deci nu se puteau certa pe această temă. Poate ceva mai târziu ar putea găsi o căsuță, o locuință mică și modestă pe domeniul vreunui prieten, unde să-i vină la îndemână s-o viziteze. Și când se vor prăpădi părinții, toate se vor putea rezolva și nu le va fi zdrobit inima.

Până una alta trebuia s-o scoată din harababura de aici, de lângă soră și prieteni și copii convalescenți și s-o aibă doar pentru sine. El îi propuse:

— Știu eu un sat, Chalfont St Peter's, la nici douăzeci de mile* de Londra. Un han mic, lume puțină. Câmpuri și păduri și ulicioare liniștite și pustii.

* Treizeci și doi de kilometri.

Ea îl privi rece și el înțelese că greșise.

— Saint Peter și mai cum? întrebă ea. N-am chef de pelerinaje. Pentru numele lui Dumnezeu, hai să cunoaștem adevărata viață. Vom merge la Brighton.

Dacă asta-și dorea ea, se gândi el, ce noroc pe mine că am câștigat la Bursă. Brighton costă și ochii din cap în timp ce Saint Peter...

În mai puțin de cinci minute ea stabilise totul. Maică-sa putea veni în locul ei la Hampstead. Ea se va repezi până la Londra chiar mâine, să-și cumpere o rochie. Nu putea să apară așa, cu vechiturile alca de pălării. O să le ia cu ea și pe Isobel și May. Era sfârșitul de sezon și se făceau mari reduceri de prețuri.

— Și pantofii? întrebă unchiul Tom Taylor.

Bill Dowler se minună când văzu ce privire i-aruncă ea. Bătrânul vorbise doar politicos, fără gând ascuns. Și întrucât asta-i era meseria și May îi era nepoată, poate că dorea să o ajute și să-i vândă mai ieftin.

— O să mă încălț la Brighton, spuse Mary Anne.

De ce era nevoie să vorbească atât de aspru? Ea-i întoarse spatele. Bătrânul zâmbi și mai împărți niște zaharicale. Poate o jignise în vreun fel, se gândi Dowler. Femeile erau uncori atât de complicate, de greu de înțeles.

Noaptea ea i se dăruie cu pasiune, ca niciodată. La ce bun oare să mai plece la Brighton? De unde-i venea plictiseala? Cel mai cuminte lucru era să tacă chitic, să nu-i pună întrebări. Să se mulțumească să care pachetele, să scrie să li se rezerve camerele, să fie doar unchiul Bill, cel care duce în cârcă copiii la micul dejun, să nu asculte conversația surorilor despre modă — se poartă sau nu penele, se acoperă decolteul? Îl mai preocupa ceva. Oare toată tevatura asta era de dragul lui? Se convinse că așa era, la Brighton, în timp ce se plimbau agale pe faleză, alături de lumea bună. Zâmbetele, privirile, râsul ei i se adresau doar lui, ignorând privirile curioase care o urmăreau.

Doamnă, ce mândru era de ea! Cu părul numai bucle, după ultima modă, cu o rochie șic (n-o plătise încă, hai, treacă de la mine), cu pălăria cu pene pusă într-o parte. Parcă n-ar fi avut nici o grijă pe lumea asta. Își uitase toate necazurile. Biata copilă, după câte îndurase, avea și ea dreptul la o plăcere. Ce brută, bărbatul ăla al ei! Îi măncase anii cei mai frumoși.

— Ești fericită? o întrebă el, privindu-i ochii jucăuși.

Ea îl strânse de braț și dădu din cap, dar nu rosti nici un cuvânt.

—Îți face bine aerul, ai mai multă culoare în obraji.

Aiurea, culoare! se gândi ea dar nu-și rosti gândul cu glas tare.

Visase întotdeauna o astfel de societate. Nu avea nici o legătură cu ozonul sau răcoroasa briză marină. Era lumea despre care se scriau pamflete, lumea bună, pătura suprapusă despre care citise încă din copilărie, lumea din foile de scandal de doi bani. Aceștia erau bărbații și femeile de care își bătuse și ea joc, în scris, fără ca nimeni să o știe. Și iată-i acum în carne și oase, chiar așa cum îi descrisese ea — superficiali, afectați, ușurați, tocmai buni de jumulit.

Iată-i pe amatorii de trăsură cu patru cai, cum trec în goană, strigând și fluturându-și bicele. Bill Dowler îi arată pe cei mai vestiți: lorzii Sefton, Worcester, Fitzhardinger, sir Belingham Graham... oare ăia nu erau cumva Craufurd "Ceainic" și Byng "Pudelul"?

— Cel mai iscusit din toată ceata este Barrymore, îi spuse el. L-am întâlnit o dată la Almack's*. Nu este genul meu — e prea destrăbălat. Uite-l că trece chiar acum.

Trăsura cu patru cai trecu pe lângă ei cu zgomot mare. Cel care conducea caii, purtând la butonieră o dalie cât o varză, întoarse capul spre ei și-i privi atent, apoi îi șopti ceva însoțitorului lui.

Așa arăta deci Cripplegate, mușterii lui moș Taylor! Oare își biciuia femeile, cum făcea cu caii, să le mai învioroze, căci nu-i plăceau cele mocăite?

— E-n ordine, prietene, se gândi ea, nu este încă momentul. O să facem cunoștință în Bond Street, la numărul 9, zilele astea. Dar ai face bine să-ți lași acasă floarea de la butonieră. Nu pot să sufăr varza. Și nici după bice nu mă dau în vânt.

Rosti însă cu glas tare:

— Hai să ne mai plimbăm. Poate-l vedem pe prințul de Wales.

În locul prințului, Soarta le scoase în cale pe James Burton.

Nu-mi vine să-mi cred ochilor! Pe cine văd! Doamna Clarke!

— Domnul Burton! Mă bucur nespus! Îl cunoști pe Bill Dowler?

Nici o vorbă despre Joseph. Deci așa stăteau lucrurile. Burton pricepu și nu se miră. Se așteptase s-o ia razna. De ce n-ar fi făcut-o la Brighton?

— Ce-ar fi să ne întâlnim diseară la club? spuse el. O să reluăm legătura. Va fi întocmai ca pe vremuri.

Ca pe vremuri? Nici urmă de asemănare. Clubul se deosebea ca

* Club și cazinou în Londra.

cerul de pământ de Golden Lane sau Black Raven Passage, cu scările care scârțâiau și cu Burton care-i făcea loc craiului de Joseph.

Arată al naibii de bine, se gândi el, și este grozav de atrăgătoare. Și oare astă seară îi făcuse vânt cavalerului ei, Dowler, tocmai ca să poată sta liniștiți de vorbă doar ei doi?

Fără multă vorbă, ea îi spuse pe șleau:

— Am nevoie de o casă, o casă la Londra.

— Cât poți să-ți permiți? Vrei s-o cumperi?

— Aș închiria-o pe zece ani.

El o privi, întrebându-se cine o să plătească. Tipul acela, Dowler, sau avea vreo altă sursă?

— N-are rost să-ți ascund, zise ea. L-am părăsit pe Joseph pentru totdeauna. O să stau singură, cu mama și copiii.

În acest caz, locul era liber. O săgeată azvârlită la întâmplare ar putea atinge ținta.

— Am mai multe construcții în lucru în Tavistock Place, zise el. Chiria va fi între 1000 și 1400.

— Chiria se plătește în avans? Pe șase luni sau trimestrial?

— Eu nu mă las păcălit. Cu o prietenă atât de veche, putem discuta pe-ndelete.

— Când mă pot muta?

— La primăvară. Dacă ai probleme, pot să trag niște sfori la Brighton. Sezonul ține până în decembrie.

Ar cam fi timpul să mă uit în jur, se gândi ea, să mă fac remarcată. Să fiu văzută, să fiu întâlnită, să fiu cunoscută. Restul, la Londra.

— Mi-ar conveni să mă instalez puțin după Crăciun, spuse ea, dar te rog să ții oala acoperită. Cel puțin pentru moment.

— Nu vrei să afle prietenul dumitale?

— O să-i spun mai târziu.

Perspectivile, se gândi el, erau și mai atrăgătoare. Înseamnă că nu Dowler o întreține. Ce-ar fi să îmbinăm afacerile și plăcerea?

— Și cu mine, cum rămâne? întrebă el. Nu capătă și constructorul ceva? O să trebuiască să inspectez din când în când acoperișul. Cum e cu zugrăveala, dacă e nevoie de ventilație. Înainte de a veni, o să trimit vorbă, firește.

Privirea din ochii lui era nespus de grăitoare. Ea pricepu aluzia. Cu alte cuvinte, uita de chirie. Cele o mie patru sute de lire puteau fi trecute cu vederea. Chiria pe zece ani în schimbul unor hârjoneli pe șest. Bun... Se cunoșteau de zece ani, era destul de arătos. Era căsătorit de curând, n-o

să-i dea prea mare bătaie de cap. Cea mai mare parte a timpului și-o va petrece în familie. Dacă locuința n-o s-o coste nimic, n-o să mai trebuiască să facă apel la unchiul Tom. S-ar putea lipsi de Bond Street și și-ar face singură relații. Ea ridică paharul și-l privi în ochi pe Burton.

— Ca arhitect, îi spuse ea, vei beneficia de *entrée*.*

Nu și-au mai spus nimic. Rezolvase problema locuinței.

Am făcut un pas hotărâtor, se gândi ea. Nu mai am cale de întoarcere. Ies pe piață să capăt cât mai mult și o să am grijă de asta. O să plătesc în natură, n-o să înșel pe nimeni, sunt cinstită doar. Nimeni n-o să se poată plânga că nu mi-am câștigat banii. Dai și ți se dă. Este o meserie ca oricare alta, ca a măcelarului, sau a brutarului sau a lumânărarului. Trebuie să trăim cu toții.

Esențialul era că în felul acesta va face rost de bani. Nu bani de pus la ciorap ci bani de cheltuit. Cu scrisul la comandă nu câștigase niciodată destul. Cel puțin acum va putea cumpăra tot ce-și dorea — rochii și șaluri, zdrăngănele, pălărioare nostime, haine pentru maică-sa și pentru Isobel, jucării pentru copii. Și nici o monedă de aur n-o să mai ajungă în buzunarele lui Joseph, să se irosească. Casa va fi doar a ei, cu mobilă pe gustul ei. Figuri noi, oameni noi, prieteni noi. Desfătări înjositoare, neînvidiate de nimeni, agonisite de ea însăși.

Lunile petrecute la Brighton s-au dovedit profitabile. I s-au înmulțit cunoștințele, cercul acestora s-a mărit. Bill Dowler, sosit în week-end, se trezi în fața competiției. Oglinda ei era împodobită cu cărți de vizită primite de la cei cu trăsăturile cu patru cai. Ea îi spunea "Ne vedem la amiază" sau "Ne vedem la cină" și pleca grăbită la curse cu Johnny Brunell. Și la amiază o găsea cu Charles Milner.

— De unde ai miniatura de biciușcă cu diamante?

— Asta? De la Cripplegate Barrymore. A vrut să facă o glumă.

— Cam costisitoare glumă.

— Lui îi dă mâna.

Se plimba mereu cu cabrioleta sau faetonul cuiva. Când o lua la întrebări, schimba vorba și evita să răspundă.

— Nu m-am distrat niciodată. Mă distrez acum.

Cu alte cuvinte el trebuia să înghită gălușca sau să se care. Avuseseră o clipă de fericire dar aceea trecuse. N-avea decât să câștige la Bursă sau să se întoarcă la Uxbridge cătinel, la alegere.

* *Intrare liberă* (fr.).

Din păcate câștigă prea puțin la Bursă. Afacerile se duseseră pe copcă și el pierdea banii. N-avea încotro — ori pleca acasă la Uxbridge ori dădea faliment. Spre sfârșitul toamnei, el îi împărtăși la ce se gândise.

— Știu o căsuță confortabilă, nu departe de locuința mea. E loc destul pentru tine și copii. Ce părere ai?

Ea se gândi : Am ajuns și aici. Să ținem seama de fapte și să jucăm cu cărțile pe masă.

Se ridică în picioare, îl luă de gât, îl sărută pe ochi, pe gât și pe nasturele de la jiletcă.

— Eu mă mut la Londra, spuse ea, în Tavistock Place. Burton mi-a făcut rost de o casă mai ieftină. N-am chef să locuiesc lângă Uxbridge și nici să mă ascund într-o căsuță. Am de gând să ies în lume și să rup gura târgului și doar așa pot reuși.

Care va să zică așa stăteau lucrurile... Brighton fusese doar o experiență, o repetiție. Abia acum începea spectacolul iar el urma să fie doar spectator.

— Ca să spunem lucrurilor pe nume, zise el, înțeleg că ești de vânzare?

— Cel ce câștigă ia tot, spuse ea. Asta e norocul jocului. Câștigurile tale la Bursă nu vor dura, știi și tu , n-are rost să ne ascundem după deget. Trebuie să-mi fac și eu socotelile dinainte și trebuie să fiu liberă.

— Liberă să ce ? Să te fâțâi în faeton?

— O fac deja. În Tavistock Place am mai mult comfort.

— Fiind că Burton îți face rost de casă și Cripplegate îți face vizite? Petrece noaptea cu tine și-ți lasă două sute de guinec?

— Ba pardon, două sute cincizeci , ascunse în dalie.

Ea râse și-l sărută din nou. El își dădu seama că pierduse.

— Ai auzit vreodată de Kitty Fisher? o întrebă el. De Lucy Cooper și Fanny Murray? Și ele au pornit-o pe drumul ăsta și au ajuns toate trei în șanț.

— Erau de proastă calitate, replică ea. Eu ținesc ceva mai sus.

— De asta ai rupt-o cu mine, că nu am titlu. Tatăl meu a fost doar un negustor. Știi bine că familia mea făcea afaceri cu vinuri.

— Dar firma ați vândut-o, Bill, și tatăl tău s-a retras din afaceri așa că treaba asta nu mă mai atrage.

— Când o să se prăpădească tata, eu o să-l moștenesc.

— O să moștenești o proteză și o perucă iar eu o să fiu cheală. Trebuie să-mi trăiesc viața acum, nu să contez pe un viitor nesigur.

— Și cu dragostea cum rămâne?

— O să te iubesc probabil toată viața. Dar dragostea nu-i tot una cu afacerile.

— Și-mi voi lua și eu porția, după Cripplegate? Ce o să scrii pe ușă? "Pe-ncercate!", "Mari reduceri pentru prietenii vechi", "Muzica e cuprinsă în preț"?

— M-am gândit să trimit cărți de vizită tuturor cluburilor. "Doamna Clarke primește vizite. Cu excepția zilei de marți. Marțea este rezervată pentru domnul William Dowler".

Ea îl sărută din nou, de parcă totul ar fi fost o glumă. Dar nu era glumă, o știa și el, o știa și ea. Căci în sfârșit avea să aibă și ea parte de acele zile mai bune, de luxul și viața de basm despre care-i povestise ea lui Charley odinioară. Ea se prefăcea că râde de toate astea și-și bătea joc de pretendenți, dar în fundul sufletului era măgulită și satisfăcută. Căci Bill Dowler nu-i propusese niciodată să bea șampanie la micul dejun și nici nu-i dăruise trandafiri în miez de noapte sau diamante în zori de zi. Dar cei ce conduceau trăsurile cu patru eai știau să facă totul cu stil și ei îi plăcea să meargă înfășurată în blănuri, având drept vizitiu un lord. Toate acestea erau atât de departe de viața din Bowling Inn Alley.

Pe Bill îl va iubi cu siguranță toată viața. Nu asta conta. Ceea ce conta era faptul că nici nu putea fi vorba de o căsuță la Uxbridge. Gusturile ei se rafinaseră, ambiția o făcea să țintească sus și la naiba cu sentimentele. Sentimentele țineau de trecut. Apăreau doar dacă strălucea luna și se simțea atrasă de vreunul, la trei dimineața.

Noua viață era ușoară. Nu avea griji, nici necazuri. Odată depășit primul șoc al mândriei, era lesne să faci următorul pas. Bărbații erau sinceri, direcți și se mulțumeau cu puțin. Aveau o conversație amuzantă la cină, dar în general erau chercheliți. După cei nouă ani petrecuți cu Joseph, știa să facă față ușor acestei situații. Suporta câteva îmbrățișări stângace, apoi sforăiturile. Iar sforăiturile unui lord o deranjau mai puțin decât cele ale unui pietrar. În plus un lord era mult mai darnic și asta înclina balanța și mai tare. Important era că de ales alegea ea și-l lua pe cel care-i plăcea. Nu avea nevoie să aștepte și să spere că va primi vizite. Erau două duzini de cărți de vizită la oglindă și toate cuprindeau invitații. Avea doar de ales cea mai bună ofertă. La atât se reducea totul.

Primi o scrisoare de la diacon și trimise următorul răspuns laconic:

Nu mă voi mai întoarce la Joseph, nici eu, nici copiii.

Să-i fie explicat acest lucru, cum veți găsi de cuviință. N-o să reușească să ne găsească chiar dacă ar încerca s-o facă. Mulțumim pentru tot, dar pe viitor uitați că existăm. Sincer a dumneavoastră, M.A.C."

A fost ultimul plic la care a aplicat pecetea cu degetul. Scrisoarea nu avea antet și nu cuprindea nici o adresă, doar o dată : februarie 1802.

Epistolele trimise după acea dată prietenilor — nu însă și diaconului — erau scrise pe o hârtie cu antetul "Tavistock Place" iar pecetea de pe plic nu mai purta urma de deget ci avea imprimat clar un Cupidon călare pe un măgăruș.

Partea a doua

Unu

La intrarea principală ușa era albă, treptele bine frecate. Lădițe cu flori viu colorate împodobeau ferestrele. Ciocănașul de la poartă reprezenta un cap de femeie cu un ochi închis. Unde o fi dat oare peste așa ceva? se întrebă străinul. Inițiații pricepeau mesajul. Bătu la ușă și trase de cordonul clopoțelului. Ușa de intrare se deschise.

— Doamna Clarke primește vizite?

Larma de glasuri o dovedea cu prisosință. La fel și mantalele, bastoanele din bambus, tricornurile aruncate de-a valma pe o masă precum și cele două sau trei pălării cu boruri răsucite. Un buldog care mârâia, priponit cu o lesă, stă culcat pe dușumeaua din vestibul cu botul pe labe. Alături de el se aflau o pereche de galoși și o sabie în bandulieră. Erau oaspeți din belșug și era limpede că toți erau bărbați.

Îi deschisese ușa un tânăr, probabil un servitor. Nu purta însă livrea și figura i se păru cunoscută.

— Parcă te cunosc de undeva? zise străinul într-o doară.

— Da, domnule. Am locuit o vreme la domnul căpitan Sutton. Dânsul m-a trimis s-o servesc pe doamna Clarke.

Deci asta era. Străinul își lăsă bastonul la intrare. Tânărul trecea drept fiul natural al lui Sutton. Suna mai bine așa, căci nici vorbă nu era de așa ceva. Când a vrut să scape de el, a găsit modalitatea, trimițându-l ca valet aici.

— Sunteți bun să urcați, domnule? Prezentările le faceți singur, dacă nu vă e cu supărare.

Era neprotocolar și intim totul, tocmai cum i se spusese, chiar și

zgómotul de picioare care aleargă și râsetele asurzitoare și pișigăiate. Erau copii, *en évidence*. *

Scopul era să-i destindă pe clienți și să-i păcălească pe neștiutori. El urcă treptele și intră *pe ușa salonului*. O doamnă în vârstă, uscată și destul de nervoasă, îi ieși în întâmpinare, întinzându-i o mână osoasă.

— Eu îs doamna Farquhar. Simțiți-vă ca acasă, vă rog. Fiica mea nu s-a întors încă de la Ramsgate. **

O fetișcană sfioasă, de vreo cincisprezece ani, îi oferă un pahar cu vin și niște biscuiți. Când el îi mulțumi, roși până în albul ochilor și apoi dispăru.

— Isobel, poate că domnul preferă vinul de Porto, nu cel de Xeres.

— Ba nu, doamnă. Vă asigur că vinul de Xeres e minunat.

Larma din încăpere îngreuna conversația. Bătrâna doamnă era agitată — nici o pagubă. Dacă n-ar fi știut cum stau lucrurile în realitate, ar fi putut jură că nimerise la o adresă greșită — și încă undeva la mahala. Copiii neastâmpărați se hârjoneau, călăreau canapelele, se cățarau pe speteaza scaunelor. Posesorii tricourilor și pălăriilor cu boruri răsucite — pe unii îi cunoștea din vedere, erau tineri din anturajul Curții -, toți, fără excepție, se hârjoneau și ei cu copiii, îi luau în cârcă, îi aruncau în sus — hopa, mare! Întreaga scenă avea un aer burghez, deosebit de amuzant pentru un ochi perspicace.

Îi veni în gând bătrânul Tom Taylor și mesajul pe care-l mângălise acesta într-o scară târzie, în Bond Street, numărul nouă.

"Ascultă-mă pe mine, ea este tocmai ce ne trebuie. Să-i faci o vizită negreșit. Dacă ne punem mintea noi doi, o putem modela așa cum trebuie, știi dumneata pentru cine."

Dintr-o dată se produse și mai mare zarvă. Vârtejul se învioră. Copiii se repeziră la ușă și tipii cei tineri se înghesuiră și ei. Din mijlocul agitației, un răs îi gădilă plăcut auzul și un glas îi trezi interesul.

— Scumpilor, mă sufocați. George, ai niște mâini dezgustătoare. Locul cărbunilor este în pivniță nu în casă. Ellen, ți s-au rupt pantalonașii, dă fuga la Martha să ți-i cârpească... Mamă, nici n-o să-ți vină să crezi. Am făcut cinci ore de la Ramsgate până aici. Niciodată n-a durat atâta. Doi cai șhiopătau. Îmi venea să-l ucid pe Cripplegate. Unde-i Isobel? Sunt lihnită de foame. Trebuie neapărat să înghit ceva. Pe cine văd?

* În evidență (fr.)

** Stațiune balneară la Marea Mânecii.

Johnny, ce mai faci? Mă bucur c-ai venit... Și Henry... Și Bobby... Fitzgerald, ești un ticălos, joia trecută m-ai lăsat cu buzele umflate. Mai bine făceam sindrofia vineri seara... Să mergem la Sadler's Wells. * S-a întors Grimaldi și glumele nu se pot reproduce. Îmi place grozav de el. Dar acolo în colț cine e? Nu mi-e cunoscută figura.

Noul venit se apropie, se înclină, îi sărută mâna, mormăi vreo două fraze și-și declină numele. Îi dădu și cartea lui de vizită, scuzându-se că-i protocolar.

Ochii albaștri examinară cu atenție cartea de vizită. Îi cercetară apoi chipul. Precis se întreabă ce naiba m-a adus aici, se gândi el. Dar are dreptate moș Taylor. Este tocmai genul de care avem nevoie. Isteață și ambițioasă. Asta ne trebuie.

— Ogilvie? Parcă vă știu după nume... L-am auzit de curând, dar nu-mi pot aduce aminte unde.

— Poate v-a vorbit despre mine căpitanul Sutton.

Acest lucru o puse pe gânduri. Îl măsură din cap până în picioare, îi cântări din ochi mușchii și grăsimea, apoi înălță din sprâncene.

— Scuzați-mă. Nu prea păreți genul lui. În preajma lui roiesc de regulă băieți cu părul cârlionțat. Am angajat și eu unul, pe Sammy Carter, valetul.

— Doamnă, m-ați înțeles greșit. Cu căpitanul Sutton am doar relații de afaceri.

— Aș putea zice același lucru.

Cu sprâncenele ridicate, ea se uită din nou la cartea de vizită și citi, sub nume, cu ce se ocupa.

— A! Acum știu de unde să vă iau. Furnizor al Armatei. Asta explică totul. Aveți probabil mult de lucru, acum când războiul poate izbucni oricând și tinerii vor toți brevete de ofițeri. Cunosc și eu o grămadă.

Un zâmbet radios îi luminează chipul. Îi acceptase deci scrisorile de acreditare. Băgă însă de seamă că-i păstrase cartea de vizită, ca s-o poată analiza pe îndelete.

— Ce casă încântătoare, murmură el. Este opera lui Burton?

Ea îi aruncă o privire rece. Nu-și pierdu stăpânirea de sine dar era limpede că pricepuse aluzia.

— Da, răspunse ea. El este constructorul și proprietarul casci. După cum știți Burton este scoțian, ca și maică-mea. Noi cei din familiile Burton, Mackenzie și Farquhar avem cu toții spiritul de clan.

* Teatru în nordul Londrei unde Joseph Grimaldi dădea spectacole de pantomimă.

"Spirit de clan" era un fel de a spune. Știa el bine în ce relații erau. Taylor îi vânduse pontul cu neplata chiriei.

— Tavistock Place este o stradă foarte bine plasată, spuse el. Mi-a plăcut întotdeauna cartierul Bloomsbury. Te afli chiar în mijlocul evenimentelor și totuși ești ca într-o oază. Văd că aveți o grămadă de prieteni care vă vizitează seara?

În gândul lui, "Dacă nici asta n-o clintește, înseamnă că e tare".

Privirea ei nu se tulbură. Apucă delicat un biscuit.

— Prietenii apropiați sunt întotdeauna bine primiți aici, spuse ea, dar vin doar când sunt invitați.

O săgeată? Poate. El îi turnă puțin vin de Xeres.

— Ciocănașul de la intrare este foarte amuzant. Unde l-ați găsit?

— Într-o prăvălie de vechituri din Hampstead. L-a ales George, fiul meu. A împlinit cinci ani de Sfântul Valentin*... e nișel cam precoce, știți.

— Ciocănașul dă prestață casei

— Mă bucur că sunteți de această părere. Dar de vopseaua albă de pe ușă ce ziceți? Se murdărește foarte repede, firește, dar pe întuneric se vede bine.

Perfect. Nu rămăsese datoare cu răspunsul. El știa cum stau lucrurile și se distra.

— Vreți să spuneți, replică el, că vizitatorii întâmplători nu pot să nu vadă culoarea?

— Vizitatorii întâmplători nu au ce căuta aici. Nici negustorii ambulanți, nici țiganii care vând măhuri. Le-ar putea da purici copiilor. Prietenilor le spun că stau chiar lângă capelă. Ați observat-o probabil. Este foarte la îndemână pentru slujba de utrenie.

Ea zâmbi și trecu mai departe, lăsându-l cu maică-sa pe cap. La îndemână pentru utrenie, nu zău! O fi fost la îndemână pentru Burton. Poate și pentru Barrymore și ceilalți conducători de trăsuri cu patru cai. Dar era al naibii de departe de birourile agenției din Saville Row.

— Mai doriți puțin vin, domnule Ogilvie?

— Nu, mulțumesc doamnă. Am suficient.

— Fiica mea are atâția prieteni! Miercurea suntem de-a dreptul năpădite de musafiri.

După câte auzise el, erau năpădite toată săptămâna, dar asta cam pe la miezul nopții, când bătrâna doamnă se afla în pat, bine învelită, lângă copii. Bine că era așa, în special dacă vizitatorul era Cripplegate

* 14 februarie.

Barrymore. Tom Taylor se văitase că în Bond Street nu dăduse de loc dovadă de tact. Veneă de obicei cu o trăsurică-tandem, suflând din corn și zbierând "Tally-ho!", să se deschidă ferestrele. Era spaima negustorilor din jur, cărora le trezea nevestele din somn. Toți cei din Bond Street făcuseră plângeri și bietul Tom Taylor a fost la un pas de a-și închide prăvălia. N-a avut încotro și a stat liniștit un timp, trimițându-și mușteriii în altă parte.

— Doriți să dați o mână de ajutor la baia copiilor, domnule Ogilvie?

Doamne păzește! Nu venise pentru așa ceva. Unii dintre indivizii de aici erau dispuși să facă orice. Tânărul Russell Manners tocmai își sufleca mânecile iar avocatul irlandez Fitzgerald, pe care îl crezuse mai cu scaun la cap, sălta un copil în cârcă și o luase deja spre scări. Asta era oare obiceiul pământului în zi de miercuri? Dacă da, Tom Taylor ar fi trebuit să-l prevină.

— Drept să vă spun, doamnă, nu mă prea pricep la copii.

Bătrâna doamnă acceptă scuza. Nu însă și fiica ei. Ochii albaștri îl țintuiră, din partea opusă a salonului.

— Astea-s mofturi, domnule Ogilvie. Nu-i nimic complicat. Spumă de săpun și o perie de frecat. Ca furnizor al Armatei, ar trebui să facă parte din obligațiile de serviciu. Gândiți-vă doar la corneții din cavaleria ușoară.

Naiba s-o ia, îi și vârâse un țânc în brațe. Piciul cel neastâmpărat, cu mâini lipicioase, îi înfipse călcâiele în coaste răcnind "Dii, căluțule!"

— Care este numele dumneavoastră de botez, domnule Ogilvie?

— William, doamnă.

— Ei, George, ce zici? Mai ai un unchi. Avem deja un Bill. Acesta va fi unchiul Will.

N-avea nici un rost să protesteze iar mormolocul îl izbea cu picioarele, să-i dea ghes. Porni în goană pe scări în sus, cu întreaga trupă după el. Tânărul Manners se împiedică de el, roșu la față și asudat.

— Asta-i ideea lui Cripplegate, lua-l-ar dracul. Pretinde că asta îl ține în formă, că este un fel de antrenament. Nu mai plătește la sala de gimnastică.

— Dar de ce nu va opuneți?

— Ca să ne dea afară? Nu, mulțumesc.

Merita deci ca Manners să treacă prin proba apei de dragul răsplății. Își câștigase galoanele pe când Ogilvie nu. El îl trânti în cadă pe băiețelul care urla ca din gură de șarpe.

* Strigăt folosit la vânătoarea de vulpi.

— Scumpule, lasă-l pe unchiul Will să-ți frece cu buretele mai întâi mânușițele.

Să le ia naiba de mânușițe. Nu-l putea stăpâni pe mormoloc. Apa îi intrase în ochi, în gură, în păr. Pleosc! O bucată de săpun îl izbi peste bărbie, în timp ce din altă cadă răsunară strigăte de triumf. O fetiță cu ochii sclipitori îl pocnise cu un prosop.

— Noi câștigăm, George! Tu rămâi de căruță!

Țiparul zvârcolitor, cu mâini înnegrite de cărbune, se puse pe urlat.

— Frecați-l mai cu nădejde, domnule Ogilvie. Lui George nu-i place să piardă.

Vocea rece îi șoptea la ureche, umărul ei îl atingea. Întorcându-și spre ea fața pe care sudoarea curgea șiroaie, îi văzu zâmbetul amuzat și batjocoritor. Se distra grozav de chinurile lui. Tom Taylor, cu planurile lui viclene cu tot, n-avea decât să caute pe altul. Agenția din Saville Row putea să se ducă naibii, să dea faliment. Lui William Ogilvie i se făcuse lehamite de toate.

— Să nu-ți închipui că mai fac și pe dădaca. N-ai decât să ți-l ștergi dumneata.

Ea apucă mica brută din mâinile lui neîndemânatice și-i înfășură capul cu un prosop, ca să-i înăbușe zbieretele. Vazându-l cum stătea în picioare șiroind de apă, congestionat la față și furios, îi spuse:

— Ce tâmpenie! Cine te-a pus să vii la ora cinci, și încă într-o miercuri? Băieții ăștia iau doar masa și apoi pleacă. Întoarce-te pe la zece. Voi fi singură.

El se șterse încet pe față și își stoarse cravata. Întinse mâna să-și ia haina, toată stropită de apă, apoi o privi cum stă în genunchi pe podca, încercând să-l înduplece cu vorbe dulci pe fiu-său, să nu se mai zbată.

Îi spuse:

— Sunt de neiertat aceste zece minute de tortură oribilă. M-am udat până la piele și urăsc copiii. Dacă revin diseară, ce o să capăt?

Ea își îndreptă spatele, dădu la o parte o buclă jilavă care-i intrase în ochi și-i răspunse:

— Rămâne de văzut.

El coborî scările tacticos, asurzit de strigătele copiilor și-și luă pălăria și bastonul din vestiar. Bulldogul își rânji colții. Sam Carter, valetul, fostul partener de distracții al căpitanului Sutton din regimentul de Grenadieri, îi deschise ușa și-i făcu o plecăciune în semn de rămas-bun. De la fereastră salonului, doamna Farquhar îi făcu semne cu mâna. Până

la orele zece mai erau patru ceasuri și jumătate. Până atunci se vor trage perdelele și obloanele, se vor aprinde lumânările iar abajururile vor cerne lumina. Stăpâna casei va fi singură și-l va aștepta. Ce păcat că o vizita pentru afaceri, dar asta era situația. Oricum, calitatea de asociați, dacă asta urmau să devină, excludea orice intimitate. Un pas în direcția greșită ar fi fost fatal. Deci, ținând seamă de toate aceste aspecte... El se îndreptă agale spre Russell Square.

Când se înapoie la orele zece văzu că ferestrele casei erau oblonite, dar o zare de lumină mijea în dreptul salonului. Avusese într-adevăr dreptate ea, când îi spusese că ușa cea albă atrăgea privirile ca un magnet. Atrăgea atenția ca bastonul unui orb. El sună și bătu plin de încredere.

De data aceasta ușa i-o deschise o servitoare bondoacă, cu trăsăturile feței aprape în întregime ascunse de o bonetă mare ca o ciupercă. Nici urmă de Sammy Carter.

— Bună seara. Valetul unde-i?

— La ora nouă se duce la culcare. Stăpâna zice că el mai crește încă și are nevoie de somn. Când se sună noaptea, eu sunt cea care deschid.

— Ce grijulie este stăpâna dumitale!

De data asta nu mai zări nici bulldogul, nici vraful de pălării. Vestibulul era cufundat în întuneric căci ardea doar o lampă.

— Cum te cheamă?

— Martha, domnule. De fapt eu sunt menajera. La bucătărie mi se spune doamna Favoury.

— Așa și trebuie. E semn de respect. Pot să urc?

— Vă rog, domnule. O s-o găsiți pe stăpână în salon. La plecare, mi-a spus că ieșiți singur.

Toate erau bine chibzuite, fără doar și poate. Acesta era ritualul de noapte. Vizitatorul urca la etaj, Martha cobora la subsol. El se întrebă ce gândea Marta despre toate acestea.

— Ești de serviciu în fiecare seară?

— O, nu, domnule. Doar când trebuie să vină cineva străin, ca dumneavoastră. Domnul Döwler, domnul Burton și Înălțimea sa au cu toții chei.

Așa care va să zică. Și dacă nimereau toți trei odată? Atunci să vezi încurcătura naibii, poate că se lăsa chiar cu vărsare de sânge. Fără îndoială ea-i știa pe de rost și le cunoștea mișcările. Boneta de casă se făcu nevăzută. El urcă treptele lustruite și i se păru că aude în dosul ușilor închise ale salonului un glas de femeie fredonând. Era un cântec cunoscut

care făcea furori la Vauxhall. Toată Londra îl cânta în acea primăvară:

*"Mâine este un coșcar
Azi ne dă iubirea-n dar"*

Parcă suna chiar mai bine decât la Vauxhall. Fredonatul era o distracție plăcută, relaxantă, după o zi agitată, pentru un bărbat trudit, care avea nevoie de destindere. Da, da, era făcută pentru treaba la care se gândea el și va și rezista. Dar parcă se aude un râs! I se întâmpla să râdă singură? Și acum se aude o tuse, o tuse de bărbat! Hait! Ce se urzea aici? Încruntat, bătut în ușa cu putere. Auzi un târșăit, un șușotit, pași care se îndepărtau. Ușa din fundul salonului se închise. Auzi apoi glasul ei limpede și calm:

— Poștiți înăuntru, domnule Ogilvie.

Intră și privi în jur. În încăpere nu se aflau decât ei doi. Scena era exact așa cum și-o închipuise el: lumină slabă, discretă, stăpâna casei lungită pe sofa, în *négligé**, sprijinită pe un maldăr de pernuțe.

— Mai era cineva aici?

În glasul lui răsună o notă de suspiciune și acuzație. Trasul cu urechea îi dis plăcea, în afara cazurilor când îl practica el însuși, căci era mare maestru în așa ceva.

Ea își ridică privirile spre el și zâmbi. Aruncă polisoarul cu care-și lustruise unghiile și întinse mâna spre a-i fi sărutată.

— Era doar Charley. E fratele meu. L-am trimis la culcară. Își cunoaște lungul nasului.

Ea bătut ușor cu mâna locul de lângă ea pe sofa.

Bănuitor încă, el se uită peste umăr.

— Toată familia locuiți sub acest acoperiș?

— Da, dar n-o să te conturbe nimeni. Am mai spus că avem spirit de clan. Asta ține de sângele nostru scoțian. Un fel de instinct ne adună pe toți acasă.

El o privi cu atenție. Tenul îl avea foarte frumos. Gâtul și umerii erau puși în valoare de drăcovenia aia din dantelă. Moș Taylor îi spusese că are vreo douăzeci și șase, douăzeci și șapte de ani și că vreo nouă ani fusese măritată cu un bețiv. Avea cu siguranță mult curaj, dacă rezistase atâta.

— Ascultă, spuse el. Am de gând să vorbesc foarte deschis. Am venit să discut afaceri. Nimic altceva.

* Îmbrăcămintă de casă (fr.).

— Domnul fie lăudat! Noaptea trecută am fost la Ramsgate.

— Cu lordul Barrymore?

— Da. Dumneata îl cunoști? Este un scump dar, Doamne, este atât de expansiv! Plec întotdeauna cu vânătăi, dar numai pe șoldul stâng, Dumnezeu știe de ce. Ceva de băut? Ce-ai zice de un coniac?

— Da, mulțumesc.

Acum că știa cum stau lucrurile își schimbă atitudinea, se așează puțin mai dreaptă și-și puse mâinile pe genunchi. Renunțase la aerul languros și era cât se poate de atentă.

— Dă-i drumul, spuse ea. Sunt numai urechi.

El își umplu paharul cu coniac și se așează lângă ea.

— De cât timp locuiești aici?

— De un an.

— Cum te descurci?

— Nu prea rău, dar câștigurile sunt nesigure.

— Ai pus ceva la o parte?

— Sfinte Dumnezeule, nu. Trăiesc de la o zi la alta, ca marea majoritate. Nu plătesc chirie, ceea ce mă scutește de multe.

— Burton nu contribuie și cu bani?

— Ce vorbă-i asta? Știi doar că James este scoțian. Am mare noroc cu casa.

— Dar Înălțimea sa?

— Cripplegate îmi face daruri, în special diamante. Din păcate îmi plăce să le pun pe mine, nu la amanet. Ăstora nici nu le trece prin cap că ne arde buza după parale, să plătim măcelarul cu băni jos.

El aprobă din cap.

— Așa stau lucrurile în orice afacere. Credit cât postești dar bani ghiață, ioc. Pe cine te mai poți bizui ca prieten statornic?

Ea ezită:

— N-ai de unde să-l știi pe Bill Dowler. Îmi este prieten foarte credincios, dar trăiește pe spezele lui taică-său. Cu zvonurile astea despre război tocmai a pierdut o groază de bani la Bursă. Nu l-aș storce de bani tocmai pe omul pe care-l iubesc. N-ar fi cinstit.

Oglivie sorbi puțin din coniac, își încrucișă picioarele și trase un bobârnac unui firicel minuscul de pe ciorapii lui de mătase albă.

— Presupun că dumneata te dai drept văduvă.

— De unde știi că nu sunt?

— De la Tom Taylor. Hai să dăm cărțile pe față. El m-a îndemnat să

vin. Noi doi lucrăm mână în mână. De la Bond Street la Saville Row este doar un pas. Jumătate din mușteriii cu care are el a face îmi trec apoi mie prin mână: toți ofițerașii dornici de avansări, fie ei locotenenți, căpitani, maiori sau colonei. Eu știu ce sfori să trag, când și cu cine să iau legătura.

Ea întinse mâna după o perniță și și-o potrivea într-o parte. Apoi se întinse după polisoar și se apucă să-și lustruiască unghiile.

— Dacă Pitt o să facă după capul lui și ne va arunca în război, înseamnă c-o să huzurești?

— Teoretic, doamnă Clarke, nu și practic. Au intrat prea mulți de-alde mine în joc. Iar Greenwood și Cox iau caimacul. Ei au trupele Casei Regale, cavaleria și jumătate din regimentele de linie. Firmele mici, cum e a mea, n-au nici o șansă. Cu sau fără război, este doar o chestiune de timp până ce voi da faliment — vreau să zic din punct de vedere oficial. Scopul meu însă este să lucrez din culise, particular. Și aici intri dumneata în joc.

Ea își privi unghiile lustruite apoi se uită la el.

— Cum anume?

— Printr-o anume influență.

Vorbea grăbit. Nu avea de gând să-i destăinuie prea multe.

— Adică să dau mici dineuri pentru prietenii mei din Armată? Și să le spun "Cumpărați-vă avansarea de la Will Ogilvie, el cere un preț mai mic și vă face treaba până la capăt"? Nici n-or să vrea să asculte. Și în plus nici nu prea cunosc militari. Câțiva tineri drăguți vin pe aici să se joace și atât. Și un general ramolit, care ar fi trebuit să treacă de mult în rezervă. Își zice Clavering.

Ogilvie clătină din cap și-și puse paharul jos.

— Îl știu pe Clavering. Nu-i bun de nimic. Nu, doamnă Clarke, nu m-am gândit la așa ceva. Pentru planul nostru avem nevoie să mergem chiar la sursă.

— La frații Wellesley? Mă faci să râd. Au spatele atât de țeapăn că nu sunt în stare să-și scoată nici cizmele, darmite pantalonii. Lor nu le trebuie uși de intrare albe. Se duc direct la capelă.

— Nu la frații Wellesley mă gândeam.

— Îi mai știu și pe Jack Elphinston și pe Duncan Mackintosh, amândoi colonei în Regimentul 60, și ce dacă? Nu sunt în miezul lucrurilor, nu-i interesează decât vânătoarea. L-am întâlnit o dată și pe bătrânul Amherst, pe plajă, la Brighton. A fost comandant suprem înaintea ducelui de York. Un ramolit bătrân, un vorbă-lungă, are aproape

optzeci de ani. N-are nici un rost, domnule Ogilvie, trebuie să cauți pe altcineva să te ajute să redresezi situația financiară a firmei dumitale. Altfel stăteau lucrurile dacă era vorba de Marină.

Ea rămase pe gânduri. Primul lord al Amiralității îi făcuse cândva o propunere, se speriasse apoi și plecase la Portsmouth.

Ogilvie zâmbi. Ce ciudat că nu pricepuse. Rostise chiar numele celui la care se gândea el dar nu făcuse legătură. Mai bine să lase ultimile aranjamente pe seama lui Taylor.

— Ascultă-mă, doamnă Clarke. Dacă noi o să găsim persoana — și prin noi înțeleg dumneata, Tom Taylor și cu mine — și-l prindem în laț; cu alte cuvinte dacă bărbatul acela, pe care nu este nevoie să-l numesc, se va amorea de-a binelea de dumneata, o să fii de acord să respecți regulile jocului?

— Cum anume?

— Să ne iei părtași la câștig. Și de câștigat o să câștigi din plin. Asta dacă o să bagi la cap câteva reguli elementare, pe care ți le pot preda în doar câteva săptămâni.

Ea îl privi cu ochi mari ridicând din sprâncene.

— Și ce ai putea dumneata să mă înveți ce eu să nu știu? Ești atât de expert? Mă faci curioasă?

El dădu nervos din cap.

— Nu vorbeam de profesiunea dumitale, doamnă. Sunt convins că-i stăpânești toate șiretlicurile. Am vrut să spun că te voi învăța ABC-ul profesiei mele: tainele Armatei nu ale Amoriei.

Ea ridică din umeri.

— Adică să mă angajez ca băiat de serviciu? Aș putea, căci îmi place să fac treabă de bărbat. Mi-a plăcut dintotdeauna, încă de mică. Politica, medicina, scrisul la comandă, ce-o mai fi. Și dacă mai și câștig ceva, pe deasupra, cu atât mai bine. Căci după cum bine știi, am trei copii de crescut și mai am pe cap și restul familiei. Și fiindcă tot veni vorba, frate-meu are nevoie de o slujbă. Ce-ar fi să-l faci și pe el curier?

— Excelent. Pentru el o treabă de "rutină", pentru dumneata una de rafinament. Dar cred că-ți dai seama, doamnă Clarke, că dacă ne reușește planul, s-ar putea să fie nevoie să te muți? Mai mult ca sigur.

Ea se așeză mai drept, privindu-l cu spaimă.

— Să mă mut din casa mea cea frumoasă? Care este atât de confortabilă și aranjată după gustul meu? Tocmai când mi-am găsit un vad bun!

— Dacă ne iese schema cu bărbatul vizat, n-o să-ți mai trebuiască vad, doamnă Clarke. Asta o să-ți dea o casă de trei ori mai mare. Și adio Burton, Barrymore și compania. Aștia sunt doar plevușcă.

Reușise în sfârșit s-o facă să înghită momeala. Ochii albaștri i se îngustară, apoi se făcură mari. El putea să-i urmărească gândurile — mintea ei înfierbântată trecea în revistă toți pairii, până la duci. Nu ghicise încă.

— Dacă ar fi vorba să am într-adevăr viitorul asigurat, spuse ea vorbind rar și alegându-și cuvintele, aș fi în stare să fac absolut orice. Ai cunoscut-o azi pe maică-mea, domnule Ogilvie. Tremură toată, e nervoasă, îmbătrânită înainte de vreme. A pierdut doi soți, nu are pe nimeni care s-o apere. Dacă n-aveam eu un dram de noroc, am fi murit de mult de foame. N-am chef să sfârșesc așa. Și nici copiii mei. Mi-a murit un fiu. Atunci am făcut un legământ. Să nu mă dau în lături de la nimic ce poate face o femeie, chiar dacă e sordid sau murdar sau meschin, nu-mi pasă. Dar am jurat să nu cunoască grijile băiețelul pe care l-ai dus în cadă și care țipa ca un nebun și nici surorile lui. Tot ce am făcut în trecut, tot ce voi face în viitor este doar pentru ei. Și să nu dea Dumnezeu să-mi înșele cineva încrederea, că va fi vai și amar de acela.

Ea se ridică de pe sofa și străbătu camera. Zâmbetul îi dispăruse de pe chip. Trase perdelele și se uită afară pe fereastră cum plouă. Se sfârșise vizita? El puse jos paharul de coniac.

— În mine poți să ai încredere, zise el. Să mă consideri prieten. Nici eu, nici dumneata n-am dus o viață ușoară. Doar ne-am născut amândoi tot în Londra, nu? Păi atunci avem același fel de istețime, același fel de minte. Și tot aici, chiar în nasul nostru hălăduiește și așa-zisă elită, marii aristocrați. Avereau moștenit-o, nu-s buni de nimic, sunt trândavi dar îngâmfăți nevoie mare. Ai avut și dumneata parte de niște firimituri de la masa lor. Eu la fel. Ce-ar fi să ne luăm o parte mai mare? În sănătatea copiilor dumitale! Noroc!

El bău restul de coniac și-i sărută mâna.

— Și acum ce aștepti de la mine?

— Să-i faci o vizită lui Tom Taylor. În Bond Street, numărul 9.

— Cunosci adresa. N-am fost încă niciodată acolo. Am nădăjduit că voi fi scutită de așa ceva. Nu știu nici eu de ce.

— Înțeleg ce simți. Să nu mai vorbim de asta. N-o să-ți pară rău dacă te duci. De asta sunt sigur.

El se îndreaptă spre uşă. Ea sta şi-l urmărea cu privirea.

— La ce oră? În ce zi?

— Vineri. La ora opt. Seara, fireşte. O să-ţi trimitem o trăsură.

— O să fii şi dumneata acolo?

— Eu, nu. Taylor, da. El o să se uite pe fereastră. N-o să trebuiască să aştepţi. Şi, apropo, să-ţi iei şi o valijoară pentru cazul că...

— Pentru cazul că?

— S-ar putea să fii invitată să petreci câteva nopţi afară din oraş.

Ea se încruntă, apoi zâmbi, răsese şi deschise uşa.

— Mă faci să mă simt ca un copil care se pregăteşte să plece la fabrică. Cu un şal, saboţi şi mâncarea într-o bocceluţă. Aveam treisprezece ani, domnule Ogilvie, când mi s-a îmbolnăvit tatăl vitreg. Era corector la o tipografie şi eu am făcut în locul lui corectură şi am dus materialul şefului lui, minţind că-l corectase el. Nu şi-a dat seama de adevăr şi n-a aflat decât după trei săptămâni. M-am descurcat bine la prima slujbă. N-am făcut treabă de mântuială.

— Sunt sigur de asta. La fel va fi şi acum. Noapte bună.

Ea se uită după el cum traversează strada şi-i făcu un semn cu mâna. Aşeză paharul gol de coniac pe tavă, bătut pernele şi suflă în lumânări. Se duse sus să se culce dar nu reuşi să adoarmă. Se afla din nou la o răscruce dar de data aceasta nu-i mai forţa mâna Joseph, sforăind pe duşumea. Nu-l mai avea alături în pătuţ nici pe Edward, redus la veşnică tăcere. Nu-l mai avea în preajmă nici pe Bill de care să se agaţe plângând, cu capul înfundat în pernă. Charley, în camera lui de sus era prea tânăr şi nepriceput.

— Doamne, se gândi ea, ce singură-i femeia care trebuie să-şi câştige pâinea zilnică. Bărbaţilor nu le pasă de urmări. Ei sunt obişnuiţi cu aşa ceva.

A sosit şi ziua de vineri. O zi ca oricare alta, cu o droaie de probleme de rezolvat. Dimineaţa apărură furnizorii cu facturi şi-i amână sub diverse pretexte. Stabili meniurile împreună cu Martha. Veni doctorul s-o consulte pe maică-sa, care se plângea de reumatism. Merse la târguicli cu Isobel care avea nevoie de ciorapi şi mănuşi. Luă masa la şase cu copiii, în mod excepţional. George, destul de miorlăit, se plângea că-i e rău. Nu cumva?

— N-are nimic conişă, spuse Martha, S-a îndopat cu prea multe mere.

Charley, care ca de obicei tăia frunze la câini, avea nevoie de bani.

— M-a rugat un ins să joc tenis cu el. Se poate?

— Sigur că da. Nu fi atât de neajutorat, dragule.

Până la urmă termină și cu treburile casei. Își făcu bagajul și-și puse o pelerină neagră peste rochia de seară. Trăsura era trasă la scară. Sam Carter aștepta alături. Și brusc, fără motiv, simți o durere în pânțele.

— Sammy, ține-mi pumnii.

— De ce, doamnă? Unde vă duceți?

— Tocmai că nu știu. Dar ține-mi-i totuși, Sammy.

— Bine, doamnă. O s-o fac mereu.

— Închide ușa acum. Spune-i vizitiului să mă ducă la numărul 9 din Bond Street.

Pe străzi domnea întunericul. Era o noapte de început de aprilie. Se simțea că primăvara e pe aproape dar ca întotdeauna se lăsa așteptată. În Hanover Street se dădea o petrecere căci se vedeau o grămadă de trăsuri oprindu-se acolo. Ar fi vrut să fie și ea printre cei de acolo, în mijlocul veseliei, în loc să se îndrepte spre o întâlnire cu un necunoscut. Își aduse aminte de trăsura de piață, de Islington, de domnul Day, cu scufia bălăbănindu-i-se în creștet în timp ce sta în fața ușii ei. Trecuseră unsprezece ani de atunci și arseseră atâtea punți... Trăsura se apropie de Bond Street. Ea se înfășură în pelerină. La etajul întâi la o fereastră se vedea lumină. Era precis unchiul Tom, spionând și stând ca pe ghimpi. Nu se mai putea întoarce din drum. Zarurile fuseseră aruncate. Felinarul arunca o lumină mohorâtă asupra cuvintelor din firmă: "Taylor, Pantofar". Blazonul de "Furnizor al Curții Regale" preciza statutul prăvălicii. Ambasadorul Marochinului era amator de *double-entendre*.*

Doi

Tom Taylor îi ieși în întâmpinare în vestibul, pus la patru ace. Era îmbrăcat cu o haină de catifea de un albastru strălucitor, își pudrasc părul și purta pantofi cu cataramă.

— Mă bucur nespūs c-ai venit, scumpa mea. A trecut atâta vreme de când nu ne-am mai văzut. N-am mai dat ochii cu dumneata de cel puțin

* Cuvinte cu două înțelesuri (fr.).

trei luni, de la petrecerea pe care ai dat-o pentru nepoțelele mele. Ce-ți mai fac copiii? Tot așa frumusei sunt? Dar dumneata? Nici nu-i cazul să mai întreb. Înflorești văzând cu ochii!

Bătrânul îi trimise bezele și o conduse spre scară.

— Ar trebui să fii supărat pe dumneata, continuă el. De câtă vreme ne cunoaștem? De peste doi ani? Și să nu-i faci unchiului Tom nici măcar o vizită? N-ai venit nici măcar să-ți cumperi pantofi.

— După cum am mai spus și în Craven Place, prețurile sunt prea pipărate.

— Astea-s mofturi, dragă. Pentru dumneata aș fi făcut reducere dublă.

Scara din interior era impunătoare: covoare groase, oglinzi aurite, iar pe palier un paj ciocolatiu cu eșarfă și turban sta pregătit să-i ia pelerina.

— Unde să cred că ne aflăm? întrebă ea. La Istanbul?

El zâmbi și-și frecă mâinile dar nu-i răspunse. Își ațintise ochii mici și rotunzi spre rochia ei, cu o privire de expert.

— Ești încântătoare, spuse el, și decoltată exact cât trebuie. Atâtea prostuțe fac greșcala să dezvăluie cu generozitate ceea ce trebuie doar ghicit, micșorând astfel plăcerea anticipării. La dumneata însă, este subtil marcată cumpăna sânilor, restul este doar făgăduit. Ți-ai adus mănuși lungi?

— Nu. De ce ar fi nevoie de mănuși? Mergem la vreo recepție?

— Mănușile dau o notă de maximă eleganță. Dar nu face nimic. Pot să-ți dau eu o pereche.

El atinse ușor nodul de panglici prins pe umăr.

— Grozav, spuse el. Îmi place pata de culoare pe fondul alb și se și aranjează ușor. Toată minunea asta alunecă, nu? Așa m-am gândit și eu. Foarte comod.

El se dădu înapoi cu un pas, admirând din ochi *le tout ensemble**.

— Dumneata ți-ai greșit meseria, îi spuse ea. Ar trebui să vinzi mătăsuri, nu marochin, din moment ce știi atâtea despre croiala rochiilor.

— Nici nu bănuiești, spuse el, de câte ori a trebuit să dau o mână de ajutor la nevoie. Au venit aici fete cu chipuri de înger, dar înțolite ca dracul, împopoțonate ca pentru școala de duminică. Și crezi că unchiul Tom le-a lăsat de izbeliște? Am luat foarfeca și am tăiat ici și colo, panglici și dantele, decoltând corsetele prea strânse, tunzând zulufuli care

* Ansamblul (fr.).

nu lăsau să se vadă linia gâtului. Fără ferchezuiala mea, fetele n-ar fi avut succes. Toate îmi sunt recunoscătoare. Pe aici, draga mea, intră să te răcorești puțin.

Ea se uită în jur, cu atenție și spirit critic. Aceasta era camera cu bovindoul care se vedea din stradă. Scaune cu catifea roșie, lumânări roșii, un covor chiar mai gros decât cel pe care pășise la intrare. O sofa asemeni celei din Tavistock Place, alături o masă iar pe masă pahare, o sticlă foarte mare de șampanie. Observă imediat că paharele erau în număr de trei.

Paravanele răspândite ici și colo erau ușor de mânuit și de strâns. Cupidoni pictați stăteau tolăniți printre nori care semănau cu niște valuri. O oglindă mare de perete reflecta imaginea sofalei și a mesei. Efectul era nițeluș cam bătător la ochi și cam vulgar, se gândi ea. Dacă asta era gustul clienților, nu dădea doi bani pe gustul lor. Poate că rostul amorașilor era să le dea ghes celor mai grei de cap și să le biciuiască poftetele, dându-le brânci să facă o încercare. Și apoi lumânările cele roșu aprins...

— Bei șampanie, scumpa mea? spuse unchiul Tom.

— Dacă așa-i obiceiul.

Puțin a lipsit ca să plece acasă. Decorul o plictisea. Semăna a laț de prins iepuri, o capcană bună pentru vreun general cherchelit cu care să stea după aceea să facă baloane de săpun. Prefera de o mie de ori să rămână cu prietenii pe care-i cunoștea și să se amuze cu Barrymore la Ramsgate.

— Și acum povestește-mi tot ce e mai nou.

În ochii mici i se aprinse o luminiță.

— Ce să fie nou. Am o viață foarte plină: gospodăria, copiii, mama. Doar știi și dumneata ce înseamnă asta. Și acum zvonurile astea cu războiul dau totul peste cap. Prietenii mei whigi sunt abătuți și dau necăjiți din cap în timp ce tory sunt încântați, firește, și nu mai pot de bucurie. Mie mi-e egal — nu mă afectează în nici un fel. Îl știi pe Burton, proprietarul casei? S-a făcut mare patriot și se agită nevoie mare. Zice că o să mobilizeze un regiment de constructori în caz de invazie și că o să-i conducă chiar el în luptă. Se prefacă că îl înspăimântă gândul războiului dar adevărul este că-l încântă.

— Și ce mai face lordul Barrymore?

— Se îmbarcă mâine pentru Irlanda. Zice că-l scârbește perspectiva.

— Am auzit că soția lui așteaptă un copil.

— Ea așa zice dar eu mă cam îndoiesc. Irlandezele astea au obiceiul să meargă călare și asta pentru prunci e fatal.

— Domnul Dowler este la Londra?

— L-am văzut săptămâna trecută. Era foarte plecoștit, parcă i se înecaseră toate corăbiile. Trebuie să renunțe la Bursă și să dea fuga la tăticu! Mi-a plăcut de William Ogilvie al dumatăle, dar despre ce e vorba de fapt?

Tom Taylor își duse un deget la buze.

— Altă dată, șopti el, nu-i acum momentul.

Spuse apoi cu glas tare, umplându-și paharul din nou:

— Și ce-mi mai povestești? Vreo bârfă?

— Nu știu din auzite, doar din ce am citit. Chiar te rog să-mi spui dacă este adevărat ce scrie în *The Post* — dumneata nu se poate să nu știi că doar ai atâția clienți de neam mare la care le nenorocești picioarele. Este adevărat că ducele de York* i-a dat pașaportul fratelui său, că la Gibraltar s-a încurcat treaba și că l-au rechemat pe Kent?

Tom Taylor se făcu roșu ca racul, se înecă și începu să scuipe. Șampania îi rămăsese în gât. Ea îl pocni între omoplați dar fără efect. Luă atunci un sandviș.

— Încearcă cu puțin castravete, o să treacă. Vai ce păcat...Ți s-a stropit catifeaua cea frumoasă.

Ea-i scoase din buzunar batista voluminoasă, șterse petele cu ea și o puse la loc. El făcea semne disperate cu mâinile dar ea nu pricepea. Încerca să-i comunice ceva din priviri, ea nu vedea nimic. I se făcuse brusc o foame de lup căci șampania îi stimulase pofta de mâncare. Mânca și vorbea în același timp, foarte bine dispusă.

— Păi Frederick Augustus ăsta s-a făcut un tiran. I-a dat papucii sârmanului duce de Kent, nu-l lasă pe prințul de Wales să comande și el niște trupe acolo. Eu știu care e buba — el e preferatul moșului și face tot ce-l taie capul când bătrânul o ia razna. Dar ce mai neam este și ăsta — recunoaște și dumneata —, la fel de rău ca al Bourbonilor. Să mai calce strâmb de câteva ori și se vor trezi și ei, pac! cu capul în coș. Mulțumesc Cerului că sunt scoțiană și nu le datoriez supunere. Dar ce bune sunt sandvișurile astea. Sunt pregătite în bucătăria dumatăle?

Fără să aștepte răspuns mai luă unul.

— Să știi de la mine, spuse ea, Stuarții n-au fost chiar atât de deștepți. Puștiului Charlie îi stătea bine în kilt, dar cam atât. Și cred că la

* Frederick Augustus, duce de York era comandant suprem al Armatei, fiu al regelui George III, frate cu prințul de Wales (viitorul George IV) și cu ducele de Kent (tatăl viitoarei regine Victoria).

auzul sunetului de muschetă fugea ca din pușcă. Mama m-ar omorî dac-ar auzi ce zic, dar încă de mică mi-a plăcut de Măcelar.* Mi-a plăcut uniforma lui și fireturile. Mă atrag bărbații mai în etate și el era trecut de prima tinerețe. Dar nu crezi că a venit vremea să-mi spui pe șleau ce mă așteaptă? Pe cine o să scoți din mânecă? Te previn însă că dacă e vorba de vreun boșorog de veteran, nu am de gând să-mi bat capul cu el, chiar dacă mi-ar da pe tavă toate decorațiile

Ea se așeză pe sofa zâmbind fericită. Șampania nu picase rău, după masa luată acasă cu copiii. La urma urmei nici camera nu era chiar atât de oribilă iar amorașii nu făceau rău nimănui.

— Ce ziceai de mănuși? Hai să ne apucăm de treabă.

Gazda se îndreptă însă spre ușa, purtând pe chip semnele unei cumplite stinghereli.

— Mă tem că n-o să mai ai nevoie de ele.

— Cu atât mai bine. Mi-ar face cărcei.

— Nu m-ai înțeles. Vroiam să spun...

Pajul ciocolatiu intră, îl trase de mânecă și-i șopti ceva cu voce scăzută. Tom Taylor se aplecă să-l asculte și pântecelul i se umflă ca o minge. Părăsi apoi grăbit camera, cu pajul alături. Cuprinsă de o bruscă bănuială, ea se ridică de pe sofa.

— Stai puțin, spuse ea, nu poți s-o ștergi așa și să mă lași mască, fără să-mi faci mai întâi un instructaj complet. Ce înseamnă toate astea și de ce poartă turban copilul, ce mai e și prostia cu mănușile?

Un gând înfiorător îi trecu prin minte. Destinul ei era cineva de culoare. Un rajah indian bătrân, acoperit de rubine...

— Dumnezeu! strigă ea. Dacă-i vorba de un negru, poți să-l păstrezi pentru dumneata.

Auzi un zgomot în spate. Paravanul se mișcă, se strânse și lăsă să se vadă uși — uși deschise spre o altă cameră. Rezemat de uscior, în picioare, stătea un bărbat cu mâinile prinse în reverele hainei și picioarele încrucișate. Măsura cam șase picioare și doi inci**, avea fața rumenă, ochii albaștri bulbucați, nasul mărișor și părea în jur de patruzeci de ani. Îi recunoscuse chipul de îndată și simți că-i sare inima. Îl văzuse de cincizeci, de o sută de ori în ziare și broșuri. Era un chip în fața căruia se înclinau o sută de fețe, iar ca răspuns el saluta din mână, își atingea pălăria și gata. Era mult prea aproape și treaba era prea personală ca să se simtă la îndemână. Era Frederick Augustus, duce de York și Albany.

* Poreclă ducelui de Cumberland care a reprimat crunt populația Scoției după ce a înfrânt rebeliunea condusă de Charles Edward Stuart.

** Un metru optzeci și opt.

— Nu-s negru, spuse el, și chiar dacă aș fi, nici prin cap nu-mi trece să-l duc pe Tom Taylor la Fulham. Unde ți-este haina?

Ea îl privi țintă. Nu era în stare să-i răspundă. În ea se luptau uimirea și furia. Cum de îndrăzniseră Ogilvie și unchiul Tom s-o pună într-o astfel de situație, fără s-o pregătească nici un pic. Mănuși albe... firește... și nu vechitura asta de rochie făcută acum un an, ci cea nouă, nepurtată încă... cercei...broșe. Și iată că acum stătea ca o servitorică, cu ochii holbați și gura căscată.

Simțindu-se plină de ură și față de sine și față de el, schiță o reverență. Până și Martha s-ar fi descurcat mai bine și ar fi făcut o plecăciune mai adâncă. N-avea pantofii potriviți pentru așa ceva, o băteau la călcâie. Uitase tot ce învățase în ultimii trei ani.

— Îmi cer iertare, spuse ea. Unchiul Tom a făcut o treabă de cârpaci. Sau mai bine zis suntem amândoi de vină. Nu m-am pregătit.

— Pregătit pentru ce? Întrebă el și luă un sandviș. Nu-ți place cum arăt? N-am avut vreme să mă schimb. Am venit glonț de la Horse Guards. M-am sculat de la șase dimineața. Am stat lipit de birou până la orele opt, cu o pauză de două ceasuri într-o curte de cazarmă plină de praf. N-am mâncat încă, nici eu nici dumneata, și mi-e o foame de nu te vād. O să mâncăm și de prânz și de cină, când o să ajungem la Fulham. Dă-i zor. Unde-i pajul cu haina? Ți-ai adus o valiză?

— Da, e jos.

— Atunci hai să coborâm căci aici te coci de-a binelea. Prostul ăsta bătrân are obiceiul să țină ferestrele închise și șampania atinge punctul de fierbere. Nu mai bea din porcăria aia, o să te îmbeți crișă.

El îi puse pe umăr mâna lui cea mare, o împinse în față, apucă pelerina de la pajul cu turban și i-o aruncă pe spate.

— Unde-i Taylor? S-a ascuns? Să-i spui că am plecat.

Ea se îndreptă spre scară.

— Nu pe acolo, hai prin spate. E o intrare secretă prin Stafford Street. Hai, dă-mi mâna.

O conduse printr-un coridor, trecură de o ușă, apoi coborâră pe o scară strâmtă. El sărea câte două trepte odată, ea se împiedică și era cât pe ce să cadă în nas căci tocurele înalte alunecau.

— Nu cunoști drumul pe aici? Întrebă el. Te scutește de o grămadă de plictiseli. Nu pot să dau năvală cu caleașca în Bond Street riscând să mă-ntâlnesc nas în nas cu vreo ducesă care-și cumpără pantofi. Toți cei inițiați folosesc intrarea din dos.

Dar ce-și închipuia despre ea, că este vreo târfuliță vênită de după colț?

— E prima oară că vin aici, spuse ea, și nici n-o să-mi mai calce piciorul. E o neînțelegere, de la început până la sfârșit.

La urma urmei, avea și ea mândria ei. Dacă-i trebuia o iubită de o noapte, n-avea decât să iasă pe stradă să-și aleagă una. N-avea nevoie nici de rafinament, nici de vreo tehnică specială.

El o împinse în trăsură și se instală lângă ea, ocupând cea mai mare parte din loc — ea era ținută într-un colț. Își întinse picioarele pe bancheta din față și o atrase către sine.

— Avem mult de mers până la Fulham, așa că hai să ne cunoaștem, mai bine.

Ea oftă și se destinse pe umărul lui, resemnată, așteptându-se la ce e mai rău, clocotind de resentimente și jurând să se răzbune. Nu împotriva lui — bietul dobitoc, doar atât îl tăia capul. Răzbunare față de Ogilvie și unchiul Tom. Dacă i-ar fi trecut măcar prin minte ce planuri aveau... ar fi luat ea inițiativa, ar fi aranjat totul. Ar fi angajat un bucătar pentru seară, două sau trei servitoare. Ar fi aflat ea cumva care-i sunt gusturile și mâncărurile preferate; ar fi tocmnit câțiva tineri să cânte la instrumente și din gură. Ar fi rearanjat salonul și ar fi făcut modificări în camera de oaspeți... Până la micul dejun — poate pleca chiar înainte — ar fi avut ea grijă să-i ofere ceea ce era mai bun în casă, inclusiv pe sine. Cripplegate îi spunea tot mereu că în Tavistock Place se afla cea mai confortabilă casă din câte cunoștea el — mâncare bună, vin de soi, paturi de vis. Doar un cuvânt din partea lui cu câteva săptămâni în urmă ar fi pus totul în mișcare. În loc de asta... Era tratată ca o teleleică, într-o calcașcă în drum spre Fulham. N-avea cum să-și pună în valoare atuurile — felul cum vorbea, cum se mișca, cum știa cucerii bărbații — motivele pentru care era admirată. Treaba cealaltă putea s-o facă orice fâșneață tânără și chiar și o târfă bătrână, un pic mai dichisită.

— Ei, m-am mai răcorit, spuse el. Și acum ce-ai zice de o cină? Aici pe dreapta e Fulham Lodge. Mi-e o foame de zile mari.

Apărură valeții, discreți, fără să-i arunce nici o privire. Unul îi luă valiza, un altul pelerina și o conduseră la etaj, într-o cameră mare și pătrată. Totul era aranjat, totul era pregătit — perii, pernuțe cu acc, piepteni și sticlute — pe măsuta de toaletă din fața oglinzii. Pat cu baldachin, cămașă de noapte, halat, papuci. Trebui să recunoască cu regret că nu putea găsi nici un cusur stilului pregătirilor. Dacă lucrurile ar

fi stat invers — dacă el ar fi venit la ea, în Tavistock Place -, ei nici nu i-*ar* fi dat prin cap chestia cu cămașa de noapte și papucii. Ar fi pregătit o trusă de bărbierit, firește, și piepteni în dulăpior, dar nici pe departe tot ce era aici. Ea aruncă o privire spre așternuturi. Miroseau a levănțică, erau moi și fine ca batistele. Ce păcat că nu le putea vedea și maică-sa, care puneă atâta preț pe finețea cearceafurilor — după teoria ei, trebuiau să treacă prin verighetă!

— Dacă sunteți gata, doamnă, Altețea sa regală vă așteaptă să coborâți.

Așa? Păi nu-i strica să mai aștepte. Nu știa cu cine are a face dacă-și închipuia că ea o să se așeze la masă cu părul vâlvoi după ce i-l răvășise în trăsură. Decența mai presus de toate. Un strop de parfum din sticluța aceea. Mirosea foarte frumos și era probabil foarte bun, căci, ce naiba, i-l oferea doar un prinț. Avea dreptate Tom Taylor, ar fi arătat mai bine cu mânuși, i-ar fi dat un plus de eleganță. Dar întrucât nu găsisese și mânuși în inventarul dormitorului era liberă să presupună că nu însemnau mare lucru pentru Altețea sa. Coborî scările cu pas maiestuos, demnă și grațioasă. Era un bun prilej să-i arate că-și cunoaște meseria. El nici nu o băgă în seamă. O zori să se așeze la masă, apoi începu să urle ca scos din minți că supa era rece.

— Să vă ia dracul! Cât de des mi se întâmplă asta mic? De trei ori pe săptămână! O să-l dau neapărat afară pe bucătar. Stomacul meu urlă după mâncare. Aduceți-mi pâine.

Farfuriile cu supă se făcură nevăzute. Apărură chifle proaspete, aburinde și peste o clipă își facu apariția și supa proaspăt încălzită.

— Ce serviciu! se gândi ea. Trebuie să le recunosc superioritatea. Dacă era Martha în locul lor...!

El sorbea supa cu zgomot, ca un cățeluș, cum făcea și George. Când ciopăia George, îl dădea afară de la masă. Nu dădea nici o ceapă degerată pe manierele și comportarea regală. Se cuvenea oare să facă conversație sau trebuia să șadă ca o momâie? În orice caz, de mâncat putea mânca, nu trebuia să aștepte. El dădu gata calcanul *bonne femme* în câteva înghițituri așa că ea își ciuguli porția, gândindu-se că va urma friptura. Așa a și fost. Friptură de miel cu toată garnitura. În timp ce el se așternu pe treabă cu mare poftă, jiletca i se umflă și un nasture zbură ca o săgeată peste masă. Prințul Charlie... clanul Mackenzie... averile pierdute! Era un semn și ea nu rezistă.

— Ați avea ceva împotriva, spuse ea, să i-l dau fratelui meu?

Băgă de seamă că valetul din spatele scaunului ducelui înțepenește în timp ce ducele se întinse să ia nasturele din solniță. Ducele o privi și mârâi:

— Ce să facă cu el? Nasturii se potrivesc doar la jiletcile astea, făcute pe măsură de un tip din Windsor care-mi cunoaște dimensiunile plexului solar.

— Nu-l iau ca să-l poarte... o să-l păstreze ca simbol.

— Ce fel de simbol? Al burdihanului în creștere?

— Fratele meu are doar douăzeci de ani și e subțire ca o trestie. Îl va purta ca breloc la ceas, ca un fel de amuletă.

Se întrebă dacă era cazul să-i istorisească și lui povestea sau dacă ar fi fost lipsă de tact. Sensibilitatea casei de Hanovra era probabil încă mare, chiar după cincizeci de ani.

— Știți, noi ne tragem din clanul Mackenzie, din Scoția. Și unul din strămoșii noștri a primit în dar un nasture de argint de la tânărul Pretendent* în persoană. L-a pierdut din păcate dar se zicea că poartă noroc. Nu este același lucru, știu, dar totuși...

— Rău nu-ți poate face? Nu sunt atât de sigur, dacă ești o partizană a Stuarților.

— Păi nu sunt.

— Voi, scoțienii, sunteți toți o apă și-un pământ. La fel de răi ca irlandezii. Dacă ați avea prilejul, ne-ați înfige un jungher în spate. Eu i-aș împușca pe toți.

— Ce sângeros sunteți!

Văzând mutra pe care o făcea servitorul, ea adăugă iute:

— Sângeros în sensul de belicos, crunt. Este normal, doar asta vă este meseria, așa ați fost instruit.

Nu era cazul să-i stârnească mânia chiar acum. Dacă ajunsese aici, trebuia să ducă lucrurile la bun sfârșit. Să fie veselă, amabilă, să-și câștige găzduirea peste noapte, ca o femeie cinstită ce se afla.

— Am dedus din spusele dumitale din casa Taylor, că n-o s-o mai ducem mult, zise el. Ne paște ghilotina, cât de curând.

— Cine trage cu urechea aude ce nu-i place, începu ea.

Își înghiți însă cuvintele. Trebuia să țină seama cu cine vorbea, așa că schimbă fraza.

— Cine trage cu urechea, ca mine, aude o grămadă de prostii și citește și tâmpenii, atât în ziar cât și în pamflete. Eu n-am făcut decât să-i relatez unchiului Tom toate aceste prostii.

* Charles Edward Stuart, pretendent la tron.

Ce îngrozitor ar fi s-o dea pe ușă afară la această oră târzie, când caii erau deshămați și se odihneau. S-o trimită pe jos până acasă în Bloomsbury! Cum putea oare o femeie să cunoască dispoziția regală și să simtă când nu mai are trecere? Poate că nu avusese chef decât de distracția din trăsură? Îi dăduse cina și afară cu ea... Se deosebea de Cripplegate și chiar de Burton. Ea îi aruncă o privire după ce terminase felul trei. Părea calm și potolit. Dispus să mănânce tarta cu gutui și să bea vinul de Sauterne.

— Așadar, spuse el pironind-o cu privirea, ești de părere că sunt un tiran? Că mă port urât cu frații mei?

Auzise deci fiecare cuvântul. Nu-i scăpase nimic, băgase totul la cap. Mii de draci, n-avea încotro, trebuia să fie cinstită și să facă față situației. Nu putea da vina decât pe sine dacă o s-o trimită la plimbare.

— Trebuie să recunoașteți, spuse ea sprijinindu-se cu brațele de masă, că nu-i vine ușor prințului de Wales să nu aibă nici o funcție de comandă. Dacă moșul... dacă Majestatea sa o ia razna din nou, atunci prințul de Wales, ca prinț regent, poate schimba rolurile. Și atunci nu dânsul, ci dumneavoastră veți fi în căutare de slujbă.

Valetul umplu paharul ducelui și pe al ei și ea-i zări în fugă mutra. Avea ochii împăienjeniți ca un pește din care se retrăgea viața.

— Eu nu am nici o legătură cu treburile astea, spuse ducele. Regele poruncește. Eu îi ascult ordinele și le transmit mai departe.

— Înțeleg, spuse ea. Păi în cazul acesta lucrurile sunt mai complicate. Dacă Majestatea sa ține cu dinții de asta, nu aveți nici o putere.

— Ai priceput perfect, răspunse el. Așa că poți să le spui prietenilor dumitale, când o să se mai apuce să zică verzi și uscate despre palat, să citească mai întâi regulamentul, ca să afle ce poate face un comandant suprem și ce nu. Ignoranța dumitale este fără margini, la fel ca și a lor.

Tarta cu gutui dispăru. Urmă brânza de Stilton. Alt nasture țâșni din jiletca prea strânsă și el i-l aruncă peste masă fără un cuvânt. Ea îl puse în corsaj, alături de celălalt.

— Zi mai departe, spuse el. Îmi place să aud ce defecte am.

Băuse vin dulce de Sauterne, după vin roșu de Bordeaux, după vin alb de Rin — mult prea mult — la calcan, după șampania caldă de la unchiul Tom. Toate, plus smotoceala din trăsură, nu-i permiteau să aibă capul limpede așa cum ar fi trebuit. De regulă nu bea niciodată când era pusă pe treabă. În această noapte însă, lucrurile o luaseră anapoda de la bun început. Ea își sprijini bărbia în mână și se uită la lumânări. Realitatea părea vis și nimic nu mai era palpabil.

— Sunt convinsă că ați procedat bine în Gibraltar, trimițându-l acasă pe Kent. Nu era el omul potrivit pentru treaba aceea. De ce l-ați ales pe el? Acordă îngrozitor de multă atenție amănuntelor... este un martir al datoriei și toți oamenii lui îl urăsc din suflet. Știu asta de la sursă. Niște prieteni de-ai mei din Marină se aflau la Gibraltar pe vremea revoltei și au avut de-a face cu batalionul nenorocit care a încasat tot blamul... Cine erau? Am uitat... Revolta nu ar fi avut loc dacă Kent ar fi avut măcar un dram de judecată. Este firesc ca bărbații să se plictisească închiși într-o garnizoană, dacă nu se duc la luptă — nu se poate să nu facă vreo boroboacă. Și ce-i trece prin cap lui Kent? Interzice accesul în oraș pentru militari, închide toate crâșmele și-i zăvorește pe băieți în cazărmi! Pe legea mea, dacă eram eu soldat, făceam un scandal până la cer. Între altele, trebuie să vă spun că soldații vă adoră și vă consideră erou, deși, de bună seamă au fost și perioade când... când lucrurile nu s-au petrecut chiar cum le plănuiseți.

Ea se îndreptă din spate și încercă din răspuțeri să-și concentreze privirile spre lumânări. Dar ce naiba spusese? Nu cumva era caz de înaltă trădare?

— Ca de pildă când?

— Păi... cu siguranță în Olanda?

Ea încercă să-și aducă aminte. Ceva ce citise într-un pamflet sau scrisese chiar ea la puțin timp după nașterea lui Mary? Cam pe vremea când se întâmplase catastrofa de la Dunquerque.

— Nu pun la îndoială curajul dumneavoastră, spuse ea. Sunteți viteaz ca un tigrul, dar și vitejia poate distruge o bătălie dacă nu există nici un plan. A, acum mi-am adus aminte, parcă atunci s-au apucat criticii să vă foarfece că n-ați avut nici un plan și v-au fluierat acasă? Curaj... Doamne, da! Ați sta în picioare o zi întreagă să vă-mpuște cine-o vrea. Dar nu vi se pare cam imprudent? Dacă îi expui fundul ca țintă, înseamnă să cauți necazul cu lumânarea. Mare noroc ați avut că ați scăpat cu viață! Și fiindcă ați scăpat... închin în cinstea dumneavoastră!

Ea bău ultimul strop de Sauterne și când termină dădu un bobârnac paharului peste umăr. Paharul se făcu țandări. Era o șmecherie a conducătorilor de trăsură cu patru cai. I-o explicase un expert și-i făcea întotdeauna mare plăcere să simtă cum se sparge piciorul paharului.

Ei și acum... se aștepta să dea de dracul. El va chema garda, de bună seamă, și o va face pachet, expediind-o să ispășească o condamnare lungă la Newgate. Într-un fel însă, istoria făcea toate paralele. O să aibă

ce povesti urmașilor: smotoceala din trăsură în drum spre Fulham, cina și cei doi nasturi de la jiletcă.

El se ridică de la masă și-i dădu mâna. Ea își ținu firea așteptând să vadă ce-i va spune.

— Sunt de părere să ne ducem fiecare la culcare acum, spuse el, dar la micul dejun o să-ți țin de urât. N-o să ne deranjeze nimeni. Ne putem ocupa de manevre ziua întreagă. Sunt de acord că sunt cam prostănac pe câmpul de luptă și trebuie să mai învăț puțină tactică. Duminică trebuie să mă duc la Windsor dar vin înapoi la masă și luni o să te instalez într-o casă din Park Lane — am una complet mobilată, pentru anumite ocazii. Dacă o să ne împăcăm bine, o să-ți caut o casă mai mare. Tom mi-a spus că ai doi sau trei copii și că s-ar putea să vrei să stea cu dumneata. Ce zici, urci scările singură sau vrei să fii dusă pe sus?

Ea respiră adânc și-i făcu o reverență până la pământ. Chiar dacă n-o să se mai poată ridica, cel puțin schișase gestul. Stuarții n-aveau decât să putrezească cu toții în mormânt... Omul ăsta era un înger.

— Alteța voastră regală, spuse ea, mă copleșește.

Nu-și putea crede urechilor. Îi venea să râdă, îi venea să plângă, îi venea să arboreze drapele și să strige "Trăiască în veci Casa de Brunswick"!

— Ai amândoi nasturii? o întrebă el.

Ea îi arată locul unde îi ascunsese și el o ajută să se ridice.

— Atunci noapte bună. O să te vizitez la șapte sau poate chiar mai devreme. Dimineața sunt cel mai în formă așa că dormi cât mai poți.

— Noapte bună, Alteță. Și mulțumesc.

La șapte care va să zică... Chiar în zori, dacă avea chef. Cu o astfel de comportare își asigurase buncle ci oficii. Îi iertase nepolitețea, îi oferea chiar o casă în Park Lane și una mai mare în perspectivă. O, zei! Ce viitor o aștepta!

Stătea întinsă în patul cu baldachin și se gândea la Charley. O să dea nasturii la montat într-o ramă de argint, încônjurați de armoriile regale. Dedesubt, într-un cerc o să scrie 1803.

Avea dreptate Ogilvie. Va trebui să-și ia adio de la Burton, de la Cripplegate, de la Bill. Porții echitabile pentru toți? Nu se făcea, când aveai un prinț drept iubit. Ea avea de gând să joace cinstit. El nu trebuia să-și facă griji.

— Am ajuns departe, își zise ea. Chiar la vârf. Sunt a doua ca importanță după doamna Fitz. Întrebarea este... cât de mult voi fi în stare să-mi păstrez slujba? Nu trebuie să o iau ușor. Să nu mă las pe tânjală nici

o clipă... Va trebui să pun la bătaie tot ce am învățat, ca să-l țin în mreje.

Iar când va fi la ananghie, să nu cumva să uite ce învățase azi. Când nu știi ce hotărâre să iei, e bine să optezi pentru îndrăzneală.

Trei

— Martha?

— Da, conică.

— Martha, adă tăbliță să vedem ce mâncăm azi. Adă-mi și lista cu obligațiile pe ziua de azi, am lăsat-o în salon.

Își puse un șal pe umeri și se rezemă cu spatele de perne, apoi își propti pe genunchi tava cu micul dejun. La stânga, pe o altă pernă, așezase hârtie de scris, notițe și condei. Lua a doua gustare din ziua aceea și o savura mai pe îndelete și mai în tihnă decât pe prima. Luase micul dejun la șapte și jumătate, și înfulecase în grabă chiflele și ceaiul, înainte ca el să plece. El intra și ieșea din cameră, pe jumătate îmbrăcat, vorbind, strigându-și servitorul, pe Ludovick, să-i aducă cismele, centironul, vreo piesă din echipament pe care o rătacise. Între timp ea îi turna ceaiul și-l întreba ce proiecte are.

— La ce oră vîi diseară?

— N-o să ajung mai devreme de șase. Poate chiar șase treizeci. Să nu-ți închipui c-o să poți mânca mai devreme. S-ar putea să întârzii. Parcă văd c-o să fie iar ca ieri, cu hârtoage stivuite până la tavan pe masa mea de lucru, la Horse Guards, pe lângă hârțiile pe care mi le aduce Clinton la semnat. Treaba asta cu recrutarea i-a făcut pe toți să se certe. Fiecare centru de recrutare din Regat face tărăboi și Dumnezeu știe câți colonei cu jumătate de soldă au chef să înroleze recruți.

— Dar asta e bine, nu? Doar e nevoie de oameni!

— Firește că-i nevoie de oameni. Dacă aș avea mână liberă, aș urma pilda celor de la Marină și aș introduce serviciul militar obligatoriu. Recrutările sunt ceva de groază. Ne trebuie trei luni să stabilim condițiile, alte șase să găsim recruți. Și în timpul ăsta Boney* râde pe înfundate urmărindu-ne de la Calais. Ludovick! zbieră el în direcția camerei de toaletă.

* *Napoleon Bonaparte.*

— Ce dorește Alteța voastră regală?

— Vreau cealaltă pereche de cisme. Astea mă jenează la bătătură. Iubito, încă o ceașcă de ceai și zahăr.

Ea se întinse și-i luă ceașca, în timp ce el se așeză la picioarele patului, luptându-se cu bretelele.

— S-ar putea ca miercuri să plec pe trei zile la Hythe. Cei de acolo se scarpină în cap nedumeriți în fața liniei de apărare a mlaștinei Romney, deși le-am trimis planurile în trei exemplare. Nu prea am timp pentru asta, cu tot iureșul din Londra și pe deasupra și cu un scandal politic. Addison o să trebuiască să-și dea demisia și Pitt să preia conducerea. Nu mai putem continua ca până acum, sunt prea încurcate toate.

Stând cu mâinile sub cap, ea îl privea cum se îmbracă. Era momentul zilei pe care-l prețuia cel mai mult, căci el lăsa să-i scape fraze imprudente pe care le uita de îndată ce-și bea ceaiul, în timp ce ea le băga la cap.

— Cum se mai simte Majestatea sa?

— Este tare bolnav, între noi fie vorba. Dundas, chirurgul, a venit ieri la Windsor și s-a consultat cu doctorul Symonds. Vor să-l ducă iar la Buck House* cât de curând, mâine sau poimâine, dar regina e împotrivă. Zice că toată agitația asta politică îi agravează boala și că odată ajuns la Londra o să vrea să intervină. Ludovick! Unde mi-e haina?

— Uitați-o aici, Alteță.

El se dichisi în fața oglinzii. Dinspre fereastra întredeschisă se auzea tropăitul cailor pe care rândașul îi plimba în sus și în jos prin Gloucester Place.

— Nu mai am timp decât pentru o ceașcă de ceai, iubita mea. O să iau micul dejun în Portman Square și apoi mă duc drept la Horse Guards. Dacă mai întârziu diseară înseamnă că m-am dus la Camera Lorzilor — vreau să aud ce are de spus St Vincent. N-am nimic împotrivă s-o mai ia pe coajă și Amiralitatea, să ne mai lase în pace pe noi, cei de la Ministerul de Război. De obicei este invers — marinarii au parte doar de laude și noi încasăm toate reproșurile. Ridică-te în genunchi să mă săruți, căci nu mă mai pot apleca.

Ea râse și se întinse, mângâindu-i bărbia cu mâinile.

— Muncești prea mult, spuse ea. Pot face eu o parte din treabă.

— Te bagi și așa în destule. Închipuiește-ți ce mutră ar face Clinton dacă te-aș aduce la Horse Guards și te-aș îmbrăca în uniformă de

* Palatul Buckingham

aghiotant. Ce-i drept e drept însă — ziua ne-ar trece mai iute. Cât e ceasul?

— Opt și-un pic.

— Culcă-te iar și visează că s-a făcut seară și este unsprezece. Mă iubești puțințel?

— Alteță... asta-i obrăznicie!

— Este o simplă obișnuință. Vreau să plec de acasă cu moralul ridicat. Vise plăcute, scumpa mea!

Îi auzi sabia zăngănind pe scări în jos, auzi scârțâitul ușii de la intrare, tropăitul cailor care se îndreptau spre Portman Square. Ea se întinse iar pe pernă și închise ochii. Mai putea așipi o oră, înainte să înceapă activitatea. Se obișnuise deja cu această ciudată viață dublă. Noaptea erau ale lui, douăsprezece ore, de la șapte seara la șapte dimineața, dar restul timpului era liberă să facă ce poftea. Și slavă Domnului că avea ce face — dac-ar ști el!

Moțâind, ea trecu în revistă întâmplările trecute care-și aduseseră într-un fel contribuția la viața de acum, an după an, poate chiar din copilărie. Educația de copil precoce de mahala îi ascuțise mintea și o învățase să nu piardă ocaziile; anii de școală la Ham îi dăduseră oarecare spoială; căsătoria cu Joseph o făcuse să se frigă de tânără — astfel încât nici un bărbat nu-i mai putea zdrobi inima, acum sau în viitor. Cât despre ceilalți ... toți iubiții o învățaseră câte ceva. Ea știa cum să tragă foloasele și le împărțea și la alții, le era recunoscătoare celor ce o învățau de bine. Ceea ce învățase de la bărbați în general, nu numai de la iubiții ei, îi era de mare folos într-o lume a bărbaților. Să devină deci egala lor. Să le învețe jocul și să-i adauge intuiția proprie.

Cele șase luni petrecute în Park Lane, deși îmbătătoare, pline de patimă, făcute să-i sucească mințile, să-și lase la o parte prudența, fuseseră doar o perioadă de încercare, de demonstrare a propriei valori. Nu era de ajuns să chicotească și să se poarte ca o femeie ușoară. În Bond Street își așteptau rândul zeci, gata să-i ia locul cât ai clipi, dacă ducele ar fi avut nevoie doar de o tovarășă de pat. Ce se petrecea însă în mintea, în sufletul, în pântecul lui? Lucrurile acestea își propusese ea să le afle. Nu prin întrebări directe, nu scormonind, ci tatonând terenul, privind, ascultând, înțelegând.

Cum era ducesa, soția lui? O femeie prostănacă și zăpăcită, urâtă și stearpă, înconjurată de o droaie de cățeluși de salon. Deci, spre deosebire de James Burton și de alții pe care-i știa ea, ducele avea o viață conjugală

goală, fadă, solitară. Tânjea după o casă care să miroasă a casă, să clocotească de viață. Un loc lipsit de etichetă, de ceremonial și de hoarde de slugi, un loc unde copiii zburdau în voie la etajul lor. O casă unde să se poată destinde și întinde în voie, unde să poată căsca dacă avea chef. Îi trebuia o femeie cu care să poată vorbi, râde și mânca, cu care să facă dragoste când i se năzărea, alături de care să se plictisească sau să doarmă, după voie. O femeie care să nu-l sâcâie cu bârfe sau cu pălăvrăgeli femeiești despre zorzoane și horbote, rochii și bonete. O femeie în stare să-și schimbe oricând dispoziția ca să fie în ton cu toanele lui. O femeie cu un umor cu nimic mai rafinat decât cel al unui soldățoi. O femeie care să fie capabilă să-l pocnească, la mânie și să-l muște în clipele de pasiune. Asta căutase și în sfârșit găsisese. La capătul celor șase luni de probă ea trecuse examenul cu brio.

— O să-ți iau o casă la Londra, îi spuse el, și una la țară. Îți voi da o mie pe an ca să le întreții, plătibili în tranșe lunare. Dacă nu-ți ajung, trebuie să te descurci cum știi. Nimeni n-o să te zorească cu plata, mai cu seamă când o să se afle cine te întreține. Și o să am eu grijă să afle toți, mai ales negustorii. Protecția mea îți va asigura tot creditul din lume. Rezolvă lucrurile singură și nu mă plictisi cu chestiuni bănești. Nu mă pricep la așa ceva și nu le înțeleg.

(Îi spusese toate acestea în Park Lane, spre sfârșitul verii. Ea se gândise în sinea ei, "O mie pe an nu-i mare lucru. Mai ales dacă vrea să trăiască bine". Dar dacă s-ar fi plâns că suma este prea mică, s-ar fi putut să-l piardă).

— Firește, replică ea. O să mă descurc eu. Dar unde o să locuim?

— Am o casă în Portman Square, îi spuse el, la cinci minute de aici. Mai am una în Gloucester Place. Acolo o să stai. O să te vizitez în fiecare seară, o să iau masa și o să dorm acolo și dimineața o să mă duc acasă. Faci cum te taie capul în privința servitorilor, a mobilei și a instalațiilor.

O mie pe an de abia îi ajungea să plătească simbriile și livrelele servitorilor... Nu se mai gândi la asta și începu să facă planuri. Ce ciudat că toți bărbații din viața ei fuseseră atât de ineficienți în privința banilor. De data aceasta nu se punea însă problema să fie mână strânsă. Doar exista creditul.

Negustorii se dădeau peste cap care mai de care s-o servească. Prin ea puteau ajunge furnizori ai Casei Regale. Birkett, argintarul, și Parker, bijutierul, se prezentară unul cu argintăria ducelui de Berri adusă prin contrabandă din Franța (o putea plăti când avea ea chef), celălalt cu diamante.

— Un dar, doamnă, pentru Alteța sa.

Soseau cărți de vizită, toate de la furnizori în perspectivă. "Ne-ați face, doamnă, o mare favoare dacă..." etc. etc. Mortlock din Oxford Street oferea porțelanuri și sticlărie. Summer și Rose din Bond Street trimiteau grătare de cămin, Oakleys din Bond Street, materiale de tapițerie și perdele.

— Domnul Taylor de la numărul nouă, ne-a dat ideea, doamnă, să venim la dumneavoastră.

Tom Taylor îi făcu rost și de servitori.

— Lasă totul în seama mea, drăguț. Ai nevoie de oameni care au stat multă vreme într-un loc. La mine vin toți când caută o slujbă.

— De ce? Capeți și dumneata un procent din simbrie?

El făcu din mână un semn de negare și nu răspunse.

Pierson, majordomul, lucrase zece ani la lordul Chesterfield. McDowell, valetul, servise cinci ani la Burlington House. Parker, vizitiul, cu referințe minunate, după șapte ani petrecuți la doamna Fitzherbert, dorea o schimbare. Cameristele, spălătoreasa, bucătăreasa și fata care spăla vasele, pe toate le găsisese unchiul Tom cât ai zice pește.

— Pe camerista mea o s-o fac intendentă, insistă ea.

— Dar, dragă, crezi că se va ridica la înălțimea funcției? obiectă el.

— Martha știe tot. Este cinstită și-mi este credincioasă. În plus, copiii o iubesc.

Și cu asta discuția se încheiase.

Două trăsură. Șase cai — uneori opt. Rândași, un olăcar (Sam Carter s-ar potrivi pentru așa ceva), o fetiță care să facă lucru de mână dimineața, o femeie cu ziua, ca să frece pe jos cel puțin de două ori pe săptămână.

Și lenjeria — ce facem cu lenjeria? Tom Taylor o servi și de astă dată. O firmă din Irlanda, buni prieteni de-ai lui, lucrau lenjerie brodată de mână.

— Dar unchiule Tom, toți oamenii ăștia vor trebui plătiți odată și odată, nu?

— Nu-i nici o grabă, scumpa mea. Au nevoie de înaltul patronaj.

Dacă așa stăteau lucrurile, atunci nu mai trebuia să-și facă scrupule. Să comande tot ce e mai bun și Dumnezeu cu mila. Nimeni n-o să îndrăznească să dea în judecată un prinț de sânge.

Știrea făcu înconjurul Londrei — era întreținută de duce. Efectul asupra lumii comerțului a fost miraculos. Cât despre cunoștințe, prieteni și chiar iubiți, o asigurare cu toții că sunt nespuse de încântați.

James Burton, care s-ar fi putut simți umilit, o asigură că maică-sa poate să rămână în continuare în Tavistock Place, câtă vreme locuința se mai potrivea cu proiectele familiei.

— Am auzit că ești în grațiile ducelui de York. Ce minunat. Este de departe cel mai de treabă din familia Brunswick și singurul care nu seamănă a neamț. Și fiindcă veni vorba, ai putea pune un cuvânt bun pentru mine și regimentul meu de meșteșugari. Cu aprobarea și sprijinul lui, îmi voi putea duce planul la îndeplinire.

Cripplegate îi scrisese din Irlanda:

"Este adevărat ce am auzit? Te-ai zbenguit în fân cu Frederick Augustus? Iu-hu-hu, să ții biciul în mână și să nu-ți uiți prietenii vechi, când o să-ți ceară vreun serviciu. Află de la York ce o să capăt dacă-i fac rost de recruți."

Doar Bill Dowler făcea opinie separată. Veni s-o vadă, tăcut și distant.

— I-adevărat că ești amanta ducelui de York?

— Vai Bill, parc-ai înghițit un băț! De ce vorbești așa? Îmi place să spun că mă aflu sub protecția sa — așa ceva are un aer patern pe care nu l-am mai cunoscut. Ți-am spus de la început că țințesc sus, nu-i adevărat? Și cred că săgeata a nimerit ținta. Voi avea însă nevoie de tine și în continuare, să mă ajuți din umbră.

Ea îl duse să vadă casa din Gloucester Place. James Burton verificase canalizarea și instalațiile. Era de mare folos ca un fost iubit să fie și constructor. Bill o putea însă ajuta la alegerea perdelelor și covoarelor.

— Ai făcut o convenție ca lumea cu ducele?

— Convenție? Ce vrei să spui? Am casa.

— Lasă casa. Mă refer la banii cu care s-o întreții. O să te coste pe puțin trei sau patru mii pe an.

Bill era tot așa cum îl știuse ea — dând dovadă de circumspecție, umbla din cameră în cameră, clătina din cap, o făcea să se îndoiască, îi potolea înflăcărea.

— Mi-a promis c-o să-mi dea bani în fiecare lună.

— Înțeleg... Ai grijă însă să faci rost cât de curând de promisiunea asta în scris. Sau și mai bine, de o convenție cu Banca lui.

— Nu pot să fac așa ceva. Mi s-ar părea cu sunt groaznic de hrăpăreață.

— Cel mai cuminte este să pui lucrurile la punct de la bun început.

Sunt cam acri strugurii, se gândi ea. Bietul Bill, este jignit și gelos. Tot mai tânjește după căsuța din Chalfont St Peters. Ce deosebire, ca de la cer la pământ, între așa ceva și Gloucester Place! Să fii protejată unui duce, nu a domnului Dowler.

Will Ogilvie îi dădu cu totul alte sfaturi. Erau sfaturi pe care nu îndrăznea să i le repete lui Bill.

— Mergi binișor, îi spunea el, nu zori lucrurile. Învață meseria. O să te las să te instalezi, apoi o să-ți arăt mutările. Acum că am tras obloanele la biroul din Saville Row și se cheamă că sunt falit, nu se va putea face nici o legătură între mine și chestiunile de furnizor al armatei. O să lucrez pe cont propriu, ca agent al dumatăle și voi lua un comision. O să-ți pasez indivizii domnici de avansare. Dumneata o să-i pasezi ducelui. Și gata treaba. Cei care-și vor vedea numele în Monitorul Oficial vor da bani peșin. Dumneata o să iei grosul, mie îmi rămâne comisionul. Alteța sa regală n-o să pună întrebări. Încearcă mai întâi terenul cu favoruri pentru cazuri unde nu se pune problema banilor.

Cu prima cerere a mers ușor. Era vorba de Charley. Lui Charley îi străluceau ochii acum că lucrurile luaseră o întorsătură fericită și se și vedea feldmareșal peste trei ani.

— Crezi că Alteța sa regală... ai putea să-l întrebi?

O problemă de familie, particulară, ușor de rezolvat.

— Alteță, fratelui meu i-a cășunat să se înroleze în armată. Încă de la șase ani se juca de-a soldații. Aș putea să-l prezint, poate într-o seară? E tânăr și timid, dar grozav de ager.

Charley Farquhar Thompson s-a trezit deci cornet în regimentul 13 de cavalerie ușoară, numire consemnată așa cum se cuvine în Monitorul Oficial din 25 februarie 1804.

Sam Carter, valetul, îl invidia pe Charley pentru avansare. Dacă domnul Thompson s-a înrolat în armată, el de ce n-ar face-o? Căpitanul Sutton îl asigurase că i-ar veni bine cu tunica roșie.

— Doamnă, am fost fericit în slujba dumneavoastră. Ați fost foarte bună cu mine. Dar acum că a plecat domnul Thompson, mă simt cam stingher. Și acum cu războiul ăsta, toată lumea se agită. Mi-ar părea nespun de rău să-l deranjați pe Alteța sa regală, dar poate puneți o vorbă bună...

— Firește, dragă Sam... dacă asta vrei, deși mi-ar părea rău să te pierd.

Ce plăcut era să le poți îndeplini prietenilor dorințele cele mai dragi.

Sam Carter nu-i era chiar prieten, dar o slujise bine și avea un aer atât de blajin când lustruia tacâmurile în oficiu!

— Alteță, îl știi pe Sammy, cel care servește la masă?

— Tinerelul care se îndoaie din mijloc ca o narcisă?

— Întocmai. Să nu-ți vină să crezi, vrea și el un brevet de ofițer. L-am dat la școală și este foarte instruit. E un băiat drăguț, dar e păcat să-și irosească timpul ca valet.

— Dă-mi toate detaliile și voi aviza.

Samuel Carter a fost numit stegar în regimentul 16 infanterie, prin decret regal. A apărut în Monitorul Oficial din aprilie 1804. Treaba era ușoară, câte un nume odată. Lucrurile se petreceau mai mult sau mai puțin în familie. Nu se dădeau nici un fel de bani. Testul avea să se facă abia când va începe să se joace cu avansările în grad. Găsea zilnic câte o scuză... dar Ogilvie aștepta.

Ceasul bătu de nouă și iat-o pe Martha cu tava pentru micul dejun. Adusese lista de întâlniri precum și tăblița.

— Coniță, a venit iar individul ăla, Few.

— Cine mai e și ăsta?

— Unul cu o prăvălie pe Bernard Street. Zice că ați cumpărat acum un an o lampă pentru Tavistock Place de la el.

— Drăcovenia aia grecească pe care a făcut-o țândări lordul Barrymore? Mi-aduc aminte. Și ce mai vrea acum? Sa-mi mai bage pe gât vreo vechitură?

— Nu, coniță. Zice că nu i-ați plătit lampa. Și că doar montatul l-a costat douăzeci de lire.

— Gogoși! A făcut-o chiar el în camera din dos. Trimite-l la plimbare.

Ce caraghios, s-o bată la cap tocmai acum cu o notă de plată veche de un an, de pe vremea când locuia în Bloomsbury. Zilele acelea se cuveneau uitare. La fel și datoriile.

— Cum se simte conașul George cu răceala?

— Zice că e mai bine, dar nu vrea să meargă azi la școală. Vrea să se uite la călăreții din Cavaleria de Gardă în cazarmă.

— Să se uite, dragul de el. Du-te cu el, Martha.

— Dar cum rămâne cu domnișoara Mary și cu domnișoara Ellen?

— Ele nu sunt răcite așa că trebuie să-și facă lecțiile.

Și ea lua lecții. Corri, profesorul de muzică, venea la zece și jumătate. Fusesse, ca și Sam, un protejat de-al lui Sutton, doar că el arăta mai degrabă a crin decât a narcisă, și anume a crin ofilit.

— Martha, îl aștept pe domnul Corri dimineața asta. Ai grijă să fie ordine în salon și să fie scoasă husa de pe harpă. Domnul Ogilvie o să vină la douăsprezece. Domnișoara Taylor mi-a spus că s-ar putea să treacă după-amiază pe aici. Dacă vine și sunt ocupată cu altcineva, să urce la copii. La ora aceea sunt sigur acasă. Spune-i lui Parker că nu-mi trebuie trăsura înainte de ora patru. Spune-i lui Pierson că n-o să luăm masa înainte de șapte, dar bucătăreasa să aibă totul pregătit la șase și jumătate, în caz că Alteța sa regală va veni la timp: Știm că nu-i place să aștepte. Ce-i pe tăbliță? Friptură de rață?... Am mai avut și duminică.

— L-am auzit pr Ludovick spunând că bucătarul din Portman Square are un somon. Dacă Alteța sa regală nu ia masa acolo, o să fie nevoit să-l dea la gunoi.

— Nu și dacă știu eu de el. Trimite-l pe Pierson să-l aducă. Dar trebuie să-l prepare negustorul de ulei din George Street — bucătarul nostru nu e în stare, nu se pricepe. Unde-mi sunt papucii?

— Aici, conia, sub pat.

— Ce-i în cutia aia?

— Cape, conia, de la croitorie. V-au trimis mai multe, să le probați. Le puteți purta pe rând.

— Nu-mi plac capele. O să-mi iasă vorbe că sunt însărcinată. Dă-i-le lui Pierson să le ducă înapoi, când merge după somon.

În fața profesorului de muzică putea să apară și în halat de casă, cu părul răsucit într-un coc în vârful capului și buclele prinse cu funde. Un pic de albastru pe pleoape și atât.

— Mămică...mămică...

— George, iubire, îngerașul meu.

Îl șterse la nas cu batista.

— Și acum dă fuga la Martha.

Fetele protestau cu un aer îndurerat și înțepat:

— De ce îl scutești pe George de școală?

— Deoarece, iubitele mele găsculițe, n-are decât șase ani. Dacă o să fiți cuminți, vă iau la plimbare cu trăsură. Acum, să nu vă mai văd. Lăsați-mă să mă îmbrac.

Jos în salon aștepta domnul Corri, cu chipul rotund, palid ca ceara, încadrat de o aureolă de păr mătăsos. Își luase o poză afectată lângă harpă, cu ușa salonului deschisă, pentru cazul că s-ar întâmpla minunea și Alteța sa regală ar fi fost încă acasă.

Degeaba. Speranțele i-au fost înșelate. Doamna Clarke cobora în goană scările fluturând din mână, dar era singură.

— Bună dimineața, Corri. Te-am făcut să aștepți? Sunt mereu în întârziere, nu reușesc să mă îmbrac la timp.

— Scumpă doamnă, în această casă timpul nu contează. Pentru mine faptul că respir același aer cu dumneavoastră înseamnă Paradisul. Am trecut pe scări pe lângă minunații dumneavoastră copii.

— Sper că George nu ți-a tras una în fluierul piciorului.

— O nu, stimată doamnă. Și-a țuguiau gurița și a făcut o strâmbătură foarte amuzantă, în glumă.

— Mă bucur că ți s-a părut amuzantă. Când se strâmbă la mine, eu îi trag una la fund. Ce cântăm azi?

— Puțin Mozart?

— Pentru încălzirea glasurilor, sunt de acord. Dar doar ca exercițiu, nu mai mult. Alteța sa regală nu se prea omoară după Mozart. Îi place ca tot ce ascultă să aibă melodie, așa zice.

— Melodie...scumpa mea doamnă...

— Las-o baltă, Corri. Știi doar ce vreau să spun. Nu doar tra-la-la. El se dă în vânt după șlagărele de la Vauxhall, și cu cât sunt mai decoltate, cu atât mai bine.

Ea lovi ușor paginile partiturilor. El stătea alături, un pic mâhnit și sfios.

— Astea nu-s ce trebuie. Parcă mă văd mugind ca o vacă în durerile facerii. Alteța sa regală are chef să se amuze, nu să-și astupe urechile.

Ea-i zvârli partiturile pe jos și le luă pe ale ei.

— Uite, hai să încercăm asta, am ascultat-o joia trecută. "Spre Londra mă-ndrept cu grăbire" — la asta poate bate tactul pe parchet. Și ce zici de asta "Când Sandy-și depăna povestea de-amor"? Al treilea vers e chiar șocant.

— Dacă asta doriți, scumpă doamnă...

Ea-și trecu degetele peste harpă. Glasurile lor făcură să răsună văzduhul. Al ei era corect și limpede, al lui pasionat și gutural. Lecția cea solemnă fu tulburată de un ciocănit la ușă.

— A sosit domnul Ogilvie.

— Spune-i să aștepte.

Mai cântă doar un cântec pe care Ogilvie îl putea auzi prin ușile duble ale salonului și-l putea pricepe: "Junele William caută inima să-mi miște".

Când termină, auzi aplauze discrete.

— Ei, domnule Corri, pentru azi ajunge. Ne vedem mâine, la aceeași oră.

El își adună lucrurile.

— Doamnă, iertați-mă că vă inoportunez, dar ar fi oare cu putință să-i primiți după amiază pe acei gentlemeni atât de dornici să vă cunoască — colonelul French și capitanul Sandon, pe amândoi sau doar pe unul?

— Ce anume vor?

— Nu mi-este clar nici mie. Sunt prietenii unui prieten... Le-am spus că le voi mijloci întrevvedere.

Era obișnuita cerere de favoruri, mai mult ca sigur. Corri câștiga și el un comision la afacerea asta.

— Vrei să spui, întrebă ea, că este vorba de o problemă militară?

— Așa cred, prea scumpă doamnă. Influența dumneavoastră este bine cunoscută. Un cuvânt unde trebuie, mă înțelegeți.

Cum să nu înțeleagă. Zi de zi același lucru. Scrisori, bilețele, de la străini sau de la prieteni.

„Stimată doamnă Clarke, dacă ați reuși cumva să mă propuneți... Un cuvânt din partea dumneavoastră către Alteța sa regală ar avea mai multă greutate decât orice petiție către Ministerul de Război... Se înțelege de la sine că voi achita bucuros orice recompensă ați cere.”

Ea ridică din umeri și-i înmână partiturile domnului Corri.

— Nu-ți pot făgădui nimic, Corri. Treburile acestea sunt foarte delicate și dificile. Prietenii dumitale n-au decât să vină, dar s-ar putea să nu mă găsească acasă.

— O fac pe riscul lor, doamnă dragă, firește. Dar parcă i-am auzit pomenind ceva de două mii de guinee.

Ea se întoarce cu spatele făcându-se că rearanjează florile. În timp ce el se îndrepta spre ușă, îi spuse cu aparentă indiferență:

— Două mii de guinee, pentru cine?

El oftă cu un aer mâhnit și umerii plecați, de parcă ar fi vrut să arate că el personal nu avea nici un avantaj în această problemă.

— Scumpă doamnă, dumneavoastră pătrundeți oricând la Alteța sa regală. Este oare nevoie să spun mai mult? Faceți cum credeți de cuviință.

Se înclină frângându-se din mijloc și dus a fost. Două mii de guinee. De două ori mai mult decât suma pe un an promisă de duce și pe care o

primea și așa cu țârâita, lună de lună, doar atât cât să plătească servitorii.

Ea deschise ușile duble și-l strigă pe Ogilvie.

— M-ai auzit cântând?

El intră fără grabă, zâmbind, și-i sărută mâna. Nici vorbă de lingușeli sau admirație din partea lui. Era singurul bărbat, dintre cunoștințele ei, care nu-și îngăduise nici o familiaritate, nici măcar o dată și se ținea la distanță.

— "Junele William caută inima să-ți miște?". Cuvintele m-au pus pe gânduri. Eu nu caut să-ți mișc inima. Doar mintea.

— Care ar prefera să gândească singură, fără ajutorul dumitale.

Ea îi oferi un aperitiv. El o refuză. Îi făcu semn să se așeze și se așeză ea însăși cu spatele la fereastră, nepierzându-l din ochi.

— Parcă ești un duh rău care pândește din umbră. De ce nu mă lași în pace? Sunt cât se poate de fericită.

— Așa să fie oare? spuse el. Mă îndoiesc. Nici o femeie nu-i fericită dacă nu-și pune bărbatul sub sechestru. Ceea ce nu-i cazul cu prințul dumitale.

— Eu țin ușa coliviei deschisă. Este liber să zboare. Se întoarce însă întotdeauna la cuib, ca o pasăre credincioasă.

— Mă bucur. Fericirea domestică mă emoționează nevoie mare. Firește cu condiția să dureze.

Ca de obicei arunca o săgeată otrăvită, scormonea în rană, sugera cu răutate că nimic nu e veșnic.

— L-ai întrebat despre sistemul de apărare de la sud de Londra?

— Nu, și nici prin cap nu-mi trece să-l întreb. Eu nu-s iscoadă.

— "Iscoadă"! Ce cuvânt prostesc folosește o femeie de inteligența dumitale. Informația se poate dovedi utilă, nu neapărat acum ci în viitor.

— Utilă, cui?

— Dumitale, mie, amândorura. Suntem doar parteneri în acest mic joc, nu-i așa? Sau eram, când l-am început.

Din nou o amenințare mascată. Ea nu respecta învoiala pe care o încheiase.

— Nu poți înțelege, spuse ea. El este cinstit, deschis. Tot ce-mi spune, îmi spune pe încredere. Dacă aș povesti altora ce-mi spune, ar însemna că-l trădez.

— Ce nobilă te-ai făcut în ultimele șase luni! Probabil pentru că locuiești în Gloucester Place. Te și vezi instalată aici pentru totdeauna. Poate că n-ar strica să-ți amintesc de discursul lui Wolsey* "Să nu te-ncrezi în prinți". Crezi că-s cinic?

* *Thomas Wolsey, lord cancelar căzut în dizgrația regelui Henry VIII.*

— Te consider și cinic și trădător. Nu m-ar mira să aflu că nici nu pleci bine de aici și te și duci la un agent francez, să-i comunici tot ce ți-am spus. E-n regulă. N-ai decât să te duci. Povestește ce mâncăm și ce bem, la ce oră ne culcăm și când ne sculăm. Ziarele din Paris sunt libere să scrie câte pamflete poftesc pe tema asta. Secrete n-o să afle însă.

Ea-i adresă o grimasă, identică cu strâmbătura lui George către Corri, apoi îl privi sfidător.

El oftă și ridică din umeri.

— Să nu-mi spui că ai făcut singurul lucru de neiertat, fatal în afaceri și fatal pentru pacea lăuntrică — m-aș aștepta la asta de la alte femei, dar nu din partea dumitale —, să nu-mi spui cumva că te-ai îndrăgostit de protectorul dumitale princiar?

— Bine înțeles că nu. Nu fi absurd.

Ea se ridică și începu să se plimbe prin cameră. El o urmărea pe gânduri.

— N-aș fi atât de sigur. Este doar ceva care apare pe nesimțite. Capeți o senzație de stabilitate, când ești credincioasă unui singur bărbat, care pe deasupra nici nu arată rău și este și atât de sus-pus. Probabil că reacțiile își sunt stimulate corespunzător.

Nu-l întrecea nimeni pe Ogilvie când era vorba să împrăste cu noroi încrederea și recunoștința și să cotrobăie după slăbiciuni ascunse, nemărturisite. Ea dăduse uitării amorul. Terminase cu acest capitol dar nu chiar de tot, în special când fiul preferat al Maiestății sale se afla pe perna de alături.

— Mă rog la toți sfinții, spuse ea, să te duci unde vezi cu ochii. Degeaba vii zi de zi. Nu am ce să-ți dau.

— Nu cer decât o leacă de colaborare.

— N-am chef să devin spioană. Asta e hotărârea mea definitivă.

— Nimic nu este definitiv în această lume în schimbare. Amintește-ți și asta. Ți-ar putea servi cândva. Pentru moment însă alte lucruri sunt mai urgente. Mi-am lichidat afacerile, după cum bine știi, ca să devin agentul dumitale. Când încep treaba?

— Ți-am mai spus că n-am nimic pentru dumneata.

El scoase din buzunar un pliant, îl deschise, extrase o bucată de hârtie și i-o înmână.

— Ai aici o listă de nume, spuse el. Sunt ofițeri din diferite regimente care cer toți favoruri. Unii doresc să fie avansați, alții să facă schimb de regimente. Dacă merg pe căi oficiale, durează trei luni.

— Și ce, nu pot aștepta?

— Sigur că pot, dar nu e în avantajul nostru să o facă. Dumneata dă-i ducelui listă și o să vedem ce se întâmplă. Sunt convins că o să știi să alegi momentul potrivit.

— O să refuze probabil.

— Ar fi păcat. Atunci ne mai gândim. Dar ți-aș mai sugera ceva, dacă nu-i cu supărare. Înainte să-i dai lista, cere-i bani. Spune-i că te costă casa mult mai mult decât te-ai așteptat. Că nu știi ce să faci. Că ești foarte îngrijorată. Lasă să mai treacă o oră și abia atunci să-i dai lista.

— Dar de ce o oră?

— Aparatul digestiv este gingaș, organele princiare digeră încet medicamentul. Între noi fie vorba, povestea este adevărată, nu-i spui nici o minciună. Casa te costă o grămadă de bani. De îngrijorată, ești îngrijorată.

— N-avea rost să mai protesteze. El știa prea multe, îi cunoștea și spaima viscerală care se afla la originea tuturor necazurilor. "Dacă dau greș, ce o să se întâmple cu copiii?" Această sperietoare stătea la pândă în subconștientul ei.

Ea stătea și se uita la lista de nume.

— Will?

— Da, Mary Anne?

— Mi s-au oferit două mii de lire. Nu știu încă de la cine și nici despre ce este vorba. S-ar putea să primesc vizita unora, după-amiază.

— Primește-i, fă-i să-ți confirme oferta și comunică-mi și mie despre ce este vorba. Nu fi atât de solemnă, draga mea. Totul este foarte simplu. N-ai nimic de pierdut și totul de câștigat. Este cel mai ușor joc din lume, dacă-i înveți regulile. Dacă-l joci bine, o să fii mai bogată cu două mii de guinee.

— Juri că nu-i nici un pericol?

— Nu te înțeleg. Pericol pentru cine?

— Pentru duce... pentru mine... pentru noi toți... pentru țară?

O apucase din senin panica copilului din mahalalele Londrei. Atenție, te prinde paracliserul, ascunde-te sub cărucior iute, sau pe ulicioară,... să nu-i spui mamei pe unde ai umblat.

El îi spuse:

— În țara asta șpaga a fost stăpână încă de pe vremea cuceririi normande. Începând cu episcopul cel mai slăvit și terminând cu funcționărașul cel mai prost plătit, suntem toți o apă și-un pământ. Nu

trebuie să-ți faci griji. Ți-aduci aminte de prima slujbă, la tipograful unde lucra taică-tău? I-ai dus de nas pe prostănaci atunci, de ce nu i-ai duce și azi?

— Dar asta e altceva.

— O nu, nici pomeneală. Jocul este același. Dacă nu l-ai fi jucat atunci, azi ai fi fost o nenorocită. Ai știut însă să prinzi ocazia și ți-ai salvat familia. Dacă n-ai curaj acum...

El se opri. Ușa de la intrare se trânti cu zgomot, se auzi un chiot de copil și apoi un zgomot de pași grăbiți pe scări.

— Dacă acum n-ai curaj, ce se va alege de el?

— George va merge la școală în toamnă la Chelsea și apoi, peste un an-doi la Marlow. Viitorul lui este asigurat. Mi-a făgăduit-o ducele.

Will Ogilvie zâmbi și făcu un semn cu mâna.

— Nașul cu bețișorul fermecat? Ce încântător. Se știe însă că bețișoarele astea au obiceiul să dispară, la fel ca făgăduielile. Dacă aș fi în locul lui George, m-aș bizui mai de grabă pe mama.

Copilul năvăli în cameră, emoționat și gălăgios.

— Martha m-a dus să văd cum fac exerciții cei din Cavaleria de Gardă. Mă lași să mă fac soldat, nu-i așa, să-l fugăresc călare pe Boney și să-l fac mici fărâme? Salut, unchiule Will. Spune-i și dumneata mamei să mă facă soldat.

— Am înțeles de la maică-ta că problema e ca și rezolvată. La revedere, copil imposibil. Nu te atinge de pantalonii mei. Ei, Mary Anne, o să-mi trimiți mâine dimineață un raport?

— Nu știu... nu pot să promit.

El o lăsă singură cu copilul iar ea îl urmări din priviri cum se îndepărtează de Gloucester Place. Om demn de încredere și prieten sau rău sfetnic? Nu se putea hotărî. Nu era sigură.

— Ce citești, mămico, pot să văd și eu?

— Nimic, iubitule, doar o listă de nume.

Copilele se întorseseră de la școală. May Taylor veni în vizită. S-au dus cu toții să se plimbe cu trăsura în jurul parcului. Oare să-i facă mărturisiri lui May și să-i ceară sfatul? Dar asta ar fi însemnat să dea la iveală toate minciunile și să dezmință povestea ticluită special pentru uzul familiei și al prietenilor, cu privire la felul cum îl întâlnise prima oară pe duce.

— Să vă spun cum a fost. Am mers la o serată. Cineva a venit și a spus "Alteța sa regală dorește să vă fie prezentat" și din acel moment...

Toți înghițiseră povestea, o acceptaseră, o luaseră de bună. Cum

putea ea să se întoarcă spre May în trăsură, să-i toarne tot adevărul și să-i explice:

— Unchiul tău este un codoș, la fel ca Will Ogilvie. Ei au clocit toată afacerea, m-au folosit drept investiție și acum sunt nerăbdători să-și ia dividendele.

Cum ar fi putut să facă așa ceva? Cu neputință. Mai bine s-o lase încurcată. O prietenie se distruge atât de ușor. Ar fi tărăboi în familie, prietenii Taylor s-ar scandaliza, idila care abia se înfiripa între Isobel și unul din băieții Taylor ar fi înăbușită în fașă. Și totul pentru nimic.

— Mary Anne nu te-am văzut niciodată atât de preocupată. Ai ceva pe suflet?

— Da. Sunt în pană de bani.

— Glumești cu siguranță! Tu, cu situația ta? N-ai decât să-i ceri Alteței sale regale.

— Așa crezi tu? Mira-m-aș. Să lăsăm astea. Parker, oprește la Birkett, argintarul, înainte să ne întoarcem acasă. Am comandat niște sfeșnice care ar trebui să fie gata.

Erau gata și i le și expediaseră acasă. Acestea i le spuse Birkett în persoană, făcându-i o plecăciune adâncă.

— Pot să vă ispitesc cu acești amorași pe care tocmai i-am primit?

— Nu mă ispită cu nimic. Am bani doar pentru o sosieră, cu blazon cu tot.

— Doamnei îi place să glumească. Ați folosit serviciul de masă?

— O dată. Alteța sa regală spune că are gust de cremă de lustruit.

— Nu e cu puțință, doamnă. Ducele de Berri nu și-a dat niciodată argintăria la curățat. Am aflat asta de la un emigrant care-i cunoștea servitorii.

— Atunci înseamnă că gustul era de mucegai, nu de cremă. Pentru următoarea recepție, o să spăl chiar eu fiecare piesă cu apă și săpun.

— Ce veselă este doamna! Nu aveți nevoie de un platou pentru gustări? Am aici unul care i-a aparținut marchizului de St. Clair. Și-a pierdut sârmanul capul, ca atâția nobili.

— Platoul ăsta pare destul de încăpător pentru un cap. Dar eu nu sunt Salomeea ca să i-l cer lui Irod în dar. Ce-ți datorez Birkett?

Chipul acestuia exprimă oroare. Cu mâinile făcu un gest de respingere. Asemenea lucruri nu se discutau, se lăsau pentru mai târziu.

— Spune-mi. Vreau să știu.

— Dacă doamna ține morțiș... cam o mie de lire. Un aconto de cinci sute ar fi bine venit. Dar vă rog, nu-l zoriți cu plata pe Alteța sa.

El o însoți afară din prăvălie făcând zeci de temenele. Copiii îi făcură semne cu mâna. Valetul închise ușa trăsurii și se cățăără sus pe capră, cu mâinile încrucișate, lângă vizitiu. Când sosi acasă, găsi sfeșnicele care o așteptau. Alături se afla nota de plată pe care era scris "V-am rămâne foarte îndatorați, dacă ne-ați achita cele de mai sus."

Protecția era bună, dar era și mai bine dacă plăteai. Avea tot creditul din lume... dar numai timp de șase luni. Ce ciudat că cererile de plată se țineau lanț tocmai acum. Să însemne asta oare că, după părerea furnizorilor, prinții își schimbau adesea preferințele după șase luni?

Ea mototoli hârtia în mână și-i trimise pe copii la Martha.

— Da, Pierson, ce mai e?

— Doi gentlemen doresc să vă vadă, căpitanul Sandon și colonelul French.

— Au spus cu ce treabă vin?

— Nu, doamnă. Au pomenit însă numele domnului Corri.

— Foarte bine. Spune-le că-i primesc și condu-i în salon.

Își aruncă o privire în oglindă, își potrivi părul. Era gata. Argintăria de la Birkett costa o mie de lire. Și oamenii ăștia îi făgăduiau două mii de guinee.

"V-am rămâne foarte îndatorați dacă ne-ați achita cele de mai sus ...dar și un aconto de cinci sute de lire ar fi binevenit".

Ce-ar fi să folosească și ea aceleași cuvinte și să bată palma?

Patru

Cina se terminase. Ea fusese sus la copii și-i sărutase înainte de culcare. Lămpile din salon ardeau, perdelele erau trase.

— Pierson!

— Alteță?

— Spune-i lui Ludovick să fie aici mâine la șase dimineața. Plec cu trăsura la Hythe. O să lipsesc până sâmbătă.

— Am înțeles, Alteță.

El se instalează comod în fața focului, cu paharul de coniac pus pe scăunelul de lângă el, își descheie nasturele de la jiletcă, oftă și se întinse.

— Cântă-mi ceva, inimioară.

— Ce să cânt?

— Orice cuplet de la Vauxhall. Nu am preferințe.

Ea îi cântă cântecele pe care le exersase dimineața. Stătea așezată la pian dar nu-și lua ochii de la el. El bătea tactul cu piciorul și cu mâinile, și o acompania fredonând fals. Ea îl văzu cum își proptește capul în piept, apoi îl ridică cu greu ca să mai fredoneze o dată. "Spre Londra" avea o melodie vioaie și se reținea ușor. "Sandy" făcea haz de iubire, cam fără perdea. Ea trecu apoi la melodiile lui preferate din ultimele șase luni. "Două corzi la arc", o baladă ușor decoltată. "N-o să mai fac nicicând", cu un text soporific, făcut pentru împăcare.

În cele din urmă, după ce înghițise coniacul și ochii albaștri i se împăienjeniseră, văzându-l cu jiletca desfăcută, într-o stare de spirit blândă, ea îi administră ultimul afrodisiac:

"Amorul e înșelător

Deci veseli azi să fim"

și, închizând capacul pianului, se apropie și îngenunchie lângă el.

— De ce te-ai oprit, iubito? întrebă el.

— Fiindcă nu te-am văzut o zi întreagă. Și mâine o să fii plecat. Te superi?

El o trase lângă el pe scaun și ea i se cuibări în brațe, cu capul pe umărul lui.

— Dacă-ți închipui că-mi place să alerg încoace și încolo prin țară și să dorm pe un pat de campanie, în loc să stau în pat cu tine... Dar asta ce-i?

— Căptușeala rochiei, n-o desface. Unde o să fii mâine?

— La Hythe, apoi la Folkestone, Deal și Dover. Mă întorc sâmbătă pe la amiază, în cel mai bun caz.

Ea îi luă mâna și se jucă cu degetele lui; îi mușcă fiecare unghie și-l mângâie pe palmă.

— Chiar trebuie să mergi la Oatlands?

— Ducea s-ar face foc dacă nu m-aș duce. Duminică casa e plină. Și apoi dacă trag chiulul de la biserică încep bârfele și ajung vorbe și la urechile Regelui. Mă face cu ou și cu oțet și mă ceartă ca pe un școlar.

— Dar cu prințul de Wales nu se poartă așa.

— Bine înțeles că nu. Ei s-au certat și nu-și mai vorbesc, așa că eu sunt țapul ispășitor. Știi ceva, iubito... mmm, mai fă-mi așa, îmi place... peste drum de parcul din Oatlands e o casă. E goală. A fost locuința

administratorului dar el n-o mai folosește. Ce-ar fi s-o mobilezi și să angajezi personalul necesar? Aș putea să vin să stau noaptea cu tine, după ce-mi iau ziua bună de la ducesă.

— Aș fi nespus de bucuroasă. Ce facem însă cu bârfele?

— N-am da ocazia la bârfe. Eu aș locui la Oatland și mi-ar fi cât se poate de ușor să mă strecur prin parc.

— Cam greu să te strecuri, când ai o astfel de circumferință și măsoară șase picioare și doi inci... Mi-ar plăcea să stau la Weybridge de sâmbătă până luni, să respir aer curat. Dar, mă întreb, nu e oare prea costisitor?

— Casa n-o să coste prea mult — tot stă nefolosită.

— Dar va trebui montată, mobilată, decorată. Din păcate, Alteță, în problemele acestea ești ca un copil. Și asta pentru că o viață întreagă ai trăit în palate. N-ai nici cea mai mică idee despre felul cum trăim noi, muritorii de rând.

— Am început să învăț.

— Ai învățat doar să sari în pat fără ajutorul valetului. Dar cam atât. Și un sugar s-ar descurca mai bine dimineața. Ludovick te încheie la nasturi de parcă ar fi o dădacă la înfășat.

— Asta-i în mare măsură vina ta. Nu mai sunt atât de sprinten când mă trezesc. Pe vremuri făceam înconjurul parcului călare, înainte de micul dejun.

— Nici aici nu stai degeaba... dar ritmul nu este chiar același. Într-o bună zi o să uiți și o să-mi bagi capul în traista calului. Dar, Alteță, serios vorbind, mi-ar plăcea să fim împreună la Weybridge, doar că nu-mi dă mâna. Să mobilez o casă, să țin servitori, să mențin totul cu renta pe care o primesc nu mă pot descurca.

El tăcu posomorât și se mișcă puțin. Ea își schimbă poziția și se rezemă de brațul lui mai ușor.

— Nu-ți ajunge ce-ți dau?

— Îmi ajunge ca să întrețin o căsuță.

— Naiba s-o ia de treabă, nu mai știu nici eu ce să fac. Am numai bătaie de cap. Greenwood și Cox îmi administrează finanțele. Împreună cu Coutts și alții încearcă să descâlcească treaba iar trezorerul meu, Adam, pune și el o vorbă, din când în când. Sunt tot timpul lefter și nu-s în stare să-mi întrețin familia oficială, cu atât mai puțin pe a ta. Spui că n-am idee de cum trăiești tu, o muritoare de rând. Nici tu n-ai habar de cât cheltuim noi — eu și frații mei, Clarence, Kent și ceilalți. Prințul de Wales are ducatul, poate face față. Dar noi, ceilalți, suntem înglodați în

datorii până peste cap. Toată treaba este prost administrată — am spus-o de nenumărate ori.

Atenție — subiectul este spinos, nu trebuie continuată discuția. Sămânța a fost aruncată, s-o lăsăm să dospească. Ea alunecă jos de pe genunchii lui și întepi focul care dădea semne că se stinge.

— Nu vreau să fiu o sursă de noi cheltuieli. Poate că a fost o greșeală mutarea în Gloucester Place. Și totuși... este atât de la îndemână, lângă Portman Square. Îmi place, și domniei tale așijderea... dar, Alteță, dacă asta te ruinează, să renunțăm la toată povestea. Voi sta cu chirie, o să trimit copiii la mama, dau afară servitorii.

— Nici să nu-ți treacă prin cap așa ceva.

El o atrase din nou lângă scaunul lui. Ea îngenunchie în fața lui și-l înconjură cu brațele.

— N-am ajuns chiar în săpă de lemn. Sunt doar fără para chioară. Din glasul lui răzbătea enervarea și mânia.

— Dacă e pe lumea asta ceva despre care nu-mi place — și nu mi-a plăcut niciodată — să discut, asta e problema banilor. Ți-am spus de mii de ori să te poți descurca luând pe credit.

— Poate domnia ta, Alteță. Nu și iubita domniei tale.

Ea își lipi fața de obrazul lui și-l mângâie pe păr.

— Dar cine te bate la cap cu note de plată? întrebă el.

— Birkett și alții. N-ar fi trebuit să cumpărăm platoul acela de argint. Dar era atât de ispititor să-ți imaginezi pieptul de pui răsfrându-se deasupra crinilor heraldici, deși nu era mai gustos decât pe o tavă cu smălțul sărit.

— Dacă Birkett începe să se plângă, o să poruncesc să fie arestat.

— Sărăcuțul de Birkett! Cât ești de neîndurător și dur.

Și acum ia să-i facem noi un masaj după urechi, și să-l sărutăm pe sprâncene.

— Ai fi într-adevăr în stare să bagi un om la închisoare?

— Da, dacă-mi dai motive.

— Asta se-nțelege când spui că "Alteța sa regală și-a folosit prerogativa"?

— Altețele nu au prerogativă. Doar Maiestatea sa.

— Arhiepiscopii au prerogativă, de ce nu și domnia ta?

— Asta ține de privilegii. Dar n-avem oare ceva mai bun de făcut decât să discutăm așa ceva?

— Păi eu mă prăpădesc după informații, Alteță... asta-i sarea și

pipерul vieții. Se zice că parlamentul poate fi prorogat. Asta înseamnă altceva?

— Cu totul altceva. "A proroga" înseamnă a întrerupe, a suspenda.

— Prerog... prorog... trebuie să existe o legătură. Ai putea proroga un pupic când te sărut?

Chestiunea a fost supusă testării și s-a dovedit imposibil de realizat. Între timp în cămin mai rămăsese doar jetic. Fotoliul de o persoană se dovedea destul de incomod.

— Dar de ce stăm noi așezați aici?

— Domnia ta stai așezat... eu stau în genunchi.

— Pesemne e teribil de incomod.

— Este. Abia așteptam porunca regală ca să mă ridic.

Urcară scările ținându-se de mână. Prin ușa întredeschisă a dormitorului îl auzea cum își zvârle hainele pe jos. Se întrebă cum or fi acționat elementele digestiei. Avea sau nu dreptate Ogilvie? Trebuia să treacă o oră înainte ca medicamentul să-și facă efectul? Ea luă lista de nume și o studie. Marea majoritate erau căpitani care-și doreau gradul de maior. Imposibil să țină minte toate numele. Prinse cu un ac lista la căpătâiul patului, deasupra pernei căci acolo nu se putea să n-o vadă.

— Alteță? strigă ea în direcția camerei de toaletă.

— Vin într-o clipă.

— Alteță, îți spune ceva numele colonelului French?

— Nu-mi spune nimic, așa, pe dinafară. Din ce regiment?

— Nu cred că e din vre-unul. Adevărul este că-i în retragere. S-au poate că e în disponibilitate. Nu asta are importanță. Se pare însă că ți-a scris la Horse Guards.

— Toată lumea îmi scrie. Curg scrisorile gârlă de la colonei în disponibilitate din toate colțurile nenorocite de țară.

— Dorește să înroleze recruți.

— Păi n-are decât.

— Dar se pierde o groază de timp până reușești să-ți obții documentul necesar. Eu nu știu despre ce e vorba, dar presupun că domnia ta știi.

— O să-l capete până la urmă dacă i se aprobă cererea. Petiția va ajunge la secretarul meu militar Clinton sau la adjutantul Lorraine și unul din ei i-o va înainta lui Hewit, inspectorul general.

— Și după aceea?

— După aceea ajunge la mine pentru comentarii și semnătură în caz că sunt de acord. Ce nerăbdători sunt și indivizii ăștia. Sigur că-i nevoie

de timp. Ce cred ei, că n-avem nimic altceva de făcut decât să stăm pe șezuturi și să citim tâmpitele lor de scrisori?

— Să știi că ei așa cred. La atâta îi duce capul. Dar omul ăsta, colonelul French, era plin de bun simț. S-a scuzat de mii de ori că deranjează etc. etc. și mi-a spus că dacă i-aș pomeni doar numele tot mi-ar fi nespus de recunoscător și chiar mai mult.

— Ce a vrut să spună cu asta?

— Habar n-am. Probabil a subînțeles că-mi va trimite un buchet de flori.

În camera de toaletă se făcu liniște. Apoi se auzi cum se deschide o fereastră și răsunară niște pași grei pe podeaua acoperită cu covoare.

De fapt căpitanul Sandon vorbise mai tot timpul. Cinci sute de guinee aconto și alte o mie cinci sute după primirea documentului... French se va duce apoi în Irlanda să înroleze recruți. Pentru fiecare recrut ea urma să primească încă o guinee, dar asta după ce vor fi înrolați primii cinci sute.

— Și dumneata ce câștigi? îl întrebase ea. O interesa chestiunea.

Sandon, cu o față ca de dihor, se străduise s-o lămurească.

— Indemnizația oficială, doamnă, stabilită de guvern pentru recrutori este de treisprezece guinee pentru fiecare om înrolat. Unele regimente de linie plătesc chiar nouăsprezece guinee. Vrem să obținem indemnizația și am face rost de și mai mulți recruți dar nu am primit nici un răspuns la petițiile trimise Ministerului de Război. Doar o vorbă comandantului suprem și treaba s-ar face. Cu cât va fi mai mare indemnizația, cu atât va fi mai mare recompensa dumneavoastră.

Totul părea prea simplu. Fiecare cap avea un preț. Fiecare brav recrut din Irlanda reprezenta o guinee în buzunarul ei.

Ea se vârî în pat și se așeză comod printre perne. Deasupra capului ei, prinsă cu un ac de draperii, flutura lista. Din camera de toaletă răsună o înjurătură și ceva se sfărâmă pe podea. Digestia se făcea prea încet sau poate prea iute. El păși în cameră. Ea închise ochii și așteptă. Îl simți urcându-se în pat în partea opusă ei.

— Știi, spuse el, dacă ai fi cu adevărat deșteaptă, n-ar fi nevoie să mă bați la cap pentru bani. Tipul acela, French...

— Cel cu buchetul de flori?

— Pe dracul flori... O să-și exprime recunoștința. Cu poziția pe care o ai poți să-i joci cum vrei. Și dacă nu-și arată recunoștința, arată-le și dumneata ușa.

— Ce-ar fi să-mi explici mai clar care este de fapt poziția mea?

— Nu mai sunt sigur. În salon eram cam prea aproape.

Urmă un interludiu pentru clarificarea problemei. Soluțiile se dovediră a fi multiple.

— Ce dracu mai e și asta?

— Tocmai mă întrebam când o s-o observi.

— Până acum n-am avut prilejul să ridic capul... Ce-i cu toate numele astea?

— Sunt numele unor gentlemeni.

— Foști admiratori de-ai tăi, care-ți servesc drept etalon?

— Nu, sunt soldați ai Coroanei. Pe domnia ta te slujesc. Drept să spun, nici n-am auzit de ei.

— Și unde vrei să ajungi? Mi-a scăzut din senin energia vitală? Este o aluzie politicoasă la faptul că mi se duce vlaga și că ăștia cincisprezece inși ar face o treabă mai bună? Dacă-i așa...

Conversația se întrerupse brusc și urmă un curs de perfecționare pentru câștigare de noi galoane.

— Le-am pus acolo ca să-ți atragă atenția.

— Îmi place să mi se atrată agenția la Horse Guards, nu acasă.

— Bieții oameni doresc doar puțină bunăvoință.

— Și eu la fel... nu arunca perna!

— Gândește-te ce fericiți vor fi, dacă vor fi avansați. O să vină cu buchete în ambele mâini și toate pentru mine. Casa o să arate ca o seră, ticsită de trandafiri.

— Dar ce, duci lipsă de flori?

— Duc lipsă de o grămadă de lucruri.

Urmă un interludiu destinat verificării afirmației ei. Nu se demonstrează pe de-a-ntregul lipsa invocată.

— Dormi?

— Așipisem. Acum sunt treaz... Dacă ai avea cât de cât idee de problemele militare, ai ști că nu pot să avansez pe orice terchea-berchea. Trebuie să studiez fiecare caz, să citesc dosarul, să văd dacă respectivul merită să fie avansat.

— S-o lăsăm moartă atunci. N-au decât să se ducă cu toți la infanteria marină.

— Ba o să-i verific, dar nu-i cu putință să-i rezolv pe toți de îndată. Treci deasupra...

Sucurile digestive acționau bine, se pare. Medicamentul fusese asimilat și circula prin sistem. Conform rețetei, trebuia administrat în doze mici și se repeta la nevoie.

— O să trebuiască să mergi la Weybridge în fiecare week-end, în casa de care ți-am vorbit, dincolo de parc. Dacă n-o faci, o s-ajung în prag de sinucidere tot plimbându-mă cu ducesa în jurul grotei, ca doi somnambuli.

— O să te învioreze cățelușii.

— Mânca-i-ar râia! Cum încerci să-i mângâi, cum te mușcă de deget.

— Păi strici orzul pe găște! Mângâierile se cuvin păstrate pentru cei care le prețuiesc. A bătut de unu?

— Habar n-am. Urechile mi-s acoperite.

— Mai ai cinci ore înainte să pleci spre Dover.

— Am auzit că Boney se descurcă cu mult mai puțin.

— Mai puțin ce?

— Mai puțin timp și mai puține ore de somn.

— El nu măsoară decât cinci picioare și patru inci*; domnia ta ai o povară mai mare. Trupeșia cere adăpost și odihnă, calm și îngrijire.

— Parcă ai vorbi de o halcă de slănină pusă la sărat. Iubito ăsta ce-i, cotul sau bărbia?

— Cred că-i călcâiul, dar nu pot să jur.

— Pun pariu că Boney e mai puțin răbdător decât mine. Dacă s-ar pune problema unei probe de rezistență, ca de la bărbat la bărbat...

— Riscă să piardă. Câștigătorul ia tot...

În Gloucester Place domnea liniștea. Se-nstăpâniseră pacea și uitarea. Lumânările mistuite de flacără clipiră și se stinseră. Întunericul învăluia încăperea asemeni unei mantii. De pe una din perne se auzea o respirație ușoară, de pe cealaltă sforăituri hârâite.

*

— Este ora șase, Alteță.

— E-n regulă. Ieși.

Lumina palidă a dimineții pătrundea prin fereastră ca un vestitor fără de voie a unor neplăceri care-l pândeau: ploaia de primăvară, drumul

* Un metru șaizeci și doi.

plin de glod, hurducăturile trăsurii. La capătul drumului, o tabără, în cel mai bun caz o cazarmă. Mirosul greu de alamă și piele, de uniforme noi. Mirosul de bărbați *en masse**, de fum și praf de pușcă.

— Te-ai trezit?

Nu se trezise. Cel mai bine era să-și ia rămas bun sărutând-o pe părul ciufulit și pe obraz. Ea se trezi și se agăță cu brațele de umărul lui.

— Nu pleca. Nu s-a făcut încă ziuă.

— Ba da. Și a venit și Ludovick.

— Zvârle-l pe scări în jos.

Regretele și protestele au fost zadarnice. Datoria mai presus de orice. Plăcerea trebuia să cedeze locul datoriei. Se auzi un sunet de goarnă.

— Rămas bun, iubit. O să încerc să vin acasă sâmbătă cel târziu.

— Nu te duce la Oatlands. Stai cu mine în week-end.

Își puse iar capul pe perne, încercând să-și continue somnul și visul întrerupt. Se făcea că alungă niște străini care n-aveau ce căuta în ulicioară. Îl trăgea după ea pe Charlo și-l ducea pe Eddie în cârcă. O înconjurau zgomotele străzii, strigătele negustorilor, mirosul de ceapă prăjită, de varză aruncată la canal, zgomotul apei.

Când se trezi la ora nouă, soarele strălucea. Pipăi cu mâna deasupra capului. Lista dispăruse.

Cinci

Will Ogilvie avusese dreptate. Totul era foarte simplu. Și de îndată ce s-a aflat că avansarea se putea obține pe căi ocolite, numărul cererilor spori.

— Fixează un tarif, spuse Will, nu prea mare. Eu o să dau sfoară-n țară că prin influența de care te bucuri poți ajuta doritorii să obțină gradul de maior contra nouă sute de lire și o companie contra șapte sute. Să zicem că pentru gradul de locotenent ieși patru sute de lire, căci altfel nu merită să-ți pierzi timpul; și două sute pentru sublocotenenți cred că e corect. Stabilește de la bun început că o să le menționezi numele unde trebuie doar prin viu grai și fără schimb de scrisori. Când își vor citi numele în Monitor, vor plăti bani peșin. Să nu cumva să plătească în

* În masă (fr.).

cambii — o cambie poate fi depistată și asta-i curată nenorocire. Insistă să și se dea suma în bancnote, dar nu de valoare mare.

— O să faci treaba asta pentru mine? îl rugă ea.

— O să fac tot ce pot, dar numele meu nu trebuie să apară în nici un fel. Eu sunt doar prietenul unui prieten care a auzit de bunăvoința dumitale.

După o matură chibzuință, ea ajunse la concluzia că toată treaba era spre binele oamenilor. Că o patrioată loială, ea scăpa țara de la pieire, umplând armata de ofițeri care mai de care mai dornici să-și slujească patria. Ea le făcea rost de ceea ce doreau și le cerea în schimb doar o sumă rezonabilă. Ei îi erau firește recunoscători dar nimeni nu obținea avansarea dacă nu avea și ștate bune de serviciu.

Banii pe care-i primea erau o mană cerească. Ea socotea urmările drumurilor la Weybridge din acea vară. Casa de la capătul parcului fusese înainte o clădire de fermă și nu se putea locui dacă nu o renova complet. Grajdurile trebuiau dărâmate și reclădite, era nevoie de o aripă nouă, de țigle noi pentru acoperiș; două camere trebuiau transformate într-una. Personalul de serviciu trebuia hrănit, valeții și vizitiul aveau nevoie de un loc de dormit, pentru grădină erau necesari doi bărbați și un băiat. Cum s-ar fi descurcat oare să plătească toate acestea dacă n-ar fi avut înaltul patronaj și n-ar fi intrat în joc?

Documentul cerut de French fu obținut și acesta navigă spre Irlanda. Amicul lui, Sandon, se dovedi o achiziție prețioasă și trecea adesea pe la ea. Ea trebuia însă să bage bine de seamă să nu se ivească complicații. Ca și Ogilvie, el apărea cu tot felul de liste. Dacă Ogilvie ar fi aflat că mai există cineva care ia comision, s-ar fi găsit într-o situație extrem de neplăcută. De fapt s-a și întâmplat o dată sau de două ori să primească de la ei liste cuprinzând aceleași nume de ofițeri dornici de avansare. După ce comunicase numele unde trebuia și tipii fuseseră avansați, ea a ieșit în pagubă căci a trebuit să plătească comision de două ori.

Lucrurile mergeau însă ca pe roate și ducele nu puneă nici un fel de întrebări. Ea-i spunea doar un nume — căpitanul Cutare dorește să fie avansat maior — sau nota detaliile și i le lăsa la îndemână. El băga numele în cap sau fițuica în buzunar. Nu discutau niciodată despre asta; discreția era reciprocă.

Bill era singurul care-i strica cheful. Culme a ghinionului, el nimeri chiar în dimineața în care bătrânul French îi adusese cele cinci sute aconto pentru urgentarea documentelor de care avea nevoie.

Ea se îmbrăca la etaj când Pierson o anunță prin Martha:

— A sosit domnul Dowler și s-a dus drept în salon.

Colonelul French era deja acolo și aștepta de zece minute. Ea-și termină toaleta în grabă și coborî scările în goană. A fost de ajuns să-i arunce o privire lui Bill ca să se lămurească. French, volubil și cam agitat, făcuse aluzie la misiunea cu care venise, după ce Bill se recomandase ca prieten intim. Dădu în vileag taina — sau cel puțin o parte din ea.

Când intră în salon îi auzi perorând:

— Ar trebui să dea bătaie! Cum naiba se așteaptă să aibă recruți, dacă târăgănează atâta documentele celor care doresc să se ocupe de recrutări. Am explicat lucrul ăsta de nenumărate ori în scrisorile oficiale adresate colonelului Loraine, secretarul militar al Armatei la Ministerul de Război. El nu le-a dat nici o atenție și cererea a fost clasată. Doamna Clarke mi-a spus că va face tot ce poate și sper să avem succes.

— Domnul colonel French! Ce plăcere să vă văd! Cât despre dumneata, Bill, te-ai făcut scump la vedere!

Rostea banalități, menite să schimbe cursul discuției, să producă o diversiune. Colonelul cel bondoc continua însă să latre și nu-i putea pune botniță.

— Sunt atâtea piedici acolo sus! Generalul Hewitt este oful cel mare. El este inspectorul general și blochează toate cererile. Are idci preconcepute față de cei pe care-i numește "vânători de recruți", ofițeri în disponibilitate ca mine. Singura mea dorință, vă asigur, este să-mi slujesc patria. Dacă doamna Clarke ar binevoi să-i pomenească în treacăt comandantului suprem despre piedicile pe care ni le pune Hewitt...

Și o ținu tot așa, în timp ce mutra lui Bill se lungea văzând cu ochii.

Și apoi — ca să pună capac — dădu la iveală bancnotele.

— Să ne scuze o clipă prietenul dumneavoastră, domnul Dowler. E vorba de o tranzacție financiară!

Nici că se putea ceva mai jenant. Ea se făcu lividă de furie. Singura modalitate de a face față situației era să pară degajată și să trateze afacerea ca pe ceva firesc. În cele din urmă French își luă tălpășița iar Bill își pironi privirile în tavan cu o mutră de pastor suit în amvon. Dat fiind că cea mai bună apărare era atacul, se repezi ea cu gura la el:

— Sfinte Dumnezeule, ce mai mutră! Ce ți s-a întâmplat? Ți s-au înecat corăbiile? Nu te-am mai văzut de secole și așa s-a nimerit. Nu sunt eu de vină că pisălogul ăla mic și gras a venit în vizită tocmai acum.

Tăcere. Apoi Bill se apucă s-o dăscălească:

— Nu mă interesează pisălogul mic și gras. Ceea ce mă îngrijorează însă — întrucât din întâmplare te iubesc — este că te văd prinsă într-un joc la care nu te pricepi, că te amesteci în probleme militare.

— Nu fi absurd! Mă dezaprobi orice aş face! Este normal ca oamenii să mă bată la cap pe mine — în situația mea, mă aștept la asta. Chiar ducele mi-a spus că așa o să se întâmple și el este în măsură să știe. Mă bucur că pot fi de folos celor care au nevoie de ajutor. Unor oameni adevărați, care se dovedesc într-adevăr sinceri.

Ea reușise să se înfurie, plină de indignare fariseică.

— Se vede că trăiești pe altă lume, continuă ea. Te-ai înfundat la Uxbridge și-ți pierzi vremea ca un țărănoi, din zori și până-n noapte. Aș putea paria că tu nici într-o săptămână nu reușești să vezi atâția oameni câți văd și ajut eu într-o singură dimineață. Nu numai militari, ca French, ci oameni de toate categoriile. Fac apel la mine pentru tot felul de slujbe, nici nu-ți poți imagina. Nu-i vina mea, așa se întâmplă și n-am ce face. Dacă ducesa ar fi mai activă și s-ar purta ca o adevărată soție, pe ea ar peria-o și eu aş fi lăsată în pace. Dar toată lumea știe că ea nu reprezintă nimic, că este la fel de neajutorată ca și cățelușii ei, așa că toți vin la mine. Eu duc tot greul.

Bill o lăasă să dea din gură dar era clar că nu avea spor la el. Nu se lăsase dus de nas, ea vedea asta după ochii lui.

— Chiar dacă duc o viață de țărănoi, spuse el, tâmpit nu sunt. Nu am nimic împotriva să-ți folosești influența ca să ajuți, în nici un caz însă să nu iei mită. O să dai de necaz și-l bagi și pe el la apă.

— Eu nu iau mită.

— Dar ce erau bancnotele pe care tocmai le-am văzut?

— Doar un semn de recunoștință, un fel de dar pentru că îi voi urgenta problema. Ai auzit ce zicea — piedici la Ministerul de Război, nimic nu trece. Eu reprezint pur și simplu o altă cale, mai directă.

— Ai fi în stare să mergi la Horse Guards și să declari așa ceva?

— Nu m-ar deranja. S-ar putea să le dea imboldul de care au nevoie.

— E o bravadă și o știi. Ceea ce faci este cât se poate de ilegal și miroase de la o poștă a corupție. Pentru Dumnezeu, lasă-te de așa ceva și păstrează-ți mâinile curate. Nu-ți ajunge că-i ești metresă? E o reușită destul de mare, n-ai nevoie să te joci și cu ochiul dracului.

— Cum îndrăznești să mă critici astfel...

— Nu te critic. Doar că mi se rupe inima când văd că te porți ca o proastă.

— Foarte bine. Atunci ieși afară din casa mea. Întoarce-te la aerul cel curat din Uxbridge, unde ți-e locul. Nu cer nici sfaturi, nici aprobare. Aștept doar ca prietenii mei să accepte ce fac și să tacă.

— La Hampstead nu vorbeai așa.

— La Hampstead era altceva. Totul s-a schimbat de atunci.

— Poate pentru tine.

El se îndreaptă spre ușă. Ea îl lăasă să iasă dar înainte ca el să ajungă la scări, îl strigă:

— Bill... vino înapoi!

El se întoarce din drum și se opri în picioare în dreptul ușii. Ea își întinse brațele spre el.

— De ce te porți așa cu mine? Cu ce ți-am greșit?

N-avea nici un rost să argumenteze, să pledeze, să dea sfaturi. Ea nu dorea altceva decât aprobare, cuvinte dulci, o sărutare de încurajare, de compasiune.

— N-am încotro, Bill. Am nevoie de bani.

— Dar el doar îți dă bani pentru întreținere?

— Da, dar nu-mi ajung niciodată... Cheltuielile sunt oribile. Numai casa asta mă costă de trei ori mai mult decât îmi dă el și acum mai e și casa din Weybridge. Cai, trăsură, mâncare, mobile, îmbrăcăminte. Să nu-mi spui să reduc cheltuielile căci nu am cum. Sunt obligată să trăiesc pe picior mare din cauza lui. Așa-i obișnuit, așa se așteaptă să fie toate. Nu s-ar mulțumi cu o cameră de serviciu, cu o aventură pe furiș, cu întâlniri la botul calului. Doar asta este a doua lui casă. Așa zice el. Singurul lui cămin, dacă ar fi să vorbim deschis.

— Ții la el, așa-i?

— Poate... dar nu asta e problema. Problema este că nu pot și nu vreau să-i mai cer bani. Nu are de unde să-mi dea așa că sunt obligată să fac ce fac.

Ea ridică în sus bancnotele pe care i le dăduse French.

— Numește asta corupție, dacă vrei, dar așa este în orice meserie și profesiune — asta face parte din viață. Politicienii, pastorii, militarii, marinarii, sunt toți o apă și-un pământ. Ai auzit ultima bârfă, ai citit ziarele? Cu ce crezi că s-a ocupat lordul Melville la Ministerul Marinei? O comisie de anchetă o să-i cerceteze afacerile.

— Un motiv în plus să fii mai precaută cu ale tale.

— După ce-o să discute preț de un an în spatele ușilor închise, până la urmă n-o să dovedească nimic — așa zice ducele.

— Mira-m-aș. Mă îndoiesc foarte. Poți fi sigură că radicalii n-o s-o lase moartă.

— Păi atunci să fim toți condamnați pentru fraudă. Ce dracu mai contează? Eu una o să țin capul deasupra apei cât pot de mult.

El o sărută și plecă. Ea-i simțise dezaprobarea. Sărutul fusese plin de reproșuri, critici, blam. Păi dacă el așa simțea, nu mai era nimic de făcut. N-avea decât să stea departe de casa ei și să n-o mai viziteze. Se pedepsea pe el mai mult decât pe ea. Ea se putea descurca și fără el. Viața ei era atât de plină că nu mai avea timp să țină seama de nemulțumirile prietenilor sau ale foștilor iubiți, de-alde Bill. Compasiune, da, dar nu muștrări și acuzații. Manierele lui de învățător o iritau în situația de față. El se purta cu ea de parcă ar fi fost tot copilița care fugise de la soț. Nu părea să-și dea seama cât de mult se schimbase și se maturizase.

Bărbații cu care avea ea acum de a face erau oameni de lume, din înalta societate. Pe lângă ei bietul Bill părea un cap pătrat... era atrăgător dar plicticos. Printre preferații ei se număra deputatul irlandez James Fitzgerald, care era foarte bun de gură iar ca avocat avea o limbă de viperă. În timp ce-și bea coniacul îi plăcea să povestească în șoaptă bârfe din Irlanda, dând în vileag secrete de familie bine tănuite de mai toți protestanții. William Coxhead-Marsh sta și el la pândă în umbră; era prieten cu ducele și venea adesea ca invitat la masă. Îi spunea că o adoră și că era în stare de orice pentru ea, doar să-i facă un semn. Dacă se va plictisi de duce, el era gata să-i pregătească un conac în Essex, în orice moment, n-avea decât să-i șoptească un cuvânt. Toate acestea i le spunea *sotto voce**, mângâindu-i genunchiul pe sub masă. Will Boodle, Russell Manners și alții îi făceau propuneri asemănătoare. Ei o flatau, o răsfățau. Ea le accepta vorbele de clacă cu un zâmbet și mult scepticism, dar o amuzau totuși.

Ce păcat că iubitul ei de viță regală nu era mai sociabil. Casa luxos mobilată s-ar fi potrivit atât de bine pentru recepții. Ar fi putut da mese și petreceri și serate muzicale — îi plăcea grozav să primească oaspeți. El era mulțumit dacă îi veneau din când în când câțiva prieteni — nu putea suferi gloata. Prefera să stea liniștit după cină și s-o asculte cântând, sau să joace cărți cu câțiva amici ori chiar cu May Taylor. Ei îi venea în minte Bob Farquhar când îl vedea — avea gusturi atât de banale, într-un fel chiar mic-burgheze. I se părea atât de ciudat. Când auzea o glumă fără perdeă sau un cântec decoltat râdea în hohote. Dacă o servitoare scăpa

* Cu glas scăzut (ital.).

supa pe jos, el se strica de răs. Cursele de cai îl pasionau cel mai tare. Era fericit când discuta o seară întreagă pe tema aceasta cu câțiva prieteni amatori de cai, la un mic pahar de Porto. În timp ce Prințul și doamna Fitzherbert... dar mai bine să nu se mai gândească la asta. Mediul lor era complet diferit. Prințul avea un cerc aparte, cu Charley Fox și alții, crema înaltei societăți whig. Era mai multă strălucire, mai mult fast, cu siguranță mai amuzant. Asta era situația și n-avea ce face. Dacă lui îi plăcea să umble în patru labe cu copiii când venea de la Horse Guards acasă... Mai bine că juca pichet cu May Taylor în Gloucester Place decât să fi stat la taclale cu lady Hertford la Carlton House.

O dorea însă inima că nu putea trimite mai des invitații. "Doamna Clarke are plăcerea să vă invite la o serată. Trăsurile sunt așteptate la ora unsprezece." Cu litere mai mici să mângălească neglijent "Va fi de față Alteța sa regală, ducele de York". De câte ori îi propusese așa ceva, el respinsese ideea.

— Dacă ai sta și tu ca mine pe fund de la nouă la șapte să te ocupi de armata Majestății sale, n-ai vrea altceva decât să te destinzi, nu să-ți umpli burta cu mâncare și să trăncănești verzi și uscate cu niște dobitoci.

— Dar prințul de Wales ține casă deschisă, cu doamna Fitzherbert...

— El n-are nici o treabă, asta-i explicația. Trebuie să-și umple timpul în vreun fel.

— Dar dacă ăm da mese, ar fi atâtea de aflat. Am chema politicieni și alți oameni — nu pleavă ci oameni interesați.

— Politicienii sunt niște coțcari. Prefer să-i las în seama fraților mei. Și nu am chef să aflu nimic. Nu mă interesează să bag intrigi. Dar ce-i cu tine îngeraș? Te plictisești, te-ai săturat de mine?

— Sigur că nu... doar că...

— N-ai decât să-i primești când nu-s eu acasă... Nu mă supăr. Faci cum îți place.

Dar nu asta dorea ea. Ea avea chef de glorie, de strălucire, vroia să stea alături de el în salon, să se incline și să zâmbească, cu casa ticsită de oaspeți plini de diamante de sus până jos, copleșiți de titluri de noblețe, de la rangul de conte în sus. Să-i vadă cum zâmbesc afectat, rânjesc și se gudură, la invitația ei, a fetei de jos, care prinsese în undiță peștele cel mare.

Uneori își dădea și el consimțământul. Era de acord să dea o masă. Cu zece sau cel mult doisprezece invitați, dar care să plece devreme. Atunci să te ții distracție și agitație. Doi bucătari, un om care să-l ajute pe Pierșon, pe lângă valet, patru sau cinci feluri de mâncare iar pe masă

argintăria strălucitoare (fusese plătită, slavă Domnului, cu bancnotele de la colonelul French). Urma apoi muzica, ea însăși cânta la harpă și toată adunătura aplauda. Asta da, viață, așa era raiul, nimic nu mai avea importanță. Chipurile, zâmbetele și râsetele și larma glasurilor și deasupra tuturor, el, cu mâinile la spate, făcând cu ochiul, indulgent, bine dispus, lăudând-o de mama focului.

— Vă spun eu, pe cinstea mea, îi face praf pe cei de la Vauxhall!

Îi trimitea bezele în văzul tuturor — ea le urmărea expresia. Pentru ea puterea era bucurie, fericire, nectar. Și după ce plecaseră toți, privea dezordinea din jur, cioburile, piciorul de pahar zvârlit pe un scaun, petele de pe covor. Toate i se păreau simboluri ale triumfului ei, oglindindu-i gloria.

— Vai, Alteță... Sunt atât de fericită! Îmi place atât de mult!

— Ce anume? Să faci pe gazda?

— Da, dar numai când suntem împreună. Fără domnia ta, nu are haz.

Și stând lungită alături de el, cu nervii încordați la maximum, prea obosită ca să poată dormi, ea scruta viitorul, urzea planuri fanteziste, închipuiri nebune. Se gândea la câte se puteau întâmpla, la toți cei ce puteau muri. Despre prințul de Wales se vorbea că nu e prea sănătos iar prințesa Charlotte era atât de bolnăvicioasă. Ducele era moștenitor prezumtiv și Regele ținea la el iar Regele era mai tot timpul bolnav, mai tot timpul nebun, mai tot timpul... În următorii douăzeci de ani ducele ar putea ajunge ușor să domnească. Și atunci... Ce glorie! Ce viitor!

Până una alta, sorbea câte puțin din cupa puterii, care o îmbăta și-i plăcea. Se îndeletnicea cu avansări și schimburi între regimente, îi ajuta pe maiori să devină colonei. Erau treburi minore, poate, dar foarte profitabile. Se bucura când îi putea trimite lui Sandon câteva rânduri:

"Ai bunătatea și citește mâine seară Monitorul căci mă aștept să apară unele nume; mai am și altele, te asigur pe cuvânt de onoare. Darul pentru osteneala mea este de șapte sute de guinee pentru gradul de maior. Dacă mai ai și alți amatori, suma rămâne aceeași. Voi fi luni în oraș, dacă ai ceva să-mi împărtășești."

În alt bilet îi scrisese:

"Sunt pe deplin încredințată de faptul că banii sunt o nimica toată și am vorbit despre asta cu cineva care cunoaște adevărata valoare a acestor treburi. Să le spui negreșit lui Bacon și Spedding că fiecare mai are de dat

încă două sute iar căpitanii trebuie să mai adauge încă cincizeci. Mi se oferă acum o mie o sută pentru ofițerii de rang superior. Aștept răspuns căci trebuie să vorbesc cu Dânsul despre acest lucru. I-am menționat grija ce-mi porți... Diseară merg la Teatrul Mic."

Gândindu-se mai bine, adăugă:

"Complimente de la doamna Clarke pentru căpitanul Sandon. Este de preferat să nu o viziteze în lojă astă seară, căci Greenwood îi însoțește pe cei doi duci și cu siguranță o să se uite unde și se îndreaptă privirile. Dacă l-ar vedea pe căpitanul Sandon, ar putea face o observație legată de treaba cu recrutarea, ceea ce ar putea dăuna intereselor viitoare ale căpitanului și ale doamnei Clarke."

Dar lucrurile nu se desfășurau întotdeauna conform planului. Ea menționa anumite nume dar respectivii ratau avansarea din vina lor.

Îi scria din nou lui Sandon:

"Sunt supărată foc — îmi cunoști doar situația financiară. Aranjasem pentru Spedding pe marși, când, ce să vezi, regimentul din care face parte a executat exercițiul atât de prost încât ducele i-a înjurat de mama focului și le-a blocat avansarea. L-a făcut pe colonelul Wemyss cu ou și cu oțet în așa hal că dacă ar fi fost gentleman și-ar fi dat demisia. Are de gând totuși să cerceteze azi memoriul, întrucât Spedding nu e în regiment de prea multă vreme și este și vechi ofițer. Deci vezi că dacă obține avansarea, are de ce să-mi fie îndatorat pentru bunele mele oficii. Va trebui să insist mult pentru el. Ducele este foarte supărat pe dumneata căci i-ai promis trei sute de străini când v-ați văzut ultima oară și nu ai făcut rost de nici unul. Da, zice el, tare te mai poți bizui pe domnul Sandon. Ți-am mai spus că treburile astea se fac cu încetul; funcționarii lui sunt atât de versați. Pune-l pe Spedding să întocmească o listă cu toate acțiunile sale militare și trimite-mi-o neoficial, să i-o arăt. Să nu fie adresată nimănui. Adieu."

Uneori mâzgălea la începutul epistolei "Arde biletul", alteori uita. Când lucrurile mergeau bine precauțiunile păreau inutile. La sfârșitul lui iulie avu parte de un moment de panică. Locul colonelului Clinton, în funcția de secretar militar la Ministerul de Război îl luase colonelul Gordon, un tip mai atent și mai vigilant. Circulau o grămadă de zvonuri: noul S.M. era abil, avea de gând să-și bage nasul peste tot, constatase că

treburile nu mergeau bine în parohia lui. Un bilet scris în grabă ajunsese la Sandon pe calea obișnuită.

"Înainte să plec din Londra îți scriu în grabă câteva rânduri ca să te rog să fii cu ochii în patru în toate privințele. Pe viitor te rog să nu suflă nici o vorbă în legătură cu mine. Sunt convinsă că ai o serie de dușmani căci ieri D. a fost luat cu asalt de șapte sau opt persoane diferite care toate proferau invective împotriva dumitale. El este cam supărat de ceva, dar nu-mi spune de ce."

Oare era supărat, se întreba ea, pentru că Gordon punea întrebări și-și vâra nasul în treburi peste care Clinton trecuse ușor? Se făcuse ceva tevatură în problema recrutărilor, circulau bârfe din belșug în legătură cu această temă și cu altele. Erau cam prea mulți intermediari și unii erau gură spartă. Nu era cazul lui Ogilvie, el era de nădejde, se înțelege. Dar poate French, în Irlanda, sau chiar Corri?

— Ai ciripit cumva?

— Scumpă doamnă, vă încredințez...

— Circulă fel de fel de zvonuri și a aflat și Alteța sa regală. Dacă ai păstrat cumva vreun bilețel în legătură cu treaba cu recrutarea — știi la ce mă refer — dă-i foc fără să mai stai pe gânduri.

Ea îl trimise val-vârtej acasă cu buzele pământii.

— Păstrează-ți cumpătul, spuse Will. Furtuna se va potoli cu timpul. Orice sită nouă face exces de zel la început. Să-i lăsăm frâu liber lui Gordon.

— Ai jurat că nu e nici un pericol, începu ea.

— Și nici nu este. Să-l lăsăm să se apuce de treabă.

Gordon se apucă de treabă cu frenezie și luă frânele în mână. Printre primele rezultate ale noului regim se numără o circulară către toți furnizorii armatei, dată la 28 septembrie 1804, la Horse Guards.

"Domnilor, Alteța sa regală, comandantul suprem, are motive întemeiate să creadă că are loc o activitate pe scară mare, prin care persoane autointitulate comisionari ai armatei au intrat în legătură cu ofițerii armatei, cu scopul de a-i determina să se angajeze pecuniar în vederea obținerii unor avansări în grad contrar regulamentelor stabilite. Întrucât este dorința arzătoare a comandantului suprem să împiedice pe cât se poate aceste practici atât de dăunătoare serviciului, am primit ordin să vă atrag atenția asupra acestei chestiuni importante și să vă fac să

înțelegeți necesitatea unei vigilențe extreme, cu scopul de a împiedica, în măsura în care vă stă în putință, orice comunicare dintre aceste persoane și ofițerii care țin de agenția dumneavoastră. Dacă va ieși vreodată la iveală faptul că o astfel de avansare a fost negociată prin intermediul dumneavoastră, comandantul suprem va considera ca fiind de datoria sa să recomande coloneilor respectivelor regimente sancționarea unor astfel de nereguli, retrăgând regimentele de la agenția în cauză și dându-le pe alte mâini.

Mi s-a mai indicat să vă rog să transmiteți ofițerilor care comandă regimentele pe care le serviți, că Alteța sa regală își exprimă profunda dezaprobare față de acest trafic ilegal și secret și să-i preveniți că dacă se va descoperi că s-a obținut vreo astfel de avansare, ulterior datei acestei scrisori, acea avansare va fi anulată pe loc, iar ofițerului i se va face raport la Rege, că a acționat contrar ordinelor comandantului suprem.

Semnat, J. W. Gordon

— Și cum am putea lua așa ceva în glumă? se întreba Mary Anne, contemplând frunzele pălite de toamnă. Se afla în casa din Weybridge și-l aștepta pe duce să se întoarcă de la ducesă din Oatlands. Azvârli în foc o fițuică cuprinzând mulțumirile unui căpitan și-și vârî în sân patru sute de lire în bancnote.

Șase

Jocul continuă, dar încet, în taină. Mersese prea departe ca să se mai poată retrage; era băgată până-n gât. Câtva timp cererile se mai potoliră — peștișorii erau speriați. Dar odată cu noul an, începură să muște din nou nada. Altfel nu avea cum s-o scoată la capăt.

Avea o nevoie nebună de bani. Cheltuielile pentru întreținerea celor două case crescuseră de două și chiar de trei ori. Ea nu era în stare să se restrângă sau să facă economii. Martha venea zilnic cu noi reclamații.

— N-am plătit măcelarul de trei luni, doamnă. Zice că n-o să ne mai aducă marfă, dacă nu-i plătim măcar o parte din datorii.

— Martha, nu mă mai cicăli, acum am lecție de pictat.

Lua tot felul de lecții, de canto, pictat, dans ca să fie în pas cu ultimul răcnet al modei. În acel moment făcea furori pictura pe catifea.

— Dacă nu vă cicălesc pe dumneavoastră, doamnă, o să se lege de mine. Măcelarul zice că banii-s la mine și că eu nu i-i dau.

— Bine, ia de aici.

Într-un sertar erau zvârlite câteva bancnote destinate bijutierului pentru o pereche de cercei care se asortau nemaipomenit cu albul și care-i trebuiau neapărat. Cu o parte din bani îi va închide gura măcelarului.

— Și negustorul de cărbuni s-a făcut nesuferit, doamnă. A bodogănit într-una săptămâna trecută când a descărcat marfa. Ar trebui să ne mai aducă o căruță peste câteva zile, poate și fiindcă se face focul în toate camerele.

Dintr-o cutie mai scoase niște bancnote rătăcite, să-l potolească pe cărbunar. Furnizorii cei mici trebuiau plătiți primii, așa era corect. Bijutierul putea să aștepte sau de nu, își recupera cerceii.

— Martha, mai toată carnea o mănâncă cei de la bucătărie.

Bucătăria era întotdeauna ȕapul ispășitor.

— Alteȕa sa regală și cu mine nu prea avem poȕtă de mâncare. Hălcile mari de carne se duc la subsol. Știu, le-am văzut cu ochii mei.

— Păi ce-aȕi vrea, doamnă? Suntem zece la bucătărie. Bărbaȕii au poȕtă de mâncare și trebuie hrăniȕi.

Zece la bucătărie? Când s-au făcut oare atăȕia? Mereu apărea cineva nou, ca să-l servească pe altul. Bucătarii nu stăteau la masă cu ajutoarele de bucătari, nici cameristele cu lacheii. Cine făcea paturile nu spăla și vasele.

— Of, Martha, ai tu grijă. Eu nu am timp.

Se apucă iar de pictat pe catifea. Mergea la Kensington, seara se ducea la teatru, iar a doua zi pleca la Weybridge. Acolo o așteptau alte cereri de bani de la personalul de la țară. Pe vară îi venise chefuȕ să cultive legume, dar în loc de o grădiniȕă în spatele casei se trezise cu trei câmpuri, îngrădite din greșeala cuiva — ordin greșit înȕeles, treabă greșit executată — și acum mai avea de plătit și hrănit și doi cai de tracȕiune. Era firește nevoie și de un om anume pentru ei. Rândașii nu se atingeau decât de caii de la trăsuraȕ.

— Dar omul unde o să locuiască? Îi trebuie și lui o căsuȕă, căci are nevastă și patru copii.

Și așa mai departe, un vârtej nebun. Titirezul odată pus în mișcare nu se mai oprea din învârtit. Mai erau și pretenȕiile neamurilor, pe lângă cele ale furnizorilor și servitorilor. Slavă Domnului că James Burton nu cerea chirie, dar casa din Tavistock Place trebuia ȕinută pentru maică-sa și

pentru Isobel, logodită acum cu unul din băieții Taylor. Cei din familia Taylor erau acum cam strâmtorați căci tatăl lui May dăduse faliment la Bursă și biata May plângea într-una. Fuseseră obligate, ea și cu soră-sa, să plece de acasă și se gândeau să înființeze o școală dar lucrul era imposibil dacă nu le ajuta cineva.

Ea mai făcu săpături și găsi într-un sertar alte cinci sute ca să le instaleze pe biata May și pe soră-sa la Islington. Alte două sute de lire trebuiau plătite pentru nunta lui Isobel. Era clar că banii se topeau... ea nu era în stare să-i păstreze.

Și în fine Charley se hotărî să-i dea și el bătaie de cap. Nu-i plăcea în regimentul 13 de cavalerie ușoară și vroia să treacă într-altul. Nu-i putea aranja ceva soră-sa? Momentul nu era bine ales căci treburile începuseră să se încurce, dar ea se făcu luntre și punte și-i obțină transferul la regimentul 76 infanterie-puşcași. N-au trecut bine șase luni și el dădu iar fuga la ea.

— Nu pot să sufăr regimentul 7, vreau să mă mut.

— Dar dragul meu, ai mai spus asta și în septembrie.

— Știu. A fost o greșeală și aș fi vrut să n-o fi făcut. Regimentul 7 este iadul pe pământ, prefer cavaleria. Mi s-a spus c-aș putea face schimb cu cineva din regimentul 14 dragoni, dar desigur lucrurile trebuie aranjate pe căi oculte. Poți s-o faci?

— O să văd ce pot... dar trebuie să pricepi că nu e cazul să te joci de-a soldații.

— Sunt convins că la cavalerie am mai multe șanse de avansare.

Ea nu era așa de sigură dar nu i-o spuse. Lui i se urcase la cap faptul că ea trăia cu ducele și ei îi ajunse la urechi zvonul că el nu era prea îndrăgit.

— Spune-i fratelui dumitale să-și mai țină gura sau n-o să-l mai înghită nimeni. Are o părere prea bună despre sine și o arată!

Nici nu rezolvase bine cu Charley și începu să se tânguie Sammy. Bietul Sammy Carter! Ea-l crezuse peste mări și țări, fericit peste poate în uniformă lui cochetă de sublocotenent. Și când colo el zăcea într-un vas de transportat trupe în larg de Spithead.

"Mult stimată Doamnă (scria el de pe transportorul Clarendon), Sper că-mi veți ierta îndrăzneala de a mă adresa din nou dumneavoastră împins de situația îngrozitoare în care mă aflu și cunoscând marea dumneavoastră bunătate. De când v-am scris ultima oară, am fost cu toții îmbarcați și acum mă aflu la bord, într-o situație de nedescris. Nu am cele trebuincioase pentru călătorie și nici bani ca să-mi cumpăr fleacurile

absolut necesare. Trebuie să fac de cart patru ore pe noapte și nu mănânc nimic decât carne sărată de trei ori pe săptămână iar de băut, beau apă, căci romul este atât de prost că nici nu se poate înghiți.

Ați fost întotdeauna atât de bună cu mine încât nu am nici cea mai mică îndoială că nu mă veți lăsa să mor de foame în slujba în care m-ați plasat. Sunt sigur că veți face din mine cel mai recunoscător și fericit dintre muritori. În caz că veți binevoi să luați în considerație cazul meu nefericit și printr-un mic ajutor pecuniar mă veți salva de la ceva oribil, această acțiune, doamnă, va fi demnă de domnia voastră și inima mea vă va păstra veșnic o amintire de neșters.

*Rămân al dumneavoastră recunoscător,
Sam Carter"*

Bietul ei Sammy, hrănit numai cu carne sărată! Ea-i trimise de îndată cincizeci de lire, să se mai întremeze. Ce greșeală făcuse când plecase din serviciul ei — el nu era făcut să fie soldat — ea știuse bine asta. El îi mulțumi de mii de ori și anexă o factură pentru îmbrăcăminte. Săbii și eșarfe, curele și pene, vestoane și ceaprazuri, mănuși și ciorapi, chiar și un ceas de la amanet, de două lire și zece peni. Întreaga afacere se ridica la încă vreo patruzeci de lire. N-avea încotro, trebuia să-l salveze pe bietul Sam. Spera c-o să se potolească și n-o să-i ceară și el un transfer.

— Doamnă?

— Ce mai e, Martha?

— A venit domnul doctor Thynne.

Măcar domnul doctor Thynne nu cerea bani. Îi plătise serviciile — slavă Domnului — de câte ori venise pentru răcelile copiilor, iarna, pentru reumatismul mamei, cu ocazia unui episod delicat pentru ea, de vreo patruzeci și opt de ore (rezolvat cu pricepere și discreție dar năruind speranțele ducelui), sau când îi pusese cataplasme Marthei ori ventuze lui Parker, vizitiul.

— Dragă doctore Thynne, cu ce-ți pot fi de folos?

— Mie, doamnă Clarke, cu nimic. Doar cu o vorbă pentru un prieten.

Era aceeași tărășenie... doar că Thynne n-o mai încercase până acum. Ea renunță la stilul potrivit pentru rolul de bolnav ("Mulțumesc, mă simt mai bine azi, îmi merge bine") precum și la zâmbete și abordă o figură de om de afaceri. Puse întrebările obișnuite:

— Despre ce este vorba?

— O pacientă de-a mea are un soț, soțul are un frate, un anume colonel Knight.

— Cu alte cuvinte, Knight este petiționarul?

— Da, doamnă Clarke. Colonelul Knight dorește să facă schimb de regimente cu un alt ofițer, un anume colonel Brook. Au făcut o cerere pe căi oficiale dar amânările nu se mai termină...

— Știu, știu.

Rosti cuvintele pe care le știa pe dinafară:

— O să fac tot ce pot. Au menționat și vreun plocon?

— Mi se pare că pacienta mea a pomenit de două sute de lire.

Ea primise trei sute cincizeci pentru un astfel de schimb, dar asta se întâmplase mai demult, pe vremea când nu preluasae încă Gordon problemele. Două sute nu erau de lepădat, dacă lua în considerație condițiile actuale.

— Două sute reprezintă cam puțin, dar voi face o excepție, ținând seama de faptul că suntem prieteni. În bancnote, firește.

— Cum ziceți dumneavoastră, doamnă Clarke. Prietenul meu o să vă fie recunoscător.

— Să-mi trimită bancnotele acasă, când o să-și vadă numele în Monitor. O să încerc să rezolv treaba până la sfârșitul lunii.

Doamne ce arșiță era la Londra în iulie. Te sufocai. Nici măcar la Weybridge nu prea era rost de respirat. Ea avea nevoie de mare, de destindere totală. Dacă nu s-ar relaxa puțin, ar putea să-și piardă mințile, la fel ca Regele. Acesta fusese expedit la Weymouth, să facă băi de sare. Băile de sare erau ultima modă pentru cei cu sticleți în cap. S-ar duce și ea la Weymouth, dacă ar avea cu ce. Mintea îi umbla în fel și chip, într-o harababură amețitoare.

Febra războiului cuprinsese din nou țara în acea vară și invazia era singurul subiect de conversație. Va îndrăzni oare Boney? El avea soldați dar nu avea corăbii, vremea nu era potrivită, pe mare era ceață. Unul de-al nostru ar putea să snopească ușor în bătaie zece franțuji dar în caz că ar debarca aceștia, care era planul pentru Londra?

— În situația dumitale, afli probabil o grămadă de lucruri. Te rugăm, spune-ne ce intenții are ducele. I-adevărat ce zice lordul Stanhope — că francezii au un dispozitiv secret cu care să ne scufunde corăbiile?

De parcă ea ar fi știut... sau chiar dacă ar fi știut, s-ar fi și grăbit să le spună. Stăteau la pândă atâtea limbi înveninate, gata să înceapă o campanie de ponegrire și discriminare a ducelui. Mai erau și scrisorile

acelea din *The Morning Post*, semnate Belisarius. Încercase să-l descopere pe autor, dar în zadar. Sutton jura că era un anume Donovan, un veteran în disponibilitate care-i purta pică ducelui. Donovan veni însă la ea, își dovedi nevinovăția și se apucă chiar să-i trimită clienți (cu comisionul obșnuit).

Cea mai mare surpriză a primăverii a fost ajutorul pe care i l-a dat Bill. După discuția de anul trecut, din salon, ea nu mai dăduse ochii cu el, căci el se hotărâse să stea la distanță. Și apoi îl cuprinsese și pe el teama de invazie. El îi mărturisise acest lucru cu ocazia nunții lui Isobel. Cuprins de patriotism se exprima cam bombastic.

— Nu pot să stau cu brațele încrucișate când țara este în pericol. Am de gând să-mi caut cât de curând un post.

— Ce fel de post?

— Mi-e greu să spun. Oriunde aş putea fi de folos. Sunt gata să-mi ofer serviciile oricărei instituții guvernamentale care ar considera potrivit să mă angajeze.

Ea se gândi că nu achitase cheltuielile nunții.

— Numirile nu se obțin prea ușor. Toate sinecurile au fost luate.

— Sunt pe deplin conștient de asta, spuse el. Doar că nu vreau o plească. Ca mulți alții, doresc numai să-mi slujesc țara.

— S-ar putea să trebuiască să plătești pentru acest privilegiu.

— Știu și asta.

— În cazul ăsta o să-ți găsesc eu o slujbă și poți să-mi plătești mie.

Ea-i spuse acestea toate zâmbind. El se întoarse și se îndepărtă de ea. Dar după ce mirele și mireasa plecară sub o ploaie de petale de trandafiri și musafirii își luară ziua bună, ea îl prinse între patru ochi. De astă dată nu mai avea nici urmă de zâmbet și ochii-i erau plini de lacrimi.

— Ce s-a întâmplat?

— Isobel părea atât de fericită. Plâng de bucurie pentru ea. Nunta mea de acum treizeci de ani a fost cu totul altfel. N-am avut parte de oaspeți și nici de petale de trandafir. Și toate astea vor trebui plătite cumva, Dumnezeu știe când.

— Tot mai ai greutate cu finanțele?

— Mai mult ca oricând. Dar n-are rost să te plictisesc... Sper să reușești să-ți găsești un post.

El pricepu la ce făcea ea aluzie. O privi, cu inima sfâșiată. Toate principiile la care ținea se luptau în sufletul lui cu dorința de a o ajuta acum că se afla la ananghie.

— Și de ce sumă ai nevoie? se încumetă el să o întrebe.

— Dacă vrei să-ți spun fără înconjur, de o mie de lire. Cu cinci sute va trebui să plătesc nunta. Și cu restul? Să închid gura unui bijutier care a început să mă preseze. În schimbul acestor bani o să-ți găsesc un post, dar nu trebuie să știe nimeni, să rămână numai între noi.

— Tatei va trebui să-i spun. Eu nu am bani.

— Spune-i atunci și tatei. Cunoaște doar mersul lucrurilor. Numirile nu atârnă în copaci, să le ia cine poștește. Este nevoie de un intermediar. Și de ce n-ar face pe intermediarul prietena ta cea mai apropiată și dragă? Sau nu-ți mai sunt așa ceva? S-a sfârșit totul?

După aceste cuvinte nu a mai fost posibilă nici discuția, nici retragerea. Ea îl avea în mână, bine prins și fără scăpare. Nu trecuseră nici trei luni și el lucra deja la Colchester ca adjunct la Serviciul de Intendență al forțelor armate ale Majestății sale. Cheltuielile pentru nuntă fuseseră achitate și bijutierul se potolise.

*

— Alteță?

— Ce-i, iubito?

— Pot veni și eu la Weymouth?

— Cu neputință, îngeraș. Regele o să fie acolo.

— Regele nu vine la ora două dimineața într-o cameră de pensiune.

— Nici eu, de altfel. Sunt într-o vizită oficială. Și duminică este botezul fiului lui Chesterfield. Eu sunt unul din nași, o să fie o tevatură de groază. Chiar dacă vii la Weymouth, n-o să am timp nici să-ți zăresc vârful nasului.

Apărea din nou linia de demarcație între ceea ce era oficial și ceea ce era personal. Nu încercase să le împace nici măcar din întâmplare. În timp ce prințul de Wales și, doamna Fitzherbert... ducele de Clarence și doamna Jordan... chiar și Kent cu bătrâna lui amantă franțuzoaică... Ea presupunea că e vorba de sentimentul datoriei, dorea să o cruțe pe ducasă.

— Ți-e cumva rușine cu mine?

El o privi țintă peste masă.

— Ce te doare, dulceață, ai colici?

— Nu... se apropie furtuna. Nu sunt în apele mele.

El nu avea cum să înțeleagă dorința care o cuprindea uneori din senin, să aibă mai multă putere, să facă planuri și să ia hotărâri, să facă parte din viața lui. Nu așa cum se întâmpla acum ci pe picior de egalitate.

Ea își aminti de grava lipsă de tact de care dăduse dovadă într-o duminică la Weybridge. Veselă și fără să se gândească, se instalase într-o strană și-i zâmbise fandosindu-se când îl văzuse intrând în biserică alături de ducesă. Negru de supărare, el se uitase în direcția opusă, dar noaptea dădu frâu mâniei.

— Ce naiba te-a apucat să-ți dai aere în biserică în fața familiei mele? Dacă mai îndrăznești să faci așa ceva, o să dau ordin să fii biciuită.

Doamne..., chiar că era în stare. Ea nu uitase. Și totuși prezența ei la Weybridge nu era un secret pentru nimeni. Vizitele lui de seară erau acceptate cu o ridicare din umeri. Linia de demarcație funcționa. În particular totul era permis. Dar să cânte imnuri în aceeași biserică în care se afla ducesa, asta era un sacrilegiu. Și, totuși, nu ducesei i se adresau cererile de avansare în grad.

— Cunoști un doctor în teologie, unul O'Meara, Alteță?

— N-am auzit niciodată de el.

— Este un fel de diacon din Irlanda și dorește să devină episcop. M-a rugat de câteva ori să-i obțin o audiență.

— Nu este domeniul meu. Nu mă ocup de problemele Bisericii. Și chiar dacă aş face-o, nu agreez particula "O" din numele lui.

— Este protestant... Loial, ca și domnia ta.

— Nici un irlandez n-a fost vreodată loial altcuiva decât propriei persoane. Spune-i jupânului O'Meara din partea mea să rămână credincios mlaștinii lui.

Ce să-i faci... dacă așa stăteau lucrurile, nu era rost de avansare pentru diacon. N-o să aibă nici ea parte de un bilețel de mulțumiri, mirosind a tămâie. Oare care o fi prețul pentru un scaun de episcop? La fel ca pentru un colonel? S-ar putea ca Will Ogilvie să nu știe, Donovan însă știa.

— Dacă nu mă lași să vin la Weymouth, o să mă duc la Worthing.

— Dar de ce la Worthing, neprețuita mea? A casă nu poți sta?

— La Londra, la sfârșitul lui iulie? Orașul este mort.

La Worthing se aflau Coxhead-Marsh și Willy Fitzgerald, fiul parlamentarului irlandez, care era destul de amuzant. Stațiunea făcea furori și rivaliza cu Brighton. Worthing era soluția pentru amorul propriu jignit; copiii rămâneau la Weybridge cu maică-sa. Avea chiar și banii necesari, căci chiar în acea dimineață primise două sute de lire de la domnul Robert Knight, fratele colonelului care fusese transferat prin schimb (prin amabilitatea doctorului Thynne) și plătit prompt.

— Foarte bine, atunci du-te la Worthing. Faci cum vrei. Cum stai cu banii, te descurci?

Ce întrebare uluitoare! Discutau atât de rar despre acest subiect. Poate că-l muștra conștiința. Și nu era de mirare, socotind bine totul. Nu-i mai plătise alocația de la întâi mai.

— La drept vorbind, am destui, mulțumită doctorului.

— Care doctor?

— Doctorul Thynne, nu diaconul irlandez. O mică chestiune de transfer prin schimb, ți-amintești? Numele au apărut chiar azi în Monitor. Nu merită atenția domniei tale. Singura hibă este că am primit două hârtii de o sută și n-are rost să i le flutur sub nas proprietarului pensiunii.

— O să le schimbe Pierson.

— Păi cum, la ora asta?

— Bine înțeles. Dacă o să spună pentru cine, oricine o să-l servească.

De fapt, se gândi ea, nici n-o să prea am nevoie de bani. Coxhead-Marsh și Fitzgerald ar trebui să se îngrijească de asta. Să-i închirieze camerele din față de la han și să-i stea amândoi la dispoziție.

— Pierson, schimbă-mi te rog banii în hârtii de zece și de douăzeci.

— Da, doamnă.

Ducele se ridică de la masă și o apucă de mână.

— O să-i fie dor de mine, iubitei mele?

— Știi prea bine că da.

— O să-mi dau silința să nu lipsesc mai mult de zece zile.

— Cu nouă zile mai mult... gândește-te cum voi sta singurică la Worthing.

— Cere-i micuței May să te însoțească.

— Poate. Depinde.

De ce? De cât va fi de amuzant Coxhead-Marsh sau dacă Willy Fitzgerald se va ridica la înălțimea ochilor lui de irlandez.

Urmă o sărutare lungă, lungă.

— Să porți de grijă regeștii dumitale persoane.

Îl mângâie pe cap, îi gâdilă și dezmierdă urechile.

— Ce te-aș mai lua cu mine la Weymouth, dacă aș putea. Să-l ia dracul pe Chesterfield și pe broscoiul lui.

— Știu... știu...

În următoarele două ore ea îi spulberă orice urmă de îndoială. Veniră apoi caii. El avea de gând să călătorească noaptea și nu mai putea zăbovi. Ea îi ură un ultim "Drum bun" de la fereastră, fluturându-și drăgăstos bastista.

— Doamnă, Pierson a adus banii schimbăți.

— Mulțumesc, Martha.

— Și, doamnă, a venit să vă vadă un oarecare doctor O'Meara. Zice că spera să-l prindă pe Alteța sa regală înainte de plecare. Are de gând să meargă și el la Weymouth duminică.

— Păi să-l ducă speranța până acolo și să-i mențină optimismul. Dacă l-ar schimba pe "O" în "Mac" ar avea mai mult succes.

— M-a rugat să vă spun că v-a adus un dar.

Un dar! Era nițel cam prematur. Pe urmă nici nu-l putea primi pe diacon îmbrăcată în *négligé* și încă după miezul nopții.

— Spune-i doctorului O'Meara c-o să aștern în grabă câteva rânduri pentru Alteța sa regală, pe care le poate lua cu el, dacă se duce la Weymouth. Spune-i și că-i mulțumesc mult pentru cadou. Și adu-mi-l sus.

Bani fără garanție — era cam neobișnuit. Diaconii aveau o credință mai mare decât ofițerii. Ea scrise:

"Diaconul a trecut pe aici și mi-a adus un plocon. Las restul la latitudinea bunăvoinței regale. Perna domniei tale e tristă și părăsită. Eu mă simt foarte singură."

Semnase M.A. Data — 31.

Martha apărură din nou în ușa dormitorului cu un pachet învelit în hârtie cafenie.

— Desfă pachetul, Martha, dar mai întâi du-i diaconului bilețelul.

Ea se luptă cu sfoara și-și despică o unghie. Martha îi veni în ajutor cu o pereche de foarfeci. S-ar fi putut să fie vâlul de pe masa altarului, cu bani înăuntru, dar era prea tare la pipăit. Era probabil vreo stinghie. Ea rupse ambalajul exterior. Martha glăsui:

— I-un set de piese de crichet pentru domnișorul George.

Pe pachet sta scris de mâna diaconului:

"Acestea sunt pentru drăgălașul dumneavoastră fiu. Păpușile pentru fetițe vor urma. Cu salutări respectuoase".

Nu mai putea recupera biletul. Diaconul plecase.

— E-n ordine, Martha. Du toate astea de aici și ia-le cu tine la Weybridge dimineață.

— Ce amabil din partea preotului, nu-i așa doamnă?

— Foarte.

— Și cu asta, basta. Diaconul n-avea decât să rămână diacon. Nu-i era greu să-și închipuie cum ajunsese la acest rang. O rachetă de tenis pentru Regină? Sau un set de crochet? Ce ți-e și cu protestanții ăștia! Nu se mai mira de catolici că-și doreau emanciparea.

Piese de crichet pentru George... aveau oare un sens ascuns? Vreo aluzie, poate, cum ar trebui încurajate jocurile? Vreo înțepătură irlandeză, vreun joc de cuvinte? Willie Fitzgerald știa precis. O să-l întrebe la Worthing.

Căscând somnoroasă se așeză comod pe pernă. Era plăcut să ai la dispoziție tot patul, din când în când, să poți să dormi până la zece fără să te deranjeze nimeni. Mâine drumul până la mare îi va limpezi creierul, îi va alunga plictiseala. Își va pune la punct cunoștințele de crichet... Willie ar putea să-i citească regulile, tocmai se întorsese de la Oxford... Ducele era întotdeauna grăbit și preocupat iar Willie era amuzant — studențeii proaspăt ieșiți din găoace o înviorau ca un tonic. Era și timpul să-și încerce norocul la jocul cu bile.

Șapte

Pentru moment teama de invazie se potolise. Se ocupase Nelson de asta și-și pierduse și viața. Victoria de la Trafalgar acoperise țara de glorie și patriotismul urcase până la înălțimi amețitoare. Entuziasmul scăzuse după Austerlitz: dușmanul nu putea fi învins pe uscat, sau cel puțin așa părea.

Comandantul suprem nu prea avea timp pentru amor. La Horse Guards avea program de la nouă la șapte și viața lui era o luptă neîncetată pentru a realiza ceva. Pe de o parte armata striga după echipament — era neapărat nevoie de arme, uniforme, tunuri. Corpul expediționar desemnat era prost instruit și nu era nici pe departe pregătit de luptă. Pe de altă parte, politicienii făceau scandal că trebuiau trimise fără întârziere forțe armate și că lordul Cathcart trebuia expedit la Elba, să i se alăture generalului Don. Nu-i interesa că ar fi fost o treabă de mântuială — ostașii trebuiau trimiși peste hotare.

Ducele nu se lăsă intimidat. Îi scrisese primului ministru pe un ton ferm, scurt și cuprinzător: "Corpul expediționar nu este în situația de a fi trimis în luptă." Pitt n-avea decât să se agite — chiar el ar fi primul care

ar sări cu gura în caz că soldații ar fi măcelăriți. Și toată țara ar face la fel. S-ar zice "Încă o înfrângere", din vina comandantului suprem care a condus prost treaba.

Păi să se mute guvernul la Horse Guards și să conducă Armata. S-ar lăsa urgent păgubași și ar cere să fie lăsați în pace.

Starea sănătății primului ministru era un impediment în plus. Judecata unui bolnav era arareori înțeleaptă. Dacă dispărea el, nimeni nu era în stare să-i ia locul și să câștige pe deplin încrederea țării. Neînțelegerile dintre partide ar trebui aplanate, s-ar cuveni ca Fox să capete un loc în guvern și ca pasiunile să se calmeze. Dacă Regele avea ceva împotriva, Regele trebuia să se dea la o parte. Căci și cu el totul era sub semnul întrebării. Acum îi mergea mintea, ceva de speriat, acum o lua razna.

— Dacă cineva dorește să-mi ia locul, i-l ofer cu dragă inimă.

Ducele rostise aceste cuvinte într-o seară de toamnă, când venise târziu la masă într-o stare de spirit îndoielnică și fără poftă de mâncare. Tocmai avusese o întrevedere cu Pitt, fără să ajungă la nici un rezultat. Își pierduse o jumătate de oră cu Regele, care nu vroia să semneze nimic și-și pierdea vremea în halat, jucând whist. Ziarele publicau articole sarcastice care chemau "la luptă". În *The Times* apăruse un editorial fără nici o noimă, cu aluzii incomode la afacerea Melville, scandalurile din primăvara trecută fiind încă vii în memorie: dacă ministrul marinei a trebuit să-și dea demisia, ce-ar fi să se cerceteze și metodele Armatei? Și apoi, colac peste pupăză, scrisoarea anonimă zeflemitoare, găsită în vestibulul casei din Gloucester Place. O scoase din buzunar după ce termină masa și, stând cu spatele la focul din salon, citi cu glas tare:

"Alteță regală și adulteră, Cunoști de bună seamă legea iar dacă nu, există destui profesioniști care o cunosc și se îndeletnicesc cu aplicarea ei. Se socotește delict penal să furi o soție de la soțul ei și să înstrăinezi afecțiunea copiilor față de tatăl lor. Ai făcut și una și alta. Așteaptă deci urmările."

Ducele aruncă biletul în poala lui Mary Anne și râse. Dar râsul nu părea să încheie discuția. Suna forțat.

— Presupun că-i vreun nebun din trecutul tău îndepărtat?

Ea recunoscuse scrisul de îndată. Simți cum i se strânge inima și apoi cum împietrește. Joseph... Literale erau mângălite, propozițiile se încălecau, dar ea nu avea nici o îndoială, nu avea cum greși. Era Joseph. Din câte auzise ultima oară, îl mutaseră la țară, undeva lângă Northampton,

în grija unor rude. Era bolnav, fără speranță de vindecare. Nu întreba niciodată nimic și nici nu pomenea vreodată numele ei.

— Ori nebun, ori beat, răspunse ea, probabil și una și alta.

Și rupse bilețelul în bucăți.

— Dar ce-o fi vrut să zică tipul prin furatul soției? O văduvă nu-și poate doar îngropa și sentimentele.

— Era limpede că individul ăsta se aștepta să nu mai pot iubi și că a auzit că numele noastre sunt cuplate. Hai să nu ne mai batem capul. Aruncă bucățelele alea în foc, căci acolo le e locul.

El se execută, cu o expresie nedumerită, destul de posomorât. Bilețelul făcuse să-i răsune ceva în memorie. El nu ascultase niciodată cu atenție basmele pe care i le debitase ea: că bărbatul ei era un om de nimic, care murise de delirium tremens, lăsând-o singură pe lume cu cei patru copilași. Că o ajutase constructorul Burton, cu toată împotrivirea ei.

— Te mai vezi cu vreo rudă de a soțului?

— Nu, niciodată... ei locuiesc la țară. Familia s-a împrăștiat.

El căscă și schimbă subiectul. Problema era închisă. Ea se uită cum se înnegresc și ard fragmentele de hârtie. Oare pierdea o ocazie? Trebuia oare să-i facă mărturisiri? Să-i spună: "Adevărul adevărat este că nu-s văduvă. Soțul meu trăiește încă, dar nu știu unde. L-am părăsit, nu era în stare să ne întrețină nici pe mine, nici pe copii." Recunoștea pur și simplu ceva ce nu însemna mare lucru și se deosebea prea puțin de versiunea inițială. Ceva o opri însă, nu știa nici ea ce. Poate teama de a nu părea ridicolă, de a nu fi considerată necinstită. Poate ca el să n-o întrebe: "De ce te-ai mai obosit să minți?" Mai avea încă vreme să spună: "Este scrisul soțului meu." El ședea lângă foc și moțăia iar ea cânta la pian. Pe la nouă și jumătate ea se gândi: "O să deschid discuția... O să spun că am crezut sincer că sunt văduvă dar că am auzit recent că ceea ce crezusem eu nu avea temei și că Joseph trăia într-un azil, nebun." Ceasul ticăia, trecu de fără un sfert, apoi bătău de ora zece. Și atunci el se întinse și pomeni de culcare. Era prea târziu acum, îi va spune mâine, poate, sau poimâine.

Trecu o săptămână. Și sosi o nouă scrisoare, expediată de astă dată pe adresa de la Horse Guards, nu de acasă.

"Îmi vreau soția și copiii. Trimite-mi-i înapoi. Dacă n-ai de gând să mi-i dai înapoi, o să te dau în judecată. Ți-ar sta foarte bine acum, când țara e-n pericol, cu o acuzație de adulter flagrant, la tribunalul penal."

De data aceasta era semnată, să n-avem vorbe, Joseph Clarke.
El i-o înmână în aceeași seară.

— Ce zici de asta?

Ea șovăi preț de o secundă. Să plângă, să râdă? Plânsul ar fi fost o recunoaștere a vinovăției, așa că alege râsul. Să trateze subiectul ușor, să nu-i dea importanță.

— Care va să zică este în viață. Săptămâna trecută nu mi-a venit să cred. I s-a schimbat atât de mult scrisul. Dar acum sunt sigură. Toți mi-au jurat că a murit și eu i-am crezut.

— Păi mie mi-ai spus că ai stat lângă patul lui și l-ai văzut murind.

— Așa am spus? Nu-mi mai amintesc, totul este atât de încâlcit. Aproape îmi pierdusem mințile, cu băiatul bolnav.

Nu-și mai amintea nici acum ce poveste îi îndrugase.

— Fratele lui, diaconul, ne-a rugat să plecăm — copiii și cu mine — ca să nu ne impresioneze prea rău. A fost nevoie de doi infirmieri ca să-l stăpânească. După aceea mi-a scris la Hampstead că sunt liberă.

El stătea în picioare lângă pat, în cămașă de noapte. Momentul era cât se poate de nepotrivit. Ea era așezată la masa de toaletă și-și prindea părul cu o panglică.

El îi spuse:

— Ei? Ce ai de gând să faci? Te întorci la el?

— Doamne, ce întrebare! Bine înțeles că nu. Zece lire o să-i închidă gura. O să-i scriu dimineață.

Între ei se instalase stinghereala. Fiecare tăcea pe propria pernă.

— De parcă, zise el, n-aș avea destule pe cap, fără să se mai ivească și porcăria asta.

— Iubitule! Nu-ți face griji. Te asigur că mă descurc eu cu el.

— O să-i arăt scrisoarea lui Adam.

— La ce bun să faci așa ceva?

— El îmi este consilier și știe ce e de făcut. Doar citește zilnic cincizeci de scrisori de amenințare, pe puțin. El și cu Greenwood o să-l aranjeze pe individ.

Ei i se strânse inima. Greenwood... Adam... Ei se ocupau de treburile lui oficiale și o priveau cu neîncredere, neplăcere și suspiciune. Știa asta prea bine, i-o spusese ră toți prietenii. "Ia aminte, o avertizase adesea James Fitzgerald. Aștia sunt puși să te prindă, în special Adam." Ea întinse mâna spre el să-l atingă. El rămase rece, nu reacționează nicicum.

— Te rog, lasă problema asta în seama mea. Îl cunosc eu pe Joseph. Nu mai suflă dacă-i dau zece sau douăzeci de lire.

— Mă întreb... Nu-mi place cum se exprimă. Adulter penal. Știu și cum sună așa ceva într-un tribunal. Mai bine îl dau în grija lui Adam.

Ce mai început de iarnă! I se schimbase norocul. Fiecare zi aducea o nouă neplăcere, un nou necaz. Certuri ridicole cu servitorii, dezorganizare. Tot personalul se plângea de Martha care și-o luase în cap.

— Nu vrem să ne poruncească ea. Vrem să primim ordine doar de la dumneavoastră.

— Doamna Favoury îmi conduce gospodăria de treisprezece ani. Ori ascultați de dânsa, ori plecați.

Martha era bosumflată și plângea.

— Mai bine plec eu, decât să fiu pricina unui astfel tărăboi, din zori și până-n noapte. Și pe urmă vreau să mă mărit.

— Dumnezeu mare, cu cine?

— Cu Walmsley, negustorul de cărbuni. Se împlinesc șase luni de când mă curtează.

— Dar, Martha, fără tine nu mă pot descurca!

— E prima oară că mi-o spuneți. Dar acum că domnișoarele sunt la școală la domnișoara Taylor și domnișorul George e dus la Chelsea, nu-i mai trebuie nimănui de mine. Și p-ormă servitorii se ciorovăiesc și sunt răi și s-au aliat împotriva mea.

— Hai, liniștește-te... Ieși și nu mai vorbi prostii. Lasă-mă să mă gândesc.

Și notele de plată nu se mai terminau, curgeau gârlă, în special de la Weybridge. Grinzile grajdurilor putreziseră, staulele trebuiau refăcute, vizitiului trebuia să-i clădească niște încăperi deasupra grajdului. Facturi pentru cartofi, de ajuns pentru hrana unui regiment. Cumpăraseră o cireadă de vaci Jersey care nu dădeau lapte, s-au îmbolnăvit și au murit, așa că a fost nevoită să cumpere altele. Îl chemă în ajutor pe domnul Comrie, un omuleț în care avea încredere, jurist capabil și foarte binevoitor.

— Domnule Comrie, mă amenință un dezastru!

— Așa s-ar părea.

El își potrivi ochelarii și începu să trieze hârtiile — zece, douăzeci, treizeci, zvârlite pe podeaua salonului. Facturi dintr-o sută de locuri, toate neachitate.

— Dar Alteța sa regală nu v-a fixat o alocație?

— Optzeci de lire pe lună. Ce pot face cu atât?

Ea nu-i putea vorbi despre treaba cu avansările pe șest, care se reduceau lună de lună, de când intrase Gordon în funcție.

— Trebuie să invocați legea matrimonialului. Este singura soluție. Mărturișiți-le tuturor furnizorilor că nu sunteți văduvă.

Comrie era la curent. Mai făcuse lucrul acesta pentru ea și înainte și rezolvase o speță înainte să ajungă la tribunal, fără știrea nimănui.

— Ce se întâmplă dacă fac asta?

— Legea nu vă poate obliga să plătiți.

Parcă mai auzise cuvintele astea cu secole în urmă. Era sfatul pe care-l primise maică-sa când o părăsise Bob Farquhar. Se repeta vechea poveste.

— Și facturile i se vor trimite soțului meu?

— Dacă-o să-l găsească. Aveți idee unde locuiește?

— Nu... Nu sunt sigură.

Să primească o sută de facturi Joseph, care nu le putea achita? Să i le trimită apoi ducelui cu o scrisoare de amenințare? Și să vină iar la ea. Nu exista nici o soluție.

— Am mai primit o scrisoare de la bețivanul tău de bărbat, îi spuse ducele.

Îi era groază de aceste cuvinte, care se repetau cam o dată pe săptămână.

— Sper că le-ai aruncat la coșul de gunoi?

— Dimpotrivă, i le-am dat lui Adam pe toate. El a și întreprins cercetări.

Cercetări... ce vroia să spună, ce fel de cercetări? Nu îndrăzneă să-l întrebe. El se purta ciudat, era preocupat, părea că o evită, de parcă el ar fi fost cel vinovat. Nervii ei erau încordați la maximum, ca niște strune de vioară gata să plesnească. Se întâmpla ceva și el nu-i spunea nimic. Începuse să-i trimită vorbă prin servitor: "Nu mă aștepta cu masa. Nu știu dacă vin diseară acasă."

Era ciudat, nu-i semăna. Fusesse întotdeauna bucuros să scape de la Horse Guards și să se destindă.

În casă nu mai era nimeni care să-i distragă atenția. Totul părea mort, fără copii. Mary și Ellen plecaseră la școala Taylor (pe care tot ea o finanța în cea mai mare măsură) iar George care împlinise opt ani făcea pe grozavul la Chelsea, cadet în miniatură, înainte să meargă la Marlow.

Ea ținea în continuare casă deschisă, dar era singură căci stăpânul nu era prezent. De venit veneau cei doi Fitzgerald, tatăl și fiul, Russell-Manners, Coxhead-Marsh, obișnuita trupă de admiratori, dar jocul nu mai avea savoare. Era ceva fals, se vedea că joacă teatru. Râsul

ei era forțat, zâmbetul era de circumstanță, conversația se desfășura automat. Și în permanență se gândea cu teamă: "Puterea mea nu mai este ce a fost. S-a dus, se duce."

Într-o dimineață, domnul Adam îi făcu o vizită, precizând că ducele de York îi poruncise să facă anumite investigații referitor la data căsătoriei ei, la locul unde domiciliase înainte de căsătorie, practic la toate detaliile vieții ei trecute.

Ea îi arătă ușa cu o politețe de gheață.

— Viața mea trecută nu mă privește decât pe mine. Nici dumneata, nici Alteța sa regală nu aveți dreptul să vă băgați nasul în treburile mele.

— Vă invit să-mi confirmați, doamnă, că în toți acești ani ați știut prea bine că soțul dumneavoastră, Joseph Clarke, este în viață și că afirmația către Alteța sa regală cum că ați crezut că sunteți văduvă este inexactă.

— Nici pomeneală.

— Foarte bine. Cum se face atunci că la începutul lui 1804, când ați fost acționată în justiție — lucru pe care l-ați ținut secret de Alteța sa regală — ați rezolvat speța prin avocatul dumneavoastră care a invocat legea patrimoniului?

O redusese la tăcere foarte abil. Ea ridică din umeri.

— Avocatul meu și cu mine am considerat că asta era cea mai bună cale. Nu aveam nici o dovadă a morții soțului meu.

Chipul lui rece și politicos nu exprima nimic.

— Aveți vreun certificat de naștere a copiilor?

— Nu, nu cred. Și la ce bun?

— Mi s-a sugerat de către persoane pe care nu este nevoie să le numesc că ați adus copiii pe lume înainte să fiți căsătorită.

Dumnezeule mare! Ce obraznicie sfruntată! Ea înțelese tot. El își trimisese iscoadele la Hoxton, îi trăsese ră de limbă pe vecinii din Charles Square, îl confundase pe soțul ei, Joseph, cu fratele acestuia, John, și-i atribuisese ei progeniturile lui John, aproape niște adulți, împrăștiați cine știe pe unde.

— Inițiala "J" explică greșeala, spuse ea. Se poate verifica asta la Hoxton. Soțul meu mai are și un frate pastor, cu aceeași inițială, doar că-l cheamă James. Dacă asta vă simplifică ancheta, sunt dispusă să recunosc că m-am măritat cu toți trei frații.

— Impertinența nu vă este de folos, doamnă. Îmi pare rău. Vreți vă rog să-mi spuneți data și locul căsătoriei?

Nici prin cap nu-i trecea să-i răspundă. N-avea decât să colinde toată țara. Își aminti de nunta maică-si cu Bob Farquhar. Să dea de urma aceea, dacă era atât de important trecutul.

— La Berkhamsted, spuse ea. Puteți să căutați în arhivă. O să dați de numele familiei mele pomenit acolo. Și dacă poștiți să mergeți și mai adânc în urmă, trebuie să călătoriți în Scoția. Să faceți săpături referitoare la clanul Mackenzie sau să vă duceți în Aberdeen la spintecat batog.

În seara aceea, lividă de furie, uită de prudență. Ducele venise la masă și ea îl atacă.

— Cum ai îndrăznit să-l trimiți pe omul acela să mă chestioneze? Să-și vâre nasul murdar în treburile mele?

Îl atinsese la coarda simțitoare. El părea stingherit.

— Dacă te referi la Adam, nu am nici o legătură cu așa ceva. Eu i-am spus doar să încerce să-l găsească pe soțul tău și să-i facă zile fripte, să scăpăm odată de afacerea asta.

— Păi să-i spui să nu mai vină altădată pe aici. Nu m-a insultat nimeni în halul ăsta niciodată și, pe legea mea, asta înseamnă ceva.

Avea chef de un scandal care să limpezească atmosfera. Să-i arunce cu o sticlă în căpățână și să le facă praf — și sticla și căpățâna, pe amândouă. Nu conta. El nu reacționează. Stătea acolo, posomorât, îmbufnat, retras, ca un școlar jignit.

— N-am timp să mă ocup de asta. Am prea multe pe cap și trebuie să le rezolv cât e ziua de mare. Tensiunea de la Horse Guards mă ucide aproape, fără a mai pune la socoteală mormăielile lui Greenwood și Adam.

— Și totuși, spuse ea, mai găsești timp și pentru teatru. Am citit în ziarul de ieri. Asta chiar în seara când mi-ai trimis vorbă că ești reținut de Maiestatea sa.

— Păi așa a și fost. Și când am terminat treaba la Buck House, era mult prea târziu ca să mai vin aici la masă.

— Teatrul Regal. Doamna Carey... Dansează bine?

— Posibil. Nici n-am băgat de seamă.

— Poate că ai băgat-o de seamă pe ea, la supeu?

El se înroși, își bău vinul de Porto și nu-i răspunse nimic. Avusese dreptate Will Ogilvie. Era ceva la mijloc. Ea își înfipse unghiile în palme, ca să-și țină firea.

— Am auzit că este înaltă. Asta-i un avantaj. Nu-i nici un pericol să-și scrântească ceva, când s-ar întinde spre domnia ta. O căpută ruptă nu-i de prea mare folos pentru o dansatoare.

Înainte să-i poată el răspunde, din subsol se auzi un vacarm. O încăierare la bucătărie, se păruiau servitorii? Se vedea că lipsea Mărtha care să facă pace — ea se căsătorise și plecase.

— Pierson, pentru Dumnezeu!

În vestibul se auziră șoapte, murmure și vorbe. Ducele se făcu roșu la față ca un curcan. Tărăboiul îi oferea o ocazie pentru a schimba vorba.

— Pe legea mea! Grozavă casă în care să mă întorc seara. Servitorii fac scandal și zbiară. Aș fi mai liniștit dacă aș mânca la cazarmă.

— Sau într-o cabină la teatru?

Pierson se întoarse cu un aer jenat.

— Mă iertați, doamnă, dar i-aici o femeie care zice că-i nevasta legiuită a negustorului de cărbuni. Cel cu care s-a măritat acum o lună doamna Favoury. Țipă și zbiară cerând lege și dreptate.

— Să fie dată afară.

Ducele rostise vorbele din vârful buzelor cu un ton de gheață.

— Tocmai se luptă cu ea, Alteța voastră. Folosește niște cuvinte care nu se pot repeta.

— Ce zice?

— Zice, doamnă, că dumneavoastră l-ați încurajat pe soțul ei s-o părăsească, că l-ați lăsat să vină în Gloucester Place la doamna Favoury și că în subsol se petrec lucruri care ar îngrozi lumea, dar care sunt un fleac în fața a ceea ce se întâmplă la etaj. Zicea că această casă nu este altceva decât un...

El se opri la timp și începu să tușească, căci loialitatea se dovedi mai tare decât mahalagismul.

— Dă afară femeia, repetă ducele. Să fie ținută sub cheie. Să te ajute valetul.

— Am înțeles, Alteță.

Jos tăărăboiul reîncepu. Podelele fiind subțiri, înainte să se facă definitiv liniște, o auziră pe femeie strigând:

— Singura vinovată-i stăpâna voastră, curva aia nenorocită! Se culcă cu un bărbat însurat și încă cu un duce de sânge regal care ar trebui să aibă mai multă minte.

Altădată așa ceva ar fi stârnit chicoteli și i-ar fi făcut să moară de râs. Ea ar fi maimuțărit-o pe tipă iar el ar fi făcut haz ascultând-o în salon. Nici vorbă de așa ceva în acea seară. Ședeau amândoi ca niște cioclii, ca niște străini, negăsind nimic de râs în situația respectivă. Demnitate mai presus de orice.

— Mergem sus?

Pianul rămase mut, nu conversa nimeni. Stăteau fiecare cu câte o carte în mână dar nu citea niciunul. Ceasul din salon ticăia, marcând orele care se târau, până se făcu unsprezece. Și tocmai când bătea de unsprezece, ca să pună capac la toate, se auzi un sunet insistent de clopot, lovituri la ușa de intrare și un zgomot de ceartă în fața casei. Ducele zvârli cât colo cartea necitită.

— Dacă-i tot femeia aceea, o să chem straja.

Pe scări răsună un zgomot de pași și Pierson își făcu apariția.

— Mă iertați, Alteță, că vă tulbur... Doamnă, vă caută cineva care-i foarte stăruitor. Și-a dat numele — Joseph Clarke.

Așa... Joseph n-ar fi putut să găsească un moment mai potrivit nici dacă ar fi avut șiretenia diavolului. Șah și mat. Aruncați-i boxerului buretele.

— Mulțumesc, Pierson. O să-l primesc. Condu-l în cămăruța de jos. Și stai pe aproape, s-ar putea să am nevoie de dumneata.

Ea se ridică și-i făcu o reverență ducelui. Acesta nici n-o privi. Nu sezisase ironia sau poate considerase gestul ei ca ceva normal. Ea coborî scările și intră în anticamera unde așteptau de obicei vizitatorii. Joseph stătea acolo în picioare. Era mai degrabă umbra lui Joseph, sau și mai rău, nu umbra ci caricatura lui. Zdrențăros, prost îmbrăcat, cu părul cărunț ajungându-i până la umeri, gârbovit, cu trupul buhăit și lăbărțat, cu ochii înfundați în fața puhavă, neșărbierit, cu buzele umflate și crăpate.

Pe acest om îl luase ea de bărbat, îl iubise și îndrăgise — acesta era tatăl copiilor ei, tatăl lui George! Ea îi spuse:

— Ce postești? Nu lungi vorba căci am oaspeți sus.

Câteva clipe el nu răspunse nimic. Se holba la ea, la rochia de seară cu decolteu adânc, la bijuterii, la părul frumos pieptănat, cu bucle. Apoi izbucni în râs, un râs neghiob și fără noimă, de bețiv.

— Ești răpitoare — rostea cuvintele bălmăjit —, ți-a stat întotdeauna bine în roz. Și la nuntă purtai tot o rochie roz, nu? Parcă văd rochia la picioarele patului. După aia o îmbrăcai duminica în Golden Place. I-adevărat că n-aveai zdrăngănelele astea. Diamantele-ți vin bine. Eu n-am putut să-ți iau diamante, n-am avut cu ce. M-am străduit cât am putut să fac economii, dar tu ai păpat tot.

Era glasul incoerent al unui bărbat cu mintea rătăcită, cu simțurile tocite de băutură, care succea faptele din trecut ca să le potrivească viselor lui.

— Dacă asta ai venit să-mi spui, îți pierzi vremea degeaba.

Nu mai simțea altceva decât mânie. El era doar o scoică goală, fără viață sau conținut. Nu-l putea nici măcar compătimi. Era ca și mort.

— Vreau să vii înapoi. Le vreau pe Mary și pe Ellen. Îmi vreau băiatul.

— Mai bine zis vrei bani. Foarte bine. Cu cât te mulțumești? Am în casă douăzeci de lire. Ți le pot da. Ar trebui să-ți ajungă o săptămână, până dai toată băutura pe gât.

El făcu un pas spre ea. Ea se îndreptă spre ușă.

— Casa e plină de slugi. N-am decât să-i chem și te vor azvârli afară din casă, așa că te rog să nu mă atingi.

— El este aici?

— Cine?

— Luminăția sa...

El își duse mâna la gură să ascundă un rânjet neghiob apoi coborî glasul, făcând un semn din cap spre ușă.

— L-am băgat în sperieți, i-am văzut avocatul. Să nu ajungem la tribunal, ei așa zic.

— Vrei să spui că ai vorbit cu Adam?

El rânji iar și-i făcu cu ochiul. Apoi cu o solemnitate de bețivan flutură un deget, alegându-și cuvintele cu grijă.

— Am vorbit cu unul de-și zice trezorier, nu-mi aduc aminte cum îl cheamă, dar i-am spus toată tărășenia. I-am povestit pe-ndelete cum ne pupam și pipăiam în casa din ulicioară, cum te încurcaseși mai întâi cu tipograful, ca să nu-l mai pun la socoteală și pe taică-tău vitreg. I-am spus cum l-ai făcut pe frate-meu să-și pună capăt zilelor, cum ai tocat toată averea lui și pe a mea, și apoi ai șters-o cu restul, când eram pe moarte. Individul părea foarte recunoscător și politicos. Și-a exprimat profunda compasiune și a zis c-o să-l avertizeze pe Luminăția sa să nu mai fie dus de nas pe viitor.

Ea-l chemă pe Pierson.

— Condu-l pe omul acesta până la ușă.

— Nu așa iute, zise el. Mai am ceva de zis.

— Am auzit destule.

— Mi-am mai amintit o grămadă de trebușoare. Cum ai făcut-o pe soră-ta, fiica lui Bob Farquhar, să-și pună șorț și să-ți fie bucătărcasă. I-am spus că maică-ta închiria camere mobilate, în spatele cărora se ascundea altceva. Da, da, era foarte recunoscător, nota totul, scria toate

amănuntele într-un carnețel. "Mulțumesc, domnule Clarke, toate astea au picat la șanc."

Pierson și valetul erau acolo, auziseră tot ce spunea. O priveau cu ochii mari și-i așteptau ordinele.

— Luați-l de aici.

Nu a urmat nici o încăierare, nimic deosebit. N-a fost nevoie să-l ducă pe sus ca pe nevasta cărbunarului. El își târî picioarele prin vestibul, pășind nesigur, înclinându-se, rânjind, cu pălăria boțită în mână.

— Te aștept duminică să vii cu copiii. Se apropie aniversarea nunții noastre. O să facem obișnuita petrecere de familie. Ți-amintești cum era în Golden Lane?

Îi dădură un brânci pe scări în jos. Ușa de la intrare se închise. Pierson, evitând s-o privească, se duse cu valeții înapoi în bucătărie. Când se întoarse, ea îl văzu pe duce în capul scărilor.

— Am scăpat de el.

— Am văzut.

— Nu era doar beat ci și nebun.

— Mi s-a părut destul de lucid.

— Pentru cine stă să-l asculte... Dar unde te duci?

— Am comandat să-mi vină trăsura. Nu dorm aici diseară.

— De ce nu?

— Mă scol devreme. Trebuie să ajung la Windsor la zece și jumătate.

— Nu mi-ai spus nimic până acum.

— Am uitat.

Între ei nu mai exista nici o comunicare, doar politețe goală, formală. El îi atinse mâna cu buzele înainte de plecare și mormăi ceva despre masă vineri. Ea auzi trăsura depărtându-se și cu inima ca de plumb urcă sus. Se privi în oglinda din dormitor. Ochii erau îngrijorați, cu privirea fixă, fără strălucire. Între nas și gură se formaseră două cute care-i trădau neliniștea. Peste o săptămână era ziua ei de naștere. Împlinea treizeci de ani. Ședea în fața oglinzii netezindu-și cutele. Nu avea cu cine vorbi, nici măcar cu Martha.

În dimineața zilei de unsprezece primi un bilețel. Era scris de mâna ducelui și suna așa: "Adam o să treacă pe la ora șase." Doar atât. Nici o vorbă din care să înțeleagă cu ce treabă venea. Ea nu ieși toată ziua din casă. Stătea și aștepta. Apoi, pe măsură ce trecea vremea, se apucă să bântuie prin camere. Mai întâi în ale copiilor, ordonate căci ei lipseau.

Camera lui Mary (care avea aproape treisprezece ani) era sumbră, plină de biblie și icoane de sfinți, căci ea trecea prin faza religiozității. Camera lui Ellen (care avea zece ani) era mai copilăroasă: o coardă de sărit, două volume de versuri (romantice) și deasupra patului un portret mare în culori al ducelui rupt dintr-un ziar și prins cu capse. Camera lui George era plină de cutii de vopsele și bile, soldați cu capete sparte și membre rupte. Și aici era un portret al ducelui, călărind un bidiviu, alături de un tablou reprezentându-l pe George însuși, în uniformă de cadet, precum și școala militară de la Chelsea, cu băieții făcând instrucție.

La ușa de intrare răsună clopotul. Ea coborî grăbită scările. Nu era Adam ci Will Ogilvie. Vorbiră de una, de alta. Ea nu pomeni nimic despre cele întâmplate sau despre ceea ce s-ar putea întâmpla. I se păru că el o privește atent, că așteaptă ceva, dar ea se strădui să se poarte de parcă nu se schimbasse nimic. În ultima vreme în domeniul problemelor militare nu se mai întâmplase nimic. Afacerile le mergeau cam prost în ultimele săptămâni. El se încumetă să pomenească ceva despre avansări. Ea ridică din umeri. Nu se finalizase nimic. El nu stăruia dar, în timp ce-i săruta mâna în semn de rămas bun, înainte de a coborî îi spuse ca din întâmplare, *en passant**:

— Văd că doamna Carey, dansatoarea, locuiește la Fulham.

— Ce spui? Nu știi prea multe despre ea. Dansează la Teatrul Regal, nu? N-am văzut-o.

— Ești printre cei puțini. Face furori. Am înțeles că Alteța sa regală o cunoaște și că a dat chiar o petrecere în cinstea ei la Fulham Lodge.

Era o săgeată bine țintită, în loc de rămas bun.

La șase punct apăru și Adam. Ea aștepta în salon, îmbrăcată ca pentru masă, purtând la gât colierul de diamante pe care i-l dăruise ducele.

— Din păcate, începu el, nu am o misiune prea plăcută. Nu eu am dorit această întrevedere.

— Continuați, vă rog.

— Alteța sa regală, ducele de York, mi-a poruncit să vă aduc la cunoștință, doamnă, că începând cu ziua de azi legătura dumneavoastră cu dânsul trebuie să înceteze. Nu mai dorește să vă vadă sau să vă mai comunice ceva vreodată. Este o hotărâre definitivă.

Ea simți cum pălește. Nu se mișcă, își încleștă doar mâinile la spate.

— A explicat în vreun fel Alteța sa regală această hotărâre?

* În treacăt (fr.)

— Nu, doamnă. A zis doar că au ieșit la iveală fapte care arată că l-ați mințit întruna — cu privire la trecut, la familie, și în multe alte privințe pe care nu le mai pomenesc. Alteța sa regală a fost convins că sunteți văduvă iar soțul dumneavoastră a încercat să-i intenteze proces de adulter. Acesta este doar un amănunt între multe altele. Și apoi risipa pe care o faceți și solicitările repetate de bani l-au exasperat într-atât încât nu mai vrea să le suporte.

— Dar tot ce am cheltuit, am cheltuit pentru dânsul. Pentru dânsul am luat și casa aceasta și cea din Weybridge.

Adam ridică mâna s-o întrerupă.

— Iertați-mă, doamnă, vă rog, fără explicații. Alteța sa regală mi-a poruncit să vă mai spun că dacă vă comportați cum trebuie, este dispus să vă acorde o alocație de patru sute de lire pe an, plătibilă în rate trimestriale. Dar consideră că nu are nici un fel de obligație să o facă, este un simplu act de generozitate din partea sa și suma va fi imediat retrasă, dacă va considera că este cazul.

Ea îl privi cu ochii mari, consternată. Patru sute de lire? Păi doar datoriile ei se ridicau la aproape patru mii... Și numai la Weybridge îmbunătățirile făcute la sugestia și la insistențele lui costaseră cel puțin două mii. Ferma, grădinile...

— Ați înțeles greșit ordinele, peșemne, spuse ea. Alteța sa regală îmi cunoaște greutatea financiară. Nu ar fi putut sugera niciodată doar patru sute de lire pe an, un sfert din suma pe care o plătesc pentru simbriile și livrelele slugilor.

— Patru sute este suma, repetă Adam. Cât despre datoriile făcute, Alteța sa regală nu este dispus să le recunoască. Va trebui să le achitați cum vă pricepeți, vânzând ceea ce se găsește în casă.

Ea încerca să gândească, să facă planuri, să scruteze viitorul. Unde o să locuiască, ce i se va întâmpla? Și George, și școala militară, ce o să fie cu George?

— Dar fiul meu, spuse ea, ce o să se aleagă de fiul meu? Alteța sa regală mi-a promis c-o să-l trimită la învățătură. Acum este la școala din Chelsea și peste un an sau doi este programat la colegiul din Marlowe. Numele lui este acceptat, am vorbit cu comandantul școlii.

— Îmi pare rău, doamnă, dar nu am primit instrucțiuni în privința fiului dumneavoastră.

Încetul cu încetul începu să-și dea seama cum stăteau lucrurile. Trebuia să le spună slugilor că le plătește simbria și că le dă drumul să

plece. Trebuia să plătească datoriile la furnizori, să dea jos perdelele, să ruleze covoarele, să expedieze caii și trăsurile. Și în mijlocul acestui haos nebun, va fi nevoită să-și anunțe prietenii și familia că toată povestea se isprăvise... Să accepte privirile compătimitoare, mila falsă, nesinceră, zâmbetele batjocoritoare, ascunse în spatele mâinilor batjocoritoare...

Ea spuse:

— Trebuie să-l văd pe Alteța sa regală. Nu mă poate părăsi așa, fără o vorbă.

Dintr-o dată o cuprinse panica. În jurul ei era haos, universul se dezagrega.

— Doamnă, Alteța sa regală refuză orice întrevvedere.

El se înclină și plecă. Ea nu încercă să-l rețină. Stătea așezată la fereastră și tremura. Se gândea:

— Nu poate fi adevărat. Totul este doar un vis urât. Ori minte Adam, i-a forțat cumva mâna. O să vină diseară și o să-mi explice. O să vină îndată. Mi-a spus "la masă, vineri", nu-și calcă el cuvântul. Ultimul lucru pe care mi l-a spus a fost "la masă, vineri".

Ea stătea în continuare în salon, așteptând. Se făcu șapte, apoi opt. Nu se auzea nici un tropot de cai apropiindu-se. Sună clopoțelul, să vină Pierson.

— Pierson, s-a ivit probabil o neînțelegere. Trimite pe cineva până la Portman Square și află dacă Alteța sa regală ia cina acolo. Spune-i bucătarului să păstreze mâncarea caldă.

Era un pretext stângaci, menit să salveze aparențele, atât pentru ea cât și pentru ei. Se simțea ceva în atmosferă și ei o știau. Nu le întrece nimeni pe slugi când este vorba să intuiască o amenințare sau o catastrofă.

Pierson se întoarse.

— Iertați-mă, doamnă, nimeni nu știe nimic. Servitorii din Portman Square credeau că Alteța sa regală este aici. Nu a comandat masa acolo, probabil vine aici. Pesemne că Alteța sa regală a fost reținut la Horse Guards.

Reținut? Aiurea! Se dusesese la teatru, mai mult ca sigur. Se dusesese la Fulham Lodge, să pregătească dormitorul. Papucii puși bine, parfumul pe masa de toaletă, perne gemene după draperiile patului.

— Pierson, mai trimite pe cineva, puțin înainte de nouă. S-ar putea să ai dreptate și să fi fost reținut.

La nouă și jumătate Pierson veni la ea.

— Alteța sa regală s-a înapoiat în Portman Square. Erau cu dânsul

domnul Greenwood și domnul Adam. S-au așezat la masă. Servitorul Alteței sale regale m-a rugat să vă dau asta.

El îi înmână un plic și ea îl rupse, ca să-l deschidă. Era scrisul ducelui, dar nu și stilul lui. Stilul era pompos, oficial. Era o scrisoare de jurist, formulată în termeni legali.

"Este cazul să-ți rememorezi împrejurările care m-au pus în situația de a-mi consulta avocatul în vederea unui proces cu care eram amenințat din pricina dumitale. Rezultatul acestor investigații m-au îndreptățit să-mi formez o părere nefavorabilă despre comportarea dumitale. Nu mă poți acuza deci că iau o hotărâre nechibzuită sau pripită în ceea ce te privește. Dar după dovezile care mi-au fost aduse la cunoștință în ultima vreme și pe care nu este cu putință să le contești, sunt dator față de reputația și poziția mea, să-mi mențin hotărârea luată și pe care n-o mai pot retracta. O întrevvedere n-ar fi decât un prilej de neplăceri pentru amândoi și nu ți-ar aduce nici un folos. De aceea sunt nevoit să o refuz."

Panica și spaima îi dispăruseră pe dată și în locul lor o cuprinse un fel de furie. Ea alergă la etaj, înșfăcă o pelerină, și-o aruncă pe umeri și deschise ușa de la intrare. Era o seară caldă de mai, apusul de soare aurea cerul. Ea alergă tot drumul de la Gloucester Place la Portman Square. Nu-i păsa că o vedea lumea, că se întorceau capetele după ea. Nu avea decât un gând în minte — să-l vadă, să dea ochii cu el. Nu avea însă rost decât după ce plecau Greenwood și Adam. Ea se proțăpi într-un colț din Portman Square, de unde putea să vadă portalul cu coloane și să urmărească fereastră în evantai. Trecu o oră. Nu-i păsa. Aștepta. Creadă ce-or vrea trecătorii.

În cele din urmă în prag apărură niște siluete neclare, care-și luau rămas bun. Amurgise și întreaga piață era cufundată în umbră. Nu trecu mult și caleașca lui trase în fața intrării. Asta era dovada. În această seară nu-l aștepta un pat solitar în Portman Square ci o saltea de puf de zece picioare*, la Fulham. Ea străbătu piața. Prin ușa de la intrare care tocmai se deschidea, îi văzu servitorul cărându-i catrafusele. Ea urcă treptele și păși în vestibul.

— Bună seara, Ludovick.

Servitorul tresări și bâigui:

— Bună seara, doamnă.

— Unde este Alteța sa regală?

* *Trei metri.*

— Nu pot ca să știu, doamnă.

Palid și speriat, el își îndreptă privirile spre scară. Ea apucă trena rochiei și urcă, strigând cu voce limpede și sonoră:

— E totul pregătit pentru zbenguială la Fulham?

Un valet pe care nu-l văzuse niciodată apăru dintr-o cameră de dormit.

— Dă-te la o parte să trec.

Ea îl împinse și bărbatul, prea surprins ca să o oprească, o lăsă să treacă.

— Deci acesta este dormitorul de burlac. Mă bucur să-l văd.

Ea stătea în ușa, zâmbind, înfășurată în pelerină. Ducele se aplecase să-și schimbe pantalonii, cu un picior în aer și laba sprijinită de scaun.

— Te-am prins cu pantalonii în vine. Îți cer iertare. Dar la urma urmei, nu este prima oară. Așa te-au văzut și francezii în Olanda. Și în Flandra, dacă nu mă înșeală memoria.

El apucă un halat, cu chipul roșu-pământiu. Ea trânti ușa și se rezemă de ea râzând.

— Doamne, nu roși din cauza mea. Sunt obișnuită cu izmenele. Perechea asta am mai văzut-o de cincizeci de ori în Gloucester Place, frecată de spălătoreasă și pusă la uscat. Ei, închin pentru petrecerea de astă-seară.

Ea schiță din mână gestul de a bea. El își trase pe el halatul și-și recăpătă aerul demn.

— Te implor, spuse el cu voce înceată și iute. Pleacă imediat din această casă, înainte să te zvârle afară servitorii mei. De dragul trecutului și a tot ce am fost unul pentru altul.

— "De dragul trecutului", îl maimuțări ea. Ce mai memento! Eu să țin minte iar domnia ta să-ți iei tălpășița și să uiți. Doamne, ceva, ceva tot o să-ți mai amintești, chiar acum. Cel puțin masa ai luat-o, așa mi-a spus servitorul, și deci nu va mai fi nevoie să înfuleci mâncarea care așteaptă la Fulham. Supă rece, dacă-mi aduc bine aminte și friptură de oaie. Oare doamnei Carey îi place mielul cu spanac? Patiseria tare sau pufoasă? Sau n-are curaj să mănânce? Îmi pare bine că face față greutății domniei tale. O să-i facă bine la antrenament. Dacă o să facă piruete în așernut, o să facă praf cearceafurile.

— Luați-o de aici, le spuse el valeților.

Doar cu câteva zile înainte folosise și ea aceleași cuvinte. "Luați-l de aici!" spusese ea în Gloucester Place. Victima fusese Joseph. Și personalul

o ascultase. De data aceasta ea stătea singură în capul scărilor. Nimeni n-o atinse. Zâmbind se înclină în fața ducelui și-i făcu o reverență pentru ultima oară.

— Plec. Dar un lucru îți spun. Dacă o să-ți retragi protecția față de George, față de copii — eu nu contez, pot să-mi port și singură de grijă, sunt doar femeie —, o să ai de suferit și o să regreți amar. O să am eu grijă ca posteritatea să-și amintească de numele domniei tale ca de ceva urât mirositor. Ține minte... Ei, îți urez succes.

Ea coborî scăările fluturând din mână către servitori și traversă piața. Propria ei casă era cufundată în întuneric, luminile erau stinse. Ea bătu și sună de trei ori, nu-i răspunse nimeni. Șobolanii părăsiseră corabia care se scufunda? Ridică din urmei. Nu trecu mult și auzi un tropot de cai — caleașca se îndepărta de Portman Square. Noaptea era tăcută și caldă iar stelele străluceau.

Opt

Reacționă rapid și neașteptat. Consideră că nu se întâmplase nimic. După cinci ore de somn agitat i se părea că totul se petrecuse în vis iar Adam era o piază rea care intervenise între ei. Ea putea lămuri totul. O nouă întrevedere — hai să uităm tot ce a fost noaptea trecută — va înlătura toate neînțelegerile și greșelile. El nu credea ce spunea — ea o să-l recâștige. Expedie bilețele la Portman Square, la Fulham, vineri la Oatlands, chiar și la Windsor. Ca răspuns primi două fișici laconice.

"Dacă ar fi cât de cât de folos pentru oricare dintre noi, n-aș sta pe gânduri nici o clipă să-ți îndeplinesc dorința de a mă vedea ; dar întrucât în împrejurările de față cred că o întâlnire ar fi penibilă pentru amândoi, mă văd nevoit să nu o accept."

Stilul nu-i aparținea, era tot cel al lui Greenwood. Greenwood și Adam stăteau amândoi în spatele lui.

"Îți împărtășesc pe de-a-ntregul sentimentele refcitoare la copii dar nu mă pot angaja să fac ceva de care nu sunt sigur. În privința casei de la Weybridge, cred că cel mai bine ar fi să-ți duci mobila de acolo."

Și să elibereze casa pentru doamna Carey? Era prea mare distanța de la Oatlands la Fulham Lodge?

Stătea așezată ținând bilețelele în mână. Gata cu amăgirea. Nu fusese un vis. Pur și simplu intrase și ea în rândul amantelor de care se lepădase, a femeilor care-l slujiseră un timp și al căror timp trecuse. El nu avusese bărbăția să i-o spună deschis. De aceea folosisese pretextul neîntemeiat al cercetării comportării ei și falsele acuze ticluite de Adam, pentru a-și liniști conștiința. O femeie care nu-ți place devine o povară. Afară cu ea ... și cu cât mai repede cu atât mai bine... Alta la rând. Dacă vrei să ceri satisfacție, n-ai decât să-ți chemi un avocat — dar atrage-i atenția să aibă grijă înainte să atace. Un prinț de sânge regal nu se lasă șantajat. Avocatul și clienta pot nimeri în pușcărie. Așa că ... nu-ți rămâne decât să te împaci cu soarta și să zâmbești grațios, dacă nu vrei să te trezești la Newgate... ai de ales.

Ea puse bilețelele alături de alte o sută, toate scrisori de amor legate cu fundă roșie, apoi trimise după domnul Comrie, avocatul ei consultant. Ea îi mărturisi tot adevărul (îl cunoștea prea bine ca să-i cerșească mila) și apoi zise:

— Pot să cer reparații, să revendic ceva?

— Nici pomeneală. Nu ați făcut nici o convenție în scris.

— Dar făgăduielile lui? Numeroasele lui jurăminte că nimeni și nimic nu ne va despărți și că dacă mi se va întâmpla ceva o să aibă el grijă de copiii mei? — Promisiuni verbale doar. Nici un act doveditor.

— I-am păstrat toate scrisorile. Le am aici, se pot vedea.

El clătină din cap, își țuguie buzele și refuză.

— Corespondența intimă între un bărbat și amanta lui, fără nici o promisiune de instituire de ajutor bănesc, pensie alimentară sau rentă anuală, nu are nici o valoare la tribunal. Regret, doamnă Clarke, nu puteți primi reparații. Singurul lucru pe care-l pot face este să mă duc la domnul Adam și să ne înțelegem cu privire la plata rentei anuale. Patru sute pe an reprezintă puțin lucru după luxul cu care ați fost obișnuită, dar, firește, n-aveți ce face. Trebuie să vă mărginiți la atât.

— Și cu datoriile ce fac? Cine mi le plătește? Chiar dumitale ți-s datoare cel puțin o mie de lire.

— Alteța sa regală v-ar putea permite să vindeți casa. După părerea mea, face vreo patru mii de lire. Cu această sumă, o parte din datorii ar putea fi achitate.

— Și scrisorile?

— Ce scrisori, doamnă Clarke?

Ea arată spre teancul legat cu panglică.

— Scrisorile astea de amor. Astea cam cât valorează? Să știi, domnule Comrie, că nu sunt doar aiureli pasionate. Alteța sa regală era adesea cam nechibzuit. Pomenește aici despre Maiestatea sa și despre Regină, despre prințul și prințesa de Wales, despre ducele de Kent. Mă bate gândul că dacă le-ar citi familia regală...

Domnul Comrie arboră un aer grav. Ridică mâna.

— Vă sfătuiesc să le ardeți și încă neîntârziat. Orice încercare de amenințare la adresa Alteței sale regale sau a oricui din familia sa ar reprezenta un adevărat dezastru pentru dumneavoastră și copiii dumneavoastră. De acest lucru vă pot încredința fără urmă de îndoială.

Minte de avocat! Perfect, n-o să mai insiste. N-o să mai pomenească nimic de asta dar scrisorile le va păstra.

— Mulțumesc, domnule Comrie. Mă bizui pe dumneata. Deci te duci chiar acum la domnul Adam?

— O să-l văd azi. Ce planuri aveți până una alta? Aveți de gând să mai stați aici?

Ce planuri? Ea nu mai avea planuri. Universul ei se prăbușise. Nu era însă cazul să știe și domnul Comrie cum stăteau lucrurile. El se ocupa de finanțele ei, n-avea treabă cu sentimentele-i rănite, cu mândria-i călcată în picioare, cu simțul de dreptate ultragiat.

— Cred că o să plec din Londra, să stau la niște prieteni.

Abia acum, se gândi ea, o să vadă care-i sunt adevărații prieteni. Câți dintre adulatorii ei se vor dovedi statornici? Sau poate dăduseră fuga cu toții la Fulham. N-o să treacă nici măcar o săptămână, atât cât să aibă timp zvonul să se împrăștie. Bâz...bâz... ai auzit?... e adevărat... Alteța sa regală i-a dat papucii... așa-i trebuie prăpăditei ăleia, era și timpul să-și ia tălpășița... toate târfele au momente de glorie și ale ei se cam duseseră.

Va strânge covoarele, va pune un anunț "De vânzare". Să nu lase să se vadă cât de mult o durea asta, ce însemna pentru ea să-și piardă reputația, poziția, stilul de viață și favorurile de care se bucurase. Și unde mai pui că pierduse un bărbat care era și prinț. Pe o pernă regală, și îmbrățișările aveau mai mare preț. Și apoi traiul împreună cu un bărbat — fie el prinț sau nu — dădea naștere la anumite sentimente. Schimbătoare, trecătoare, durabile, ce mai conta? Toți oamenii simțeau la fel, timp de trei ore sau de trei ani. Dar după trei ani, individualitatea cuiva, chiar și pigmenții, lăsau urme. Nu mai aveau secrete mâinile și coapsele și umerii

celuilalt, toanele sau buna dispoziție la micul dejun. Râsetele fără motiv după miezul nopții, intimitatea fără rețineri, mândria posesiunii, senzația de căldură la inimă, conștiința că "Bărbatul acesta este al meu". Se isprăvisese cu toate acestea. Ea fusese zvârlită afară din pat, ca o amărâtă de rândășoaică. Trebuia de aceea să se prefacă, să arate tuturor că nu-i pasă, să ridice din umeri indiferentă, să debiteze minciunile cele mai sfruntate, dacă așa își putea ascunde rușinea.

— Alteța sa regală s-a înglodat în datorii. (E bine să presari puțin adevăr într-o minciună gogonată). Eu n-am inima să-i fiu o povară, așa că am de gând să mă mut din Gloucester Place, să vând cea mai mare parte din mobile și restul să-l pun la păstrare. Voi face același lucru la Weybridge. Nu-i mai dă mâna să le întrețină. Este foarte trist pentru amândoi, dar așa e mai bine. O să mă retrag la țară cu copiii și când lucrurile se vor îndrepta o să mă întorc la Londra. Bictul de el, nici nu-și mai vede capul de treabă cu războiul ăsta blestemat, așa că-și petrece și nopțile la Horse Guards. Nici n-am mai dat ochi cu dânsul.

Dacă va repeta asta destul de des, o să ajungă să creadă și ea că-i adevărat. La fel o să creadă și prietenii ei, sau cei care de fapt contau — familia și în special maică-sa și Charley. Și Bill, în caz că i-ar spune "Ți-am spus eu. Te-am prevenit de nenumărate ori. Știam că așa se va întâmpla". Și apoi îi va oferi din nou căsuța din Uxbridge, modest și timid dar parcă mai încrezător, "Asta-i tot ce pot face pentru moment, dar mai târziu..."

Bill trebuia să afle ultimul. Cu cât îți este prietenul mai aproape, cu atât te rușinezi mai tare. Află cu ușurare că urma să plece la Buenos Aires cu corpul expediționar, la începutul lui iunie. O să fie destul timp să-i spună când se va întorce.

Copiii... Cum o s-o scoată la capăt cu copiii? Mary, la treisprezece ani, avea intuiție, iar Ellen la zece, era curioasă și ageră. Era bine la micul pension al lui May Taylor, dar trebuia să se gândească la vacanțe, să facă aranjamente, să ticluiască răspunsuri la întrebări. La "Dar de ce trebuie să ne mutăm din Gloucester Place?" va răspunde firește "Londra este prea costisitoare, iubiților. O să ne facă bine la toți să ne retragem la țară." Când va fi cazul, o să facă ea rost de casa cuiva, cu împrumut.

Irlanda. Ce-ar fi să meargă în Irlanda, la familia Fitzgerald? Atât tatăl cât și fiul îi juraseră prietenie veșnică.

— Dacă o să ai vreodată nevoie de ajutor, o vorbă doar să spui... Ea tatonă terenul și constată că, la o adică, dintr-odată Canalul Saint George* devenea o barieră de netrecut.

* Braț de mare care separă Irlanda de Țara Galilor.

Cei doi o asigurară solemn de prietenia lor dar îi prezentară și o grămadă de scuze: clima din Irlanda era atât de umedă că n-o să-i placă sigur, soția lui Jamie Fitzgerald era cam dificilă și Willie muncea din greu și viața pune probleme și așa mai departe. Poate că o să se vadă la toamnă?

Cu alte cuvinte, doamnă Clarke, nu-i nimic de făcut. Cel puțin nu pentru moment. Un membru al parlamentului trebuie să fie atent la ce face, chiar dacă este irlandez și radical. Timpul va arăta însă încotro bate vântul. Ea-și aminti de scrisorile pe care i le scrisese Jamie Fitzgerald după ce dăduse peste cap trei pahare de Porto în Gloucester Place precum și de lucrurile pe care i le șoptea la masă. Nu era de mirare că nevastă-sa era "dificilă", nu o surprindea de loc. Ce-ar zice dacă i-ar citi și scrisorile, care se aflau toate într-o cutiuță drăguță, legate cu șnur. Cine oare-i mai jurase credință și prietenie? Will Ogilvie, dar nu cu mâna la inimă. Ca de la bărbat la bărbat, ca între parteneri de afaceri. Afacerile se duseseră de răpă. Se aștepta la o despărțire rece. Pe alții îi putea prosti, pe Will însă nu-l putea duce.

El trecu pe la ea, civilizat și dezinvolt ca de obicei, chiar în dimineața în care se chinuia să se hotărască ce să vândă și ce să păstreze din mobile.

— Nu intra în panică, îi spuse el calm. Păstrează ce-i mai bun. Bunurile materiale sunt o investiție și o să ai nevoie de ele. Aruncă boarfele, fleacurile ieftine care-ți iau ochii. Pentru moment au o anumită valoare, legate de notoritate și se vor vinde bine.

Ea îl privi cu atenție. Nu-și schimbase de loc felul de a fi. Îi spuse:

— Nu credeam c-o să te mai văd pe aici. Mi-am închipuit că te-ai mutat și dumneata la Fulham.

— N- am ce face acolo, replică el. Ea nu e ce-mi trebuie. N-o să dureze prea mult. Îi dau cam șase luni.

— Și după aceea?

— Adevărul este că tot pe dumneata mizez. Cred că este foarte posibil să-l recâștigi.

I se putea schimba iar soarta. Simți cum îi năvălește speranța în suflet.

— Ce te face să crezi așa ceva? Ai auzit vreun zvon?

— Doar că Adam și Greenwood au fost cei ce ți-au venit de hac. Erau bine înțeles la curent cu ceea ce făceam noi. Afacerile noastre le stricau propria piață așa că era necesar să dispari. Lucrurile se pregăteau de câteva luni, încă de când a preluat Gordon de la Clinton problemele de secretar militar. Și de altfel chiar Adam i-a făcut cunoștință Alteței sale

regale cu doamna Carey. Ea are un creier de găină, așa că nu reprezintă un pericol.

— Dar ducele o iubește, Will?

— Este doar un foc de paie. Un stimulent pentru un om istovit. El se spetește muncind. Și este și foarte sensibil la critici. Nici nu știe câte i se pregătesc. Așteaptă și ai să vezi. Urmărește dezbaterile din Parlament în sesiunea care se apropie. Whigii sunt hotărâți să ia capul cuiva și cine altul este mai potrivit decât comandantul suprem al unei armate tot mereu pe drumuri?

Vârtejul din gândurile ei se potoli dintr-o dată. Will vedea lucrurile realist, era cu picioarele pe pământ. Știa să pună degetul pe rană, fără menajamente. Se deosebea ca de la cer la pământ de Bill, cu inhibițiile lui morale. Will n-o să-i ofere nici compasiune, nici o căsuță la Uxbridge, dar în schimb o s-o facă să-și îndrepte umerii cocârjați și o să-i tragă și un picior în fund.

— Perfect, spuse ea. Dumneata și cu Tom Taylor m-ați vârât în asta. Care-mi este cota?

Ea întinse o mână de expert și-i pipăi fața, atinse cutele adâncite de lipsa somnului.

— Vrei adevărul gol-goluț?

— Pentru Dumnezeu, sigur că da. M-am săturat până peste cap de lingușitori.

— Atunci părăsește scena un an și odihnește-te. Un chip schimonosit de griji este o calamitate pentru o femeie, mai ales dacă se bizuie pe farmec și umor, ca dumneata. De fapt nu ai nici o trăsătură perfectă. Expresia ochilor face toate paralele.

— Și ce-mi propui, o mănăstire?

— Nu. Să te plictisești timp de șase luni și să dormi singură. Doar dacă nu ai cumva vreun amoretz la îndemână, pe care să-l chemi când ai chef, să te distreze din când în când. Nu-ți face griji cu cheltuielile. Jocul merge mai departe.

Ea îl privi și zâmbi.

— Ți-ai greșit meseria. Ar fi trebuit să te faci medic și să pregătești leacuri. Unei femei trecute de treizeci de ani nu-i trebuie pilule ci șampanie. Cum merge mai departe jocul? Unde și când?

— Despre ruptură se bârfește doar, zvonul nu s-a răspândit încă. Plevușca tot mai crede că te bucuri de influență. Avansările în grad ies din discuție, dar mai există o grămadă de departamente ale guvernului la

care am relații. Poți prosti clienții dacă ai un sprijin regal. Bani vor veni tot la dumneata, să n-ai grijă. Și când doamna Carey o să iasă din cursă și o să fii iar în formă, o să vedem cum stau lucrurile. Apropo, i-ai păstrat scrisorile?

— Pe toate.

— Deșteaptă fată! S-ar putea să avem nevoie de ele. Ține-le sub cheie. Până una alta, dacă ai whigi printre prietenii dumitale, ține-te de ei și părăsește-i pe tory. Coaliția actuală n-o să mai țină încă un an.

— Doar nu vrei să spui că whigii o să intre în guvern? Regele nici nu vrea să audă de ei.

— N-o să "intre", cum spui dumneata, dar ca opoziție puternică pot fi foarte incomozi. Vor dezgropa orice scandal care le va fi util. În acest caz, dumneata și cu mine ne-am putea folosi de ei. Dar să lăsăm asta pentru moment. Mergem din aproape în aproape. Am înțeles că avocatul Comrie te reprezintă oficial și că a stors tot ce se putea de la Adam și Greenwood et Co.?

— Patru sute pe an și contractul pentru casă. Nimic mai mult.

— Cam cea mai proastă afacere pe care o poate face o femeie și, de altfel, tipică pentru generozitatea regală. Și fiindcă veni vorba, nu ești numai dumneata în situația asta. Prințul de Wales trăiește acum cu Lady Hertford și Maria Fitz a slăbit vreo paisprezece livre*.

— Tot la ea se va întoarce până la urmă. Așa a făcut mereu. L-a cucerit de tânăr. Cred că este singura explicație.

— Aiurea. Cu cât e fructul mai fleșcăit, cu atât se sfărâmă mai tare în cădere. Dacă n-o să-l recâștigi pe York, o să-i gălesc un înlocuitor. Mai sunt încă cinci frați și toți sunt foarte viguroși.

— Mulțumesc. Cine s-a fript o dată... M-aș mulțumi și cu un pair. Mi-amintesc ce mi-ai spus despre whigi. Îl cunoști pe lordul Folkestone?

— William Pleydell-Bouverie, lordul radical? Și-a petrecut tinerețea în Franța și vorbește ca un revoluționar. L-am întâlnit de două sau trei ori. Violent dar fermecător.

— Acum câteva săptămâni mi-a făcut o vizită în lojă, la teatru, înainte să se întâmple toate acestea. Nu m-am mai gândit la el de atunci, dar ne-am înțeles bine... Mi s-a părut foarte atrăgător.

— Ține-l agățat, dacă poți. S-ar putea dovedi un aliat prețios. Ce alți admiratori ți-ar mai sări în ajutor? Cred că onorabilul Dowler este prin preajmă?

* Peste șase kilograme și jumătate.

— Bill pleacă la Buenos-Aires așa că iese din discuție. Mai este Coxhead-Marsh din Essex, dar are pe cap și o nevastă, ca mai toți de altfel. Este putred de bogat și m-ar putea ajuta. Aș putea mucezi lângă el vreo șase luni. Echipa irlandeză mi-a tras clapa, căci altminteri m-ar fi amuzat Dublinul. Pot să găsesc și pe loc ceva. Fiul generalului Manners, Russell Manners, alt parlamentar, se dă de ceasul morții să mă servească. Casa lui din Old Burlington Street îmi stă la dispoziție.

— N-o scăpa din mână, dragă, dacă-i goală.

— Păi nu e. Asta-i problema. El pretinde să fie de față și să-și ia răsplata.

— Ai putea invoca starea nervilor.

— Trei nopți da, dar nu cincisprezece. Mai degrabă îl suport, cu fornăit cu tot, decât să-mi storc creierii să găsesc pretexte paisprezece zile... Da, Burlington Street ar putea să-mi servească drept *pied-a-terre**.

Și mai are și un cumnat bogat, pe nume Rowland Maltby, care-i girează toate facturile și este negustor în City în Fishmongers' Hall. Am putea face bani prin intermediul lor. Ei cunosc o grămadă de oameni care au toți relații.

— Dă-i bătaie. Temperatura e-n creștere.

— Doamne, era să-l uit pe lordul Moira... care-i ca ceara în mâinile mele, sau era când l-am văzut în aprilie. Două luni pot aduce schimbări. Dar cu el totul s-a desfășurat corect, fără zbenguie. I-a plăcut de George și s-a jucat cu soldățeii lui. Cred că pot să-l duc de nas cu o poveste lacrimogenă, "biată femeie la ananghie".

— Păstrează-l în rezervă, Mary Anne. Să-l ții ca ultima carte din pachet.

— Dacă voi da greș cu ceilalți?

— După ce le-ai stors și ultima lețcaie. Acum urmează-mi sfatul și destinde-te. Pleacă din Londra. Timp de șase luni să nu te mai gândești la Alteța Sa Regală. Asta-i tot ce-ți cer.

Ciudat cât de mult îi ridică moralul vizita lui. Înainte se simțise fără rost și apatică și nu întrezărea nici o soluție. Nu mai avea pic de curaj, nici urmă de speranță. Acum după ce pălăvrăgise cu el, începuse din nou să cânte. Îi dispăruse deznădejdea, aruncase posomoreala pe fereastră. Ghinionul era un drăcușor pe care trebuia să-l scuipi, să-l bați și să-l învingi. Norocul — un spiriduș bun de prins, de ținut și de păstrat. Viața — o aventură, un aliat, nu un adversar. Se mișca printre bunurile proprii

* Locuință provizorie (fr.).

cu capul limpede, calmă, fără sentimentalisme, triând ce era de valoare și ce nu.

— Astea sunt de dat, și astea, și astea la fel.

Lăasă candelabrele, lămpile și perdelele la locul lor. Va obține un preț mai bun pentru casă dacă va avea accesorii.

— Dar păstrez asta, și asta, și cele douăsprezece scaune.

Parcă se afla iar în Golden Lane, ca în urmă cu șase ani, cu portăreii în casă și cu Joseph zăcând îndobitocit. Trecuseră doar șase ani? Un veac. O eternitate. Și vina pentru asta, ca și pentru Golden Lane, o purta tot Joseph. Joseph și Adam i-o făcuseră, cu minciuni și vicleșuguri.

— Da, voi vinde patul cu baldachin. O să capăt preț bun, mai cu seamă dacă se va afla cine a dormit în el. Salteaua la fel, a văzut multe. Dar cearceafurile, nu. O să păstreze monograma.

Sentimentalism? Nu... tot la afaceri se gândea. I-ar prinde bine ducesei la Oatlands, când își va goli dulapurile. Dacă i le va oferi spre cumpărare, trebuia să-i dea un răspuns.

"Dacă nu vă este cu supărare. Alteță, am niște cearceafuri. Purtate în parte, dar în bună stare și brodate cu monogramă. Dacă nu sunteți de acord să le cumpărați, le voi oferi spre licitație publică la Christie, oferind toate amănuntele despre când au fost folosite ultima oară și de cine. I-am acordat prima opțiune Alteței voastre, doar din delicatețe, ca să evit jignirea bunului gust".

Făceau o sută de guinee? Ducea se putea lipsi de această sumă. Putea cumpăra cearceafurile să le scurteze și să le facă tivuri, pentru cățelușii ei.

— Cât face această comodă solidă?

Nu, nu este pentru licitație. Se gândea la o nouă tranzacție între patru ochi, cu colonelul Gordon.

— Având cunoștință că duceți lipsă de mobilier la Horse Guard și că din cauza războiului lipsesc și materialele, doamna Clarke are plăcerea să vă ofere una bucată comodă mare, cu soliditatea garantată. Pentru a fi folosită de colonelul Gordon, secretar militar. S-a aflat înainte la Gloucester Place, numărul optsprezece și a fost testată de comandantul suprem în persoană. Dacă nu se acceptă vânzarea între particulari, va fi oferită la licitație la Christie sau la Bursa din Londra, dar la un preț dublu.

Gordon n-o să aibă curajul s-o dea din mână. Va trebui să iasă cu banii ca să mușamalizeze trecaba.

Ce alte suveniruri vor scoate bani buni, făcând să se înalțe la ceruri mâini pioase și șocând ochii avizi? O cămașă de noapte abia adusă de la spălat și cam ruptă? O să i-o trimită plocon doamnei Carey, împreună cu un calup de săpun și un mosor de ață.

Reginei să-i dăruiască poate o pereche de izmene?

"Cunoscând profunda afecțiune pe care Maiestatea voastră i-o poartă prințului Frederick Augustus, duce de York și Albany, eu, Mary Anne Clarke, cea mai devotată dintre supusele dumneavoastră, îndrăznesc cu umilință să vă trimit acest suvenir înduioșător, care a înveșmântat membrele inferioare ale fiului dumneavoastră de al doilea, și pe care le-am găsit spre marea mea surprindere pe divanul din salon".

Era clar că așa ceva va stârni zarvă mare la Windsor și un *frisson* * printre doamnele de onoare ale dormitorului regal.

Will Ogilvie avușese dreptate. Jocul mergea mai departe. Erau destui proști dispuși să plătească pentru slujbe și situații, convinși că ea trage sforile unde trebuie. Prietenul prietenului unui prieten — și banii își schimbau proprietarul. Burlington Street era centrul operațiunilor, după vânzarea casei din Gloucester Place și depozitarea mobilei. Russel Manners, parlamentar (cu o nevestică dulce la țară, pe undeva prin Țara Galilor) îi era gazdă, cu toate fornăielile lui. Când Parlamentul intra în vacanță și soții se înapoiară la neveste, ea își schimbă reședința. Stătea cam prost cu banii și avea absolută nevoie de odihnă. Suportase croic fornăitul dar i se zdruncinaseră nervii. Într-o clipă de nebunie mângăli un bilețel către duce.

"Am mare nevoie de o sută de lire ca să plec din oraș. Tot nu mi-am achitat datoriile și creditorii mă urmăresc. Tot ce am scos din vânzarea casei s-a dus pentru plata furnizorilor mărunți. Dacă nu-mi dai o mână de ajutor, o să mă postez în pragul casei domniei tale".

Se trezi rapid cu un răspuns și cu două sute de lire în bacnote. Scrisoarea i-o aduse un servitor din Portman Square, care-i spuse că Alteța sa regală era singur și că nici domnul Adam nici domnul Greenwood nu erau cu dânsul. Deci... când nu erau de față iscoadele, îl muștra conștiința. În scrisoare spunea că nădăjduiește că ea este bine și că are copii cu ea. Nu trebuia să-și facă griji pentru George. Îi făgăduia el că

* Freamăt (fr.)

școala îi va fi asigurată și viitorul garantat. În ceea ce o privea pe ea și viitorul imediat, îi pune la dispoziție o locuință de protocol care era goală pentru moment, în așteptarea unui locatar potrivit. Putea s-o folosească ea, până ce-și va face apariția locatarul. Casa era destul de departe de Londra, la Exmouth, dar fără îndoială aerul de mare le va face bine și ei și copiilor și spera că o să stea acolo și peste iarnă. Rămânea, sincer al ei, Frederick.

Oare Fulham începuse să-și piardă atracția? Nu încă, constată ea. Dacă ar fi fost așa, n-ar fi trimis-o tocmai în Devon. Cele două sute de mile * depărtare de Londra îi asigurau lui libertatea. Ce deosebire față de scrisorile pe care i le trimisese cu un an în urmă! Ea scoase una din pachețel, scrisă la Weymouth.

"Cum aș putea oare să-i exprim mai bine dulcele mele iubite încântarea pe care mi-a produs-o scrisoarea ei cea dragă și frumoasă și cât de mult m-au impresionat toate lucrurile plăcute pe care mi le spune? Milioane de mulțumiri, îngerul meu, și fii sigură că inima mea este pe deplin conștientă de afecțiunea ta și de faptul că doar de ea depinde fericirea-mi întreagă. Etcetera... etcetera..."

Se termina cu cuvintele:

"Fii binecuvântată, scumpa, draga mea iubită. O să pierd poșta dacă mai scriu. Crede-mă că până la ultima suflare voi fi doar al tău..."

S-o pună înapoi în teancul cu panglică și apoi în cutia neagră de tablă din fundul cufărului, pitită acolo pentru mai multă siguranță.

Și să plece la Exmouth, la nisip și pistrui. Îi lua cu ea pe copii, pe maică-sa, pe Isobel și soțul lui Isobel; era și Charley, în permisie de boală, de la noul regiment, căci plecase de la Dragoni și se transferase prin schimb în regimentul 59 infanterie; venea și Mary Taylor, cu sora ei, căci terminaseră cursurile și n-aveau unde merge în altă parte și bietul domn Corri, căruia doctorul îi prescrisese aer de mare și care n-avea cui să-i predea lecții de muzică la Londra. Era și Martha. Slavă Domnului, Martha, sătulă până peste cap de cărbunar și bigamie, de viața într-o singură cameră care servea și de dormitor la Woolwich, era gata să conducă iar gospodăria pentru cel puțin o duzină de persoane. Toată lumea era bine venită la Exmouth în casa de protocol. Manchester House

* Trei sute douăzeci și doi de kilometri.

era o clădire enormă. Aveau loc acolo cu toții iar factura pentru hrană i se putea trimite ducesei, la Oatlands... Să se odihnească, deci, să se destindă, să uite de trecut și de viitor. Să stea la soare cât e ziua de lungă și să se joace cu copiii.

Și ce se va întâmpla la iarnă, când toți o să-și ia tălpășița și ceața și ploile din apus îi vor reduce moralul la zero? Se va aduce iar în Old Burlington Street sau va merge în est, în casa închiriată de Coxhead-Marsh la Loughton?

Cel puțin unul din indivizi era cu dare de mână și era dispus să-și golească punga, ținând seama de câte făcuse ea pentru toți în trecut: slujbe, avansări, posturi obținute pe șest. Cu alte cuvinte trebuia să facă față și să mențină mingea în joc.

Nouă

— Dacă-ți spun eu!

— Dar, dragul meu, parcă nu-mi vine să cred.

— Nu-ți vine să crezi, poate, fiind că nu-l cunoști pe Fane. Nu m-a putut suferi de la bun început, și nici ceilalți. Nici n-am ajuns bine la regiment și mi-am dat seama că am făcut o greșală. Mi-au făcut numai zile fripte. Aveau ordin de sus, e clar ca lumina zilei. Mi s-a șoptit mic la popotă: "Fii atent, Thompson, comandantul și-a pus în gând să te destituie". I-am întrebat "Din ce motiv?". La început n-au vrut să-mi răspundă, dar după ce am insistat mi-au spus: "Mare ghinion că soră-ta s-a despărțit de comandantul suprem. Numele ei este proscris la Marele Stat Major și toți o știu. Cei înrudiți cu ea vor fi dați afară. Cineva a citit asta în *Decizii*, nu pot să-ți spun cine. Apoi m-am îmbolnăvit. Știi cât am fost de bolnav... trei doctori m-au găsit inapt pentru serviciu. Am cerut permisie pe motiv de boală. Comandantul, colonelul Fane, mi-a răspuns în scris ca nu-i stătea în putere să mi-o acorde și că trebuia să fac cerere către ofițerul inspector și să trimit certificat medical. Inspectorul se afla la Newark, eu eram la Leeds. Înebunisem de durere, nu mai puteam zăbovi. Trebuia să plec neîntârziat la Londra ca să consult medicii cei mai buni. Așa că am plecat ca din pușcă și am trimis certificatul medical de cum am ajuns în capitală. Și în timp ce tu mă îngrijeai de dublă mastoidită la Loughton și eu îmi ieșisem din minți de durere, ei au pus la cale asta.

Îi aruncă la picioare Monitorul.

"Căpitanul Charles Farquhar Thompson din regimentul 59 infanterie a fost suspendat".

Ea îi privi ochii scăpărători și mâinile tremurătoare. În fața ei nu vedea un bărbat ci apăruse iar băiețelul de odinioară care i se plângea: "Nu-i cinsșit. Vlăjganul m-a lovit. E mai tare decât mine și m-a trântit în șanț". Ea îi ștergea iar nasul și lacrimile.

"O să am eu grijă, nu te teme!" și furioasă, clocotind de mânie, apuca obiectul cel mai la îndemână — o tigaie ruptă, un vâtrai, o coadă de mătură — și o lua la goană în ulicioară, fugărindu-l pe bătauș. Luă Monitorul și citi știrea.

— Nu te necăji, Charley. O să am eu grijă să fii repus în drepturi.

— Cum o să faci? Doar nu mai ai nici o influență. Ți-ai pierdut slujba și eu la fel. Suntem la pământ.

El se trânti pe un scaun, cu părul răvășit. Avea tunică murdară și neperiată, nasturii nelustruiți.

— Îți spun eu că n-am nici o șansă. Știu asta de luni de zile. Și tu o știi, dar ai încercat să te îmbeți cu apă rece. Ai stat săptămâni întregi la Exmouth, pretinzând că totul este în regulă, că Alteța sa regală ți-a împrumutat casa pe vară și că abia așteaptă să se facă toamnă ca să te vadă. Și ce s-a întâmplat când a venit toamna? Ai șters-o la Loughton, zicând că te-ai obișnuit cu aerul de la țară și că ducele l-a rugat pe Coxhead-Marsh să aiă grijă de tine și că Rowland Maltby și Manners achită facturile. Ai dat ochii cu Alteța sa regală? Nicidecum. N-ai primit nici măcar o scrisoare de la el. A rupt-o definitiv cu tine și toți o știu. Și nu s-a mulțumit cu atât — și-a trimis iscoadele pe urmele mele și eu urmează să fiu distrus, dat afară din Armată. Și asta-l așteaptă și pe George. La Marlowe nu se mai primesc cadeți, listele sunt complete. Am aflat asta de la cineva din conducerea școlii.

El râse și auzindu-l ei îi năvăli în minte tot trecutul: zăpușeala din ulicioară, duhoarea canalelor de scurgere, strigătele copiilor, gustul de mâncare stricată, chemarea obosită a mamei din bucătărie. Halba de bere a lui Bob Farquhar vărsată pe masă.

— Pentru Dumnezeu, taci odată.

— De ce să tac? M-ai crescut, te-am ascultat toată viața. M-ai învățat ce să sper, ce să aștept. Mi-ai spus: "Țintește sus și dacă nu poți obține ce dorești, o s-o fac eu pentru tine". Așa mi-ai vorbit de la început. Prima

mea numire, primul transfer, avansarea, toate mergeau ca pe roate, nu se putea să nu reușesc. Și apoi din cauza unor certuri prostești te-ai vârat în bucluc și mi-ai distrus viața. Trebuie să sufăr din cauza tâmpeniei tale. Și nu numai eu trag ponoasele, ci și George, fetele, noi toți.

El începu să suspine isteric, ca un copil, amintindu-și parcă de zilele de demult, când lacrimile erau urmate de sărutări, mângâieri, o pălmuță și o zaharica, precum și de povești despre nasturele de argint și clanul Mackenzie. Acum nu urmă decât tăcere, priviri îndurerate, o mână care-i atinse părul cu dezmierdarea cunoscută, o voce care părea îndepărtată și ciudat de înspăimântată.

— Nu mi-am închipuit niciodată că faptul că am trăit cu ducele și că am locuit în Gloucester Place a însemnat atât de mult pentru tine. Am crezut că privești toate acestea ca o afacere, un loc unde poți sta când vii în permisie.

— O afacere? Ce fel de afacere? Era întregul meu univers. Lumea pe care mi-ai făgăduit-o când eram copii. Îți amintești cum îmi făcusem un idol din prințul Charlie? Tu ai făcut ca visul să devină realitate, sau cel puțin așa am crezut. Ducele îmi zâmbea și stătea de vorbă cu mine după cină, când eram și eu acolo — tu n-ai cum să-ți amintești — și eu mă întorceam la slujbă mândru nevoie mare, simțindu-mă de parcă l-aș fi apucat pe Dumnezeu de-un picior... Tu nu poți înțelege. Erai doar o femeie, iubita lui, dar noi doi eram bărbați, vorbeam aceeași limbă. Mă întreba tot felul de lucruri despre regiment. L-am respectat mai mult decât pe oricare altul. El reprezenta ceva ce nu-ți pot reda în cuvinte. Un vis din subconștient care căpătase realitate. Și acum totul s-a sfârșit. Nu mi-a mai rămas nimic.

Ea îl privi cum rupe Monitorul în mici fărâme și le aruncă în foc, unde se înnegriră și arseră mocnit. Îi spuse:

— Crezi că și George simte la fel?

El ridică din umeri.

— De unde să știu? E doar un copil. La nouă ani poate crede ce vrea. Știu doar că este convins că ducele îi este tată.

Ea se întoarse și-l privi cu ochii mari și uluiți.

— Cine ți-a spus asta?

— Chiar George. Și Ellen crede același lucru. Baliverne de-ale Marthei. Mary știe adevărul, își amintește de Joseph dar neclar și-o să-l uite curând. Ei n-o să-l uite însă pe duce. Li s-a întipărit pentru totdeauna în minte. N-o să uite nici de încăperile din Gloucester Place, nici de luxul

de acolo. De așa ceva n-o să mai aibă parte câte zilel or mai avea. Le-ai distrus viitorul și nu strică s-o știi.

Fiecare cuvânt al lui îi dezvăluia propriile-i sentimente ascunse. Ultimile optsprezece luni, plictisitoare și banale, petrecute la Exmouth, Londra și Loughton Lodge, cu oricare dintre prietenii care se ofereau să-i achite vreo factură — Russel Manners, Coxhead-Marsh, Jamie Fitzgerald — un mijloc de a trece timpul, de a amâna hotărârea, îi dispărură din memorie de parcă nici n-ar fi existat. Și în minte se văzu din nou în Gloucester Place, stivuirea mobila — asta-i de vânzare, asta-i de păstrat — , cu Will Ogilvie alături, care-i spunea "Jocul merge mai departe".

Jocul se desfășura la un nivel inferior, meschin, prostesc — mai mare daraua decât ocaua — , era un joc pentru amatori. Un joc pentru funcționăriși de trei parale pentru care zece lire reprezentau culmea ambiției. Un joc lipsit de mândrie, de putere, în care nu se mai jongla cu nume mari. În loc de "Alteța sa vă va recomanda" zicea acum "Domnul Rowland Maltby vă poate face rost de un loc de chelner". La Loughton umbla hai-hui cu Coxhead-Marsh, ascunzându-și cu greu căscatul, în timp ce i se depăneau povestiri despre cocoși de munte, prepelițe și porumbei și i se spunea ce plăcută este toamna în Essex. Și în tot acest timp ea avea doar un singur gând în minte: "Îl vreau înapoi. Vreau puterea, poziția". Ce bine-și amintea șoaptele care făceau înconjurul sălii când intra ea la Vauxhall. "Uite-o pe doamna Clarke... acum apare și ducele!" Ce zarvă, câte zâmbete și plecăciuni, o mare de chipuri.

Dispăruse totul, cum se sparge un balon de săpun, iar din fluviul vijelios rămăsese doar o băltoacă cu apă stătută.

— Nu-mi intră în cap, spuse Charley cum de ai acceptat totul fără să crâcnești. Nu te-ai opus de fel. Îmbătrânești, pesemne, și nu-ți mai pasă?

De data aceasta i-ar fi putut trage o palmă sau l-ar fi putut apuca de gât — ca doi copii care-și cară la pumni în nas în rigolă, se trag de păr și zbiară "Termină sau te omor!" În loc de așa ceva, ea se duse la fereastră și se uită la grădina dichisită cu buxus, la aleea cu pietriș, la peisajul cuminte din Essex. Îi spuse:

— Du-te să-ți faci bagajele. Plecăm la Londra.

— De ce? Ce să facem?

— Nu-mi pune întrebări. Ai avut încredere în mine când eram copii, poți să ai încredere și acum.

— O să faci să fii repus în drepturi?

— Da. Și apoi o să te prezinți la datorie. De reacția comandantului

tău depinde tot viitorul. Dacă într-adevăr și-a pus în cap să te destituie, o să-și arate clar intențiile.

În sfârșit avea parte de acțiune, se putea lupta cu ghearele și cu dinții. Furia ei se îndrepta spre colonelul Fane, un manechin împăiat care reprezenta legea și ordinea, emisarul lui Adam și Gordon, al Ministerului de Război, al urii care năștea ură, al universului înarmat. Era o femeie singură în luptă cu tagma bărbaților, care o dușmăneau pentru că-i cunoșteau valoarea. Nu te băga printre noi, nu ne încălca domeniul. De aceea o urau — se dovedise egala lor. N-aveau nimic cu doamna Carey, la Fulham sau stând pe poante pe scena teatrului. Arta era acceptată, artiștii nu se amestecau. Dar dacă o femeie lua inițiativa, le lua de sub nas câștigurile suplimentare și prelua ea conducerea, ce se alegea de glob? Tot eșafodajul se ducea de râpă.

În poștalion, în drum spre Londra, Charley o întreabă:

— La ce te gândești. Ești atât de încruntată.

Ea râse.

— Drept să spun, eram dusă cu gândul tare departe. Nu mă gândeam la tine sau la mine în prezent. Mi-am amintit de mama, cum spăla vase, aplecată peste ciubăr, în bucătărioara din dos — știi cât era de întunecoasă, fără ferestre. Băieții se târau la picioarele ei și o apucau de glezne, ca să nu se poată mișca. Tata tocmai intra și zbiera că vrea să mănânce de cină... Mi-amintesc că m-am dus la el și l-am pocnit. N-am să uit asta niciodată.

— Ce ți-a venit să te gândești la asta, după atâția ani?

— Dumnezeu știe...

Poștalionul se hurduca pe drumurile de țară. Ea se agățase cu o mână de curea și cu cealaltă se ținea de Charley. Gândurile i se limpeziseră. Își recâștigase încrederea în sine, era mulțumită. Terminase cu Burlington Street ca *pied-à-terre*. Russell Manners plecase în India — cu atât mai bine, nu avea nevoie de complicații în acest moment și nici să-și facă cunoscută prezența vreunui creditor rătăcit.

Stătu două zile la un hotel, apoi lua camere cu chirie în Hampstead. Duse flori la mormântul lui Edward, plantă bulbi pentru primăvară. Nu se gândea de fapt la Edward. Gândurile ei se îndreptau doar spre George. Hampstead îi trezea nostalgii, era plin de amintiri, de locuri familiare. Nu de luna de miere cu Joseph își amintea, ci de Bill. Doamna Andrews de la Yellow Cottage o întâmpină cu multă căldură dar, vai, nu avea nici o cameră liberă timp de cel puțin șase luni. Tot etajul de sus era închiriat

unui editor, sir Richard Phillips. Doamna Clarke îl cunostea după nume? Da... și-l notă în gând pentru viitor. Un editor ar putea fi util, în funcție de planuri. Până una alta, n-ar putea oare doamna Andrews să-i recomande o gazdă unde să stea cu căpitanul Thompson și mai târziu și cu copiii? Pe domnul Nichols din Flask Walk, New End? O să încerce negreșit acolo. Era un om foarte respectabil, de profesiune brutar. Treaba cu locuința se aranja.

Se pregătea repriza întâi a meciului.

Trimise un bilețel în Portman Square, dar nu căpătă nici un răspuns. În schimb... la 20 noiembrie, căpitanul Charles Farquhar Thompson din regimentul 59 infanterie a fost repus în drepturi. Ea îi arătă lui Charley Monitorul, zâmbind triumfător.

— Ți-am făgăduit-o, nu-i așa?

— Da, dar ce se va întâmpla în continuare?

— Du-te la regiment, la Colchester. Dacă colonelul Fane este agresiv, scrie-mi pe dată.

George se afla încă la Chelsea, în siguranță, dar Charley avusese dreptate, numele lui nu mai figura pe listele pentru Marlow. Adam era unul din comandanții școlii, ca și Gordon — era la mintea cocoșului cine-și băgase coada aici. Pentru moment Charley avea prioritate. George trebuia să mai aștepte. Aveau loc cu toții la Hampstead, în casa domnului Nichols, și guvernanta franțuzoaica (ca să uite de școală) și Martha. Maică-sa putea rămâne la Loughton. Îmbătrânise și era tare slăbită, se văicărea și se mira de ce n-o vizitează Altea sa regală.

La sfârșitul săptămânii Charley se întoarse de la Colchester. S-a lămurit dintr-o singură privire că lucrurile se încurcaseră iar.

— Ce mai e?

— Trebuie să mă transfer neapărat. Colonelul Fane zice că nu mă mai vrea în regimentul lui.

— Ți-a explicat de ce?

— Tot ca și mai înainte. Că am lipsit fără să am permisie. Și mai e ceva. Îți amintești de polițele trase asupra lui Russell Manners, semnate de mama, și pe care mi le-ai trimis înapoi vara trecută? Erau plătibile de către Rowland Maltby de la Fishmongers 'Hall și l-am trimis pe casierul din Leeds să le încaseze, chiar înainte să mă îmbolnăvesc și să plec în permisie. Polițele n-au fost onorate și n-avem cum dovedi că le-am crezut bune. Comandantul zice că pot fi acuzat de fraudă.

— Dar este ridicol. Rowland Maltby a onorat întotdeauna polițele lui Rusell.

— Aici greșești — Maltby a refuzat să le onoreze taman pe astea. Dar parcă ai avut un conflict cu Manners și Maltby în Burlington Street, chiar înainte să pleci la Loughton? Ți-au bătut amândoi la ușa și nu i-ai lăsat să intre.

— Doamne Dumnezeule! Erau amândoi beți turtă și eu eram moartă de oboseală.

— Și ți-a plătit-o. Casierul a apucat să-mi dea banii înșă, iar polițele i-au fost returnate. Dacă treaba ajunge la tribunal, sunt terminat.

— Colonelul Fane ți-a spus că va aduce o acuzație oficială?

— Mi-a spus că o să mușamalizeze totul dacă obțin transferul.

— Foarte bine. O să capeți transferul. O să-l ai până la Crăciun.

De data aceasta nu s-a mai întâmplat nimic. Biletele trimise la Portman Square au fost returnate nedesfăcute. Charey ceru în scris o întrevedere. Cererea i se refuză. Martha care se avea bine cu personalul din Portman Square se duse să-și viziteze vechii prieteni de la bucătărie. Găsi acolo figuri noi care-i închiseră ușa în nas. Se pare că domnul Adam le dăduse preaviz vechilor ei prieteni. Mary și Ellen s-au plâns că au fost urmărite în timp ce se plimbau pe strada Heath. Guvernanta franțuzoaică făcu o criză de isterie și anunță că pleacă. Un bărbat o apucase de braț și încercase s-o iscodească:

— Doamna Clarke este la Hampstead? La ce adresă?

Era poate vorba de creditorii sau chiar de Joseph, dar mai probabil erau spionii lui Adam în căutare de pradă. Charley măsura salonașul în sus și în jos, rozându-și unghiile și uitându-se pe geam.

— Vreo știre despre transferul meu?

— Nu încă. Am scris.

Nu era cazul să-i spună că i se blocase cariera. Ea scrisese la cincizeci de regimente. Peste tot se alesese cu refuzuri. Nici o agenție nu vroia să-l înscrie pe liste. Probabil că de la Marele Stat Major li se ordonase: C.F. Thompson e trecut pe lista neagră. Prietenii care cu doi ani în urmă ar fi servit-o bucuros, erau acum ori plecați din oraș, ori bolnavi, ori ocupați. Se duse la Will Ogilvie. El cel puțin o să-i spună adevărul.

— Ce s-a întâmplat, Will?

— Dumneata nu citești ziarele?

— Știi doar că am fost plecată la Loughton toată vara, și toamna până luna trecută.

— Ți-am spus să urmărești evenimente. Sunt lămuritoare. În loc de

asta ți-ai lăsat mintea în paragină și ai stat să-l admiri pe Coxhead-Marsh în mijlocul fazanilor lui.

— Dacă-ți închipui că mi-a făcut plăcere... Ce-i cu ziarele?

— Aproape zilnic apar atacuri împotriva Alteței sale regale. Pamflete pline de insulte, chiar indecente.

— Și ce are asta a face cu mine?

— Oficial, nimic. Dar la Ministerul de Război toată lumea crede că le scrii dumneata.

— Dumnezeu! Ce n-aș da să fi fost așa!

— Au ajuns să-ți cerceteze trecutul, pe căi ocolite. Sau mai bine zis Adam și Greenwood au făcut-o. Nu i-a interesat căsătoria ci faptul că ai cochetat cu băieții din Grub Street și ai câștigat bani lucrând cu ei, când locuiai la Holborn.

— Și de-aia încearcă să scape de Charley din regiment?

— Firește. În calitate de frate, este implicat până peste cap.

— Dar, Will, nu-i nimic adevărat...

— N-are importanță. Te-ai amestecat în noroi și lucrurile se leagă. Esențialul este că lumea citește pamfletele și-și spune "Unde nu este foc nu iese fum" și "Peștele de la cap se-mpute" și așa mai departe. Prietenul nostru, ducele, dragul de el, începe să piardă teren. Popularitatea lui e în scădere, la fel și instituțiile pe care le reprezintă: Armata, Biserica, Guvernarea Tory, Războiul cu Franța, Constituția britanică. Să lăsăm să mai treacă doar câteva luni și vom putea face afaceri în stil mult mai mare decât până acum. Dumneata nu joci șah așa că ce rost ar avea să-ți explic? Ești un pion excelent, Mary Anne, într-un anumit joc pe care-l practic de paisprezece ani, încă din '93, de când Franța s-a eliberat.

Ea ridică din umeri exasperată:

— Tot cu republica o ții una și bună? Joacă-ți jocul de unul singur, atunci. Ți-am mai spus că pentru mine pe locul întâi se află siguranța zilei de mâine pentru familie și pentru mine. Pentru moment mă preocupă fratele meu, Charley. Vor să-l dea afară din regimentul 59.

— N-au decât s-o facă. N-are nici o importanță.

— Pentru el are importanță. Are importanță și pentru mine. Nici prin cap nu-mi trece să accept ca el să fie dat afară fără motiv. Nu poți să-i faci rost de un transfer?

— Se află pe lista neagră. Nu poate face nimeni nimic, nici eu, nici alții. Privește în perspectivă, draga mea, și nu te mai frământa atât. Peste un an o să cadă guvernul. Ducele își va pierde funcția... nu poți să ai puținică răbdare?

— Îmi iubesc fratele și văd că i se frânge inima și singura mea speranță e să-l fac pe duce să înțeleagă. Tot o mai vizitează pe doamna Carey la Fulham?

— Ești în urmă cu politica. Se distrează acum cu o lady... Ascultă bine ce-ți spun, tactica s-a schimbat cu totul. Nu se mai pune problema să-l recâștigi. Se pune problema să-l distrugi.

Renunțase la masca politeții. Ochii negri aruncau scântei. În fața ei se afla un alt Ogilvie, dur și neîndurător.

— N-ai decât să te porți ca o proastă în privința fratelui dumitale. Îți irosești timpul. Dar când o să i se dea pașaportul — și o să i se dea precis — să vii iar la mine, să-ți spun ce să faci. Cred că la Loughton te-ai plictisit de moarte, nu? Și în Devon, printre ierburile de mare, și mai și.

Ea îl ura dar îl și plăcea, se temea de el dar în el avea încredere.

— De ce, întrebă ea, trebuie să fac întotdeauna ce îmi spui dumneata?

— Deoarece, îi răspunse el, nu ai de ales.

O conduse jos, la trăsură, și-i închise ușa. Ea se întoarse la Hampstead și-l găsi pe Charley așteptând-o. Copiii erau cu el și îngrijorarea li se citea pe chip la toți.

— Un tip ne pândește din casa de peste drum. A întrebat-o pe doamna Nichols dacă ai expediat vreo scrisoare pe adresa Flect Street.

— Fleacuri. Nu-i dați atenție. O fi vreun bețiv.

Ea mai adresă o ultimă cerere către Portman Square. Trimise direct la Horse Guards o scrisoare de la Charley.

La scrisoarea ei primi un răspuns așternut în grabă, în miez de noapte:

"Nu înțeleg ce vrei să spui. Eu nu am autorizat pe nimeni să te sâcăie sau să te tulbure, așa că în ceea ce mă privește poți fi pe deplin liniștită".

Charley primi o adresă oficială laconică, cuprinzând instrucțiuni să se prezinte de îndată la Colchester.

— Deci s-a aranjat totul? N-o să mai trebuiască să mă transfer?

Charley flutura formularul tipărit. Ochii îi străluceau. Își redobândise toată încrederea în sine.

— Da... N-o să mai trebuiască, probabil, zâmbi ea și-l sărută.

Deci Ogilvie se înșelase. Nu era vorba de nici un fel de vendetă.

Charley se repezi să-și ia echipamentul și să plece de îndată.

Acum venea la rând George. Trebuia să rezolve cu Marlow sau Woolwich, era destul de ușor, acum că pusese la punct treaba cu Charley.

Totul părea simplu. Copiii erau fericiți. Nimeni nu mai supăra pe nimeni și buna dispoziție domnea. După plecarea lui Charley, simți însă că-i lipsește un bărbat în casă care să-i cunoască toanele. Nu avea nevoie de cineva nou, care să trebuiască tratat cu tact și efort ci de un bărbat care să nu conteze prea mult dar care s-o înțeleagă. Greu de găsit, proba... Bill. Deodată îi căzură ochii pe ziar.

— S-a întors corpul expediționar de la Buenos Aires?

Războiul din America de Sud fusese un fiasco. O risipă inutilă de energie, tocmai ce-și dorea dușmanul. Era greșeala comandantului suprem sau a politicienilor? Ce mai conta, esențialul era că Bill venise acasă. Nu se mai gândise la el în ultimele optsprezece luni dar acum el era cel mai potrivit pentru starea ei de spirit.

— O să-i scriu de îndată la Uxbridge. Este cu siguranță acasă.

Uitase cât de mult se ferise să-l întâlnească — din mândrie — când vânduse casa din Gloucester Place, cât se bucurase că se află la mii de mile depărtare, la Buenos Aires, unde nu putea vedea și auzi ce i se întâmplase ei.

Acum, ca o giruetă, își schimbase starea de spirit. Hampstead... câte amintiri... Bill era tocmai ce-i trebuia. Doamne! Avea atâtea să-i povestească. Toate întorsăturile, urzelile diabolice ale lui Adam și Greenwood, cum făcuseră din bietul duce o unealtă neajutorată în mâinile lor, obligându-l să renunțe la ea prin presiuni. Bine înțeles că nu va sufla nici o vorbă despre apariția doamnei Carey. Dezastru peste dezastru! Ea supraviețuise însă mulțumită propriilor ei eforturi, fără nici un sprijin. Russell Manners, Rowland Maltby și Coxhead-Marsh? Niște vechi prieteni de la țară, cam plicticoși dar serviabili.

Îl expediase pe Charley la Colchester și-l convocă pe Bill. Acesta încercă timid să-i povestească cum trecuse prin chinurile iadului la Buenos Aires, cum îndurase lipsuri, boli, neplăcerile climei. Ea îl ascultă preț de cinci minute dând din cap în semn de mare compasiune, apoi îl întrerupse. El își relua bine cunoscutul rol de ascultător. Lunile și anii parcă își luaseră zborul — el stătea din nou lângă ea, tăcut, de nădejde, statornic, credincios, adorând-o în tăcere. Se simțea fericită, destinsă, ca atunci când purta pantofi comozi sau o rochie găsită în fundul unui dulap și aproape uitată, veche de vreo trei ani dar a cărei culoare îi venea bine și-i scotea în evidență ochii.

— O să stai cu mine, da? îi spuse ea, sărutându-l după ureche.

— N-o să pară ciudat? Copiii au crescut acum.

— O să-i trimit la Loughton. Acolo-i mama.

Reluase rutina cunoscută și foarte plăcută. Adorația făcea bine la nervi, în special când te simți istovită și nu mai ai nimic nou de aflat despre partener. Bill putea sta până la următoarea misiune, oricând va fi aceea. Nu primise încă ordine. Jumătatea de soldă îi ajungea să acopere cheltuielile pentru amândoi.

Ea nu mai primise renta anuală de la duce, dar asta n-o deranjase câtuși de puțin cât timp locuise la Loughton Lodge. Cu siguranță tot Adam își vârâse coada și aici, oprind plata. Era o trebușoară pe care o s-o rezolve ea cât de curând.

— Bill, ce ciudat! N-am primit nici o veste de la Charley.

— Așteaptă probabil ordinele, ca și mine. S-ar putea ca regimentul lui să fie trimis în străinătate. Toată Londra vorbește că se pregătește o nouă expediție în Spania, sub comanda lui Wellesley.

— Mă tem să nu se fi îmbolnăvit. El nu e prea sănătos.

— I-ar prinde grozav de bine să vadă ce înseamnă războiul.

— Păi asta și dorește, răspunse ea iute. Să arate ce poate, să le-o dovedească celor din regiment. Nu a avut ocazia până acum.

Tăcerea lui Charley a fost primul nor pe cerul senin, semnul apropierii furtunii. Și după nici douăzeci și patru de ore află tot adevărul. În *Monitorul Oficial* scria cât se poate de clar:

"Căpitanul Charles Farquhar Thompson, din regimentul 59 infanterie se află în stare de arest, pendinte de Curtea marțială."

Will Ogilvie, zeu sau drac, fusese profet bun. Idila din Hampstead luase sfârșit. Lupta continua.

Zece

Mary Anne se afla la hanul din Weeleigh, Colchester, cu un exemplar al actului de acuzare în mână. Lângă ea ședea avocatul recomandat de Comrie, un anume Smithies, care lua notițe sub dictare.

De partea cealaltă a mesei se afla Rowland, martor fără voie, îmbufnat și stîngerit, luat pe sus de acasă din Hertfordshire să depună mărturie. Îl adusesese chiar ea cu trăsura, cu o zi în urmă, amenințându-l că

dacă nu o să recunoască că el girase polițele menționate în acuzare o s-o cheme pe soția lui și o să-i facă niște dezvăluiri neplăcute pentru el și pentru India.

— Dar ce va trebui să spun?

— Orice poțtești, cu condiția să-l disculpi pe fratele meu de învinuirea de fraudă.

— N-am chef să fiu amestecat în așa ceva. Curtea marțială e treaba militarilor, nu a civililor.

— Ai contribuit și dumneata să ajungă acolo, așa că acum va trebui să vorbești în sprijinul lui. Sau este cazul să cobor din trăsură și să o caut pe soția dumitale?

Ea deschisese larg ușa, gata să coboare. El o trase grăbit de mână îndărăt, cu ochii ațintiți spre fereastră.

— Bine, bine. O să vin cu dumneata. Dă-mi doar răgaz să născocesc niscaiva explicații. Voi fi peste o oră la răscruce.

Tot drumul până la Colchester a stat bosumflat, încercând să-i arate astfel disprețul lui. Ea nu catadicsi să-i arunce nici măcar o privire ci-și petrecu toată noaptea mâzgălind o coală de hârtie. El presupuse că erau notițe pentru blestematul de frate-său. Odată ajunși la Weeleigh la ora două dimineața, el căpătă doar niște sandvișuri la bar și un "noapte bună" laconic. În ochii hangiului trecea cu siguranță drept un mare prost.

Ea citea acuzațiile și avocatul lua notițe.

"Prima acuzație. Comportare scandaloasă și infamantă, nepotrivită pentru un ofițer și gentleman, constând din absentare fără permisiunea comandantului la sau în jur de 21 iulie 1807."

"A doua acuzație. Comportare scandaloasă și infamantă etc. constând din escrocarea domnului Milbanke, casierul Districtului de Recrutare Leeds, de suma de o sută de lire; l-a convins să-i cumpere două polițe care nu au fost onorate când au fost prezentate la plată."

Ea se opri și bifă acuzațiile cu creionul.

— Domnule Smithies, aș dori să înțelegeți că fratele meu nu este în stare să se apere singur. O să-l reprezentați și o să supuneți martorii la interogatoriu. Eu voi fi unul din martori, ca și domnul Maltby. Fratele meu nu recunoaște nici una din acuzații.

— Pricep, doamnă Clarke.

Ea rupse o foaie de hârtie și i-o înmână.

— Prima acuzație — chestiunea cu permisia. Iată ce întrebări aș dori să puneți Acuzării, ca din partea fratelui meu. Întrebarea numărul unu:

"Aveți cunoștință de faptul că atunci când am absentat și m-am dus la Londra eram înnebunit de durere și că trei doctori m-au declarat inapt pentru serviciu?" Trebuie să-ți fie clar, domnule Smithies, că această Curte marțială este ceea ce se chiamă o "înscenare". Și-au pus în cap să-l scoată din armată pe fratele meu și vor face uz de orice mijloace. Întrebarea a doua : "Aveți cunoștință de faptul că îndată ce am ajuns la Londra am trimis un certificat medical care atesta că sunt inapt?" Vă este limpede totul?

— Da, doamnă Clarke.

— Bun. Acum a doua acuzație. N-avem de unde ști ce mă va întreba Acuzarea. Se va referi de sigur la polițele pe care i le-am dat fratelui meu, semnate cu numele mamei mele, Elizabeth Mackenzie Farquhar. Adevărul este că din cauza reumatismului este beteagă și nu mai poate scrie singură, așa că eu îi scriu scrisorile și-i călăuzesc mâna. Am folosit numele ei și nu al meu pentru că nu doream să se facă vreo legătură între numele meu și cel al lui Russell Manners — cumnatul domnului Maltby, aici de față. Ceea ce doresc să mă întrebați la tribunal este următorul lucru: "V-a dat vreodată de înțeles domnul Rowland Maltby că nu va onora polițele trase asupra lui Russell Manners și plătibile de el la Fishmongers' Hall?" La care, domnule Smithies, eu voi răspunde "Niciodată".

Ea își îndreaptă privirile spre martorul cel tăcut și posomorât. Acesta sorbea din paharul cu bere și nu scotea o vorbă. Avocatul mângăli ceva pe coala de hârtie din fața lui.

— După aceea, domnule Smithies, doresc să-mi spuneți: "Din ceea ce cunoașteți referitor la tranzacția cu polițele în chestiune, puteți să afirmați c-ar fi fost posibil să existe un interes necinstit din partea căpitanului Thompson, când l-a convins pe casier să-i deconteze polițele?" La care o să mă auziți răspunzând : " Sigur că nu. Căpitanul Thompson știa că domnul Manners îmi era îndatorat".

Rowland Maltby se foi neliniștit pe scaun.

— Ia ascultă, nu poți aduce vorba despre așa ceva în public, la tribunal.

— Despre ce anume?

— Despre cele petrecute în Old Burlington Street la numărul 9, între noi și dumneata, când nevestele noastre se aflau în Wales.

— Nu știu la ce te referi... nu-mi amintesc absolut nimic. Prin "îndatorat", mă refeream la bani. Am vândut o brățară cu trei sute de lire

și i-am dat o sută de lire împrumut lui Russell care n-avea bani lichizi. Așa se explică de ce mi-era îndatorat. Nu ești de acord?

Rowland Maltby ridică din umeri și se uită la avocat.

— "Îndatorat", doamnă Clarke. Am notat.

— Mulțumesc, domnule Smithies. Asta-i tot în ceea ce mă privește. Să luăm o cafea.

Ea se ridică și-și întinse mâinile deasupra capului. Doamne! Ce o mai distra să se lupte și încă singură, să aibă toată răspunderea singură, fără amestecul cuiva. Bill ar fi implorat-o să fie prudentă, cuminte. Ultimile cuvinte pe care i le spusese erau "Ai grijă. O să faci mai mult rău decât bine dacă intervii". Ca și când bietul Charley ar fi putut face față singur acuzațiilor. Brutele îl ținuseră în arest timp de trei luni și nu dăduseră în vileag capetele de acuzare decât în ultima săptămână. Și acum când citise numele membrilor Curții marțiale pricepute și de ce — fiecare fusese selecționat cu grijă. Toți erau asociați în vreun fel cu Adam, Greenwood și colonelul Gordon.

Cărțile fuseseră clar măsluite împotriva ei dar nu-i păsa. Avea de gând să-l disculpe pe Charley de acuzația de escrocherie. Nimic altceva nu conta.

— Și apărarea? întrebă domnul Smithies. Domnul Comrie mi-a sugerat să invit un coleg de la Lincoln's Inn.* Am putea pregăti împreună pledoaria, s-o aprobe apoi fratele dumitale.

Ea îi privi și zâmbi.

— Nu-i nevoie de așa ceva.

— V-ați gândit la altcineva?

— O să scriu eu însămi textul.

— Dar, doamnă...

— Te rog, nu mai discuta. Știu eu ce spun.

— Dar limbajul juridic...

— Cu cât e cuvântul mai lung, cu atât e mai bun. O să-i satur cu vârf și îndesat. Pe vremea când dumneata, domnule Smithies, purtai încă botoșei, eu mă ocupam de corecturi la ziare. Scurtele expuneri de procese au fost printre primele mele lecturi, în timp ce ședeam turcește pe pragul casei din Bowling Inn Alley. Poți să fii pe deplin încredințat că apărarea va fi bine împănată cu savantlâcuri.

Ea le trimise bezele amândorura și urcă la etaj. Domnul Smithies tuși și-l privi pe Rowland Maltby.

* Una din cele patru școli de drept din Londra.

— O să pierdeți, firește? spuse acesta din urmă.

— Mă tem că da.

Dezbaterile au fost scurte. Martori cu duiumul au depus mărturie în sprijinul primei acuzații. A doua acuzație a necesitat mai mult timp și Acuzarea, incapabilă să dejoace planurile surorii acuzatului, și-a pierdut o dimineață întreagă cu domnul Maltby, care s-a contrazis singur de vreo duzină de ori și care a fost interogat amănunțit — nu despre facturi sau bani — ci despre cât de des a stat la Loughton cu doamna Clarke și dacă era casa ei și cine se mai afla acolo. A urmat o pauză în dezbateri la cererea acuzatului. Sora acestuia și-a petrecut week-end-ul la Weeleigh, închisă în dormitor, acoperind cu scrisul ei coli întregi de hârtie. Când tribunalul s-a întrunit din nou marțea, s-a dat citire apărării căpitanului Thompson în fața Curții.

"Domnule președinte, domnilor membri ai Curții marțiale,

Întrucât sunt în armată doar de patru ani, fiind și foarte tânăr și lipsit de avantajele unei experiențe extinse, simt cu deosebită pregnanță nevoia de a mă încredința protecției domniilor voastre, cerând să mi se treacă cu vederea orice nereguli comise fără intenție.

Dacă nu m-aș fi simțit încrezător că voi putea să mă disculp în mod satisfăcător în fața onoratei Curți de orice urmă de imputație de vinovăție din acuzațiile care mi s-au adus în scopul murdăririi reputației mele, aș fi preferat să părăsesc societatea oamenilor și mi-aș fi ascuns fața de lumina zilei, retrăgându-mă în obscuritate, deși n-aș fi fost întovărașit și nici înveselit de nici un gând consolator.

Dar, Domnilor, pot afirma cu tărie și încredere, deși cu toată modestia, că săgețile înveninate care au fost îndreptate spre liniștea mea personală și reputația publică, de către forțele cumulate ale amorului propriu jignit și ale ierarhiei militare, vor fi respinse de scutul onoarei, inocenței și integrității.

Domnilor, încă de când am avut onoarea de a mă înrola în regimentul 59, am descoperit că din nefericire nu mă bucuram de protecția colonelului Fane și nici nu eram privit cu ochi buni de dânsul. Nu doresc să spun neadevăruri cu privire la firea mea și trebuie să recunosc că tinerețea și lipsa mea de experiență m-au condus la mici nereguli, de care aș fi fost scutit dacă aș fi avut o experiență de viață mai întinsă și aș fi știut cum să mă port în lume. Colonelul Fane n-a fost dispus să ia asupra-și sarcina de a-mi fi mentor și prieten. Mi s-a ordonat, fără veste și pregătire prealabilă, să părăsesc Newark-ul și să mă prezint la Serviciul de Recrutare din Leeds.

M-am străduit să-mi îndeplinesc însărcinările de serviciu cu un zel și o grijă care nu i-ar fi discreditat nici pe ofițerii mai capabili și mai experimentați. Cam în jur de iulie 1807 m-am îmbolnăvit însă de o maladie extrem de gravă. Am fost îngrijit de cei mai mari experți dintre specialiștii în medicină din zonă, până ce aceștia și-au declinat orice competență în a-mi ușura boala care nu se vindeca. I-am scris colonelului Fane, informându-l de starea extrem de precară a sănătății mele și rugându-l să-mi acorde o permisie. Ca răspuns la această cerere am primit o scrisoare de la colonelul Fane, precizând că nu era în puterea dânsului să-mi acorde permisia și că dacă sănătatea mea necesita într-adevăr acest lucru, atunci trebuia să trimit un certificat medical ofițerului inspector. Așa am și făcut, dar m-am dus mai întâi la Londra. Sunt dispus să recunosc că din partea mea a fost o înțelegere greșită, dar fac apel la onoratul tribunal să judece dacă acest lucru era suficient ca să-l facă pe comandantul meu să mă trimită în fața Curții marșiale, pe mine un om foarte tânăr, cu scopul de a-mi ruina viața (căci reputația este viața unui om de onoare) și de a-mi distruge orice perspectivă de viitor.

Îndrăznesc să mai abuzez de atenția dumneavoastră cu câteva observații referitoare la a doua acuzație. Apelasem la o rudă foarte apropiată pentru un ajutor pecuniar. Dânsa mi-a furnizat cele două polițe în discuție, trase asupra domnului Russell Manners Esq. și plătibile de către domnul Maltby la Fishmongers' Hall. N-am avut nici cea mai mică îndoială că polițele erau valabile și că vor fi plătite la scadență. De aceea l-am rugat pe domnul Milbanke, casierul districtului, să mi le sconteze, lucru cu care dânsul a fost de acord. Am aflat între timp că polițele n-au fost onorate. Nu vă voi consuma timpul cu recapitularea dovezilor, căci fiecare cuvânt mă disculpă și-mi afirmă nevinovăția.

Domnilor, sunt nespus de îndurerat că a trebuit să abuzez atât de mult de timpul dumneavoastră dar dorința mea fierbinte de a explica toate împrejurările cu cea mai mare acuratețe și veracitate m-a făcut să lungesc detaliile. Nu simt nevoia să cerșesc vreo favoare necuvenită din partea onoratului tribunal. Nu mă tem de rezultat căci sunt sigur că decizia domniilor voastre se va întemeia pe înțelegere liberală și luminată. În fața acestei hotărâri, mă voi închina cu umilință și supunere și îi rog pe onoratul președinte și pe judecătorul adjunct să fie siguri că, oricare mi-ar fi soarta, îmi voi aminti întotdeauna cu recunoștință de atenția acordată.

Domnul Smithies- un omuleț cu ochelari, cărunt și cu umerii aduși — luă loc. Avea o voce monotonă . Citise textul așa cum citește dascălul din scripturi. Nu se oprise nici măcar o dată să accentueze o idee sau să facă vreo impresie. Cuvintele, care în camera de hotel răsunaseră limpezi, vii, captivante, inocente, se pierduseră cu totul. Acuzatul sta rigid, în poziție de drepti. Nu-și clintise nici o clipă ochii de la chipul surorii sale. Ea îl observa pe colonelul Fane care tocmai se ridica în picioare. De îndată președintele Curții se relaxă, gentlemenii se mișcară pe scaune și-și încrucișară picioarele. Un val de simpatie și consens se îndreptă spre el. El își dresă glasul, zâmbi și începu să vorbească:

Domnule președinte, domnilor membri ai Curții marțiale,

N-aș fi considerat necesar să vă rețin ca să răspund pledoariei acuzatului, dacă el n-ar fi găsit de cuviință să facă niște observații grave cu privire la motivele și comportarea mea cu această ocazie. Dacă acuzatul nu este vinovat de faptele de care este acuzat, ar trebui să-mi fie recunoscător că i-am dat ocazia să se disculpe. Că existau temeiuri pentru acuze este lucru evident și cu siguranță știe și el că în aceste condiții nici un ofițer din regiment nu ar mai fi stat de vorbă cu el până ce nu și-ar fi justificat comportarea în fața Curții marțiale.

Acuzatul a mai găsit de cuviință și să afirme că la Newark s-a bucurat de mai puțină atenție din partea mea decât alți ofițeri și a lăsat să se înțeleagă că aveam motive necurate. Îl desfid să demonsteze acest lucru, aducând o dovadă cât de mică. Dimpotrivă, i-am acordat mai multe favoruri decât ar fi fost normal să o fac și mi-am dat seama de asta ulterior.

M-a acuzat că l-am trimis la Serviciul de Recrutări. Este neîndoios că am dreptul să aleg pe cine consider eu mai potrivit pentru un astfel de serviciu. Totuși o să informez Tribunalul care a fost motivul pentru care m-am oprit asupra căpitanului Thompson.

Un anume domn Lawton , un hangiu foarte respectabil din Newark, a venit la mine să-mi spună că nu mai putea îndura comportamentul căpitanului Thompson în localul lui, că cu o seară mai înainte îl insultase în mod ordinar, că abia îl putuse stăpâni să nu se bată cu chelnerul și că dacă nu voi lua măsuri să nu se mai întâmple așa ceva în viitor, va fi obligat să trimită un memoriu comandantului suprem.

Considerând că o astfel de comportare este extrem de dăunătoare pentru normele regimentului, ofițerii fiind în majoritate foarte tineri, am

găsit de cuviință că este mai bine să-l trimit într-un loc unde exemplul său nu putea fi nociv.

Cu privire la prima acuzație, Tribunalul își va aminti că prin scrisoarea mea nu-i acordam permisie acuzatului, ci-i explicam doar cum trebuie să facă cererea, în caz că era într-adevăr bolnav. El nu mi-a urmat instrucțiunile.

Cu privire la a doua acuzație, am arătat deja Curții că nu știu nimic. S-a dovedit că a făcut să circule polițele. Curtea va trebui însă să decidă dacă tranzacția a presupus și fraudă.

N-o să vă mai rețin, domnilor, dar afirm că dorința mea, cum este desigur și cea a căpitanului Thompson, este ca dânsul să fi convins Curtea de nevinovăția lui.

Colonelul Fane luă loc și Curtea se retrase să dea verdictul. Nu le-a trebuit prea mult. Hotărârea a fost comunicată de președinte care, după ce l-a reabilitat pe colonelul Fane și l-a absolvit de toate acuzațiile de tratament incorect, a continuat cu un rechizitoriu sever față de acuzat, al cărui atac îndreptat spre superiorul său ierarhic fusese nejustificat și extrem de necuviincios.

Căpitanul Thompson a fost găsit vinovat de prima acuzație dar a fost achitat onorabil de a doua. Sentința era "Să fie șters din controalele armatei", care sentință urma să fie confirmată de comandantul suprem.

*

La 24 mai 1808, sentința a fost confirmată în scris de ducele de York, într-o adresă către general-colonelul Chatham, ofițerul care comanda Divizia de Est. Și din acel moment Mary Anne, sora acuzatului, jură să se răzbune, indiferent prin ce mijloace.

Unsprezece

- Tot mai ai de gând să descurci singură lucrurile?
- Așa sper,
- Deși Curtea marțială a fost împotrivă?
- Concluziile erau dinainte stabilite. Le-am văzut eu mutrele. Dar cel puțin am reușit să-l disculp de a doua acuzație.

— Mai ai vreun ban?

— Nici o para chioară. Am plecat din Hampstead fără să plătim chiria. Familia Nichols mi-a reținut harpa și câteva cărți drept zălog.

— Și domnul Dowler?

— A fost rechemat la datorie cu peste o lună în urmă. S-a îmbarcat cu primul corp expediționar spre Portugalia. În momentul de față sunt complet singură. Îl am doar pe Charley care a făcut o depresiune nervoasă și nu suportă să mă piardă din ochi.

— Dar Coxhead-Marsh cel îndatoritor?

— Suflă și-n iaurt. Ziarele din Essex au relatat cu lux de amănunte procesul de la Curtea marțială și numele de Loughton Lodge a fost cam mult *en évidence*.*

— Ca să spunem lucrurilor pe nume, nu te întreține nimeni?

— Doar dumneata. Și propria mea inteligență de neînvins.

Will Ogilvie râse:

— Suntem parteneri din nou? Lumea ne stă la picioare. Sunt încântat. Deci urgența întâi este să ai un acoperiș deasupra capului. Cunoști un tapițer pe nume Francis Wright?

— Știi doar că are în păstrare mobila mea, tot ce n-am vândut din Gloucester Place.

— Că bine zici, eu ți l-am recomandat, mi-amintesc acum. El lucrează pentru mine pe șest, în felurite chipuri. O să-ți facă rost de camere mobilate și apoi se va îngriji de o locuință. Te sfătuiesc să folosești numele de Farkquhar, oriunde te vei duce. Numele de Clarke a devenit suspect în anumite cercuri. Nu însă și pentru oamenii pe care-i vei contacta în viitor. Îi cunoști pe Folkestone, la fel și pe Burdett și Cobbett — ei sunt idealiștii grupului radical. Noi îi vom căuta însă pe oportuniști. Wardle, deputat de Okehampton, este omul de care ai nevoie. Este hotărât să ajungă în vârf, indiferent prin ce mijloace, cinstite sau nu. Cu cât sunt mai necinstite căile, cu atât este mai bine pentru el, cu condiția să-și umple buzunarele.

— Dar n-am de gând să mă amestec în politică.

— Ba o s-o faci și încă cum, dacă nu vrei să-ți flămânzească odraslele. Scopul scuză mijloacele, credeam c-ai învățat lucrul ăsta. Ai stat de vorbă vreodată cu editorul Richard Phillips?

— I-am făcut o vizită la Hampstead, înainte să plec. Mi s-a părut antipatic, încrezut și umflat ca un curcan.

* *In evidență* (fr.)

— Aşa sunt toţi. Vroiai să contribui şi dumneata la asta. El şi-ar dori să tipărească Anuarul armatei dar nu va reuşi acest lucru decât dacă se va schimba guvernul şi la Horse Guards va veni un nou comandant suprem. L-ai cunoscut pe McCullum?

— Pamfletarul? Nu, i-un scârta-scârta de doi bani.

— O să facă în curând mare senzaţie, când o să ceară anchetarea abuzurilor de la Colegiul Militar Regal. O să dovedească faptul că publicul a fost dus de nas cu această şcoală. Că toţi cadeţii sunt bolnavi copţi şi au boli lumeşti. Face în încheiere o observaţie referitoare la generalii britanici, care m-a făcut să mă tăvălesc de râs. Cred că o să-l plăci.

— Şi ce urmăreşti de vrei să facem cunoştinţă pamfletarii şi cu mine?

— Păi dumneata, biată inocentă, ştii mult mai mult decât ei toţi. Ei vor să afle adevărul. Dumneata poţi să li-l pui la dispoziţie şi apoi să huzureşti până la adânci bătrâneţe. Acum du-te să te înţelegi cu Francis Wright pentru casă.

Casa din Holles Street 11 — Cavendish Square- oferi adăpost provizoriu doamnei Farquhar pe care o însoţea fratele ei, căpitanul Thompson. O doamnă foarte onorabilă, de la ţară, pentru care punca mâna în foc Francis Wright din Rathbone Place. Închiriară locuinţa pentru luna iunie, căci doamna Farquhar nădăjduia să se mute iar în Bedford Place.

Luni 20 iunie, domnul Adam primi o scrisoare la locuinţa sa din Bloomsbury Square.

"Domnule ,

La 11 mai 1806 mi-aţi făcut o vizită, conform dorinţei Alteţei sale regale, ducele de York, ca să-mi comunicaţi intenţia Alteţei sale regale de a-mi aloca o rentă anuală de patru sute de lire.

Ca urmare a acestei promisiuni Alteţa sa regală îmi este dator cinci sute de lire. I-am scris în repetate rânduri dar fără rezultat. Alteţa sa regală s-a purtat faţă de mine cu totul lipsit de principii, simfire şi onoare şi întrucât nu mă pot bizui pe făgăduielile domniei sale, chiar dacă mi le-aţi transmis dumneavoastră, m-am hotărât să vă aduc la cunoştinţă intenţiile mele, pentru a fi luate în considerare de Alteţa sa regală şi anume: Solicit ca Alteţa sa regală să-mi asigure o rentă viageră şi să-mi plătească de îndată arieratele, întrucât sunt foarte strâmtorată în privinţa celor trebuincioase traiului (după cum bine ştie). Dacă Alteţa sa regală va refuza să facă acesta lucru, mă voi vedea nevoită să public toate detaliile pe care mi le-a împărtăşit vreodată Alteţa sa regală precum şi toate

amănuntele care mi-au ajuns la urechi în timpul intimității noastre. Voi publica și toate scrisorile sale. Toate acestea sunt lucruri grave. Domnia sa se află mult mai mult în puterea mea decât își poate închipui.

Totuși, în interesul Alteței sale regale și al meu, aș fi bucuroasă dacă mi-ar satisface cererea, întrucât știu prea bine că în cuget voi suferi mult dându-l în vileag. Înainte să aduc lucrurile la cunoștința publicului, voi avea grijă ca fiecare membru al familiei Alteței sale regale să primească un exemplar din ceea ce intenționez să dau publicității. Dacă Alteța sa regală ar fi fost nițeluş mai punctual, n-aș fi fost obligată să-i prezint o astfel de cerere.

Încă ceva: dacă Alteța sa regală își va retrage protecția față de fiul meu (pentru cea din trecut îi mulțumesc mult), nădăjduiesc că-l va încredința așezământului Charterhouse * sau oricărei alte școli de stat. Copilul nu este răspunzător pentru purtarea mea.

Vă rog, să-i comunicați cele de mai sus ducelui de York. Miercuri voi trimite pe cineva la dumneavoastră acasă, să aflu care sunt intențiile Alteței sale regale, pe care vă rog să le faceți cunoscute în scris, către

Plecata și supusa dumneavoastră,

M.A. Clarke.

P.S. Nu se poate ca Alteța sa regală să nu-și dea seama că pentru atitudinea avută recent într-o anumită problemă merită cu vârf și îndesat toate acestea."

Domnul Adam nu găsi cu cale să răspundă la această scrisoare. Sâmbăta următoare primi o a doua misivă.

"Domnule,

Întrucât miercuri nu am primit nici un răspuns la scrisoarea mea, sunt nevoită să vă întreb dacă Alteța sa regală ducele de York găsește de cuviință să-și calce cuvântul față de făgăduiala transmisă de dumneavoastră și dacă îl încurajați în această atitudine.

Din acel moment m-am apucat să aștern pe hârtie toate amănuntele de care-mi amintesc, din perioada când aveam relații intime cu Alteța sa regală.

Cele cincizeci sau șaiszeci de scrisori de la Alteța sa regală vor da greutate și credibilitate celor relatate. Am promis că le voi da în vileag marți dacă nu voi primi nici un răspuns la acest ultim avertisment. După

* Școală filantropică din Londra.

ce le voi da din mână, îmi va fi cu neputință să le mai iau înapoi.

O să le încredințez unor gentlemen — nu unor editori — la fel de dârji ca și Alteța sa regală dar mai independenți. Îi cunoașteți bine și ei sunt dispuși să mă scoată din nevoi, în ciuda altora, dacă n-o va face ducele.

Totul îi stă încă în putere și domnia sa poate face cum crede de cuviință.

*Sunt, domnule, prea supusa dumneavoastră,
M.A. Clarke."*

În dimineața zilei de marți, un polițist înarmat cu un mandat își făcu apariția în strada Holles. Tăgădui că l-ar cunoaște în vreun fel pe numitul Adam dar spuse că a venit s-o aresteze pe doamna Clarke care-i datorează niște bani unui negustor, un anume domn Allen, cu domiciliul lângă Gloucester Place. Acesta ceruse în repetate rânduri să i se plătească datoria dar fusese tratat cu indiferență.

Sergentul o duse pe doamna Clarke la închisoare. A doua zi după amiază a fost eliberată pe cauțiune. Cauțiunea o plătise Francis Wright, tapițer. În procesul Clarke contra Allen, Clarke obținut câștig de cauză. Ea declară că este căsătorită dar nu cunoaște adresa soțului. Chiria pentru luna iunie pentru casa din Holles Street a achitat-o tot același Francis Wright, tapițer. Îl mânase se pare spiritul său cavaleresc care-l făcu să-i pună la dispoziție și casa din Bedford Place, aparținând prietenului unui prieten.

Reprizele trei și patru ale meciului s-au încheiat cu un scor oarecum egal. Niciuna din părți nu câștigase vreun avantaj dar nici nu suferise pierderi.

Spre sfârșitul lui iulie sau începutul lui august, prințul de Wales care se pregătea să plece la Brighton a primit la Carlton House un bilețel parfumat. Cuprindea doar câteva rânduri și nu era semnat. Fusese expedit din Bedford Place, nr. 14. Parfumul îl făcu curios, ca și aluzia la fratele său mai mic, ducele de York. Îi atrase privirile pecetea din josul paginii. Cupidon călare pe un măgar..... aprecie umorul. Îi aruncă bilețelul lui McMahon, secretarul său particular.

— Du-te să vezi ce poștește, dar nu cumva să urci la etaj. Dacă este vorba de cine cred eu, asta este în stare să-ți smulgă pantalonii.

Colonelul McMahon, obișnuit cu astfel de întrevederi, căci fusese însărcinat de multe ori cu treburi asemănătoare, se duse în Bedford Place sigur pe sine. Îi deschise ușa o servitoare bondoacă și flegmatică.

— Ce poștește domnul?

— Cer scuze. A cui este casa?

— A doamnei Farquhar.

Numele nu-i spunea nimic. Stăpânul lui încurcase pesemne borcanele. Era o casă onorabilă.

— Aș vrea s-o văd pe doamna Farquhar.

— Poftiți vă roga înăuntru, domnule.

În salonaș nu prea era ordine, nici curățenie. Scaunele de la masa din ajun se aflau încă în jurul mesei.

— Pe cine să anunț, domnule?

— Prefer să nu dau nume...

El scoase bilețelul din buzunar.

— Am venit ca răspuns la acest bilet. Probabil că stăpâna dumitale știe despre ce e vorba.

Servitoarea cu fața rotundă privi cu atenție bilețelul parfumat.

— A, da, domnule. Chiar eu am dus scrisoarea la poștă. Mă duc să-i spun doamnei că doriți s-o vedeți.

Vorbea cu un ton familiar, lipsit de respect. Era probabil de multă vreme în slujbă. El așteptă cu oarecare nerăbdare în salonaș și, în sfârșit, după aproape douăzeci de minute fu condus într-un salon.

Pe canapeaua gen Récamier sta lungită o ființă cu părul adunat într-un coc grecesc și picioare fine încălțate cu sandale. Camera era izolată... nu se afla nimeni prin preajmă. Ea se ridică zâmbind radios, cu gândul să-i facă o reverență. Văzând că nu era stăpânul lui... se destinse.

— Bună ziua! Parcă nu am avut plăcerea?

— Mă numesc McMahon. Am cinstea să fiu secretarul particular al prințului de Wales. Dumneavoastră sunteți doamna Farquhar?

— Mi se spune uneori doamna Farquhar.

— Înțeleg că sunteți prietenă cu doamna Clarke?

— Cea mai bună prietenă. N-o cunoaște nimeni mai bine ca mine. Pot spune cu mâna pe inimă că nimeni pe lume nu o stimează pe doamna Clarke cum o stimez eu. N-o cunoașteți?

— Nu, doamnă. N-o cunosc personal, doar după reputație.

— Atunci orice comentariu este de prisos, nu? Spuneți-mi ce părere aveți?

— Îmi pare rău, doamnă Farquhar, că este prietena dumneavoastră, dar până acum n-am auzit nimic bun despre dânsa. Nemaipomenita ei ingraturitate față de ducele de York, după extrema generozitate care i s-a arătat este deja de domeniul public.

— Este oare o nemaipomenită ingraturitudine să-ți dedici viața unui prinț, ca după trei ani să fii alungată la țară, să ți se făgăduiască o rentă și să nu vezi nici un sfanț?

— Despre așa ceva, doamnă, n-am cunoștință.

— Să fii hărțuită de iscozade și creditor, să te alegi cu amenințări cu închisoarea, să-ți fie fratele scos din armată, asta e generozitate? Oare prințul de Wales s-ar purta așa cu doamna Fitzherbert?

— Îmi pare rău, nu este cazul să discut despre ilustrul meu stăpân.

— Eu aș putea. Sunt de părere că este încântător și nu cred asta de azi, de ieri. Dar nu asta este problema. Domnule colonel McMahon, doamna Clarke nu poate să împărtășească cele ce are de spus altcuiva decât prințului de Wales personal.

— Doamna Clarke va fi fără îndoială dezamăgită. Alteța sa regală a plecat azi dimineață la Brighton. Mi-a spus să primesc cu orice mesaj și să i-l transmit.

— Dacă aș fi știut că se duce la Brighton, m-aș fi dus și eu acolo.

— Alteța sa regală va regreta că a pierdut această ocazie. În situația dată vă rog să vă mulțumiți și cu mine. Am înțeles cu bine, sunteți doamna Clarke?

Ea zâmbi și-i întinse mâinile:

— Firește că da.

— Mii de scuze pentru tot ce v-am spus. Vă rog să mă înțelegeți, așa umblă vorba, nu eu am lansat zvonurile. Ceea ce văd în fața ochilor nu seamănă deloc cu portretul făcut de alții.

— De Adam? Și probabil de Greenwood? N-ar fi trebuit să le dați ascultare. Luați loc lângă mine, pe sofa.

Dimineața trecu destul de plăcut, nici vorbă să fie irosită. Pe la unsprezece s-au adus biscuiți și vin și apoi sesiunea continuă până aproape de douăsprezece cu una, cu alta.

— Cel mai mult mi-a plăcut, firește — și prințului la fel — pecetea de la sfârșitul scrisorii.

— O să vă dăruiesc una.

— A! La câți le-ați mai promis asta...?

El se hotărî cu greu să plece și se angajă să acționeze ca intermediar.

— Înțelegeți, de bună seamă, că prințul de Wales nu poate să se amestece între domnia ta și fratele său. Dar bucuros voi face tot ce îmi stă în putință și de îndată ce-l voi vedea pe duce, poate la Windsor, îi voi transmite orice mesaj. În cealaltă problemă de care ați pomenit, a

scrisorilor, cel mai bun lucru ar fi să le pui pe foc, draga mea, căci n-ar putea decât să semene vrajbă. Discordia dintre prinți aparține trecutului. S-a sfârșit.

El o bătu ușor pe mână.

— Fii liniștită, dragă doamnă. Toate se vor termina cu bine.

Cu bine, pentru cine, prostănacule? Ea își netezi părul și puse la loc pernuțele, după plecarea lui. Repriza a cincea fusese o încercare fără prea mari realizări. Scorul era cam egal. Toată lumea pleca din capitală până prin octombrie. Nu se putea pune pe roate nimic până în toamnă, când se întorceau membrii Parlamentului și reîncepeau sesiunile. Până atunci prietenii radicali ai lui Will își vor fi stabilit strategia.

— Sunt de părere, îi spuse Bill, să te muți cât mai departe de Bloomsbury. Vecinătatea lui Adam ar putea avea neajunsuri. Wright îți poate găsi ușor o casă în alt cartier, nu uita însă să folosești numele de Farquhar.

— Și cine, întreabă ea, o să-mi plătească locuința?

— Wright o să-ți avanseze bani în continuare. El știe că ești o investiție sigură. Și-i va recupera.

Ea căută anunțurile din ziare și găsi o casă de închiriat în Westbourne Place, la cinci minute de școala din Chelsea — George era tot elev, nu se mutase încă. Ducele ar putea trece cu trăsura prin fața geamurilor ei, când venea în inspecție. Gândul o ispiti. Se și vedea într-o trăsură deschisă, trecând pe lângă calcașca ducelui, zâmbindu-i și făcându-i semne cu umbreluța de soare. Prea era bună ocazia s-o piardă. Și May Taylor locuia la doi pași, în Cheyne Row, după ce trecuse prin multe vicisitudini. Fetele puteau merge la școală pe jos. Vor fi cu toții împreună. Ea semnă iar contractul de închiriere cu numele mamei ei. Dacă i se vor pune întrebări va invoca din nou statutul de femeie căsătorită. Era singurul serviciu real pe care i-l făcuse Joseph — să rămână în viață ca să fie răspunzător în fața legii pentru orice factură neplătită de ea. Semnă contractul de închiriere la 11 noiembrie și în timpul celor două sau trei zile cât dură mutatul Will Ogilvie puse o anume minge în joc. Ca rezultat, în ziua de 17 noiembrie, la ora unu, veni în vizită colonelul Wardle.

Ea îl primi în salonul mobilat doar în parte și-și ceru scuze pentru marea dezordine.

— Abia m-am mutat, după cum vedeți. Toată casa este cu dosul în sus, o adevărată grozăvie.

Ea îl privi cu atenție în timp ce el îi săruta mâna. Avea nasul lung,

tenul măsliniu, un chip prea puțin atrăgător, purta părul lung, încrețit cu fierul și ochii îi avea foarte apropiați.

— Stimată doamnă, de șase luni tot încerc să fac cunoștință cu dumneavoastră dar sunteți atât de inezisabilă că n-am reușit să vă abordez. Știți, de bună seamă, că sunt deputat de Okehampton. Nu mă îndoiesc că mi-ați urmărit discursurile în sesiunea trecută?

— Știu cine sunteți. N-aș putea spune că v-am citit discursurile.

— O să vi le trimit eu, sunt convins că vă vor interesa. Adevărul este, doamnă Clarke, că sunt patriot. Singurul meu țel în viață este să-mi scap țara de abuzuri și corupție.

El făcu o pauză ca să admire efectul celor spuse. Ea îl invită să se așeze pe o ladă de ambalaj, de pe care el șterse mai întâi praful, ridicându-și pulpanele hainci cu băgare de seamă.

— Corupția va dăinui și după ce noi vom fi oale și ulcele. O să se alcagă praful de toate idealurile. Doriți puțină cafea? Am despachetat cratițele și porțelanurile.

— Nu doresc nimic alta decât să-mi acordați atenție, doamnă Clarke. Când sublima noastră țară, tânjind după libertate, ferecată în lanțuri ruginite...

— Ce-ar fi să săriți peste partea asta și să treceți direct la subiect?

El se opri. Ochii înguști i se apropiară și mai mult.

— Scuzați-mă, am făcut greșcala să vă vorbesc ca la alegători. Am înțeles de la un jurnalist care mi-e prieten, McCullum, că nu sunteți dispusă să-i dați o mână de ajutor la pamfletele care-l au drept principală țintă pe ducele de York.

— Ați înțeles corect.

— Și totuși, doamnă Clarke, ați fost prost tratată. Aș fi fost tentat să cred că orice femeie cu curaj ar dori răzbunare.

— Răzbunarea, domnule colonel, nu servește la nimic, dacă nu-ți asigură ziua de mâine. Un venit suplimentar de cinci lire pentru un pamflet nu-mi garantează viitorul, nici mie, nici copiilor mei.

— Înțeleg. Ați intra în joc dacă recompensa ar fi mai substanțială? În acest caz o să dau cărțile pe față. Prietenii mei — deputații care se află de partea noastră în Parlament — și cu mine suntem hotărâți să dăm în vileag abuzurile Armatei în sesiunea viitoare, având drept scop final scoaterea ducelui din funcție.

— Dar de ce? Ce a făcut?

— Este reprezentantul unui sistem pe care dorim să-l desființăm.

Începând cu el, putem să facem să cadă întreg eșafodajul și să preluăm noi puterea, punând în frunte un om de paie, o persoană mult mai conciliantă, care nu va face decât ce-i vom spune noi.

— Ce patriotic... Dar cine este persoana?

Colonelul Wardle se uită peste umăr. Ușa era închisă.

— Ducele de Kent, șopti el.

Ea râse și-și înăbuși un căscat.

— M-ați dezamăgit. Nădăjduisem că veți ridica un caporal din rândurile armatei. Metoda aceasta a avut deja atâta succes în Franța! Nu faceți decât să schimbați pe Tanda cu Manda, care mai e și plină de ifose.

— Oamenii din această țară țin la tradiție. Nu se pot face prea multe schimbări dintr-odată — trebuie procedat cu încetul. Alteța sa regală, ducele de Kent, este extrem de ambițios.

Ea băgă de seamă zâmbetul batjocoritor și disprețul ascuns din glasul lui. Și toate acestea din partea unui bărbat care pretindea că pe primul loc era țara.

— Poate că binevoiți să mă lămuriți, spuse ea, unde intervin eu în toate acestea.

— Știți, firește, că între frați există vrajbă și gelozie. Nădăjduim să le stârnim mai tare. Pamfletul lui McCullum scoate la lumină principalele fapte — aici am fi avut nevoie de ajutorul cuiva care cunoaște amănuntele. Întrucât nu sunteți de acord cu așa ceva, ne puteți fi de folos altminteri, furnizând detalii despre traficul cu avansări. După cum am înțeles a fost unica modalitate de a face față cheltuielilor pe când vă aflați sub protecția ducelui și treaba s-a făcut cu voia sa.

— Cum de ați aflat asta?

— Mi-a spus o păsărică... Dacă aș avea dovezi, să le prezint în fața Parlamentului, și-ar pierde funcția în doi timpi și trei mișcări.

— Dar eu ce aș câștiga?

— S-ar repara o nedreptate. Ducele de Kent ar deveni comandant suprem. Am aflat că i-a spus unui bun prieten de-al meu că oricine l-ar ajuta să ajungă în această funcție va fi răsplătit din plin și chiar mai mult decât atât. Între altele, a fost de-a dreptul îngrozit de felul revoltător în care ați fost tratată. Și în plus de povestea cu Curtea marțială. Am înțeles că-și va face un punct de onoare din a vă repune în drepturi fratele și a vă stabili o pensie. Și nu trei sau patru sute nenorocite ci câteva mii.

Ea spuse:

— M-am cam săturat de făgăduieli, în special din partea prinților. Mi-a fost dat să le aud prea des.

— Dacă aveți nevoie de asigurări suplimentare, pot să vi le ofer. Bunul prieten de care am vorbit este chiar maiorul Dodd.

— Secretarul particular al ducelui de Kent?

— Chiar el. Este cât se poate de dornic să vă întâlnească și asta cât mai curând posibil. Dacă doriți să aflați ce spune, puteți să-i citiți scrisoarea.

El scoase din portofel o foaie de hârtie și i-o dădu spre lectură.

Dragul meu Wardle,

Cu cât mă gândesc mai mult la conversația noastră de azi dimineață, al cărui subiect a fost onoarea nepătată și interesele patriei noastre, cu atât sunt mai sigur că orice cetățean car-și dă obolul pentru această nobilă cauză este îndreptățit să primească protecția noastră, nu numai în particular ci și în public. Dacă această asigurare din partea mea îți poate servi, te autorizez s-o folosești cum dorești. Din ceea ce mi-ai povestit despre o anumită doamnă, nu mă îndoiesc că o colaborare cu dânsa ar fi deosebit de importantă, mai mult decât cu oricine altcineva. Numai bunul Dumnezeu știe cât de infam și barbar a fost tratată de către o bestie ilustră. Ar avea acum ocazia să i se recunoască drepturile și, punându-se în slujba unui public generos, să tragă ea însăși foloase.

*Rămân, dragul meu Wardle, ca întotdeauna,
Thomas Dodd.*

— Plauzibil, spuse ea, dar este doar pe hârtie.

— Atunci te rog să consimți să-l întâlnești și să-l auzi direct. Se înțelege de la sine că va comunica confidențial stăpânului său orice ai chef să-i ceri. Ducele de Kent este generos în toate privințele.

— La Gibraltar n-a fost prea generos când le-a fixat trupelor rații și a închis prăvăliile de vinuri.

— Vrea disciplină, doamnă Clarke, este mână de fier. Țării așa ceva îi trebuie acum.

— Folosește oare mâna de fier și cu bătrâna sa amantă franțuzoaică? Poate că la Ealing poartă mănuși de catifea. Am auzit că stropește plantele și ține canari. Să-i spuneți maiorului Dodd din partea mea că am gusturi extravagante. În afară de pensie, o să cer o caleașcă cu patru cai, o vilă cu turnulețe și două sau trei lacuri în grădină.

— O să transmit mesajul.

Sfinte Dumnezeule, o luase în serios! Era chiar mai dobitoc decât părea, ceea ce era ceva.

— Spuneți-mi, domnule colonel, când o să cadă guvernul și o să vi se îndeplinească proiectele, adică atunci când poporul Angliei va scăpa de corupție și depravare, ce post sperați să primiți drept recompensă?

El răspunse fără să clipească:

— Ministru de Război. Cel puțin așa a propus ducele de Kent.

— Ce nobil, o picătură în ocean. Abia aștept să vă cunosc prietenii, mai cu seamă pe Dodd. Când o să aibă loc întâlnirea?

El consultă un carnetel.

— Peste câteva zile am de gând să mă duc în Kent. O să vină cu mine Dodd precum și maiorul Glennie, care scrie un memoriu despre fortificații. El are de gând să stârnească neîncredere în actualul sistem de apărare al coastei. Avem o autorizație pentru a vizita turnurile Martello. Ce-ar fi să veniți cu noi?

— Aș fi încântată. Am putea face un picnic la Romney Marsh, să ne dăm cu părerea care este cel mai potrivit loc pentru invazie.

— Doar nu vreți să spuneți...

— Că nutriți sentimente de simpatie pentru celălalt țărm al Mării Mânecii? Dragă domnule colonel, așa ceva nici nu mi-a trecut prin cap. Îmi dau seama mult prea bine cât vă iubiți patria.

✱

Expediția s-a dovedit a fi extrem de amuzantă și instructivă. Au făcut un prim popas la Maidstone, un al doilea la Hythe. Era singura doamnă lângă trei gentlemen înăcriți, foști militari care-și rataseră cariera dar care vorbeau de parcă ar fi condus în luptă regimentele de gardă. Nici nu ținea minte de când nu se mai distrase atât de bine.

Trăsura merse de-a lungul coastei preț de douăzeci de mile*, pe o vreme frumoasă și geroasă.

Maiorul Glennie, expertul în fortificații, lua notițe iar maiorul Dodd (fost căpitan de artilerie, care în materie de salve de tun se pricepea doar să dea onorul la ceremonii) ridica în slăvi virtuțile stăpânului său de neam mare: capabil și brav și răbdător, un adevărat exemplu a ceea ce ar trebui să fie un comandant.

— Dacă așa stau lucrurile, murmură doamna, mi se pare ciudat că nu a avut nici o slujbă în administrație, de peste cinci ani.

— E de vină invidia, doamnă Clarke, din partea fratelui său.

* Trei sute douăzeci de kilometri.

— Înțeleg. Firește. Ce păcat! Să se irosească un astfel de talent — să se piardă vasta experiență de luptă a lui Kent! După ce a trecut prin zilele istovitoare ale campaniei de la Salisbury, hrănindu-se doar cu tocană irlandeză și bere răsuflă!

Colonelul Wardle o privea nedumerit nevoie mare. I se părea ciudat felul în care se comporta la această întâlnire cu Dodd o femeie care ar fi trebuit să clocotească de dor de răzbunare. El cel puțin, nefiind prea tare la matematică, se străduia să se concentreze cât îl țineau puterile ca să priceapă cifrele pe care i le furniza Glennie și să înțeleagă de ce turnurile Martello nu erau fortificații prea grozave. Dacă nu reușea să înțeleagă, o feșteala cu discursul în Parlament.

Luară masa la Hythe și în timp ce bărbații desenau scheme, doamna își sorbea tacticos vinul.

— Fiul meu, George, are o cărticică. Sunt sigură că v-ar împrumuta-o bucuros, domnule colonel Wardle. Acolo — cred că la pagina trei — se arată care este deosebirea între un octogon și un triunghi, este o noțiune elementară, pentru începători... Domnule maior Dodd, vă rog să-mi mai povestiți despre Madame de Laurent și devotamentul dânzei față de ducele de Kent.

— Dânsa se știe în siguranță, doamnă Clarke. E singurul prinț cu suflet loial și credincios, tandru față de dânsa, recunoscător pentru ceea ce îi oferă.

— Parcă ar fi un prinț de vis... dacă n-ar avea sprâncenele alea stufoase. I-ați spus ce doresc dacă vă ajut?

— Cincii mii de lire bani gheață, o rentă viageră, plata tuturor datoriilor, o rentă pentru fiice. Pot să vă făgăduiesc toate acestea și chiar mai mult. Între timp colonelul Wardle vă va oferi tot sprijinul necesar. În schimb avem nevoie de scrisori și dovezi de corupție, de nume de ofițeri avansați prin trafic de influență, de nume de prieteni care pot depune mărturie. Wardle o să poată atunci să-i citeze în Parlament, fără teamă de dezmințiri.

— Să ne trezim cu toții închiși la balamuc?

— Legea nu vă poate atinge. Dacă îl veți demasca pe ducele de York, veți avea toată țara alături. Opinia publică se va ralia cauzei noastre iar doamna Clarke va fi eroina zilei. O nouă Ioană d' Arc, apărătoare a poporului.

— Ați cam încurcat borcanele istoriei- Boadicea* trecea cu carul de triumf peste cadavre. O să mă mai gândesc, domnule maior Dodd.

* *Regină a Britaniei care a condus răscoala împotriva Romanilor.*

Și din nou înapoi la Londra, în Westbourne Place. Prima vizite zilnic, când de la unul, când de la altul și în plus bilețele de la Will:

— Ce altă perspectivă ți se oferă? Ce se va întâmpla cu copiii dumitale dacă refuzi? Merită să faci cel puțin o încercare, să-ți verifici norocul. Nu te paște nici un pericol. Dodd are perfectă dreptate. Nu te poate nimeni băga la închisoare și nici da în judecată. Chiar dacă toată treaba se duce de răpă, nu riști să pierzi.

Perfect . O să continue deci, o să trieze scrisorile, o să reînvie amintirile din ultimii ani. Aruncase însă în foc atâtea răvașe iar valoarea celor rămase era mai mult personală decât oficială. Unde se aflau oare toți cei care-i plătiseră cu banii jos? Cea mai mare parte se aflau peste hotare, erau dispăruți sau uitați... Colonelul French... căpitanul Sandon... Sandon era pe undeva, prin Anglia. Donovan s-ar putea să-și amintească și alte nume. Corri, profesorul de muzică, ar putea să-și ofere serviciile. La fel și un oarecare domn Knight, pacientul doctorului Thynne. Nici nu-i trecuse prin minte să păstreze toate informațiile acestea. Legase cu panglicuțe scrisorile de dragoste, nu chestiuni militare.

— Ați căutat bine prin toate cuferele? o întreabă colonelul Wardle.

Degetele lui subțiri, inchizitoriale, păreau gata să scotocescă, să iscodească.

— M-am mutat de vreo șase ori din 1806. O să-mi trebuiască săptămâni să triez tot materialul pus la păstrare.

— Unde se află?

— La Wright, în Rathbone Place.

— Pot să vă însoțesc până acolo?

Ea îi privi ochii apropiați, mâinile fără astâmpăr.

— Îi datorez lui Francis Wright o groază de bani. După cum vedeți, în casă am doar o parte din mobilă. El îmi reține restul dacă nu-l plătesc.

— Păi ar fi bine să-i explicați ce perspective de viitor aveți.

— Garantate de dumneavoastră?

— Bineînțeles.

Ea îl duse în Rathbone Place, unde aflară că Francis Wright era în pat, cu un picior beteag . Fratele lui, Daniel îi primi, scuzându-se . Le putea fi de ajutor în vreun fel, doreau să le arate ceva?

— Da, Daniel. Arată-i domnului colonel Wardle câte ceva din lucrurile mele, perdelele și covoarele și scaunele de care o să am nevoie pentru noua locuință din Westbourne Place. Ce părere aveți despre oglinda asta, domnule colonel Wardle?

— Foarte frumoasă, într-adevăr.

— Și despre scaunele de sufragerie? Le-am pictat de mână, să știți, chiar eu când locuiam în Gloucester Place. Du-l pe domnul colonel în depozit, Daniel, și arată-i restul. Dânsul dorește să scot din depozit și să duc la Chelsea tot ce am aici, precum și altele. Eu merg să mă interesez ce face fratele dumitale și vă las singuri.

Nu se punea problema ca Wardle să ridice vreo obiecție — îi închisese gura. I se părea că simte pistolul la ceafă. Să poruncească ca mobila să fie mutată *en bloc** în Westbourne Place indiferent cât o costa, sau să piardă ocazia de a obține scrisorile și mărturiile valoroase? El se plimbă prin depozit mânios; simțindu-se prins în cursă. În timpul acesta tapițerul bifa lista.

— Doar nu vrei să spui că toate astea se aflau în Gloucester Place? întrebă Wardle împungând cu bastonul covoarele somptuoase.

— O , nu , domnule. Sunt noi dar i-au căzut cu tronc.

— Al naibii de costisitor "troncul"ăsta, pe cuvântul meu!

— Păi, domnule, o cunoașteți doar pe doamna Clarke. E veselă, îi place să trăiască bine și pe picior mare. Am auzit că are la spate prieteni influenți.

— Da?

Dracul s-o ia, dăduse deja sfoară-n țară.

Ea cobora pe scări în spatele lor, toată numai zâmbete.

— Sărmanul Francis Wright ! I-am recomandat o frecție. Deci ați rezolvat tot? Sunteți de acord cu ce am ales?

— O să vorbim mai târziu despre asta.

Ea se întoarse spre Daniel:

— Colonelul Wardle vrea să spună că este de acord. Duceți totul. Și nu uitați de serviciul ducelui de Berri.

În trăsură se înstăpâni tăcerea, cel puțin în ceea ce-l privește pe colonel. Ea sporovăia veselă, întruna, fără nici o jenă.

— Ce minunat o să mi se pară să trăiesc iar în lux! Nu vă pot mulțumi îndeajuns pentru amabilitate și generozitate. De îndată ce o să mi se aducă biroul, o să caut scrisorile.

Aiurea, birou, se gândi ea. Scrisorile sunt la mine acasă. Ce plăcere-i făcea însă să-l pună la cazne pe marele patriot și să-l ușureze de bani pentru mobilă, inclusiv covoarele. N-avea cum să scape, îl prinsese bine în cursă. A doua zi după masă toată marfa a fost adusă la ea acasă și

* *En bloc* (fr.).

peste două săptămâni Francis Wright, care se făcuse bine între timp, veni în Westbourne Place, să-l vadă pe colonelul Wardle.

— Cred, domnule, că dumneavoastră sunteți gentlemanul cu influență care i-a făgăduit atâtea doamnei. Dânsa mi-a dat să înțeleg că sunteți unul din giranții săi. Așa stând lucrurile, v-aș fi foarte recunoscător dacă mi-ați da cinci sute de lire în contul sumei datorate.

Doamna în chestiune zâmbea și-și luase un aer nevinovat, șoptind ceva despre Camera Comunelor și o minunată lume nouă pentru toți, inclusiv Wardle. Onorabilul deputat de Okehamptom încercă să parze.

— Nu am bani, spuse el. Nu pot iscăli un cec. Deunăzi i-am dat doamnei Clarke o sută.

— Dar cu suta aia, spuse ea, abia am achitat negustorii din Bloomsbury. Bietul domn Wright trebuie și el să trăiască, ca noi toți. Și de altfel nu e nevoie să dați din propria pungă, prietenii dumneavoastră din Ealing...

Ea nu termină fraza, văzându-i privirile pline de groază și panică.

— O să am eu grijă să fii plătit, îi spuse Wardle tapițerului, bâlbâindu-se. Te rog însă să înțelegi că nu trebuie să-mi apară numele nicăieri. Având în perspectivă o treabă atât de delicată în Parlament, o astfel de dezvăluire ar fi un adevărat dezastru pentru planurile mele. O să mă străduiesc să aranjez lucrurile printr-un furnizor.

Ea-i făcu cu ochiul tapițerului prin oglindă.

— Sunt sigură că domnul Wright nu dorește să vă facă greutate, atâta vreme cât primește o garanție oarecare.

Garanția fu oferită chiar după Crăciun de către negustorul de vinuri din Pall Mall nr. 10 (furnizorul de vinuri al Alteței sale regale ducele de Kent), sub forma unui angajament de a-i plăti lui Francis Wright cinci sute de lire în termen de trei luni. Doamnei Clarke i se aduse o ladă cu vinuri, împreună cu complimentele domnului Illingworth care spera să o poată servi și în viitor. În paie se afla ascuns un exemplar din chitanța de la Wright.

"Am primit de la R. S. Illingworth, la 2 ianuarie 1809, o poliță scadentă de azi în trei luni, în valoare de cinci sute de lire care se va plăti în contul mobilei livrate doamnei Clarke din Westbourne Place nr. 2."

Vinul pică tocmai la țanc pentru petrecerea de Bobotează pe care ea o oferi unui grup de prieteni — o colecție destul de amuzantă, pare-se — începând cu domnul Corri și câțiva tinerei, Charley, firește, May Taylor

și unchiul ei Tom și terminând cu McCullum, pamfletarul, Dodd și Wardle. Toți fură prezentați cu nume de împrumut și încă de la sosire căpătară un pahar de coniac, ceea ce făcu petrecerea să meargă ca pe roate. În timp ce băieții care cântau îi făceau ochi dulci lui Charley iar Dodd se așezase la o partidă de dame cu unchiul Tom, colonelul Wardle îl iscodea pe Corri, profesorul de muzică, aflat în al nouălea cer, despre recrutările efectuate în 1806 de colonelul French.

Toți trăncăneau, capetele se învârteau... nimănui nu-i păsa de nimic ... se aduse prăjitura și McCullum nimeri felia cu noroc.

— Dar cine sunt ceilalți gentlemen? întrebă Corri cu mintea încinsă de coniac și emoție: . Mă tem că m-a luat gura pe dinainte și că am vorbit ce nu trebuie.

— Nu fi îngrijorat , ei s-au legat prin jurământ să fie discreți, murmură gazda. Sunt toți oameni de mare integritate și cu principii. Cel care stă în picioare , cu prăjitura în mână, scrie articole de ziar dar doar pentru reviste bisericești și pentru buletine eparhiale. Domnul din stânga dumitale este parlamentar. Îl cheamă Mellish și reprezintă comitatul Middlesex; este cel mai respectat deputat din Camera Comunelor.

Ea își șterse lacrimile de răs și se gândi la adevăratul domn Mellish. Îl văzuse odată pășind țănoș în palatul St. James, cu fața congestionată și plin de el . Profesorul de muzică se uita dus, cu ochii cât cepele.

— Ce amabilă ați fost că m-ați invitat. .. cu astfel de oaspeți.

Ea se duse să vadă cum progresează jocul de dame. Unchiul Tom care-l bătuse pe Dodd de două ori se dovedea *locvace* și dezvăluia secretele familiei regale cu ghiotura. Ea le umplu paharele și-i contemplă, înăbușindu-și râsul.

— Ani de-a rândul i-am încălțat pe toți, spunea unchiul Tom, și nu numai cu pantofi și ghete, vă asigur. Au venit la mine pe rând toți prinții.

— Cu excepția ducelui de Kent, spuse Dodd rece.

— Prințul Edward? izbucni Taylor. Păi el a fost cel mai rău ,îainte să-l înhațe franțuzoaica. De teamă să nu fie descoperit venea deghizat cu o perucă de împrumut și cu pălăria vizitiului. Frații îl porecliseră Simon Pure.*

Dodd dădu la o parte tabla de joc și se scuză că trebuie să plece. Unchiul Tom îi zări cu coada ochiului haina. Isuse! Omul purta uniforma Casei regale. Oare lumea era cu susul în jos sau înnebunise el? O trase pe gazdă de rochie.

* *Personaj de comedie, tipul impostorului.*

— Cine naiba-i tipul ăla?

— N-avea grijă, este doar un negustor de haine vechi, face comerț cu podoabe.

Unchiul Tom oftă ușurat și-și termină coniacul.

— I-ai transmis mesajul ducelui de York? îl întreabă ea.

— Da, dragă, dar regret, nu mai este nimic de făcut. Dacă îndrăznești să scrii o vorbă împotriva lui, te bagă la pușcărie.

Ultima încercare de a aplana lucrurile eșuase. La luptă, deci, spre victorie! Nu conta pe ce căi, cu condiția să câștige. Trebuie să găsească martori care să confirme cele spuse : doctorul Thynne, domnul Knight, chiar Bill — Bill care se afla din nou în drum spre casă venind din Portugalia. Toți aceștia trebuiau rugați, convinși sau chiar aduși cu citații, astfel încât Wardle să poată expune cazul la sfârșitul lunii. S-ar putea ca unii dintre aceștia să protesteze și să tăgăduiască totul. În nici un caz însă n-o să facă așa ceva un prieten ca Bill. Wardle va trebui să riște cu ceilalți: dacă mințeau și susțineau că-s nevinovați, cu atât mai rău.

— O să fie nevoie să apar și eu în fața Camerei? îl întreabă ea.

— Bineînțeles, răspunse el. Dumneavoastră sunteți principalul martor.

Inima i se strânse dintr-o dată de teamă. Era însă prea târziu să dea înapoi, mingea era pe teren.

— Ce întrebări o să-mi puneți?

— Nimic de speriat. O să le repetăm acasă, în salon, înainte să fiți convocată. Va trebui să spuneți doar adevărul despre tranzacții.

— Dar n-o să fiți singurul care mă întreabă. Ce vor face membrii guvernului care-l apără pe duce? N-o să încerce să mă facă să mă contrazic, ca să poată pune la îndoială cele afirmate?

— S-ar putea. Dar sunteți destul de isteată ca să vă descurcați.

Ea nu avea încredere în el. Nu avea încredere decât în Will, omul din umbră. În ajunul zilei în care urma să înainteze moțiunea în Cameră, el veni singur seara la cină, să-i ureze curaj.

— Vrei să spui, zise ea, că o să am nevoie de așa ceva?

— De fiecare dram.

În sfârșit cineva îi spunea adevărul. El o privi grav. Ea își simți mâinile răcindu-se când atinse paharul.

— Dacă n-o să-ți pierzi cumpătul, o să supravețuiești. Uite cum stau lucrurile. În Parlament sunt trei partide. Mai întâi este guvernul, solidar în a-l sprijini pe duce, deși s-ar putea ca unii să șovăie în cursul

dezbatelor , în special când se vor dezvălui faptele. Opoziția va sprijini acuzațiile și va face tot ce este posibil să te ajute să ieși din încurcătură. Dacă Wardle nu se va ține de cuvânt și este posibil să retracteze totul — Francis Burdett și Folkestone îți vor fi alături. Persoanele serioase reprezintă partida a treia — moraliștii și ceilalți conduși de Wilberforce. Pe ei îi interesează doar faptul că ducele a avut o amantă. Vor fi de partea Opoziției ca să-l dea jos din funcție. Va trebui să nu-i pierzi din ochi pe Spencer Perceval, șeful Majorității din Cameră și pe Vicary Gibbs. Vicary Gibbs este procurorul general. Ei vor încerca să-ți facă praf depoziția, nu demonstrând falsitatea afirmațiilor ci aducând la lumină toate scandalurile din trecutul dumitale, cu scopul de a te compromite. Cu alte cuvinte să reiasă că: "Femeia asta a fost o stricată și o mincinoasă de când se știe și noi putem s-o dovedim". O să facă același lucru și cu William Dowler, deși n-o să le fie prea comod. O să aducă martori care să facă depoziții împotriva amândorura, mituiți toți de Adam. Așa că acum știi cum stau lucrurile. Capul sus, draga mea — și zâmbește. O să câștigăm.

Să câștige, ce ? Îndoielnica satisfacție a răzbunării? Să dea cu piciorul într-un om pe care l-a cinstit, iubit și respectat odată? Un bacșiș pentru mândria rănită, pentru situația pierdută?

— Gândește-te, șopti Will, la viitorul copiilor. Și la fratele dumitale, adăuga el. Nu are decât de câștigat. Când ducele nu va mai conduce Armata, verdictul Curții marțiale va fi probabil anulat și Charles va fi repus în drepturi. N-am văzut niciodată un băiat atât de schimbat la față. El știe că nu mai are pentru ce trăi, dacă nu-l ajuți.

El luă sticla de vin și-i umplu paharul, urmărind cu privirea îndoiala și nehotărârea de pe chipul ei. Se întrebă unde se afla ea oare acum cu gândurile, în trecut sau în viitor? Se ascundea sub un cărucior cu mere în ulicioară, șterpelind fructele unul câte unul pentru Charley? Sau se vedea deja în fața Camerei Comunelor — o femeie singură într-un univers al bărbaților?

Fără veste, ea zâmbi și-și ridică paharul, apoi îl sparse peste umăr. Se făcu țandări.

— Am mai făcut asta o dată, spuse ea, la Fulham. Beau în cinstea clanului Mackenzie. Jocul merge mai departe.

Partea a treia

Unu

La 27 ianuarie 1809, colonelul Wardle, deputatul radical de Okehampton, luă cuvântul în Camera Comunelor și propuse o moțiune în vederea anchetării Alteței sale regale, ducele de York, comandantul suprem al armatei, în privința avansărilor, acordării brevetelor și recrutărilor pentru armată.

"Să te transformi în acuzatorul public al unui om atât de sus-pus cum este comandantul suprem, spuse el, pare desigur o inițiativă dificilă și prezumțioasă. Dar oricât ar fi de dificilă și prezumțioasă, nimic nu mă va împiedica să-mi aduc sarcina la îndeplinire. Și sunt convins că și dânsul își va da seama că, oricât ar fi de sus-pus ca rang și influență, vocea poporului exprimată prin reprezentanții săi va triumfa asupra corupției și că i se va face dreptate națiunii în suferință. Dacă nu va fi atacată corupția și încă cu tărie, această țară va cădea ușor pradă unui dușman inveterat.

Nădăjduiesc că nimeni n-o să creadă că am ridicat această problemă cu prea mare ușurință. Mi-am format opinia pe baze solide și sunt pregătit să-mi dovedesc afirmațiile. Ca să poată fi cercetate, doresc să propun numirea unei comisii care să investigheze conduita Alteței sale regale, ducele de York".

Reprezentanții guvernului protestară vehement arătând că ilustrul comandant era gata să se supună unei investigații amănunțite a acuzațiilor aduse împotriva sa. Ei rugară Camera să se gândească dacă modul în care fusese echipată armata recent trimisă în Portugalia nu dovedea fără putință de tăgadă talentele militare deosebite ale ducelui de York, demonstrând clar netemeinicia acuzațiilor opoziției. Și-și exprimară opinia cum că valul de măscări care se revărsase recent asupra diferitelor ramuri ale familiei regale nu era altceva decât un complot josnic îndreptat împotriva ilustrei dinastii de Brunswick. (Din toate părțile Camerei răsunară strigăte puternice: "Așa-i! Bravo!").

Dezbaterile se încheiară cu propunerea făcută de domnul Spencer Perceval, ministru de finanțe și șef a Majorității din Camera Comunelor, ca investigarea cazului să se facă în plenul Camerei, propunere aprobată în unanimitate. S-a hotărât ca adunare să se întrunească peste cinci zile, la 1 februarie.

Aceste zile au reprezentat un răgaz suficient pentru ca știrea să se răpândească — povestea se afla pe prima pagină a fiecărui ziar — și când sosi ziua, Camera era ticsită. Deputații din provincie, care nu catadicseau să facă act de prezență nici măcar o dată într-o sesiune, se îmbrânceau să se instaleze pe alte locuri. Galerile erau înțesate până la refuz iar culoarele gemeau de lume.

Colonelul Wardle deschise dezbaterile anunțând că în sprijinul acuzației sale inițiale, va aduce dovezi privitoare la transferul prin schimb efectuat între locotenent-colonelul Brook și locotenent-colonelul Knight. Își chemă primul martor, pe domnul doctor Thynne. Un bărbat în vârstă, înalt și cărunt, veni în fața Camerei și depuse mărturie cum că în 1805 i se adresase doamnei Mary Anne Clarke (pe care o îngrijise în calitate de medic în ultimii șapte ani) din partea unui vechi prieten al lui, domnul Robert Knight, frate cu unul din cei doi gentlemen în discuție. El spuse că fusese autorizat să-i comunice doamnei Clarke că, dacă-și va folosi influența ca să urgenteze transferul va primi în compensație suma de două sute de lire. Ca răspuns la întrebările colonelului Wardle, el confirmă faptul că cererea îi fusese adresată ei deoarece era protejată ducelui de York. Mărturia doctorului Thynne a fost confirmată chiar de domnul Robert Knight, care adăugă că după ce transferul a fost publicat în Monitor îi expediase doamnei Clarke două sute de lire în bancnote, prin servitorul lui.

Și apoi își făcu apariția martora pe care o aștepta întreaga Cameră — doamna Mary Anne Clarke. "Îmbrăcată ca pentru o serată", scria a doua zi *The Morning Post*, "într-o rochie de mătase azurie, garnisită cu blăniță albă, purtând un manșon alb, pălărie albă și voaletă, zâmbetu-i radios, năsucul *retroussé** și ochii albaștri vioi au cucerit Camera în totalitate".

Colonelul Wardle îi puse următoarele întrebări:

— În anul 1805 ați locuit într-o casă a Alteței sale regale, ducele de York, în Gloucester Place?

— Da.

— Ați primit o cerere cu privire la domnia colonei Knight și Brook?

— Da.

* În vânt (fr.)

— Ați vorbit cu comandantul suprem despre acest subiect?

— Da.

— Cum ați menționat problema?

— I-am spus despre ce e vorba și i-am dat fișuica de la domnul doctor Thynne.

— Ce compensație pecuniară ați primit?

— Două sute de lire.

— Comandantul suprem a cunoscut suma?

— Da, i-am arătat cele două hârtii de o sută. Cred că l-am trimis pe unul din servitori să mi le schimbe.

Domnul Beresford, din partea guvernului, se ridică s-o chestioneze.

— Unde v-ați aflat chiar înainte de a veni la bară aici în Cameră?

Martora se întoarce și-l privi fix. În Cameră izbucniră râsete înfundate. Domnul Beresford se făcu roșu tot. Ridicând puțin glasul repetă întrebarea.

— Unde vă aflați, înainte să veniți în Cameră la bară?

— Într-o încăpere învecinată.

— Cu cine?

— Cu căpitanul Thompson, domnișoara Clifford, doamna Metcalfe, colonelul Wardle.

— Ați purtat vreo conversație cu domnul doctor Thynne?

— Da, ședea lângă mine.

— Care a fost esența celor spuse de dânsul?

— Le făcea curte doamnelor care erau cu mine.

— Și despre ce vorbea?

— Nu pot să repet. Tema era indecentă.

Sala se cutremură de râsete zgomotoase. Domnul Beresford luă loc. Domnul Vicary Gibbs, procurorul general, se ridică în picioare și încrucișându-și brațele în față, cu ochii țintă la tavan, începu să-i pună întrebări martorei. Se purta plin de modestie și blândețe. Camera îl cunoștea bine și se hotărî să-l asculte într-o tăcere respectuoasă.

— În ce perioadă din an a apărut în Monitor treaba cu colonelul Knight?

— Cred că era sfârșit de iulie sau început de august. Alteța sa regală se pregătea să plece la Weymouth unde urma să-i fie naș copilului lordului Chesterfield.

— Când i-ați pomenit de această treabă domnului colonel Wardle?

— Foarte de curând. Cam acum o lună.

— Cu cine ați mai discutat despre asta?

- Nu-mi amintesc. Poate cu câțiva dintre prietenii mei.
- Urmăreați vreun scop dând povestea în vileag?
- Sigur că nu.
- Ați afirmat vreodată că aveți motive de a vă plânge de Alteța sa regală, ducele de York?
- Toți prietenii mei știu că am.
- N-ați afirmat că dacă Alteța sa regală nu vă va îndeplini cererile, o să-l dați în vileag?
- Nu. I-am scris două scrisori domnului Adam. Poate că va dori să le dea la iveală.
- Cuprindeau amândouă amenințări?
- Nu era vorba de nici o amenințare. Erau doar solicitări.
- Și nu ați însoțit acele solicitări de precizarea că dacă nu vor fi satisfăcute îl veți da în vileag pe Alteța sa regală?
- Nu-mi amintesc. Cel mai bine ar fi să cereți acele scrisori. Ducele mi-a trimis odată vorba că dacă voi scrie sau vorbi împotriva sa, mă va pune la stâlpul infamiei sau mă va trimite în Bastilia.
- Cine v-a adus acel mesaj?
- Un prieten mai special al ducelui de York. Un anume Taylor, pantofar în Bond Street.
- I-ați trimis vreo scrisoare Alteței sale regale?
- Da.
- Prin cine i-ați trimis scrisoarea?
- Prin acelaș ambasador al Marochinului!
- O avalanșă de râsete cuprinse întreaga Cameră. Procurorul general ridică mâna cerând liniște.
- Cum se numește soțul dumneavoastră?
- Clarke.
- Care este numele lui de botez?
- Joseph, cred.
- Unde v-ați căsătorit?
- La Pancras. Întrebați-l și pe domnul Adam.
- Martora fu admonestată de Președintele care o avertiză că dacă va mai da răspunsuri impertinente o să se expună la blamul Camerei.
- L-ați făcut pe domnul Adam să creadă că v-ați căsătorit la Berkhamsted?
- Nu știu ce l-am făcut să creadă. Am râs pur și simplu de dânsul.
- L-ați prezentat pe soțul dumneavoastră ca fiind nepotul domnului consilier Clarke?

— Așa mi-a spus el. Nu m-am obosit niciodată să mă informez mai îndeaproape. Nu mai înseamnă nimic pentru mine și nici eu pentru el. Nu l-am văzut în ultimii trei ani, nici n-am mai auzit nimic despre el, de când l-a amenințat pe duce că-l va da în judecată.

— Ce este soțul dumitale?

— Nimic. Pur și simplu un om.

— Cu ce se îndeletnicește?

— Cu nimic. Locuiește cu fratele lui mai mic și cu soția celui alt frate. Asta-i tot ce știu despre el.

— Ați locuit vreodată în Tavistock Place?

— Da.

— Unde anume în Tavistock Place?

— Nu-mi amintesc.

— Ați mai locuit și în altă parte în afară de Tavistock Place și Park Lane?

— Nu știu. Știe ducele. S-ar putea să fi stat în vreuna din casele sale.

— Când l-ați cunoscut mai întâi pe duce?

— Nu consider că aceasta este o întrebare corectă. Am o familie și copii de crescut.

— Când locuiați în Travistock Place, erați protejată ducelui de York?

— Nu, eram sub protecția mamei mele.

— Îl cunoașteți pe maiorul Hogan cel care a scris un pamflet împotriva ducelui?

— Nu, nu-l cunosc și nu l-am văzut niciodată. Taylor, pantofarul, mi-a spus că domnul Greenwood a zis că sunt în legătură cu scriitorii de pamflete. Am negat atunci, la fel cum neg și acum.

— I-ați spus vreodată domnului Robert Knight că doriți să ascundeți ducelui de York tranzacția cu cele două sute de lire?

— Nu.

— Dacă cineva ar relata că ați zis așa ceva, ați considera că ceea ce spune este fals?

— Cu siguranță.

— Aveați vreun temei să doriți să-i ascundeți comandantului suprem vizita doctorului Thynne referitoare la domnul Knight?

— N-am dorit niciodată să-i ascund Alteței sale regale vizitele acestui gentleman și nici pe ale altora.

Procurorul general ridică din umeri și, făcând cu mâinile un gest de dezaprobare cedă locul șefului majorității.

— Cât de repede după transfer și-a adus la îndeplinire promisiunea domnul Knight?

— Imediat, în chiar aceeași zi.

— Și pretindeți că i-ați cerut ducelui de York să schimbe banii în aceeași zi?

— Nu i-am cerut ducelului de York să schimbe banii, servitorul s-a dus să-i schimbe.

— Ați mai primit bani și cu alte ocazii, pentru a face demersuri pe lângă ducele de York în numele unor ofițeri dornici de avansare?

Martora oftă, privi spre prezidiu și spune:

— Am crezut că după ce voi relata despre problema cu Knight voi fi lăsată în pace.

I se permise să se retragă în cele din urmă și șeful Majorității ceru ca domnul Adam să fie lăsat să dea o declarație.

Într-un discurs care ținu vreo douăzeci de minute, acest gentleman informă Camera că spre sfârșitul anului 1805 a aflat că Joseph Clarke îl amenința pe ducele de York cu un proces de adulter și că lui i-a revenit sarcina de a conduce cercetările, întrucât de peste douăzeci de ani se afla în slujba Alteței sale regale. În cursul acestor cercetări, a avut temei să constate că doamna Clarke nu se comporta corect și că lua mită. A considerat de datoria lui să-l informeze pe ducele de York de acest lucru. A fost o însărcinare neplăcută, căci Alteța sa regal nu era dispus să creadă că așa ceva era posibil. Dar dovezile erau prea clare și curând după aceea, întrucât Alteța sa regală luase hotărârea definitivă de a se despărți de doamna Clarke, i-a cerut domnului Adam să-i comunice acesteia hotărârea regală. Cu această ocazie a purtat cu dânsa o convorbire scurtă și n-a mai văzut-o de atunci și până în prezent.

Un deputat se ridică să protesteze vehement împotriva faptului că un martor cu reputația doamnei Clarke era audiat în Parlament în legătură cu conduita familiei regale. Domnul Percevel replică însă că, oricât ar fi de neplăcut acest lucru, considera că ancheta trebuia să se desfășoare până la capăt.

— Camera are datoria, continuă el, să stabilească dacă Alteța sa regală fusese la curent cu faptul că se dădeau bani în felul relatat. Întraga speță va fi lipsită de temei dacă se va dovedi că doamna Clarke nu este demnă de crezare. A afirmat că este văduvă, deși soțul ei era și este în viață, i-a spus domnului Adam că s-a căsătorit la Berkhamsted când în realitate s-a măritat la Pancras. Am credința că acuzațiile vor fi conside-

rate neîntemeiate prin faptul că nu se poate pune bază pe mărturia ei.

Apoi dezbaterile s-au suspendat.

Mary Anne părăsi Camera Comunelor, însoțită de fratele ei, căpitanul Thompson, și de cele două doamne care veniseră cu ea. Lordul Folkestone o ajută să se urce în trăsură cu multă sollicitudine, exprimându-și extrema îngrijorare față de sănătatea ei. În jurul lor se adunase gloata, figuri curioase iscodeau prin geamuri și a trecut ceva vreme ca să se poată elibera locul și să poată porni caii.

Odată ajunsă acasă în Westbourn Place, ea acceptă un somnifer de la doctorul Metcalfe, medicul ei, și se duse în camera de la etaj, urmată de fratele ei și de soră-sa, Isobel.

— Ce brute! izbucni Charley. Să te frece ca pe o criminală! Ce are a face cu ancheta de față data când te-ai măritat și în ce biserică, sau unde ai locuit? De ce nu l-ai trimis la toți dracii pe procurorul general?

Ea se trântise pe pat și stătea cu ochii închiși.

— Păi l-am trimis, spuse ea, cu cât mai multă curtoazie. Nu te teme, acum știu la ce să mă aștept. Will Ogilvie m-a prevenit. A fost chiar mai rău decât mi-am închipuit, dar n-am ce face. Isobel, fii drăguță și adu-mi, te rog, puțină apă.

Isobel îi aduse apă, îi scoase pantofii și îngenunchie în fața căminului să atâțe focul ca să se mai încălzească atmosfera.

— Nu vă faceți griji pentru mine, dragii mei. Duceți-vă la culcare. Sunteți probabil la fel de obosiți ca și mine, poate chiar mai rău. Charley, vezi dacă nu am vreo scrisoare.

— Era doar una. Uite-o.

El îi dădu un plic cu ștampila poștei din Tilbury. Fusesse trimis pe adresa "Bedford Place" și reexpediată. Era scrisul lui Bill. Ea o făcu ghemotoc.

— E-n ordine. Spuneți-i Marthei să nu mă deranjeze.

Ei ieșiră din cameră și ea deschise scrisoarea.

"Scumpa mea, unde ești și ce Dumnezeu se întâmplă? Mi-a parvenit la Lisabona înainte de Crăciun biletul tău despre demascarea D... Ai înnebunit de-a binelea? Te implor să nu dai ascultare sfaturilor neînțelepte. Voi sosi la Londra marți, la Hotelul Reid".

Marți. Adică azi. Ea se uită la ceasul de pe polița de deasupra căminului. Trebuia să meargă la el pe dată și să-i comunice veștile. Mâine va fi prea târziu. După ce va citi ziarele își va forma propria părere

despre toată trășenia, poate că o va condamna și va refuza să fie amestecat în vreun fel.

Ea se sculă din pat și apucă o pelerină, se duse pe vârfuri la ușă și o deschise. Peste tot domnea liniștea, casa era cufundată în întuneric. Isobel și Charley se duseseră în camerele lor. Ea îl lăsă Marthei un bilețel pe pernă și se furișă jos pe scări.

La colțul străzii chemă o birjă și-i spuse birjarului s-o ducă la Hotelul Reid. Era aproape de miezul nopții când ajunseră în St Martin's Lane. Cartierul era aproape pustiu, doar câțiva trecători întârziați se aflau prin preajmă.

Proprietarul hotelului, domnul Reid, stătea de vorbă în hol cu câțiva clienți. El o recunoscuse pe dată și-i ieși în întâmpinare zâmbind. Slavă Domnului, nu făcea legătura între ea și cele ce tocmai se discutau de către clienți. Ea prinsese din zbor cuvintele "ducele" și "târfa mincinoasă". Domnul Reid o cunoștea doar ca "soția domnului Dowler".

— Îl căutați pe domnul dumneavoastră? spuse el. S-a dus sus și-a terminat cina acum două ore. S-a bucurat că a putut în sfârșit să înghită mâncare englezească. Arată bine. Sam, du-o pe doamna la numărul 5.

Chelnerul o luă înainte pe coridorul de la etajul întâi și bătu la ușă. Ea deschise și intră.

El stătea în genunchi pe podea lângă cufăr, cu mânicele cămășii suflecate până la cot. De cum îl văzu, așa de cunoscut și de nădejde, simți că o părăsește îngrijorarea. Ea închise ușa după ce intră și-l strigă:

— Bill...

— Cum... Mary Anne!

Erau atâtea de descâlcit, atâtea de explicat, de povestit tot ce se întâmplase în ultimele nouă luni. El aflase de verdictul Curții marțiale dar nu știa nimic din ceea ce urmase — scrisorile către Adam, noaptea petrecută în arest, situația fără ieșire în privința banilor, săptămânile de griji, întâlnirea din noiembrie cu Wardle și cu maiorul Dodd și decizia finală de a merge alături de ei și la bine și la rău.

— Ai făcut o greșală, o mare greșală.

Ea îl întrerupse însă.

— Și ce aș fi putut face altceva? Nu erai lângă mine să mă sfătuiești. Niciodată n-am fost mai singură, mai lipsită de mijloace de trai.

— Te-am prevenit încă de acum patru ani...

— Știu... știu... Ce rost are să mai dezgropăm trecutul. Răul s-a făcut. Dacă ducele mi-ar fi instituit o rentă corespunzătoare, nu s-ar fi

întâmplat nimic din toate acestea. Cum n-a făcut-o, singura mea șansă de a obține reparații a fost să fac ce am făcut azi — să depun mărturie în sprijinul acuzațiilor care i se aduc. Este o adevărată tortură, trec prin chinurile iadului, dar nu există o altă cale.

— Ai nevoie de ajutorul meu?

— Trebuie să mă ajuți. Fără tine sunt pierdută. Nu ne putem bizui pe nici un alt martor. Wardle mi-a spus astă-seară, înainte să plecăm de la Cameră, că majoritatea persoanelor vizate vor nega totul — sunt mult prea înspăimântați la gândul că vor da de bucluc. Îți amintești de Sandon, prietenul colonelului French? Ar trebui să depună mărturie pentru noi, dar s-ar putea să-și schimbe poziția. La fel stau lucrurile și cu agentul numit Donovan, pe care credeam că pot conta, după câți bani a câștigat în trecut de la mine. Bill, iubitule, o să mă susții, așa-i? Trebuie.

Glasul ei era plin de spaimă și ochii de lacrimi. El o luă în brațe și o ținu strâns.

— O să vorbim mâine despre asta.

— Nu, acum.

— Dar e târziu. Trebuie să chem o birjă, să te ducă acasă.

— Nu merg acasă. Stau aici cu tine.

— Nu ești cuminte...

— Doamne sfinte, nu mai vorbi de cuminenție.. Nu mă mai vrei?

Portarul primi un mesaj pe care i-l înmână chelnerului, Samuel Wells:

"Numărul 5 roagă să nu-l deranjeze nimeni, sub nici un motiv, până dimineață. Mic dejun la ora opt, pentru două persoane".

A doua zi i se aduse la cunoștință colonelului Wardle că domnul William Dowler, care se întorsese din Lisabona, era dispus să fie martor al acuzării și spera să-l întâlnească duminică în Westbourne Place.

Oare ce-i vor spune lui Bill, se întreba Mary Anne, și de ce oare răspunsul la întrebări îți tortura mintea și te făcea să recurgi la subterfugii? Ea nu avea a se teme de nimic cu privire la dovezile aduse în sprijinul acuzațiilor. Luase mită — se știa, recunoscuse greșeala. Puteau s-o chestioneze cât poșteau pe această tema. Dar când procurorul general se referise la trecutul ei, avusese dintr-o dată sentimentul că este prinsă în capcană, că o încolțiseră și că nu mai avea scăpare. Se temea că va fi silită să mărturisească adevărul despre viața ei trecută și despre diverșii iubiți, că ziarele vor tipări totul cu titluri mari și astfel va afla toată țara și vor afla și copiii ei.

Bietul Bill, și el avea probabil un sentiment de vinovăție când se gândea la taică-său din Uxbridge, care se rușinase atât de mită cât și de numire. Acum va trebuiu să dezvăluie totul, în sprijinul Acuzării. Cuprinsă de groază, ea simți că nu va putea suporta așa ceva. Când Will Ogilvie o vizită luni seara, ea îi spuse că trebuie să o ajute să plece din oraș.

— Mi-am pierdut curajul. N-o să pot merge până la capăt.

Preț de o clipă el nu-i răspunse. Apoi traversă camera și se proțăpi în fața ei.

— Dracul să te ia de fricoasă! îi spuse el și o plesni peste față.

Ea simți cum i se urcă sângele la cap de furie. Îl plesni și ea. El râse și-și încrucișă brațele. Ea începu să plângă.

— N-ai decât să te smiorcăi, spuse el, du-te înapoi în șanț. Furișează-te ca un șobolan în canal și ascunde-te. Am crezut că ești o adevărată londoneză și că ai nițică mândrie!

— Cum îndrăznești să mă faci fricoasă!

— Asta și ești. Te-ai născut la mahala, ai crescut pe străzile Londrei și nu ai curajul să te ridici în apărarea propriei tale clase. Ți se face frică dacă procurorul general al Regelui, a cărui slujbă constă în a fi cât mai dezagreabil cu putință, îți pune întrebări. Ți se face frică dacă tory îți zic "târfă". Te temi, căci este mai comod să te smiorcăi decât să lupți și în Cameră sunt numai bărbați iar dumneata ești femeie. Dezertează, dacă așa ceva vrei. Cred că te-ar interesa să afli că vei avea o tovărășie pe cînste. Ducele de Kent tocmai a ținut un discurs la Camera Lorzilor. Ți-aș propune să te duci să-l cauți la Ealing.

El aruncă un șpalt pe podea și ieși din cameră. Îl auzi cum trăneste ușa de la intrare. Ridică hârtia și citi textul care urma să vadă lumina tiparului a doua zi dimineața.

"Camera Lorzilor, 6 februarie 1809. Ducele de Kent a găsit de cuviință să precizeze că s-a bătut monedă pe faptul că s-ar fi certat cu regescul său frate, trăgându-se de aici concluzia că ar vedea cu ochi buni acuzațiile aduse comandantului suprem. Indiferent de deosebiri de opinii pe teme profesionale, domnia sa nutrește cel mai adânc respect față de regescul său frate și este convins că nu ar fi putut acționa în felul care i se impută. De aceea, departe de a încuraja astfel de acuzații, va face tot ce îi stă în putință ca să le respingă. În această privință nu există deosebiri de opinii în familia sa și toți membrii acesteia sunt de acord cu declarația făcută".

Ea zârli ziarul pe jos și se duse la fereastră. Will Ogilvie plecase însă. O strigă pe Martha:

— Dacă vine cumva colonelul Wardle, spune-i că m-am dus la culcare. Dar spune-i și că mâine voi fi în Camera Comunelor, la orice oră din zi poștește.

Simon Pure n-avea decât să se dezică. Mary Anne nu se lepăda de cele spuse.

Doi

Marțea următoare, când se reluă ancheta, colonelul Wardle declară că va prezenta cea de a doua acuzație, referitoare la recrutarea de către colonelul French. Îl chemă ca martor pe căpitanul Sandon. După cum se temuse, martorul tăgădui că a fi vorbit ceva cu doamna Clarke pe această temă: chestiunea recrutării, declară el, doamna o discutase doar cu colonelul French și el considerase că nu era rolul lui să se amestece. Când însă colonelul Wardle îl încolți, recunoscă că îi plătise cu diverse ocazii opt sute de lire, poate chiar opt sute cincizeci în plus peste sumele pe care colonelul French i le plătise la început ei și agentului ei, domnul Corri.

Nu crezuse, continuă el, că doamna Clarke avea prea mare influență asupra comandantului suprem și nu-i trecuse niciodată prin minte că i s-ar fi respins cererea de a face recrutări dacă ar fi trimis-o pe căi obișnuite. Colonelul French fusese însă de părere că treaba putea fi urgentată dacă-i dădea bani doamnei Clarke. Doamna Clarke ținuse întreaga afacere în mare secret și ori de câte ori o văzuse, îl sfătuisese să fie cât se poate de prudent, ca nu cumva chestiunea banilor să ajungă la urechile oficialităților și în special ale duceleui de York.

Căpitanul Sandon părăsi bara și fu chemat domnul Domenico Corri. Profesorul de muzică, zâmbitor și plin de încredere, cu părul frizat special pentru marea ocazie, făcu înconjurul Camerei cu privirile, în speranța că va zări chipuri faimoase. Colonelul Wardle îl aduse la ordine și începu să-l chestioneze.

— Vă amintiți că i l-ați prezentat doamnei Clarke pe căpitanul Sandon?

— Nu l-am prezentat eu. S-a prezentat singur.

— Aveți vreo cunoștință despre afacerea pe care au făcut-o?

— Au stabilit singuri totul și în luna iunie mi s-a trimis o poliță de două sute de lire la cafeneaua Cannon.

— Nu mai știți și altceva?

— Mai multe persoane mi s-au adresat cu cereri de slujbe și eu îi comunicam totul doamnei Clarke dar după aceea nu mai aflam nimic. Singura noastră treabă era muzica.

— Ați distrus vreo hârtie de când se discută această problemă în Cameră?

— Am distrus o hârtie în luna iulie din anul cu afacerea căpitanului Sandon. M-am dus într-o zi la doamna Clarke acasă și mi-a spus că a fost scandal mare, că ducele era supărat și că ea dorea să ard toate hârtiile și scrisorile pe care le aveam.

— A explicat de ce era supărat ducele?

— Da. Mi-a spus că ducele era supravegheat îndeaproape de colonelul Gordon și că domnul Greenwood o urmărea pe dânsa. De aceea era în situația de a nu mai putea duce aproape nimic la bun sfârșit. Tocmai pleca la grădina Kensington, trăsura era trasă la scară și mi-a spus: "Pentru numele lui Dumnezeu, du-te acasă și arde hârtiile alea" și altceva nu s-a mai întâmplat, în zorul acela.

Domnul Sheridan, deputat irlandez, se ridică să-l interogheze pe martor la rândul său.

— Ați primit scrisori de la doamna Clarke de atunci?

— Da, anul acesta am fost invitat pe 6 ale lunii să-i fac o vizită. M-a chemat la masă și m-am dus.

— S-a purtat vreo discuție despre tranzacția din 1804?

— Da, chiar m-a surprins. Imediat după masă a trimis după prăjitura de Bobotează și tot atunci au sosit niște gentlemen și îndată a și venit vorba despre afacerea cu căpitanul Sandon și eu am povestit tot ceea ce am spus și aici, cuvânt cu cuvânt.

— A făcut vreo aluzie doamna Clarke la vreo altă tranzacție de același fel?

— Nu, în restul serii s-au purtat doar conversații potrivite cu o petrecere și lumea s-a distrat. Eu am plecat puțin după ora douăsprezece și i-am lăsat pe gentlemeni bând.

— Știți cine erau acei gentlemen?

— Nu sunt chiar foarte sigur. Era unul cu nasul lung, un prieten de-al doamnei Clarke și un scriitor de la un ziar, au zis care ziar, dar am uitat. Ea spunea că trebuia să-l țină cu ea ca să aibă grijă de ea. Mai era și un alt gentleman care semăna a avocat. Și a râs tare mult când i-am spus că semăna a avocat.

— Cine era gentlemanul care era prieten cu doamna Clarke?

— Trebuie oare să vorbesc, căci dânsa mi-a spus-o în taină?

Martorului i se spuse să răspundă la întrebare. Deputații nu băgaseră de seamă că, atunci când examinase martorul, colonelul Wardle părea că suferă de dureri de măsele și ținuse tot timpul o batistă la falcă. Acum se așezase într-un loc ferit vederii, poate tot din cauza durerilor.

Domnul Corri răspunse:

— Ei bine, mi-a spus că era domnul Mellish, deputatul de Middlesex, care presupun că se află acum aici.

Un "O" de uimire se auzi din toate părțile Camerei, urmat de îndată de hohote de râs și zeflemele din partea opoziției. Un domn corpulent din banca guvernului se făcu stacojiu la față și începu să dea din cap vehement a negație. Martorului i se spuse că se poate retrage.

Domnul Mellish, gentlemanul cel corpulent, se ridică în picioare și spuse că, deși se temea că nu era regulamentar, dorea să fie interogat.

I s-a pus întrebarea dacă a fost în ianuarie la doamna Clarke. El răspunse:

— N-am călcat niciodată în viață în casa doamnei Clarke și nici n-am dat ochii vreodată cu dânsa, înainte de a o vedea în această Cameră.

La cererea domnului Mellish, domnul Corri a fost chemat din nou la bară și onorabilul deputat se apropie de bară ca să permită martorului să-l vadă cât mai bine.

Domnul Mellish îi spuse martorului:

— M-ați văzut vreodată la doamna Clarke acasă?

Domnul Corri răspunse:

— Nu, nu pe dumneavoastră. Am relatat doar ce mi-a spus dânsa. Cel pe care l-am văzut eu era mai oacheș. Dacă ceea ce mi s-a spus este o minciună, n-am ce face.

Urmară hohote de râs și aplauze, în timp ce reprezentantul comitatului Middlesex își reluă locul pe banca guvernului, cu reputația neștirbită.

Colonelul Wardle, care-și revenise din durerea de dinți, se ridică acum să-l cheme la bară pe William Dowler. Martorul intră cu un aer grav dar calm. El declară că tocmai se întorsese de la Lisabona cu documente oficiale, că o cunoștea pe doamna Clarke de câțiva ani și că-și amintea că-i văzuse pe colonelul French și pe căpitanul Sandon în Gloucester Place pe vremea când dânsa se afla sub protecția ducelui de York.

Întrebat dacă-și amintește de vreo conversație cu colonelul French în chestiunea recrutării, răspunse:

— L-am văzut o dată în casa doamnei Clarke și mi s-a spus că se află acolo pentru un document de serviciu. Am întrebat-o pe doamna Clarke despre natura afacerii și mi-amintesc perfect că mi-am luat libertatea să-i spun că o dezaprobat și consider treaba ca extrem de incorectă. Acest lucru s-a întâmplat după plecarea colonelului French. El îi plătise doamnei Clarke cinci sute de guinee din suma totală promisă.

— Ce a răspuns doamna Clarke când ați muștrat-o?

— Mi-a răspuns că ducele de York era atât de strâmtorât în privința banilor că nu-și putea permite să-i ceară și că asta era singura cale de a-și întreține casa. A jignit-o libertatea pe care mi-am luat-o și am încetat s-o mai văd sau să am vești de la dânsa de nici nu mai știu cât timp.

— Ce funcție ocupați acum?

— Răspund de departamentul de contabilitate al comisiei de la Lisabona.

— Cum ați obținut această funcție?

— Am cumpărat-o de la doamna Clarke.

De undeva din Cameră răsună un fluierat de mirare. Domnul Dowler se înroși.

— I-ați plătit ceva doamnei Clarke pentru avantajul promis?

— I-am dat o mie de lire.

— Ați adresat altcuiva o petiție pentru acest post, în afara doamnei Clarke?

— Nimănui.

— Ați înțeles că doamna Clarke a obținut numirea de la ducele de York?

— Cu siguranță.

Interogat de procurorul general, domnul Dowler spuse că doamna Clarke însăși îi sugerase că-i poate procura slujba — propunere nu fusese a lui. Tatăl lui nu dorise să-și dea consimțământul dar în cele din urmă a fost de acord când fiul l-a încredințat că treaba nu va fi dată publicității. Negă în repetate rânduri că tatăl lui ar fi putut face cererea prin intermediul unor prieteni: era convingerea sa fermă și neclintită că doamna Clarke obținuse numirea prin ducele de York însuși.

Domnul Sheridan, deputat irlandez, se ridică în cele din urmă să-l chestioneze pe martor.

— Dacă, din considerație pentru doamna Clarke, ați găsit de cuviință să protestați față de tranzacția cu colonelul French în 1804, de ce în 1805 ați mituit-o chiar dumneavoastră cu o mie de lire ca să vă facă rost de slujbă?

— Deoarece era deosebit de strâmtorată în acel moment și deoarece numirea rămânea o taină a noastră pe care nimeni nu mi-ar fi putut-o smulge, dacă n-ar fi apărut o astfel de anchetă. Reputația domnului duce de York și a doamnei Clarke nu ar fi avut de suferit, dar din nenorocire sunt obligat să fac aceste dezvăluiri în fața Camerei.

— Deci Comisia trebuie să înțeleagă că nu ați muștrat-o pe doamna Clarke pentru incorectitudinea actului în sine ci doar din cauza pericolului de a fi descoperită?

— Din ambele motive. I-am spus că tranzacțiile nu-i aduceau decât necazuri și griji și am sfătuit-o să obțină o rentă permanentă de la ducele de York, în loc să se amestece în astfel de treburi. Ea mi-a spus că el nu avea bani de fel.

— Vă amintiți când i-ați dat bani prima oară doamnei Clarke?

— I-am împrumutat diferite sume cu diferite ocazii.

— Ați primit vreo garanție pentru acele sume?

— Nu.

— Le-ați dat cu împrumut doamnei Clarke?

— Da.

— Nu ați primit nici o chitanță?

— Nu.

— Ați revăzut-o pe doamna Clarke după ce v-ați întors din Portugalia?

— Da.

— Când ați văzut-o?

— Am văzut-o duminică.

— Ați mai văzut-o de atunci?

— Am văzut-o chiar acum, în camera martorilor.

— Mai era cineva cu dânsa?

— Doar o tânără sau două.

— Ce s-a întâmplat când ați vizitat-o duminică?

— Am deplâns situația în care se găsea și ea mi-a spus că a fost împinsă să facă așa ceva, întrucât ducele de York nu i-a plătit renta anuală.

— Ați văzut-o pe doamna Clarke înainte să plecați în Portugalia, în cursul anului trecut?

— Da.

— Deseori?

— Nu pot să spun exact cât de des.

— Vă amintiți când i-ați dat bani ultima dată?

— Nu, de fel.

— I-ați mai dat bani din momentul numirii?

— Pe cuvântul meu că nu-mi amintesc. Dacă am făcut-o, era probabil vorba de sume neînsemnate.

În cele din urmă lui William Dowler i se permise să plece, după o depoziție ce durase mai mult de o oră.

Domnul Huskisson, care fusese ministru de finanțe în 1805, declară în legătură cu acest subiect că nu-și amintește de numirea domnului Dowler și că nu credea că s-ar putea da de urma sursei numirii, chiar dacă s-ar face o cercetare extrem de minuțioasă în arhiva finanțelor. El se așează, însoțit de murmurele și mieunaturile opoziției.

Întrucât domnul Perceval, șeful majorității, susținu că este deosebit de important ca doamna Clarke să fie chestionată în acea seară și că trebuie făcut acest lucru fără întârziere, ea fu chemată la bară. După un răstimp, președintele anunță că primise un mesaj din partea doamnei Clarke. Ea arăta că nu se simțea bine, că era obosită de atâta așteptare și că ruga să fie scutită de a se mai prezenta. Începură toți să strige:

— Chemați-o înăuntru și oferiți-i un scaun.

Urmă o lungă perioadă de așteptare înainte ca ea să-și facă apariția la bară. Când apăru, spuse:

— Sunt atât de extenuată, am așteptat sus peste opt ore și nu mă simt în stare să rezist interogatoriului.

Din tabăra guvernului se auziră strigăte puternice:

— Să continue... Să continue...

Președintele îi spuse:

— Aveți un scaun, doamnă Clarke.

Ea răspunse:

— Nu-mi ajută să-mi înfrâng oboseala trupului și a minții.

I s-a permis să se retragă în mijlocul unei mare tărăboi. Membrii din partea guvernului erau de părere că ar trebui chestionată neîntârziat. Membrii opoziției arătau că este mai omenos să se amâne interogarea pentru o seară ulterioară. Domnul Canning puse capăt discuțiilor propunând să fie chestionat domnul Dowler dacă comunicase în vreun fel cu doamna Clarke din momentul interogatoriului lui. Domnul Dowler fu chemat din nou la bară și chestionat.

— Din momentul în care ați părăsit bara, ați comunicat în vreun fel cu doamna Clarke?

— I-am oferit doar o băutură răcoritoare, căci se simțea foarte prost. Am făcut rost de un pahar cu vin și apă și i l-am pus alături.

— Ați informat-o despre cele petrecute în timpul examinării dumneavoastră?

— Nu.

— Cât timp v-ați aflat în cameră cu doamna Clarke?

— Cinci sau zece minute. Nu se simțea bine și în jurul ei se aflau mai mulți gentlemen care o întrebau dacă nu vrea să bea ceva.

— Vi s-a adus la cunoștință că nu trebuie să comunicați în nici un fel cu doamna Clarke?

— Așa am simțit eu.

— Și ați acționat conform sentimentelor?

— Da.

Camera își suspendă ședința, urmând să se întâlnească din nou joi.

*

În acea noapte doamna Clarke n-a mai avut parte nici de hotelul Reid, nici de birja care s-o ducă în St. Martin's Lane. Avu parte doar de patul din Westbourne Place și de o cumplită epuizare. Gata să facă față torturii la ora trei, se așteptase să fie chemată de îndată, dar orele se târâseră de după-amiază până seara. Nu-i servise la nimic că-l zărise pe Few, specialistul în licitații care locuia în Bloomsbury, și apoi pe Bill. Bill lipsise o veșnicie. Deputatul pe care-l rugase să afle ce se întâmplă îi spuse:

— Scormonesc prin gunoaie. Cu cine erați când v-a cunoscut și unde și când.

Se pare că French și recrutarea fuseseră dați uitării. Pe anchetatori îi interesa doar să-i scormonească ei trecutul, să-i dezvăluie secretele iar Bill care plătise pentru numire doar de dragul ei, nemulțumit de ceea ce făcuse și considerându-și fapta ca ceva rușinos, era acum forțat — de dragul ei — să dea totul în vileag.

Când ieși din Cameră, era palid și tras la față și parcă îmbătrânise cu câțiva ani. Îi spuse:

— Aș prefera să-mi dau și ultima lețcaie decât să mai fiu adus în acest loc.

În acea seară, înainte să părăsească Parlamentul i se spuse că nu trebuie să se mai vadă sau să discute cu martorii, înainte de încheierea dezbaterilor. Bill nu avea voie să o viziteze acasă, ea n-avea permisiunea să-l vadă, între ei nu era permisă nici un fel de comunicare. Mulțumi

Cerului pentru răgazul de o zi, înainte de joi, pentru că putea sta în pat cu perdelele trase, cu comprese pe ochi și o pernă sub obraz. Martha îi aduse o ceașcă de supă pe tavă. N-o mai necăjiră nici Dodd, nici colonelul Wardle. Chiar și Charley avu bunul simț să o lase în pace.

Doamne! Cum mai ura lumea asta devenită ostilă din senin, care-i împrășca numele cu noroi în ziare, o arăta cu degetul și o ocăra. Copiii străzii începuseră deja să-i mângălească cu creta cuplete satirice pe poartă. Cineva aruncase chiar o cărămidă și-i spărsese un geam.

— Ei nu știu ce fac, doamnă, spuse Martha. Habar n-au că le salvați pâinea prin ceea ce faceți și că încercați să scăpați țara de tiranii odioși.

Oare ce citise Martha, pentru Dumnezeu? *Globul Poporului* sau *Adevărul dezmoșteniților Soartei*? Ea închise ochii și-și îngropă fața în pernă.

N-avea cale de scăpare. Joi la ora trei o lua de la capăt.

Trei

Joi, după câteva chestiuni preliminare, colonelul Wardle propuse:

— Să fie adusă la bară doamna Mary Anne Clarke.

I se porunci chestorului s-o cheme dar trecu câtăva vreme până ce ea își făcu apariția. Când apărură arăta atât de abătută încât se auziră de peste tot strigăte: "Aduceți-i un scaun, un scaun", deputații presupunând că este suferindă. Ea nu se așeză însă ci, privind spre băncile guvernului, spuse:

— În drum spre Parlament, am fost foarte tare insultată. Mi-a fost cu neputință să cobor din trăsură căci gloata se îmbulzea să se uite pe geam și aprodul nu m-a putut apăra. Am trimis după chestor să mă aducă în sală și de aceea am întârziat.

I s-au acordat câteva minute ca să-și vină în fire și apoi colonelul Wardle a început s-o interogheze despre problema recrutării efectuate de colonelul French. Ea răspunse că atât colonelul French cât și căpitanul Sandon au hărțuit-o încontinuu cu petiții și că ea transmisese ducelui bilețelele colonelului French, fără să se obosească să le citească. Alteța sa regală înțelegea despre ce e vorba, fusese ea de părere. Văzând că este încă tulburată de ceea ce i se întâmplase în curtea Parlamentului, colonelul Wardle se opri, cu intenția de a o cruța. Se ridică atunci domnul Croker, din partea guvernului și o întrebă:

— De câtă vreme îl cunoașteți pe domnul Dowler?

— De nouă sau zece ani. Nu știu precis.

— Îi datorați cumva bani?

— Nu-mi amintesc niciodată datoriile față de gentlemeni.

— Enumerați numele tuturor celor pe care i-a întâlnit domnul Corri în ianuarie la dumneavoastră acasă.

— Dacă aş face așa ceva, n-ar mai pune piciorul în casa mea nici un om de treabă.

Hototele de răs care izbucniră în Cameră o încurajară pe martoră care își înălță capul și-l pironi cu privirea pe domnul Croker.

Diverși deputați se ridicară pe rând să-i pună întrebări în legătură cu locuința din Gloucester Place. Cine plătea întreținerea, când i se adresase ducelui întâia oară în legătură cu avansările din armată, dacă se bizuise pe memorie în astfel de cazuri sau dacă notase cererile pe hârtie.

— Când era vorba de o singură cerere, mă bizuiam pe memoria mea sau pe cea a Alteței sale regale, care are o foarte bună ținere de minte. Dacă însă era vorba de mai multe, dădeam de obicei lista scrisă de alții. Mi-amintesc că i-am dat odată o listă foarte lungă.

— Mai există acea listă?

— Nu. O prinsesem cu un ac la căpătâiul patului și Alteța sa regală a luat-o cu dânsul dimineața. După un timp am văzut-o în carnetelul său personal.,

Din băncile opoziției răsunară hohote zgomotoase de răs.

— Vă amintiți de la cine ați primit acea listă anume?

— Cred că de la căpitanul Sandon sau de la domnul Donovan, dar amândoi au de gând să nege acest lucru.

— Ați primit multe scrisori de la alți petiționari?

— Sute și sute.

— Și i-ați arătat Alteței sale regale acele scrisori cuprinzând promisiuni de a vi se plăti bani?

— Era la curent cu tot ceea ce făceam.

Pentru moment le luase piuitul celor de la Guvern. Colonelul Wardle chemă următoarea martoră a acuzării. Domnișoara Taylor, timidă, roșie la față și extrem de nervoasă, luă locul doamnei Clarke la bară.

Colonelul Wardle o întreabă:

— Mergeați des în Gloucester Place pe vremea când doamna Clarke era protejată ducelui?

— Foarte des.

— L-ați auzit vreodată pe domnul duce de York vorbindu-i doamnei Clarke despre recrutările efectuate de colonelul French?

— Doar o dată.

— Relatați-mi ce s-a întâmplat atunci, vă rog.

— După câte îmi amintesc, domnul duce s-a exprimat cam așa "Colonelul French mă bate întruna la cap. Tot timpul mai vrea o favoare". Și apoi, întorcându-se spre doamna Clarke, i-a spus "Cu tine cum se poartă, iubito? sau poate a folosit alt cuvânt de alinare. Ea i-a răspuns "Așa și așa, nu prea bine". Asta a fost tot ce a spus dânsa.

— Și cu asta s-a terminat conversația?

— Ducele a spus atunci "Jupânul French ar trebui să bage de seamă ce face, că de nu îl fac praf și-i iau și dreptul de recrutare". Chiar vorbele astea le-a folosit.

Colonelul Wardle declară că nu mai are alte întrebări pentru martoră. Ea se întoarce cu gândul să plece dar procurorul general se ridică atunci în picioare. Din băncile opoziției se auziră murmure de compasiune față de tânăra martoră.

Glasul care fusese atât de blând și suav în fața doamnei Clarke se făcu aspru și tăios față de domnișoara Taylor.

— De câtă vreme o cunoașteți pe doamna Clarke?

— Cam de zece ani. Poate chiar mai mult.

— Unde ați făcut cunoștință cu dânsa?

— Într-o casă din Bayswater.

— Cu cine locuiți în Bayswater?

— Cu părinții mei.

— Ce sunt părinții?

— Tata era gentleman.

— Cu cine locuiți acum?

— Cu sora mea.

— Unde locuiți?

— În Chelsea.

— În gazdă sau ca gazdă?

— Ca gazdă.

— Aveți vreo profesie?

— Dacă a ține un pension este o profesie...

— Cine trăia cu doamna Clarke în Craven Place?

— Soțul dânzei, atunci când am cunoscut-o eu.

— Cine a trăit după aceea cu dânsa?

- Alteța sa regală, ducele de York.
- Mai știți să fi trăit cu vreun alt bărbat?
- Nu am cunoștință de așa ceva.
- Sunteți rude cumva?
- Fratele meu este căsătorit cu sora dânzei.
- Cu ce se ocupă soțul ei?
- După știința mea era un om bine situat.
- Ați locuit cu dânsa în Tavistock Place?
- N-am locuit niciodată împreună.
- N-ați dormit niciodată acolo?
- Ba da, uneori.

— Ați considerat-o a fi o femeie cuviincioasă și decentă, pe vremea când locuia în Tavistock Place?

— Locuia cu mama dânzei. N-am știu nimic altceva.

Martora izbucni în plâns. Din băncile opoziției se ridicară murmure de indignare. Procurorul general nu le luă în seamă.

- La cererea cui ați venit aici?
- La cererea doamnei Clarke?
- Îl cunoașteți pe domnul Dowler?
- Da.

— V-a spus doamna Clarke că l-a prezentat pe domnul Dowler ducelui de York ca fiind fratele ei?

— Niciodată.

— Câtă vreme a trecut de când ați auzit conversația de care mi-ați pomenit dintre doamna Clarke și Alteța sa regală, referitoare la colonelul French?

— Nu vă pot spune exact. S-a întâmplat pe vremea când locuia în Gloucester Place.,

— L-ați văzut vreodată pe colonelul French în Gloucester Place?

— Am auzit când i se anunța vizita. Nu pot spune că am făcut vreodată cunoștință.

— Și după ce au trecut cinci ani, vă amintiți exact niște cuvinte fără ca să fi intervenit împrejurări care să vi le readucă în memorie?

— M-am tot gândit la ele, fără să pomenesc de asta.

— Ce v-a făcut să vă gândiți la ele?

— Eram curioasă să aflu mai multe despre un om pe care nu eram lăsată să-l văd.

— Ce anotimp al anului era?

— Nu-mi amintesc.

— Iarna sau vara?

— Nu-mi amintesc nici asta.

— Și totuși memoria dumneavoastră nu are probleme când este vorba de cuvintele folosite?

— Nu.

— Nu vi se pare neobișnuit?

— Nu.

— Nu se află cumva în jenă financiară tatăl dumneavoastră?

După o clipă de ezitare, martora răspunse cu voce joasă:

— Ba da.

— Câți elevi aveți în Cheyne Row?

— Doisprezece.

— Ce vârstă are cel mai mic?

— Șapte.

Strigăte puternice de "Nu... nu..." răsunară în Cameră, când se văzu că domnișoara Taylor era profund tulburată. Procurorul general ridică din umeri și se așează. Domnișoarei Taylor i se spuse că poate pleca.

Doamna Mary Anne Clarke a fost chemată din nou, pentru a fi interogată în continuare de către domnul Croker. Timp de peste o oră acesta îi puse tot felul de întrebări despre locuința din Gloucester Place, numărul de servitori angajați, dacă dormeau în casă, cine le plătea simbria, câte trăsură avusese, câți cai, ce bijuterii purtase, dacă-și amanetase diamantele. Apoi, aruncând o privire spre un bilețel pe care i-l înmânase procurorul general, domnul Croker o întrebă:

— Ați locuit vreodată în Hampstead?

Martora istovită făcu o pauză apoi răspunse:

— Da.

— În ce an?

— Parte din 1808 și sfârșitul lui 1807.

— În casa cui ați locuit?

— În casa unui oarecare domn Nichols.

— În tot acest timp ați folosit propriul dumneavoastră nume?

— Da.

— Ați folosit vreodată numele de Dowler?

— Nu, niciodată.

— De câte ori l-ați văzut pe domnul Dowler de când s-a întors din Portugalia?

— L-am văzut duminică la mine acasă și l-am mai văzut aici, în camera martorilor.

— Și nu l-ați mai văzut și altă dată, după ce s-a întors în Anglia?

— Cred că onorabilul domn deputat știe chiar mai bine decât mine, căci geamul de la mansarda dânsului dă înspre casa mea, ceea ce este foarte potrivit pentru a-i satisface curiozitatea.

Din băncile opoziției se auziră fluierături și aplauze zgomotoase.

— Sunteți sigură că nu l-ați văzut mai des pe domnul Dowler?

— Dacă domnul deputat ține morțiș, o să recunosc că l-am văzut mai des, dacă asta-i servește la ceva. Nu doresc de fel să ascund că domnul Dowler îmi este prieten intim.

— Și unde l-ați mai văzut pe domnul Dowler de la sosirea sa?

— L-am văzut la hotel.

— Când?

— În prima seară când a sosit. Lucrul acesta trebuia să rămână secret, căci nu doream ca familia mea sau alții să știe că l-am văzut în acea noapte.

— Ați stat împreună cu domnul Dowler mai multă vreme cu această ocazie?

— Am afirmat că am stat împreună cu domnul Dowler. Și cer permisiunea să întreb prezidiul dacă aceasta este o întrebare potrivită și dacă nu cumva este nedemnă de Cameră?

Domnul Wilberforce se ridică și protestă că era incorect și imoral cu totul să se ceară amănunte despre viața particulară a martorei. Dar i se strigă să șadă jos și domnul Croker repetă întrebarea.

— Vizita a durat de joi seara până după miezul nopții?

— Vizita mea a ținut până vineri dimineața.

Spre dezamăgirea tuturor celor din Cameră, domnul Croker nu mai puse alte întrebări și dezbaterile se încheiară.

În timp ce doamna Mary Anne Clarke se îndrepta spre trăsură în curtea vechiului palat de justiție, un curier o atinse pe umăr și-i înmână un bilețel. Ea îl citi și-i spuse curierului "Nici un răspuns". Când ajunse acasă, în Westbourne Place, puse bilețelul la oglindă, alături de numeroasele scrisori de amor pe care le primise deja. Era semnat cu inițialele bine cunoscute ale unui important deputat tory: "Ce-ați zice de trej sute de guinee și să luăm cina diseară împreună?"

Patru

Ancheta din Camera Comunelor fascina întreaga țară. Războiul din Spania fusese dat uitării și lăsat la o parte. Zi de zi, coloanele principalelor ziare reproduceau dezbaterile în întregime. Napoleon și Spania trecuseră pe locul doi. Pamfletarii urmăreau totul cu pasiune, caricaturiștii trăgeau foloase de pe urma Marii Investigații și afacerile tuturor prosperau. Ca prin minune își făcură apariția o droaie de obiecte din porțelan — câni de Staffordshire pe care era pictată doamna Clarke, în veșmânt de văduvă, ținând în mână o listă cu nume de ofițeri; portrete țipător colorate ale ducelui de York, în cămașă de noapte, coborând din pat; caricaturi ale lui Dowler și ale celorlalți martori. Biografiile tuturor, pline de bârfe și tipărite în grabă, toate cu precizarea "strict autentic", se vindeau la colț de stradă. Cânteccele satirice cu duiumul se fredonau la teatre. Și, culmea, ca să fii în pas cu moda, când dădeai cu banul în loc de "cap sau pajură" se cuvenea să spui "duce sau drăguță".

La petrecerile londoneze nu se discuta decât despre asta. În cafenele și taverne era singurul subiect de conversație. Doamna Clarke luase mită, dar oare ducele era la curent? Opiniile erau împărțite cam egal dar între cele două partide opuse — cei care erau de părere că banii îi băga chiar el în buzunar și facțiunea care-l declara curat ca lacrima și nepătat — se afla un grup de tipi flegmatici care dădeau din cap și spuneau că de fapt ceea ce conta era legătura amoroasă propriu-zisă. Un prinț de sânge, căsătorit, ținea o amantă, îi dăruia case și diamante, în timp ce poporul flămânzea. Bărbații și femeile munceau din greu în fabrici, soldații se luptau, marea masă a poporului britanic ducea o viață decentă. Iar comandantul suprem, chiar fiul Regelui, întreținea o târfă. Acesta era locul sensibil. Asta era problema. Oratorii de la colțuri de stradă și cei ce țineau discursuri gloatei își dădeau drumul, la fel ca simplii cetățeni, la ei acasă.

— Ni se cere să respectăm dinastia Brunswick. Ei ar trebui să dea exemplu. Dacă așa s-au purtat și Bourbonii în Franța, nu-i de mirare că i-au scurtat de cap franțuzii.

Starea de spirit era molipsitoare și cei cărora le convenea cel mai mult — agitatorii — făceau tot posibilul s-o intensifice.

Will Ogilvie, așezat la masa de lucru din biroul său, zâmbea în sinea lui când vedea cum aprinde chibritul paie, cum izbucnesc paie în

pălălaie și cum flăcările aprind mânia monstrului — opinia publică. El plănuise astfel de la bun început iar paiele pe care le arsese în conflagrație serviseră unui scop. May Taylor era unul din paie. Toți părinții elevilor ei își retraseră copiii iar proprietarul din Cheyne Row o somă să plece. Îi dădu termen trei zile ca să se mute. Jumătatea de oră petrecută în Camera Comunelor îi distrusese viața. Căci după cum afirmau în batjocură pamfletele guvernamentale, ea nu ținea un pension ci o casă deochiată, unde învățau meserie fetele de stradă.

Câștigăm? Pierdem? Mary Anne pune zilnic această întrebare. Ea nu avea habar de bilețelele expediate la Windsor de șeful majorității care intuia starea de spirit a Camerei, ceea ce ea nu putea. El cunoștea îndoielile care-i cuprinseseră pe proprii lui sprijinitori, simțea cum se mărește răceala față de duce. Așa că de la Camera Comunelor se scria către Castelul Windsor: "Socotesc de datoria mea să previn pe Maiestatea voastră că situația se agravează...". *Ducele știuse tot ce făcea ea dar închisese ochii.* Așa se șoptea peste tot în Cameră. Purtătorii de cuvânt ai guvernului făcură impresie proastă. Adam, Greenwood — de la "Greenwood și Cox, Furnizori ai Armatei —, colonelul Gordon, secretarul militar și adjunctul său, au venit cu o grămadă de hârțoage, documente și dosare, care nu dovedeau nimic decât că se făcuseră avansări și că fuseseră publicate în Monitor. Și singura armă de care se folosea guvernul era discreditarea principalei martore, doamna Clarke, astfel încât murdărindu-i reputația să-i poată pune la îndoială mărturia.

Printre martorii chemați s-o discrediteze în a doua săptămână a anchetei s-au aflat domnul John Reid, proprietarul hotelului din St. Martin's Lane și Samuel Wells, chelner. Ambii declarară că doamna care cu o săptămână în urmă petrecuse ziua de vineri cu domnul William Dowler își zisese întotdeauna "doamna Dowler". Ei jurară că nu se îndoiseră nici o clipă că nu ar avea dreptul la acest nume. Veni apoi domnul Nichols, brutarul, care depuse mărturie în același sens. Domnul Dowler se afla adesea în casa lui, când locuia acolo doamna Clarke. La început ea se dăduse drept văduvă, dar apoi îi spusese că s-a căsătorit cu domnul Dowler. Nu-i plătise nici un fel de chirie dar el păstrase niște instrumente muzicale care-i aparținuseră precum și niște scrisori pe care ea i le trimisese pentru a fi arse și pe care le uitase într-un dulap. Nu avea de gând să le arate decât dacă i se cerea acest lucru de către Cameră.

I se spuse să se retragă în timp ce în Cameră se discuta dacă să se dea sau nu citire scrisorilor. Șeful majorității trebui să ia rapid o hotărâre.

Dacă scrisorile o discredita pe doamna Clarke, cauza celor drepti va triumfa și totul va fi bine. Dacă însă scrisorile se refereau la duce, lucrurile stăteau altfel. Dovezile ar fi putut să-l încrimineze, să vină în sprijinul acuzării. După o matură chibzuință, domnul Parceval aprecie că riscul era prea mare și anunță că n-aveau de ce să examineze scrisorile doar pentru că-i aparținuseră doamnei Clarke. Colonelul Wardle, bănuind că acele scrisori ar putea aduce elemente prețioase pentru opoziție, se opuse cu vigoare hotărârii șefului majorității. După multe altercații, scrisorile au fost aduse și citite la prezidiu.

Prima misivă s-a dovedit a fi scrisă de Samuel Carter. Bietul Sammy, care se afla în Indiile de Vest, habar n-avea că epistola pe care o scrisese în 1804 din Portsmouth, cerând să i se acorde o permisie ca să-și cumpere uniformă, o să fie citită în public în Camera Comunelor. O a doua scrisoare era tot de la Sammy, la fel și a treia. Întreaga Cameră încremeni, șocată la auzul știrii pe care doar întâmplarea o dezvăluisese — cum că valetul doamnei Clarke ajunsese sublocotenent.

Mai erau două scrisori de la baroana Nollekens — un nume bine cunoscut în cercurile diplomatice — cu mulțumiri pentru doamna Clarke pentru favorurile primite și cereri de transmitere a mulțumirilor către Alteța sa regală.

În alte trei scrisori, generalul Clavering cerea întrevederi și o ruga pe doamna Clarke să intervină pe lângă comandantul suprem în privința mobilizării unor noi batalioane. Pe băncile guvernului domnea posomoreala, cele ale opoziției jubilau. Salvate de la distrugere din pură întâmplare, scrisorile acestea, deși nu aveau legătură directă cu acuzațiile, au fost de ajutor în stabilirea faptului că se acordaseră într-adevăr favoruri. Li s-a dat citire în mijlocul tăcerii. Apoi colonelul Wardle o chemă pe doamna Clarke să identifice scrisul, ceea ce ea și făcu. Uitase ce cuprindeau scrisorile și le crezuse arse de mult.

Colonelul Wardle profită de ocazie ca s-o chestioneze pe îndelete asupra împrejurărilor care prilejuiseră scrisorile. Ea îi făcuse rost de brevet lui Samuel Carter? I-l ceruse ducelui? Alteța sa regală își dăduse oare seama că era vorba de aceeași persoană care-l servea la masă la Gloucester Place? Ducele l-a mai văzut după ce a fost numit? Făcuse apel la duce și pentru baroana Nollekens? Răspunsurile ei l-au satisfăcut nespuse.

— Recunoașteți, continuă el, scrisul generalului Clavering?

— Da. De altfel într-o scrisoare de la duce pe care am găsit-o chiar azi dimineață este pomenit și colonelul Clavering și batalioanele sale.

Înmână scrisoarea care fu citită în Cameră, lectura fiind întreruptă de hohote de râs.

"Îngerul meu, Dă-mi crezare și fii încredințată că n-a existat nicicând o femeie mai iubită decât tine. Zi de zi și ceas de ceas îmi dau tot mai mult seama că întreaga mea fericire se bizuie doar pe tine. Cu ce nerăbdare aștept ziua de poimâine! Trebuie să mai treacă încă două nopți înainte să-mi pot strânge iubita în brațe. Clavering greșește, îngerul meu, dacă crede că se vor mobiliza regimente noi. Nu se intenționează așa ceva. Doar batalioane secundare pentru corpurile de armată existente. Ar fi bine să-i spui asta și că ești sigură că nu are rost să faci cerere pentru așa ceva.

Îți mulțumesc de mii de ori, dragostea mea, pentru batiste. Cred că nu este nevoie să-ți spun cu ce plăcere le port, când mă gândesc la mânușițele dragi care le-au făcut pentru mine.

Turneul pe care l-am făcut mi-a adus mari satisfacții, căci am fost mulțumit de felul în care am găsit totul. Toată ziua de ieri m-am îndeletnicit cu vizitarea lucrărilor de la Dover, cu trecerea în revistă a trupelor și cu inspectarea coastei până la Sandgate. Chiar acum pornesc călare de-a lungul coastei până la Hasting, să trec în revistă diferitele corpuri de armată."

Rămas bun, iubirea mea dulce și scumpă.

Scrisoarea îi era adresată — destul de ciudat — lui George Farquhar Esq. și nu doamnei Clarke, un fapt care scăpă atenției deputaților.

Dezvăluirile din scrisorile găsite la Hampstead zdruncinară considerabil încrederea sprijinitorilor guvernului. La 16 februarie, șeful majorității, în speranța restabilirii încrederii în ducele de York, se ridică să facă un anunț important în legătură cu numirea unui oarecare maior Tonyn. Doamna Clarke depusese mărturie cu câteva zile în urmă că numele lui Tonyn i-l dăduse căpitanul Sandon. Căpitanul Sandon recunoscuse că așa era dar în mărturia sa ascunsese un fapt esențial care ieșise la iveală în afara Camerei Comunelor. Faptul — descoperit de Adam — consta în existența unor scrisori de la Doamna Clarke, aflate în bagajele căpitanului Sandon. Era demn de menționat în special un bilețel referitor la maiorul Tonyn și la avansarea acestuia, care bilețel părea a fi scris de ducele însuși. Domnul Adam vorbise cu Alteța sa regală despre acest lucru și dânsul declarase pe dată că bilețelul era o contrafacere.

— Lucrurile stau astfel, spuse șeful majorității. Dacă vom găsi bilețelul și vom dovedi că este contrafăcut, asta va demonstra că doamna

Clarke era în stare să tragă oamenii pe sfoară, nu numai prin viu grai ci și prin falsificarea unei semnături. Dacă, dimpotrivă, biletul este autentic, va veni în sprijinul acuzațiilor ce ni se aduc. Eu sunt însă atât de convins de prima posibilitate încât nu am nici cea mai mică șovăială în a aduce chestiunea în fața Camerei spre dezbattere în această seară. Propun să fie chemat la bară căpitanul Sandon.

Căpitanul Wardle consimți. Nu auzise niciodată de vreun biletel sau scrisoare în posesia lui Sandon. Dar n-au decît să le arate — era sigur că vor veni în sprijinul acuzării și fără îndoială nu-i vor putea face nici un rău doamnei Clarke.

Căpitanul Sandon își făcu apariția. Și spre marea mirare a șefului majorității și a întregii adunări negă că știe ceva despre biletul în chestiune. Era posibil să fi existat un bilet dar el nu-și amintea. Biletul nu mai exista acum. Fusesse distrus. Își amintea de un bilet dar dispăruse. Nu-și mai amintea conținutul. Biletelul se dusesse pe apa sâmbetei. Vinovăția lui jalnică era atât de evidentă, nu numai pentru domnul Perceval ci și pentru întreaga Cameră încât, după o jumătate de oră tensionată de interogări i se spuse să se retragă sub pază și deputații votară în unanimitate să fie condus de chestor pînă acasă și să i se facă percheziție, pentru a se găsi biletul lipsă. În timp ce Camera aștepta ca el să reapară, doamna Clarke a mai fost chemată o dată spre a fi examinată de domnul Perceval.

— Vă amintiți că în 1804 căpitanul Sandon v-a contactat în legătură cu maiorul Tonyn?

— Îmi amintesc că maiorul Tonyn se folosea de căpitanul Sandon. De asta sunt sigură.

— Vă mai amintiți dacă i-ați trimis vreun mesaj maiorului Tonyn prin căpitanul Sandon?

— Nu-mi pot aminti dacă am făcut așa ceva. Este probabil să fie așa dar a trecut multă vreme de atunci.

— Vă amintiți că i-ați trimis vreo *hârtie* maiorului Tonyn prin căpitanul Sandon?

— Ce fel de *hârtie*?

— Orice fel de *hârtie* scrisă, fie de dumneavoastră, fie de altcineva?

— Nu cred. Aveam întotdeauna grijă să nu dau din mână *hârtii* scrise.

— Dacă i-ați fi trimis o astfel de *hârtie* maiorului Tonyn prin căpitanul Sandon, este posibil să fi uitat?

— Nu. Sunt sigură că n-aș fi uitat nimic de acest fel care să-i fi aparținut ducelui de York.

— Căpitanul Sandon urma să primească vreun comision din profitul obținut dacă petiția maiorului ar fi avut succes?

— Cred că da, căci am înțeles că maiorul Tonyn era un om generos și căpitanul Sandon nu s-ar fi interesat atâta pentru dânsul dacă nu s-ar fi așteptat la o recompensă.

— Înainte de a vă prezenta acum la bară, ați primit vreo informație cu privire la conținutul interogatoriului căpitanului Sandon realizat aici?

— Nicidecum.

Martora se comportase tot timpul sincer și firesc. Chiar dacă existase bilețelul, era clar că uitase de el. Camera aștepta cu nerăbdare să se întoarcă chestorul cu căpitanul Sandon. După mai mult de o oră, el fu adus din nou la bară și interogat de îndată de șeful majorității.

— Ați găsit hârtia?

— Da.

— O aveți la dumneavoastră?

— O are aprodul, precum și alte hârtii care se aflau împreună cu ea.

I se porunci aprodului să predea hârtiile, care constau dintr-un teanc de scrisori, având deasupra bilețelul dispărut. În mijlocul tăcerii mormântale care se așternu în Cameră, domnul Perceval îi înmână președintelui biletul și acesta îi dădu citire cu glas tare:

"Tocmai am primit biletul de la tine și problema cu Tonyn va rămâne așa cum a fost. Dumnezeu să te aibă în pază!"

Biletul nu era semnat dar era adresat lui George Farquhar, Esq., Gloucester Place nr. 18.

Din bănci se ridică un murmur. Ce însemna asta? Biletul era chiar de la duce? Și cine era George Farquhar?

Domnul Perceval îl interogă de îndată pe căpitanul Sandon.

— Ce v-a determinat să ascundeți biletul?

— N-am vut nici un motiv. Mi-e rușine de mine.

— V-a ordonat cineva să-l ascundeți?

— Nu.

— Când v-a dat doamna Clarke biletul, v-a spus că este scris de ducele de York?

— Nu-mi amintesc exact ce a spus, doar că a zis că biletul venea de la dânsul.

— Cunoașteți scrisul ducelui de York?

— Nu l-am văzut niciodată.

— Scrisul de pe acest bilet vi se pare a fi scrisul doamnei Clarke?

— Nu, nici pomeneală.

— Cine este George Farquhar Esq., căruia îi este adresată scrisoarea?

— Nu am nici cea mai vagă idee.

După această căpitanul Sandon se retrase și doamna Clarke fu chemată la bară și chestionată de procurorul general.

— Vă amintiți să mai fi văzut vreodată această hârtie?

— Presupun că da, căci este scrisă de mâna Alteței sale regale. Nu știu cum ar fi putut intra în stăpânirea acelui om, dacă nu i l-aș fi dat eu.

— Priviți sigiliul de pe bilet. Îl cunoașteți?

— Este sigiliul personal al ducelui de York. Nu neg că am multe asemenea acasă. Inscripția de pe el este "Niciodată absent".

— Cine este George Farquhar?

— Nu mai există o astfel de persoană. Era unul din frații mei. Mi-am pierdut doi frați, care au luptat în Marină și el era unul din ei. Sub acest nume îmi trimitea ducele scrisorile.

— Ați imitat vreodată scrisul cuiva?

— Nu, nu pentru vreun folos material. Aș putea să imit un scris în glumă, distrându-mă cu două sau trei alte persoane. Există un astfel de joc — e caraghios să-l pomenesc aici — în care se scrie un nume de bărbat, apoi un nume de femeie, unde se află și ce fac, apoi se face un sul și se spune "Nu așa scrie cutărică?", dacă e vorba de numele unor prieteni.

— Puteți imita scrisul ducelui de York?

— Nu știu. Dânsul poate judeca asta cel mai bine. Uneori am încercat să-i imit scrisul, când se afla în preajmă. Dânsul socotea că știu să-i imit foarte bine semnătura, "Frederick", dar nu m-am folosit niciodată de asta. Dacă aș fi încercat s-o fac vreodată, faptul ar fi fost folosit împotriva mea, cu mult înainte.

— Aveți întotdeauna același scris?

— Nu pot spune precis cum scriu. În general scriu în mare grabă.

— Ați călăuzit mâna mamei pe polițele care au fost prezentate la procesul fratelui dumneavoastră de la Curtea marțială. Asta nu era un alt fel de scris?

— Nu scriu repede când îi călăuzesc mâna. Presupun că este de fapt tot scrisul meu, nu al dânzei, căci nu prea mai are putere în mână.

— În esență puteți folosi două scrisuri diferite?

— Nu prea văd mare deosebire între ele.

— Nu vedeți deosebirea între propriul scris și cel de pe polițele prezentate la Curtea marțială?

— Nu mi se pare că e cine știe ce deosebire... Încercați să insinuați că scrisul de pe polițe era o contrafacere?

— Nu insinuez așa ceva. O apucați de mână pe mama și apoi o îndrumați?

— Dânsa ține pana, eu o apuc puțin mai jos și-i îndrum mâna. Putem să vă arătăm cum facem oricând doriți.

— Deci ambele polițe sunt scrise în întregime de dumneavoastră?

— Dacă așa vă place să considerați, n-aveți decât. Eu am folosit mâna mamei și scrisul îmi aparține.

Sesiunea se suspendă, după ce Camera conveni să se numească o comisie specială care să examineze celelalte scrisori de la doamna Clarke, aflate la căpitanul Sandon acasă, alături de biletul rătăcit. Comisia trebuia să facă a doua zi o dare de seamă despre ele. Ca atare, pe 17 februarie, după ce doamna Clarke confirmase că scrisorile fuseseră scrise de dânsa — deși i se permisesese să citească doar adresa de pe plicuri, nu și conținutul — câteva epistole au fost citite în plenul Camerei. Nu se aflau în nici o ordine, iar majoritate era datate din vara lui 1804.

Din fiecare reieșea, clar sau indirect, că ducele de York era implicat în avansarea diferiților gentlemen, inclusiv a maiorului Tonyn.

"Spune-i lui Spedding să înregistreze cererea. D. zice că este mai bine așa... Vrei să ceri din nou o locotenență în India? D. m-a asigurat că sunt două de vânzare... I-am pomenit despre avansarea ca maior. Este foarte de acord. Crezi că m-ai putea ajuta cu o suță?... Din nefericire lordul Bridgewater a cerut locul vacant, chiar înainte să se elibereze, dar Alteța sa regală mă va informa ce se poate face... Sunt pe deplin încredințată că banii sunt un fleac și trebuie să-i informezi pe Bacon și pe Spedding că fiecare trebuie să dea două sute. Aștept răspuns, întrucât trebuie să vorbesc cu D. și i-am menționat faptul că dumneata te îngrijești de mine... Ducele a poruncit ca Tonyn să fie avansat..."

Lectura scrisorilor făcu o impresie adâncă în Cameră. Toți deputații și-au putut da seama că scrisorile fuseseră descoperite din întâmplare, că nici doamna Clarke, nici colonelul Wardle nu știuseră că se aflau în mâinile căpitanului Sandon. Dacă ar fi știut, le-ar fi adus ca dovezi cu mult înainte.

Domnul Perceval îl întrebă apoi pe generalul Gordon, secretarul militar, dacă după părerea lui scrisul din biletul care stârnise toată tărășenia ("Tocmai am primit biletul de la tine și problema cu Tonyn va

rămâne așa cum a fost. Dumnezeu să te aibă în pază!") era al ducelui.

— Pot cel mult să spun că este foarte asemănător cu scrisul Alteței sale regale, dar nu mă încumet să afirm că este sau nu al său.

— Ați avut vreo discuție pe această temă cu ducele de York?

— Da.

— Cum a decurs conversația?

— Ultima conversație a avut loc la zece și jumătate dimineața. Cel dintâi lucru pe care mi l-a spus a fost: "Întrucât vei fi convocat diseară să răspunzi la anumite întrebări în Cameră, n-o să-ți vorbesc despre această problemă, dar nu pot decât să afirm ca și mai înainte că nu știu nimic de toată treaba dar cred că este vorba de o plastografie."

Au mai fost chestionați și alți martori dar nici unul nu a fost în stare să afirme categoric dacă biletul era scris de duce sau nu. Printre aceștia se număra și un funcționar de la Banca domnilor Coutts, care declară că scrisul semăna cu al ducelui dar că fără semnătură nu putea jura că este autentic.

Într-o ultimă încercare de a o acuza pe doamna Clarke de plastografie, șeful majorității îl convocă pe un anume domn Benjamin Towan.

— Cu ce vă ocupați?

— Cu pictura pe catifea.

— Ați cunoscut-o pe doamna Clarke în Gloucester Place?

— Da.

— Vă amintiți că a spus vreodată ceva despre scrisul de mână?

— Da. În timpul unei conversații a spus că poate imita iscălitura ducelui și a demonstrat-o pe o bucată de hârtie. N-am putut observa nici o deosebire între scrisul ducelui și al dânzei.

— Vreți să spuneți că a adus vorba de acest lucru și apoi a și imitat scrisul în prezența dumneavoastră?

— Da.

— V-a arătat vreo semnătură a ducelui?

— Da. Pe o bucată de hârtie. Era Frederick, sau York, sau Albany. Nu mai știu care.

— Ați făcut vreo remarcă pe această temă?

— I-am spus că era un lucru grav.

— Și dânsa ce a spus?

— A râs.

Lordul Folkestone se ridică de îndată, să-l chestioneze pe martor.

— Ce ramură a picturii predați?

— Flori, peisaje, persoane și fructe.

— Îi învățați pe elevi să facă litere în vreun mod deosebit? Cu înflorituri și altele?

— Da.

— Doamna Clarke a afirmat că poate imita doar semnătura ducelui de York sau scrisul său în general?

— N-a menționat decât semnătura.

— Doamna Clarke vă făcea confidențe?

— Nu.

— Cât a trecut de când i-ați dat lecții?

— N-aș putea spune fără să mă uit în carnet.

— V-ați despărțit în termeni buni?

— Îmi este încă datorare.

— Vă plătise tot ce vă datora?

— Nu.

Martorul se retrase oarecum încurcat iar Camera își suspendă lucrările, după ce se luase decizia ca biletul Tonyn să fie remis unui specialist în grafologie. Opinia acestuia urma să ajute Camerei să-și formeze o părere în această problemă, la următoarea sesiune.

Cinci

Ori de câte ori închidea ochii, Mary Anne parcă vedea aievea cele două polițe și auzea glasul arțăgos al mamei sale:

— De ce să semnez, ce înseamnă asta?

Pierzându-și răbdarea ea îi spusese:

— Pentru numele lui Dumnezeu, fă cum îți spun. Charley are nevoie de bani și poate deconta aceste polițe trase asupra lui Russell Manners. Este mai bine ca să fie semnate de dumneata decât de mine.

Și apoi, apucând mâna mamei, o îndrumase cum să semneze.

— Înseamnă că o să-mi ceară mie bani? Nu pot să-i trimit lui Charley bani.

— Sigur că nu. Nu fi așa de proastă.

Îi expediasse lui Charley blestematele de polițe, pe care acesta le încasase și i le înapoiase. Despre polițe discutase pe larg Curtea marțială. Fuseseră date uitării apoi, după ce Charles fusese găsit nevinovat. Erau

aduse în discuție acum din nou în Camera Comunelor. Cu polițele astea nu era lucru curat. Greșise ea cumva? Nu era legal procedeul? Oare dacă îndrumi mâna cuiva înseamnă că ești plastograf? I-ar fi fost cu neputință să jure cu mâna pe Biblie că maică-sa într-adevăr știa ce semna. Era mult prea plăpândă și slăbită ca să priceapă toate chichițele legate de polițe, cecuri, bani. Habar n-avea ce făcea fiica ei cu Russell Manners la numărul 9 din Old Burlington Street.

Și dacă o aduceau pe maică-sa la Cameră, o chemau la bară și o interogau? Gândul o îmbolnăvea, o chinuia — parcă o vedea pe maică-sa, tremurând pe scaun, terorizată și hărțuită de procurorul general. Mary Anne se sucea și răsucea, cu mâinile la ochi. Cât o să mai țină chinul ăsta? Când se va termina oare?

Din toată povestea nu se alesese cu nimic bun, doar cu calomnii. Dezonoare, ocări, minciuni, dezvăluiri sordide. Dădu peste cap praful care-i fusese prescris și o străbătu un frison. Două zile la pat. Nici un fel de vizite de la prieteni sau rude. Așa poruncise doctorul și ea îi dăduse ascultare. Nu se putea însă odihni, cu noua acuzație de plastografie care i se pusese în cârcă.

Un ciocănit la ușă. Era iar Martha, care, credea ea, venise să-i îndrepte pernele.

— Ce mai e, Martha? Nu mă poți lăsa să dorm?

— Lordul Folkestone v-a adus niște flori.

— Pune-le în apă.

— Speră că vă simțiți mai bine, doamnă, și vă trimite salutări.

— A zis că vrea să mă vadă?

— N-a îndrăznit.

Ea căscă și se uită la pendulă. Era doar nouă și jumătate. Avea în perspectivă ore întregi de nesomn. Poate că i-ar prinde bine să schimbe o vorbă cu Folkestone. Era foarte atent, destul de atrăgător și evident *épris**, ca un vițel cu ochi mari.

Se pare că își pierduse soția și nu-și revenise încă, dar doliul maturiza simțurile, știa asta din proprie experiență. Ea se ridică în capul oaselor și întinse mâna după un șal să-și acopere umerii, se aranjă puțin și-și parfumă perna.

— Spune-i domniei sale să urce.

Martha plecă.

* *Îndrăgostit* (fr.)

Ea se rezemă de pernă, palidă și moleșită. Lampa de lângă ea avea fitilul micșorat și semiîntinericul o favoriza. Se auzi un ciocănit insistent în ușă care-i trezi curiozitatea. De luni de zile nici un bărbat nu-i mai bătuse așa la ușă. Aproape că uitase cum este.

— Intrați, spuse ea, cu un glas care nu mai suna plictisit ci blând și îmbietor, chemând parcă spre o aventură agreabilă.

— Ce amabil sunteți că ați venit să mă vedeți! Am fost atât de singură!

— Voi sta doar o clipă. Dați-vă cuvântul că să simțiți mai bine.

— Firește că sunt mai bine. De ce sunteți atât de îngrijorat?

— Când a venit în fața Camerei doctorul Metcalfe și a spus că sunteți bolnavă și nu puteți veni azi, abia m-am stăpânit să nu plec. Abia am reușit să asist la dezbateri până la sfârșit. L-am invitat pe doctor la bară și a convins Camera că sunteți într-adevăr bolnavă. Asta m-a făcut să doresc și mai tare să vă văd. Aveți nevoie de ceva? Vă pot aduce ceva? Sunteți sigură că puteți avea încredere în opinia doctorului dumneavoastră sau doriți să-mi chem propriul medic?

— Mă simt perfect. Sunt doar istovită. Credeam că week-end-ul mă va relaxa dar nu s-a întâmplat așa. Și acum povestiți-mi. Cum merg lucrurile?

— Splendid. Toată ziua au fost examinați grafologii. Doi inspectori de la Poșta Centrală, specialiști în francări, care au venit cu microSCOPE, un alt individ de la Banca Coutts și trei de la Banca Angliei. Toți au dat același răspuns, deși Perceval s-a străduit cât a putut să răsucescă lucrurile.

— Și care a fost răspunsul?

— Că era mare asemănare dar că nu puteau jura că era același scris. Erau de părere că era același, dar atât. I-am făcut să pară neghiobi de-a dreptul când i-am întrebat dacă au citit în ziare discuțiile referitoare la faptul că biletul era sau nu plastografiat. Au recunoscut firește că citiseră, ceea ce practic însemna că toți veniseră cu idei preconceptionale să examineze biletul, considerând că s-ar putea să nu fie autentic.

— Deci guvernul nu a progresat?

— Sigur că nu. Suntem în aceeași situație ca înainte și lucrurile nu se vor clarifica înainte de vot. După plecarea experților, a venit generalul, bătrânul Clavering care-și închipuia că poate tăgădui că vă cunoaște. N-a avut încotro însă, când a văzut diferitele scrisori. Ne-am distrat pe seama lui. Sam Whibread i-a pus întrebări, l-a sucit și răsucit, până ce a fost fericit să scape. Mărturia lui nu a afectat în nici un fel acuzațiile, dar din

modul în care a bălmăjit răspunsurile, Camera și-a putut da seama că luase legătura cu dumneavoastră în problema avansării. Au fost chemați apoi Greenwood și Gordon. Nimic important. Ei au dat la iveală o grămadă de hârtoage fără nici un însemnătate. Au plictisit de moarte Camera. Adevărul este că toate lumea și-a pierdut interesul, de cum s-a aflat că nu veți veni. Așa că asta-i situația.

— Ce scârboși, să vrea să mă vadă chinându-mă! Biată victimă aruncată pradă leilor!

— Dar nu-i așa. Nu ați dat nici o secundă impresia că ați fi o biată victimă. Dimpotrivă, păreați că savurați fiecare clipă. Procurorul general este ursul și dumneavoastră sunteți cea care-l zădărește. Toți cei din Cameră au înnebunit după dumneavoastră, chiar și cei din partea guvernului. Până și Wilberforce a uitat de sclavii negri și nu mai vorbește decât despre dumneavoastră. L-am auzit oftând către unul din prietenii cu care se duce la capelă: "Are un fond bun!"

— Un fond?

— Un fond. Ați nimerit pe mâini rele, sau cel puțin el așa zice.

— Probabil are dreptate. Dacă e să dai crezare pamfletelor, am trecut prin atâtea mâini, că n-a mai rămas mare lucru din mine. Le-ați citit?

— Mi s-ar părea înjositor să citesc astfel de murdării. Dar nu cumva vă obosesc?

— Cătuși de puțin. Vă găsesc odihnitor.

— Treaba cu biletul este extrem de bizară. Să vă spun ce se vorbește pe coridoare. Că Sandon și-a dat seama că biletul era scris de duce și că venea în sprijinul acuzațiilor și de aceea a pretins că l-a pierdut. Nici nu i-a trecut prin cap că Adam o să-l prezinte în fața Camerei.

— Dar de ce l-a pus în discuție Adam? Nu putea să le facă decât ponoase.

— Este limpede că n-avea habar că de fapt biletul era autentic. Era convins că e un fals. Și acum, după ce Sandon a făcut o astfel de boacănă, nu numai biletul ci și celelalte scrisori au fost citite ca probe și chiar ei au fost cei care le-au adus. Iată de ce biletul reprezintă un adevărat triumf pentru cauza noastră. Perceval își dă cu pumnii în cap, la fel și ceilalți. Fără doar și poate Alteța sa regală o să-i tragă mâine lui Adam o săpuneală strașnică.

— Se teme prea mult de el ca să-i frece ridichea. Adam îl ține bine în gheare, am spus-o întotdeauna.

— După câte văd, nu-i purtați pică. Mi se pare minunat.

— La ce mi-ar folosi pica, acum? Este și așa prea târziu.

— Mai circulă un zvon oribil — pe care de altfel nu-l crede nimeni — cum că în spatele nostru s-ar afla Kent. Știu și cum a apărut — într-una din zile, când depuneți mărturie, ați spus că-l cunoașteți pe Dodd, secretarul particular al lui Kent. Dar pe Dodd îl cunoaște toată lumea.

Ea nu-i răspunse. Știa că trebuia să fie prudentă. Folkestone, idealistul, habar n-avea de complotul care se afla în spatele anchetei.

— Îl cunoașteți bine? o întreabă lordul Folkestone.

— Pe cine, pe Dodd? Ferească Sfântul! Este groaznic de plictisitor, dar întâmplarea face să fim vecini. El locuiește în Sloane Street și-i place să mai treacă pe aici, când are prilejul.

— În locul dumneavoastră l-aș ține la distanță. Toți curtenii bârfesc în draci, asta face parte din meseria lor. De asta când locuiam în Franța mi s-a părut că respir un aer mai proaspăt — firește înainte de Teroare, când idealurile erau puternice. Mulți dintre cei de acolo se simțeau de-a dreptul renăscuți, după ce răsturnaseră tirania și aveau în față un viitor pentru care merita să trăiești.

Slavă Domnului că se pornise să turuie despre tema preferată. Pericolul trecuse, cel puțin pentru moment. Peste zece minute o să-i ofere un coniac, ca să-i distragă atenția și apoi, dacă o să aibă chef, o să-l lse chiar să șadă pe pat.

Atenția i-a fost distrasă, dar nu de coniac. Martha apăru din nou, anunțând cine sunase la intrare.

— Colonelul Wardle și maiorul Dodd roagă să fie primiți.

Tăcere. Trecu printr-o clipă oribilă, apoi mimă surpriza.

— Ce ciudat! Au venit împreună? Mă întreb de ce?

— Colonelul Wardle speră că-l primiți.

— Speră degeaba.

Lordul Folkestone se ridică de pe scaun.

— N-o să i se pară ciudat că pe mine mă primiți și lui nici nu-i spuneți "Bună seara"?

— N-are decât să i se pară. Primesc pe cine-mi place.

— Mă simt stingherit. vă rog să-l primiți. Dacă află că-s aici, ne-ar putea ieși vorbe.

Oare Înălțimea sa se temea să nu fie compromis? Își schimbă părerea despre el. Atracția pe care o simțea față de el începu să slăbească.

— Perfect. O să-l primim sus.

Înălțimea sa se destinse. Colonelul Wardle fu condus în dormitor.

În loc să zâmbească parșiv — așa cum era de așteptat —, în loc să-i dea un ghiont în coaste și să remarce "Mi-ai luat-o înainte!", sau să facă alte aluzii ironice la adresa lor, deputatul de Okehampton se arată cât se poate de stingherit. Mormăi vreo două vorbe apoi se așeză în tăcere. Ceva nu era în regulă. Ea simți schimbarea din atmosferă.

Spuse:

— Lordul Folkestone mi-a povestit ce s-a întâmplat azi. Am înțeles că lucrurile merg bine, dar că nu s-a stabilit nimic.

— Da. Starea de spirit în Cameră a fost bună și în favoarea noastră. Din acest motiv — pe lângă altele — am și venit să vă văd. Cred că cel mai bine ar fi să profitați de faptul că nu vă simțiți prea bine și să cereți să fiți scutită de a mai participa la alte ședințe ale Camerei.

— Nimic nu mi-ar face mai mare plăcere și nu m-ar ușura mai mult.

Lordul Folkestone îl privi pe Wardle cu ochi mari de parcă nu i-ar fi venit să creadă.

— Cred că ați înnebunit! Păi doamna Clarke este atuul nostru. Simpla sa prezență este suficientă ca să câștige Camera.

— Nu sunt de acord.

— Vreți să spuneți că depoziția dânzei a făcut mai mult rău decât bine cauzei noastre? Mi se pare o sugestie monstruoasă. Fără dânsa n-am fi avut nici cea mai mică șansă.

— M-ai înțeles greșit, Folkestone. Sigur că doamna Clarke ne-a fost de ajutor. Esențialul este că a spus tot ce avea de spus. Dacă o să compară din nou în fața Camerei, s-ar putea să fie interogată despre tot felul de subiecte, care ar face mai mult rău.

Deci zvonurile care circulau cu privire la rolul jucat de ducele de Kent în toată trășenia ajunseseră și la urechile lui Wardle. De aceea venise cu Dodd. Ea ridică din umeri. N-aveau decât să se descurce cum or ști, ei nu-i mai păsa.

— Nu înțeleg, spuse Folkestone, ce se ascunde aici? Se întâmplă ceva ce nu mi-ați explicat? Există vreun temei în zvonurile despre Kent?

— Bine înțeles că nu.

— Atunci despre ce este vorba?

— Pur și simplu mă tem ca doamna Clarke să nu fie hărțuită.

— Mai mult decât au hărțuit-o deja, n-au ce să-i facă. Știți bine doar că le-a făcut față magistral. Ce alte subiecte ar putea apărea care s-o prejudicieze?

Colonelul Wardle îi ceru din ochi ajutor martorei numărul unu. Ea nu-l băgă în seamă, închise ochii și căscă. În disperare de cauză Wardle se întoarse din nou spre lordul Folkestone.

— Foarte bine, o să dau cărțile pe față. Este vorba de o problemă personală între mine și doamna Clarke. V-aș fi recunoscător dacă ne-ați lăsa cinci minute singuri.

Lordul Folkestone se ridică înțepat.

— De sigur, dacă puneți astfel problema, nu am încotro.

Ieși din dormitor lăsându-i singuri. Colonelul Wardle începu de îndată să vorbească agitat.

— Nu i-ați spus nimic lui Folkestone despre ducele de Kent?

— Sigur că nu.

— A intrat la bănuială. De aceea a și venit să vă viziteze.

— Aiurea. Mi-a adus flori.

— Un simplu pretext. Vă atrag atenția că trebuie să fim precauți. Zvonurile roiesc. Dacă guvernul miroase ceva, cauza noastră va fi pierdută și toată Acuzația va fi discreditată.

— Folkestone nu este membru al guvernului.

— Asta n-are importanță. Dacă ar cunoaște adevărul, s-ar retrage din luptă.

— Vă rușinați deci de complotul din spatele acuzațiilor?

— Nu e vorba nici de rușine și nici de vreun complot. Este vorba doar de politică, foarte, foarte încâlcită.

— Încâlcit e bine zis. Și în toată încurcătura asta m-ați băgat și pe mine. Trebuie să fiu precaută nu numai cu guvernul dar și cu Folkestone, cel care m-a ajutat cel mai mult.

— Îmi pare rău. Este mare păcat. Dar în politică prietenii cei mai dragi sunt cei care ne trădează fără să-și dea seama.

— Bine. Ce doriți să fac?

— Liniștiți-l pe Folkestone că în spatele nostru *nu* se află Kent. Spuneți-i dacă vreți că noi doi suntem *intimes** și că sunt neliniștit că s-ar putea să fim dați în vileag.

— Vă foarte mulțumesc.

— Asta l-ar putea ține în șah și l-ar face să renunțe la alte întrebări.

— Dar de ce să-l țin în șah? Mie îmi place de el.

— Atunci spuneți-i ce minciună vreți, dar nu-i dezvăluiți adevărul.

* *Intimi* (fr.)

Ea se ridică în capul oaselor și bătut pernele de care se sprijinea, mai aruncă o ochire în oglindă și-și aranjă șalul.

— Sunt foarte impresionată de cât sunteți de mare patriot, domnule colonel Wardle. Ce păcat că nu vă poate auzi domnul procuror general!

— Scumpă doamnă, măsurile politice...

— Vorbe de clacă. Nu-mi mai pomeniți de convingeri politice. Perfect, o să-l duc de nas pe Înălțimea sa, nu vă temeți, și dacă voi fi convocată la Cameră, o să-mi fac apariția. N-am de gând să vă dau de gol, așa că păstrați-vă sângele rece. N-ar fi mai bine să vă duceți să-l căutați și să-i spuneți că ni s-a terminat întrevederea în *tête-à-tête*?

Povara grijii căzu de pe umerii lui Wardle. Expresia de spaimă și încruntare pieri. El plecă și ea îl auzi discutând în salon. Își imagina scena: Folkestone inchizitorial, Dodd și Wardle răspunzând în doi peri. Doar Dumnezeu știe cum o mai încondeiau. Nu peste multă vreme auzi uși trântindu-se și pași pe stradă. Plecaseră și ea putea să se destindă și să adoarmă. Era cât pe aci să-și arunce șalul și să stingă lampa când auzi iar un ciocănit în ușa dormitorului.

— Intră!

Ce mai poftea oare și Martha asta? Nu era însă Martha — era tot lordul, agitat și misterios.

— S-au dus. Am scăpat de amândoi, spuse el și se apropie de pat pe vârfuri, apucând-o apoi de mână.

O, Doamne... Inima i se strânse. Trebuia să facă iar față? Starea ei de spirit dinainte se schimbase complet în ultima jumătate de oră. Trecuse clipa, acum nu dorea decât să doarmă. Își înăbuși un căscat și încercă să-și stoarcă un zâmbet.

— Am crezut că ați plecat și dumneavoastră.

— Am venit să vă urez noapte bună.

Știa prea bine ce însemna asta de fapt — trecuse de zeci de ori prin așa ceva. Nu cu Înălțimea sa radicală ci cu alții. Timp de cinci minute totul se petrecea la lumină, mângâieri pe mâini, murmure, șoapte și apoi o cerere grăbită. Cel mai bine era să termine urgent și apoi să-l expedieze acasă. Să pretindă că era extenuată de extaz — în general cu așa ceva avea succesul garantat. Când se va strecura afară din pat, el va fi convins că lumea întreagă i se așterne la picioare.

— Să fac lumina mai mică? șopti el.

— Dacă preferați.

Ea se uită la ceas. Unsprezece fără un sfert. Dacă pleca la și un sfert

— în cel mai fericit caz —, mai avea la dispoziție opt ore, înainte să-și bea ceaiul de la șapte... Dar dacă, așa cum îi spunea ei instinctul, Înălțimii sale francofile îi lipsea experiența — doar făgăduieli și nici o împlinire — atunci nu mai era timp de pierdut. *Faites vos jeux și allons-y**.

Șase

Ultima zi pentru făcut depoziiții a fost miercuri 22 februarie. După ce colonelul Wardle anunță că nu mai dorește să aducă alți martori în sprijinul acuzațiilor — întrucât scrisorile găsite la căpitanul Sandon erau o dovadă grăitoare a complicității ducelui de York în traficul cu avansările — îi cedă locul șefului majorității.

Domnul Perceval începu prin a afirma că dorea să risipească orice neînțelegere s-ar fi putut ivi cu privire la întârzierea în prezentarea depozității căpitanului Sandon și în aducerea biletului despre maiorul Tonyn. Din partea opoziției s-au lansat zvonuri cum că i s-ar fi spus căpitanului Sandon să distrugă acel bilețel de către persoane care-o vroiau binele ducelui de York. Acest lucru era complet fals.

Membrii opoziției ascultară aceste declarații în tăcere. La fel ca și unii membrii ai majorității, ei băgară de seamă că nu s-a mai pomenit nimic despre faptul că biletul ar fi o plastografie și n-au mai fost convocați la bară nici un fel de experți grafologi.

Într-o ultimă încercare de discreditaie a doamnei Clarke, șeful majorității o chemă să depună mărturie pe doamna Favoury, menajeră, încredințat fiind că ea va atrage disprețul publicului asupra stăpânei sale. Și Martha, cu ochii holbați de mirare și surprindere, a fost dată pe mâna procurorului general.

— Ați fost menajera doamnei Clarke în Gloucester Place?

— Așa-i.

— Se cheltuia mult cu întreținerea?

— De bună seamă. Muncea și câte trei bucătari la pregătitul mesei și dacă Alteța sa regală strâmba cumva din nas, dânsa și schimba bucătarul.

* Puneți miza și dați-i drumul. (fr.)

— Doamna Clarke avea obiceiul să primească vizite și de la alți gentlemen?

— Da, mulți gentlemen își ofereau serviciile.

— Înainte ca Samuel Carter să locuiască la doamna Clarke ca valet, l-a însoțit vreodată acolo pe căpitanul Sutton?

— Căpitanul Sutton l-a adus cu dânsul, firește, dar nu l-a luat niciodată pe Sam în salon.

— Aveți cunoștință dacă doamna Clarke a trăit vreodată cu un gentleman pe nume Ogilvie?

— L-am văzut pe domnul Ogilvie dar doamna n-a trăit cu dânsul. Trecea adesea în vizită în casa din Tavistock Place. E un gentleman zdravăn.

— Îl cunoașteți pe numitul Walmsley?

— De ce mă întrebați?

Martha, roșie la față și indignată, se uită cu resentiment la procurorul general. Sir Vicary Gibbs se aplecă cu interes. Așa... un alt iubit de adăugat pe lista cuceririlor doamnei Clarke?

Numele lui Walmsley începu să treacă din gură în gură, pe șoptite. Un Walmsley din Shropshire clătină nervos din cap și se făcu roșu ca racul. Procurorul general ridică mâna și ceru liniște. Îi spuse Marthei:

— Dacă aveți ceva de spus despre acest domn Walmsley, vă ascult bucuros.

Martha se scotoci după o batistă. Dacă nu va spune adevărul, s-ar putea ca procurorul general s-o bage la pușcărie.

— Doamna Clarke știe totul, răspunse ea. Am fost măritată cu bărbatul acesta și el mai era căsătorit cu alta. M-a tras pe sfoară dar n-am știut nimic. Când am aflat adevărul n-am mai vrut să locuiesc cu el și nici n-am mai trăit împreună. M-am măritat cu el la biserica Woolwich. Era negustor de cărbuni și doamna Clarke mi-a spus să nu-l iau de bărbat dar n-am vrut să ascult.

Camera se cutremură de râsete și procurorul general, după ce-i aruncă o privire domnului Perceval, îi permise martorei nedumerite să plece și o chemă pe doamna Mary Anne Clarke pentru un ultim interogatoriu.

— Știați ceva despre Walmsley?

— Da. Auzisem multe despre el. Aflasem că era hoț și cum îmi dispăruseră niște farfurii de supă, servitorii s-au gândit că le furase el. Era un om cu o reputație foarte proastă și ducele a fost de părere că era mai bine ca Martha să-și dea demisia.

— Cât a trecut până ce ați angajat-o din nou?

— Am angajat-o doar când am avut mare nevoie. Doamna Favoury îmi este necesară, îmi cunoaște toate treburile și cred că-mi păstrează secretele. N-am aflat să fi fost vreodată necinstită.

— Vă mențineți declarația că ați primit odată o listă lungă de nume pentru avansare, pe care i-ați arătat-o Alteței sale regale?

— Desigur. Dânsul a băgat lista în carnețelul de buzunar și mai târziu am văzut lista cu câteva nume barate. Pomenesc de acest lucru deoarece am auzit cum un domn din dreapta mea tocmai spunea că s-ar putea să-l fi buzunărit eu.

Ea privi acuzator spre deputatul tory și de pe băncile opoziției se auziră strigăte batjocoritoare de "Rușine!".

Procurorul general consultă un bilețel pe care-l ținea în mână.

— Ați declarat cu altă ocazie că-l cunoașteți pe maiorul Dodd. Când l-ați văzut ultima oară?

— Nu-mi amintesc. Nu mi-e rușine de maiorul Dodd și îndrăznesc să spun că nici dânsului de mine. Poate doar în această clipă.

— Cunoașteți pe un anume domn Ogilvie?

— Da.

— De câtă vreme îl cunoașteți?

— Nu-mi amintesc. De niște ani.

— Patru ani?

— Poate.

— Șase ani?

— Nu cred.

— Cu câtă vreme înainte de a trăi cu ducele de York l-ați cunoscut pe domnul Ogilvie?

— Cu câteva luni. Firma lui era falimentară și tocmai își încheia bilanțurile când l-am cunoscut.

— Ați trăit vreodată cu el?

— N-am trăit cu nici un bărbat în afară de ducele de York.

În Cameră răsunară ovații și fluierături. Martora le ascultă cu sânge rece. Procurorul general ridică din umeri. Lordul Folkestone își privi țintă picioarele. Colonelul Wardle își șterse fruntea. Și apoi, spre dezamăgirea întregii Camere, procurorul general declară că nu mai are alte întrebări pentru martoră.

N-a mai urmat mare lucru. Ședința s-a încheiat cu depoziția a doi militari care au vorbit în numele guvernului — ministrul de război și Lordul Arthur Wellesley.

— În privința Stării Armatei, spuse sir Arthur Wellesley, din proprie experiență pot să afirm că s-a îmbunătățit din toate punctele de vedere. Disciplina soldaților s-a îmbunătățit, cunoștințele ofițerilor s-au îmbunătățit, statul major este mult mai bun decât era și mult mai complet, ofițerii de cavalerie sunt mai buni decât înainte, întregul sistem de dotare cu uniforme a Armatei, economia internă a regimentelor și tot ce este legat de disciplina militară a soldaților și de eficiența militară a Armatei s-au îmbunătățit substanțial din momentul în care Alteța sa regală ducele de York a fost numit comandant suprem.

După ce s-au încheiat depozițiile, domnul Perceval a propus ca raportul să fie luat în discuție marțea următoare, întrucât până luna următoare întregul proces verbal trebuia să fie tipărit. Colonelul Wardle a fost de acord.

Ancheta privind conduita ducelui de York luase sfârșit. Dezbaterile care trebuiau să țină de joi 23 februarie și până vineri 17 martie abia urmau.

Șapte

Ea ședea în salonul casei din Westbourne Place, cu o senzație neplăcută de gol, de deprimare. Ancheta, oricât ar fi fost de odioasă, o stimulase. Acum nu-i mai rămânea altceva de făcut decât să aștepte verdictul. Nici măcar n-o mai interesa care va fi acesta.

O părăsise orice resentiment, orice urmă de mânie. Uitase chiar și de Curtea marțială. De vină pentru toate nu era decât Adam, Adam și Greenwood.

Ea luă ziarul de dimineață și citi scrisoarea adresată de ducele de York Camerei Comunelor.

"Domnule președinte,

Am așteptat cu cea mai mare nerăbdare să se încheie interogatoriile la comisia de anchetă numită de Camera Comunelor vizând conduita mea în calitate de comandant suprem al Armatei Majestății sale și sper că faptul că am adresat această scrisoare Camerei Comunelor prin intermediul dumneavoastră nu va fi considerat nelalocul său.

Am constatat cu adâncă îngrijorare că în cursul anchetei numele meu a fost asociat celor mai nelegiuite și rușinoase tranzacții și nu pot decât să regret și să deplâng faptul că am avut cândva o astfel de legătură care mi-a expus reputația și onoarea oprobiului public."

Perfect, se gândi ea, n-ai decât să "deplângi". Altădată n-o făceai. Nu "deplângeai" când îmi făgăduiai că o să te îngrijești de copii. Ai început să "deplângi" de abia când ți-ai aruncat ochii vlăguiți asupra doamnei Carey și eu am devenit o pacoste. Și chiar și atunci, dacă ți-ai fi respectat făgăduielile, te-aș fi cruțat.

Ea luă din nou ziarul și citi scrisoarea până la capăt.

"Cu privire la așa-zisele abateri comise în îndeplinirea îndatoririlor mele oficiale, îmi dau cuvântul de onoare ca prinț și afirm solemn că sunt nevinovat. Tăgăduiesc nu numai orice participare coruptă la oricare din tranzacțiile infame despre care s-au făcut depoziții la bară, în Camera Comunelor, sau orice acord tacit cu privire la realizarea lor, dar chiar și faptul că mi-aș fi avut cea mai mică idee sau bănuială asupra existenței lor."

Să nu uerte Cel de Sus! Cum rămâne oare cu cerceii pe care i-am luat de la magazinul lui Parker, cu trăsurile și rochiile și blazonul bătut pe toată argintăria? Chiar credeai că le-am plătit din cele optzeci de lire pe lună pe care mi le-ai acordat?

"Conștiința nevinovăției mele mă îndeamnă să sper că mărturiile pe care le-am ascultat nu-i vor determina pe membrii Camerei Comunelor să adopte vreun demers care să-mi vatăme onoarea și reputația. Dar dacă pe baza mărturiilor aduse împotriva-mi Camera Comunelor va considera că nevinovăția mea este contestabilă, apelez la simțul lor de dreptate, ca să nu mă condamnat fără judecată sau să fiu lipsit de privilegiul și protecția conferită oricărui cetățean britanic de către lege."

Rămân, al dumneavoastră, Frederick"

O scrisese chiar el? Probabil. Sau poate îi făcuse ciorna secretarul său particular, Herbert Taylor, cu Adam suflându-i din umbră.

Scrisoarea nu prea făcuse impresie, după câte-i relatase Folkestone. Se vorbise chiar de un atac la adresa privilegiilor Camerei. Ea nu înțelegea trebuurile acestea și nici nu-i păsa de ele.

— și acum ce se va întâmpla?

Întrebarea le-o adresa conspiratorilor când o vizitară, conspiratorii fiind Wardle, Dodd și Glennie - șlehta care pusesese la cale toată trădarea.

— Nu putem face planuri de viitor, spuse Wardle, care devenise emfatic dintr-o dată. Viitorul dumneavoastră, ca și al nostru de altfel, depinde de Cameră. În următoarele săptămâni o să am treabă până peste cap. Întreaga greutate a dezbaterilor va cădea pe umerii mei.

— N-o să vă sprijine și restul opoziției?

— Ba da, de bună seamă. Dar ca inițiator al acuzațiilor, eu port răspunderea, eu voi fi în prim plan, toți vor fi cu ochii pe mine.

— Și de altfel asta și doriți, ca patriot blajin și imaculat ce vă aflați.

— Scumpă doamnă, limba ascuțită nu vă stă bine.

— Parcă v-a plăcut în Cameră?

— Atunci era altceva. O îndreptaseți împotriva guvernului. Noi vă suntem prieteni.

— Și venind vorba despre guvern..., interveni în discuție Dodd.

Ea îi văzu pe cei doi schimbând priviri cu subînțeles.

— Vorbeam aseară despre dumneavoastră cu sir Richard Phillips.

— Editorul din Bridge Street?

— Chiar el. Vă admiră foarte mult, sau cel puțin așa ne-a spus.

— Da? Și ce anume vrea?

— Cum ce vrea? V-a lăudat farmecul și atât.

— Din experiență, domnule maior Dodd, știu de mult că nici un bărbat nu-și exprimă admirația dacă nu vrea ceva de la persoana pe care o admiră.

— Este un punct de vedere foarte cinic.

— Sunt o femeie cinică.

Colonelul Wardle interveni.

— Problema în discuție se referea într-adevăr la îndeletnicirea principală a lui Phillips. Vă aflați în centrul atenției — toată Londra vorbește despre dumneavoastră — , așa că speră că o să vă așterneți pe scris, să vă consemnați amintirile. După părerea lui, vor fi extrem de căutate.

— Amintirile?... Amintiri despre ce?

— Despre traiul alături de duce, despre toți oamenii pe care i-ați cunoscut, despre bârfe și cancanuri. Ați face avere, fără doar și poate. V-ați îmbogăți pe viață.

— Dar parcă am mai stabilit o dată treburile astea? Că ducele de Kent îmi pregătise o pensie?

Se așternu o tăcere ciudată, plină de stinghereală. Apoi Dodd interveni din nou.

— Deocamdată totul rămâne în stadiul de proiect până ce se termină dezbaterile din Cameră și vom ști ce o să se întâmple. Între timp nu aveți nimic de pierdut și totul de câștigat dacă publicați cartea cât de curând posibil.

— Cu talentul dumneavoastră, spuse Wardle, cu spiritul, farmecul, ușurința de exprimare, toată treaba vă va lua doar câteva săptămâni. Phillips cunoaște un scrib care va aranja stilul. Un anume Gillingham.

— Aș fi dispus să vă ajut chiar eu, spuse maiorul Dodd. Am și eu aptitudini literare. Soția mea îmi tot spune că dacă aș avea timp aș putea scrie un roman. Și Alteța sa ducele de Kent mi-a spus la fel.

— Atunci de ce nu scrieți chiar dumneavoastră memoriile ducelui? S-ar vinde mai bine decât ale mele. Cum a cunoscut-o pe Madame de Laurent, cu toate amănuntele. Și cum au ars trupele din Gibraltar un păpușoi care-l reprezenta pe el și nu pe Guy Fawkes*.

— Dacă vă scrieți amintirile, spuse colonelul Wardle încercând să schimbe vorba, scopul principal va fi discreditarea lui York dar și atacarea guvernului actual. Dați la iveală scandaluri legate de viața particulară a unor persoane și în felul acesta veți da o lovitură în sprijinul libertății, pentru noi toți.

— Adică să spăl eu rufe murdare ale guvernului, ca să vă scutesc de deranj?

— Eu sunt foarte ocupat. Nu am timpul necesar pentru scris.

Dumnezeule mare! Cum îi mai disprețuia pe toți! Vroiau s-o folosească drept unealtă ca să-și facă interesele. N-avea importanță cât de tare se mânjea ea. Mâinile lor rămâneau curate atâta vreme cât se țineau la distanță.

— Știți ceva? zise ea. Aș putea scrie o carte despre viața particulară a tuturor bărbaților pe care i-am cunoscut. Inclusiv a dumneavoastră și a maiorului Dodd.

— Scumpă doamnă, viețile noastre n-au a se teme de cercetări. Puteți să le întrebați pe soțiile noastre.

— Perfect. Și cum rămâne cu pseudoniul de "Domnul Brown"? Și cu cafeneaua din Cadogan Square?

Colonelul Wardle se învineți la față și începu să clipească.

— Ce vreți să spuneți?

— Întrebați-vă conștiința, dacă aveți așa ceva. Eu nu știu. Slujnica

* Complotist care a eșuat în 1605 în a arunca în aer Parlamentul și în amintirea căruia se arde în fiecare 5 noiembrie o păpușă care-l reprezintă.

de acolo vine să bea ceai cu Martha la bucătărie. Cât despre maiorul Dodd, într-un birt din Drury Lane stă la tejghea o roșcată... Fratele meu ia masa uneori acolo — e mare amator de teatru.

Maiorul Glennie chicoti:

— Dar despre mine ce știți?

— Mă tot întreb cum ați izbutit să fiți numit profesor de matematică la Woolwich. Credeam că este nevoie de toți experții în artilerie în Spania.

Se făcu tăcere. Apoi izbucniră cu toții în râs, zgomotos, forțat. După care se uitară cu toții la ceasuri — trebuiau să plece acasă.

— Dacă vă hotărâți să faceți treaba cu memoriile, doamnă Clarke, atunci omul de care aveți nevoie este sir Richard, un editor foarte activ.

Atât de activ încât poștașul îi și aduse o scrisoare prin care editorul îi cerea insistent să se întâlnească cu el. Era limpede că lucrurile erau aranjate dinainte. Întrevederea cu sir Richard avu loc în biroul lui din Bridge Street. Privind în jur își aminti cum cu zece ani în urmă făcuse negoț cu frânturi de bârfe pentru pamfletele de o jumătate de peni. Nu în biroul ăsta dar în altele asemănătoare. Pe atunci câștiga zece șilingi pe coloană iar Joseph îi cheltuia prin taverne, ștergând-o de acasă. Domnul Jones din Paternoster Row îi reproșase:

— Nu-i destul de decoltat, publicul vrea ceva mai picant, să-i biciuiască simțurile.

Și acum îi făceau temenele iar șilingii se numărau cu miile.

Sir Richard Phillips începu prin a-i lăuda depozitia.

— Stimată doamnă Clarke, întreaga Cameră a îngenuncheat în fața dumneavoastră.

— Poate cu excepția procurorului general. Și nici pe șeful majorității nu l-am văzut stând în genunchi. N-am observat nici ca de pe băncile guvernului să dispară cei așezați — păreau impasibili.

— Vă asigur că i-ați impresionat. Sunteți mult prea modestă. Și acum, cum stați cu memoriile?

— Adică cum?

— Ați așternut ceva pe hârtie?

— Nici un rând.

— Am înțeles că înainte de anchetă, vara trecută, ați scris câte ceva despre amintiri legate de viața în Gloucester Place, conversațiile cu ducele, treburi personale referitoare la familia regală etc. etc. Ța-i genul de material de care am nevoie. Aș putea să-l văd?

— Depinde de ceea ce intenționați să faceți cu el.

— Păi să-l public, firește, cu oarecari înfrumusețări. Un retuș pe ici, pe colo, făcut de un profesionist al scrisului. Dumneavoastră ne furnizați materialul și scrisorile. Nu mă îndoiesc că totul este foarte picant. Îi cunosc pe prinți — sângele teuton își spune cuvântul — n-au nici cea mai mică jenă. O să vă plătesc bine dreptul de autor, doamnă Clarke.

— Dar nu-mi vând dreptul de autor, sir Richard.

— Nu vindeți... dar atunci ce doriți?

— N-aveți decât să tipăriți cartea și s-o vindeți cum poștiți, dar rămâneți doar difuzorul ei. Dreptul de proprietate literară mi-l păstrez.

— În acest caz, doamnă Clarke, nu putem încheia afacerea.

— Îmi pare rău. O să găsec pe altcineva, căci nu mă grăbesc.

Ea se ridică să plece, dar el o rugă să mai stea o clipă.

— Chiar dacă nu voi edita eu cartea, pot să vă pun în legătură cu un om deosebit care este pe punctul să devină editor. Este vorba de domnul Gillet care lucrează în acest domeniu de câțeva vreme. De altfel chiar este aici, o să vi-l prezint.

Ea recunoscuse de îndată mecanismele complicate ale afacerilor veroase. Se găsea întotdeauna cineva care nimerise "chiar din întâmplare" dar care de fapt așteptase prin apropiere să fie chemat.

— Și s-a nimerit să fie aici și un librar din Kent, cu o afacere înfloritoare în Maidstone, un domn numit Sullivan. Doar dacă vă privește vă și dă comanda, doamnă Clarke. Să batem fierul cât este cald, asta-i deviza mea preferată.

Domnii Gillet și Sullivan își făcură apariția. Au urmat iar niște discursuri pline de măguliri, i-au lăudat farmecul, după care s-au apucat să mâzgălească la cifre pe hârtie.

— Să scoatem o primă ediție de douăsprezece mii de exemplare. Socotesc că se va vinde cu precomandă în doar câteva săptămâni.

— Ce-ați zice de portretul autoarei în frontispiciu? Eventual capul desenat de domnul Buck, care s-a publicat în ziare? Și cu semnătură, de sigur. Nu are valoare dacă nu este semnat.

— Ce părere aveți de piața irlandeză, de Dublin?

— Irlandezii nu plătesc prea bine dar o să vrea cartea negreșit. După părerea mea, doamna Clarke ar putea încasa vreo două mii de guinee.

Ea îi ascultă în tăcere, apoi plasă o întrebare.

— Ce ați zice să-mi oferiți niște bani înainte să mă apuc de treabă?

Nu se înghesuie cu ofertele. Se așternu o tăcere mormântală. Apoi domnul Gillet zise:

— Se predă mai întâi manuscrisul. Așa se obișnuiește.

Negustorul de cărți din Hawker și sir Richard îl susținură imediat.

— Am înțeles. Bine, atunci mă duc acasă și mă apuc de scris.

Toți cei interesați respirară ușurați la auzul acestor cuvinte. Întrevederea se încheiase fără să se consemneze nimic în scris — nici un fel de semnături pe contracte, nimic care să o lege, dar i se asigura un viitor literar și i se făgăduia o avere. Ea n-avea de gând să le dea crezare decât în momentul când va ține în mână banii ghiață. Doar atunci toate discursurile încântătoare vor căpăta sens. Se duse deci înapoi în Westbourne Place. Luă o coală de hârtie. Ei și acum?...

Amintirile lui M.A. Clarke — să fie asta titlul? Suna teribil de anost, ca un manual pentru învățători. S-ar potrivi mai bine *Mărire și decadență*, dar ar trebui să explice felul cum ajunsese la mărire, ceea ce ar stârni oarecare vâlvă. Mai bine să nu mai vorbim despre astfel de treburi și să le trecem sub tăcere până ce se vor mărita fetele și George va ajunge general.

Viața mea cu ducele. Totul era deja consemnat în procesele-verbale ale ședințelor Camerei. De acolo nu se vor afla însă o grămadă de lucruri. Cu ce se îmbrăca (sau ce nu purta), gusturile în materie de mâncare, toanele la micul dejun, felul cum cânta în cadă, aversiunea față de buiotă, felul cum obișnuia să caște la miezul nopții. Vor spune desigur că sunt minciuni — asta era problema — și o vor da în judecată pentru relatări inexacte. Ca să fie într-adevăr convingătoare cartea trebuia să reproducă scrisorile — acelea nu puteau fi contestate sau negate. Le avea pe toate în cutia legată cu fundă, cu excepția celor pe care le prezentase la Cameră. Scrisorile erau de fapt ceea ce aștepta publicul. Și nu interesau atât acele *billets doux**, ca cele citite în Cameră în public, cât pasajele în care se dădeau în vileag secretele Familiei.

Cum că Regele îmbrăcat în halat (cărui i se zicea "tutunel") juca whist în timp ce primul ministru, domnul Pitt, aștepta să fie primit în audiență. Cum insista Regina să se respecte protocolul, ca toți membrii Casei regale să stea plecați când se apropia ea... Lăuzia prințesei de Wales cu repercusiuni ciudate... Ce obiceiuri și gusturi aveau frații lui, în special Cumberland, care pusese oglinzi peste tot în palatul St. James și avea valeți cu aspect ciudat...

Da, acele scrisori aveau mare valoare și pentru unii și pentru alții, după ce vor fi tipărite și legate în piele de vițel, cu titlul scos în evidență prin litere de aur. Dar oare sir Richard, Gillet sau librarul din Maidstone

* *Răvașe de amor* (fr.)

vor fi dispuși să plătească la fel de mult ca să le aibă ca și mâna princiară care le scrisese? Acest lucru se cerea lămurit făcând niște investigații.

O amuza să constate că pe mulți din prietenii ei îi cuprinsese brusc un sentiment de stinghereală generalizată. James Fitzgerald din Irlanda era unul din cei mai agitați — și de altfel și avea de ce, dacă stătea să se gândească la scrisorile lui. Nu era singurul care o imploră în scris de dragul vechii lor prietenii, să nu-l pomenească cumva, dacă se va hotărî să-și scrie memoriile — zvonul ajunsese deci și la Dublin. Dacă nu-i arseseră încă scrisorile, o ruga să fie atât de amabilă și să i le returneze. Adevărul era că nu le putea nici returna, nici arde. Se aflaseră în teancul găsit de Nichols la Hampstead și acum odihneau în Camera Comunelor.

La auzul acestei vești, Willie, fiul lui, își făcu apariția la ea acasă, cu lacrimi în ochi, la ora șase dimineața.

— Dar ce Doamne s-a întâmplat? Ți-a murit tatăl?

Înfășurată în halat, ea trase în grabă perdelele, aprinse focul, îi puse în față cafea fierbinte și ouă.

— Mary Anne, ne așteaptă dezastrul. Doar dumneata ne poți ajuta.

— N-am nici măcar cinci guinee în casă. O să trimit pe cineva până la tapițer. El o să mă ajute.

— Nu e vorba de bani...

— Dar de ce dracul este vorba?

El semăna cu un nebun furios scăpat de la balamuc. Avea chiar paie în păr (de la barca din Dublin), nu se bărbierise și nu-și curățase nici unghiile.

— Tata a primit biletul duminică acum cinci zile. Am venit de îndată... *trebuie* să recuperezi scrisorile.

— Cum aş putea face așa ceva? Se află sub sigiliu în Camera Comunelor.

— Trebuie să i te adresezi lui Perceval, neîntârziat.

— Nici nu m-ar asculta. El a rupt probabil sigiliul și citește de zor.

— Nu-ți dai seama în ce situație ne vom afla dacă vom fi discreditați? Tata nu-și va mai ridica în veci capul, sora mea va trebui să strice logodna, cât despre mine...

— Știu, este o situație cam încurcată. Era chiar o scrisoare în care James se oferea să-mi fie agent pentru Irlanda. Dacă-mi aduc bine aminte a scris-o în jur de 1805 și preciza că ar putea face să crească tariful pentru sublocotenenți. Dacă se va citi așa ceva în fața Camerei, nu-l văd bine.

— Stai aici și zâmbești.

— Nu pot face nimic altceva. Nu-s la mine scrisorile. Du-te și-l

întreabă chiar tu pe Perceval. Nici n-o să vrea să te asculte, până ce nu se termină dezbaterele.

— Până una alta, nu-i așa că n-o să ne pomenești în Memorii?

— Până una alta nu promit nimic. Mănâncă-ți micul dejun.

Cum de i se păruse amuzant la Worthing? Probabil din cauza aspectului lui bălai și tineresc, combinat cu plictiseala ei și cu un iulie fierbinte.

— Îți spun eu ce să faci (îi venise pe neașteptate o idee). Mi-ai spus că-l cunoști bine pe contele de Moira precum și pe contele de Chichester. I-am întâlnit o dată cu tine. Probabil că numele meu le stârnește repulsie, dar n-are a face. Sunt prieteni vechi ai ducelui de York. Să lansezi zvonul că am de gând să-mi public memoriile, inclusiv toate scrisorile ducelui, dar că s-ar putea să mă răzgândesc dacă cineva și-ar da osteneala să mă convingă.

Treaba era destul de corectă și lăsa deschise toate posibilitățile.

Și în timpul acelor săptămâni din luna martie, în care dezbaterele continuau zi după zi, cu lungi și interminabile discursuri — argumente pro, argumente contra, laude și calomnii, ridicări în slăvi și zvârliri în noroi —, principala martoră a acuzării din partea lui Wardle mângălea carnețel după carnețel — spovedanii, impresii, digresiuni și câte toate. Nu mai avea timp de nimic altceva, nici chiar de copii (pe care-i trimisese cu maică-sa la țară, la loc sigur). Nu avea nici o clipă liberă, nici pentru Bill, plecat la Uxbridge să-și îngrijească bătrânul tată care făcuse un spasm cerebral.

Nu făcu decât o singură pauză — când Înălțimea sa lordul cel radical, încins după dezbaterele din Cameră, veni să-i facă o vizită clandestină. Atunci află și ea toate noutățile. Cum se desfășura războiul idealurilor, cum unul o făcuse vrăjitoare, altul desfrânată, iar un al treilea o considera o biată femeie neînțeleasă care implora îndurarea divină.

— Cine câștigă?

— Lupta-i strânsă.

— O să fie meci egal până la urmă?

— Nu, va câștiga echipa guvernamentală dar cu o majoritate infimă.

— Și asta ce înseamnă?

— Demisia.

— A cui?

— A bravului dumitale comandant suprem.

Ea nu simți nici un pic de bucurie, încântare sau senzație de triumf. Doar o strângere de inimă și un sentiment de rușine.

"Răsplăti-voi, zis-a Domnul" — așa scria în Biblia cea veche a maică-sii. Dar ei răzbunarea nu-i lăsase decât un gust amar.

— Pot să rămân?

— Dacă dorești.

Chiar și acest lucru îi era egal, era doar un tribut nedorit. Aceeași veche experiență împărtășită, fără fervoare sau patimă.

Ședința Camerei ținu toată noaptea de 16 martie, înainte să se ajungă la vot și să se numere voturile. Dezbaterile care ținuseră trei săptămâni se încheiară în cele din urmă și din discursurile finale se putea deduce cum vor vota deputații.

Mai întâi șeful majorității și procurorul general își exprimară părerea că nu era de loc necesar să-l schimbe pe Alteja sa regală din funcția pe care o deținea în prezent și pe care o îndeplinea cu atâta pricepere. Dacă doamna Clarke ar fi demnă de încredere, atunci acuzațiile ar avea temei, dar depozitia ei s-a dovedit a fi o urzeală de scorneli. Era de datoria Camerei să-l declare nevinovaț față de acuzațiile murdare îndreptate asupra-i.

Sir Francis Burdett, din partea opoziției, spuse că se mirase să constate că șeful majorității, domnul Perceval, care avea și funcția de ministru de finanțe, sir Vicary Gibbs, procurorul general, precum și toți juriștii Coroanei, care aveau datoria să pedepsească delictele publice, se plasaseră de această dată de partea pârâtului.

S-a încercat tactica de a face praf depozitia doamnei Clarke dar spre surprinderea tuturor dânsa și-a depus mărturia foarte coerent. Toți cei care au încercat să o prindă cu ocaua mică sau s-o facă să se discrediteze și-au văzut eforturile dejucate. Procurorul general al Maiestății sale a fost înfrânt în permanență.

În privința înaltelor principii ale ducelui de York, se pare că domnia sa nu a simțit nici un fel de remușcare când s-a descotorosit de amanta sa, lăsând-o pradă sărăciei și dezonoarei. Cererea de rentă anuală i-a fost refuzată, ceea ce spune mult despre făgăduielile regale. Rangul înalt al prințului nu trebuia să atârne în balanță în acest caz. Căci în joc era justiția Angliei și poporul Angliei aștepta dreptate din partea Camerei. I se părea de neconceput ca, după toate cele spuse în Camera Comunelor în ultimele săptămâni, ducele de York să-și mai păstreze postul în fruntea Armatei.

În mijlocul unor scene de agitație cumplită, deputații și-au dat votul și rezultatul a fost cel prevăzut de lordul Folkestone. Ducele de York a fost scos din cauză atât în privința învinuirii de corupție cât și în privința

cele de favorizare a corupției, dar cu o majoritate de numai optzeci și două de voturi.

- Pe hârtie și statistic vorbind, acuzațiile fuseseră respinse, dar în ochii opiniei publice ducele de York fusese condamnat și ca atare opoziția triumfa.

Când se aflară știrile vineri seara, străzile Londrei răsunară de strigăte de bucurie și colonelul Wardle deveni erou național iar doamna Clarke, binefăcătoarea poporului britanic. Micii vagabonzi nu-i mai aruncau cu cărămizi în geamurile salonului. În loc de asta, o gloată pornită din ulicioarele sărace din Chelsea și Kensington se adună s-o vadă apărând în prag și aruncându-le zâmbete.

În acea seară ea se duse la operă în Haymarket, unde se prezenta un spectacol în beneficiul actorilor și actrițelor de la Drury Lane. O însoțeau Charley, May Taylor și lordul Folkestone. Când au intrat în lojă și i-a zărit publicul, tot teatrul a răsunat de ovații și aplauze prelungite.

— Asta compensează tot ce ai avut de tras cu procurorul general, nu-i așa? șopti Charley.

Sora lui zâmbi și făcu plecăciuni și flutură din mână în semn de salut către mulțime.

— Nu, spuse ea și zâmbi și flutură iar mâna.

— Păi ce mai vrei să obții? Scuze în public?

Ea râse și-i răspunse:

— Aștept momentul potrivit. Așteaptă și-o să vezi. Într-una din zile, o să i-o plătesc și lui Vicary Gibbs.

— Dacă acum primești astfel de omagii, șopti lordul Folkestone în timp ce aplauzele se potoleau și publicul se așeza, ce o să fie când o să dai la iveală memoriile promise?

— Un autor se citește, nu se privește, șopti Mary Anne. Și apoi se prea poate să nu le public.

— Dar trebuie... (El părea uluit). Am auzit de la sir Richard Phillips că toată treaba este aranjată. Cartea va mai pune niște bețe în roțile guvernului și-i va aduce opoziției și mai multă popularitate.

Mary Anne ridică din umeri. Luminile se micșorară.

— Dacă vă închipuiți că dau o ceapă degerată pe vreuna din părți, spuse ea, vă înșelați amar. Descurcați-vă singuri.

— Dar atunci pentru ce ați luptat?

— Pentru viitorul copiilor mei.

Cortina se ridică și în sală se făcu liniște. Piesa era intitulată *Luna de*

miere. Publicul se ridică în picioare și strigă în delir când unul din actorii principali rosti în încheierea unui discurs:

— De sigur va fi destul de greu să demisionez la sfârșitul lunii dar ca și alți mari oameni de stat trebuie să-mi valorific la maximum timpul și să mă retrag de bună voie ca să nu risc să fiu dat afară.

Din nou toate capetele se întoarseră spre loja din dreapta, i se făcură semne cu mâna, răsunară râsete și strigăte. Triumful era complet.

Sâmbătă dimineața Alteța sa regală ducele de York își prezentă demisia din funcția de comandant suprem al Armatei iar Maiestatea sa avu bunăvoința s-o accepte. Urmă o stare de agitație care dură până după Paști și discursurile opoziției în Westminster Hall au fost strașnic ovaționate. La 1 aprilie colonelul Wardle a fost ales cetățean de onoare al orașului Londra iar lordul primar care se ridicase împotriva propunerii a fost întâmpinat de gloată cu urlete iar caleașca i-a fost împrăscată cu noroi.

Și tot în aceeași zi, principala martoră în sprijinul acuzațiilor aduse de colonel ducelui de York, se întâlnește cu trei gentlemen — contele de Moira, contele de Chichester și sir Herbert Taylor, secretarul particular al Alteței sale regale ducele de York.

La această întâlnire, pe doamna Clarke o însoțiră avocatul său, domnul Comrie, fratele său, căpitanul Thompson și doi prieteni, domnul William Dowler și domnul William Coxhead-Marsh. Dânsa a consimțit să interzică tipărirea memoriilor sale, din care fuseseră deja tipărite fragmente într-un tiraj de câteva mii de exemplare și se aflau în mâinile editorului, domnul Gillet. Acesta urma să primească o despăgubire de o mie cinci sute de lire, de îndată ce va fi distrus absolut toate exemplarele.

În schimbul interzicerii tipăririi memoriilor sale și deoarece consimțise să predea contelui de Chichester toate scrisorile primite de la ducele de York care se mai aflau în mâinile sale, doamna Clarke urma să capete suma de zecă mii de lire, o rentă viageră de patru sute de lire și două sute de lire pentru fiecare fiică. La moartea ei, renta proprie va trece asupra fiicelor sale. Cei trei gentlemen care o însoțiseră pe doamna Clarke vor fi curatorii rentei iar contele de Chichester și domnul Cox, de la Cox și Greenwood vor fi garanții plății.

Doamna Mary Anne Clarke luă loc și semnă următorul contract:

"Ținând seama de condițiile propuse și acceptate de comun acord, subsemnata, Mary Anne Clarke, cu domiciliul în Westbourne Place, numărul 2, Londra, făgăduiesc să predau toate scrisorile, hârtiile, însemnările și înscrisurile aflate în posesia sau păstrarea mea, care îl

privesc pe ducele de York sau pe orice alt membru al familiei regale și cu deosebire toate scrisorile, însemnările sau alte înscrisuri, scrise sau semnate de duce. Făgăduiesc, de asemenea, să procur toate scrisorile care nu sunt în custodia mea, dar mi-au fost încredințate de alții și să le predau prietenului ducelui.

Sunt, de asemenea, de acord — dacă mi se va cere — să fac o declarație solemnă, sub prestare de jurământ, că am predat toate scrisorile și orice alt înscris de la duce către mine, în măsura în care se află în puterea sau stăpânirea mea și că nu am cunoștință de altele și făgăduiesc să procur de la tipograf și de la persoanele angajate să tipărească relatarea despre viața mea, toate documentele aflate în posesia lor precum și toate fragmentele din lucrare care au fost deja tipărite.

Făgăduiesc, de asemenea, că nu voi scrie, tipări sau publica nici un articol referitor la legătura mea cu ducele, precum și nici o anecdotă care mi-ar fi fost adusă la cunoștință de către duce, în scris sau prin viu grai.

Sunt, de asemenea, de acord, ca, în situația în care nu voi respecta diversele stipulații mai sus-menționate, să pierd dreptul la renta viageră care mi se cuvine mie și fiicelor mele după decesul meu.

Voi preda toate scrisorile iar manuscrisele și tot ceea ce s-a tipărit după ele vor fi arse în fața unor persoane numite în acest scop. Făgăduiesc să nu păstrez nici o copie după vreo scrisoare de la ducele de York și nici după manuscrise sau fragmente de manuscris.

Datat la zi întâi, aprilie 1809.

Semnat: Mary Anne Clarke

Domnul James Comrie, avocatul ei, contrasemnă documentul ca martor.

Ea se duse acasă în Westbourne Place și dădu o petrecere... dar gândul îi zbura spre scaunul gol din biroul de la Horse Guards.

După plecarea oaspeților, ea rămase în picioare lângă fereastră din salon. Cu ea mai erau doar Bill, Charley și May Taylor. Bill veni lângă ea și o luă de braț.

— A luat sfârșit o epocă, spuse el. Nu te mai gândi la ea. A fost o perioadă nefericită din viața ta dar s-a terminat.

— Nu s-a terminat de loc. Cum rămâne cu viitorul?

— Ai obținut ceea ce ai dorit. Viitorul copiilor este asigurat.

— Nu la asta mă gândeam. Mă gândeam la promisiunile făcute de Wardle.

— Ce ți-a promis?

— Castele și calești cu patru cai și pe ducele de Kent drept surugiu.

Ea râse și nu mai adăugă nimic. Băură vinul până la ultima picătură — era tot ce mai rămăsese din frumosul dar de la domnul Illingworth.

— Ați băgat de seamă, zise ea, o foarte stranie omisiune în acel document pompos pe care l-am iscălit azi? Am făgăduit că nu voi publica nici o vorbă despre mine și duce și despre viața noastră comună. Dar făgăduiala mă leagă doar pe mine, nu și pe urmașii mei.

— Crezi că copiii, începu Bill.

Ea ridică din umeri.

— Mi se pare interesantă omisiunea, zise ea, atâta tot.

Ea închină în cinstea viitorului și bău paharul până la fund.

Partea a patra

Unu

S-au prezentat pe rând, copleșind-o cu învinuiri: Wardle, Dodd, Folkestone și firește, în cele din urmă și Will Ogilvie. Toți i-au pus aceeași întrebare:

— De ce? Pentru ce?

Fiecăruia ea îi răspunse:

— Pentru viitorul copiilor.

— Dar aveam toate atuurile, insistă Wardle. Triumful nostru era total și publicarea memoriilor, cuprinzând și scrisorile ducelui, ar fi adus un avantaj enorm cauzei noastre.

Ea ridică din umeri și spuse:

— Cauza dumneavoastră nu mă interesează. Am luptat pentru dumneavoastră în Cameră și mi-ajunge.

— Scrisorile! se văita maiorul Dodd. Prețioasele scrisori! Doar din frânturile pe care mi le-ați povestit mi-am dat seama că conținutul lor l-ar fi doborât pe veci pe ducele de York în ochii opiniei publice, ca să nu mai vorbesc de propria lui familie. Ducele de Kent i-ar fi luat postul și datorită caracterului său echilibrat și integru ar fi devenit peste noapte o figură respectată și adulată, în timp ce acum...

— În timp ce acum, spuse ea, șade pe fund la Ealing iar sir David Dundas a pus mâna pe funcția de comandant suprem.

Înălțimea sa lordul cel radical, plin de sollicitudine și tandrețe, se aplecă spre ea dând din cap în semn de îndoială.

— Mi-ați promis că mă veți consulta în toate, îi spuse el cu reproș. Vă înțeleg dorința de a vă asigura viitorul, dar să dați din mână atuul acela, asta a fost nebunie curată. Publicarea acelor memorii și scrisori ar fi putut avea un efect profund asupra vieții politice, divizând partidul tory și cabinetul și aducând mult așteptata adiere republicană pe băncile Parlamentului, acolo unde...

— Acolo unde se simte într-adevăr nevoia primenirii aerului, încheie ea în locul lui. N-aveți decât să faceți curățenie în Cameră, dar s-o faceți singuri. Eu una nu sunt om politic și nici n-am chef să fiu. Duceți-vă acasă. Mutrele voastre mă plictisesc.

Plecară și o lăsară singură. Ca prea adeseori, solitudinea o făcu să-și schimbe starea de spirit. Fără îndoială făcuse o prostie — se va vedea în timp — dar cel puțin în bancă erau bani pentru Mary și Ellen și un cheag pentru ea. Nu mai trebuia să se bizuie pe mărinimia bărbaților. Alungase pentru totdeauna veșnica teamă. Dar ce-i mai rămânea? Să se bucure de odihnă și să dea naibii totul la treizeci și trei de ani? Îndoiala puse iar stăpânire pe ea. Tocmai atunci apăru Will Ogilvie.

El îi spuse de îndată fără ocol:

— Mi-ai înșelat așteptările.

Ea îi răspunse:

— Ți-am spus de mult — tot ce fac, fac pentru copii.

— Fleacuri! Ai fi câștigat o groază de bani cu memoriile dumitale și le-ai fi făcut fetelor zestre. Așa le-ai făcut rost doar de câte două sute ca rentă viageră, o nimica toată. Cât despre cele zece mii pentru dumneata, cunoscându-ți felul de viață și gustul pentru lux, o să le faci praf în câțiva ani. În privința obiectivului superior...

— Obiectivul superior fiind golirea Palatului Buck și risipirea dinastiei Brunswick?

— Spune-i și așa dacă vrei.

— Sinceră să fiu, Will, mie mi-e drag fastul ăsta. Îmi plac uniformele roșii, platoșele strălucitoare, alămurile lustruite, regele cu coroană — chiar dacă sub scăfârlie îi zboară sticleți. Am o concepție romantică despre sângele albastru și unsul Domnului...

— Asta să i-o spui lui mutu. E doar un pretext. Adevărul este că în fundul sufletului tău de femeie speră să-l recucerești.

— Pe cine?

— Pe ducele de York. De aceea ai predat scrisorile și ți-ai ars memoriile. Te-ai gândit cu mintea ta vicleană de femeie că ai făcut un gest nobil. Că inima lui va fi mișcată, că va vărsa o lacrimă nostalgică și că într-o bună zi, caleașca lui se va opri în fața pragului și el o să tragă clopoțelul.

— Nu-i adevărat.

— Nu minți! Îți cunosc toate gândurile. Lasă baltă ideea asta cât poți de iute. Nu se va mai întoarce; îi este silă și de sunetul numelui dumitale. A fost discreditat în ochii lumii și asta din cauza dumitale.

Ea își pierdu cumpătul și izbucni:

— Din cauza sfaturilor unui furnizor al Armatei, șantajist și falit. Sfinte Dumnezeule, ți-ai băgat destul nasul în treburile mele. Ce bine ar fi fost să nu fi dat ochii niciodată cu dumneata.

— Și ce brânză crezi c-ai fi făcut? Ai fi acum la Brighton în vreo coșmelie nenorocită. Te-ai culca de trei ori pe noapte, cu turiști beți, contra cinci șilingi. Sau, *faute de mieux**, ți-ar fi găsit credinciosul Dowler în apropiere de casa lui o magherniță sărăcăcioasă și uitată de Dumnezeu. Ți-ai găti singură mâncarea, ai fi șlampătă și ți-ar fi lehamite când și-ar cere bietul Dowler drepturile sâmbătă seara.

— Ba dimpotrivă. Aș fi eclipsat-o pe doamna Fitz și aș fi făcut pe regina la Carlton House. Sau m-aș fi lăsat de meserie. Doamne! Te urăsc Will, tu mi-ai adus nenorocirea.

— Ba ți-am adus salvarea, dar nu vrei s-o recunoști. Întrebarea este "Ce urmează"?

— Mă voi culca pe lauri. Le voi învăța pe fiicele mele bunele maniere.

— Și-o să le măriți cu niște coate-goale de pastori. O să ți se urască cu viața fără de prihană. Cu iubiții cum rămâne?

— Nu mai am nevoie de ei. Acum am zece mii de lire în mână și patru sute rentă pe an. Și pe urmă m-am săturat de bărbați; sunt prea pretențioși.

— Te gândești la Înălțimea sa lordul radical?

— Nu mă gândesc la nimeni anume ci la întreaga specie. Mi-am asigurat ziua de mâine cu ajutorul propriului meu căpșor și nu-ți datorez nimic, dumitale sau lui Wardle. Și, fiindcă veni vorba, unde este recompensa promisă? Conacul cu turle și caleașca cu patru cai?

— Întreabă-l mai degrabă pe deputatul de Okehampton. O să-ți spună, la fel ca mine, că i-ai înșelat așteptările și că distrugând memoriile în acest moment vital ai distrus principala armă pe care se bizaia. Cu alte cuvinte nu-i mai ești de nici un folos.

— Și Kent?

— Kent tremură de groază c-o să fie dat în vileag. Recunosc că m-am înșelat în ceea ce-l privește. Am crezut că este ceva de capul lui dar numai gura e de el. N-o să capete nici postul fratelui nici pe al altcuiva.

— Deci suntem tot ca la început?

— Ai spus-o p-a dreaptă. Deși Wardle a ajuns un erou pentru popor

* În lipsă de ceva mai bun (fr.)

și dumneata ți-ai câștigat faimă. Chiar dacă nu este chipul celei care a lansat în luptă o mie de corăbii*, nutrița dumitale se răsfață pe cănille de Staffordshire. Caricaturi cu dumneata lungită în pat se imprimă în toate tipografiile. Ce vrei mai mult de atât?

— Un cuvânt de mulțumire că am adus lume în Camera Comunelor. Că am abătut gândurile oamenilor de la războiul cu Spania.

— Ai făcut-o cu mult succes. Toate laudele ți se cuvin. Întreaga Anglie reacționează la numele de Clarke. Din păcate n-o s-o facă multă vreme. Acum că ți-ai pus pe foc memoriile, o să ieși din modă. Nu este nimic mai anost decât să trăiești departe de lume.

Ea îi privi ochii impasibili care nu clipeau niciodată. Cât din ce-i spunea era merit s-o instige, s-o îmboldească, ce duh rău urzea ticăloșii în mintea lui?

— Am oroare de cei necunoscători, spuse ea, și de cei ce-și încalcă făgăduielile.

— În special dacă cei ce au făgăduit sunt niște proști plini de ifose, sugeră el.

Nici lui nu-i plăcea deci de Wardle? Ea pricepu tot. Jocul nu-i ieșise bine, planul îi eșuase. Undeva în vârtejul intrigii, Wardle o făcuse de oaie. Și Ogilvie, care-și țesea pânza de păianjen pe ascuns, văzuse cum îi scapă prada... Pânza îi fusese distrusă.

Ea spuse:

— Dacă ai intra dumneata însuși în acțiune, în loc să folosești pioni, ai avea mai mult succes.

— Sunt astfel alcătuit încât îmi vine greu să acționez.

— Așa să fie? M-am întrebat adesea...

Dar el nu-i făcu nici o mărturisire, nu-și dezvălui viața secretă. Unde se ducea să-și găsească plăcerea sau împlinirea? Niciodată la ea, se gândi ea cu pică. Asta ar fi însemnat o legătură dar și o dezbinare. El îi ghici probabil gândurile ca de obicei, căci izbucni în râs, îi sărută mâna și-i spuse "noapte bună".

— E-n ordine, te iert că ai ars memoriile, îi spuse el. Dar cei zece mii bani gheață, ca gheața se vor topi. Încearcă să-i dublezi, cât mai ai ocazia. Și pe urmă nu ți-ai căpățuit decât fiicele. Nu are oare nevoie întregul clan Mackenzie de dărnicia ta?

Și cu aceste vorbe, o luă din loc. Dar reușise să-i îndrepte gândurile în direcția cea mai potrivită pentru scopurile lui și ea era conștientă de asta.

* *Elena din Troia*

Vârtejul gândurilor o făcu să petreacă o noapte sumbră, fără somn, să aibă nevoie de săruri dimineața și să se certe cu Martha.

— Dă-mi rochia albastră, nu pe cea albă.

— Rochia albastră s-a rupt.

— De ce dracul nu ai dat-o la cârpit?

— N-am avut când, doamnă, doar ai purtat-o chiar ieri.

— Rochia albastră de mătase, nu de saten. Nu-mi lua tava, n-am terminat încă. A venit poșta? Cine a trecut pe aici? Unde-mi este corespondența?

— Aici, doamnă, pe tavă. Ai dat scrisorile deoparte.

— Am crezut că sunt facturi. Și chiar asta sunt. Ia-le de aici. Și, mă rog frumos, ce-i cu mănunchiul ăsta de margarete ofilite?

— Sunt flori de la domnul Fitzgerald, primite azi dimineață.

— Fitzgerald tatăl sau fiul?

— Domnul William, doamnă.

— La ai douăzeci și șase de ani ai lui, ar trebui să se priceapă mai bine. Tatăl lui obișnuia să trimită trandafiri. Decade neamul sau se răcește sângele irlandez, ori una, ori alta. Nu a venit nimeni în vizită?

— Domnul Wright așteaptă jos.

— Wright, tapițerul?

— Da, doamnă. A venit de la ora șapte.

— Și peste cine credea el c-o să dea la acea oră dubioasă?

— N-a spus... a pomenit ceva despre colonelul Wardle.

— Ferească Sfântul să stea cu mine până la ora șapte! L-ai văzut vreodată pe colonelul Wardle culcat pe perna mea?

— Niciodată, doamnă... Ce dezgustător...

— Bine zis dezgustător. O simplă atingere a mâinii lui mi-ar produce *rigor mortis**. Poți să-i spui asta lui Wright și să-i transmiți complimentele mele. Acum du-te să-mi umpli cada și termină cu trâncănitul.

Ca toată lumea și Francis Wright citise ziarele. Aflase că doamna Clarke primise zece mii de lire, bani peșin. Comod, sigur și garantat, scria *The Morning Post*. Deci afacerile se învioraseră sau oricum mergeau spre bine iar lui nu-i fusese încă achitată toată mobila.

Ea intră în salon cu mâinile întinse.

— Dragă domnule Wright, cu ce-ți pot fi de folos?

— Păi, doamnă Clarke, de fapt este vorba de casă.

* *Rigiditate cadaverică* (lat.)

— De casă?

— O aveți deja de cinci luni.

— Știu. Și sunt foarte mulțumită de ea.

— M-am gândit că acum că vi s-a schimbat situația materială, ați avea poate nevoie de ceva mai mare, mai luxos.

— O, nu... Am gusturi modesate, după cum bine știi. Și de altfel nu s-a schimbat nimic. Am primit doar niște bani de buzunar pentru fete.

— Înțeleg. Păi, dacă așa stau lucrurile...

El scoase la iveală nota de plată. Pagini întregi pe care marcase clar toate articolele.

— Am notat totul aici, încă din octombrie trecut, fără să mai pun la socoteală, firește, depozitățile anterioare. Vreți să vă citesc detaliile pe rând?

— Aș fi dezolată dacă ți-ai pierde glasul — ai o voce cam răgușită. Așa se întâmplă dacă ieși din casă la o oră atât de matinală. Este fatal pentru gâttelejurile sensibile. Ar trebui să bei puțin vin.

Domnul Wright nu era obișnuit să bea vin la zece fără un sfert dimineața. Pe la zece și jumătate începuse să respire greu, se făcuse roșu ca racul, amețise și depăna amintiri din copilăria petrecută la Greenwich. Nota de plată o vârâse la loc în buzunarul vestei. Și parcă totuși venise după ceva. După ce oare? Se holba la clientă, nedumerit și-și găsea cuvintele cu greutate.

— Fratele meu și cu mine am ajuns la concluzia că trebuie să primim ce ni se cuvine.

— Fratele dumitale are perfectă dreptate și eu vă asigur de sprijinul meu. Adresați-vă colonelului Wardle. Dânsul v-a făgăduit că vă plătește. Parcă a existat și o înțelegere cu un negustor de vinuri pe nume Illingworth?

— Ba da. Dar n-a fost încă onorată.

— Ce neglijență... Pot să-ți spun strict confidențial, *entre nous**, că colonelul Wardle a avut o comportare rușinoasă nu numai față de dumneata. Nu și-a respectat nici una din făgăduielile pe care mi le-a făcut. Dumneata îți amintești desigur tot ce a spus în noiembrie trecut.

— Cred că da. Nu sunt foarte sigur.

— Ba sigur că-ți amintești. Vorbea de prieteni influenți, de noi zori pentru Anglia. Nu ții minte?

— Știu că mi-a admirat mobila din magazie dar a găsit că era foarte scumpă. De asta mi-aduc aminte.

* *Între noi* (fr.)

— Scumpă, poate, dar vitală pentru nevoile mele și vitală pentru rolul pe care dorea să-l joc. De aceea a promis că va plăti și și-a dat cuvântul.

Wright clătină din cap. În mintea lui începea să se facă lumină.

— Tare mă îndoiesc că o să putem scoate vreun ban de la el.

— Ești dispus să-l dai în judecată?

— Dacă este clar cazul.

— Bineînțeles. Clar ca lacrima. Cere-i banii în scris și dacă refuză, las-pe mine. O să am eu grijă să nu scape. Omului zilei, domnule Wright, i se cuvine o bușitură.

Domnul Wright se scuză că nu mai poate bea vinul de Xeres și își luă ziua bună. Următorul vizitator a fost doctorul Metcalfe, medicul ei. El fusese medicul ei curant în ultimele zece luni și o asistase în timpul emoțiilor anchetei. În momentele de stress, ea îi făcuse și niște frânturi de confidențe.

— Doamnă Clarke, sunt sluga dumneavoastră. Am venit să vă felicit.

— Pentru ce?

— Pentru veștile pe care le-am aflat azi dimineață. Am înțeles că niște prieteni ai ducelui au plătit zece mii de lire și au stabilit o rentă viageră pentru dumneavoastră și fete.

— A, de asta... Un fleac, cât să nu murim de foame.

— Pricep. Nu este ce ați sperat. Ce dezamăgire! Adevărul este că...

— Da?

— Și eu îmi pusesem mari speranțe în viitorul dumneavoastră. Cu câteva luni în urmă mi-ați spus că aveți oarece perspective, sau să zicem speranțe, și că și eu aș putea să beneficiaz de ele când se vor adevăra.

Să-i ia dracul pe toți doctorii care se bagă pe sub pielea bolnavilor. Un pic de migrenă, un pat cu baldachin și camera bolnavului devenea confesional. Ea-și amintea acum de clipele de limbuție, de aluziile care-i scăpaseră, la auzul glasului lui plin de compasiune. Îi șoptise despre Dodd și Wardle, despre ducele de Kent, despre un viitor trandafiriu care se pregătea pentru toți bunii ei prieteni. Îl invitase chiar la masă, într-o seară de ianuarie, împreună cu soția, să-i cunoască pe Dodd și Wardle. Discutaseră chiar despre averi — vinul curgea gârlă -, despre patronaj, despre senzația ce se va produce în lumea medicală. Doctorul Metcalfe, medicul modest care aducea prunci pe lume, se și văzuse instalat la Windsor, cu stetoscopul fixat pe plămânii prințeselor recunoscătoare.

— Regret, spuse ea. Adevărul este că ne-au tras pe sfoară. Nu numai

pe dumneata și pe mine ci și pe alții. Toate făgăduielile făcute înainte de anchetă n-au avut alt scop decât să mă aducă în Camera Comunelor. Fără mine n-ar fi făcut nici o brânză și asta o știau și ei foarte bine. Dar acum că s-a încheiat totul, s-au hotărât să-și uite promisiunile. Nu mai au nevoie nici de mine, nici de prietenii mei.

— Dar, scumpă doamnă Clarke, maiorul Dodd mi-a dat chiar dânsul asigurări.

— Și pe mine m-a asigurat de o sută de lucruri dar nu în scris. Vocea omenească, domnule doctor, nu reprezintă o dovadă. Doar cuvântul tipărit are valoare în fața legii. Cred însă că am sus niște bilețele de la dânsul care-l vor face să bâtaie un pic, zilele astea.

— Și colonelul Wardle?

— Este idolul publicului. Dar doar pentru moment. O să treacă și asta. Nimic nu e mai eficient decât ridicolul ca să dai jos de pe soclu și să stârnești gloata împotriva favoritului ei. Las' pe mine.

— Dar cu perspectivele mele de viitor cum rămâne, doamnă Clarke? Cu clientela care mi se împuținează? Recunosc că am cam lăsat lucrurile în voia lor în ultimele luni, nutrind eu atari speranțe. Și apoi, soția mea este cam suferindă, după cum știți. Am avut și atâtea cheltuieli...

Vechea poveste. Pilula îndulcită. Se îngrămădeau toți ca vulturii să mai ciupească ceva. Ea mâzgăli în grabă un cec și i-l înmână. Îl conduse până la ușă și-l bătu pe umăr. Will Ogilvie avusese ca de obicei dreptate. Zece mii erau un fleac, i-ar fi trebuit douăzeci.

Următorul vizitator a fost Charley. Era încruntat, prost dispus și dădea cu piciorul în mobila încă neachitată.

— S-a terminat totul. Ce se va întâmpla cu mine?

— O să mă îngrijesc să capeți o slujbă.

— Dar ce fel de slujbă? N-am chef să ling cismele nimănui, nu vreau să fiu subaltern. Cum rămâne cu toate basmele cu repunerea în drepturi, cu casarea verdictului Curții marțiale, cu un nou brevet?

— Dragul meu, trebuie să ne obișnuim cu gândul. Bestiile ne-au tras o cacialma.

— Păi nu poți să faci ceva, să-i demaști?

— N-am avut încă timp să mă gândesc... Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă. Întâi Wright, apoi Metcalfe, apoi tu, toți cereți ajutor. Parcă te invitase Coxhead-Marsh la Loughton?

— A pomenit ceva despre o slujbă de administrator în subordinea vechilului lui — un fel de servitor. Eu am fost instruit să fiu militar. Nici

prin cap nu-mi trece să accept o slujbă de lacheu. Cu pregătirea mea, ar trebui să-i comand pe alții. Nu se poate să nu cunoști tu pe cineva care să tragă niscaiva sfori. Ia stai, am nevoie și de niște gologani. Nu mai am para chioară.

Slavă Domnului, cu May Taylor lucrurile se aranjaseră. Samuel Whitbread inițiasse o subscripție publică pentru ea și sora ei Sarah în Cameră. Toți membrii opoziției își dăduseră obolul. /

În cele din urmă apărură și George, care nu mai era cadet la Chelsea. Uniforma, iubită și prețuită, era pusă bine într-o ladă iar ochii lui, albaștri, mari și încrezători, o fixau pe maică-sa.

— Nu prea înțeleg despre ce este vorba. De ce trebuie să mă duc la alăt școală?

— Deoarece, îngerașule, în Armată a fost mare scandal. Alteța sa regală nu mai este comandant suprem și nici șeful așezământului din Chelsea. Se știe în ce relații erai cu dânsul și pur și simplu nu mai merge. Trebuie să te trimit undeva unde n-o să se mai poată bârfi.

O privi îmbufnat, cum făcea pe vremuri Charley, când vedea cum i se spulberă visele despre clanul Mackenzie.

— Pun pariu că ai stricat toată treaba cu certurile tale prostești. Nimic nu mai este ca în Gloucester Place.

— Știu, puișor. Dar mama nu-ți poate explica acum. Într-o bună zi, când vei fi mai mare, o să înțelegi poate ce s-a întâmplat.

Drept răspuns el își lăsă buza în jos, ridică îmbufnat din umeri și dintr-o dată i se iviră în ochi primele semne de neîncredere, de îndoială, de teamă.

— Dar voi intra totuși în Armată? Mi-ai făgăduit-o. Când am împlinit cinci ani, te-ai așezat pe patul meu și mi-ai jurat.

— Ți-o jur din nou. Eu nu-mi calc cuvântul niciodată.

Era în stare să îndure orice: închisoarea, trasul pe roată, stâlpul infamiei, orice fel de tortură, chiar și arsul pe rug, pentru ca George să-și vadă dorințele împlinite.

Până una, alta, să se apuce iar de treabă, să obțină satisfacție de la Wardle, Dodd și Compania. Ambii gentlemen, convocați la masă, s-au dovedit foarte evazivi, n-au stat decât o oră, apoi și-au luat tălpășița grăbiți. S-au eschivat de la următoarele invitații. Ea le lăsă răgaz trei săptămâni, apoi așternu pe hârtie următoarea scrisoare, expediată la 14 mai colonelului Wardle:

Stimate Domn,

V-am chemat deunăzi, când ați venit însoțit de maiorul Dodd, ca să aflu ce aveai de gând în privința îndeplinirii făgăduielilor dumneavoastră. N-ați părut dispus să recunoașteți că promisiunile nu erau condiționate, așa cum le consider eu.

Singura explicație pe care pot s-o găsesc la toate acestea este faptul că v-ați dat seama că aveți o mare răspundere față de mine și că atât dumneavoastră cât și maiorul Dodd v-ați gândit să scăpați prin promisiuni de viitor, pe cât de neserioase pe atât de vagi.

Vă mai aduc o dată aminte de acele promisiuni și de speranțele mele pe care — dacă vă considerați oameni de onoare — nu puteți decât să le îndepliniți. Să nu credeți că vă cer altceva decât ceea ce sunt pe deplin îndreptățită să cer — doar cinci sute pe an. Dar întrucât copilele mele au avut de suferit la fel ca și mine în fața opiniei publice, în calitate de fiice ale unei mame atât de nechibzuite, au dreptul să-mi ceară să obțină tot ceea ce pot sau ar trebui să pot. Și întrucât suma de cinci sute pe an cât timp trăiesc nu le va fi de nici un folos — căci aș putea muri curând — consider că ați putea scăpa cu zece mii de lire. Suma nu acoperă nici jumătate din cele făgăduite. Sper ca dumneavoastră și maiorul Dodd să-mi achitați cele zece mii de lire împreună, căci împreună mi-ați promis marea cu sarea. Plata se va face în decurs de doi ani. Până atunci îmi veți plăti cinci sute pe an, începând cu luna martie. Îi veți achita și lui Wright restul notei de plată.

Asta-i tot și nu reprezintă nici pe departe jumătate din valoarea promisiunilor făcute care erau următoarele: Întrucât fiul meu se afla pe atunci sub protecția ducelui de York și era limpede că urma să piardă această protecție de îndată ce eu începeam să-l atac pe duce, mi s-a promis că va beneficia de protecția echivalentă a ducelui de Kent. L-am retras pe fiul meu de la școală și acum trebuie să mă descurc cu el.

Următorul lucru era un post pentru căpitanul Thompson, ca să se poată întreține sau, în caz că ducele de Kent devenea comandant suprem, să fie repus în drepturi în Armată. El a rămas cum era! Apoi achitarea arieratelor rentei anuale promisă de ducele de York precum și continuarea plății rentei în tot timpul vieții mele — patru sute de lire -, achitarea datoriilor mele — atât a celor contractate în timp ce trăiam cu ducele de York cât și a celor ulterioare.

Achitarea celor o mie două sute de lire datorate domnului Comrie, avocatul meu, pentru care mi-a luat zălog bijuteriile. Achitarea sumei

datorate pentru casă și mobilă, din care dumneavoastră și Dodd ați plătit doar o parte.

Și acum, să-mi fie cu iertare, este oare suma de zece mii de lire echivalentă ca valoare cu jumătate din cele făgăduite și pentru care v-ați dat cuvântul în mod solemn? Nu voi adăuga decât că sunt pe deplin îndreptățită să vă cer acești bani, chiar dacă i-ați scoate din propriul buzunar, ținând seama de reputația câștigată cu ajutorul meu. Aveți două săptămâni de chibzuință. După acest răgaz, să nu vă mai bizuiți pe discreția mea. Mă voi considera dezlegată să fac ce voi găsi de cuviință cu copiii acestei scrisori.

*Rămân, stimate domn,
A dumneavoastră, etc. etc.
Mary Anne Clarke.*

Și domnule cetățean de onoare a orașului Londra, n-aveți decât să puneți misiva într-o casetă aurită sau ori unde veți vrea, dar n-o să vă fie prea plăcut când o s-o vedeți tipărită în *The Times*.

Doi

— Ce i-ai făcut lui Wardle?

— De ce mă întrebi?

— L-am văzut la Cameră înainte să vin aici. Ți-am rostit numele din întâmplare și s-a făcut negru la față, a spus printre dinți un cuvânt pe care nu-l pot reproduce și a șters-o.

— Un cuvânt care începe cu "c" și se termină cu "ă"?

— Mda. Ai intuiție. Mi-a venit să-l iau la bătaie. Nu pot să-l înțeleg, după câte ai făcut pentru el. Popularitatea lui absurdă și se datorează în întregime și ar putea măcar să dea dovadă de puțin bun simț.

— Asta e. Este prea simțitor. Nu mă mir că-i palid.

— Vrei să-i spui că ți-a făcut propuneri de amor și l-ai refuzat?

Lordul Folkestone o privi cu ochi mari și se răsuci puțin. Se număra printre bărbații care arătau bine doar când erau complet îmbrăcați. Anumite contururi colțuroase îl dezavantajau când era în izmene. Dar dacă-l vedeai îmbrăcat pe la zece și jumătate, într-o haină de catifea cu umerii vătuiți, stând în picioare în salon, imaginația te făcea să-ți închipui un tablou mai luminos.

— Nu. Nici vorbă de așa ceva. Îmi datorează bani.

Ea se întoarse pe o parte, căscă, apoi bău puțină apă. Înălțimea sa lordul radical își dădu seama cu dezamăgire că noaptea lui luase sfârșit. *Rien ne va plus, la suite au prochain numéro...* *

— Înseamnă că i-ai fost amantă?

— Nici pomeneală. Știa că nu poate câștiga fără mine. Asta-i valabil pentru toată opoziția, care spunea lucruri atât de drăguțe acum două luni, inclusiv domnia ta, William Pleydell-Bouverie.

Deci așa stăteau lucrurile. Ce trist.

— Dacă ți-ai fi publicat memoriile... începu el.

— Memoriile n-au nimic de-a face cu promisiunile făcute.

— Dar Wardle ți-a dat într-adevăr garanții?

Ea se sprijini în cot, în timp ce făcea lampa mai mare.

— Ascultă-mă bine, tânărul meu campion. Crezi că ar fi avut rost să mă las improșcată cu tot noroiul din lume, să mi se facă praf reputația, să-mi discute viața personală toți bețivarii care sughiță prin berării, dacă n-aș fi avut chiar nimic de câștigat?

În lumina lămpii, pe chipul lui subțire și ascuțit se citi mirarea.

— Sigur că nu... Dar credeam că te mâna dorul de răzbunare, pentru felul cum te-a tratat ducele și că o cauză comună...

— Ce cauză, o zei?

— Bunăstarea poporului britanic, viitorul Angliei...

— Viitorul Angliei, rahat! Vrei să spui viitorul meu. Parale, plus o recompensă pentru Mary Anne Clarke. Slavă Domnului, nu sunt o ipocrită ca voi ăștia. Am știut întotdeauna ce vreau și m-am străduit să obțin asta. Uneori am reușit cu brio, alteori am fost înfrântă. Ți-am sprijinit prietenul, pe colonelul Wardle, crezând că merită osteneala. Acum se eschivează, ca și stăpânul lui, ducele de Kent.

Ochii lui atenți se luminară. Într-o clipă, își netezi părul ciufulit și-și încheie flanela pe pieptul îngust. Începu să-și recapete farmecul, dar vai, prea târziu.

— Doamne sfinte? Deci povestea aceea era adevărată?

— Bineînțeles că da. Doar idealistii ca domnia ta și Francis Burdett au înghițit gogoașa cu palavrele despre libertatea Angliei. Toată afacerea a fost pusă la cale de la bun început. Kent visa să ajungă comandant suprem și să troneze la Horse Guards cu scumpul de Wardle ca ministru

* Jocul s-a încheiat. Urmarea în numărul viitor... (fr.)

de război. Cât despre Dodd, chiar că nu știu. Viza vreun câștig suplimentar și o pensie. Mie mi-au oferit case, trăsuri, calești câte potesc, mii de lire în bancă și afaceri după placul inimii.

El era gata îmbrăcat. Se pregătea să plece. Farmecul pierise, lumea idealurilor se dărâma în juru-i. Ce bine că în curând Camera va intra în vacanța de vară. Zvonurile vor dispărea de la sine și vor fi date uitării. El însuși va avea răgaz să-și analizeze poziția. Nu era cuminte să fie implicat într-un scandal care putea izbucni oricând.

— Ai de gând să iei vreo măsură?

El își puse haina.

— Întreabă-l pe colonelul Wardle. Ziceai că ți s-a părut cam palid.

— Deci ai ceva de gând. Intenționezi să dai totul de gol în ziare?

Ea zâmbi și-și puse mâinile sub cap.

— Nu m-am hotărât încă. N-am primit răspuns la scrisoare.

— Eu pot să jur cu mâna pe inimă că sunt nevinovat. Nu am avut alt gând decât binele public.

Stătea în picioare lângă ușă, complet îmbrăcat și extrem de nervos.

— Nici un alt gând? Dar cu compătimirea cum rămâne? Încrederea într-o femeie căzută a jucat cu siguranță un rol, nu?

Ea îl privi și râse. El deschise ușa dar demnitatea i se dusesse dracului, căci era încălțat doar cu ciorapi. Își lăsase pantofii în vestibul, din prudență...

— Când te mai văd?

El o privi stingherit.

— Va trebui să plec la țară foarte curând.

— Sunt sigură că-i așa. Iunie este o lună minunată. Grădini și trandafiri și fragi — ce mult îmi plac!

— O să-ți scriu, firește.

— Nu este cam riscant? S-ar putea să-mi dea prin cap să-ți public scrisorile.

El plecase. Îl auzi cum coboară scările cu pași mărunți, cum își caută pantofii pe dibuite în întuneric și cum se strecoară afară din casă.

Ei, așa stăteau lucrurile. Încă un pair se ducea pe apa sâmbetei. Îl tăia de pe tăbliță și-l arunca la coș. Nu că i-ar fi păsat cine știe ce — idila o plictisea — dar viconții nu se găsesc chiar pe toate drumurile și legătura era utilă, îi dădea un oarecare lustru. În plus viitorul conte de Radnor era și văduv. În fine, asta e, văicăreala n-avea rost.

Până una-alta, nici o veste de la colonelul Wardle. Francis Wright o informă că atunci când ceruse umil permisiunea să-l vadă pe popularul

deputat, servitorul îi trântise ușa în nas, spunându-i că stăpânul lui nu cunoaște nici un tapițer cu numele de Wright și că este foarte ocupat cu treburile Parlamentului.

— Ce trebuie să facem acum? întrebă negustorul îngrijorat.

— Trimite-i nota de plată, domnule Wright, cu bilețelul ăsta înăuntru. Următorul bilețel fu expediat la colonel acasă:

"Francis Wright vă trimite, domnule colonel, complimentele sale respectuoase și-și ia libertatea să anexeze nota de plată. Întrucât articolele respective ar fi trebuit achitate în bani gheață și în acest sens a fost profund dezamăgit, îi va fi recunoscător domnului colonel dacă va lichida datoria. În acest scop îi va face o vizită mâine dimineață la ora unsprezece."

Nu primi nici un răspuns, ușa era tot încuiată. Deputatul de Okenhampton nu era acasă.

— Și acum ce facem, doamnă?

— Dăm jos mânușile și consultăm un avocat.

Domnul Stokes, asociat la firma Comrie, Stokes și Fiul, pe care doamna Clarke îl cunoștea de multă vreme, era gata să-i servească. Speța era limpede. Dacă se vor spăla rufele murdare, toată lenjeria va fi a lui Wardle.

În a doua zi a lunii iunie, Francis Wright, tapițer, intentă acțiune împotriva lui Gwyllym Lloyd Wardle, din St. James's Street, pentru recuperarea sumei de două mii de lire, ce-i era datorată pentru mobilă cumpărată și livrată doamnei M.A. Clarke din Westbourne Place, la comanda sus-numitului Gwyllym Wardle. Procesul urma să se judece la Westminster Hall, peste o lună, la trei iulie.

În St James's Street domnea confuzia, panica și groaza. Reporterii trâmbițau povestea în ziare. Favoritul publicului britanic tremura văzând cum îi piere popularitatea iar publicul britanic se freca la ochi nedumerit. Era oare posibil ca idolul care învinsese corupția și se luptase pentru onoare și adevăr să aibă picioare de lut? Ca adoratul poporului, cetățeanul de onoare al orașului Londra, să fi încercat să tragă chiulul de la achitarea facturii unui negustor? Războiul Peninsular era dat uitării, aici era rost de senzational. Vestea îl aduse din Uxbridge pe revoltatul Dowler.

— Mary Anne... Cred că nu ești în toate mințile!

— Dar de ce? Ce s-a întâmplat?

— Să te vâri iar în gura lumii, tocmai acum când ai avut norocul că s-a potolit scandalul.

— Dar eu n-am nimic de pierdut și bieții frați Wright au nevoie de bani.

— Nu asta-i esențial. Puteam achita nota de plată din suma depusă în contul tău — Coxhead-Marsh și cu mine am fi lichidat datoria într-o clipă.

— Să le plătești fraților Wright din contul meu? Ferească Sfântul de o astfel de idee, când banii pot fi scoși de la altcineva. Eu nu-i datorez lui Wardle nici o para. Wardle a comandat mobila, tot ce se vede aici, oglinzi și covoare și perdele, nu eu am făcut comanda.

— Fetișo dragă, chiar crezi că o să înghit așa ceva?

— Asta-i adevărul și avocatul meu poate s-o dovedească.

— Cu tine la bară?

— Firește, dacă voi fi convocată. Nu m-am descurcat prea rău nici înainte. Și mai e ceva de tot hazul... nu, mai bine nu-ți spun.

— Nu-i nimic de râs în treaba asta, este o acțiune rușinoasă. Am fost plecat la Uxbridge. Bietul meu tată este practic pe moarte și singura mea consolare era gândul că tu și copiii v-ați aranjat și nu mai aveți probleme sau necazuri. Mă gândeam că la toamnă aş putea găsi o căsuță, nu departe de casa mea, unde să vă instalez discret. Și apoi, în lungile seri de iarnă...

— Tacă-ți gura sau încep să țip. Eu *nu* m-am aranjat, n-am de gând să mă îngrop la țară, cât despre lungile seri de iarnă, nici prin cap nu-mi trece să le petrec tăind frunze la câini ca o cretină și căscând din răspuțeri.

— Foarte bine. Atunci să nu-mi mai ceri ajutorul când o să dai iar de greu.

— Ba o să-ți cer ajutorul când și de câte ori o să am chef. Hai lângă mine și șezi. Nu mai face mutra asta — parcă ești un dascăl care tocmai a terminat de citit din scripturi. Nu te-a mai ciufulit nimeni în bârlogul tău din Uxbridge?

Era limpede că nu. Era una din plăcerile la care renunțase, care țineau de vremuri mai fericite și de momentele ideale de la Hampstead. Nu mai pomeniră nimic de proces. Bill Dowler se întoarse la Uxbridge tăcut dar domolit. Iar ea râse de una singură de acel lucru de tot hazul și anume de faptul că acuzatorul lui Wardle, în cadrul însărcinărilor sale obișnuite la Înalta Curte de Justiție, va fi chiar fostul ei adversar, procurorul general.

Primirea de care se bucură în birourile acestuia din Lincoln's Inn — ea fiind însoțită de avocat, domnul Comrie, și de Francis și Daniel Wright, îmbrăcați cu hainele lor cele mai bune — compensă toate neplăcerile din Camera Comunelor. Sir Vicary Gibbs, cu ochelarii pe vârful nasului, îi primi cu cordialitate și bunăvoință. După formalitățile

de rigoare, trecură la întrebări și răspunsuri, se luară notițe și se făcu un schimb de chestiuni juridice între capetele de juriști.

Domnul Comrie, care mai avea o întâlnire la ora cinci, își luă rămas-bun la ora patru, urmat aproape imediat de frații Wright. Principala martoră a acuzării mai zăbovi puțin. Procurorul general închise ușa, zâmbi și o privi de la înălțimea lui de cinci picioare și patru inci*.

— Ați dat o lovitură de maestru, spuse el, vă felicit.

Scoțându-și pince-nez-ul, deschise o sticlă de coniac.

— Este cumva prea devreme?

— Dimpotrivă, prea târziu. Mi-ar fi prins bine așa ceva la întâi februarie.

— Dacă aș fi știut, v-aș fi trimis o sticlă. Dar am crezut că opoziția vă aproviziona cu tot ce trebuie.

— Nu s-au obosit să-mi trimită decât cafea și apă.

— Țsta-i defectul cel mai mare al whigilor. Nu-s în stare să fie generoși. Dar măcar Folkestone v-a tratat cum trebuie?

— El mi-aducea flori.

— N-au nici un haz pe stomacul gol, când nervii sunt la pământ. Radicalii ăștia n-au nici un dram de judecată. Mă mir însă de Folkestone, care a crescut în Franța. Aș fi fost tentat să cred că-și rezolvă problemele mai fin. Este de vină tinerețea, treburile astea au nevoie de o judecată mai matură.

— *Și jeunesse pouvait...* **

— Nu e în stare? Ce lamentabil. Credeam că ăsta e singurul capital al tinerilor. O să le facă mare plăcere prietenilor tory. Pot să vă citez?

— Nu e prea corect, nu credeți? Toți avem lipsuri.

— Ca să fim drepți, whighii au de obicei mușchi. Noi am mobilizat creierele, de aceea și conducem țara. Spuneți-mi v-a istovit tortura din Cameră?

— Am slăbit șapte livre***.

— Nu mă mir. V-am muncit din greu și nu v-am cruțat de fel. Și eu am fost destul de istovit. Dar dumneavoastră arătați foarte bine.

— Am rezerve de energie nebănuite.

— Probabil. L-am cunoscut pe vremuri pe Barrymore — unde o fi acum?

* Un metru șaiszeci și doi.

** Dacă tinerețea ar fi în stare...

*** Aproximativ trei kilograme.

— Dragul de Cripplegate? Pe undeva prin Irlanda. S-a dat la fund după căsătorie firește și s-a înhămat la jug.

— L-am cunoscut bine și pe Jamie Fitzgerald.

— James este prost dispus. Trăiește tot cu spaima că-i voi publica scrisorile și-mi scrie într-una din Dublin.

— Ar fi amuzante?

— Pentru guvern, da, pentru public, nu. Cum vede un parlamentar irlandez lumea protestantă.

— Încearcă la Christie's. Eu mă înscriu la licitație.

— Și-a recuperat majoritatea scrisorilor. Eu nu sunt apucătoare, de felul meu. Doar că am copii de întreținut.

— Încă puțin coniac?

— De ce nu?

Un ciocănit la ușa cabinetului. Sir Vicary Gibbs își aranjă roba și peruca.

— Cine bate?

De afară se auzi un glas.

— A venit să vă ia cu trăsura lordul Ellenborough, președintele Înaltei Curți de Justiție. Trebuia să luați masa cu dânsul la Camera Lorzilor și vă întreabă dacă ați uitat.

— Nu, nu... Spune-i Înălțimii sale să plece singur, eu o să vin pe jos. El se întoarse spre vizitatoare.

— Mă puteți lua cu trăsura dumneavoastră? Tot vă întoarceți la Chelsea. Sper că nu vă deranjez.

— Sunt încântată. Oricând doriți.

— Sunteți mult prea amabilă. Episcopii dau o masă în onoarea lui Ellenborough. Nu este cazul să întârziu, dar dacă o să ajung pe la șase și jumătate... Nu mi se întâmplă prea des să am o vizită ca aceasta.

El privi pendula de pe cămin și-și termină de băut coniacul.

— Treaba asta cu tapițerul, spuse el, nu are dedesubturi?

— Îl avem pe Wardle la mână, replică ea, nu are cum să scape.

— A făgăduit că plătește?

— În noiembrie trecut ar fi făgăduit absolut orice.

— Cerul și pământul, știu... dar în problema în discuție?

— Am folosit toată subtilitatea posibilă și am reușit să-l înfund cu totul.

— Perfect, foarte bine. Îmi închipui că n-o să ne dea bătaie de cap.

Un verdict în favoarea lui Wright îl va dezumfla pe patriotul poporului. Din păcate, n-o să câștigați nimic, decât un plus de notorietate. Pentru asta o faceți?

— Sfinte Dumnezeule, nici pomeneală. Mi-ajungea câtă am.

— Atunci de ce?

Ea puse paharul jos, își netezi rochia și privi afară pe geam.

— Am dorit să vă cunosc, spuse ea. N-aveam altă cale. Doamna Clarke și sir Vicary Gibbs sunt o combinație perfectă.

Procurorul general ajunsese la Camera Lorzilor cu o întârziere de o jumătate de oră...

În cursul lunii iunie, deputatul de Okehampton se strădui să obțină retragerea acțiunii juridice. Fără succes. Reclamantul nu era de acord. Iar martora reclamantului găsisese că pregătirea procesului era foarte plăcută și vizitele la Lincoln's Inn foarte reconfortante. Una peste alta, vara se dovedi amuzantă. Era o noutate să oferi destindere Magistraturii. Și mult mai puțin obositor decât să tot îndrepti pernele pentru Folkestone. Înălțimea sa radicală se mai intitula încă admiratorul ei, dar îi scria de la distanță. Prietenia prin corespondență era mai sigură, dar în anumite limite.

El nu ținu seama de faptul că era foarte imprudent să te apuci de scris după ce ai luat masa. Pana alergă liberă, gândurile se aștern cu ușurință și la întâmplare. Un bilețel mâzgălit la miezul nopții suna cu totul altfel dimineața, când era citit la micul dejun de o doamnă care avea obiceiul să-și păstreze corespondența. Acea scrisoare din 27 iunie i-ar fi putut fi fatală într-o bună zi. Ochii ei pătrunzători trecuseră în grabă peste paginile scrise de el în Coleshill House, într-o seară când n-avea ce face.

"... Aș vrea să am și eu noutăți să-ți împărtășesc ca răspuns la amuzanta dumitale scrisoare, dar din acest loc uitat de Dumnezeu nu prea ai la ce să te aștepti. Într-adevăr, de când am venit aici, n-am făcut altceva decât să hoinăresc pe coclauri de unul singur și să mănânc fragi, ceea ce este foarte sănătos dar total neinteresant. În schimb, scrisoarea dumitale conține o grămadă de lucruri pline de interes, iar un sihastru ca mine — fie că se află într-o stare de spirit contemplativă, fie că nu — poate găsi acolo subiect de meditație din belșug. Cred, din cele ce îmi spui, că o să dea de dracul, când o să intre procesul pe rol. O să iasă la iveală toată trășenia și vor fi dați în vileag Fratele, Dodd și Wardle. Nu pot decât să deplâng faptul că nu au prevăzut și nici împiedicat acest éclat. Nu știu ce are de gând să facă Wardle, îmi închipui că se bizuie pe popularitate ca să scape basma curată. Nu va fi însă așa — căci la urma urmei, deși nu a jucat un rol atât de josnic ca ceilalți doi, s-a purtat totuși destul de murdar și s-a lăsat folosit ca unealtă de ceilalți.*

* Vălvă (fr.).

Afacerea aceasta va aduce prejudicii și familiei regale în general, căci deși prietenii ducelui vor încerca să-și invalideze depozitia, există atâtea dovezi în sprijinul afirmațiilor dumitale, atâtea împrejurări care coroborează faptele și atâta lume cunoaște și alte exemple de acest fel, încât publicul nu se va lăsa dus de nas, cum că mărturia dumitale ar fi falsă.

Sunt conștient că ziarele se vor strădui să mă vâre în aceeași oală cu trio-ul sus amintit, dar acest lucru va fi de-a dreptul imposibil. Whitbread, Burdett și cu mine nu putem fi implicați — cel puțin eu nu am nici cea mai mică îndoială că ei sunt la fel de curați cum mă știu pe mine.

Aș putea privi cu detașare și amuzament toate acestea, observând cu indiferență filozofică felul cum acționează intrigile, dacă nu m-aș teme că vei avea de suferit. Sunt îngrijorat de felul cum îți vei rezolva treburile. Îmi închipui că momentul final s-a îndepărtat și mai mult.

Mă tem că te-am obosit cu mângălelile mele, care mai sunt și aproape ilizibile. Te rog să-mi dai vești despre dumneata, când ai noutăți și găsești o clipă de răgaz să-mi scrii. Scrisorile expediate în Harley Street, ca de obicei, îmi vor parveni, Adieu!

În veci al dumitale sincer, Folkestone."

Puse epistola în cutie alături de celelalte și le legă cu șnur.

La 3 iulie, la Curtea Proceselor de Drept Comun din Westminster Hall, în fața președintelui Înaltei Curți de Justiție, se puse pe rol procesul Wright contra Wardle. Atmosfera era tensionată. Tribunalul gemea de lume. Parcă te aflai la Drury Lane la început de stagiune.

Doamna Clarke, înveșmântată în alb, cu o pălărie cochetă din pai pusă ștrengărește într-o parte, își făcu apariția, întâmpinată fiind cu aplauze discrete. Publicul, în special bărbații — căci fiicele și soțiile se mai înghesuiau încă la coadă în curtea palatului — se aplecară s-o vadă mai bine, umăr lângă umăr, cu ochii strălucitori (erau cu deosebire membrii Camerei Comunelor și, pe deasupra, tory). Pe toți i-a surprins însă înfățișarea ciudat de juvenilă a procurorului general. Întinerise cu douăzeci de ani și se făcuse vesel și plin de viață. Nici un câine cu douăsprezece cozi nu l-ar fi putut întrece. Când se ridică să expună cazul din partea Acuzării semăna nici mai mult nici mai puțin decât cu Lancelot la Lyonesse*. Vocea lui, dură și neîndurătoare, care făcuse să treacă fiori reci prin atâtea spinări, căpătase acum un timbru cu totul aparte. Dădea glas unor sunete melodioase, asemenea privighetorii primăvara.

* *Cavaler al Mesei Rotunde.*

— Un negustor cinstit și harnic a fost înșelat. O femeie, o mamă, a fost nedreptățită.

Sfinte Dumnezeule! Președintele Înaltei Curți, lordul Ellenborough, își șterse fruntea. Visa oare sau acritura de Gibbs căzuse în mania religiei? Era o zi toridă de iulie. Asta e. Băuse probabil puțin cam mult. Dar ce tot îi dădea cu șobolani și fragilitatea femeii? Vipere în sânul Cleopatrei... venin... ingratitudine? Femei care-și dăruie tot avutul? Prunci în șanțuri? Președintele Curții se crispă — ce *volte-face***!

Ce deosebire față de cel din februarie trecut, din Camera Comunelor. Prietenul lui, procurorul general, o luase razna. Stilul bombastic se transformă însă curând în persiflare și Înălțimea sa se liniștește. Acum își recunoștea prietenul. Avea iar vechiul rânjet bine-cunoscut, făcea aluzii voalate, își lustruia pince-nez-ul. Limba, ca un pumnal cu două tăișuri, pune la grea încercare Apărarea. Amărâtul de pârât se făcuse mic cât o vrabie. Așa-i trebuia după ce adusesese acuzațiile acelea atât de șocante. Tipul merita să fie bătut cu biciul și expulzat din țară. Cu toate acestea, președintelui Curții îi făcea rău să-l vadă pe procurorul general atât de extravagant, făcând risipă de priviri și gesturi, de parcă ar fi fost un păun cu coada răsfirată. Toate acestea coborau nivelul Tribunalului și erau de-a dreptul neplăcute. Acest lucru se datora contactului cu principala martoră a Acuzării, cu care avusese una sau două întrevederi înainte de proces, ceea ce nu-i era de loc pe plac judecătorului. Și toate rânjetele spectatorilor, toate ghionturile și loviturile cu cotul te duceau cu gândul la o frivolitate foarte nelalocul său.

Înălțimea sa chemă la "Ordine!", bătău energic cu ciocănelul și își făcu simțită prezența. O încruntare către sir Vicary Gibbs îl făcu pe acesta să-și încheie discursul. O să-i spună vreo două în cabinet să-și descarce nemulțumirea și între timp Curtea trebuia să ia aminte că balanța o ține judecătorul. O observație mușcătoare la adresa martorei îi va preciza poziția și o va face poate să roșească, readucând echilibrul.

Ea își croi drum țănoșă spre bară printre zâmbete aprobatoare, sușoteli și murmure. Cineva îi strigă:

— Fă-l praf!

Președintele Înaltei Curți se îmbătoșă și lovi din nou cu ciocănelul.

— Voi evacua sala dacă nu se face liniște deplină.

Șoaptele se potoliră. Martora depuse jurământul și rămase în picioare așteptând. Înălțimea sa o privi și-i spuse cu emfază:

* Schimbare bruscă (fr.)

— Sub a cui protecție vă aflați acum, doamnă?

Martora înalță ochii și răspunse suav:

— Am socotit că mă aflu sub protecția Înălțimii voastre.

Aceste cuvinte, mai mult decât orice altceva, au decis soarta procesului. Râsetele, începând cu jurații, au dat tonul și procesul se desfășură ca un râu revărsat.

Procurorul general îi arunca martorei momeala, o aproviziona cu replici frivole... Sala aplauda. Președintele Înaltei Curți nu-i putea întrerupe. Cei doi jucau un joc care nesocotea orice intervenție. Erau potriviți ca mosorul cu undița și nimic nu-i putea despărți. Jonglau cu cuvinte de jargon, se îndeletniceau cu *doubles entendres*, se distrau din plin fiecare la vorbele de duh ale celuilalt și toate acestea pe socoteala pârâtului.

— Colonelul Wardle s-a dus la depozit, doamnă Clarke? Povestiți-ne atunci ce mobilă a ales. Colonelului Wardle i-a plăcut un bufet — avea și oglindă? Și ce ne puteți spune despre covorul bronz-stacojiu pe care colonelul Wardle a insistat să-l luați pentru dormitor? Era prea mare pentru Westbourne Place — au fost necesare modificări, s-a tăiat o bucată la ordinele colonelului Wardle. A fost vreo problemă cu patul? N-avea picioare. Colonelul Wardle a propus să se folosească soclurile de lampă cu susul în jos. Nu era nici un pericol dacă apăsarea nu era prea mare. Și-a adus vreo contribuție și Francis Wright la această propunere? Francis Wright era burlac și locuia cu fratele lui, Daniel; dormea fiecare singur în pat și nu se pricepeau. Dar colonelul Wardle știa la ce serveau soclurile de lampă. Locuise într-o cafenea din Cadogan Square — *persona grata** — unde se foloseau astfel de lucruri.

Dacă se luau măsurile obișnuite de precauție nu se întâmpla nici o catastrofă. Stârnise vreo statuie de marmură admirația colonelului? Da, Afrodita înălțându-se din spuma mării, precum și o miniatură de bronz a lebedei Ledei. Ambele ornau foarte bine căminul, dacă te uitaai dintr-o parte, sau cel puțin așa i se părea colonelului Wardle. Doamna Clarke nu prea vruse să le ia, din cauza copiilor — mințile tinere intră atât de iute la idei — dar colonelul Wardle avea un temperament vulcanic și nu putea alcătui un discurs fără să aibă inspirație.

Deci își găsise un nou cămin în Westbourne Place? Categorie da. Nu-i ceruse așa ceva martora. Colonelul își făcea apariția la orele cele mai nepotrivite. Într-o dimineață camerista îl găsise examinând la microscop lebăda Ledei. Și așa mai departe, până ce președintele Înaltei

* Persoană bine primită (lat.)

Curții clocotind de indignare, ridică mâna cerând liniște și evacua sala.

Martora se retrase și dezbaterile reintrară în normal. Fratele lui Wright, Daniel, făcu o depoziție cumpătată și solemnă și când domnul Park, avocatul apărării se ridică să ia cuvântul, își dădu seama că totul era pierdut. Clientul lui fusese învins chiar înainte să se prezinte la bară. Colonelul Wardle se bâlbâi, bolborosi și îngăimă câte ceva. Repetă întruna "Tăgăduiesc", dar nu-l auzi nimeni.

Între avocați se făcu un schimb de bilețele disperate. Martorii Glennie și Dodd n-au mai fost audiați, considerându-se că depozitiile lor ar face mai mult rău decât bine, căci procesul era ca și pierdut. Discursurile de încheiere au fost scurte, nu s-a mai făcut risipă de elocință. Balanța justiției se înclinase deja și Înălțimea sa renunță să mai lupte.

Verdictul juraților dădu câștig de cauză lui Francis Wright. Înălțimea sa hotărî că pârâtul Gwyllym Wardle îi datora într-adevăr reclamantului suma de două mii de lire și că urma să i-o plătească în termen de trei luni.

Patriotul pierduse și curtea Palatului, scena precedentului său triumf, era pustie. Mulțimea care-l aclamase în aprilie se dusesse acasă. Colonelul Wardle plecă într-o trăsură închisă.

Procurorul general o escortă pe martoră până în cabinetul lui.

— O să facă recurs sau o să-ți intenteze un proces.

— Și atunci?

— O să te apăr eu.

— Cum se poate, doar ești acuzator public?

— Draga mea, fac cum vreau. Pot să-mi schimb rolul.

— Dar nu-i cam incorect?

— E o variație.

— Procurorul general devine avocatul apărării?

— Sigur, asta te îmblânzește și te ajută să-ți lărgesci orizontul. Dacă preferi însă pe altcineva, n-am nimic împotriva.

— O, nu... pe veci uniți vom fi. Dar vom avea același judecător?

— Pe Eddie Ellenborough? Foarte probabil. Dar în acest caz trebuie să băgăm de seamă cum ne comportăm. Nu vom avea același succes și a doua oară. După cum stau lucrurile, parcă văd că se va instala o oarecare răceală. Doar principiile lui de tory l-au oprit să-i facă pe jurați să voteze în favoarea lui Wardle.

— Cu sprâncenele acelea stufoase... Cum se poartă în familie?

— Este arțăgos și trufaș și intolerant cât se poate.

— Poate că asta-i doar o fațadă și că are nevoie de înțelegere.

- N-ai decât să-ți încerci talentele — este un bătrân frigid.
- Toți judecătorii trebuie să fie cu sânge rece, așa e specificul lor. Dacă n-ar fi așa, n-ar exista nici justiția britanică. Îmi închipui că se călugăresc când ajung magistrați... Dar când un bărbat îmbracă roba...
- Trebuie să discutăm acum despre asta? Te conduc acasă?
- Dar îmi place conversația pe teme juridice.
- Eu o detest. Repet întrebarea.
- Nu am înțeles-o. Vă rog s-o reformulați.
- Martora îi acordă avocatului permisiunea s-o instruiască?
- *Chez vous* sau *chez moi**?
- *Chez* unde poștești.
- Atunci ce-ar fi să luăm masa în Westbourne Place și să-ți dai cu părerea ca avocat în privința lebedei Ledei?

*

În St. James' Street, pârâtul, Gwyllym Wardle, singur și înăcrit, se apucă să alcătuiască o scrisoare pe care o adresa către poporul Regatului Unit.

Trei

*"Cu toate că atitudinea mea în Parlament s-a bucurat de aprobare din partea unui mare număr de concetățeni, mă simt obligat — ca urmare a unui eveniment care a avut loc ieri — să mă adresez de îndată poporului și aceasta în apărarea reputației mele, care poate fi supusă atacurilor după verdictul dat de jurați pe baza mărturiei doamnei Clarke și a domnului Wright, fratele tapișierului, într-un proces în care eu am fost pârâtul, la King's Bench. ***

Amănuntele depozițiilor vor fi oferite de ziare. Trebuie însă să declar că avocații mei, fiind convinși că juriul nu va pronunța un verdict împotriva mea doar pe baza depozițiilor făcute de fratele reclamantului și de doamna Clarke, nu au ținut seama de stăruințele mele repetate, exprimate în termeni deosebit de duri și în scris, în timpul procesului, ca

* Acasă la tine sau la mine? (fr.)

** Secțiune a Înaltei Curți de Justiție.

să fie audiați și maiorul Dodd, domnul Glennie și alți martori respectabili. Știam că depozitia lor se va baza pe adevăr și va contrazice întru totul cele declarate sub jurământ împotriva mea.

Verdictul s-a dat totuși în aceste condiții.

Nu-mi mai rămâne decât să declar în fața lui Dumnezeu și a Patriei că verdictul a fost obținut doar prin sperjur. Și mă angajez să dovedesc acest lucru de îndată ce legea mi-o va permite.

De aceea aștept acest moment cu nerăbdare. Și am încredințarea că până atunci opinia publică se va reține de la a formula o judecată în această problemă. Cu sentimente de profundă grațitudine și respect, rămân pe veci credinciosul vostru servitor,

G.L. Wardle"

Scrisoarea a fost publicată la 5 iulie de toate ziarele și a stârnit pe dată discuții furtunoase. Toată lumea se întreba dacă va da cineva vreun răspuns.

La șaisprezece ale lunii, doamna M.A. Clarke făcu publică o scrisoare deschisă, în *The National Register*.

Către Poporul Regatului Unit

Cu toate că depozitia mea în fața Camerei Comunelor s-a bucurat de încrederea întregii țări iar mărturia mea într-un caz recent a primit aprobarea unui juriu format din concetățeni, mă simt obligată (după o matură chibzuință) să mă adresez dumneavoastră, ca urmare a unei împrejurări ivite drept consecință a procesului în care domnul Wright, tapițer, a fost reclamant și domnul colonel Wardle, pârât, iar Daniel Wright, fratele reclamantului și cu mine am fost martori.

Este bine cunoscut faptul că domnul colonel Wardle a pierdut procesul, spre satisfacția tuturor negustorilor cinstiți și de altfel a tuturor celor aflați la Tribunal.

Amănuntele depozitiilor vor fi oferite de ziare. Cât despre mărturia mea, unele amănunte nu sunt chiar exacte, dar sunt suficient de corecte ca să-i permită publicului să consfințească deja verdictul printr-o aprobare aproape unanimă.

Popularitatea de care se bucură domnul colonel Wardle — pe cât de neașteptat de mare, pe atât de nemeritată — după cum se va vedea — l-a făcut să se umfle în pene și să se îmbete cu apă rece, crezând că este protejat în fața justiției țării sale. Dezamăgit de verdict, și-a pierdut atât prudența cât și cumpătul, și fără să mai stea pe gânduri, a făcut un recurs

neobișnuit împotriva verdictului unui juriu, adresându-se Poporului Regatului Unit.

Dacă s-ar fi mulțumit să-și facă răspunzători de eșec avocații nu m-aș fi amestect, căci aceia sunt în stare să se apere și singuri. Dar să mă învinuiască pe mine de sperjur — un delict atât de rușinos, de josnic și de demn de dispreț — chiar cel care știe cel mai bine cât urăsc falsitatea — asta este într-adevăr prea de tot.

Nu-mi mai rămâne decât să declar în fața lui Dumnezeu și a Patriei că mărturia mea a fost pe deplin adevărată și că intimitatea mea cu domnul colonel Wardle s-a mărginit doar la cele declarate de mine și la făgăduielile sale.

De aceea aștept cu mare nerăbdare momentul când neseriozitatea încercărilor domnului colonel Wardle de a dovedi contrariul se va întoarce împotriva sa și a altora. Am încredințarea că până atunci opinia publică se va reține de la a formula o judecată cu privire la acuzația necugetată a domnului colonel Wardle.

Deși am aceleași motive ca și domnul colonel Wardle de a-mi exprima gratitudinea și respectul față de aprobarea publică, sper totuși că nu-mi va fi interzis nici mie să arăt la ce chinuri sufletești aș fi supusă dacă, într-o asemenea ocazie și într-un astfel de mod, aș fi meritat cu adevărat dezaprobarea.

*Am onoarea de a fi,
Cu cel mai adânc respect
M.A. Clarke.*

Nu era de loc limpede de partea cui era publicul britanic. La masă însă, toată lumea dezbătea animat această temă. Doamnele gazde se avântau în discuție când se servea peștele. După ce se aducea vinul de Porto și doamnele se ridicau de la masă, subiectul era întors pe toate fețele și mergea foarte bine la un pahar de coniac. Răspunsul la întrebarea "De cine o mai fi ea întreținută?" reprezenta o temă distractivă. Păi acum că Parlamentul își suspendase ședințele pentru vacanța de vară și deputații se împrăștiaseră, nu era de mirare că în Westbourne Place ferestrele erau oblonite. Plecase ea oare din oraș? Nu știu, se zice că-i la Brighton. Așa să fie? Tubby Clifton susține că a fost văzută la Southampton. Pe mal sau pe mare? La Solent*, are o pasiune pentru pescuit creveți. Acolo nu sunt stânci, e puțin probabil. Pe ce pun prinsoare că se află pe o fregată? Ei aș!

* Braț de mare între Anglia și insula Wight.

Flota se află la Gibraltar, la Portsmouth n-a mai rămas nici măcar o corăbioară.

De fapt doamna Clarke se afla cu copiii la Cowes.*

Aerul de pe insulă era sănătos — căci Spithead** nu era departe — și datorită plimbărilor cu barca cu pânze, excursiilor la Ventnor sau picnicurilor la Wootton, zilele lungi de vară s-au dovedit un adevărat rai. Dacă n-ar fi fost scrisorile.

James Fitzgerald o tot pisa din Irlanda. Îi scria că speră s-o vadă în august. Era adevărat că păstrase fragmente din scrisorile lui nechibzuite? Îi dădea cuvântul de onoare că i le înapoiase pe toate fiului lui? Cât despre Willie, taică-său era îngrijorat. Băiatul a dat de bucluc, aflase și ea vreun zvon?

Aflase. Înainte să plece din Londra își pierduse o seară întreagă în salon cu Willie care bocea și-i cerea ajutorul. O tânără doamnă era la ananghie — starea ei devenise suspectă; luase hapuri *ad nauseam**** dar nu-i ajutaseră de fel. Soțul era așteptat să se întoarcă din străinătate în orice clipă. Avea idee doamna Clarke de vreun doctor? Cât cerea oare?

Ea-i convocă de îndată pe soții Metcalfe și-i puse să jure că vor păstra secretul. Îi oferiră găzduire tinerei dar nu și lui Willie, căci starea doamnei impunea abstenență. Și tot atunci scrisă și copiii și se apucă să facă bagajele pentru Cowes.

— Câte nu fac eu pentru prieteni! spuse Mary Anne.

Tânăra, înfășurată în pleduri se afla în poștalion cu doamna Metcalfe care să-i poarte de grijă. Peste două minute fetele se urcau în trăsură cu Martha și-și lipeau fețișoarele de geam. Toată lumea făcea semne cu mâna.

— "«Bucluc» e chiar cuvântul potrivit, îi scrisese ea din Cowes lui James Fitzgerald. Dă-le încolo de scrisori mângălite în 1805. Ai grijă de Willie, de el trebuie să te ocupi acum."

Dacă s-ar fi apucat să facă dezvăluiri despre cei doi Fitzgerald necugetați, ar fi putut umple un tom — dar nu i l-ar fi tipărit nimeni.

Ecourile procesului Wright contra Wardle umpleau în continuare ziarele. Din perspectiva refugiului din Cowes părea foarte probabil că toamna se va dovedi vindicativă. Colonelul Wardle nu pierduse timpul și intentase un contra proces. O acțiune juridică pentru complot — Wardle

* Stațiune în insula Wight.

** Braț de mare între Hampshire și Isle of Wight.

*** În exces (lat.)

contra Wright și Clarke — urma să intre pe rol la King's Bench la început de decembrie. Era deci foarte important să aibă cărțile potrivite și să le joace. Un noroc nemaipomenit a făcut ca judecătorul Ellenborough să aibă o criză de hernie și să cheme un medic — al său fiind plecat — iar locțiitorul să fie chiar domnul Thomas Metcalfe.

Talentul acestuia în relațiile cu bolnavii și reușita tratamentului au făcut minuni într-o singură săptămână. Vestea, firește, a fost transmisă de îndată și primită cu mare bucurie la Cowes. Nădejdea-n veci nu moare... Multe se puteau aranja. Acum că Înălțimea sa era pacientul doctorului, se puteau trage niște sfori...

De la Cowes, ea îi scrisese în grabă o scrisoare lui Thomas Metcalfe:

"... M-am gândit la un plan. Dacă vei găsi de cuviință să i-l propui prietenului și patronului dumitale, ai fi în măsură să-ți exerciți și profesiunea și să ai o serie de avantaje. Fie că se realizează, fie că nu, o să-ți dai seama ce mare încredere am în dumneata, din moment ce aștern așa ceva pe hârtie. Firește trebuie să rămână pe veci un secret al nostru. Dacă voi ajunge o dată sau de două ori în preajma pacientului dumitale, sunt sigură de reușită, căci nu doresc altceva decât să-l cointeresez într-o chestiune de a mea și acest lucru nu se va putea face decât dacă mă voi purta cât de drăguț pot ș.a.m.d.

Dacă dânsul, ca prieten vă va lua o căsuță și o va mobila, ceea ce nu-l va costa mai mult de cinci sute de lire (un adevărat fleac pentru dânsul), eu vă voi fi chiriașă, colocatară sau pacientă. Voi plăti pentru asta atât cât să poată să întrețină doamna Metcalfe casa și veți putea să folosiți și trăsura mea, căci un doctor fără trăsură este un nimeni.

*Dânsul nu va avea altceva de făcut decât să vină o dată sau de două ori pe săptămână pe înserat și să joace una sau două partide de pichet sau orice alt joc de cărți cu care Înălțimea sa este au fait.**

Chibzuiește bine, te rog. Și nu uita să-mi scrii mâine.

Cu stimă,

M.A. Clarke

Patronul dumitale n-o să se mai întâlnească așa curând cu o ofertă atât de dezinteresată — este în vârstă, cum bine știi — dar este atât de plăcut să ai în preajmă unul sau doi oameni importanți.

* În cunoștință de cauză (fr.)

Și mai plăcut era să-l aibă de partea ei pe judecător și să-l știe și pe procurorul general plin de zel.

Luni 10 decembrie la Westminster Hall, procesul Wardle contra Wright se judeca în fața lordului Ellenborough, președintele Înaltei Curți. Partidele de pichet își arătau roadele.

Avocatul apărării era procurorul general, a cărui ciudată schimbare de poziție provocase discuții animate. Cunoscătorii spuneau că motivul era politic — de fapt procesul nu era între Wardle și Clarke ci între whigi și tory și guvernul nu-și putea permite să-l lase pe Wardle să câștige. Spectatorii de la galerie, care speraseră să asiste la o repetare a scenelor din iulie, au fost foarte dezamăgiți, căci doamna Clarke nu a fost audiată ca martoră. Ședea, voalată discret, alături de avocatul ei și-i înmâna din când în când bilețele pe sub pelerină.

Domnul Alley, care luă cuvântul în numele Acuzării, își începu pledoaria cu referiri pompoase la Scila și Caribda, la nisipuri mișcătoare Vicariante *, la pericolele care-i pândesc pe navigatori. Trecu apoi la femeia care, pretindea el, trăise cu englezi, irlandezi, scoțieni, galezi, soldați, marinari, negustori, lorzi și oameni din popor — toată lumea o văzu pe doamna Clarke cum îi numără pe degete. După ce trecu în revistă pe îndelete toate evenimentele petrecute în Anglia începând cu Cucerirea normandă, se apucă să vorbească despre corupție și bandiți corsicani și scamatori care aspirau să ajungă în vârf.

În acest moment, președintele Înaltei Curți interveni:

— Vă rog, domnule Alley, vi se pare oare că toate acestea au vreo legătură cu problema în discuție?

— Sunt convins că da, Înălțimea voastră. Cu toată considerația mă străduiesc să arăt că la originea acestui caz se află corupția.

Lordul Ellenborough oftă.

— Bine, domnule Alley, dacă într-adevăr sunteți de părere că prezentarea istoriei lui Bonaparte și a situației actuale a Europei are vreo legătură cu chestiunea, vă voi da ascultare, dar mie cel puțin legătura mi se pare cam îndepărtată.

Domnul Alley o ținu tot așa încă vreo douăzeci de minute și încheie cu cuvintele:

— Siguranța Imperiului britanic se află în această clipă în mâinile celor doisprezece gentlemen de pe banca juraților; nu am nici cea mai mică îndoială că dâșii vor acționa conform cuvintelor rostite de

* Aluzie la numele procurorului general

nemuritorul nostru erou* în clipa morții sale: "Anglia așteaptă ca fiecare bărbat să-și facă datoria".

Se așază șiroind de transpirație. Aplauze ioc. Procurorul general sări în picioare cât ai zice pește.

— Înainte să înceapă procesul propriu-zis, aş dori ca savantul meu prieten, domnul Alley, să mă informeze la cine se referea când vorbea de "marele scamator care aspiră la o poziție la care nu este îndrituit nici prin naștere, nici prin educație"?

Toată lumea o auzi pe doamna Clarke șoptindu-i "Nu fi atât de susceptibil!".

Președintele Înaltei Curți se încruntă și clătină din cap.

— Nu cred, spuse el, că pot să-i solicit o explicație domnului avocat în acest moment al dezbaterilor.

Dezbaterile continuă. Se citiră pe îndelete procesele-verbale ale procesului din iulie. Colonelul Wardle compăru, se reluară toate vechile povești, vizita la depozit, alegerea perdelelor și a covoarelor — dar de data aceasta aspectul frivol lipsi cu desăvârșire. Sir Vicary Gibbs dădu o notă serioasă discuției. Numele ducelui de Kent era menționat tot mereu.

— Când ați vizitat-o pe doamna Clarke prima oară, în noiembrie trecut, i-ați spus că ducele de Kent era la curent cu acțiunile îndreptate împotriva ducelui de York?

— Nici prima, nici a doua oară.

— Afirmați sub jurământ că numele Alteței sale regale, ducele de Kent, nu a fost legat de acțiunea îndreptată împotriva Alteței sale regale, ducele de York?

— Jur că nu avea nici o legătură.

— Puteți să-mi spuneți dacă maiorul Dodd avea o slujbă pe lângă ducele de Kent?

— Cred că avea.

— Ce anume?

— Cred că era secretar particular.

— Nu era un post de mare încredere?

— Cu siguranță că da.

— Dumneavoastră, împreună cu maiorul Dodd și maiorul Glennie, ați dus-o pe doamna Clarke cu dumneavoastră să viziteze Turnurile Martello?

— Da.

— Scopul dumneavoastră era să obțineți informații despre ducele de York?

* Amiralul Nelson.

— Da.

— Nu ați avut nici un alt scop în minte?

— Nu.

— N-a menționat doamna Clarke numele ducelui de Kent?

— A menționat adesea numele mai multor membri ai familiei regale. Nu însă și că ducele de Kent știa de anchetă.

— Nu ați rostit numele ducelui de Kent ca fiind legat sau interesat de vreo făgăduială făcută doamnei Clarke?

— Niciodată.

— I-ați dat vreodată bani doamnei Clarke?

— Când mi-a spus că o să-mi dea niște documente i-am dat o sută de lire să-și achite măcelarul și brutarul.

— Nu i-ați făcut nici un fel de alte promisiuni?

— Nici un fel, doar că dacă va fi o prietenă credincioasă a poporului, și eu îi voi fi prieten credincios.

— Afirmăți cu toată seriozitatea că nu i-ați făgăduit nimic altceva decât că o să fie recunoscută public ca o mare binefăcătoare a poporului?

— Nu i-am făcut alte promisiuni.

Colonelului Wardle i se permise să se retragă și maiorul Dodd îi luă locul la interogatoriu. El depuse mărturie că nici el nici colonelul Wardle nu-i făcuseră vreo promisiune doamnei Clarke și că, după câte știa, colonelul Wardle nu se angajase niciodată să plătească mobila din Westbourne Place. Procurorul general asculta cu brațele încrucișate și ochii închiși. Nici măcar nu catadicsi să-l interogheze chiar el pe martor ci-i făcu un semn asistentului său să preia problema.

— Socotesc că ați avut un post important pe lângă Alteța sa, ducele de Kent, nu?

— Am fost secretarul particular al Alteței sale regale.

— Mai ocupați acest post și acum?

— Nu.

— Cam când v-ați pierdut slujba?

— Nu pot spune în ce zi anume am renunțat la slujbă, nu mi se pare potrivit să o fac.

— Când ați cunoscut-o pe doamna Clarke, aveți acces permanent la Alteța sa regală, nu? Făceți naveta între Westbourne Place și Alteța sa regală și între Alteța sa regală și Westbourne Place, așa-i?

— Da, am fost adesea lângă Alteța sa regală precum și în Westbourne Place.

— Nu l-ați informat niciodată pe Alteța sa regală despre ceea ce ați întreprins împreună cu colonelul Wardle?

— Nu, n-am făcut-o.

— Domnia sa nu a avut nici cea mai mică urmă de bănuială despre această chestiune și nici despre faptul că erați consultat zilnic în problema aceasta?

— Nu, am considerat a fi lipsă de tact să menționăm acest subiect în fața Alteței sale regale.

Avocatul se întoarse spre președintele Înaltei Curți.

— Dacă considerați necesară o anchetă cu privire la motivul pentru care acest gentleman a fost concediat, suntem gata s-o facem.

Lordul Ellenborough arboră un aer grav.

— Nu pot admite așa ceva. Chestiunea nu poate avea nici un fel de legătură cu cazul în discuție.

Maiorul Dodd se retrase și compăru maiorul Glennie.

— Ați nimerit din întâmplare în această afacere? întrebă avocatul.

— Am înțeles că domnul colonel Wardle avea nevoie de informații de la acea doamnă. Dânsul dorea să înceteze practicile corupte din armată.

— Deci și dumneavoastră doreați să opriți corupția. V-ați dus la Turnurile Martello ca să le criticați?

— M-am dus ca să mă conving de utilitatea lor, nu ca să le critic. Am publicat o carte despre fortificațiile arsenalului naval.

— Ați luat notițe în acea expediție?

— Da?

— Despre Turnurile Martello?

— Nu, despre alt subiect.

— Care anume?

— Păi, ca să spun lucrurilor pe nume, am notat ce avea de spus doamna Clarke despre familia regală.

— Nu ați omis să consemnați nimic din cele pe care le considerați ofensatoare pentru cei vizați?

— Era vorba despre felul cum se făceau baroneții și pairii și despre diferite incidente întâmplare în familia regală.

Spre marea surprindere și dezamăgire a maiorului Glennie — pe care *éclat*-ul legat de calitatea de martor îl cam înflăcărase — i se spuse să se retragă. După ce fură interogați și alți martori de o parte și de alta — între care Illingworth, negustorul și sir Richard Phillips, editorul, Acuzarea își încheie rolul.

Procurorul general se ridică să vorbească în numele Apărării și după ce trecu în revistă precedentele depoziții, scoase din mânecă atuul — un singur martor și anume pe domnul Stokes, chiar jurisconsultul doamnei Clarke.

Domnul Stokes, pe care avocații Acuzării și Apărării, ca și întreg tribunalul îl cunoșteau drept un jurist de o integritate mai presus de orice îndoială, declară că în timpul dezbaterilor din Camera Comunelor din februarie trecut avusese o întrevedere cu colonelul Wardle în privința oportunității convocării lui Francis Wright ca martor din partea doamnei Clarke; el, Stokes se opusese categoric, întrucât în timpul interogatoriilor s-ar fi putut să iasă la iveală faptul că domnul colonel Wardle îi mobilase casa doamnei Clarke și că acest lucru ar fi fost considerat de îndată de guvern ca luare de mită, ceea ce ar fi compromis neîntârziat cauza colonelului Wardle. Domnul Stokes afirmă că nu avea nici cea mai mică îndoială că domnul Wardle se angajase să mobilizeze și să plătească locuința din Westbourne Place.

Depoziția juristului stârni senzație în sală și avocatul Apărării, domnul Alley, se ridică în picioare perplex.

— Rog să mi se permită să-i spun Înălțimii voastre faptul că depoziția domnului Stokes m-a luat prin surprindere, nu numai pe mine ci, presupun, și întregul tribunal. Vă rog să-mi acordați cinci minute răgaz ca să pot să-l aduc pe domnul colonel Wardle.

Președintele Înaltei Curți acordă răgazul cerut și domnul colonel Wardle apăru din nou spre a fi audiat de avocatul lui. Spuse că-și amintește perfect de o întrevedere cu domnul Stokes în timpul anchetei, dar că Francis Wright nu a fost chemat la bară în Camera Comunelor pentru că mărturia lui ar fi fost periculoasă pentru doamna Clarke și nicidecum pentru că l-ar fi periclitat pe el, colonelul Wardle.

Procurorul general se adresează din nou Curții.

— Vă rog să-mi permiteți, Înălțimea voastră, și onorat juriu. Apărarea l-a chemat pe domnul colonel Wardle ca să-l contrazică pe domnul Stokes. Vă rog să comparați felul în care și-au făcut depoziția acești doi martori. Amintiți-vă modul limpede și cumpătat în care domnul Stokes și-a depus mărturia cu privire la cele întâmplate, făcând referire la documente pe care le-a prezentat și care fără pic de îndoială îi confirmă mărturia. Este absolut normal ca domnul colonel Wardle să-l contrazică pe domnul Stokes. Dacă n-ar fi făcut-o, mai bine s-ar fi dus la Yorkshire.

Ați auzit depoziția domnului Stokes și după ce ați ascultat-o cred că este imposibil să mai șovăiți în a da crezare mărturiei sale sau celei a

domnului Wright. Amintiți-vă vă rog și faptul că acest lucru s-a întâmplat cu mult înainte să fi apărut vreun diferend între Francis Wright și colonelul Wardle.

Domnul Alley, avocatul Acuzării debită o pledoarie lungă și vehementă în apărarea clientului său, încheind cu următoarele cuvinte:

— Neobișnuita durată a dezbaterilor în acest proces nu-mi permite să spun tot ce aş fi putut spune în cazul de față, în sprijinul Acuzării. Din această cauză și ținând seama și de orele înaintate, mă voi mărgini să-mi exprim mulțumirile pentru indulgența răbdătoare cu care am fost ascultat de Înălțimea voastră și de onoratul juriu. Nu voi mai adăuga decât o mențiune: ochii Regatului Unit sunt ațintiți asupra domniilor voastre.

Ochii președintelui Înalții Curți erau închisi dar îi deschise la auzul cuvintelor cu care-și încheie avocatul pledoaria.

Felul cum trase președintele concluziile nu putea fi nici pe departe numit imparțial. Balanța înclina serios în defavoarea colonelului Wardle. Înălțimea sa preciză că îi venea greu să înțeleagă de ce se dusesse colonelul Wardle la depozitul tapițerului. Dacă un bărbat însoțește o doamnă într-un astfel de loc fără intenția de a fi platnic, atunci de bună seamă se vâără singur într-o situație periculoasă. Înălțimea sa le spuse onoraților jurați că rezolvarea litigiului între părți se afla în mâinile lor și că nu se îndoia că vor face dreptate.

După o consultare de zece minute, juriul se întoarse cu verdictul de "nevinovați" pentru Francis Wright și doamna M.A. Clarke.

Era a doua oară într-un răstimp de cinci luni calendaristice că deputatul de Okehampton suferea o înfrângere. Nu-l mai sărbătorea nimeni. Se schimbase situația. Publicul cel capricios îi dădea cu tifla și căsca. Lui Gwyllym Lloyd Wardle nu i se mai cuvenea decât un locșor pe băncile din spate ale opoziției, din întunericul cărora țâșnise spre lumină nu de mult.

— Și dumneata? Își întrebă procurorul general clienta. Te-ai săturat de tribunale sau tot mai vrei?

Ea zâmbi și ridică din umeri.

— Asta depinde de prietenii mei și de felul în care se poartă cu mine.

— Cel puțin verdictul a fost un cadou de Crăciun.

— Datorat domnului Stokes.

— Nu avocatului dumitale?

— Marelui scamator? Poate... și președintelui Înaltei Curți. Și poate că și Scilei și Caribdei și nisipurilor mișcătoare Vicariante și pericolelor

care-i pândesc pe navigatori. Mă bucur că bietul Francis Wright și-a recăpătat banii. În schimb eu nu stau mai bine cu finanțele și-i mai mare păcatul.

— Credeam că ai câștigat sume uriașe din distrugerea memoriilor.

— Nu destul de uriașe... Uneori regret tranzacția. Și asta-mi dă noi idei — dumneata mă poți sfătui. Oare guvernul ar lua-o în nume de rău dacă aș publica faptele care au ieșit la iveală la procesul de azi în privința lui Dod și Wardle? Și felul cum am fost mituită să apar în Camera Comunelor?

— Asta i-ar da o lovitură opoziției. Guvernul ar fi încântat. Dar prietenii dumitale whighi vor fi furioși, te avertizez.

— Nu dau nici o ceapă degerată pe nici unul, cu excepția lui Folkestone. Și el s-a cam răcit față de mine și are nevoie de o lecție.

— Atunci fii cât de rea poțesteți. Guvernul va tăcea chitic.

În ianuarie 1810, deasupra porții din Westbourne Place apăru o tăbliță pe care scria "De închiriat". Curatorii averii doamnei Clarke și a celor două fiice ale sale ajunseseră la concluzia că nu-și putea permite să întrețină o casă atât de mare. Cheltuielile trebuiau reduse. Trebuia să se restrângă.

O casuță la Uxbridge? Nu, dar una la Putney, nu departe de Fulham Lodge ar fi amuzat-o. Ducele mai închiria încă Fulham Lodge favoritelor zilei și obișnuia să călărească la Putney Heath. Cine știe, poate vreun gând nostalgic și răzleț îl va mâna spre ea într-o bună zi. Nu că ar fi nutrit ea prea mari speranțe, dar gândul nu-i dădea pace.

Ea se așternu pe scris — ciulind urechea la zgomotul de copite — cu hârtie și peniță și o cutie de tablă plină de scrisori. Spre sfârșitul primăverii, rezultatul trudei sale văzu lumina tiparului la editura domnului Chapple din Pall Mall, numărul 66.

Coperta purta un titlu: *Prinții rivali* de Mary Anne Clarke.

Patru

Prima ediție din *Prinții rivali* se epuiză în trei săptămâni. Urmă o a doua cu noi informații și scrisori suplimentare și o prefață în care domnilor ziariști li se mulțumea că săriseră în sprijinul unei femei nedreptățite, fără să facă vreo referire la politica de partid. Redactorii șefi de la *The Times*, *The Post*, *The Courier* și *The Pilot* primiră cele cunvenite; Domnul Bell de la *The Weekly Messenger* fu luat la trei păzește, întrucât spusese că acel volum de scandal merita să fie dat focului de către gâde. Se știe că domnul Bell — replica autoarea — nu-și plătea niciodată datoriile decât dacă era băgat la zdup. Colonelul Wardle avusese deci noroc să-și capete plata. Autoarea cunoștea o grămadă de întâmplări care mai de care mai vrednice de luare aminte, despre viața particulară a domnului Bell și dacă o mai provoca, se putea hotărî să le publice. Era o metodă eficientă de a răspunde recenziilor defavorabile.

Ce se mai distrase când scrisese cartea! Nu cruțase pe nimeni. Domnii Wardle, Dodd și Glennie făceau figură de caraghioși; sir Richard Phillips din Bridge Street spumega de furie; negustorul de vinuri, Illingworth era o caricatură. Descriva cu lux de amănunte expedițiile la Romney Marsh și Turnurile Martello precum și serile din Westbourne Place. Dezvăluia culisele anchetei și schița idila cu Înălțimea sa lordul cel radical. Cartea începea cu prima întâlnire cu Wardle și se încheia cu înfrângerea lui la Westminster Hall.

În prefață se făcea aluzie la ducele de York dar într-un astfel de mod încât nu se putea considera jignit și cele zece mii de lire rămâneau în siguranță. Autoarea spunea că toate nenorocirile fostului său prieten de vișă regală se trăgeau de la un urmaș al celui pe care Eva îl dusesese în ispită cu ajutorul unui măr, în timpurile de demult. Nu avea de gând să pomenească nume, dar Casa Regală putea crede ce poțea. O limbă înveninată otrăvise regeasca ureche, căci inima regală nu era în stare să facă rău nimănui. Autoarea a fost nevoită să se ridice în apărarea drepturilor sale, ca să nu piară la picioarele copilașilor ei.

În schimb Alteța sa regală ducele de Kent nu era cruțat de fel. Ca răspuns la afirmațiile făcute de Mary Anne, el publică o *Declarație* amănunțită, constând din întrebări puse maiorului Dodd, fostul său seretar particular.

În această *Declarație*, maiorul Dod tăgăduia că ar fi pomenit vreodată numele stăpânului său ca fiind de acord să se îndrepte atacuri împotriva fratelui lui. Secretarul particular, demis acum, confirma de altfel că în decurs de zece ani de serviciu nu auzise niciodată din gura Alteței sale regale vreun cuvânt de nemulțumire, oricât i-ar fi fost de rănite sentimentele. Ori de câte ori în pamflete fratele său era criticat iar el era lăudat, ducele de Kent tresărea și-și pleca fruntea. În ceea ce privește sprijinirea măsurilor menite să-l dezonoreze pe fratele lui, descrise în recenta carte *Prinții rivali*, o astfel de defăimare nerușinată nu putea rămâne neobservată și trebuia să-l facă pe orice om cinstit să se cutremure de groază.

Prima ediție cuprindea doar o singură scrisoare de la lordul Folkestone către autoare. A fost de ajuns însă ca să-l înspăimânte pe lordul radical. Acesta mângâli de îndată un bilețel de scuze adresat lui Wardle, în sensul că el nici nu citise cartea și că era dispus să se dezică de orice părere ar fi exprimat cu un an în urmă. De vină pentru astfel de păreri erau minciunile doamnei Clarke. Spera că și maiorul Dodd va înțelege acest lucru și deși îi displăcea să-și vadă numele în ziare, ambii gentlemeni puteau face uz de scrisoarea de față. Chiar a doua zi, la 13 iunie 1810, *The Morning Chronicle* o și publică.

Lordul adresase în aceeași zi un bilet mai personal prietenului lui, domnul Greevy, dar pe acesta nu-l publică. Iată un fragment:

-Scrisoarea pe care a publicat-o ea este îngrozitor de tâmpită? Mă pune într-o postură ridicolă? Este oare cea în care am scris "Va aduce prejudicii și Familiei? Ce părere au oamenii, ce părere ai tu? Iartă-mi întrebările, dar după excesiva mea nervozitate din decembrie trecut, la care ai fost martor, n-o să te miri. Târfa face vreo referire la faptul că m-am culcat cu ea sau mai zice ceva despre mine?"

Mare noroc a avut lordul radical că autoarei nu i-a căzut în mână biletul, căci ar fi fost vai de el. I-au căzut însă ochii pe *The Morning Chronicle* și în ediția a doua a cărții publică alte nouă scrisori de la lordul Folkestone, cu comentarii explicative criptice.

Publicul înghiți a doua ediție a *Prinților rivali* chiar mai repede decât pe prima. Nu interesa atât povestea cu Wardle, cât cine mai era demascată și făcut praf. La Parlament, exemplare cu colțurile paginilor îndoite treceau din mână în mână în băncile din fund, se răsfoiau în camerele de fumat, stârneau râsete înfundate în cabinete. Deși tirul era îndreptat în

special spre opoziție, nici membrii guvernului nu scăpară nevătămați. Nu se pomeni nici o vorbă împotriva lui sir Vicary Gibbs. În schimb secretarul Amiralității, domnul Crocker, cel care alături de procurorul general se arătase deosebit de ostil autoarei în 1809, fu luat la refec pe douăsprezece pagini în care se dezvăluiau origina sa umilă și aversiunea pe care o stârnise în Irlanda activitatea sa scârboasă de perceptor.

Timp de trei sau patru luni cartea stârni discuții și aplauze, deși mulți o luau în râs pentru gustul execrabil. Apoi, așa cum se întâmplă cu temele efemere, interesul se stinse și subiectul fu dat uitării cu totul. Atenția se îndreptă spre alte probleme — evoluția războiului și — în cercurile regale — moartea fiicei preferate a Regelui, prințesa Amelia. Acest lucru umplu paharul pentru monarhul dezechilibrat. Maiestatea sa George al III-lea a fost declarat nebun și în 1911 prințul de Wales deveni Regent. Printre primele măsuri luate de acesta se numără și repunerea în drepturi a ducelui de York, în calitate de comandant suprem.

Ancheta, procesele, *Prinții rivali*, acestea toate erau acum lucruri răsuflate și nimănui nu-i mai păsa de ele. Ca și cântecelul comic de mai an sau ca moda de vară, scandalul avusese momentul său de glorie și acum putea fi înmormântat. Singura persoană care regreta acest lucru era chiar doamna Clarke. Viața devenise anostă.

— În vechea mea cutie de tablă am la scrisori cât pentru încă o duzină de tomuri. Pot să fac avere. De ce le-aș lăsa uitării și nu posterității?

Spuse acestea în fața consiliului curatorilor, care-i cuprindea pe domnii Dowler și Coxhead-Marsh. Cele zece mii de lire ajunseseră cinci; peste câțiva ani, nici praful nu se va mai alege de ele.

— Este un motiv puternic să-mi fac din scris o profesie. Fetele vor trăi din venitul rentei iar eu pot aduna bani cu lopata pentru drepturile de autor. Nu sunteți de acord?

Charley Thompson dădu din cap aprobator. El era al treilea curator. Era de acord cu orice putea spori fondurile surorii sale, din care primea jumătate.

Domnii Dowler și Coxhead-Marsh erau de altă părere. Șocați până la Dumnezeu și îngroziți de *Prinții rivali* — în care nu era pagină fără vreo calomnie — se temeau de o repetiție. Ea scăpase cu bine o dată, dar nu a doua oară. Nu se prea întâmplă să nimeresti de două ori aceeași țintă. Și apoi, pana ei nu cruța pe nimeni și cine știe ce mângăleli protesti de-ale lor odihneau în cutia de tablă legate cu fundă?

— După părerea mea, spuse Coxhead-Marsh, cel mai bine este să te dai la fund o vreme și să te ocupi de educația fetelor.

— La Uxbridge avem o școală excelentă, spuse Bill Dowler, costă doar cincisprezece lire pe trimestru, inclusiv franceza.

— Putem avansa fondurile pentru problemele educației dar nu și pentru scandal în societate, spuse Coxhead-Marsh. Atât Dowler cât și eu suntem de acord în această privință. Dacă vrei ca fetele să se mărite și încă bine, nu trebuie să atragi atenția asupra dumitale, ca să nu le distrugi șansele. Așa cum stau lucrurile...

— Așa cum stau lucrurile, îl întrerupse Dowler, ceea ce s-a întâmplat în 1809 poate avea efect asupra lor. De fapt, după cum ți-am spus de nenumărate ori, soluția este retragerea discretă la țară. O căsuță la Chalfont St Peter's...

Ea se întoarse spre el, făcută foc:

— La școala din Uxbridge se predau cumva cursuri de viață conjugală? Mai degrabă le învăț eu pe fete, inclusiv franceza... Fetele vor locui musai la Londra, și eu la fel, cu un *pied-a-terre* la Brighton sau poate la Ramsgate. Când o să intre George în armată, ne vom duce după el. Mary și Ellen vor avea de ales — doisprezece corneți la peni — și eu un colonel de cavalerie chipeș.

Când pomeni numele lui George se așternu tăcerea dar schimbul de priviri dintre curatorii era grăitor. Le spuse:

— Ce s-a întâmplat?

Bill nu răspunse. Charley ridică din umeri. Coxhead-Marsh n-avu de ales și rupse tăcerea.

— Aș putea trage niște sfori în City, începu el, să-l bag pe George în vreo afacere. Avem destulă vreme.

— George o să intre în armată, replică ea. Asta este dorința lui și așa i-am promis.

— N-o să fie ușor.

— De ce nu?

— Motivul este clar. Fiul celei care l-a distrus pe comandantul suprem nu se poate aștepta să fie bine primit în nici un regiment. O să i se refuze cererile. N-are nici o șansă.

— Eu te-am avertizat, spuse Charley. Va eșua, la fel ca mine. Ancheta ne-a distrus la amândoi șansele. Dacă George își schimbă numele s-ar putea să aibă noroc, dar nu în armata Maiestății sale, asta-i lucru cert.

O cuprinse un val de furie. Erau cu toții doar niște idioți incompetenți.

— Dacă-mi stă cineva în cale, știu să mă lupt. Am o scrisoare de la ducele de York personal, în care-i promite lui George un brevet, când va împlini cincizece ani. Ce-ar fi s-o prezint la tribunal?

Curatorii oftară din rărunchi. S-o ia de la capăt cu King's Bench și Westminster Hall? Publicitatea era dăunătoare, periculoasă, fatală, pentru toată lumea. Cu asta ruina complet șansele lui George și ale fetelor. Oare n-o putea nimeni convinge să nu facă scandal?

— Dacă te apuci să ameninți în vreun fel oarecare, spuse Coxhead-Marsh, o să distrugi definitiv viitorul copiilor. Ți se va retrage renta viageră pentru tine și fete și o să rămâi fără o lețcaie.

— Doar cu ceea ce știu că pot câștiga cu ajutorul inteligenței și a condeiului. Și asta s-ar putea să fie mult mai mult decât renta.

Ea părăsi clădirea ca o furtună și-i lăsă ciorovăindu-se. N-aveau decât să facă ce poșteau cu capitalul care se micșora văzând cu ochii, să economisească, să se zgârcească și să investească cei trei la sută. Ea era singura în stare să lanseze un atac.

Abia când ajunse acasă și cotrobăi în cutie își aduse aminte — scrisoarea ducelui referitoare la George nu mai era la ea. I-o trimisese lui James Fitzgerald, spre bună păstrare, cu mult timp în urmă.

De câteva luni nu mai primise nici un fel de vești de la nici unul din cei doi Fitzgerald. James se retrăsese din politică în chiar acel an iar Willie avusese o ascensiune rapidă, ajungând ministru de finanțe pentru Irlanda și membru al Consiliului Englez de Coroană. Ea le scrisese de îndată. Amândoi se aflau în Irlanda, căci Parlamentul își suspendase lucrările în timpul verii. Nu se îndoia că Willie, în noua lui funcție putea să-i obțină un brevet lui George, cu toate obstacolele.

Nu primi nici un răspuns, nici de la tată, nici de la fiu. Le scrise din nou. În sfârșit primi câteva cuvinte seci de la James:

"Scrisoarea la care te referi a fost distrusă de mult".

Distrusă? Comoara ei cea mai de preț! Dar ce crezuse oare, că era molipsitoare? Sau îi era groaznic de frică să păstreze vreo urmă de dovadă a legăturilor sale cu faimoasa doamnă Clarke?

Un nou apel la Willie rămase fără ecou. I se dădu de înțeles că domnul ministru William Fitzgerald nu avea nici cea mai mică dorință să corespundă cu doamna Clarke. Era mai bine să dea uitării orice fel de relații ar fi avut în trecutul îndepărtat și să nu le reia. În plus, ministrul irlandez refuza să ia vreo măsură în privința viitorului fiului doamnei Clarke.

Mai întâi rămase încremenită. Nu putea crede așa ceva. Nu era omeneste posibil ca prietenii apropiați, de un deceniu, să se întoarcă împotriva ei, după ce-i împărtășiseră atâtea taine și necazuri. Willie, care-i povestise toate supărările, încă de pe când era la Oxford, și apela la ea după ajutor și sprijin, la fel ca Charley; James care-i spusese de sute de ori tot ce avea pe inimă, dezvăluindu-i secrete politice și probleme personale. Nu mai dorea s-o cunoască, închidea capitolul... și nu făcea nimic pentru George. George era lăsat de izbeliște.

Emoția i se transformă în mânie, mânia în furie și furia în instinctul orb al răzbunării. Ca și în trecut, recurse la sfaturile lui Ogilvie.

— Ce să fac? Cum pot să-l lovesc mai rău?

În ultimii patru ani multe ieșiseră anapoda. Ogilvie își pierduse rând pe rând toate speranțele. Regența înăbușise visurile unei revoluții într-o țară împărțită. La putere se afla tot partidul tory. Nu era nici o perspectivă de schimbare. De aceea orice armă era bine venită dacă îi discredita pe miniștri. Resentimentele dintre Anglia și Irlanda ar putea fi întreținute. Dezbinarea era întotdeauna utilă și de data aceasta exista ceva palpabil care trebuia folosit și încurajat.

— Ți-am spus, zise el, când ai publicat *Prinții rivali* că ar fi trebuit să fii mai dură. Acum ai o nouă șansă. Apucă-te de pamflete care să atace guvernul, începând cu William Fitzgerald. Demască-l. O să urmeze un scandal groaznic — va trebui să demisioneze. Amintește-ți cum l-ai făcut de răs pe Croker. Țara a fost extrem de dezamăgită că nu ai stăruit pe tema asta, bușindu-i și pe ceilalți.

— Socotești că ceea ce spun eu are greutate?

— Bineînțeles că da. După ce ai scris *Prinții rivali*, aveai publicul în mână. Dar ai lăsat să treacă momentul și l-ai pierdut. Nici nu-ți dai seama ce putere zace în condeiul dumitale și, aș putea spune, și în limbă. Din cauza dumitale au căzut în dizgrație doi bărbați — ducele de York și Wardle. Încearcă cu al treilea. Fă ca ministrul de finanțe al Irlandei să fie izgonit. Opinia publică te va sprijini.

Cuvintele lui erau ca mierea pentru urechile ei averse. Will îi spusese tot ceea ce ar fi dorit să audă. Sugestia pe care i-o făcuse o îmboldi, o ațăță. O serie de pamflete în care să atace lumea pe care o cunoscuse. Ar avea din nou ocazia să-și dovedească faptul că nu era uitată, că tot mai avea puterea de a distruge un bărbat.

Reîncepuse bătălia, a sa *idée fixe** — bărbații erau o rasă aparte care trebuia îngenunchată. Ea se închise în cameră și se puse pe scris...

Scrisoarea adresată onorabilului William Fitzgerald se întindea pe vreo douăzeci de pagini și un oarecare domn Mitchell o publică sub formă de pamflet. Domnul Chapple din Pall Mall o refuzase. El o sfătuisese să nu o publice, căci simțea primejdia, dar autoarea *Prinților rivali* nici n-a vrut să-l audă.

— Pericolul este pentru William Fitzgerald, nu pentru mine.

Domnul Chapple clătina din cap. Scrisoarea era vitriol curat, fără pic de haz sau ironie.

"Doresc să atrag atenția națiunii irlandeze asupra unuia din bărbații cei mai vicioși și desfrânați care au ajuns — nu se știe cum — să conducă finanțele acestei națiuni și urmează s-o reprezinte în Parlamentul imperiului.

Mă călăuzesc după principiul general care mi-a condus întreaga viața. Să nu las ca unul din cele mai urâte păcate, ingratitudea, să rămână fără pedeapsă și nici ipocrizia să nu fie demascată. Dumneata, domnule Fitzgerald, vei ilustra încă o dată faptul că nimeni, oricât de sus-pus, nu se poate juca nepedepsit cu sentimentele mele, doar pentru că așa a găsit cu cale. Doresc să fie foarte clar că dacă voi fi ofensată în vreun fel, voi cere reparații, nu numai de la fiul Regelui, ci și de la Regele însuși. Până acum nu am demascat decât pe cei care meritau cu vârf și îndesat să fie dați în vileag în fața publicului. Este singura mea răzbunare față de cei care mă tratează prost.

Următoarea împrejurare ilustrează limpede josnicia și perfidia acelui intrigant subtil care ți-e tată și căruia i-am încredințat o scrisoare a ducelui de York, scrisă la puțin timp după depărțirea noastră, în care acesta se angajase în numele a tot ceea ce este sfânt să-l instruiască, să-l ocrotească și să-i poarte de grijă fiului meu, cât timp va trăi.

I-am scris tatălui dumitale cerându-i să-mi înapoieze scrisoarea. La această cerere mi-a răspuns sec "Am distrus-o". Nu am cuvinte să-mi exprim indignarea care m-a cuprins aflând de această comportare neloială față de un copil nevinovat care se bizuia pe acea scrisoare pentru a-și face un rost în lume și pe care astfel îl lipsea mișelește de singura lui garanție. Ca să nu mai pomenesc despre ingratitudea lui flagrantă față de mine, care l-a ferit, pe el și pe dumneata de dezonoare, și ruină, ținând secretă corespondența lui venală.

* *Idee fixă* (fr.)

După aceste câteva observații despre caracterul perfidului dumitale tată, o să-mi îndrept acum atenția spre caracterul dumitale.

Vederea dumitale slabă, despre care tatăl dumitale crede că s-ar datora unei infirmități ereditare, se explică prin practicarea permanentă a jocurilor de noroc în timp de noapte. Nu este un lucru scuzabil, căci pe dumneata nu te mână la masa de joc nici un fel de nevoi pecuniare. În afară de această pasiune atotstăpânitoare din viața dumitale, ce ar putea crede lumea despre un bărbat care o seduce cu bună știință pe soția celui mai bun prieten al său și prin intermediul unor influențe bazate pe corupție aranjează ca soțul să fie trimis într-o regiune cu climă nesănătoasă, în speranța că vreo boală îl va trimite rapid în groapă; care se lasă pradă pasiunii sale imorale fără nici o reținere și care, atunci când urmările faptei încep să devină evidente, o otrăvește pe inconștienta victimă a desfrâului său, astfel încât, cu prețul vieții ei, să-și poată liniști temerile, distrugând dovada inocentă a vinovăției sale și crușându-și avariția de sacrificiul unei alocății de mizerie pentru întreținerea acesteia? Nu a trecut multă vreme de când un prunc născut mort — un spectacol atât de oribil încât chiar un medic s-ar da înapoi îngrozit la gândul de a-l descrie — a dovedit virulența băuturii fatale prin care nefericita mamă a fost adusă până în pragul mormântului.

Ai declarat că nu te poți căsători cu o femeie atât de decăzută, deși însuși ai fost cauza dezonoarei ei. Ai pretins că nu poți înjosi sângele familiei Fitzgerald, printr-o alianță cu una din fiicele lordului Dillon, deoarece erau bastarde. Aceeași obiecție te determinase să refuzi o ofertă asemănătoare din partea marchizului Wellesley.

Dar care este oare originea, sau rangul sau talentele care să te îndreptățească să respingi cu dispreț copilele celor mai nobile familii? Tocmai unul lipsit de ele — căci bunicul dumitale, pungașul de Billy Fitzgerald din Ennis, a fost doar un biet avocat, meșter la chichițe; taică-tău și-a datorat propășirea în viață artei murdare a intrigii politice, nu meritelor sale; ai o mătușă, târfă ordinară și un văr, spânzurat pentru furt de cai. De când ți-ai făcut intrarea în lume, ai avut o comportare plină doar de infamii și vini complicate.

Voi arăta prin ce mijloace ai obținut onorurile pe care te sprijini acum și care, după câte se aude, se vor complet cu titlul de pair. Îți imaginezi poate că hermina îți va ascunde de minune slujenia morală și că stăpânirea unei coroane de nobil va compensa lipsa oricărui merit. Îmi permit însă să te întreb dacă vei fi vreodată în stare să te uiți la animalul

care-ți împodobește coiful fără să-ți amintești de originea-ți umilă? Anexez scrisorile primite de la tatăl dumitale și de la dumneata, pe care le mai am încă la mine și rămîne să vedem, Sir, dacă poporul Marii Britanii și Irlandei, cunoscându-ți adevăratul caracter, va răbda ca un astfel de parvenit desfrânat să-l conducă. Rămâne de văzut dacă vor fi de acord ca un aventurier politic sărăntoc să fie ales să ocupe una din cele mai înalte și lucrative funcții din stat sau dacă nu cumva vor considera că problemele financiare ale unei importante porțiuni din imperiu ar fi trebuit încredințate unor mâini mai competente și mai curate decât ale unuia care-și petrece nopțile în tripouri și a fost găsit vinovat de a-și fi distrus cu bună știință pruncul nenăscut.

Cam acesta era tonul general al scrisorii pe care o publicase și într-o notă de subsol făgăduia că vor mai urma și altele. Cine urma la rând — trei împușcături pentru un penny?

"Îmi anunț aici intenția de a supune publicului în foarte scurt timp două sau trei volume, care ar putea fi urmate de altele, în funcție de împrejurări sau cerințe. Autoarea."

Unii dintre deputații loiali ai Maiestății sale se simțiră tare prost la gândul unei astfel de perspective. Unul sau doi dintre lorzi simțiră că-i ia cu frig. Membrii guvernului începură să murmure. Lordul Liverpool însuși fu auzit spunând: "Terminați cu femeia asta, înainte să apuce să facă și mai mult rău. Ne vom trezi cu toții dați afară, dacă o s-o țină tot așa."

Prima victimă se sfătui cu jurisconsultul său și trimise o citație.

Luni 7 februarie 1814, doamna Mary Anne Clarke fu tradusă în fața instanței sub acuzația de a fi publicat un pamflet calomnios la adresa ministrului de finanțe din Irlanda, onorabilul William Fitzgerald, deputat de Ennis.

Ea se afla din nou în sală la King's Bench, pentru a treia și ultima oară, contemplând marea de chipuri întoarse spre ea. Dar de data aceasta nu-l mai avea ca apărător pe sir Vicary Gibbs. Cu exact doi ani în urmă ajunsese judecător.

Lordul Ellenborough, președintele Înaltei Curți, lipsea și el. În locul său se afla domnul judecător Le Blanc. Înaintea acestui proces nu făcuse partide de pichet. Nu stătuse la taclale în Lincoln's Inn, iar cât despre lebăda Ledei, nici nu se punea problema.

— Pune mâna pe Henry Brougham, indiferent cât te-ar costa, o sfătuiască pe procurorul general pe autoare. Am oroare de politica pe care o face, dar e singurul om din lume care te poate scăpa. O să-l avertizez însă că nu va fi un proces ușor.

La sfatul avocatului, pârâta își recunoscuse vina. Mary Anne întinsese coarda prea tare de astă dată.

Cinci

Dezbaterile au durat puțin. N-au fost chemați martorii. Scrisoarea adresată lui William Fitzgerald, distinsul membru al Consiliului privat, a fost citită cu glas tare în tribunal, fiind ascultată în tăcere.

Pârâta nu depuse nici un fel de mărturie dar prezentă o depoziție scrisă sub jurământ, prin care invoca drept circumstanță atenuantă comportarea perfidă a familiei Fitzgerald, în sensul că distruseseră numeroase documente de valoare pe care ea li le încredințase spre păstrare, între care și scrisoarea de la o persoană sus-pusă care făgăduise că va avea grijă de unicul ei fiu. Ea făcea apel la clemența Curții, cu următoarele cuvinte:

"Martora de față are două fiice, din care una se apropie de vârsta măritişului. Până în prezent, cu toate condițiile neprielnice și necazurile prin care a trecut, a reușit să le dea educație și bună creștere în spiritul onoarei și al virtuții. Dacă onorata Curte, în înțelepciunea sa le va lipsi pe numitele fiice de protecția ei, ele vor rămâne pe drumuri. Nădăjduiește cu toată umilința că aceste împrejurări, precum și starea sănătății ei și faptul că în speța de față nu a fost mânată de considerente de natură politică ci doar de felul în care a fost tratată de reclamant în viața particulară, vor fi luate în considerare de onorata Curte."

Procurorul general — care de doi ani ocupa locul lui sir Vicary Gibb — caracteriză pamfletul ca fiind cea mai flagrantă defăimare care fusese prezentată vreodată într-o instanță judecătorească.

Spuse că nu era nici urmă de îndoială că textul avea drept scop stoarcerea de bani — într-adevăr se precizase că motivul pamfletului era răzbunarea. Spera ca sentința Tribunalului să-i dea o lecție pârâtei, ca pe viitor să se stăpânească de la a mai publica pamflete calominoase.

Domnul Henry Brougham (care peste șase ani avea s-o apere pe regina Caroline) se adresă instanței cu rugămintea de a îndulci pedeapsa pârâtei. Era însă conștient că nu putea face mare lucru pentru doamna Clarke.

— *Nu avem de a face aici, arătă el cu căldură, cu un atac absurd și neprovocat, asupra reputației unei persoane, cu scopul de a satisface gustul publicului pentru calomnie. Publicarea acelei scrisori a rezultat dintr-o legătură de durată dintre părți, o legătură de paisprezece ani.*

Domniile voastre, eu nu susțin că acțiunea poate fi scuzaată prin faptul că persoana care a cedat sentimentelor de furie este o femeie, ca nu cumva să mi se spună că atunci când sexul nu mai impune stăpânire de sine încetează de a oferi protecție. Vă voi ruga însă, domniile voastre, să meditați la efectele pe care pedepsirea ei le-ar avea asupra celor pe care le-a crescut în spiritul cinstei și al virtuții, oferindu-le educația și deprinderile de care ea însăși a fost lipsită, fapt de care își va da seama cândva, dacă n-a făcut-o deja.

Domnul Brougham făcuse tot ce-i stătea în puteri. Dar Curtea era ostilă. Domniile lor erau de părere, și nu fără motiv, că unei astfel de femei, în stare să profereze atari acuzații față de persoanele sus-puse, trebuia să i se pună botniță. Nu era cazul s-o lase în libertate. Un răgaz de câteva săptămâni și ar fi luat-o de la capăt. Cu doar cinci ani în urmă ruinase un prinț de vișă regal. Femeile de soiul ei erau periculoase.

Pârâta dăduse dovadă de voioșia obișnuită, chiar în timpul dezbaterilor din acea zi. Făcuse haz de aspectul bătrânicios al domnului Mitchell, tipograful de șaptezeci de ani care era pârât alături de ea. Când procurorul general își încheiase discursul făcuse chiar o reverență în bătaie de joc. Domnul judecător Le Blanc era decis să fie sever.

"Nu există nici un dubiu, spuse el grav, că această publicație are un caracter calomnios, precum nu există nici un dubiu că motivul care i-a dat naștere și care a determinat și amenințarea cu publicarea a încă trei volume, la care pârâta însăși a anunțat că se gândește, este dorința de a scoate bani din documente sau din suprimarea lor. Fie ca acest lucru să reprezinte un avertisment pentru cei care înjgheabă legături pripite și imprudente. Cât despre pârâta însăși, sunt încredințat că solitudinea și detenția la care este de datoria Curții s-o condamnă, o vor determina să-și reconsidere viața trecută și să se căiască pentru greșelile care au adus-o în situația de față.

Este întotdeauna dureros să trebuiască să faci copiii să ispășească păcatele părinților, dar în unele cazuri despărțirea dintre ei poate să aibă efecte benefice. Nu este de competența Curții să cerceteze dacă în cazul de față se va întâmpla așa. Luând în considerație toate aceste circumstanțe Curtea se pronunță și dispune ca pârâta Mary Anne Clarke să fie trimisă la închisoarea King's Bench timp de nouă luni calendaristice iar la sfârșitul acestei perioade să se angajeze pe cauțiune că nu va tulbura liniștea publică încă trei ani, plătind ea însăși o cauțiune de două sute de lire și două garanții de câte o sută de lire. Până ce nu va da acel zălog, nu va fi eliberată."

Toți ochii se îndreptară spre doamna Clarke, pârâta, care stătea în picioare în boxă, să-și asculte sentința. Avocatul ei, Henry Brougham, îi pomenise ceva de închisoare, dar ea nu-l crezuse nici o clipă. Se gândise că o să plătească daune, poate câteva mii de lire. Se gândise că va trebui să lichideze capitalul ca să acopere sumele necesare. Și apoi va apărea o urmare la *Prinții rivali*, autentică și tăioasă, pe care ar fi cenzurat-o mai întâi de orice posibilă calomnie.

Să fie închisă nouă luni? Să-și părăsească copiii când peste exact o săptămână George împlinea șaisprezece ani? Ea privi în jur, necrezându-și urechilor. Nici un chip nu zâmbea. Charley era acolo cu Bill și se uitau amândoi în pământ. Era adevărat deci. Nici o scăpare. Nici o îndulcire a pedepsei. O așteptau zăngănitul cheilor, zidurilor reci, carcera. Ea-și înfipse unghiile în palmă ca să-și țină firea. Reporterul de la *The Time* își încheie articolul cu cuvintele:

"Când domnul judecător Le Blanc începu să vorbească despre detenție, veselia o părăsi și vărsă câteva lacrimi."

Li s-a permis prietenilor să-și ia rămas bun de la ea înainte să fie dusă la închisoarea King's Bench. Ea clipi din ochi ca să-și usuce lacrimile și veni spre ei zâmbind.

— De mult mă bătea gândul să țin o cură de slăbire și mi s-a dat în sfârșit prilejul s-o fac. La treizeci și opt de ani este foarte indicat pentru față și siluetă. Apa de la Marshalsea* este mult mai bună decât cea de la Bath** iar cazarea costă pe jumătate... Vă rog să-i spuneți Marthei să-mi împacheteze cele trebuincioase pentru câteva zile, până ce mă lămuresc cum voi sta. Mai c-aș crede că n-o să am nevoie de rochii de seară ci doar

* Închisoare londoneză.

** Stațiune balneară în vestul Angliei.

de lăneturi. Cărți? Cine mă aprovizionează cu cărți? Mă bizui pe voi toți. *Declinul și prăbușirea** lui Gibbon ar trebui să mă susțină până la capăt, la fel și *Odissea* lui Homer... Mai aveți și alte propuneri? Voi primi vizite marțea și joia, cu siguranță. Toți musafirii sunt bineveniți dar o să trebuiască să vă aduceți de acasă taburete și scaune. Coxy, ai grijă de fete și invită-le la Loughton. Pentru Dumnezeu, încearcă să-i găsești o slujbă lui Charley. Bill, sărută-mă iute, dragul meu, și du-te. S-ar putea să mă fac de răs și asta te-ar discredita. Tu știi cum să-l iei pe George, spune-i totul cu menajamente. Spune-i să nu-și facă griji căci eu sunt teribil de amuzată — abia aștept, de fapt, să explorez interiorul unei închisori. Domnul Brougham este aici? Vreau să-i mulțumesc.

Henry Brougham se apropie de ea și o apucă de mână. El își dădea seama ce se ascunde sub masca veseliei și-i intui tensiunea. Îi făcu pe prieteni să plece și ea se destinse.

— O să fie greu, îi spuse el. Trebuie să vă pregătesc. Cât sunteți de rezistentă?

— Nu știu. N-am fost pusă la încercare. N-am fost niciodată bolnavă.

— După un timp o să căpătați o cameră, sau o parte dintr-o cameră. Presupun că prietenii vor putea să o plătească. Dar la început nici nu se pune problema. Sentința a fost "Regim de carceră".

— Ce înseamnă asta de fapt?

— La închisoarea King's Bench există două celule mici sau carcere. Tribunalul a dispus să stați într-una din ele.

— E foarte întuneric acolo? O să pot citi sau scrie?

— După câte am înțeles există o ferestruică sus.

— Am pe ce să mă întind în celulă?

— Pentru moment, nu. Doar paie. O să vi se permită să trimiteți după un pat. Am dat deja instrucțiuni.

— Vreo cuvertură?

— Astă-seară puteți păstra pledurile din trăsura mea. O să fac ce pot să trimit mâine un pat și pături de acasă.

— Cine este mai mare în închisoare?

— Guvernatorul este un domn Jones dar se pare că nu-l vede nimeni niciodată și că închisoarea este condusă de secretarul lui, un anume Brooshooft.

* *Declinul și prăbușirea Imperiului roman*, de Edward Gibbon.

— Ce contează cum îl cheamă — mi-e tot una. Trebuie să fiu drăguță cu el?

— Poate mai târziu, nu acum. Sunteți gata? Ne așteaptă trăsura.

— Nu merg cu căruța de ghilotină?

— În Anglia ești scutit de așa ceva. Avocatul are voie să conducă deținutul.

Ea se urcă în trăsură, ținându-l strâns de mână.

— Ar fi trebuit să mergem pe apă — ar fi fost mult mai romantic. La închisoarea King's Bench nu există o poartă a trădătorilor?

— Nu, din păcate. Închisoare nu este pe malul fluviului. Este de cealaltă parte a podului, nu departe de Southwark.

— Nu prea cunosc cartierul ăsta. Este foarte frecventat?

— De către tëlali și cerșetori, doar de ăștia. Cu excepția, firește, a datornicilor din închisoare.

— Pot zări cumva Tamisa? Ador fluviul.

— Nu, din păcate. Închisoarea este destul de îngrădită... Dar stați, aveți vreun doctor la îndemână?

— Scumpul meu doctor Metcalfe s-a dus în Midlands. Sunt sigură însă că în caz de nevoie ar veni într-un suflet. De ce?

— La închisoarea King's Bench nu există asistență medicală. Nici un fel. Nu există nici măcar infirmerie.

— Și ce se întâmplă dacă cineva se îmbolnăvește pe neașteptate?

— Mi s-a spus că nu se face absolut nimic, dacă printre întemnițați nu se găsește cumva vreunul cu cunoștințe medicale. De aceea v-am prevenit.

— Paza bună trece primejdia rea. Martha trebuie să-mi trimită hapurile... Și fiindcă veni vorba, ce se întâmplă cu gunoiul?

— Mi s-a spus că există gunoieri plătiți de direcție, dar nu vin zilnic. Totul depinde de cantitatea de murdărie. Când depășește un anumit nivel, gunoierii au un câștig frumos și duc gunoiul.

— Așa e logic... Nu există canalizare?

— Se pare că nu. Gunoaiele se adună în hârdaie.

— Care dau pe dinafară tot timpul, ca și cascada Niagara? O să-i fac Marthei o listă lungă cât o zi de post... Cum stau lucrurile cu hrana, domnule Brougham?

— Există o cantină în închisoare, pe care o folosesc de obicei datornicii mai lipsiți de mijloace, care nu-și pot permite să-și aducă de afară cele necesare. Carnea se poate cumpăra de la măcelar de două ori pe săptămână, dar din câte am auzit nu prea este recomandabil.

— Atunci, mi se poate trimite hrana de acasă?

— Da, dar costă. Temnicerii pot să aranjeze asta. Trebuie să aflăm cum. Cred că se bea mult în temniță și că guvernatorul închide ochii, dar nu cred că asta vă interesează. Va trebui să vă astupați urechile la gălăgie.

— Am ajuns? La poarta cea mare?

— Da. Intrăm înăuntru cu trăsura și ne oprim în curtea interioară. Dacă cineva țipă sau încearcă să vă insulte, nu-i băgați în seamă — datornicii mai săraci se adună întotdeauna în curte. Cel mai bine ar fi să așteptați în trăsură cât timp mă interesez cum stau lucrurile.

Ea împături pledurile din trăsură și le luă pe braț.

— În Bowling Inn Aley, se gândi ea, pledurile erau mai subțiri dar în schimb aveam un pat și Charley îmi ținea de cald. Și pe urmă, asta se întâmpla acum treizeci de ani și nu eram atât de fragilă...

Ea se aplecă în afară pe fereastră trăsorii și-l strigă pe Brougham.

— Comandați un pat mare cu baldachin și masă pentru două persoane. Insist ca șampania să fie de la gheață.

El flutură din mână. De îndată ce-l văzură dispărând în clădirea închisorii, gloata datornicilor înconjură trăsura. Băgau mâna care mai de care prin fereastră, fluturând bucățele de hârtie.

— Am de vânzare bonuri de cazare. Zece șilingi pe noapte. Un pat singură, într-o cameră cu doar patru persoane... Opt șilingi, doamnă, las la opt șilingi și o saltea nouă, schimbată doar acum trei luni... Patru șilingi doamnă, împărțiți un pat cu o persoană foarte curată de douăzeci și opt de ani... O guinee pe noapte pentru o cameră numai pentru dumneavoastră, doamnă, cea mai bună ofertă din toată închisoarea. N-o să găsiți așa un chilipir nici în Fleet*, nici în Marshalsea, o guinee pe noapte și în plus se strânge gunoiul în fiecare dimineață.

Ce păcat că n-o închiseseră pentru datorii ci pentru alt delict!

— Ce amabili sunteți, spuse ea, că vă dați atâtea osteneală. Dar treaba este deja aranjată. Am o cameră pentru mine singură.

Ei o priveră fix cu chipuri inexpresive.

— Ați greșit, doamnă. Nu se există camere libere de o persoană.

— Ba da. Unele de care nu aveți habar. Guvernatorul are o frumusețe de cameră ascunsă în mânăcă.

Henry Brougham se întoarse. Datornicii îi făcură loc să treacă, vorbind în gura mare și certându-se.

* Închisoare a datornicilor.

— Regret, spuse Brouhm. Lucrurile stau chiar mai rău decât mi-am închipuit.

— Ce-i mai rău? Oamenii ăștia au fost foarte de treabă.

— Încăperea. Este foarte mică.

— Dar o să stau singură?

— O să stați singură.

El o privi cu compătimire.

— Vin acum cu dumneata?

— Dacă binevoiți.

El o luă de braț și o conduse dincolo de ușă.

— Am plătit taxa de întemnițare, de zece lire și șase peni. În mod normal asta v-ar îndreptăți să primiți ceea ce se cheamă în argou un bon de cazare.

— Știu, mi-au oferit unul.

— În cazul dumnevoastră nu are însă rost — sunteți închisă pentru calomnie. Asta înseamnă carceră, după cum v-am spus. Iată-l și pe domnul Brooshooft, secretarul guvernatorului.

Un bărbat bondoc și pântecos se îndreaptă spre ei, cu pălăria dată pe ceafă. Ea-i zâmbi și-i făcu o reverență. El nici n-o băgă în seamă și se întoarse spre Brougham.

— Pat și-a adus?

— Patul vine mâine dimineață. Și pleduri, desigur, și o masă cu un scaun, și orice va mai fi nevoie.

— E loc doar pentru un pat. Celula măsoară doar nouă picioare pe nouă*.

— Și-a adus lumânări?

— Nu dați lumânări?

— Nu dăm nimic. Doar paiele care s-au schimbat azi dimineață.

— Unde pot cumpăra lumânări?

— Patronul cafenelei s-ar putea să mai aibă câteva. Asta nu e de competența mea. Și nu uitați că se află aici pentru un delict grav. Am primit instrucțiuni — nici un fel de privilegii. Doar hrana închisorii de la cantină.

— Și asta ce înseamnă?

Secretarul guvernatorului ridică din umeri.

— Fiertură de ovăz dimineața, supă la prânz. Diferă de la zi la zi,

* Aproximativ șapte metri pătrați.

după bucătari. Datornicii pot să cumpere ce doresc de la cafenea, după cum le dă mână... Cazul ei este diferit.

Henry Bougham se întoarce spre clienta sa. Ea flutură din mână.

— Ce v-am spus? *Régime pour embonpoint**. O să ies de aici suplă ca o trestie și o să lansez o modă.

Secretarul guvernatorului îi făcu semn unui paznic.

— Du-o pe deținută la numărul 2. I se va trimite patul, altceva nimic.

— Nu comandă nimic de la cafenea?

— Nu are voie.

Secretarul guvernatorului își îndreptă ochii spre deținută.

— Dacă se întâmplă să te îmbolnăvești, spuse el, poți să faci plângere. Îi trimiți o însemnare guvernatorului care va fi trecută pe listă și va fi prezentată la inspecția închisorii.

— Și cât de des se întâmplă așa ceva?

— S-ar zice că se face de două ori pe an de către minister, dar nu prea este așa. Următoarea inspecție ar trebui să aibă loc în iunie. Sigur că dacă vreun deținut este pe moarte, sunt împuternicit să-l duc de aici dar rudele sau prietenii trebuie să plătească. Și în cazul de față, am făcut concesii, ținând seama de faptul că deținuta este femeie și este trecută de treizeci de ani. Numărul 2 are podea de lemn. La numărul 1 este piatră pe jos și fereastra nu are geam.

Deținuta zâmbi și-și strânse pledurile.

— Cât sunteți de amabil și grijuliu. Cât vă datorez?

— Asta depinde de prietenii dumitale. Eu nu iau bani direct. Este împotriva regulamentului și se consideră delict. Vrei să-l urmezi pe paznic? Nu ai voie să te plimbi decât dacă ești închisă pentru datorii sau ai executat deja trei luni din condamnare. Ziua bună.

El îl salută din cap pe Henry Brougham și dispăru.. Avocatul luă pledurile din mâna clientei și împreună îl urmară pe paznic de-a lungul coridorului.

— Ce păcat, spuse ea, că nu suntem la Brighton, cu camere la stradă și o petrecere în perspectivă.

Henry Brougham o ținu strâns de braț. Nu-i răspunse nimic. Temnicerul îi conduse printr-un labirint de coridoare în care dădeau scări cu tot felul de oameni pe ele. Acolo era locul de întâlnire al datornicilor. Bărbați, femei și copii stăteau pe scări, adulții mâncând sau bând, copiii jucându-se. Pe una din scări se juca barbut, pe alta popice, cu sticle

* *Cură de slăbire* (fr.)

sparte. Zidurile închisorii răsunau de strigăte și țipete, de râsete și glasuri, care cântau răgușit, umplând văzduhul.

— Un lucru este sigur — n-o să mă pot plânge de prea multă liniște. Dar mă tem că n-au fost gunoierii. Nu prea-mi place cum arată hârdaiele alea fără capac...

Duhoarea din coridor era mult mai afurisită decât tot ce cunoscuse ea pe când stătea în Bowling Inn Alley. Sau poate că nu mai ținea ea minte? Oare nu se i părea familiar mirosul? Zoaiele nedeșertate de vecini... dușumelele găurite... pereții uzi și urmele de degete... petele sugestive... chiar și copiii care țipau după colț ar fi putut fi Charley și Eddie jucând bile.

— Vă amintiți de Mary Stuart?

— De ce de Mary Stuart?

— Ea spunea "În sfârșit îmi aflu începutul". Poate că ni se aplică tuturor... Cred că am ajuns.

Gardianul se opri la capătul cel mai îndepărtat al coridorului și se lupta cu cheia într-un închizător dublu. Descuie ușa grea și o deschise larg.

Secretarul guvernatorului nu exagerase: celula avea nouă picioare pe nouă, nici mai mult nici mai puțin. Sus în zid se afla o fereastră de trei picioare*, baricadată cu bare de fier și acoperită cu pânze de păianjen prin care lumina se strecura cu greu. Podeaua era din scânduri și într-un colț, lângă zid, se afla un culcuș din paie. Un hârdău mic, ca acelea pe care le văzuse de-a lungul coridoarelor, stăte lângă ușă, fără capac.

Deținuta măsură celula cu brațele întinse.

— Necazul este, spuse, că după ce o să-mi aduc patul n-o să mai fie practic loc pentru nimic altceva. Va trebui să mă spăl, să mă îmbrac și să iau masa călare pe pat sau stând într-un picior — un nou exercițiu de ținută — flamingo.

Ea făcu o demonstrație practică, ridicându-și rochia. Temnicerul o privi uluit. Ea îi aruncă un zâmbet cuceritor.

— Întrucât va trebui să petrecem mult timp împreună, să începem așa cum se cuvine. Sper c-o să fim prieteni.

Ea-i strânse mâna și-i strecură câteva guinee.

— Ce se aude cu lumânările, domnule Brougham? Peste o jumătate de oră în cameră se va face întuneric beznă. Și destul de frig — văd că nu am cămin. Deci lumânările vor da un aer de sărbătoare. Dacă pun la

* 91,4 cm.

socoteală paiele și pledurile dumitale, mă voi bucura chiar de confort. Supa de la cantina datomicilor o să scoată aburi de fierbinte. Ce fel de supă avem astă-seară? De roșii sau de broască țestoasă?

Gardianul, nedumerit, își privea cu ochi holbați cea mai recentă achiziție.

— I-același lucru mereu, zise el, un fel de sos, cu coji de cartofi deasupra și o felie de pâine.

— *Potage parmentier**, am mâncat așa ceva la clubul Almack... Ei, domnule Brougham, cred că a venit vremea să plecați.

Avocatul îi luă mâna, se aplecă și i-o sărută.

— Dacă există pe lumea asta ceva ce pot face ca să vă scot din gaura asta și să vă mut într-o cameră, o s-o fac, v-o făgăduiesc solemn.

— Mulțumesc de mii de ori. O să veniți să mă vedeți?

— Ori de câte ori va fi permis. Între altele, cred că ar trebui să-mi dați adresa doctorului aceluia.

— O știe Bill Dowler.

— Mai aveți nevoie de ceva? Vreau să zic, chiar acum?

— Lumânările de la cafenea. Și dacă au așa ceva, cerneală, penițe și hârtie.

— Sper că nu-i mai scrieți vreo scrisoare domnului Fitzgerald?

— Nu. Fac o dare de seamă despre închisoarea King's Bench, văzută din interior. Spre a fi prezentată, dacă este cazul, în Camera Comunelor.

El râse și clătină din cap.

— Cred că sunteți incorigibilă.

— Doamne Sfinte, cel puțin așa sper. Altfel de ce aș mai trăi?

Gardianul deschise ușa și ieși împreună cu Henry Brougham. Ușa o închise cu zgomot. Întoarse cheia în broască. Mutrița deținutei apăru în dreptul vizorului. Ea își aruncase pălăria pe culcușul de paie și-și înfășurase în jurul umerilor unul din pledurile din trăsura avocatului.

— Doar un ultim cuvânt, spuse domnul Brougham. Îmi pare extrem de rău...

Ea îl privi și zâmbi. Îi făcu cu ochiul. Șopti cu accentul cockney cel mai pur, învățat în ulicioară.

— Al de plătește bine, poate să aleagă!

Auzi zgomotul pașilor răsunând pe coridor apoi contopindu-se cu zgomotele îndepărtate ale închisorii, cu strigăte, țipete și râsete. La ora zece, în aceeași seară, în timp ce lumânările se topeau, paznicul descuie

* Supă-cremă de cartofi (fr.)

ușa și-i aduse o scrisoare. Fusese trimisă prin curiei regal la biroul guvernatorului, cu porunca de a-i fi dată în mână, îi spuse paznicul. Ea întinse mâna din culcușul de paie și luă scrisoarea. Nu avea nici început, nici sfârșit dar purta ca antet "Horse Guards, Whitehall" și era datată 7 februarie 1814.

Mesajul era foarte scurt și suna după cum urmează:

"Maiestatea sa are plăcerea de a-i acorda un brevet lui George Noel Clarke, în Regimentul 17 caverie Ușoară. Numirea începe cu data de 17 martie, la o lună după cea de a șaisprezece aniversare a ofițerului, când cornetul Clarke va trebui să se prezinte la datorie".

Alteța sa regală, comandantul suprem, nu-și uitase făgăduiala.

Șase

Se mutau întruna. Nici o locuință nu era "acasă" prea multă vreme. Sufletul și mintea ei erau în permanent neastâmpăr — ceea ce Ellen numea "divina nemulțumire a mamei" — și iarăși și iarăși încuiau cuferele și le legau cu sfoară, împachetau cutiile și tustrele porneau din nou la drum, în căutarea unui El Dorado de neatins. Azi poate la Bruxelles; mâine la Paris. Sau dacă-i cădea cu tronc vreo localitate unde nu fusese încă; o luau din loc, hurducându-se pe drumurile colbuite ale Franței, cocârjate într-o diligență cu ferestre închise. Își lipea chipul de geam, privea cercetător și se entuziasma mai tare decât fiicele ei.

— La "Hotel de la Tete d'Or"*, aici o să stăm.

Se hotăra pur și simplu pentru că piațeta pavată din față avea ceva tainic, că niște femei spălau rufe lângă un pârau și că țărani îmbrăcați în albastru de cobalt, cu fețele arse de soare, îi aruncaseră în trecere un zâmbet. Și apoi, la doi pași de acolo se afla un castel pe colină în care locuia vreun baron sau vreun conte jigărit, pe care l-ar putea vizita și care le-ar putea distra. Pe ea n-o speria nici un fel de protocol galic. Era oricând în stare să fluture o *carte de visite*** și să pretindă să-i fie prezentat străinul cel mai bățos.

Fiicele ei, cu mândria pusă la grea încercare, ședeau cu ochii plecați

* Hotelul "La capul de aur"

** Carte de vizită (fr.)

și tăceau mîlc, în timp ce zâmbitoarea lor mamă susura într-o franceză de origine necunoscută, cu accent impecabil și acorduri gramaticale fanteziste, făcând risipă de gesturi.

— *Ravie de faire votre connaissance, monsieur!* *

Iar monsieur, nu atât de *ravi*, se prezenta și se înclina. Al său *chateau***, pe care-l considerase inexpugnabil până atunci — vizitat doar de mătuși celibatate și de bătrâni *curés**** era acum lipsit de apărare și luat în primire de ochi pătrunzători, care-i măturau camerele dintr-o privire și-i prețaluiau ale sale *objets d'art*****.

Și culmea rușinii pentru fiicele îngrozite, ea-și ducea mâna la gură și rostea un aparteu, ca la teatru:

— Este văduv. S-ar potrivi cu una din voi.

Plombières-les-Bains, Nancy, Dieppe, stațiuni balneare pe care le notase pe hartă pentru că cu doi ani în urmă auzise ceva, ce uitase apoi și-și amintea acum.

— Cine locuiește la Nancy? Marchizul de Videlange? O ființă divină care a stat lângă mine la masă odată și n-a pomenit de fel cuvintele *ancien régime*** ***. O să-l căutăm.

Iar Mary și Ellen, schimbând între ele priviri îngrozite, strigau:

— Nu se poate, mamă, o să afle cine ești!

— Și ce dacă, dragele mele? O să fie cu atât mai amuzant.

Și iar începea cu vechile glume și povești răsuflăte, cu scandalurile din zilele de demult, cu cât fusese de amuzantă și nebună viața la Londra cu douăzeci de ani în urmă. Toate acestea dispăruseră aproape complet din memoria celor două tinere, care păstrau doar amintirea pregnantă a imaginii zidurilor de închisoare, a groazei de nedescris, a ființei livide care nu se putea ține pe picioare, cu ochii împăiejeniți ce priveau fără să mai recunoască pe nimeni, în momentul când fusese smulsă din iad și readusă în lume.

Era oare adevărat ceea ce îi spusese doctorii unchiului Bill — că mintea șterge de la sine ceea ce se teme să-și amintească? Sau poate că nu avea chef să vorbească niciodată despre acele luni ascunse, tocmai pentru că nu le uitase dar dorea să le scutească pe ele de suferință? Ele nu pomeneau despre asta nici chiar când erau singure și încremeneau de spaimă ori de câte ori se lansa mama lor în povestiri despre trecut,

* *Încântată de cunoștință, domnule!* (fr)

** *Castel* (fr.) *** *Obiecte de artă* (fr)

**** *Preoți* (fr.) ***** *Vechiul regim* (fr.)

debitând anecdotele preferate, ridiculizând justiția unei epoci dispărute. Ce s-ar întâmpla dacă un străin lipsit de tact ar menționa subiectul și ar șopti cuvântul "detenție"? Oare s-ar deschide stăvilarul amintirilor nebuloase? Fetele nu aveau de unde ști.

Deci s-o lăsăm să-și facă cheful, să se plimbe în voie prin continent, dornică de scene noi și experiențe inedite, vara ici, iarna în altă parte, căci nu se știe niciodată, le spunea ea fetelor... Un duce spaniol ar putea să cadă în extaz în fața lui Mary; un prinț rus ar putea găsi cu cale să-și arunce rublele în poala lui Ellen.

La drum, deci, dintr-o pensiune în alta, vagabondând atât cât le ajungeau cele trei rente. Apoi o ștergeau fără să achite chiria; lăsau facturile neplătite; făceau apel la relicve ale trecutului, puneau pe tejghea inele, vindeau brățări și încheiau târguri sordide cu bijutieri neîncrezători.

— Vă asigur că acest colier i-a aparținut răposatei regine Charlotte.

— *Madame, je regrette infiniment...**

— Cât îmi dați pe el?

Cincizeci de *louis*!** Cincizeci de *louis* pentru un colier care făcea pe puțin cinci sute? Francezii erau un neam de pungași, pleava omenirii, nu se spălau niciodată, până și casele lor duhneau. Când ieșea însă în stradă, număra iute banii, verifica monedele să nu fie false și apoi zâmbea iar, făcea un semn cu umbreluța de soare și oprea o trăsură de piață să le ducă acasă. "Acasă", pentru moment, erau un mic hotel, *prix modéré****, în Faubourg Poissonnière.

— Iubitele mele, suntem iar bogate, hai să cheltuiem tot!

Comanda rochii, dădea un banchet, închiria pe două luni un apartament mobilat.

— Dar, mamă, nu ne dă mâna!

— Are vreo importanță?

Din hoți și pleava omenirii, francezii se transformau în îngerii cărora li se scurgeau ochii după ea și care nu știau cum s-o mai servească. Își depăna din nou povestea vieții în fața portăreselor, își comenta idilele cu noua *femme de chambre*****.

Nu mai era oraș pe lume ca Parisul. Asta până ce se topeau banii și se mutau iar. Și ducii spanioli și prinții ruși tot nu-și făceau apariția căci

* Doamnă, *regret nespus* (fr.)

** *Ludovici* (fr.)

*** *Preț moderat* (fr.)

**** *Cameristă* (fr.)

Mary era prea sensibilă și Ellen prea pedantă. Ea era convinsă că fetele erau sortite să rămână nemăritate și vorbea despre ele ca despre "vestalele mele". Acest lucru îi amuza pe prietenii glumeți și pe vechile cunoștințe dar îi îndepărta pe ginerii potențiali. George, care se făcuse foarte încrezut, o dezaproba.

— Fetele nu se vor mărita până ce nu vă stabiliți undeva. Parisul nu este în nici un caz orașul potrivit. Nu-mi place că umblați de colo fără mine.

Ea își privea cu ochii plini de adorație fiul care-i stăpânea gândurile. Ce chipeș era în uniformă lui cea frumoasă! Era cu siguranță cel mai distins din regiment.

— Fiul meu este în regimentul 17 lăncieri. Se descurcă foarte bine — la numai douăzeci și șapte de ani a ajuns căpitan.

Cel mai mult o bucura însă faptul că nici nu se uita la femei. Nu era nevoită să-l împartă cu vreo noră oribilă. Mama era suprema persoană din viața lui. De l-ar ține așa cât de mult!

Cât despre fete — ea tot mai spera să-și fac apariția niscaiva conți sau străini cu milioane, sau chiar și simpli bărbați. (Până la urmă au apărut, dar ambii erau fără perspective. Mary s-a ales cu un tip numit Bowles care a iubit-o și a părăsit-o iar Ellen cu un francez *sans-souci**, numit Busson du Maurier.)

Din păcate însă, când ajunse la vârsta de mijloc, *déracinee***, exilată pe pământ străin, deși se implica în prezent, se interesa de viața de zi cu zi, urmărirea trecerea anotimpurilor, dădea petreceri sau făcea corespondență cu prietenii, gândurile ei se întorceau mereu spre trecut.

Mi-amintesc.. Apoi se oprea. Pe tineri îi plectiseau amintirile. Cui îi păsa că odinioară filfizonii din Vauxhall se ridicaseră pe vârfuri s-o vadă cum trece? Ce importanță mai avea că o mulțime de gură-cască se cățăraseră pe roțile trăsurii ei în curtea Palatului de Justiție? Sau că făcuse pe regina în Camera Comunelor, singura femeie în acel univers al bărbaților? Mai bine să dea uitării toate aceste lucruri, așa îi spusese George. În regimentul lui, toată lumea era cuviincioasă, așa că mai bine să lase vâlul să cadă. Ea înțelese aluzia. Dar uneori nopatea, când nu era nimeni cu ea, o cuprindea un dor straniu după trecut. În mijlocul tăcerii se simțea ciudat de singură și când auzea cum bate ceasul orologiul din turnul vreunei biserici din Boulogne se gândea:

* Fără griji (fr.)

** Dezrădăcinată (fr.)

— N-a mai rămas nimeni căruia să-i mai pese. Lumea pe care am cunoscut-o eu s-a dus. Este deja mâine.

Dacă așa stăteau lucrurile, pierduse oare totul? Nu-i mai rămânea nimic? Nu mai rămăsese nici un fragment rătăcit agățat în vreun colț umbros pe care să-l poată culege alte mâini? Parcă mai ieri fratele ei, Charley, era un băiețel care se ținea de fusta ei în Bowling Inn Alley. Și iată că într-un plic de la avocați primi o factură pentru șaptezeci de lire.

"Scumpă, doamnă, această sumă reprezintă cheltuielile făcute pentru a dovedi decesul și identitatea lui Charles Farquhar Thompson".

Care din aceștia doi era Charley, pe care-l cunoscuse și iubise? Și ce legătură exista oare între băiețaș și trupul zdrobit, găsit lângă canalul colector de pe malul Tamisei?

Bill, care o adusese de la închisoare, o ținuse de mână, îi aranjase plecarea în Franța, neschimbat, mereu la fel, îi spusese: "Voi veni de îndată, dacă ai nevoie de mine". Ce sens mai aveau vorbele acestea, dacă nu se putuse ține de cuvânt? Și Bill cel atât de puternic și demn de încredere se transformase în "Răposatul dumneavoastră prieten care ne-a fost răpit pe neașteptate... Respectat de toți... Orașul Uxbridge... "Unde îi erau oare tandrețea și răbdarea? Se duseseră odată cu "regretatul" în groapă sau rămăseseră lângă ea în întuneric, ca o permanență?

— Mama își vopsește părul. Aș vrea să n-o facă.

— Îi dă un aer vulgar. George ar trebui s-o oprească.

— O femeie ar trebui să îmbătrânească cu eleganță, să-și accepte vârsta.

Ea surprinse conversația dintre Mary și Ellen. Dar cum o fi oare eleganța asta și când se chema că ești bătrână? Diminețile aveau același miros, proaspăt ca roua și amețitor și la Boulogne marea scliffea la fel ca la Brighton. Să umbli desculță. Să simți nisipul între degete. Să te bălăcești cu picioarele în apă. Strigăte disperate — Mamăăă! — "vestalele" se repezeau cu umbreluța... Dar aceasta era viața adevărată, extazul din senin, avântul spiritului, fără vreun motiv anume, care-i înfierbânta sângele la opt ani ca și la cincizeci și doi. O cuprindea acum, ca și altădată, un val de senzații fericite, un neastâmpăr sălbatic. Contează doar clipa de față. Această clipă și nu alta. Strada Mare din Boulogne este tot una cu Ludgate Hill, cu Brighton Crescent, cu Bond Street dimineața. Se va duce la piață să-și cumpere o pălărie sau un coș cu pere sau un ghem de sfoară colorată. O interesau oamenii, oamenii și chipurile lor.

Bătrânul acela cu cârja, femeia care plângea, băiatul cu titirezul, îndrăgostiții care-și zâmbeau — cu toții făceau parte din ceva cunoscut, ceva ce trăise și de care-și amintea, un model viu colorat și adesea repetat. Copila care căzuse în șanț era chiar ea și tot ea era și fetișcana care făcea semne cu mâna de la o fereastră de la etaj. "Așa am fost și eu odată, am fost ca toți aceștia". Le cunoștea durerea din inimă, izbucnirea bruscă în râs, lacrimile de furie, avântul dorinței.

Viața mai era încă o aventură, chiar și acum. Să uităm de ziua de mâine și de orele de singurătate. S-ar putea să primească dimineață o scrisoare din Anglia. Putea primi vești din Anglia și ziare din Anglia. Poate că se oprea pe aici cineva, în drum spre Paris.

— Ce se mai întâmplă? Ce bârfe mai sunt, care-i ultimul scandal? Adevărat? Tot mai continuă? Arată foarte bătrân? Dar îmi amintesc...

Și iar se întorcea în trecut, la viața pe care o dusesese, la zilele de demult. "Ce bine ne distram. Ce lungă părea vara". Și așa mai departe, până aproape de miezul nopții, când vizitatorul se uita la ceas și pleca să prindă diligența de Paris.

După plecarea oaspetelui, o cuprindea un ciudat sentiment de gol, amestecat cu perplexitate și surprindere. Când îl văzuse ultima oară, fusese un flăcăiandru vesel cu ochi alunecoși. Acum era zdravăn, cu gâtul gros și păr cărunt. Ceva nu era în ordine. Se rupsese o verigă. Acel burlac bătrâior nu era băiatul pe care-l cunoscuse. Oare toți prietenii și contemporanii ei ajunseseră la fel de greoi, de încrezuți și circumspecți și-și rumegau la fel mâncarea? Li se stinsesese scânteia vitală în decursul anilor? Dacă așa stăteau lucrurilor, era mi bine să te stingi ca o lumânare, într-o clipă, și să dispari în neant. Să împrăștii o lumină minunată doar un moment, o strălucire incandescentă, apoi să pieri și gata.

Într-o dimineață de ianuarie, din Anglia sosiră ziare solemne, cu chenar negru. Mary și Ellen, pline de intuiție, încercau să i le ascundă, ca s-o scutească de emoții, de brusca schimbare a stării sufletești pe care o cunoșteau și de care se temeau. N-au reușit. Ochii ei iscoditori zăriseră ziarul îndoliat și ea ghicise ce cuprindea — ajunseseră și la ea zvonurile —, dar cu toate acestea vestea tot a reprezentat un șoc. Ea se duse la etaj și se așeză singură în dormitor, după ce încuie ușa. Deschise *The Times*

5 ianuarie 1827

"La nouă și zece minute, ieri seară, în Rutland House din Arlington Street s-a stins din viața la 64 de ani Alteța sa regală, Frederick, duce de York și Albany".

Atâta și nimic mai mult. Se duse cu gândul în urmă, la zilele de odinioară, când obișnuia să parcurgă pagina ca să găsească scurte informații despre programul lui. "Alteța sa regală a trecut azi în revistă regimentul 14 de cavalerie ușoară și mai târziu i-a făcut o vizită Maiestății sale". Ea avea obiceiul să completeze răsând "Și mai târziu a vizitat-o pe doamna M.A. Clarke în Gloucester Place". Avea undeva zeci de albume cu astfel de tăieturi, sub care mângălise ea însăși cu cerneală comentarii, adesea de nereprodus.

Își îndreptă atenția spre necrolog — judecata din urmă.

"Răposatul prinț avea o fire blândă care i-a câștigat popularitate în timpul vieții și îl va face să fie regretat de toți. A fost ceea ce se numește un om de viață.

Îi plăcea vinul, iubea jocul — și avea și alte înclinații, în voia cărora se lăsa din păcate prea des și a căror practicare este mai scuzabilă la alte categorii sociale decât la un prinț.

În afara preferinței ducelui de York pentru plăcerile mesei, cursele de cai și alte jocuri de noroc, precum și pentru un alt tip de desfătări imorale care se cunosc fără a le mai numi, Alteța sa regală manifesta o nepăsare pe care am putea s-o numim chiar vinovată sau nefericită, în privința folosirii banilor. Nu am mai fi menționat penibila anchetă în care s-a implicat din nefericire Camera Comunelor cu șaisprezece ani în urmă, dacă n-am fi ținut seama în primul rând de faptul că această întâmplare singulară la care ne referim va rămâne în istoria noastră, chiar dacă n-am dori-o, și va fi o pată în arhivele Parlamentului nostru. În al doilea rând, rezultatul s-a dovedit extrem de benefic pentru Armată și pentru întreg regatul. Cei dezamăgiți au terminat cu țipetele și cei invidioși cu șoaptele cum că avansările în Armată s-au făcut prin intervenții necurate și tainice.

În viața particulară ducele de York era foarte iubit și pe drept cuvânt. Era vesel, îndatoritor, deschis, generos, un prieten sincer și de nădejde, recunoscător dacă i se făceau servicii, iertător față de cei care-i greșiseră, omenos și compătimitor față de cei pe care-i putea ajuta la necaz.

Amintirea Alteței sale regale va rămâne scumpă tuturor celor care sunt cu adevărat preocupați de onoarea, bună starea și eficiența Armatei britanice".

O ediție ulterioară publică o nouă informație:

"Regimentul de gardă de la Palatul Regal St James a încălecat și descălecat în tăcere solemnă, căci erau de față mii de persoane, ca urmare a decesului ducelui de York.

Am aflat că rămășițele pământești ale ducelui regal vor fi expuse pe un catafalc de onoare timp de două zile în Palatul Regal St James, joi 18 și vineri 19 ale acestei luni. Ziua următoare, rămășițele pământești vor fi aduse la Windsor spre a fi înhumate în cavoul regal. Funeraliile regretatului duce se vor desfășura cu onorurile cuvenite moștenitorului prezumtiv al tronului și comadantului suprem, și nu ca pentru un feldmareșal".

Ea nu le spusese nimic despre planul ei, nici lui Mary, nici lui Ellen. Cu siguranță ar fi încercat s-o împiedice. Surghiunul din Anglia, impus de curatori și respectat din momentul în care ieșise din închisoare, nu mai avea sens. Charley plecase de unul singur în mormântul lui de sinucigaș, Bill odihnea alături de părinții lui în satul Uxbridge, Will Ogilvie, împușcat în spate de o mână necunoscută, se prăpădise fără rugăciune. Acum era însă altceva.

O mândrie încăpățânată, tipic englezească, o împinse să traverseze încă o dată Marea Mânecii, să înfrunte valurile și cerul plumburiu, să-și dea un nume fals — Madame Chambres — să vorbească cu accent, să-și acopere chipul, pe care nu i l-ar mai fi recunoscut oricum nimeni, cu un văl lung de doliu și să îmbrace veșmântul de văduvă.

Ea se pierdu în mijlocul mulțimii, dusă de val, înapoi, înainte, se împinse, se zbătu, se luptă. Nimeni nu putea ține în frâu lumea din Pall Mall, caii care se ridicau în două picioare, șirul de trăsură. Peste tot zăpăceală, harababură și dezolare. Bărbați și femei, zece mii, douăzeci de mii, tot mai veneau, nu se lăsau întorși din drum. Deasupra capetelor săltau flamurile întunecate, pe care era scris cu litere purpurii "Prietenul soldaților", în urma cărora mășăluiau soldații și veneau apoi cadeții Școlii din Chelsea, cinci sute de băieți cu chipurile palide și solemne. Pe copiii mai mici îi întovărășeau dădacele lor, purtând pălării de pai negru și rochii stacojii, asemeni celor purtate de Martha în 1805.

Ea se trezi dusă pe sus către Palatul St James, șalul îi alunecă, vălul îi dispăru. În acest timp cineva îi strigă ceva la ureche, un copil leșinat fu ridicat deasupra mulțimii, apoi altul și altul, iar o femeie rămasă fără pantofi fu călcată în picioare.

Din spatele ei auzi murmure.

— O să închidă ușile, n-o să ne lase să intrăm.

Panică, zăpăceală, capete sucite în toate direcțiile, trupuri care se mișcau înapoi și încolo.

— Mergi înainte... întoarce-te... Au chemat regimentul de gardă!

Și ea se lupta să-și fac loc, să înainteze, cu șalul smuls de pe spate și un pantof lipsă. Nu-i păsa, era hotărâtă.

— N-au decât să-l cheme!

Și iată-i ajunși în curtea Palatului St James și duși de val spre scări. De o parte și de alta a scărilor se aflau participanții la convoiul funebru, soldați și ostași din garda personală, cu zăbranic pe cușme și halebarde, cu zăbranic pe săbii.

Mulțimea se făcu ciudat de tăcută, ciudat de solemnă. În Palatul St James totul era învăluit în liniște iar sala de onoare era luminată doar de pâlpăitul lumânărilor. Privirile ei fură brusc atrase de sabia lui. Se afla pe lințoliu, alături de coroană și bastonul de mareșal, dar acestea erau obiecte regale, legate de îndatoririle sale. Sabia era ceva personal, făcea parte din bărbatul pe care-l cunoscuse.

Parcă-i auzea zăngănitul pe scări când cobora la micul dejun sau zgomotul în vestibul. Îl vedea parcă aruncându-i-o lui Ludovic s-o curețe sau scoțând-o din teacă să i-o arate lui George. Nu era locul ei acolo, pe giulgiu, era o parte din viața lui, nu din moarte.

Se mai aflau acolo și decorațiile lui, panglica de la Ordinul Jartierei. Cineva o împinse însă din spate și nu se mai putu întoarce. Prea mulți oameni o înghesuiau, o înghionteau să înainteze, cu alți o sută coborând scările. Încă o privire sabiei și atât... ce rămas bun ciudat.

Ea se trezi din nou în aer liber, purtată de mulțimea dezorientată spre Charing Cross și se gândi:

— Ce mai urmează acum? Am făcut ce trebuia să fac. Nu mai am de ce să stau, vizita s-a terminat.

Se duse și se așeză pe treptele bisericii St Martin, înconjurată de bărbați ursuzi și femei ostentive. Copii care plângeau se lipiseră de genunchii ei și cu toții se înghesuiau unii într-alții, ca să se mai încălzească și să se apere de rafalele de vânt și de ploaia care cădea oblic.

O femeie de lângă ea îi oferi pâine cu brânză iar bărbatul din partea cealaltă, o sorbitură de bere.

— Noroc la toți! spuse ea.

Cineva răsese și soarele ieși din nori și cineva începu să cânte. Ea se gândi la "vestalele" ei din Boulogne și la George în uniformă, țepăn și încrezut și dintr-o dată nici unul nu mai avea importanță, nici chiar George. Era acasă, acolo unde îi era locul, în inima Londrei.

— Vii de departe? o întrebă femeia de lângă ea, sugând o portocală.

— Doar de după colț, spuse ea, din Bowling Inn Alley.

Clopotele bisericii St Martin începură să bată de înmormântare dar ea ședea tot acolo. Mânca pâine cu brânză, le arunca firimituri porumbeilor care împrășcau treptele și urmărea din priviri cum un milion de grauri acoperiseră cerul.

**MARILE
CĂRȚI
ALE
LUMII**

Pornind de la întâmplări reale din viața stră-străbunicii ei, scriitoarea a creionat portretul unei eroine fermecătoare, cu cusururi dar pe deplin credibilă, având ca fundal Londra începutului de secol XIX, plină de vitalitate și corupție, intrigi amoroase și scandaluri în lumea mare. După ce a cunoscut sărăcia,

Mary Anne

s-a hotărât să nu-i mai cadă pradă. Având ca atu frumusețea, inteligența, ambiția ieșită din comun, alege singura cale prin care o fată simplă putea pătrunde în înalta societate de pe vremea Regenței - devine amanta ducelui de York.

Mary Anne avea încă o slăbiciune pentru arginți și pentru cei care-i risipeau. Cum farmecele ei nu erau îndeajuns de rentabile, a început să facă comerț cu brevete militare, declanșând un scandal care a zguduit întreaga țară. Ducele a ajuns în fața unei comisii de anchetă parlamentară iar Mary Anne era să piardă totul...

EDITURA DOINA